A. Dumas
VALERUL
LEON

ALEXANDRE DUMAS

CAVALERUL DE MAULÉON

coperta de GH. MARINESCU

ALEXANDRE DUMAS

CAVALERUL DE MAULÉON

Traducere de ȘTEFAN DIMULESCU

EDITURA ALBATROS
1979

Alexandre Dumas

LE BÂTARD DE MAULÉON

Michel Lévy Frères, Paris

1860

I

CUM A AFLAT CRONICARUL JEHAN FROISSARD[1] DESPRE ÎNTÎMPLAREA PE CARE O VOM POVESTI

Călătorul care străbate astăzi acea parte din Bigorre[2] ce se întinde între izvoarele rîurilor Gers şi Adour, regiune care s-a numit mai apoi departamentul Pirineilor de Sus, dacă vrea să meargă de la Tournai la Tarbes, are de ales între două drumuri : unul construit de curînd şi care taie cîmpia, îl va conduce în două ore în fosta capitală a conţilor de Bigorre ; celălalt, care ţine muntele şi este un vechi drum roman, îi va oferi un itinerar de nouă leghe. Dar în acelaşi timp, acest adaos de drum şi de osteneală va fi din belşug răsplătit de încîntătorul ţinut pe care-l va străbate şi de priveliştea acelor măreţe prim planuri al căror nume este Bagnères Montgaillard Lourdes, precum şi de zarea aceea ca un zid de sineală făurită de întregul lanţ al Pirineilor, din mijlocul cărora se înalţă, alb de zăpadă, zveltul Pic-du-Midi. Este drumul artiştilor, al poeţilor şi amatorilor de antichităţi. Asupra lui îl vom ruga pe cititor să-şi îndrepte privirile împreună cu noi.

În primele zile ale lunii martie 1388, pe la începutul domniei regelui Carol al VI-lea, atunci cînd toate castelele feudale, astăzi năruite, îşi înălţau vîrful turnurilor dincolo de coroana celor mai înalţi stejari şi a pinilor celor mai semeţi, — cînd acei bărbaţi cu armuri de fier şi cu inimi de bronz, care se numeau Olivier de Clisson, Bertrand Duguesclin, Captal de Buch, abia coborîseră în mormintele

---

[1] Jean Froissart (1333—1410), cronicar şi poet francez. Lucrarea sa *Cronica Franţei, Angliei, Scoţiei şi Spaniei* dă amănunte curioase despre ţinuturile pe care le-a străbătut. (N.T.)

[2] Bigorre — vechi ţinut în sud-vestul Franţei, care avea capitala Tarbes. (N.T.)

lor homerice, după ce începuseră marea Iliadă al cărei deznodămînt se datorează unei păstorițe[1], doi bărbați călăreau pe drumul îngust și desfundat, pe atunci singura cale de legătură între orașele mai însemnate din sud.

Erau urmați de doi valeți, de asemenea călări.

Cei doi stăpîni păreau să aibă aproape aceeași vîrstă, adică între 55 și 58 de ani. Dar aici se oprea comparația ; căci marea deosebire dintre veșmintele lor arăta că aveau îndeletniciri diferite.

Unul din ei care, desigur din obișnuință, mergea la o jumătate de lungime de cal înaintea celuilalt, era îmbrăcat cu o tunică de catifea fără mîneci, pe vremuri stacojie, dar care își pierduse atît luciul cît și culoarea din pricina soarelui și a ploilor îndurate din ziua cînd stăpînul ei o îmbrăcase. Prin croiala veșmîntului ieșeau două brațe vînjoase, acoperite cu două mîneci din piele de bivol, ce făceau parte dintr-o jiletcă, odinioară galbenă, dar care, la fel ca tunica, nu se mai afla în starea ei inițială, însă nu din pricina contactului cu elementele naturii, ci din cauza frecării cu platoșa, căreia, de bună seamă, îi era sortit să-i slujească drept căptușeală. O cască, dintr-acelea numite „bassinet", spînzura de oblîncul șeii călărețului, fără îndoială că din pricina căldurii, îngăduind astfel să i se vadă acestuia capul descoperit, pleșuv spre creștet, dar umbrit la tîmple și la ceafă de șuvițe lungi de păr cărunt, care se armonizau cu mustățile, ceva mai negre decît părul, așa cum se întîmplă aproape totdeauna cu bărbații care au îndurat oboseli mari, și o barbă de aceeași culoare cu mustățile, tăiată pătrat, se revărsa peste un grumăjer de fier, singura parte din armura defensivă pe care o mai păstrase călărețul. Cît despre armele ofensive, ele se compuneau dintr-o spadă lungă susținută de o curea lată de piele, și dintr-o secure mică, terminată printr-o lamă triunghiulară, în așa fel ca să poți lovi cu această secure tot atît de bine cu tăișul ca și cu vîrful. Arma era agățată de oblîncul șeii în dreapta și făcea pereche cu casca spînzurată de oblînc în stînga.

Al doilea stăpîn, adică cel care mergea puțin mai în urma primului, n-avea dimpotrivă nimic războinic, nici în înfățișare, nici în ținută. Era îmbrăcat într-un anteriu lung, negru, de cureaua căruia, în loc de spadă sau pumnal, atîrna o călimară din piele, așa cum purtau școlarii și stu-

[1] Ioana d'Arc. (N.T.)

denţii ; avea ochi vioi şi inteligenţi, sprîncene dese, nasul puţin coroiat, buze cărnoase, părul rar şi scurt, barba şi mustăţile rase, iar pe cap purta o glugă, aşa cum obişnuiau magistraţii, preoţii şi, în general, persoanele serioase. Din buzunare îi ieşeau nişte suluri de pergament acoperite cu acea scriere fină şi măruntă, obişnuită la cei care scriu mult. Chiar şi calul părea că împărtăşeşte apucăturile paşnice ale călăreţului, iar mersul lui în buiestru şi capul plecat spre pămînt contrastau cu pasul distins, nările fumegînde şi nechezatul capricios al calului de luptă care, aşa cum am spus, mîndru de superioritatea lui, părea că nu vrea să meargă în rînd cu el.

Cei doi valeţi veneau în urmă şi păstrau între ei acelaşi caracter opus ce-i deosebea pe stăpîni. Unul era înfăşurat într-o pelerină verde, cam în felul arcaşilor englezi, purtîndu-şi arcul în bandulieră ; avea tolba agăţată în partea dreaptă, iar în stînga îi atîrna, lipit de coapsă, un fel de pumnal cu lama lată care ţinea loc atît de cuţit cît şi de aşa-zisă „limbă de bou", o armă mult mai primejdioasă.

Inapoia lui zăngănea, la fiecare pas mai zvîcnit al calului, armura de care stăpînul său se descotorosise deocamdată văzînd că drumurile nu sînt primejdioase.

Celălalt era, ca şi stăpînul lui, îmbrăcat în negru şi părea că face parte din tagma călugărilor, atît prin tăietura părului cît şi prin tonsura ce i se zărea în vîrful capului atunci cînd îşi ridica tichia de postav negru cu urechiuşe. Această părere mai putea fi întărită şi de vederea cărţii de rugăciuni pe care o ţinea sub braţ şi ale cărei colţuri şi închizătoare de argint, de o lucrătură destul de frumoasă, rămăseseră încă strălucitoare, deşi cartea se cam uzase.

Tuspatru călătoreau deci, stăpînii visînd, valeţii flecărind ; cînd ajunseră la o răspîntie unde drumul o apuca în trei direcţii, cavalerul îşi opri calul făcînd semn şi celorlalţi să oprească.

— Ascultă, abate Jehan, spuse el, uită-te bine la locurile astea şi spune-mi ce părere ai.

Cel căruia îi fusese adresat îndemnul aruncă o privire în jur şi cum ţinutul era cu desăvîrşire pustiu, iar prin aşezarea locurilor părea potrivit pentru o ambuscadă, răspunse :

— Pe legea mea ! şenior Espaing, ciudate locuri şi, o spun deschis, că în ceea ce mă priveşte nu m-aş opri aici

nici cît mi-ar trebui să rostesc trei *Pater* și trei *Ave*, dacă nu m-aș afla în tovărășia unui cavaler atît de renumit.

— Îți mulțumesc pentru măgulire, abate Jehan, spuse cavalerul, și recunosc în ea curtenia dumitale obișnuită, acum adu-ți aminte ce mi-ai spus acum trei zile, cînd am ieșit din orașul Pamiers, în legătură cu vestita încăierare dintre Mongat de Saint-Bazile și Ernauton-Bissette, la trecătoarea Larre.

— O ! da, mi-aduc aminte, răspunse canonicul, ți-am spus că atunci cînd vom ajunge la trecătoarea Larre să mă anunți și pe mine, căci țineam neapărat să văd un loc renumit prin moartea atîtor viteji.

— Ei bine, iat-o !

— Credeam că trecătoarea Larre se află în Bigorre.

— Întocmai, și noi tot acolo ne aflăm și asta de cînd am trecut prin vad rîulețul Lèze. Am lăsat la stînga, acum vreun sfert de ceas, drumul ce duce la Lourdes și la castelul Montgaillard ; colo e sătuleț ul Civitat, dincoace pădurea seniorului de Barbezan și, în sfîrșit, mai încolo, printre copaci, se zărește castelul Marcheras.

— Oh ! senior Espaing, spuse abatele, îmi cunoști curiozitatea pentru faptele de vitejie cărora le-a mers faima și cît de mult mă grăbesc să le notez pe măsură ce le văd sau mi se povestește despre ele, ca nu cumva memoria să-mi joace vreo festă ; așadar, te rog să-mi spui în amănunt ce s-a petrecut pe aceste meleaguri.

— E lucru ușor, spuse cavalerul. Pe la 1358 sau 1359, deci cam cu treizeci de ani în urmă, toate garnizoanele din ținut erau franceze, în afară de cea de la Lourdes. Or, aceasta făcea dese ieșiri spre a aproviziona orașul, jefuind tot ce întîlnea în cale și aducînd prada înapoia zidurilor, astfel încît atunci cînd o știau plecată după jaf, toate celelalte garnizoane trimiteau cîteva detașamente s-o întîmpine și s-o fugărească ; iar atunci cînd se întîlneau unii cu alții, se încăierau atît de strașnic încît ai fi crezut că e o bătălie adevărată dacă te luai după faptele de vitejie ce se săvîrșeau.

Într-una din zile, Mongat de Saint-Bazile, căruia i se zicea astfel pentru că avea obiceiul să se deghizeze în călugăr spre a întinde curse, ieși din Lourdes împreună cu seniorul Carnillac și cu vreo sută douăzeci de lăncieri; cetatea ducea lipsă de hrană, așa încît puseseră la cale o mare expediție. Călăriră, așadar, pînă cînd ajunseră la o pășune aflată la o leghe de orașul Toulouse, unde găsiră

o cireadă de vite pe care puseră mîna, după care se înapoiară pe drumul cel mai scurt ; dar în loc să urmeze prudenţi acel drum, se împrăştiară ba la dreapta ba la stînga spre a mai lua încă o turmă de porci şi una de oi, astfel încît zvonul despre expediţie avu vreme să se răspîndească.

Cel dintîi care află vestea fu un căpitan din Tarbes pe nume Ernauton de Sainte-Colombe. Îşi lăsă îndată castelul în paza nepotului său — unii ziceau că ar fi fost fiul lui nelegitim — un flăcăiaş de vreo cincisprezece sau şaisprezece ani, care nu luase parte pînă atunci la nici o luptă sau încăierare. Alergă să anunţe pe seniorul de Berrac, pe seniorul de Barbezan şi pe toţi scutierii din Bigorre pe care-i putu găsi, astfel încît în aceeaşi seară, el se găsea în fruntea unei trupe aproape asemănătoare cu cea pe care o comanda Mongat de Saint-Bazile ; de bună seamă că lui i se dădu comanda acestei trupe.

Trimise numaidecît spioni prin împrejurimi ca să afle drumul pe care socotea să-l parcurgă garnizoana din Lourdes şi cînd află că se îndreptau spre trecătoarea Larre, hotărî să-i aştepte acolo. Drept urmare, întrucît cunoştea la perfecţie ţinutul şi cum caii lui nu erau obosiţi, în vreme ce, dimpotrivă, cei ai duşmanilor mărşăluiseră de patru zile, se grăbi să vină să-şi ia postul în primire ; în acest timp, jefuitorii făcură popas la vreo trei leghe depărtare de locul unde erau aşteptaţi.

După cum ai spus-o singur, terenul e prielnic pentru o ambuscadă. Oamenii din Lourdes şi chiar Mongat nu bănuiră deci nimic, şi, cum turmele mergeau înainte, ele şi trecuseră dincolo de locul unde ne aflăm, cînd, dinspre cele două drumuri pe care le vezi, unul la dreapta şi altul la stînga noastră, trupa lui Ernauton de Sainte-Colombe sosi în galop scoţînd strigăte de luptă ; dar găsi cu cine să stea de vorbă ; Mongat nu era omul care s-o ia la fugă, aşa că porunci trupei să se oprească şi aşteptă ciocnirea.

Aceasta fu grozavă şi vrednică de cei dintîi războinici ai ţinutului ; dar mai cu seamă, ceea ce-i înfuria mai mult pe cei din Lourdes, era că se despărţiseră de turmele pentru care înduraseră atîtea oboseli şi înfruntaseră atîtea primejdii şi pe care le auzeau depărtîndu-se mugind, grohăind şi behăind, mînate de valeţii adversarilor care, datorită zidului format de stăpînii lor, nu avuseseră de-a face decît cu văcarii ; aceştia însă nici n-aveau de gînd să lupte, căci puţin le păsa dacă vitele se aflau în stăpî-

nirea unuia sau altuia, de vreme ce nu mai erau în stăpînirea lor.

Aşadar cei din Lourdes aveau un îndoit interes să-şi înfrîngă duşmanii, — mai întîi pentru propria lor siguranţă, apoi pentru a-şi recăpăta vitele pentru hrană, de care ştiau că au atîta nevoie camarazii lor rămaşi în cetate.

Prima ciocnire avu loc cu lovituri de lance ; dar în curînd o parte din lănci se sfărîmară şi cei care le mai aveau încă întregi, găsind că într-un spaţiu atît de restrîns lancea era o armă nepotrivită, le aruncară şi apucară unii securile, alţii spadele, unii măciucile, ceilalţi orice armă le căzu la îndemînă, şi adevărata încăierare începu atît de înflăcărat, atît de crudă, atît de îndîrjită, încît nimeni nu voia să dea nici un pas înapoi, iar cei ce dădeau mai încercau să se tîrască încă vreo cîţiva paşi înainte de a muri, ca să nu se spună că au pierdut teren ; se bătură astfel trei ore în şir, după care, ca şi cînd s-ar fi înţeles între ei, cei ce erau prea obosiţi se retraseră, să se aşeze înapoia tovarăşilor lor, fie în pădure, fie pe pajişte, fie pe marginea şanţului, îşi scoaseră căştile, îşi şterseră sîngele sau sudoarea, răsuflară o clipă şi se înapoiară la luptă mai îndîrjiţi ca oricînd ; astfel încît nu cred să fi existat vreodată, de cînd cu vestita luptă a celor Treizeci[1], o bătălie, cu un atac şi o apărare atît de îndîrjite.

În timpul celor trei ore de încăierare, întîmplarea făcuse ca cei doi şefi, adică Mongat de Saint-Bazile şi Ernauton de Sainte-Colombe, să lupte, unul la dreapta, celălalt la stînga. Dar amîndoi loveau atît de tare şi vîrtos încît se făcu un gol în jur şi cei doi se aflară în sfîrşit faţă în faţă. Cum fiecare din ei dorea acest lucru şi cum de la începutul încăierării nu încetaseră să se caute, scoaseră un strigăt de bucurie zărindu-se. Şi, ca şi cînd ceilalţi ar fi înţeles că oricare altă luptă n-ar mai fi avut nici o strălucire faţă de a lor, se dădură toţi la o parte, lăsară locul liber, iar acţiunea generală încetă spre a face loc luptei individuale.

— Ah ! spuse abatele, întrerupîndu-l pe cavaler cu un oftat, de ce n-am fost şi eu acolo să văd o asemenea înfruntare, căci ne-ar fi reamintit de vremile frumoase ale cavaleriei, care din păcate au apus pentru totdeauna.

[1] A avut loc la 27 martie 1351, între 30 de cavaleri francezi, partizani ai lui Carol de Blois, şi 30 de cavaleri englezi, partizani ai lui Jean de Montfort. Aceştia din urmă au fost înfrînţi. (N.T.)

— Adevărul este, urmă cavalerul, că ai fi avut prilejul să vezi un spectacol rar și frumos. Căci ambii luptători erau războinici încercați, puternici la trup și pricepuți în meserie, călărind cai buni și mîndri ce păreau tot atît de înverșunați să se sfîșie ca și stăpînii lor ; totuși calul lui Mongat de Saint-Bazile căzu cel dintîi, izbit de o lovitură de secure îndreptată de Ernauton spre stăpînul lui, lovitură care îl întinse la pămînt mort pe loc. Dar oricît de iute ar fi fost căzătura, Mongat era prea experimentat ca să nu aibă vreme să-și desprindă picioarele din scări, încît se pomeni culcat, nu sub cal, ci lîngă el și întinzînd brațul tăie genunchiul calului lui Ernauton ; nechezînd de durere, acesta se poticni și căzu pe amîndoi genunchii ; Ernauton își pierdu avantajul și fu silit să sară la pămînt. Dar abia sări, că Mongat se ridică în picioare și lupta începu din nou, Ernauton izbind cu securea și Mongat cu ghioaga.

— Și chiar în locul acesta se petrecea frumoasa faptă vitejească despre care vorbești ? întrebă abatele, cu ochii strălucind de înflăcărare, ca și cînd ar fi văzut lupta ce i se descria.

— Chiar în locul acesta, cucernice Jehan. Martori oculari mi-au povestit de zeci de ori ce-ți povestesc eu acum. Ernauton era în locul unde ești dumneata și Mongat în locul unde sînt eu, iar Mongat îl înghesui atît de tare pe Ernauton încît acesta, tot apărîndu-se, fu silit să dea înapoi, ajungînd de la piatra asta care se află lîngă picioarele calului dumitale, pînă la șanțul de colo unde fără îndoială că ar fi căzut pe spate. Tocmai atunci un tînăr care sosise cu sufletul la gură în toiul luptei și care privea de cealaltă parte a șanțului, văzîndu-l pe bunul cavaler împins astfel și înțelegînd că era la capătul puterilor, nu făcu decît un salt din locul unde se afla pînă la Ernauton și, luîndu-i din mînă securea care era gata să-i scape, îi spuse : „Ah ! unchiule, dă-mi puțin securea asta și îngăduie-mi să mă slujesc de ea".

Ernauton atîta aștepta și el, așa că dădu drumul securii și se întinse pe marginea șanțului unde valeții alergară să-i dea ajutor și îi desfăcură cataramele, căci era gata să leșine.

— Dar tînărul, întrebă abatele, tînărul ?

— Ei bine, tînărul dovedi cu acest prilej că, așa bastard cum i se spunea, avea în vine sînge vajnic, de rasă și că unchiul său nu făcuse bine lăsîndu-l într-un castel vechi în loc să-l ia cu el ; căci abia apucă securea în mîină

că, fără să-i pese că n-avea pe el decît o simplă tunică de postav, iar pe cap o bonetă de catifea, în vreme ce dușmanul lui era acoperit cu fier din cap pînă-n picioare, îi dădu o lovitură atît de puternică cu tăișul armei în creștetul căștii încît aceasta fu străpunsă, iar Mongat ameţit se clătină și era să cadă. Dar fiind un războinic prea vînjos nu se lăsă doborît astfel de prima lovitură. Se ridică deci, apucă ghioaga și dădu tînărului o lovitură atît de năprasnică încît i-ar fi zdrobit capul dacă l-ar fi atins. Dar tînărul, pe care nici o armă defensivă nu-l îngreuia, se feri făcînd un salt în lături și, repezindu-se întocmai ca un pui de tigru asupra adversarului, îl cuprinse cu amîndouă brațele pe Mongat care era istovit după îndelunga-i luptă și îndoindu-l așa cum îndoaie vîntul un copac, sfîrși prin a-l doborî sub el strigîndu-i : „Predă-te, Mongat de Saint-Bazile, de bunăvoie sau silit, altfel ești un om mort".

— Și s-a predat ? întrebă abatele pe care povestirea îl interesa atît de mult încît tresălta de plăcere.

— Nu, urmă Espaing, nu s-a predat ci a răspuns cu trufie : „Să mă predau unui copil ! mi-ar fi rușine... lovește dacă poți". „Ei bine ! nu mi te preda mie, ci unchiului meu Ernauton de Sainte-Colombe, care este un cavaler viteaz, iar nu unui copil ca mine". „Nici unchiului tău nici ţie, spuse Mongat cu glas înăbușit, căci dacă n-ai fi sosit tu, unchiul tău ar fi fost unde sînt eu acum, așa că lovește. Cît despre mine n-am să mă predau pentru nimic în lume". „Dacă-i vorba pe-așa, spuse tînărul, și întrucît nu vrei să te predai, așteaptă și ai să vezi". „Da, să vedem, spuse Mongat făcînd o sforțare așa cum făcea uriașul Encelade[1] cînd vrea să se descotorosească de muntele Etna, s-o vedem și pe-asta".

Dar degeaba se opinti din toate puterile, degeaba își încolăci brațele și picioarele, întocmai ca două inele de fier în jurul tînărului, că tot nu reuși să-l dea la o parte. Acesta rămase învingător, ținîndu-l sub el cu o mînă, în vreme ce cu alta trăgea de la brîu un cuțit lung și subțire a cărui lamă alunecă sub grumăjer. În aceeași clipă se auzi un horcăit înăbușit. Mongat se frămîntă, se încordă, încercă să se ridice, dar fără a putea să-l îndepărteze pe tînărul agățat de el care îi înfigea tot mai adînc cuțitul în bere-

[1] Cel mai vestit dintre Titanii care s-au răsculat împotriva lui Jupiter. Acesta l-a ucis cu fulgerele și l-a îngropat sub muntele Etna. (Mitologie).

gată ; deodată o spumă de sînge țîșni prin viziera căștii lui Mongat și împroșcă fața adversarului.

După sforțările acelea supraomenești se puteau ghici zvîrcolirile agoniei. Dar după cum nu-i dăduse drumul mai înainte, tînărul nu-i dădu drumul nici acum ; părea legat de mișcările lui. Așa cum face șarpele cu corpul victimei pe care o înăbușe, se ridică, se prăbuși, se încordă, întocmai ca Mongat și odată cu el, tremură la toate tremurăturile lui și rămase culcat și întins pînă cînd ultima tresărire se potoli și pînă cînd horcăitul se preschimbă într-un suspin.

Abia atunci se ridică, ștergîndu-și fața cu mîneca de la tunică și cu mîna cealaltă scuturînd cuțitașul care părea o jucărie de copil și care totuși provocase cu atîta cruzime moartea unui om.

— Doamne sfinte ! strigă abatele, uitînd că entuziasmul lui îl împinsese să hulească aproape, să-mi spui neapărat numele acelui tînăr, senior Espaing de Lyon, căci vreau să-l notez pe papirusul meu și să încerc să-l întipăresc în cartea istoriei.

— Se numea Bastardul Agénor de Mauléon, răspunse cavalerul, și poți să-l notezi cu litere mari în papirusul dumitale, așa după cum spui, cucernice Jehan ; căci este numele unui luptător temut, care merită cu prisosință această cinstire.

— Dar, spuse abatele, fără îndoială că n-a rămas numai la atîta ; sînt sigur că în viața lui a mai făcut și alte isprăvi războinice vrednice de aceea prin care a început.

— O ! negreșit, căci la vreo trei sau patru ani după cele întîmplate, a plecat în Spania, unde a rămas vreme de patru sau cinci ani, luptînd împotriva maurilor și sarazinilor, de unde s-a înapoiat cu mîna dreaptă tăiată de la încheietură.

— Vai ! făcu abatele cu o exclamație care arăta cît de mult îl tulbura nefericirea învingătorului lui Mongat de Saint-Bazile ; iată o nenorocire cît se poate de mare, căci desigur că un atît de viteaz cavaler s-a văzut nevoit să nu se mai slujească de arme !

— Ba nu, răspunse Espaing de Lyon, aici n-ai nimerit-o, cucernice Jehan ; căci în locul mîinii pe care a pierdut-o, a pus să i se facă o mînă de fier cu care ține lancea tot așa de bine ca și cu o mînă adevărată ; fără a mai pune la socoteală că poate, atunci cînd crede de cuviință, să

prindă de ea o măciucă cu care loveşte, după cît se pare, în aşa fel încît cei loviţi nu se mai ridică niciodată.

— Şi, întrebă abatele, se poate şti cu ce prilej şi-a pierdut mîna ?

— Vai ! răspunse Espaing, iată un lucru pe care nu ţi-l pot spune, oricîtă dorinţă aş avea să-ţi fac pe plac, căci nu-l cunosc personal pe viteazul cavaler despre care e vorba şi chiar m-a încredinţat cineva că şi cei care-l cunosc sînt tot atît de neştiutori ca şi mine ; niciodată n-a vrut să povestească cuiva această parte din viaţa lui.

— Atunci, spuse abatele, n-am să vorbesc în nici un fel de bastardul dumitale, senior Espaing ; căci nu vreau ca aceia care-mi vor citi istoria pe care o scriu să pună aceeaşi întrebare ca şi mine fără să primească răspuns.

— N-am ce-ţi face, spuse Espaing, am să întreb, am să mă informez ; dar deocamdată e mai bine să-ţi iei gîndul de la aşa ceva, cucernice Jehan, căci nu văd cum ai să afli vreodată ceea ce doreşti să ştii, decît doar de la el, dacă ai să-l întîlneşti cîndva.

— Aşadar mai trăieşte ?

— Desigur, şi se războieşte mai mult ca oricînd.

— Cu mîna lui de fier ?

— Cu mîna lui de fier.

— Ah ! spuse abatele Jehan, aş fi în stare să mă lipsesc de abaţie numai să-l întîlnesc pe omul acela şi să-l rog să-mi povestească viaţa lui ; dar pînă una alta termină povestea dumitale, senior Espaing, şi spune-mi ce s-a întîmplat cu cele două tabere după ce a murit Mongat.

— Moartea lui Mongat a pus capăt luptei. Cavalerii nu voiau decît turmele furate şi le dobîndiseră. Dealtfel, Mongat nemaifiind în viaţă, ei ştiau că vestita garnizoană de la Lourdes, atît de temută, îşi pierduse jumătate din putere, căci de multe ori un singur om face tăria unei garnizoane sau a unei armate. Căzură la învoială deci ca fiecare să-şi ia răniţii şi prizonierii şi să-şi îngroape morţii.

Îl luară aşadar pe Ernauton de Sainte-Colombe, care abia se mai ţinea pe picioare, îngropară morţii unde ne aflăm noi, chiar pe locul pe care caii noştri îl calcă în picioare. Şi pentru ca un luptător atît de viteaz să nu fie confundat cu nişte morţi obişnuiţi, săpară o groapă dincolo de stînca pe care o vezi, la patru paşi de noi şi îi aşezară o cruce de piatră, săpînd pe ea numele lui, pentru ca pelerinii, trecătorii şi vitejii cavaleri care se vor prilejui

pe-aici, să poată rosti o rugăciune pentru odihna sufletului său.

— Atunci hai să mergem şi noi la cruce, senior Espaing, răspunse abatele, căci în ceea ce mă priveşte am să rostesc cu dragă inimă un *Tatăl nostru,* un *Ave Maria* şi un *De profundis.*

Luînd-o înaintea cavalerului, abatele făcu semn scutierilor să vină, aruncă frîul calului în mîinile valetului său şi descălecă cu o nerăbdare ce arăta că, atunci cînd era vorba de asemenea îndeletniciri, bunul cronicar părea că are pe jumătate vîrsta pe care o arăta.

Seniorul Espaing de Lyon făcu la fel şi amîndoi se îndreptară pe jos spre locul indicat. Dar cînd să cotească după stîncă, se opriră deodată.

Un cavaler, a cărui prezenţă nu o bănuiseră, era îngenunchеat în faţa crucii, înfăşurat într-o manta largă sub ale cărei cute se ghicea o întreagă armură. Numai capul îl avea descoperit, casca fiind aşezată pe pămînt, în vreme ce la zece paşi mai în urmă, ascuns şi el de stîncă, stătea un scutier înarmat ca de luptă, călare pe un cal de bătălie şi ţinînd de frîu calul stăpînului, echipat şi acesta cu întregul harnaşament de luptă.

Cavalerul era un bărbat în toată puterea vîrstei, adică între 46 şi 49 de ani, cu faţa măslinie ca a unui maur, cu părul des şi cu barba stufoasă. Părul şi barba erau negre ca pana corbului.

Cei doi călători se opriră o clipă să-l privească pe omul acela care, nemişcat ca o statuie, îndeplinea la mormîntul lui Mongat cucernica îndatorire pe care veniseră s-o îndeplinească şi ei.

Cît priveşte cavalerul necunoscut, atîta timp cît ţinu rugăciunea, nu păru să dea nici un fel de atenţie noilor sosiţi ; apoi, după ce-şi termină rugăciunea, făcu cu mîna stîngă semnul crucii, spre marea uimire a celor de faţă, îi salută curtenitor printr-o înclinare a capului, îşi aşeză din nou casca pe fruntea-i smeadă şi, înfăşurîndu-se în manta, încălecă şi coti la rîndu-i pe după colţul stîncii, urmat de scutierul său, mai uscăţiv, mai ţeapăn şi mai negru chiar decît el, şi se îndepărtă.

Cu toate că pe vremea aceea se întîlneau nenumărate asemenea figuri, aceasta avea totuşi un ceva atît de aparte încît cei doi călători îl băgară de seamă, însă fiecare păstră impresia în sinea lui ; căci timpul le cam da ghes, mai avînd de făcut încă trei leghe, iar abatele făgă-

duise să rostească un *Tatăl nóstru*, un *Ave Maria* şi un *De profundis et Fidelium*.

Sfîrşind rugăciunea, abatele Jehan se uită în juru-i. Cavalerul, care fără îndoială era tot atît de nedumerit ca şi el, îl lăsase singur ; făcu deci la rîndu-i semnul crucii, însă cu mîna dreaptă şi plecă să-şi ajungă tovarăşul.

— Hei ! se adresă el celor doi valeţi, n-aţi văzut un cavaler înarmat ca de luptă împreună cu scutierul său, cavalerul părînd să aibă 46 de ani iar scutierul 55 sau 60 ?

— M-am interesat şi eu, răspunse clătinînd din cap Espaing de Lyon, care era preocupat de aceleaşi gînduri ca şi însoţitorul său. Se pare că urmează acelaşi drum ca şi noi şi poate va poposi tot la Tarbes.

— Să ne-ndemnăm caii la trap ca să-l ajungem, dacă eşti bun, senior Espaing, spuse cronicarul, căci poate, dacă-l vom ajunge, are să intre în vorbă cu noi, aşa cum se obişnuieşte între călătorii ce urmează acelaşi drum. Şi mi se pare că am avea multe lucruri de aflat în tovărăşia unui om care a văzut un soare atît de arzător încît să-i înnegrească într-atît faţa.

— Facă-se voia dumitale, spuse cavalerul ; căci, nu mă sfiesc s-o spun, şi pe mine mă roade o curiozitate tot atît de mare ca şi a dumitale ; cu toate că sînt de prin partea locului, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut vreodată prin ţinut.

În urma acestei hotărîri, cei doi călători, iuţind pasul cailor, continuară să păstreze aceeaşi distanţă, calul cavalerului mergînd cu ceva mai înaintea celui al abatelui.

Dar în zadar îşi grăbiră caii. Drumul, care devenise mai lat şi mai frumos de cînd o luase de-a lungul rîului Lèze, uşurase de asemenea iuţirea mersului necunoscutului împreună cu scutierul său, iar curioşii sosiră la porţile oraşului Tarbes fără să-l fi ajuns din urmă.

Dar odată acolo, un alt gînd păru să-l îngrijoreze pe abate.

— Senior, spuse el cavalerului, ştii că prima nevoie într-o călătorie este un culcuş bun şi o masă bună. Unde vom găzdui, rogu-te, în oraşul acesta Tarbes, în care nu cunosc pe nimeni şi în care pătrund pentru prima dată,

fiind chemat, după cum bine știi, de către monseniorul Gaston Phoebus [1].

— Nu fi îngrijat, cucernice, spuse cavalerul zîmbind; cu voia dumitale, o să găzduim la „Steaua" ; este cel mai bun han din oraș. Fără a mai pune la socoteală că hangiul mi-e prieten.

— Bun, spuse cronicarul, totdeauna am băgat de seamă că într-o călătorie trebuie să ai drept prieteni două soiuri de oameni : tîlharii din oraș și tîlharii din pădure, hangii și hoții. Să mergem dar la prietenul dumitale hangiul de la „Steaua" și să-i spui să aibă grijă de mine cînd o fi să mai trec pe-aici.

Se îndreptară amîndoi spre hanul amintit, care se afla în piața mare a orașului și se bucura, așa cum spusese Espaing de Lyon, de o mare faimă pînă la zece leghe depărtare.

Hangiul se găsea în pragul ușii, unde, nemaiținînd seama de obiceiurile-i aristocratice, jumulea singur un fazan de toată frumusețea căruia îi lăsase, cu acel scrupul gastronomic prețuit numai de gurmanzii care vor să se bucure nu numai de gust și de miros, ci și de văz, căruia îi lăsase, zic, nesmulse penele de pe cap și de la coadă ; cu toate astea, înainte de a se fi cufundat în această importantă îndeletnicire, îl zări pe cavalerul Espaing de Lyon chiar din clipa în care se ivise în piață și, așezîndu-și fazanul sub brațul stîng, în vreme ce-și scotea tichia cu mîna dreaptă, făcu cîțiva pași în întîmpinarea lui.

— Ah ! dumneavoastră sînteți, senior Espaing, spuse el, arătînd cea mai vie bucurie, fiți binevenit, dumneavoastră și respectabilul vostru tovarăș ; de multă vreme nu v-am văzut și bănuiam eu că n-o să treacă prea mult pînă să veniți iarăși în orașul nostru. Hei ! Brin-d'Avoine, vino să iei caii acestor domni. Și tu, Marion, pregătește camerele cele mai bune. Domnilor, descălecați, rogu-vă, și cinstiți cu prezența dumneavoastră sărăcăciosul meu han.

— Ei bine, spuse cavalerul către tovarășul lui, nu îți spuneam eu, cucernice Jehan, că jupîn Barnabé este un om de toată isprava și că la el poți găsi, cît ai bate din palme, tot ce-ți dorește inima ?

— Da, răspunse abatele, n-am nimic de zis pînă acum decît un singur cuvînt și anume că am auzit vorbindu-se

[1] Gaston III de Foix, zis Gaston Phoebus (1331—1391), a fost un ocrotitor zelos al literaturii și artelor. A scris vestitul *Tratat de vînătoare*. (N.T.)

numai lucruri bune despre grajd şi camere, dar despre cină nu s-a pomenit nimic.

— O ! cît despre cină, Senioria Voastră să n-aibă nici o grijă, spuse hangiul. Seniorul Espaing are să vă spună că nu mi se aduce decît o singură învinuire şi anume că servesc călătorilor mese prea îmbelşugate.

— Haide, haide, jupîne gascon, îi luă vorba cavalerul Espaing care, ca şi tovarăşul său, descălecase şi aruncase frîul calului în mîinile valeţilor, arată-ne pe unde s-o luăm, dă-ne numai jumătate din ceea ce ne făgăduieşti şi vom fi mulţumiţi.

— Jumătate ! izbucni jupîn Barnabé, jumătate ! Dar mi s-ar duce pe copcă faima dacă aş face una ca asta. Îndoit, senior Espaing, îndoit !

Cavalerul aruncă o privire mulţumită spre canonic şi amîndoi, luînd-o pe urma hangiului, intrară în bucătărie.

Într-adevăr, totul în această binecuvîntată bucătărie dădea senzaţia acelei fericiri depline care, pentru adevăraţii gurmanzi, este rezultatul unei mese bine orînduite şi bine servite. Frigarea se răsucea, oalele fierbeau, grătarele sfîrîiau şi în mijlocul acestui întreg tărăboi, ca un fel de chemare armonioasă la masă, orologiul bătea ora şase.

Cavalerul îşi frecă mîinile, iar cronicarul îşi linse buzele. Cronicarii sînt în general foarte pofticioşi şi asta e rău, atunci cînd pe lîngă cronicari mai sînt şi feţe bisericeşti.

În acelaşi moment şi parcă ar fi pornit din acelaşi punct, adică de la frigare, privirile noilor sosiţi se rotiră de jur împrejur, ca să se încredinţeze că plăcerile făgăduite erau aievea şi nu aveau să le scape, ca acele mese plăsmuite pe care nişte vrăjitori răutăcioşi le făgăduiau vechilor cavaleri rătăcitori. Tocmai atunci intră în bucătărie un fel de rîndaş şi şopti hangiului ceva la ureche.

— Ei drace ! făcu acesta scărpinîndu-se după ureche, şi zici că nu mai e loc pentru caii acestor domni.

— Nici cel mai mic locşor, stăpîne, cavalerul care a sosit adineaori a luat ultimele două locuri, nu din grajd, care era ticsit, ci din şopron.

— O ! o ! făcu Espaing, o să ne fie greu să ne despărţim de cai, dar dacă zici că nu mai aveţi nici un loc aici, o să ne-nvoim, ca să nu pierdem bunătatea de camere despre care ne-ai vorbit, ca ei să fie duşi, împreună cu servitorii noştri, la vreo altă casă din oraş.

— Dacă e așa, spuse jupîn Barnabé, am tocmai ce vă trebuie, iar caii dumneavoastră nu vor avea decît de cîștigat, căci o să fie adăpostiți în niște grajduri cum nici contele de Foix nu are mai bune.

— Ne învoim pentru grajdurile alea grozave, spuse cavalerul Espaing, însă mîine dimineață să fie la poarta dumitale la ora șase, gata înșeuați, căci cucernicul Jehan și cu mine plecăm în orașul Pau, unde sîntem așteptați de monseniorul Gaston Phoebus.

— Fiți pe pace, răspunse meșterul Barnabé, și bizuiți-vă pe cuvîntul meu.

În clipa aceea camerista intră la rîndu-i și îi șopti cîteva cuvinte hangiului, a cărui figură căpătă îndată un aer de nemulțumire.

— Ei bine ! ce s-a întîmplat ? întrebă cavalerul Espaing.

— Nu-i cu putință, răspunse hangiul, aplecîndu-și din nou urechea ca să mai audă o dată cele spuse de cameristă.

— Ce spune ? întrebă cavalerul.

— Spune ceva de necrezut.

— Anume ce ?

— Că nu mai sînt camere.

— Bun, spuse abatele Jehan, iată-ne osîndiți să ne culcăm la un loc cu caii noștri.

— O ! domnilor, domnilor, izbucni Barnabé, nu știu cum să vă cer iertare ! însă cavalerul care a sosit cu puțin timp înaintea dumneavoastră a luat pentru el și scutierul lui ultimele două camere.

— Nu face nimic ! spuse abatele Jehan care părea destul de obișnuit cu astfel de pocinoguri, o noapte proastă trece repede, numai să ne bucurăm de o mîncare bună.

— Uitați-vă, spuse hangiul, tocmai vine bucătarul pe care am trimis să-l cheme.

Bucătarul îl trase deoparte pe hangiu și începu să vorbească în șoaptă cu el.

— O ! făcu hangiul pălind ușor, nu se poate !

Bucătarul făcu din cap și din amîndouă mîinile un gest care voia să spună : Și totuși așa este.

Abatele, care părea să înțeleagă la perfecție limbajul semnelor, mai cu seamă cînd acest limbaj era în legătură cu bucătăria, păli de-a binelea.

— Vai de mine ! zise el, ce mai e și-asta ?

— Domnilor, urmă hangiul, cu siguranță că Mariton se înșeală.

— Și în ce privință se-nșeală ?

— În privința celor spuse adineaori, și anume, că nu are ce să vă dea să mîncați, deoarece cavalerul care a sosit înaintea dumneavoastră a luat tot ce mai rămăsese de-ale gurii.

— Ascultă, jupîn Barnabé, spuse cavalerul Espaing de Lyon încruntînd din sprîncene, află că nu ne arde de glumă.

— Vai ! seniore, spuse hangiul, vă rog să credeți că nu glumesc cîtuși de puțin și că sînt cum nu se poate mai mîhnit de ceea ce vi se întîmplă.

— Pentru cele ce ne-ai spus în privința grajdurilor și camerelor, mai treacă-meargă, urmă cavalerul, dar cît despre cină, asta e altceva, și ți-o spun deschis că nu mă dau bătut. Văd aici înșirate o mulțime de cratițe și tingiri...

— Seniore, sînt pregătite pentru castelanul de Marcheras, care se află aici împreună cu castelana.

— Și găina aia îndopată care se învîrtește în frigare ?

— E pregătită pentru un grăsan de canonic din Carcassonne, care se duce la consiliu și care nu mănîncă de dulce decît o zi pe săptămînă.

— Și grătarul de colo plin de cotlete, care îți gîdilă nările cu mirosul lor ?

— Fac parte, împreună cu fazanul pe care-l jumulesc, din cina cavalerului care a sosit cu cîteva clipe înaintea dumneavoastră.

— La naiba ! strigă seniorul Espaing, văd că a acaparat totul afurisitul ăla de cavaler ; jupîn Barnabé, fă-mi plăcerea și du-te de-i spune că un cavaler flămînd îi propune să rupă o lance împreună, nu pentru ochii frumoși ai iubitei sale, ci pentru mirosul plăcut al mîncărurilor sale ; să mai adaugi că abatele Jehan Froissard Cronicarul o să ne fie arbitru și o să noteze toate isprăvile noastre.

— Nu e nevoie de așa ceva, seniore, se auzi un glas înapoia jupînului Barnabé, căci vin din partea stăpînului meu să vă poftesc, pe dumneata domnule Espaing de Lyon și pe dumneata domnule Jehan Froissard, să cinați cu el.

Cavalerul Espaing se întoarse la auzul acestui glas și dădu cu ochii de scutierul cavalerului necunoscut.

— O ! o ! făcu el, iată o invitație ce-mi pare cît se poate de curtenitoare. Ce zici, cucernice Jehan ?

— Zic nu numai că este cît se poate de curtenitoare, dar mai zic că vine tocmai la timp.

— Şi cum se numeşte stăpînul dumitale, prietene, ca să ştim cui îi rămînem îndatoraţi pentru o asemenea politeţe, întrebă Espaing de Lyon.

— Vă va spune chiar el, dacă veţi binevoi să mă urmaţi, răspunse scutierul.

Cei doi călători se uitară unul la altul şi, jumătate îmboldiţi de foame, jumătate de curiozitate, rostiră într-un glas :

— Să mergem, arată-ne drumul şi te vom urma.

Amîndoi urcară scara în urma scutierului, care le deschise uşa unei camere în mijlocul căreia cavalerul necunoscut, fără armură şi îmbrăcat cu un halat de catifea neagră, cu mîneci lungi şi largi, stătea în picioare cu mîinile la spate.

Zărindu-i, făcu cîţiva paşi în întîmpinarea lor, salutîndu-i cu multă curtenie.

— Fiţi bineveniţi, domnilor, spuse el întinzîndu-le mîna stîngă, şi vă rog să primiţi mulţumirile mele pentru că mi-aţi acceptat invitaţia.

Cavalerul avea o înfăţişare atît de cinstită şi de deschisă, mîna pe care le-o întindea părea atît de sincer oferită, încît amîndoi o atinseră pe a lor, cu toate că era un obicei prea bine cunoscut între cavaleri să-şi întindă mîna dreaptă şi era socotit ca o insultă dacă se proceda altfel.

Cu toate astea, cei doi călători, deşi răspunseră cum se cuvine acestei ciudate politeţi, nu se putură stăpîni să nu-şi trădeze uimirea ce li se zugrăvea pe faţă ; cavalerul păru însă că nu bagă de seamă.

— Dimpotrivă, noi vă datorăm mulţumiri, spuse Froissard, căci ne aflam la mare ananghie din care ne-a scăpat binevoitoarea dumitale invitaţie ; te rog să primeşti toate mulţumirile noastre.

— Mai mult decît atît, urmă cavalerul, întrucît eu am două camere iar dumneavoastră nu aveţi nici una, am să v-o dau pe cea destinată scutierului meu.

— Într-adevăr, spuse Espaing de Lyon, asta întrece orice bunăvoinţă ; dar scutierul dumitale unde o să se culce ?

— În camera mea, ce naiba !

— Nu, spuse Froissard, ar însemna să abuzăm...

— Ei aş ! zise cavalerul necunoscut. Sîntem obişnuiţi cu aşa ceva ; de mai bine de douăzeci şi cinci de ani ne-am

culcat sub același cort și vreme de douăzeci și cinci de ani ni s-a întîmplat asta atît de des încît nu am mai socotit de cîte ori. Dar luați loc, domnilor.

Și cavalerul le arătă celor doi călători scaunele rînduite în jurul unei mese pe care se aflau cîteva pahare și o cupă mare cu picior, și le dădu pildă așezîndu-se primul.

La rîndul lor, cei doi călători luară loc pe scaune.

— Așadar ne-am înțeles, spuse cavalerul necunoscut, umplînd trei pahare cu hypocras [1], și folosindu-se tot de mîna stîngă, așa cum făcuse pînă atunci.

— Pe legea mea, da, răspunse Espaing de Lyon, și am socoti că vă aducem o insultă, cavalere, refuzînd o ofertă atît de mărinimoasă. Nu ești de părerea mea, cucernice Jehan ?

— Cu atît mai mult, răspunse canonicul de la Chimay, cu cît deranjul pe care ți-l vom pricinui are să fie de scurtă durată.

— Cum așa ? întrebă cavalerul necunoscut.

— Mîine plecăm la Pau.

— Bine, spuse cavalerul, poți ști cînd ajungi, dar nu știi cînd pleci.

— Sîntem așteptați la curtea contelui Gaston Phoebus.

— Și nimic nu vi s-ar părea destul de interesant ca să vă facă să pierdeți opt zile din drum? întrebă cavalerul.

— Nimic. Numai o poveste prea curioasă și prea interesantă, spuse Espaing de Lyon.

— Și chiar și așa, adăugă cronicarul, nu știu dacă aș putea să-mi calc cuvîntul față de monseniorul conte de Foix.

— Cucernice Jehan Froissard, continuă cavalerul necunoscut, ai spus mai deunăzi la trecătoarea Larre, că ți-ai da bucuros abația de la Chimay aceluia care ți-ar povesti pățaniile Bastardului de Mauléon.

— Da, așa e, am spus-o ! Dar cum de-ai aflat dumneata ?

— Uiți că rosteam o rugăciune pe mormîntul lui Mongat și că de unde eram am putut auzi tot ce spuneai?

— Iată ce-nseamnă să vorbești în gura mare, domnule abate, spuse rîzînd Espaing de Lyon, vorbele astea o să te coste abația.

---

[1] Băutură tonică, făcută cu vin îndulcit în care s-a infuzat scorțișoară. (N.T.)

— Pe sfînta liturghie, zise Froissard, mi se pare, domnule cavaler, că am nimerit drept la ţintă şi că dumneata cunoşti povestea cu pricina.

— Nu te înşeli, răspunse cavalerul, nimeni nu o cunoaşte şi nu o poate povesti mai bine ca mine.

— Din momentul în care l-a ucis pe Mongat din Lourdes şi pînă cînd i-a fost retezată mîna de la încheietură ? întrebă Espaing.

— Da.

— Şi ce are să mă coste ? i se adresea Froissard, care, deşi murea de curiozitate să asculte povestirea, începea să-i pară rău că îşi pusese-n joc abaţia.

— Are să te coste opt zile, domnule abate, răspunse cavalerul necunoscut, şi încă nu se ştie dacă, în timpul celor opt zile, vei avea vreme să aşterni pe pergament tot ce am să-ţi spun.

— Eu credeam, spuse Froissard, că Bastardul de Mauléon a jurat să nu-şi dezvăluie niciodată povestea.

— Pînă cînd ar fi găsit un cronicar vrednic s-o scrie. Şi acum, domnule Jehan, nu mai are motiv s-o ascundă.

— În cazul acesta, spuse Froissard, pentru ce nu o scrii chiar dumneata ?

— Pentru că există o mare piedică în realizarea acestei sugestii, răspunse zîmbind cavalerul.

— Care ar putea fi ? întrebă Espaing de Lyon.

— Aceasta, răspunse cavalerul, ridicînd cu mîna stîngă mîneca de la mîna dreaptă şi punînd pe masă un braţ schilodit, terminat cu un fel de cleşte de fier.

— Isuse ! exclamă Froissard tremurînd de bucurie, nu cumva dumneata eşti...

— Bastardul de Mauléon în persoană, căruia unii îi mai zic şi Agénor cel cu Mîna de Fier.

— Şi ai să-mi povesteşti păţaniile dumitale ? întrebă Froissard cu emoţia speranţei.

— De cum vom termina de ospătat, răspunse cavalerul.

— Bun, zise Froissard frecîndu-şi mîinile, bine ziceai, domnule Espaing de Lyon, monseniorul Gaston Phoebus mai poate să aştepte.

Chiar în aceeaşi seară, Bastardul de Mauléon ţinîndu-şi făgăduiala începu să-i istorisească cronicarului Jehan Froissard povestirea ce urmează şi pe care am găsit-o într-un manuscris nepublicat, fără să ne dăm, aşa

după cum ne este obiceiul, altă osteneală decît aceea de a pune la persoana a treia o povestire ce era scrisă la persoana întîi.

II

CUM A ÎNTÎLNIT BASTARDUL DE MAULÉON ÎNTRE PINCHEL ŞI COÏMBRA UN MAUR PE CARE L-A ÎNTREBAT ÎNCOTRO DUCE DRUMUL ŞI CARE A TRECUT FĂRĂ SĂ RĂSPUNDĂ

Într-o frumoasă dimineaţă a lunii iunie 1361, cel care nu s-ar fi temut să pornească la drum pe o căldură de 40 de grade, ar fi putut vedea înaintînd pe şoseaua de la Pinchel la Coïmbra în Portugalia un bărbat a cărui înfăţişare contemporanii noştri ne-ar fi recunoscători s-o descriem.

Nu era un om, ci mai degrabă o întreagă armură, compusă dintr-o cască, o platoşă, armătură pentru braţ, zale pentru acoperirea coapselor, lancea în mînă şi un scut mic la gît, iar în vîrful acestei armuri flutura un panaş roşu pe deasupra căruia se vedea fierul de lance.

Armura era aşezată drept, pe un cal căruia nu i se zăreau decît picioarele negre şi ochii focoşi ; căci, întocmai ca şi stăpînul, dispărea sub harnaşamentul de luptă, peste care cădea un cioltar alb cu chenar din postav roşu. Din cînd în cînd, nobilul animal mişca din cap şi necheza mai mult de mînie decît de durere ; aceasta se întîmpla ori de cîte ori un tăun reuşea să se strecoare pe sub cutele valtrapului greoi şi îl făcea să-i simtă înţepătura lacomă.

Cît priveşte călăreţul, ţeapăn şi neclintit în scări ca şi cînd ar fi fost ţintuit în şa, părea că-şi face un punct de mîndrie din a înfrunta dogoarea nemiloasă ce se revărsa din cerul de aramă, încingînd aerul şi pîrjolind iarba. Fără să-i poată învinui nimeni de slăbiciune, mulţi şi-ar fi îngăduit să ridice viziera zăbrelită care schimba interiorul căştii în etuvă, însă după înfăţişarea nepăsătoare şi semeaţa nemişcare a călăreţului se vedea că voia să dea dovadă, chiar în mijlocul pustiului, de vigoarea şi rezistenţa în faţa suferinţelor ce le îndură un militar.

Am spus pustiu și, într-adevăr, ținutul prin care înainta călărețul merita cu prisosință acest nume. Era un fel de vale tocmai potrivit de adîncă spre a concentra, pe drumul urmat de călăreț, razele cele mai arzătoare ale soarelui. De mai bine de două ceasuri, căldura ce se revărsa era atît de puternică încît valea își pierduse pe cei mai zeloși locuitori : ciobanii și turmele, care apăreau din nou seara și dimineața pe amîndouă pantele spre a căuta cîteva fire de iarbă galbenă și sfărîmicioasă, însă acum se adăpostiseră după mărăcini și tufișuri și dormeau la umbră. Cît vedeai cu ochii, nu se zărea nici un alt călător atît de îndrăzneț sau mai degrabă atît de nesimțitor la căldură ca să-și poarte pașii pe un asemenea teren ce părea format din cenușa rocilor calcinate de soare. Singurul animal viu care dovedea că o ființă însuflețită putea trăi într-un asemenea cuptor era greierele, sau mai degrabă miile de greieri care, ascunși printre pietre ca într-o fortăreață, agățați de firele de iarbă sau lăfăindu-se pe vreo ramură de măslin albită de praf, formau acea fanfară țipătoare și monotonă ; era cîntecul lor triumfal care anunța cucerirea pustiului unde domneau ca singuri suverani.

Am greșit cînd am spus că nu se zărea nici un alt călător decît cel pe care am încercat să-l descriem, căci la vreo sută de pași mai în urmă mergea o a doua făptură nu mai puțin curioasă, deși de un tip cu totul deosebit : era un bărbat cam de treizeci de ani, uscățiv, puțin adus de spate, bronzat, mai mult chircit decît călare pe un cal tot atît de slab ca și el ; dormea în șaua de care se ținea agățat cu amîndouă mîinile, fără să ia nici una din măsurile de prevedere ce-l țineau treaz pe tovarășul său, nici măcar aceea de a recunoaște drumul, această grijă lăsînd-o desigur în seama altuia mai priceput și mai interesat decît el să nu se rătăcească.

Între timp cavalerul, plictisit în cele din urmă să tot țină lancea în sus și să stea țeapăn în șa, se opri să-și ridice viziera și să lase loc de trecere aburului fierbinte care începea să urce din învelitoarea de fier pînă pe cap ; dar mai înainte de a aduce la îndeplinire această mișcare, își aruncă privirile în jur ca un om căruia nici nu i-ar trece prin gînd că i-ar scădea prețul curajului dacă ar fi însoțit de un dram de prevedere.

Dar rotindu-şi astfel capul dădu cu ochii de nepăsătorul lui tovarăş şi privindu-l mai bine băgă de seamă că doarme.

— Musaron ! strigă cavalerul înveşmîntat în fier, după ce mai înainte îşi ridicase viziera. Musaron, trezeşte-te, somnorosule, sau pe sîngele scump al sfîntului Iacob, cum zic spaniolii, n-ai să ajungi la Coîmbra cu cufărul meu, fie că-l pierzi pe drum, fie că ţi-l fură hoţii. Musaron ! O să mai dormi mult, leneşule !

Dar scutierul, căci aceasta era meseria celui pe care-l mustra cavalerul, scutierul, zic, dormea prea adînc ca să-l poată trezi numai zgomotul vocii. Cavalerul îşi dădu seama deci că trebuia să folosească un alt mijloc mai violent ; aceasta cu atît mai mult cu cît calul somnorosului, văzînd că cel din faţă se oprise, socotise nimerit să se oprească şi el, astfel încît, trecînd de la mers la nemişcare, Musaron avea un şi mai bun prilej să se bucure de un somn mai adînc ; cavalerul trase atunci de la brîu un mic corn de fildeş încrustat cu argint şi, ducîndu-l la gură, scoase cu un şuierat puternic două sau trei sunete care făcură calul său să se cabreze, iar pe cel al scutierului să necheze.

De astă dată Musaron se trezi tresărind.

— Hei ! strigă el trăgînd de la şold un fel de spadă scurtă cu un singur tăiş. Hei ! ce vreţi, tîlharilor, hei ! Ce căutaţi aici, ţiganilor, strănepoţi ai diavolului ; pieriţi din faţa mea că de nu vă despic în două.

Şi viteazul scutier începu să-şi învîrtească spada în dreapta şi-n stînga, pînă ce băgînd de seamă că nu străpungea decît aerul, se opri, privindu-şi stăpînul cu un aer uimit.

— Ei ! dar ce s-a întîmplat, senior Agénor, întrebă el holbînd nişte ochi miraţi, unde sînt oare oamenii ce ne atacă, s-au risipit ca fumul sau i-am zdrobit înainte de a mă trezi de-a binelea ?

— S-a întîmplat, somnorosule, că visezi şi visînd laşi să-mi atîrne scutul de capătul curelei, ceea ce e ruşinos pentru armele unui cavaler cinstit. Haide ! haide ! trezeşte-te ca lumea sau de nu îmi rup lancea pe umerii tăi.

Musaron clătină din cap cu un aer destul de obraznic.

— Pe legea mea, senior Agénor, spuse el, bine aţi face căci cel puţin ar fi o lance ruptă în călătoria noastră. În loc să mă împotrivesc unui asemenea plan, vă rog chiar din inimă să-l duceţi la îndeplinire.

— Ce vrei să spui, caraghiosule ? se răţoi cavalerul.

— Vreau să spun, reluă scutierul, apropiindu-se tot mai mult cu nepăsarea-i zeflemistă, că de șaisprezece zile de cînd călărim prin Spania, țara asta atît de plină de aventuri după cum spuneați la plecare, n-am întîlnit încă vreun dușman în afară de soare și de muște și nu ne-am ales cu altceva decît cu bășici și praf. La naiba ! senior Agénor, vă spun că mi-e foame, mi-e sete și mi-e punga goală ; cu alte cuvinte mă aflu în prada celor trei mari nenorociri din lume, și nu văd venind acele mult trîmbițate prilejuri de a-i jefui pe maurii necredincioși despre care îmi vorbeați cu atîta patos, care trebuiau să ne îmbogățească trupește și să ne mîntuie sufletul și despre care îmi făcusem dinainte niște visuri atît de plăcute, colo în frumosul nostru ținut din Bigorre, cînd încă nu eram scutierul dumneavoastră, dar mai cu seamă după ce am ajuns scutier.

— Nu cumva îndrăznești să te plîngi atunci cînd eu nu mă plîng ?

— Aș fi destul de îndreptățit, senior Agénor, și dealtminteri numai îndrăzneala îmi lipsește. Văd că ultimii noștri bani s-au dus în punga armurierilor din Pinchel care v-au ascuțit securea și spada și v-au lustruit armura; după cîte văd nu ne mai lipsește decît o întîlnire cu banditii.

— Fricosule !

— Stați un pic să ne-nțelegem, seniore. Nu zic că mă tem de o asemenea întîlnire.

— Atunci ce zici ?

— Zic că o doresc.

— Pentru ce ?

— Pentru că i-am prăda pe hoți, spuse Musaron, subliniindu-și vorbele cu zîmbetu-i șmecheresc ce-i caracteriza înfățișarea.

Cavalerul își ridică lancea cu intenția vădită de a o lăsa să cadă pe umerii scutierului, ajuns destul de aproape ca să poată primi din plin acest fel de corecție, însă acesta, cu o mișcare simplă dar plină de dibăcie, pe care se vede că o mai folosise și altădată, se feri de lovitură, în vreme ce apucă lancea cu mîna.

— Luați seama, senior Agénor, zise el, să nu glumim cu așa ceva căci am oasele tari și cam puțină carne pe ele. O nenorocire vine cînd nici nu te aștepți, și o lovitură greșită v-ar rupe lancea ; am fi siliți atunci să-i punem noi singuri o altă prăjină sau să ne înfățișăm

dinaintea lui don Frederic cu o armură desperecheată, ceea ce ar fi uimitor pentru onoarea cavalerimii bearneze.

— Mai ţine-ţi gura, flecar blestemat, ai face mai bine, dacă ţii neapărat să vorbeşti, să te urci pe colnicul de colo şi să-mi spui ce vezi din vîrful lui.

— Ah ! exclamă Musaron, de s-ar nimeri să fie cel pe care l-a urcat Mîntuitorul nostru ; aş vrea să găsesc pe cineva acolo, chiar de-ar fi diavolul în persoană, căci mi-ar oferi toate regatele pămîntului dacă i-aş, săruta gheara.

— Ai primi, renegatule ?

— Cu recunoştinţă, cavalere.

— Musaron, urmă cu seriozitate cavalerul, glumeşte cu tot ce pofteşti, dar nu cu lucrurile sfinte.

Musaron făcu o plecăciune.

— Monseniorul ţine cu tot dinadinsul să afle ce se vede din vîrful colnicului ?

— Mai mult ca oricînd, du-te odată.

Musaron făcu un scurt ocol, atît cît îi trebuia ca să nu mai poată fi atins de lancea stăpînului, apoi urcă costişa.

— Vai ! strigă el cînd ajunse în vîrf, Vai ! Doamne Isuse ! Ce văd !

Şi-şi făcu semnul crucii.

— Ei bine ! Ce vezi ? întrebă cavalerul.

— Raiul sau cam aşa ceva, spuse Musaron cuprins de o adîncă admiraţie.

— Descrie-mi raiul tău, răspunse cavalerul care se temea mereu să nu se lase păcălit de vreo şotie de-a scutierului.

— Ah ! monseniore, după cum doriţi ! Văd portocali cu fructe de aur, un rîu mare cu valuri argintii şi mai departe marea strălucitoare ca o oglindă de oţel.

— Dacă vezi marea, spuse cavalerul, negrăbindu-se încă să ajungă să contemple şi el tabloul de teamă că, ajuns în vîrf, întreg acel orizont măreţ să nu se prefacă în aburi, întocmai ca mirajele despre care vorbeau pelerinii din Orient — dacă vezi marea, Musaron, trebuie cu atît mai mult să vezi Coïmbra, care se află neapărat între noi şi mare, şi dacă vezi Coïmbra înseamnă că ne aflăm la capătul călătoriei, pentru că la Coïmbra mi-a dat întîlnire prietenul meu, marele maestru Frederic.

— O ! da, strigă Musaron, văd un oraş mare şi frumos, văd o clopotniţă înaltă.

— Bine, bine, spuse cavalerul, începînd să creadă spusele scutierului și făgăduindu-și să pedepsească aspru această glumă prea mult prelungită, dacă totuși ar fi fost vreo glumă. Bine, e orașul Coïmbra și clopotnița catedralei.

— Dar ce zic eu un oraș ! Ce zic o clopotniță ! Văd două orașe, văd două clopotnițe.

— Două orașe, două clopotnițe, se miră cavalerul ajungînd la rîndu-i în vîrful colnicului, adineaori nu aveam destul și acum avem prea mult.

— Prea mult, ăsta-i adevărul, zise Musaron ; vedeți, senior Agénor, unul la dreapta, altul la stînga. Uitați-vă acum la drumul care se desparte în două, dincolo de păduricea aceea de lămîi : care din cele două orașe este Coïmbra, pe care din cele două drumuri trebuie să apucăm ?

— Într-adevăr, murmură cavalerul, iată o nouă încurcătură la care nu mă gîndisem.

— Cu atît mai mare, spuse Musaron, cu cît dacă ne-am înșela și dacă din greșeală am apuca-o pe drumul falsei Coïmbre, ne-ar fi cu neputință să găsim în fundul pungii cu ce să ne plătim un culcuș.

Cavalerul aruncă în juru-i o a doua privire, dar de astă dată în speranța de a găsi vreun trecător de la care să poată cere lămuriri.

— Afurisit ținut, zise el, sau mai degrabă afurisit pustiu. Căci atunci cînd zici ținut, îți închipui un loc în care se află și alte ființe decît șopîrle și greieri. O ! unde e oare Franța ! urmă cavalerul cu unul din acele oftaturi care scapă uneori și celor mai puțin melancolici cînd se gîndesc la patrie. Franța, unde găsești totdeauna un glas încurajator ca să-ți arate drumul.

— Și o brînză de oaie ca să-ți răcorească gîtul ; iată ce înseamnă să-ți părăsești țara. Vai ! seniore, aveați dreptate să spuneți : Franța ! Franța !

— Taci, necioplitule, îi strigă cavalerul, care admitea să gîndească ce spunea Musaron cu glas tare, dar care nu admitea ca Musaron să spună cu glas tare ce gîndea el. Taci !

Musaron nici nu se sinchisi, iar cititorul s-a lămurit îndeajuns asupra firii vrednicului scutier, pentru a ști că, în privința aceasta, nu-i stătea în obicei să asculte orbește de stăpînul lui ; continuă deci, ca și cînd și-ar fi răspuns propriului gînd :

— Şi dealtfel, cum am putea fi ajutaţi sau cel puţin salutaţi, cînd sîntem singuri în Portugalia asta blestemată ! O ! Marile companii [1], iată ceva frumos, ceva plăcut, ceva impunător şi mai cu seamă ceva care-ţi procură un trai lesnicios ; o ! senior Agénor, de ce nu facem şi noi parte dintr-o Mare companie de călăreţi pe drumul Languedocului sau Guyenne-ei.

— Judeci ca un ţăran, ştii asta ? jupîn Musaron.

— Dealtfel aşa şi sînt, seniore, sau cel puţin eram înainte de a intra în slujba Senioriei Voastre.

— Te lauzi cu asta, ticălosule !

— Nu-i vorbiţi de rău, senior Agénor, căci ţăranii au găsit mijlocul să mănînce luptînd, şi în privinţa asta au dus-o mai bine decît noi ; e adevărat că noi nu luptăm, dar nici nu mîncăm.

— Toată tînguiala asta nu ne ajută la nimic, căci tot nu putem afla care din cele două oraşe este Coïmbra, murmură cavalerul.

— Nu, zise Musaron, dar iată pe cineva care poate ne va spune.

Şi îi arătă stăpînului un nor de praf stîrnit de o mică trupă ce venea la vreo jumătate de leghe în urma lor, pe acelaşi drum, şi în mijlocul căreia soarele, din cînd în cînd, făcea să strălucească un fel de paiete de aur.

— Ah ! făcu cavalerul, pe ăştia îi căutăm.

— Sau ei ne caută pe noi.

— Ei bine ! mai adineaori parcă ţi-era dor de hoţi.

— Dar nu ceream prea mulţi, spuse Musaron. Văd însă că cerul ne copleşeşte ; ceream trei sau patru tîlhari şi văd că ne trimite o trupă întreagă ; ceream un oraş şi văd că ne trimite două. Ascultaţi, seniore, urmă Musaron apropiindu-se de stăpînu-său, să ne aşezăm la sfat şi să ne spunem fiecare părerea, două păreri fac mai mult decît una, după cum bine ştiţi ; începeţi cu a dumneavoastră.

— Părerea mea, răspunse cavalerul, e să pătrundem în păduricea de lămîi pe care o străbate drumul, unde vom găsi umbră şi siguranţă ; o să aşteptăm acolo pregătindu-ne totodată de atac sau de apărare.

— O ! asta e o părere cît se poate de înţeleaptă, exclamă scutierul cu tonul lui jumătate zeflemitor, jumă-

[1] Bande de soldaţi mercenari care pustiau Franţa în vremea respectivă. (N.T.)

tate convins, așa că mi-o însușesc cu dragă inimă — umbră și siguranță. Este tot ce-mi doream în clipa de față ; umbra face cît jumătate de apă, siguranța face cît trei sferturi de curaj. Să pătrundem cît mai repede în pădurica de lămîi.

Dar cei doi călători își făcuseră toate aceste socoteli fără să se gîndească și la cai. Bietele animale erau atît de istovite, încît cu toate loviturile de pinteni primite nu se puteau mișca decît la pas. Din fericire această încetineală nu avea alt neajuns decît că-i ținea prea mult în arșița soarelui. Mica trupă împotriva căreia luau ei atîtea măsuri de prevedere se afla încă prea departe ca să-i poată zări ; odată ajunși în pădure, căutară să recîștige timpul pierdut ; într-o clipită, Musaron sări jos de pe calul care era atît de obosit încît se culcă aproape în același timp cu el ; cavalerul după ce descălecă aruncă frîul calului în mîinile scutierului și se așeză la umbra unui palmier care se înălța ca un rege al acelei păduricei înmiresmate.

Musaron legă calul de un copac și porni prin pădure să caute ceva de-ale gurii. După cîteva clipe se înapoie cu vreo zece ghinde dulci și cu două sau trei lămîi, servindu-l mai întîi pe cavaler care-i mulțumi clătinînd din cap.

— Ah ! da, spuse Musaron, știu bine că astea nu întremează puterile unor oameni care au făcut patru sute de leghe în șaisprezece zile, dar ce vreți, monseniore, trebuie să avem puțină răbdare. Ne ducem la ilustrul don Frederic, mare maestru al ordinului Sfîntului Iacob [1], frate sau aproape frate al seniorului don Pedro, regele Castiliei, și dacă are să-și țină măcar jumătate din făgăduielile pe care le înșiră în scrisoare, la viitoarea noastră călătorie o să avem cai odihniți, catîri cu zurgălăi care atrag trecătorii, paji cu veșminte care încîntă ochii, și vom vedea alergînd în jurul nostru fetele de la hanuri, catîrgiii și cerșetorii ; unii o să ne dea vin, alții fructe ; cei mai puțin zgîrciți ne vor pofti în casele lor, chiar dacă o fac numai pentru cinstea de a ne găzdui, și atunci n-o să ne mai lipsească nimic, tocmai pentru că n-o să mai avem nevoie de nimic ; deocamdată însă trebuie să ronțăim ghindă și să sugem lămîi.

[1] Ordin militar înființat în Portugalia la 1275, care a devenit în 1882 ordinul „Meritul științific, literar și artistic". (N.T.)

— Bine, bine, domnule Musaron, zise cavalerul zîmbind, peste două zile vei avea tot ce-ţi doreşte inima, iar mîncarea de acum este ultimul tău post.

— Să v-audă Dumnezeu ! monseniore, spuse Musaron ridicînd spre cer o privire plină de îndoială, scoţîndu-şi în acelaşi timp de pe cap pălărioara împodobită cu o pană lungă de vultur din Pirinei ; am să mă silesc să fiu la înălţimea norocului, şi pentru asta n-am decît să uit suferinţele noastre trecute.

— Lasă că nu-i nimic, spuse cavalerul, suferinţele trecute fac fericirea viitoare.

— Amin ! răspunse Musaron.

Cu toată această încheiere cu totul religioasă, poate că Musaron ar fi continuat să vorbească şi despre altceva, cînd deodată clinchetul unor zurgălăi, trapul unei duzine de cai sau catîri şi un fel de zăngănit de fier începu să răsune în depărtare.

— Alarmă ! alarmă ! spuse cavalerul, iată trupa cu pricina. Drace, au mers destul de repede şi se pare că au cai mai puţin obosiţi decît ai noştri.

Musaron ascunse într-o tufă de iarbă restul ghindelor şi ultima lămîie şi alergă spre scara şeii stăpînului care, cît ai clipi, urcă în şa ţinînd lancea în mînă.

Atunci, de lîngă copacii unde făcuseră această scurtă oprire, văzură apărînd în vîrful colinei o trupă de călători călare pe nişte catîri viguroşi ; erau îmbrăcaţi în veşminte bogate, unii după moda spaniolă, alţii după moda maură. În urma acestei trupe mergea un bărbat care părea să fie şeful şi care, înfăşurat într-o manta lungă dintr-o ţesătură fină de lînă albă cu ciucuri de mătase, nu lăsa să i se vadă decît doi ochi strălucitori.

Erau cu toţii, în afară de şef, doisprezece bărbaţi voinici şi bine înarmaţi, şi şase catîri de povară, conduşi de patru slugi ; cei doisprezece bărbaţi mergeau în frunte, după cum am spus venea apoi şeful şi înapoia şefului, formînd ariergarda, cei şase catîri cu cele patru slugi, în mijlocul cărora înainta o litieră din lemn pictat şi aurit, închisă ermetic cu nişte perdele de mătase ; aerul pătrundea înăuntru prin nişte găuri făcute în ornamentele unei mici frize sculptate ce se întindea de jur împrejur. Doi catîri, pe care nu i-am pus pînă acum la socoteală, purtau această litieră şi mergeau la pas.

Clinchetul de clopoţei şi de zurgălăi venea de la trupa ce se apropia.

— Ah ! de astă dată, spuse Musaron oarecum mirat, iată niște mauri adevărați, și cred că am vorbit prea devreme, seniore, ia uitați-vă ce negri sînt. Doamne Isuse ! ai zice că fac parte din garda personală a diavolului ! Și ce veșminte bogate mai au necredincioșii ! Ce păcat, senior Agénor, că sînt atît de numeroși, iar noi sîntem atît de puțini ! Cred că ar fi fost pe placul cerului ca toate bogățiile astea să treacă în mîinile a doi buni creștini ca noi. Zic bogății, și cred că nu greșesc, căci bogățiile acelui necredincios se află cu siguranță în cutia de lemn zugrăvită și aurită, din urma lui spre care își întoarce mereu capul.

— Tacă-ți gura ! spuse cavalerul ; nu vezi că se sfătuiesc, că doi paji înarmați au pornit înainte și parcă vor să atace ! Haide ! haide ! fii gata să-mi dai o mînă de ajutor, dacă va fi nevoie, și dă-mi scutul, pentru că dacă se va ivi prilejul, să afle și ei ce-nseamnă să aibă de-a face cu un cavaler francez.

— Seniore, răspunse Musaron, care părea mai puțin hotărît decît stăpînul lui să ia o atitudine dușmănoasă, cred că greșiți ; seniorii mauri nu se pot gîndi să atace doi oameni pașnici ; vedeți, unul din paji s-a dus să-și întrebe stăpînul, și figura ascunsă n-a dat nici o poruncă, ci doar a făcut semn să meargă înainte... Ei ! vedeți, seniore, iată că-și continuă drumul, fără să-și pregătească săgețile, fără să-și încordeze arcurile ; își țin numai mîna pe spadă, iar eu cred mai degrabă că sînt niște prieteni pe care ni-i trimite cerul.

— Maurii prieteni ! Și cu sfînta religie cum rămîne, păgîn blestemat ?

Musaron văzu că nu prea o nimerise și lăsă pocăit capul în jos.

— Iertați-mă, seniore, spuse el, m-am înșelat cînd am spus prieteni. Știu bine că un creștin nu poate fi prietenul unui maur, astfel că am vrut să zic sfătuitori ; e îngăduit să primești sfaturi de la toată lumea, cînd sfaturile sînt bune. Mă duc să-i întreb pe cinstiții seniori și o să-i rog să ne arate drumul.

— Bine, poți să te duci, și eu vreau același lucru, spuse cavalerul, mai cu seamă că-i văd trecînd cam îngîmfați prin fața mea, iar stăpînul, după cît se pare, n-a răspuns la salutul curtenitor ce i l-am făcut cu fierul lăncii ; du-te așadar la el și întreabă-l politicos, din partea mea, care din cele două orașe este Coïmbra ; să mai

adaugi că vii din partea seniorului Agénor de Mauléon, iar în schimbul numelui meu, îl vei întreba şi tu de nume pe cavalerul maur. Du-te.

Musaron, care voia să se înfăţişeze înaintea şefului trupei cît mai arătos, încercă să-şi ridice calul de jos ; dar trecuse atîta timp de cînd animalul nu mai găsise umbră şi iarbă, şi i se părea atît de lesnicios şi mai cu seamă atît de plăcut să pască stînd culcat, încît scutierul nu reuşi să-l facă să se ridice în picioare, nici măcar pentru o clipă ; văzînd că n-are încotro o luă la fugă să ajungă trupa care, continuînd între timp să înainteze, era cît pe ce să dispară pe panta şerpuită ce cotea după nişte măslini.

În vreme ce Musaron alerga să-şi îndeplinească misiunea, Agénor de Mauléon, proptit în şa, ţeapăn în scări, nemişcat ca o statuie ecvestră, nu-l pierdea din ochi pe maur, nici pe însoţitorii săi ; în curînd îl văzu pe cavalerul acela oprindu-se la glasul scutierului ; escorta se opri şi ea ; toţi cei care o compuneau părea că trăiesc împărtăşindu-se din viaţa şefului, ca şi cînd ar fi fost înştiinţaţi mai dinainte, de o şoaptă lăuntrică, despre dorinţele sale, şi nu aveau nevoie nici măcar de un semn ca să asculte de voinţa lui.

Era o vreme aşa de frumoasă, domnea o linişte atît de adîncă în întreaga natură care se odihnea adormită sub căldura soarelui, briza mării adia atît de uşor, încît aducea fără nici o piedică la urechile cavalerului cuvintele lui Musaron, care se achita de misiunea lui nu numai ca un ambasador credincios, ci şi iscusit.

— O salut pe Senioria Voastră, spuse el, o salut mai întîi din partea stăpînului meu, onorabilul şi viteazul senior Agénor de Mauléon care aşteaptă colo, călare, răspunsul Senioriei Voastre ; o salut apoi din partea nevrednicului său scutier, care se felicită sincer de norocul care îi îngăduie să ridice glasul pînă la Senioria Voastră.

Maurul clătină din cap schiţînd un salut grav şi rezervat, şi aşteptă în tăcere sfîrşitul cuvîntării.

— Binevoiască Senioria Voastră să ne lămurească, urmă Musaron, care din cele două clopotniţe ce se văd acolo este a Coïmbrei ! Să mai binevoiască Senioria Voastră, dacă ştie, să ne arate care din palatele celor două oraşe ale căror terenuri domină marea este palatul ilustrului mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob, prietenul şi gazda

care îl aşteaptă cu nerăbdare pe viteazul cavaler ce are cinstea să vă ceară prin mine aceste două lămuriri.

Musaron, ca să dea mai multă importanţă stăpînului său şi lui însuşi, făcuse să răsune mai tare cuvintele referitoare la don Frederic. Într-adevăr, ca pentru a-i onora iscusinţa, maurul ascultă cu multă atenţie a doua parte a discursului, şi la această a doua parte ochii îi scînteiară de acea flacără inteligentă specifică celor din neamul său, şi care părea furată dintr-o rază de soare.

Dar nu răspunse nici la a doua parte după cum nu răspunsese nici la cea dintîi, şi după o clipă de gîndire, salutînd din cap cum făcuse şi mai înainte, le spuse oamenilor săi un singur cuvînt arab cu o voce poruncitoare şi guturală, după care avangarda porni la drum, cavalerul maur îşi îndemnă catîrul, iar ariergarda, în mijlocul căreia mergea litiera închisă, îl urmă şi ea.

Musaron rămase o clipă ţintuit locului, încremenit şi umilit. Cît despre cavaler, acesta nu ştia precis dacă vorba arabă, pe care n-o înţelesese nici el mai mult decît Musaron, era un răspuns dat scutierului sau era adresată de maur suitei sale.

— Ah ! făcu deodată Musaron, care nu voia să recunoască faţă de sine însuşi că i se adusese o asemenea insultă, nu înţelege franţuzeşte ; iată motivul tăcerii lui. Cum naiba nu mi-a dat în gînd să-i vorbesc în castiliană.

Dar cum maurul era prea departe pentru ca Musaron, pe jos cum era, să poată alerga după el, şi cum dealtminteri scutierul prevăzător prefera poate o îndoială alinătoare decît o înjositoare siguranţă, se înapoie la stăpînu-său.

III

CUM, FĂRĂ AJUTORUL MAURULUI, A GĂSIT CAVALERUL AGÉNOR DE MAULÉON COÍMBRA ŞI PALATUL LUI DON FREDERIC, MARE MAESTRU AL ORDINULUI SFÎNTULUI IACOB

Agénor, furios de cele ce auzise şi de cele ce-i repetase scutierul, se gîndi o clipă să obţină cu forţa ceea ce maurul refuzase în faţa curteniei sale. Dar cînd îşi îmboldi

calul, făcîndu-l să simtă pintenii spre a alerga după neobrăzatul sarazin, bietul animal se arătă atît de puţin înclinat să răspundă dorinţei stăpînului, încît cavalerul fu nevoit să se oprească pe panta semănată cu pietricele ce forma drumul care dealtfel abia se desluşea. Ariergarda maurului observa mişcările celor doi francezi şi din cînd în cînd se întorcea spre a nu fi surprinsă.

— Senior Agénor — strigă Musaron, alarmat de această demonstraţie căreia oboseala calului îi înlătura totuşi orice şansă de primejdie — senior Agénor, nu v-am spus că maurul nu pricepe boabă franţuzeşte, şi nu v-am mărturisit că, supărat ca şi dumneavoastră de tăcerea lui, m-am gîndit, din păcate cam tîrziu, să-l întreb în spaniolă ? Aşadar, nu lui trebuie să-i purtaţi pică, ci mie, că nu mi-a venit în cap gîndul ăsta fericit puţin mai devreme. Dealtminteri — adăugă el, văzînd că stăpînusău fusese silit să se oprească — dealtminteri sîntem singuri, şi uitaţi-vă cît de istovit vă e calul.

Mauléon clătină din cap.

— Toate-s bune şi la locul lor — spuse el — dar maurul nu s-a purtat cum se cuvine ; poate că n-o fi înţeles franţuzeşte, însă în toate ţările din lume limbajul gestului e acelaşi. Or, rostind cuvîntul *Coïmbra,* ai arătat pe rînd cele două oraşe, aşa că nu încape îndoială că a ghicit că-l întrebai care e drumul cel bun. Acum nu-l mai pot ajunge pe maurul acesta neobrăzat. Dar, pe sîngele lui Cristos, care strigă răzbunare împotriva necredincioşilor, să nu-mi iasă vreodată în cale.

— Ba dimpotrivă, monseniore, — spuse Musaron, la care prevederea nu înlătura nici curajul, nici răzbunarea. Ba dimpotrivă, să-l întîlniţi, dar în alte împrejurări. De pildă, să-l întîlniţi numai pe el, împreună cu slugile care-i păzesc litiera. Dumneavoastră o să vă ocupaţi de stăpîn, iar eu de slugi ; apoi o să vedem ce păstrează în cutia aia de lemn aurit.

— Vreun idol, negreşit — răspunse cavalerul.

— Sau mai degrabă comoara lui — zise Musaron — vreun cufăr mare, plin cu diamante, perle, rubine de să-ţi îngropi mîinile în ele pîn' la coate. Căci necredincioşii ăştia blestemaţi cunosc vrăjile cu ajutorul cărora găsesc comorile ascunse. O, dacă am fi fost măcar şase, chiar patru, ţi-am fi arătat noi ţie, domnule maur ! O ! Franţa ! Franţa ! urmă Musaron. Unde eşti ? Viteji lup-

tători, unde sînteţi voi ? Vrednici aventurieri, tovarăşi ai mei, de ce nu sînteţi aici ?

— Dar ia stai — spuse deodată cavalerul, care rămăsese pe gînduri în timp ce scutierul vorbea — mă gîndesc...

— La ce ? întrebă Musaron.

— La scrisoarea lui don Frederic.

— Şi ce-i cu ea ?

— În scrisoare poate că ne dă cîteva lămuriri pe care le-am uitat, în legătură cu drumul spre Coïmbra.

— Ah ! Dumnezeule ! Iată ce-nseamnă să vorbeşti ce trebuie şi să gîndeşti sănătos. Scrisoarea, senior Agénor, scoateţi scrisoarea, chiar dacă nu ne-ar sluji decît să ne mai îmbărbăteze datorită făgăduielilor frumoase ce vi se fac în ea.

Cavalerul desprinse de la oblîncul şeii un mic sul din piele parfumată din care scoase un pergament. Era scrisoarea primită de la don Frederic, pe care Agénor o păstra ca pe un bilet de liberă trecere şi ca pe un talisman.

Iată ce cuprindea :

„Nobil şi mărinimos cavaler Agénor de Mauléon, ţi-aduci aminte de acea frumoasă lovitură de lance pe care ai schimbat-o la Narbonne cu don Frederic, mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob, atunci cînd castilianii veniseră s-o caute în Franţa pe dona Bianca de Bourbon?"

— Vrea să spună doamna Blanche de Bourbon, întrerupse scutierul, clătinînd din cap de sus în jos ca un om care are pretenţia că înţelege spaniola şi că nu vrea să scape vreun prilej de a arăta ce ştie.

Cavalerul se uită pieziş la Musaron cu acea expresie cu care obişnuia să primească lăudăroşeniile de orice fel pe care şi le îngăduia scutierul ; apoi îşi aruncă din nou privirile pe scrisoare :

„Ţi-am păstrat o amintire frumoasă, căci ai fost nobil şi curtenitor faţă de mine".

— Adevărul e, întrerupse pentru a doua oară Musaron, că Senioria Voastră putea foarte bine să-i împlînte pumnalul în gît, aşa cum i-a făcut lui Mongat din Lourdes în lupta de la trecătoarea Larre, unde v-aţi făcut începutul. Căci în acel vestit turnir unde l-aţi azvîrlit din şa şi unde, furios de a fi doborît, a cerut să continue lupta cu arme ascuţite în locul armelor tocite de care vă slujiseţi pînă atunci, dumneavoastră îl ţineaţi sub genunchi.

Şi în loc să abuzaţi de izbîndă, i-aţi spus cu mărinimie, de parcă aud şi acum acele frumoase cuvinte :

„Ridică-te, mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob, spre a fi cinstea cavalerimei castiliane".

Şi Musaron însoţi aceste din urmă cuvinte cu un gest plin de măreţie, prin care parodia, fără să bănuiască, gestul pe care trebuie să-l fi făcut stăpînul lui în acel moment solemn.

— Dacă a fost doborît a fost din vina calului care n-a putut susţine lovitura. Caii aceştia jumătate arabi, jumătate castiliani, aleargă mai bine decît ai noştri, însă nu prea sînt rezistenţi în luptă. Şi dacă a căzut sub mine, e de vină pintenul care s-a agăţat de rădăcina unui copac în clipa în care îl izbeam în cap cu o lovitură de secure ; să ştii însă că e un cavaler cutezător şi îndemînatic. Dar n-are importanţă, urmă Agénor cu un sentiment de mîndrie pe care întreaga modestie de care dăduse dovadă nu-i îngăduia să şi-l înfrîneze cu totul, ziua în care a avut loc întrecerea de la Narbonne n-am s-o uit toată viaţa.

— Fără a mai pune la socoteală că aţi primit premiul din mîna doamnei Blanche de Bourbon, care devenise chiar foarte palidă şi tremura toată, blînda prinţesă, văzînd că turnirul la care credea că asistă se transformase într-o adevărată luptă. Da, seniore, continuă Musaron tresăltînd de bucurie la gîndul onorurilor ce-i aştepta la Coïmbra pe stăpînul lui şi chiar pe el, aveţi dreptate să spuneţi că a fost o zi de neuitat, căci de-acolo vi s-a tras norocul.

— Aşa nădăjduiesc cel puţin, răspunse cu modestie Agénor ; dar să citim mai departe.

Şi îşi reluă lectura.

„Astăzi îţi reamintesc eu făgăduiala ce mi-ai făcut-o de a nu-mi dărui decît mie frăţia de arme. Amîndoi sîntem creştini, vino lîngă mine în Portugalia, la Coïmbra, pe care am cucerit-o de curînd de la necredincioşi. Am să-ţi ofer prilejul să faci împotriva duşmanilor sfintei noastre religii frumoase fapte de vitejie. Ai să trăieşti în palatul meu la fel ca şi mine, iar la curtea mea ca un frate. Vino aşadar, frate, căci am nevoie de un om care să mă iubească, mai ales că sînt înconjurat de duşmani iscusiţi şi primejdioşi.

Coïmbra este un oraș pe care trebuie să-l cunoști după nume, situat, după cum ți-am mai spus, în Portugalia, la două leghe de mare, pe fluviul Mondego. Nu vei avea de străbătut decît ținuturi prietene. Mai întîi Aragonul, aflat la început în stăpînirea lui don Sancho cel Mare care l-a lăsat lui Ramiro, un fiu nelegitim ca și tine și care a fost un mare rege așa cum și tu ești un viteaz cavaler ; apoi Noua Castilie, pe care regele Alfons al VI-lea a început s-o recucerească de la mauri, și pe care urmașii lui au recucerit-o în întregime după el. Apoi León, teatrul unor mari isprăvi vitejești ale vestitului Pelage, neîntrecutul cavaler a cărui viață ți-am povestit-o. Vei străbate după aceea Acqueda și te vei afla în Portugalia, unde te aștept. Să nu te apropii prea mult de munții pe care îi vei vedea la stînga ta dacă n-ai o suită prea numeroasă și să nu te încrezi nici în evreii, nici în maurii ce-i vei întîlni pe drum."

„Adio ! adu-ți aminte că eu m-am numit o zi întregă Agénor în cinstea ta, după cum tu te-ai numit o zi întreagă Frederigo ca să mă onorezi.

În ziua aceea ți-am purtat culorile tale, iar tu le-ai purtat pe ale mele. Așa am mers amîndoi, tu purtînd eșarfa mea, eu purtînd-o pe a ta, unul lîngă altul, pînă la Urgel, escortînd pe mult iubita noastră regină, doña Bianca de Bourbon. Vino, don Agénor ; am nevoie de un frate și de un prieten ; vino".

— Nu văd nimic în scrisoarea asta care să ne poată călăuzi, spuse Musaron.

— Ba da ; dimpotrivă e prea mult, zise Agénor. N-ai auzit — și asta așa e — că o zi întreagă am purtat eșarfa lui ?

— Și ce-i cu asta ?

— Culorile acelea erau galben și roșu. Caută bine, Musaron ; tu care ai o vedere atît de pătrunzătoare, caută bine dacă în cele două orașe nu se află vreo clădire pe care să fluture un stindard galben ca aurul, roșu ca sîngele ; clădirea aceea are să fie palatul prietenului meu don Frederic și împrejurul acelui palat orașul Coïmbra.

Musaron își duse mîna la frunte spre a-și apăra ochii împotriva razelor soarelui, ce te împiedicau să deosebești lucrurile unele de altele și, după ce-și plimbă privirile de la stînga la dreapta și de la dreapta la stînga și le ațintă asupra orașului așezat în dreapta fluviului, într-una din cotiturile pe care le făcea cursul acestuia.

— Senior Agénor, spuse Musaron, în cazul ăsta iată Coïmbra colo la dreapta la poalele colinei, înapoia zidului de platani și aloe, căci pe clădirea principală flutură stindardul de care ați vorbit ; numai că pe el se mai vede și o cruce roșie.

— Crucea Sfîntului Iacob ! strigă cavalerul ; chiar așa e. Dar nu cumva faci vreo greșeală, Musaron ?

— Senioria Voastră se poate convinge.

— Soarele e atît de puternic încît nu prea deosebesc bine ; călăuzește-mi puțin privirea.

— Pe-acolo, senior, pe-acolo... urmăriți drumul... acolo, între cele două brațe ale fluviului. Drumul se ramifică în două, nu-i așa ?

— Da.

— Urmăriți-l pe cel din dreapta care merge pe lîngă fluviu ; vedeți trupa maurului cum intră pe una din porți... Priviți, priviți...

Chiar în acel moment, soarele, care pînă atunci fusese o piedică pentru cei doi călători, veni în ajutorul lui Musaron făcînd să țîșnească o rază de foc din armurile maurilor, încrustate toate cu aur.

— Bine ! bine !... văd, zise el. Apoi, după o clipă de gîndire :

— Și zi așa ! maurul se ducea la Coïmbra și n-a înțeles cuvîntul Coïmbra ; foarte bine ! Don Frederic va trebui, ca o primă dovadă de curtenie, să-mi ofere prilejul de a pedepsi această obrăznicie.

Dar cum se face, urmă cavalerul vorbind de unul singur, că don Frederic, un prinț atît de evlavios, al cărui titlu îl așază în rîndul primilor apărători ai religiei, îi îngăduie pe mauri în orașul său cucerit de curînd, în orașul din care i-a alungat ?

— Ce vreți, seniore ? răspunse Musaron fără a fi întrebat. Don Frederic nu este fratele nelegitim al seniorului don Pedro, regele Castiliei ?

— Și ce legătură are una cu alta ?

— Are, cum să n-aibă ? Nu se poate să nu fi auzit, căci zvonul a ajuns pînă în Franța, că dragostea pentru mauri e ceva înnăscut în familia asta. Regele nu se mai poate lipsi de ei, după cît se spune. Are mauri sfetnici, mauri medici, mauri în garda personală, ba chiar și ibovnice maure...

— Ține-ți gura, jupîne Musaron, spuse cavalerul, și nu te mai vîrî în treburile regelui don Pedro, care e un mare prinț și fratele ilustrului meu prieten.

— Frate ! frate ! mormăi Musaron, am mai auzit eu vorbindu-se că asta ar fi una din acele frățietăți maure, care sfîrșesc într-o zi sau alta prin frînghie sau iatagan. Mai bine aș avea ca frate pe Guillonet, care păzește caprele în valea Andorrei, cîntînd :

Colo sus pe munte,
Un cioban nefericit...

decît pe regele don Pedro de Castilia. Asta e părerea mea.

— Asta-i părerea ta, zise cavalerul, însă a mea este să nu mai scoți o vorbă despre așa ceva. Cînd vii să ceri găzduire unor oameni, cel puțin să nu-i vorbești de rău.

— Noi nu venim la regele don Pedro de Castilia, spuse încăpățînatul Musaron, de vreme ce venim la don Frederic, senior de Coïmbra în Portugalia.

— La unul sau la altul, spuse cavalerul, pune-ți lacăt la gură, te sfătuiesc eu.

Musaron își ridică bereta albă cu un ciucure roșu și făcu o plecăciune însoțită de zîmbetu-i zeflemitor pe care-l ascunseseră pletele-i lungi, negre ca abanosul, ce-i cădeau pe obrajii slabi și oacheși.

— Cînd Senioria Voastră va voi să plece, spuse el după o clipă de tăcere, prea umilul său servitor îl va urma.

— Mai bine întreabă-ți calul, spuse Mauléon. În tot cazul, dacă nu va voi să plece, o să-l lăsăm unde se află ; și cînd o să vină seara și o să audă lupii urlînd, are să găsească el singur orașul.

Și într-adevăr, ca și cînd animalul ar fi auzit amenințarea ce-i era adresată, se ridică mai repede decît s-ar fi putut crede și veni la stăpînu-său cu greabănul încă lac de sudoare.

— Să plecăm deci, spuse Agénor.

Și porni la drum, ridicîndu-și pentru a doua oară viziera căștii, pe care o coborîse la trecerea maurului.

Dacă șeful arab ar fi fost acolo, privirea lui pătrunzătoare ar fi putut vedea atunci, prin deschizătura căștii, un chip frumos și nobil înfierbîntat, prăfuit, dar vădind tărie de caracter, o privire îndrăzneață, buze fine și viclene, dinți albi ca fildeșul, o bărbie pe care nu crescuse

încă barba, dar dăltuită cu acea vigoare ce anunţă cea mai încăpăţinată voinţă.

Într-un cuvînt deci, Agénor de Mauléon era un cavaler tînăr şi frumos, lucru care ar fi putut să-l constate singur, privindu-se pe suprafaţa lucie a scutului său pe care tocmai îl luase din mîinile lui Musaron.

Acest scurt popas întremase oarecum puterile celor doi cai. Îşi continuară astfel mai repede drumul de care acum erau siguri, văzînd cum flutură deasupra palatului stindardul cu culorile marelui maestru al ordinului Sfîntul Iacob.

Pe măsură ce înaintau, îi vedeau pe locuitori ieşind în stradă cu toată căldura înăbuşitoare. Trîmbiţele se auzeau răsunînd, iar clopotele îşi împrăştiau notele lor vioaie şi vibrante.

— Dacă l-aş fi trimis pe Musaron înainte, îşi zise Agénor, aş fi putut crede că tot acest tărăboi şi această ceremonie se fac în cinstea mea. Dar oricît de măgulitoare ar fi o asemenea primire pentru amorul meu propriu, toată această zarvă trebuie totuşi atribuită unei alte pricini.

Cît despre Musaron, care vedea numai semne vădite de veselie la toţi pe care-i întîlnea, ridică şi el capul cu voioşie, gîndindu-se că e mai bine să fie primit de oameni veseli decît de oameni trişti.

Cei doi călători nu se înşelaseră. O mare tulburare frămînta oraşul, şi dacă feţele locuitorilor nu purtau chiar masca zîmbitoare de bucurie pe care păreau că le-o poruncesc dangătul clopotelor şi sunetul trîmbiţelor, fizionomia lor era cel puţin a unor oameni în mijlocul cărora sosise o ştire importantă şi neaşteptată.

În privinţa drumului de urmat nu mai era nevoie să întrebe pe nimeni, căci n-aveau decît să se ia după mulţimea ce se îndrepta grăbită spre piaţa principală a oraşului.

În momentul în care îşi croiau drum prin mulţime ca să răzbească şi ei în piaţă, iar Musaron lovea în dreapta şi-n stînga cu mînerul cravaşei ca să-i facă loc nobilului senior ce-l urma, văzură deodată înălţîndu-se în faţa lor, umbrit de palmieri înalţi şi de sicomori stufoşi şi aplecaţi în direcţia pe care le-o imprima vîntul mării, în zilele de furtună, măreţul alcazar[1] maur construit pentru re-

[1] Numele palatului regilor mauri. (N.T.)

gele Mahomed și care servea drept locuință tînărului cuceritor don Frederic.

Oricît de grăbiți ar fi fost să ajungă, Agénor și scutierul se opriră cîteva clipe să admire întinsul și neobișnuitul monument brodat peste tot cu acea dantelă fină de piatră și încrustat cu mozaicuri de marmură, ce semănau cu niște plăci late de topaz, de safir și de lapislazuli, montate de vreun arhitect din Bagdad pentru un palat de zîne sau de hurii [1]. Occidentul, sau chiar acea parte din Occident care se numește, privită din Spania, Sudul Franței, nu cunoștea încă decît catedralele sale în stil romanic de la Sainte-Trophime, sau podurile și arcadele antice, dar nu avea nici o idee despre ogivele și treflele de granit pe care Orientul avea să le deseneze, o sută de ani mai tîrziu, pe frontispiciul catedralelor sau în vîrful turnurilor. Alcazarul din Coïmbra constituia deci o măreață priveliște chiar pentru strămoșii noștri nepricepuți și inculți, care disprețuiau pe vremea aceea civilizația arabă și italiană ce avea să-i îmbogățească mai tîrziu.

În vreme ce stăteau astfel nemișcați în contemplare, văzură ieșind pe cele două porți laterale o trupă de gărzi și una de paji care duceau de frîu cîțiva catîri și cai.

Cele două trupe, descriind fiecare un sfert de cerc, veniră să se întîlnească, împingînd poporul dinaintea lor; pregătiră apoi, în fața porții din mijloc la care ajungeai pe o scară cu zece trepte, un mare loc gol în formă de arc, a cărui coardă o forma fațada palatului. Amestecul de lux orbitor al Africii cu eleganța mai severă a costumului apusean dădea acestui spectacol o atracție nebănuită care îi impresiona pe Agénor și pe scutier, care văzură pe de-o parte revărsîndu-se aurul și purpura pe valtrapurile cailor arabi și pe veșmintele călăreților mauri, pe de altă parte mătasea și broderiile, și mai cu seamă acea mîndrie francă întipărită, ca să zicem așa, chiar și în mersul animalelor de povară.

Cît despre popor, văzînd cum se desfășura întreg acel spectacol, striga : Viva ! așa cum face la vederea oricărui spectacol.

Deodată stindardul marelui maestru al ordinului Sfîntul Iacob apăru sub bolta înaltă în formă de trifoi ce constituia poarta din mijloc a alcazarului ; stindardul acela,

[1] Femei din raiul lui Mahomed. (N.T.)

însoţit de şase soldaţi din gardă şi purtat de un ostaş vînjos, fu aşezat în centrul spaţiului gol.

Agénor înţelese că don Frederic avea să facă vreo procesiune pe străzi sau vreo călătorie de la un oraş la altul, şi fu ispitit, cu toată sărăcia pungii lui, să se ducă să caute vreun han unde să-l poată aştepta pînă la înapoiere ; căci nu putea să tulbure prin prezenţa lui nepotrivită pregătirile acelei călătorii.

Dar, în aceeaşi clipă, pe una din bolţile laterale, văzu ieşind avangarda şefului maur, apoi acea faimoasă litieră de lemn aurit tot închisă, tot legănată pe spinarea a doi catîri albi, şi care îi stîrnea ispite atît de puternice şi atît de religioase lui Musaron.

În sfîrşit, un sunet mai prelung de trîmbiţe anunţă că marele maestru urma să apară, şi douăzeci şi patru de muzicanţi, aşezaţi cîte opt pe un rînd, înaintară de sub boltă pînă la trepte, pe care le coborîră continuînd să cînte.

În urma lor apăru ţopăind un cîine ; era unul din acei cîini vînjoşi dar zvelţi din Sierra, cu capul ţuguiat ca al ursului, cu ochii scînteietori ca ai rîsului, cu picioarele nervoase ca ale cerbului. Întreg corpul îi era acoperit cu un păr mătăsos, neted şi lung, care făcea să strălucească la soare reflexele-i argintii ; la gît avea o zgardă lată de aur pe care erau încrustate rubine şi de care era agăţat un clopoţel din acelaşi metal. Bucuria lui se trăda prin salturi care aveau o ţintă vizibilă şi una ascunsă. Ţinta vizibilă era un cal alb ca zăpada, acoperit cu o mare teltie de purpură şi de brocart, care îi primea gudurăturile nechezînd, ca pentru a-i răspunde. Ţinta ascunsă era fără îndoială vreun nobil senior, reţinut sub bolta în care cîinele se afunda nerăbdător, spre a apărea din nou, sărind şi bucurîndu-se.

În cele din urmă, cel pentru care necheza calul, cel pentru care sărea cîinele, cel pentru care poporul striga — Viva ! apăru la rîndul său, şi din mii de piepturi răsunară urale :

— Trăiască don Frederic !

Într-adevăr, se apropia don Frederic, vorbind cu şeful arab ce mergea în dreapta sa, în vreme ce un paj tînăr cu o figură fermecătoare, cu toate că sprîncenele-i negre şi o uşoară încordare a buzelor rumene dădeau trăsăturilor lui o expresie de îndrăzneală, mergea în stînga ţinînd larg deschisă o pungă plină cu monede de aur. Ajun-

gînd pe prima treaptă, don Frederic scoase din pungă mai mulți pumni de galbeni pe care, cu mîna lui albă și delicată ca de femeie, îi aruncă precum o ploaie strălucitoare peste capetele mulțimii îngrămădite, care își înmulți uralele în fața acestor dărnicii neobișnuite la înaintașii noului lor stăpîn.

Acest nou stăpîn era de o statură care chiar pe cal părea maiestuoasă. Amestecul sîngelui galic cu cel spaniol îl înzestrase cu un păr lung negru, niște ochi albaștri și un ten alb ; și din acei ochi albaștri răzbăteau niște priviri atît de blînde și atît de binevoitoare încît mulți, ca să nu-l piardă o clipă din vedere, nu se gîndiră nici măcar să culeagă țechinii, iar aerul răsună de binecuvîntări de jur împrejurul palatului.

Deodată, în mijlocul acelei bucurii fără margini, fie din întîmplare, fie din regretul de a se despărți pentru cîtva timp de un stăpîn așa de bun, trîmbițele care se opriseră o clipă din cîntat începură să răsune din nou ; dar în locul sunetelor vesele și plăcute de mai înainte, la urechea poporului ajunse o arie tristă și melancolică, în vreme ce clopotele, această nouă invenție care slujea drept mijlocitoare între om și Dumnezeu, făcură să se audă un sunet înăbușit, jalnic și prelung de parcă ar fi anunțat o primejdie.

În același timp, cîinele, înălțîndu-se în fața stăpînului, își puse labele din față pe pieptul lui și scoase un urlet atît de jalnic, atît de prelung și atît de tînguitor încît se înfiorară chiar și cei mai curajoși.

Mulțimea rămase mută ; și, din mijlocul acelei tăceri, se auzi un glas :

— Nu plecați, mare maestru ; rămîneți cu noi, don Frederic.

Dar nimeni nu putu afla cine dăduse acest sfat.

La strigătul acesta, Agénor îl văzu pe maur tresărind, iar fața i se făcu pămîntie, culoare care ține loc de paloare acestor fii ai soarelui, în vreme ce privirea-i îngrijită căuta să citească pînă în străfundul inimii lui don Frederic ce răspuns avea să dea acestei încremeniri generale și acestui strigăt răzleț.

Însă don Frederic mîngîie cu mîna cîinele care urla, făcu un semn prietenesc pajului și salută cu un zîmbet trist mulțimea care-l privea cu ochi rugători și cu mîinile împreunate.

— Bunii mei prieteni, spuse el, regele fratele meu mă cheamă la Sevilla, unde mă așteaptă serbări și turniruri în semn de bucurie pentru împăcarea noastră. În loc să mă împiedicați să-l întîlnesc pe regele și fratele meu, mai bine ați binecuvînta înțelegerea dintre doi frați ce se iubesc.

Dar, în loc să primească cu bucurie aceste cuvinte, poporul le primi într-o tăcere posomorîtă. Pajul îi șopti ceva stăpînului, iar cîinele continuă să urle.

În tot acest timp maurul nu pierdea din ochi nici poporul, nici pajul, nici cîinele și nici chiar pe don Frederic.

Fruntea marelui maestru se încreți o clipă. Maurul crezu că șovăie.

— Seniore, spuse el, știți că orice om își are soarta scrisă dinainte : unii în cartea de aur, alții în cartea de aramă. A voastră e scrisă în cartea de aur ; urmați-vă deci cu îndrăzneală soarta.

Don Frederic ridică privirile, pe care le ținuse plecate un moment, ca pentru a căuta prin toată mulțimea aceea o figură prietenească, o privire încurajatoare.

Chiar în același timp, Agénor se ridică și el în scări, spre a nu pierde nici cel mai mic amănunt din scena ce se desfășura în fața lui. Ca și cînd ar fi ghicit ce căuta marele maestru, își ridică cu o mînă viziera căștii și cu alta își mișcă lancea.

Marele maestru scoase un strigăt de bucurie, ochii îi străluciră și un zîmbet voios, ce-i înflori pe buzele trandafirii ca ale unei fete tinere, se răspîndi pe întreaga-i față.

— Don Agénor ! strigă el întinzînd mîna spre cavaler.

Ca și cînd pajul ar fi avut darul să-i citească în suflet, nu avu nevoie să audă mai mult și se repezi de lîngă don Frederic, alergînd spre cavaler și strigînd :

— Veniți, don Agénor, veniți !

Mulțimea se dădu la o parte, căci ea iubea tot ce iubea don Frederic, și în aceeași clipă toate privirile se ațintiră asupra cavalerului, pe care marele maestru îl primea cu aceeași bucurie cu care tînărul Tobias îl primise pe îngerul Rafael.

Agénor descălecă, aruncă frîul în brațele lui Musaron, îi dădu lancea, își agăță scutul de oblîncul șeii și străbătu mulțimea condus de paj.

Maurul păli din nou. Îl recunoscuse la rîndu-i pe ca-

valerul francez întîlnit pe drumul spre Coïmbra, al cărui scutier nu primise nici un răspuns din partea lui.

Între timp Frederic întinsese brațele spre Agénor și acesta primi îmbrățișarea cu căldura unei inimi de douăzeci de ani.

Era o fericire să-i vezi pe cei doi tineri frumoși pe al căror chip se citeau toate sentimentele nobile care atît de rar întregesc imaginea frumuseții pe pămînt.

— Mă urmezi ? îl întrebă don Frederic pe Agénor.

— Pretutindeni, răspunse cavalerul.

— Prieteni, urmă marele maestru cu glasu-i răsunător și impresionant care plăcea atît de mult mulțimii, acum pot pleca și nu mai aveți de ce vă teme, căci don Agénor de Mauléon, fratele meu, prietenul meu, floarea cavalerimii franceze, vine cu mine.

Și la un semn al marelui maestru, tobele bătură un marș vioi, trîmbițele slobozirâ o arie veselă, scutierul îi aduse lui don Frederic frumosul cal alb ca zăpada, și tot poporul strigă într-un singur glas :

— Trăiască don Frederic, mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob ! Trăiască don Agénor, cavalerul francez !

În acel moment cîinele lui don Frederic veni să-i privească în față pe cavaler și pe maur. Maurului îi arătă dinții albi cu un mîrîit viclean și amenințător, cavalerului îi dădu dovezi de prietenie gudurîndu-se pe lîngă el.

Cu un zîmbet trist, pajul mîngîie gîtul cîinelui.

— Seniore, îi spuse Agénor tînărului prinț, cînd m-ați rugat să vă urmez și cînd v-am răspuns că da, nu mi-am întrebat decît zelul, așa cum am făcut venind de la Tarbes aici. De la Tarbes am venit în șaisprezece zile, ceea ce a fost grozav de obositor ; din această pricină caii mei sînt morți de oboseală și n-aș putea s-o însoțesc pe Senioria Voastră prea departe.

— Ei, dar nu ți-am spus că palatul meu este și al tău ? Armele și caii mei sînt ai tăi, cu tot ce se află la Coïmbra. Du-te și-ți alege din grajdurile mele cai pentru tine, catîri pentru scutierul tău, sau mai bine, nu, nu, nu mă părăsi nici o clipă ; Fernand, îngrijește-te tu de toate astea. Poruncește să se pună șaua pe Antrim, calul meu de luptă, și cînd treci întreabă-l pe scutierul lui don Agénor dacă preferă un cal sau un catîr. Cît despre caii tăi obosiți, la care știu că ții, pentru că orice bun cavaler ține la ai săi, au să ne urmeze împreună cu ariergarda și o să fie bine îngrijiți.

Pajul nu făcu decît un salt și dispăru.

Între timp, maurul care credea că aveau să plece curînd descălecase spre a se duce să facă înconjurul litierei și a da cîteva porunci celor ce o păzeau. Dar văzînd că plecarea întîrzia și că cei doi prieteni rămași singuri se pregăteau să schimbe cîteva cuvinte între patru ochi, se întoarse repede lîngă ei și veni să-și ia locul lîngă marele maestru.

— Senior Mothril, spuse acesta, cavalerul pe care-l vezi este unul din prietenii mei. Îmi e mai mult decît prieten, este fratele meu de arme ; îl iau cu mine la Sevilla, căci vreau să-i ofer seniorului meu regele Castiliei serviciile lui, fiind un căpitan destoinic, iar dacă regele se învoiește să mi-l lase mie, am să-l binecuvîntez. Căci este un spadasin neîntrecut și are o inimă mai vitează chiar decît spada sa.

Maurul răspunse într-o spaniolă perfectă, deși cu un accent gutural, pe care Agénor îl mai remarcase atunci cînd, pe drumul spre Coïmbra, rostise acel singur cuvînt arab, după care pornise din nou la drum :

— Îi mulțumesc Senioriei Voastre că mi-a făcut cunoscute numele și calitatea seniorului cavaler, dar întîmplarea a făcut să-l mai întîlnesc pe nobilul francez. Din păcate, un străin, un călător, atunci cînd e ca mine dintr-un neam vrăjmaș, e nevoit adesea să nu se încreadă în întîmplare, astfel că nu l-am întîmpinat prea curtenitor pe seniorul Agénor, atunci cînd l-am întîlnit pe munte.

— Ah ! ah ! exclamă Frederic curios, Senioriile Voastre s-au mai întîlnit.

— Da, seniore, răspunse Agénor în franțuzește, mărturisesc că refuzul seniorului maur de a răspunde la o simplă întrebare, pe care i-o pusesem prin scutierul meu de a-mi arăta drumul, m-a jignit oarecum. Noi sîntem mai politicoși de partea cealaltă a Pirineilor cu străinii ce vin la noi.

— Domnule, răspunse Mothril în spaniolă, în privința asta faceți o mică greșeală. Maurii se află încă în Spania, e adevărat, dar nu mai sînt la ei acasă, astfel că de partea cealaltă a Pirineilor, în afară de Grenada, maurii nu mai sînt nici ei decît oaspeții spaniolilor.

— Ia te uită, șopti Musaron, care se apropiase pe nesimțite de trepte, așadar acum înțelege franțuzește ?

— Să se risipească norul acesta dintre voi. Seniorul Mothril, prietenul și ministrul seniorului meu regele Cas-

tiliei, va binevoi, nădăjduiesc, să fie îngăduitor față de cavalerul de Mauléon, prietenul și fratele fratelui regelui.

Maurul se înclină fără să răspundă și, cum Musaron, mereu curios să afle ce se ascundea în litieră, se apropiase de ea mai mult decît ar fi dorit Mothril să se apropie, acesta coborî treptele ; și sub motiv că se duce să facă unuia din slujitori o recomandare de care uitase, se așeză între litieră și scutier.

Frederic se folosi de acest moment spre a se apleca la urechea lui Agénor.

— Vezi, maurul acesta este cel care îl guvernează pe fratele meu și prin urmare și pe mine.

— Vai ! reluă Agénor, de ce rostiți o vorbă atît de amară ? Un prinț din neamul vostru, un cavaler de valoarea voastră — amintiți-vă mereu de aceasta — nu trebuie să aibă alt stăpîn decît pe Dumnezeu.

— Și cu toate astea mă duc la Sevilla, răspunse oftînd marele maestru.

— Și pentru ce vă duceți ?

— Mă roagă regele don Pedro, și rugămințile regelui don Pedro sînt porunci.

Maurul părea sîcîit atît de îngrijorarea de a părăsi litiera cît și de teama de a-l lăsa pe don Frederic să spună prea multe cavalerului francez. Teama învinse și maurul se înapoie lîngă cei doi prieteni.

— Seniore, îi spuse el lui don Frederic, îi aduc Senioriei Voastre o știre care o să-i strice oarecum planurile. A trebuit să mai cer lămuriri de la secretarul meu, cu toate că eram aproape sigur. Regele don Pedro are drept comandant al gărzilor un căpitan din Tariffa, un bărbat viteaz în care și-a pus toată încrederea, deși s-a născut sau mai degrabă strămoșii lui s-au născut de partea cealaltă a strîmtorii. Mă tem deci ca nu cumva seniorul francez să-și dea o osteneală zadarnică venind la curtea regelui don Pedro. Asta mă face să-l sfătuiesc să rămînă la Coïmbra, cu atît mai mult cu cît doñei Padilla nu-i plac francezii, după cum prea bine se știe.

— Într-adevăr, întrebă don Frederic, chiar așa stau lucrurile, senior Mothril ? Atunci cu atît mai bine, am să-mi păstrez prietenul lîngă mine.

— Eu nu am venit în Spania, ci în Portugalia. Nu am venit să-l slujesc pe regele don Pedro, ci pe marele maestru don Frederic, spuse Agénor cu mîndrie. Slujba

pe care-o căutam am căpătat-o și nu mai vreau alta. Iată stăpînul meu.

Și își salută curtenitor prietenul.

Maurul zîmbi. Dinții albi îi străluciră, contrastînd cu barba neagră.

— O ! ce dinți frumoși, spuse Musaron. Ce bine trebuie să muște.

În momentul acela pajul îl aduse pe Antrim, calul de luptă al marelui maestru, și pe Coronella, catîrca lui Musaron. Schimbul se făcu numaidecît. Agénor de Mauléon încălecă pe calul odihnit, Musaron se urcă pe catîrcă ; dădură în primire caii obosiți, valeților din suită și, la invitația maurului, don Frederic coborî treptele și voi la rîndu-i să încalece.

. Dar pentru a doua oară frumosul cîine cu păr lung și mătăsos păru că se împotrivește acestui plan. Se așeză între stăpîn și cal, împingîndu-și înapoi stăpînul și urlînd.

Însă don Frederic îl alungă cu piciorul și cu toate demonstrațiile credinciosului său cîine, sări în șa și dădu semnalul de plecare. Atunci, ca și cînd ar fi înțeles acest semnal care îi pricinuia o mare deznădejde, cîinele sări la gîtul calului și îl mușcă cu cruzime.

Calul se ridică în două picioare nechezînd de durere și făcu un salt în lături care l-ar fi azvîrlit din șa pe oricare alt călăreț mai puțin încercat.

— Ce-i cu tine, Allan ? strigă el, dînd cîinelui numele sub care îi era cunoscută rasa. Animal răutăcios, ai turbat oare ?

Și îi dădu cu cravașa ce-o ținea în mînă o lovitură atît de puternică încît animalul se rostogoli la vreo zece pași mai încolo.

— Acest cîine trebuie ucis, spuse Mothril.

Fernand îi aruncă maurului o privire plină de ură.

Allan veni să se așeze pe treptele alcazarului, înălță capul și scoase pentru a doua oară un urlet jalnic.

Atunci tot poporul, care privise în tăcere această scenă, ridică glasul, iar strigătul care mai răsunase o dată dintr-o singură gură se prefăcu într-un strigăt general.

— Nu plecați, mare maestru Frederic, rămîneți cu noi ! Ce nevoie aveți de un frate cînd aveți un popor ? Ce vă făgăduiește oare Sevilla mai mult decît vă oferă Coïmbra ?

— Monseniore, spuse Mothril, trebuie oare să mă înapoiez la rege, stăpînul meu, și să-i spun că pajul vostru, cîinele vostru și poporul vostru nu vă dau voie să veniți ?

— Nu, senior Mothril, spuse don Frederic, plecăm ; la drum, prieteni.

Și, salutînd poporul cu mîna, trecu în fruntea alaiului, pătrunzînd prin mulțimea tăcută care se dădea la o parte ca să-i facă loc.

Se închiseră grilajele aurite ale alcazarului, care scîrțîiră închizîndu-se întocmai ca ușile ruginite ale unui mormînt gol.

Cîinele rămase pe trepte atîta timp cît putu să-și vadă stăpînul, atîta timp cît mai putu nădăjdui că acesta avea să-și schimbe hotărîrea și să se înapoieze ; dar cînd pierdu orice nădejde, cînd don Frederic dispăru după colțul străzii care ducea la poarta dinspre Sevilla, se repezi în urma sa și din cîteva salturi îl ajunse, ca și cînd, neputîndu-l împiedica să meargă la primejdie, voia cel puțin să împartă această soartă cu el.

Zece minute mai tîrziu convoiul ieșea din Coïmbra, apucînd pe drumul pe care veniseră în timpul dimineții maurul Mothril și Agénor de Mauléon.

IV

CUM A OBSERVAT MUSARON CĂ MAURUL VORBEA LITIEREI, IAR LITIERA ÎI RĂSPUNDEA

Trupa marelui maestru se compunea în total din treizeci și opt de oameni, număr care-i cuprindea și pe cavalerul francez împreună cu scutierul său, fără a pune la socoteală pe maur și cei doisprezece guarzi ai săi, paji sau slujitori ; catîri de povară purtau bagaje bogate și numeroase ; căci don Frederic fusese înștiințat cu opt zile înainte de sosirea lui Mothril că era așteptat de fratele său la Sevilla. Poruncise atunci să plece deîndată, nădăjduind că maurul are să fie prea obosit ca să-i urmeze și are să vină mai tîrziu. Dar oboseala era ceva necunoscut acestor fii ai deșertului și cailor lor, ce păreau că se trag din iepele lăsate grele de vînt despre care vorbește Virgiliu.

Mai făcură încă zece leghe în aceeași zi, apoi la sosirea nopții așezară corturile pe versantul de est al munților, la extremitatea cărora se zărește Pombal-ul.

În timpul acestei prime etape, maurul îi supraveghease foarte îndeaproape pe cei doi prieteni. La început, sub motiv că își cere scuze cavalerului francez și după aceea că vrea să-și răscumpere lipsa de politețe arătată mai înainte printr-o purtare mai atentă, nu-l părăsise pe Agénor decît atît cît era necesar spre a se duce să schimbe cîteva cuvinte cu paznicii litierei. Dar oricît de scurte ar fi fost aceste absențe la care părea să-l silească un sentiment mai puternic decît toate celelalte, Agénor avu totuși timp să-i spună marelui maestru :

— Senior don Frederic, binevoiți să-mi spuneți și mie, de unde vine această stăruință a seniorului Mothril de a ne urmări și a sta mereu de vorbă cu noi. Cred că vă iubește tare mult, monseniore, căci în ceea ce mă privește socotesc că felul în care i-am primit scuzele nu l-a făcut să țină prea mult la mine.

— Nu știu dacă Mothril mă iubește sau nu, spuse don Frederic, dar știu că o urăște de moarte pe doña Padilla, favorita regelui.

Agénor îl privi pe marele maestru ca și cînd ar fi auzit dar n-a înțeles. Însă maurul care stătea la pîndă sosi atît de repede încît don Frederic nu avu vreme decît să-i spună cavalerului :

— Vorbește de altceva.

Agénor se grăbi să-i dea ascultare și, cum de mai multă vreme îl frămînta această întrebare :

— Apropo, senior don Frederic, zise el, v-aș ruga să-mi spuneți cum se simte în Spania onorata noastră doamnă Blanche de Bourbon, regina Castiliei. Mulți sînt îngrijorați în Franța de soarta acestei bune prințese, pe care atîtea urări de bine au întovărășit-o la plecarea din Narbonne, de unde ați venit să o luați din partea regelui, soțul ei.

Agénor nu terminase bine de vorbit că se simți izbit cu putere în genunchiul stîng de genunchiul drept al pajului ; acesta, ca și cînd ar fi fost purtat de cal fără voia lui, trecu între don Frederic și prietenul său și, cerîndu-i iertare cavalerului de cele întîmplate, îl fulgeră cu o privire care l-ar fi făcut și pe cel mai indiscret să-și înghită vorbele.

Cu toate astea don Frederic înțelese că trebuia să răspundă, căci, în situația în care se afla, tăcerea ar fi putut fi răstălmăcită și mai rău decît cuvintele.

— Dar — se băgă în vorbă Mothril care părea să aibă în continuarea convorbirii un interes asemănător cu cel pe care-l avea Frederic ca să-i pună capăt — seniorul Agénor nu a primit oare nici o veste din partea doñiei Bianca de cînd aceasta se află în Spania ?

— Senior maur, răspunse cavalerul cu totul nedumerit, de doi sau trei ani mă aflu în război împreună cu Marile companii împotriva englezilor, dușmanii stăpînului meu regele Ioan, prizonier la Londra, și ai regentului nostru, prințul Carol, căruia i se va zice într-o zi Carol Înțeleptul, atît de mult dă dovadă de pricepere și de înalte virtuți.

— În orice parte ați fi fost, răspunse Mothril, mi se pare totuși că întîmplarea de la Toledo a făcut prea multă vîlvă ca să nu fi auzit despre ea.

Don Frederic păli ușor, iar pajul își duse degetul la buze spre a-i face semn lui Agénor să tacă.

Acesta înțelese destul de bine și se mulțumi să murmure în sinea lui : „Spanie ! Spanie ! țară a misterelor !"

Dar Mothril nu se mulțumi numai cu atît.

— Pentru că nu prea sînteți informat despre cumnata regentului dumneavoastră, senior cavaler, zise el, am să vă spun eu ce s-a întîmplat cu ea.

— La ce bun, senior Mothril, spuse don Frederic ; întrebarea pe care a pus-o prietenul meu don Agénor este una din acele întrebări obișnuite care cer un răspuns prin da sau nu, fără prea multe amănunte ce n-ar prezenta nici un interes pentru un ascultător străin de Spania.

— Dar — spuse Mothril — dacă seniorul Agénor este străin de Spania, cel puțin nu e străin de Franța, iar signora doña Bianca e franțuzoaică. Dealtfel povestirea n-o să fie lungă și e bine ca mergînd la curtea regelui Castiliei, seniorul Agénor să știe ce se cuvine a fi spus acolo și ce nu.

Don Frederic scoase un oftat și își trase lunga-i manta albă pe ochi ca pentru a se feri de ultimele raze ale soarelui ce apunea.

— Ați însoțit-o pe doña Bianca de la Narbonne la Urgel, urmă Mothril. E adevărat sau am aflat eu greșit, senior Agénor ?

— E adevărat, răspunse cavalerul, acum bănuitor în urma semnului făcut de paj și mai cu seamă văzînd figura posomorîtă a lui don Frederic, totuși nu putea să ascundă adevărul.

— Ei bine ! doña Bianca și-a continuat drumul spre Madrid, străbătînd Aragonul și o parte din Noua Castilie sub paza seniorului don Frederic, care a condus-o la Alcazar, unde a fost celebrată căsătoria cu o măreție demnă de iluștrii soți ; dar chiar de-a doua zi — nu se știe nici acum pentru ce — urmă Mothril aruncînd asupra lui Frederic una din acele priviri tăioase și scînteietoare ce-i erau obișnuite, chiar de-a doua zi regele se înapoie la Madrid, lăsîndu-și tînăra soție mai mult prizonieră decît regină la castelul Alcala.

Mothril se întrerupse o clipă spre a vedea dacă unul sau altul din cei doi prieteni aveau să spună ceva în favoarea doñei Bianca ; însă amîndoi tăceau. Maurul urmă deci :

— Începînd din acel moment, cei doi soți rămaseră despărțiți. Ceva mai mult, un sinod de episcopi pronunță divorțul ; cred că sînteți de acord, cavalere, că trebuie să fi existat motive destul de grave de plîngere împotriva femeii străine, urmă maurul cu zîmbetu-i batjocoritor, pentru ca o adunare atît de respectabilă și atît de sfîntă cum este sinodul să rupă o legătură la care contribuiseră atît religia cît și politica.

— Sau mai degrabă, reluă Frederic nemaiputînd ascunde multă vreme simțămintele ce-l frămîntau, sau mai degrabă sinodul era întru totul devotat regelui don Pedro.

— O ! făcu Mothril cu acea naivitate care făcea gluma mai tăioasă și mai amară. Cum putem presupune că patruzeci și doi de sfinți părinți, a căror menire e să îndrume conștiința altora, să fie lipsiți de a lor. E cu neputință, sau atunci ce să gîndim despre o religie reprezentată prin astfel de slujitori.

Cei doi prieteni rămaseră tăcuți.

— Cam pe vremea aceea, regele se îmbolnăvi și mulți credeau că are să moară. Atunci ambițiile ascunse începură să iasă la iveală ; seniorul don Henric de Transtamare...

— Senior Mothril, spuse Frederic prinzînd acest prilej ca să-i răspundă maurului, nu uita că don Henric

de Transtamare este fratele meu geamăn și că nu am să mai îngădui să se vorbească de rău în fața mea nici despre el și nici despre fratele meu don Pedro, regele Castiliei.

— E drept, răspunse Mothril. Iertați-mă, ilustre mare maestru. Uitasem că sînteți frați, văzîndu-l pe don Henric atît de răzvrătit și pe Senioria Voastră atît de iubitor față de regele don Pedro. N-am să vorbesc decît despre doamna Blanche.

— Maur afurisit ! murmură don Frederic.

Agénor îi aruncă marelui maestru o privire care voia să spună : „Vreți să vă descotorosiți de omul ăsta, monseniore ? Se va face la iuțeală".

Mothril se prefăcu că nu aude cuvintele și nu vede privirea.

— Spuneam deci că ambițiile începură să iasă la iveală, că devotamentele slăbiră și că în momentul în care don Pedro era cît pe-aci să treacă în veșnicie, porțile castelului Alcala se deschiseră și într-o noapte doña Bianca ieși de acolo escortată de un cavaler necunoscut care o conduse pînă la Toledo unde rămase ascunsă. Dar Providența făcu în așa fel ca regele nostru mult iubit, care era ocrotit de rugăciunile tuturor supușilor și probabil și de cele ale familiei sale, să-și recapete puterile și sănătatea. Atunci află el de fuga doñei Bianca, de ajutorul cavalerului necunoscut și de locul unde se retrăsese fugara, unii zic că pentru a o conduce din nou în Franța, și eu sînt de părerea acestora, alții că pentru a o închide într-o temniță mai strîmtă decît cea dintîi. Dar, în tot cazul, orice ar fi avut de gînd regele, soțul ei, doña Bianca, înștiințată la timp de poruncile ce fuseseră date, se adăposti în catedrala din Toledo, într-o duminică, în timpul serviciului religios, și acolo declară credincioșilor că cerea drept de azil și se punea sub ocrotirea Dumnezeului creștinilor. Se pare că doña Bianca e frumoasă, urmă maurul aruncîndu-și privirile pe rînd asupra cavalerului și asupra marelui maestru ca spre a le cere părerea — prea frumoasă chiar. Cît despre mine, n-am văzut-o niciodată. Frumusețea sa, taina legată de suferințele ei, apoi, cine știe ? poate unele influențe pregătite de mai multă vreme îi făcură pe toți să se înduioșeze. Episcopul, care era unul din cei ce declaraseră căsătoria desfăcută, fu izgonit din biserica pe care mulțimea o transformă în fortăreață și unde se pregătea s-o

apăre pe doña Bianca împotriva gărzilor regelui care se apropiau.

— Cum, spuse cu uimire Agénor, gărzile socoteau s-o răpească pe doña Bianca dintr-o biserică ! Niște creștini se învoiau să încalce dreptul de azil !

— Din păcate, da ! răspunse Mothril. Regele don Pedro se adresase mai întîi arcașilor săi mauri, însă aceștia îl rugară să țină seama că nelegiuirea ar fi și mai mare dacă ar folosi niște necredincioși la o asemenea profanare, iar don Pedro îi înțelese. Se adresă așadar creștinilor care se învoiră. Ce vreți, senior cavaler, toate religiile sînt pline de asemenea contradicții, și cele care au mai puține sînt cele mai bune.

— Nu cumva vrei să spui, necredincios ce ești, strigă marele maestru, că religia Profetului valorează mai mult decît religia lui Cristos ?

— Nu, ilustre mare maestru, nu vreau să spun nimic din toate astea, și să-l ferească cerul pe un sărman fir de țărînă cum sînt eu, de a avea vreo părere oarecare într-o asemenea problemă ! Nu. În clipa de față nu sînt decît un simplu povestitor și înșirui întîmplările doamnei Blanche de Bourbon, cum spun francezii, sau ale doñei Bianca de Bourbon, cum spun spaniolii.

— Nu-l poți prinde cu vorba ! murmură don Frederic.

— După cum spuneam, urmă Mothril, gărzile făptuiră acea grozavă nelegiuire de a pătrunde în biserică și se pregăteau să pună mîna pe doña Bianca, cînd deodată un cavaler îmbrăcat numai în fier, cu viziera lăsată, desigur același cavaler necunoscut care o ajutase pe prizonieră să fugă se repezi călare în biserică.

— Călare ! exclamă Agénor.

— Da, fără îndoială, răspunse Mothril ; este o profanare, însă poate că era un cavaler căruia numele său, rangul sau vreun ordin militar îi dădea acest drept. Există mai multe privilegii de felul acesta în Spania. Marele maestru al ordinului Sfîntul Iacob, de pildă, are dreptul să intre cu cască și cu pinteni în toate bisericile creștinătății. Nu-i așa, senior don Frederic ?

— Da, răspunse don Frederic cu glas înăbușit, e adevărat

— Ei bine ! urmă maurul, cavalerul intră în biserică, respinse gărzile, chemă întregul oraș la arme și, la în-

demnul lui, orașul se răsculă, îi alungă pe soldații regelui don Pedro și închise porțile.

— Dar de atunci, regele fratele meu s-a răzbunat îndeajuns, spuse don Frederic, și cele douăzeci și două de capete ce le-a făcut să cadă în piața publică din Toledo i-au adus pe bună dreptate porecla de Judecătorul.

— Da, însă printre cele douăzeci și două de capete nu se afla și acela al cavalerului răzvrătit, căci nimeni n-a știut vreodată cine a fost acel cavaler.

— Și ce a făcut regele cu doña Bianca ? întrebă Agénor.

— Doña Bianca a fost trimisă la castelul din Xeres, unde este prizonieră, deși ar fi meritat o pedeapsă mai mare decît întemnițarea.

— Senior maur, spuse don Frederic, nu ni se cade nouă să hotărîm ce pedeapsă sau ce răsplată au meritat cei pe care Dumnezeu i-a ales ca să-i așeze în fruntea popoarelor. Numai Dumnezeu e mai mare decît ei ; numai Dumnezeu îi poate pedepsi sau răsplăti.

— Seniorul nostru vorbește cu dreptate, răspunse Mothril încrucișîndu-și mîinile pe piept și plecîndu-și capul pînă pe gîtul calului, iar umilul său sclav a greșit vorbind astfel.

Tocmai atunci ajungeau la locul stabilit pentru popasul de seară, astfel că se opriră spre a întinde corturile.

Pe cînd maurul se îndepărta ca să fie de față la coborîrea litierei, don Frederic se apropie de cavaler.

— Nu-mi mai vorbi ! spuse el în grabă, nu mai pomeni nimic în legătură cu regele, cu doña Bianca sau chiar cu mine, în fața acestui maur afurisit, pe care îmi vine la fiecare clipă să asmut cîinele ca să-l sugrume, nu-mi mai vorbi pînă la masa de seară, căci atunci o să fim singuri și vom putea sta de vorbă pe îndelete. Iar Mothril maurul, vrînd nevrînd, o să ne lase singuri, căci el nu mănîncă la un loc cu creștinii — și dealtfel are de supravegheat litiera.

— Nu cumva litiera închide în ea o comoară ?

— Da, răspunse Frederic zîmbind, nu te înșeli, e o comoară înăuntru.

În momentul acela apăru Fernand ; Agénor făcuse atîtea gafe în timpul zilei încît se temea să nu mai facă alta. Dar curiozitatea îi era cu atît mai vie, cu cît și-o înfrîna mai mult.

Fernand venise să primească porunci din partea stăpînului, căci cortul lui don Frederic fusese instalat în mijlocul taberei.

— Spune să ne servească masa, bunul meu Fernand, îi zise prinţul. Cavalerului desigur că-i este foame şi sete.

— Dar am să revin, zise Fernand. Ştiţi că am făgăduit să nu vă părăsesc şi ştiţi cui am făgăduit.

O roşeaţă fugară urcă în obrajii marelui maestru.

— Rămîi atunci cu noi, copile, spuse el, căci nu am taine faţă de tine.

Masa fu servită în cortul marelui maestru. Mothril, într-adevăr, nu luă parte.

— Acum că sîntem singuri, zise Agénor, căci este ca şi cînd am fi singuri, de vreme ce aţi spus că nu aveţi taine faţă de acest tînăr, lămuriţi-mă şi pe mine, iubite senior, cum s-au petrecut lucrurile, ca să nu mai fac vreo gafă ca aceea pe care am făcut-o adineaori

Don Frederic se uită îngrijorat în juru-i.

— Un perete de pînză este un meterez destul de slab ca să păstreze o taină. Se poate vedea pe dedesubt, se poate auzi prin el.

— Atunci, spuse Mauléon, să vorbim de altceva ; cu toată curiozitatea mea cît se poate de firească, am să aştept. Şi dealtfel, chiar dacă Satana şi-ar da osteneala să ne împiedice, de-aici pînă la Sevilla o să găsim noi un prilej pentru a schimba cîteva cuvinte fără teama de a fi auziţi.

— Dacă nu erai atît de obosit, spuse don Frederic, te-aş fi poftit să ieşi cu mine din cort şi să mergem pe jos, avînd fiecare spada la şold, înfăşuraţi în mantale şi însoţiţi de Fernand. Ne-am fi dus să stăm de vorbă pe cîmp, într-un loc destul de descoperit spre a fi siguri că la cincizeci de paşi de noi, maurul, chiar de s-ar schimba în şarpe — întruchiparea lui de la-nceput — nu ar putea să ne audă.

— Seniore, răspunse Agénor cu acel zîmbet pe care-l dau puterea fizică şi nesecata încredere a tinereţii, eu nu sînt niciodată obosit. Adesea, după ce alergam o zi întreagă la vînat de capre negre pe piscurile cele mai înalte ale munţilor noştri, cînd mă înapoiam seara, nobilul meu tutore Ernauton de Sainte-Colombe îmi zicea : Agénor, pe munte au fost recunoscuţi paşii unui urs, eu i-am dibuit urma. Vrei să vii cu mine să-l pîndim ? Eu doar

lăsam jos vînatul pe care-l adusesem şi oricît de tîrziu ar fi fost, plecam iarăşi într-o nouă goană.

— Atunci să mergem, spuse Frederic.

Îşi scoaseră căştile şi platoşele şi se înfăşurară în mantale, nu atît din pricina nopţilor friguroase din munţi, cît mai ales ca să rămînă necunoscuţi ; după ce ieşiră din corturi apucară pe drumul cel mai drept care-i ducea afară din tabără.

Cîinele voi să-i urmeze, însă don Frederic îi făcu un semn şi inteligentul animal se culcă la intrarea cortului ; era atît de cunoscut de toţi, încît i-ar fi dat de gol pe cei doi prieteni.

De la primii paşi fură opriţi de o santinelă.

— Cine e soldatul acesta ? îl întrebă don Frederic pe Fernand, făcînd un pas înapoi.

— Este Ramón arcaşul, monseniore, răspunse pajul ; am vrut să fie păzit cum se cuvine patul Senioriei Voastre, şi am aşezat eu însumi o linie de santinele ; ştiţi că am făgăduit să veghez asupra voastră.

— Atunci spune-i cine sîntem, porunci marele maestru, nu e nici un neajuns dacă-i destăinuim numele.

Fernand se apropie de santinelă şi îi şopti ceva la ureche. Soldatul îşi ridică arcul, se dădu respectuos la o parte şi îi lăsă să treacă.

Dar abia făcuseră cincizeci de paşi că o formă albă şi nemişcată se ivi în întuneric. Marele maestru, neştiind ce putea să fie, merse drept într-acolo. Era o a doua santinelă înfăşurată într-o pelerină, care îşi coborî lancea spunînd în spaniolă, dar cu accentul gutural al arabilor :

— Nu e voie să treceţi.

— Dar ăsta cine mai e ? îl întrebă don Frederic pe Fernand.

— Nu-l cunosc, răspunse acesta.

— Nu l-ai pus tu aici ?

— Nu, căci este un maur.

— Lasă-ne să trecem, spuse don Frederic în arabă.

Maurul clătină din cap şi continuă să ţină îndreptat spre pieptul marelui maestru vîrful lat şi ascuţit al halebardei.

— Ce-nseamnă asta ? sînt oare prizonier, eu, marele maestru, eu, prinţul ? Hei ! să vină gărzile mele !

La rîndul lui, Fernand scoase din buzunar un fluier mic de aur şi suflă în el.

Dar, înaintea gărzilor, chiar înaintea santinelei spaniole care se afla la cincizeci de paşi mai în urmă, apăru, alergînd şi săltînd, cîinele lui don Frederic ; acesta, recunoscînd glasul stăpînului şi înţelegînd că cerea ajutor, se repezi cu un salt de tigru asupra maurului şi prin cutele pelerinei îşi înfipse colţii atît de puternic în gîtul lui, încît soldatul căzu scoţînd un ţipăt.

La acest ţipăt disperat, maurii şi spaniolii ieşiră din corturi. Spaniolii ţineau o făclie într-o mînă şi spada în alta, maurii înaintau pe tăcute şi fără lumină, strecurîndu-se prin întuneric ca nişte animale de pradă.

— Vino aici, Allan ! strigă marele maestru.

Auzindu-i glasul, cîinele dădu drumul prăzii încet şi cam cu părere de rău, şi se înapoie de-a-ndărătelea şi cu ochii aţintiţi asupra maurului care se ridica într-un genunchi ; se aşeză apoi la picioarele stăpînului, gata să se repeadă din nou la un semn al acestuia.

Tocmai atunci sosi şi Mothril.

Marele maestru se întoarse spre el şi îi spuse pe un ton impunător :

— Ascultă, Mothril, cine a instalat santinele în tabăra mea ? Omul ăsta e al dumitale. Cine l-a pus aici ?

— În tabăra voastră, seniore ? răspunse Mothril cu cea mai mare smerenie. O ! niciodată n-aş fi avut o asemenea îndrăzneală ; am poruncit doar acestui credincios slujitor pe care-l vedeţi — şi îl arătă pe maurul ce sta într-un genunchi, ţinîndu-şi cu amîndouă mîinile gîtul însîngerat — să facă de pază temîndu-mă de vreo surpriză în timpul nopţii, şi poate că mi-a înţeles greşit poruncile, sau nu o fi recunoscut-o pe Senioria Voastră ; dar în orice caz, dacă l-a jignit pe fratele regelui meu, şi dacă socotiţi că jignirea e vrednică de moarte, va muri.

— Nu, spuse don Frederic. Ar fi vinovat dacă ar fi fost mînat de vreun gînd rău, însă de vreme ce îmi răspunzi că avea gînduri bune, senior Mothril, eu sînt acela care-i datorez o despăgubire pentru iuţeala cu care a intervenit cîinele meu. Fernand, dă-i punga ta acestui om.

Fernand se apropie în silă de rănit şi îi aruncă punga pe care acesta o prinse.

— Acum, senior Mothril — spuse don Frederic, ca unul ce nu vrea să mai admită nici o abatere de la voinţa sa — îţi mulţumesc pentru grija dumitale, dar nu mai e nevoie să-ţi dai osteneala, gărzile mele şi spada îmi sînt

de ajuns ca să mă apere ; folosește-ți așadar spada pentru apărarea dumitale și a litierei. Și acum, pentru că știi că nu mai am nevoie de dumneata nici de oamenii dumitale, întoarce-te la cort, senior Mothril, și dormi liniștit.

Maurul făcu o plecăciune, iar don Frederic porni mai departe.

Mothril îl lăsă să se depărteze, și cînd văzu cele trei siluete — a prințului, a cavalerului și a pajului — pierzîndu-se în întuneric, se apropie de santinelă :

— Ești rănit ? îl întrebă în șoaptă.

— Da, spuse santinela cu un aer posomorît.

— Grav ?

— Dinții animalului blestemat mi-au pătruns în gît în toată lungimea lor.

— Suferi ?

— Mult.

— Atît de mult încît să nu te poți răzbuna ?

— Cine se răzbună nu mai suferă. Porunciți.

— Am să-ți poruncesc cînd va veni vremea. Vino.

Și amîndoi se înapoiară în tabără.

În vreme ce Mothril și soldatul rănit se îndreptau spre corturi, don Frederic, însoțit de Agénor și de Fernand, se afunda în cîmpia întunecată al cărei orizont îl forma sierra d'Estrella ; din cînd în cînd trimitea, fie înainte, fie înapoia lui, cîinele al cărui miros nu dădea niciodată greș ; în cazul că ar fi fost urmăriți, acesta și-ar fi înștiințat cu siguranță stăpînul de prezența vreunui spion.

De îndată ce se crezu destul de departe pentru ca sunetul vocii să nu ajungă pînă în tabără, don Frederic se opri, punîndu-și mîna pe umărul cavalerului.

— Ascultă, Agénor, îi spuse el cu un accent pornit din adîncul inimii, să nu-mi mai vorbești niciodată despre persoana al cărei nume l-ai rostit ; căci dacă ai să-mi vorbești de ea în fața străinilor, mă vei face să roșesc și să-mi tremure mîna ; dacă ai să-mi vorbești între patru ochi, îmi vei sfîșia inima ; asta e tot ce-ți pot spune. Nefericita doña Bianca n-a știut să cucerească dragostea regalului ei soț ; în locul franțuzoaicei atît de neprihănită și atît de blîndă, a preferat-o pe Maria Padilla, trufașa și focoasa spaniolă. O întreagă poveste jalnică, plină de bănuieli, de lupte și de sînge, este cuprinsă în puținele cuvinte ce ți le-am spus. Într-o bună zi, dacă va fi nevoie, am să-ți spun mai mult ; dar pînă atunci, abți-

ne-te, Agénor, și nu-mi mai vorbi de ea ; mă frămîntă și așa destul de mult această situație, ca să-mi mai amintească cineva despre ea.

Zicînd acestea, Frederic se înfășură în manta ca și cînd ar fi voit să ascundă o durere nespus de mare.

Agénor rămase pe gînduri lîngă marele maestru ; adunîndu-și amintirile, încerca să pătrundă cît de cît taina prietenului său spre a vedea cu ce îi poate fi de folos ; totodată înțelegea că poate tocmai pentru a-l ajuta îl chemase don Frederic la el.

Marele maestru înțelese ce se petrecea în sufletul lui Agénor.

— Iată ce voiam să-ți spun, prietene, adăugă el. Ai să trăiești de azi înainte în preajma mea și desigur, cum nu voi avea de ce să mă feresc de tine, fără să-ți vorbesc de ea, fără să-mi vorbești nici tu, vei reuși cu siguranță să măsori prăpastia ce mă înspăimîntă chiar pe mine ; dar deocamdată mergem la Sevilla, unde mă așteaptă serbările unui turnir ; regele, fratele meu, vrea să mă onoreze, zice el, și într-adevăr, după cum ai văzut, mi l-a trimis pe don Mothril, sfetnicul și prietenul său.

Fernand înălță din umeri în semn de ură și de dispreț totodată.

— Mă supun deci, urmă Frederic, răspunzîndu-și propriului gînd. Însă de cum am părăsit Coïmbra am început să am bănuieli ; ele sînt întărite de supravegherea cu care sînt înconjurat. Am să stau deci la pîndă. Nu am numai doi ochi, ci și pe cei ai credinciosului meu servitor Fernand ; și dacă Fernand mă va părăsi pentru a îndeplini vreo sarcină de care e neapărată nevoie, ai să-mi rămîi tu, căci vă iubesc pe amîndoi la fel de mult.

Și don Frederic întinse fiecăruia din cei doi tineri cîte o mînă pe care Agénor o duse respectuos la inimă, și pe care Fernand o acoperi de sărutări.

— Seniore, spuse Mauléon, sînt fericit că iubesc și sînt iubit astfel, dar sosesc prea tîrziu spre a-mi lua partea dintr-o prietenie atît de puternică.

— Vei fi fratele meu, zise don Frederic, vei intra în inima mea ca și eu într-a ta ; și acum să nu mai vorbim de serbări și de frumoasele lovituri de lance care ne așteaptă la Sevilla. Să ne înapoiem în tabără.

În spatele primului cort pe lîngă care trecu, don Frederic îl găsi pe Mothril care părea că stă de veghe ; se

opri şi-l privi pe maur fără a putea să-şi ascundă neplăcerea ce i-o pricinuia vederea lui.

— Seniore, îi spuse el lui Frederic, văzînd că nimeni nu dormea în tabără, mi-a venit o idee : întrucît zilele sînt atît de fierbinţi, Alteţa Voastră n-ar fi de părere să pornească la drum ? Luna s-a înălţat, noaptea e plăcută şi răcoroasă ; vom mai scurta din nerăbdarea cu care vă aşteaptă regele fratele vostru.

— Dar dumneata, zise Frederic, dar litiera dumitale ?

— O ! Seniore, răspunse maurul, eu şi toţi ai mei sîntem la ordinele Senioriei Voastre.

— Atunci să mergem, mă învoiesc, dă ordin de plecare.

În vreme ce se înşeuau caii şi catîrii, în vreme ce se strîngeau corturile, Mothril se apropie de santinela rănită.

— Dacă vom face zece leghe în noaptea asta, întrebă el, vom fi străbătut primul lanţ de munţi ?

— Da, răspunse soldatul.

— Şi dacă vom pleca mîine pe la orele şapte seara, la ce oră vom ajunge la vadul Zezerei ?

— La ora unsprezece.

La ora arătată de soldat, ajunseră la noul popas. Felul acesta de a călători, aşa după cum prevăzuse maurul, fusese plăcut pentru toţi, iar el avusese cel mai mult de cîştigat, putînd să ascundă mai uşor litiera de privirile curioase ale lui Musaron.

Căci o singură preocupare îl frămînta pe vrednicul scutier, aceea de a afla ce fel de comoară era tăinuită în cutia aurită pe care Mothril o păzea cu atîta străşnicie.

Aşadar, ca un adevărat fiu al Franţei ce era, nu ţinu deloc seama de cerinţele noului climat în care se găsea, şi în toiul celei mai mari zăpuşeli a zilei începu să dea tîrcoale pe lîngă corturi.

Soarele îşi arunca razele perpendicular ; prin tabără nu se vedea ţipenie de om. Frederic se retrăsese în cort spre a rămîne singur cu gîndurile lui. Fernand şi Agénor stăteau de vorbă sub cortul lor, cînd deodată îl văzură pe Musaron apărînd la intrare. Scutierul avea acea figură zîmbitoare a omului care aproape a ajuns la ţinta de mult căutată.

— Senior Agénor, spuse el, o mare descoperire !

— Care ? întrebă cavalerul, obişnuit cu şotiile scutierului său.

— Aceea că don Mothril vorbește litierei, iar litiera îi răspunde.

— Și ce-și spun ? întrebă cavalerul.

— Am auzit convorbirea, însă n-am putut s-o înțeleg, deoarece maurul și litiera vorbeau în limba arabă.

Cavalerul înălță din umeri.

— Ce zici de-asta, Fernand ? I-auzi, dacă ar fi să-l credem pe Musaron, comoara lui Mothril vorbește.

— Nu e nimic de mirare, răspunse pajul, deoarece comoara lui don Mothril e o femeie.

— Ah ! făcu Musaron cam descumpănit.

— Tînără ? întrebă în grabă Musaron.

— Tot ce se poate.

— Frumoasă ?

— Îmi cereți prea mult, senior cavaler, și cred că asta e o întrebare la care puține persoane, chiar din suita lui don Mothril, ar putea răspunde.

— Ei bine ! eu o să aflu, spuse Agénor.

— Cum așa ?

— Întrucît Musaron a reușit să ajungă pînă la cort, o să ajung și eu. Noi cei care vînăm prin munți sîntem obișnuiți să ne strecurăm din stîncă-n stîncă și să surprindem capra neagră. Seniorul Mothril n-o fi el mai priceput și mai bănuitor decît o capră neagră.

— Fie ! spuse Fernand, mînat de un avînt plin de tinerețe nebunatic ; însă cu o condiție, să merg și eu cu dumneavoastră.

— Vino, și între timp Musaron va sta de pază.

Agénor nu se înșelase și nu era nevoie de atîtea măsuri de prevedere. Era ora unsprezece dimineața. Soarele african își arunca cele mai fierbinți raze, tabăra părea părăsită ; santinelele spaniole și maure căutaseră un pic de umbră fie sub o stîncă, fie sub un copac singuratic, în așa fel încît, dacă n-ar fi fost corturile care să dea peisajului aparența de a fi locuit pentru moment, te-ai fi crezut în pustiu.

Cortul lui don Mothril era cel mai depărtat. Pentru a-l izola și mai mult sau pentru a-i aduce puțină răcoare, fusese așezat lîngă un pîlc de copaci. Litiera fusese băgată în cort, iar la intrarea cortului atîrna o draperie de stofă turcească ce împiedica privirea să pătrundă înăuntru. Musaron le arătă cu mîna cortul care adăpostea comoara. Numaidecît, după ce-l lăsară pe Musaron în locul unde se afla și de unde putea să vadă tot ce se

petrecea la cortul aşezat cu faţa spre tabără, cei doi tineri făcură un ocol şi ajunseră la marginea pădurii ; odată ajunşi acolo, oprindu-şi răsuflarea, mergînd pe vîrful picioarelor, îndepărtînd cu grijă crengile al căror foşnet le-ar fi trădat prezenţa, înaintară şi fără a fi auziţi de don Mothril ajunseră pînă la pînza circulară în mijlocul căreia se aflau maurul şi litiera lui.

De văzut nu se vedea nimic, dar în schimb se putea auzi.

— O ! făcu Agénor, n-o să aflăm mare lucru din spusele lor, căci vorbesc în arabă.

Fernand îşi duse degetul la buze.

— Înţeleg araba, lăsaţi-mă să ascult.

Pajul trase cu urechea, iar cavalerul rămase nemişcat şi tăcut.

— Ciudat, spuse Fernand după ce ascultase cîteva clipe, vorbesc de dumneavoastră.

— De mine ! zise Agénor, nu se poate.

— Ba da, nu mă înşel.

— Şi ce spun ?

— Pînă acum a vorbit numai don Mothril. Tocmai a întrebat : „E vorba de cavalerul cu panaş roşu ?"

Chiar în aceeaşi clipă un glas melodios şi impresionant, care te pătrundea drept la inimă, răspunse :

— Da, de cavalerul cu panaş roşu ; e tînăr şi frumos.

— Fără îndoială că e tînăr, răspunse Mothril, căci are abia douăzeci de ani, dar frumos, asta o tăgăduiesc.

— Îşi poartă cu mîndrie armele şi pare viteaz.

— Viteaz ? Un vîntură-lume ! Un vultur din Pirinei care vrea să se înfrupte şi el din leşul Spaniei noastre !

— Ce spune ? întrebă Agénor.

Pajul îi repetă rîzînd cuvintele lui Mothril.

Fruntea cavalerului se înroşi toată ; duse mîna la mînerul spadei şi o trase pe jumătate din teacă. Fernand îl opri.

— Seniore, urmă pajul, aşa păţesc cei care ascultă pe la uşi ; dar cred că o să-mi vină rîndul şi mie ; să ascultăm.

Glasul duios reluă, tot în arabă :

— E primul cavaler francez pe care-l văd ; iartă-mi mica mea curiozitate. După cît se spune, cavalerii francezi sînt renumiţi prin curtenia lor. Acesta e în serviciul regelui don Pedro ?

— Aissa, spuse Mothril cu un accent de mînie stăpînită, nu-mi mai vorbi despre acest tînăr.

— Dumneata mi-ai vorbit de el cînd l-am întîlnit în munți. După ce mi-ai făgăduit că facem un popas sub copacii unde el ne-o luase înainte, m-ai îndemnat, așa istovită cum eram, să îndur o oboseală în plus ca să ajungem la Coïmbra înainte ca seniorul francez să-i poată vorbi lui Frederic.

Fernand își sprijini mîna de brațul cavalerului ; i se păru că acum se lămurea taina maurului.

— Ce tot spune acolo ? întrebă cavalerul.

Fernand îi repetă cuvînt cu cuvînt vorbele lui Mothril.

Între timp același glas continua cu un accent ce mergea pînă la inima cavalerului, cu toate că nu-i înțelegea spusele :

— Dacă nu e viteaz, de ce pari că te temi atît de mult de el ?

— Mă feresc de toată lumea, dar nu mă tem de nimeni, răspunse Mothril. Și apoi, socotesc că n-are rost să te mai ocupi de un om pe care în curînd nu ai să-l mai vezi.

Mothril rostise aceste din urmă cuvinte cu un accent care nu mai lăsa nici o îndoială asupra înțelesului lor ; Agénor își dădu seama, după mișcarea pe care o făcu pajul, că acesta aflase un lucru important.

— Fiți cu ochii-n patru, senior de Mauléon, spuse el. Fie dintr-o pricină politică, fie din ură amestecată cu gelozie, aveți în Mothril un dușman.

Agénor zîmbi disprețuitor.

Amîndoi ascultară din nou, dar nu mai auziră nimic. Cîteva clipe mai tîrziu, îl zăriră pe Mothril cum se depărta printre copaci, îndreptîndu-se spre cortul lui don Frederic.

— Mi se pare, spuse Agénor, că acum ar fi momentul să o vedem și să-i vorbim acestei frumoase Aissa, care nutrește atîta simpatie pentru cavalerii francezi.

— Să o vedem, da, zise Fernand ; să-i vorbim, nu. Căci să nu credeți că Mothril a plecat fără să lase paznici la intrare.

Și cu vîrful pumnalului făcu prin cusătura cortului o deschizătură strîmtă, prin care, oricît de strîmtă ar fi fost, privirea tot putea pătrunde.

Aissa era culcată pe un divan din stofă purpurie brodată cu aur ; era cufundată într-una din acele visări

tăcute şi zîmbitoare specifice femeilor din Orient, a căror întreagă viaţă aparţine senzaţiilor fizice. Într-o mînă ţinea acel instrument muzical care se numeşte guzlă. Cealaltă mînă şi-o strecurase prin părul negru presărat cu perle, care făcea să iasă mai bine la iveală degetele lungi şi subţiri cu unghiile roşite cu carmin. O privire galeşă şi rourată ţîşnea de sub pleoapele ei cu gene mătăsoase, părînd să caute fiinţa pe care o vedea cu ochii minţii, spre a se fixa asupră-i.

— Ce frumoasă e ! şopti Agénor.

— Seniore — spuse Fernand — gîndiţi-vă că e o maură şi prin urmare o duşmancă a sfintei noastre religii.

— Nu-i nimic, am s-o creştinez.

În momentul acela îl auziră pe Musaron tuşind. Era semnalul convenit în cazul cînd s-ar fi apropiat cineva de pădure ; cu aceeaşi grijă de a nu fi văzuţi, cei doi tineri o luară înapoi pe drumul pe care veniseră. Ajungînd la marginea pădurii, zăriră o mică trupă compusă din vreo doisprezece călăreţi arabi şi castiliani, venind dinspre Sevilla. Aceştia merseră drept la Mothril care, zărindu-i, se oprise la cîţiva paşi de cortul marelui maestru. Călăreţii veneau din partea regelui don Pedro şi aduceau o nouă depeşă fratelui său. Această depeşă era însoţită de o scrisoare pentru Mothril. După ce îşi citi scrisoarea, Mothril intră în cortul lui don Frederic, rugîndu-i pe noii sosiţi să mai aştepte o clipă, în cazul cînd marele maestru ar fi dorit să ceară vreo lămurire.

— Iar ai venit ! spuse don Frederic văzîndu-l pe Mothril apărînd în cortul său.

— Seniore, ceea ce-mi dă îndrăzneala de a pătrunde pînă la Alteţa Voastră este un mesaj din partea onoratului nostru rege, mesaj ce vă este adresat şi pe care n-am vrut să întîrzii în a vi-l înmîna.

Şi întinse scrisoarea lui don Frederic, care o luă cu oarecare şovăială. Dar, de la primele rînduri pe care le citi, fruntea i se însenină.

În scrisoare se spunea :

„Prea iubitul meu frate, grăbeşte-te, căci curtea mea e de-acum plină de cavaleri de toate naţiile. Sevilla nu mai poate de bucurie în aşteptarea viteazului mare maestru al ordinului Sfîntului Iacob. Cei pe care-i vei aduce cu tine vor fi bineveniţi ; dar nu-ţi îngreuna mersul cu

un cortegiu prea numeros. Fala mea va fi să te văd, fericirea mea să te văd repede".

În momentul acela, Fernand și Agénor, cărora această nouă trupă ce se îndrepta spre cortul lui don Frederic le pricinuia oarecare neliniște, intrară și ei în cort.

— Ia te uită, spuse don Frederic întinzînd lui Agénor scrisoarea regelui ; citește și vezi ce spune despre primirea ce ne așteaptă.

— Alteța Voastră nu adresează cîteva cuvinte de bun venit celor ce i-au adus scrisoarea ? întrebă Mothril.

Don Frederic făcu un semn din cap și ieși. Apoi, după ce le mulțumi pentru graba de care dăduseră dovadă, căci aflase că veniseră de la Sevilla în cinci zile, Mothril se adresă șefului :

— Îți opresc soldații ca să-i aducem mai multă cinstire marelui maestru. Iar tu înapoiază-te cu iuțeala rîndunicii și spune-i regelui don Pedro că prințul se află în drum spre Sevilla.

Apoi îi șopti :

— Spune-i regelui că nu mă voi întoarce fără dovada pe care i-am făgăduit-o.

Călărețul arab se înclină și, fără să scoată un cuvînt, fără să se mai odihnească nici el nici calul, plecă din nou ca o săgeată.

Această recomandare făcută în șoaptă nu-i scăpă lui Fernand și, cu toate că nu știa despre ce este vorba pentru că nu auzise cuvintele lui Mothril, socoti de datoria lui să-i spună stăpînului că această plecare a șefului abia sosit dădea cu atît mai mult de bănuit cu cît acest șef era maur, iar nu castilian.

— Ascultă, îi spuse Frederic cînd rămaseră singuri. Primejdia, dacă e vreuna, nu mă poate amenința nici pe mine, nici pe tine, nici pe Agénor ; noi sîntem oameni încercați care nu ne temem de primejdie. Însă la castelul Medina Sidonia se află o ființă slabă și fără apărare, o femeie care a suferit destul pînă acum pentru mine și din pricina mea. Trebuie să te duci tu acolo, trebuie să mă părăsești ; trebuie, printr-un mijloc oarecare, a cărui alegere o las la iscusința ta, să ajungi pînă la ea și s-o înștiințezi să se ferească. Tot ce n-aș putea să-i spun într-o scrisoare, îi vei spune tu prin viu grai.

— Voi pleca atunci cînd doriți ; știți că vă stau cu totul la dispoziție.

Frederic se așeză la o masă și scrise pe un pergament cîteva rînduri, după care își puse pecetea ; abia terminase cînd Mothril intră din nou în cortul său.

— După cum vezi, spuse don Frederic, și eu îi scriu din partea mea regelui don Pedro. Mi s-a părut că dacă i-aș fi trimis un răspuns verbal prin omul dumitale, ar fi însemnat să-i primesc scrisoarea cu destulă răceală. Mîine dimineață Fernand va pleca.

Drept răspuns, maurul făcu o plecăciune ; de față cu el marele maestru vîrî pergamentul într-un săculeț brodat cu perle fine și i-l dădu pajului.

— Știi ce ai de făcut ? îl întrebă el.

— Da, monseniore, știu.

— Dar, spuse Mothril, întrucît Alteța Voastră îl prețuiește atît de mult pe cavalerul francez, de ce nu-l trimite în locul pajului său de care are mai multă nevoie. I-aș da o escortă de patru oameni de-ai mei și, predîndu-i regelui scrisoarea — o scrisoare de la fratele său — ar merita dintr-o dată favorurile pe care socoteați să le cereți pentru el.

Șiretlicul maurului îl puse o clipă în încurcătură pe don Frederic, însă Fernand îi veni în ajutor.

— Cred că regelui Castiliei trebuie să i se trimită un spaniol. Dealtfel, pe mine m-a ales prima dată Alteța Voastră și, în afara unui ordin categoric din partea sa, doresc să păstrez cinstea acestei misiuni.

— Bine, răspunse don Frederic, nu vom schimba nimic din ce am hotărît.

— Monseniorul este stăpînul, zise Mothril, iar noi toți de aici nu avem altă datorie decît să-i îndeplinim poruncile, și eu tocmai veneam să le primesc.

— În ce privință ?

— În privința plecării. N-am rămas înțeleși că vom călători noaptea, ca și ieri ? Alteța Voastră s-a simțit rău călătorind noaptea ?

— Ba nu, dimpotrivă.

— Ei bine ! nu mai avem decît o oră sau două de lumină, urmă Mothril, ar fi deci timpul să plecăm.

— Dă ordinele cuvenite. Eu voi fi gata.

Mothril ieși.

— Ascultă, îi spuse don Frederic lui Fernand : avem de trecut rîul care coboară din Sierra Estrella și se varsă

în Tajo. În momentul trecerii are să fie, așa cum se întîmplă întotdeauna, o oarecare învălmășeală ; ai să profiți de ea cînd vei ajunge pe celălalt mal, ca să te îndepărtezi numaidecît ; căci cred că nici tu nu te sinchisești mai mult decît mine de escorta pe care ți-a propus-o maurul. Numai să fii foarte prevăzător în timpul călătoriei, și mai cu seamă după ce vei fi sosit, căci știi că *ea* este păzită cu strășnicie.

— Da, monseniore, știu.

Mothril nu pierdu nici o clipă spre a da ordinele cuvenite. Caravana porni la drum în ordinea obișnuită, adică o avangardă de călăreți mauri cerceta drumul ; venea apoi don Frederic supravegheat de Mothril, iar la urmă litiera și ariergarda.

Către orele zece, străbătuseră lanțul de munți și coborau la vale. O oră mai tîrziu, printre copacii ce creșteau pe povîrnișul muntelui, se zări o fîșie albăstruie ce semăna cu o panglică lungă și șerpuită din care, în diferite locuri, luna făcea să țîșnească mii de scîntei.

— Iată Zezera, spuse Mothril ; cu îngăduința Alteței Voastre, voi pune să se cerceteze vadul.

Era un prilej pentru don Frederic să rămînă cîteva clipe singur cu Agénor și cu Fernand. Astfel că se grăbi să-i dea drumul maurului, printr-un semn de încuviințare făcut din cap.

După cum se știe, Mothril nu mergea fără litieră ; de aceea făcu un ocol spre ariergardă și apăru apoi însoțind comoara care îl preocupase atît de mult pe Musaron înainte de a afla ce fel de comoară era.

— E rîndul meu acum să cer o îngăduință Alteței Voastre. Noi francezii avem obiceiul să trecem rîurile chiar prin locul unde ne găsim ; aș vrea să ajung de partea cealaltă a rîului în același timp cu maurul.

Era încă un mijloc pentru don Frederic de a-i putea da lui Fernand ultimele instrucțiuni fără să-l audă nimeni.

— Fă cum crezi, îi spuse el cavalerului, dar ferește-te de vreo primejdie, știi că am nevoie de tine.

— Monseniorul ne va regăsi pe malul celălalt.

Și făcînd în sens opus același drum pe care-l făcuseră maurul și litiera, cavalerul dispăru printre cotiturile muntelui însoțit de Musaron.

V

TRECEREA RÎULUI

Maurul, care plecase primul, ajunse tot primul la țărmul rîului.

Fără îndoială că, fie la venire, fie în timpul unei alte călătorii, el cercetase vadul pe care venea să-l recunoască acum căci fără nici o șovăială coborî pînă la țărm, pierzîndu-se pînă la jumătatea corpului printre leandrii care, în partea de miazăzi a Spaniei și Portugaliei, însoțesc aproape totdeauna fluviile. La un semn al lui, conductorii litierei apucară catîrii de căpăstru și, după ce Mothril le arătă drumul pe care trebuiau să-l urmeze și care era ușor de recunoscut după o pădurice de portocali ce se afla în acea direcție, intrară în apă și începură să traverseze rîul, operațiune pe care o aduseră la îndeplinire fără ca apa să treacă mai sus de burta catîrilor. Cu toată siguranța pe care părea să o aibă Mothril că vadul nu prezintă nici o primejdie, urmări tot timpul cu privirile mersul litierei pînă cînd ajunse cu bine pe celălalt mal.

Abia atunci se uită în jurul lui și, aplecîndu-se pînă la înălțimea leandrilor întrebă :

— Ești acolo ?

— Da, răspunse un glas.

— Ai să-l recunoști pe paj, nu-i așa ?

— Este cel care a asmuțit cîinele.

— Scrisoarea se află într-un săculeț pe care-l poartă atîrnat la șold într-o mică tolbă. Mie îmi trebuie tolba asta.

— O veți avea, răspunse maurul.

— Atunci pot să-l chem ? Ești gata ?

— Am să fiu cînd va veni timpul.

Mothril urcă din nou pe țărm și se îndreptă spre don Frederic și Fernand.

În timpul acesta Agénor și Musaron ajunseseră la rîndu-le pe malul rîului, și așa cum spusese, fără să-i pese de adîncimea apei, cavalerul își împinse cu curaj calul în mijlocul curentului.

Rîul era puțin adînc pe lîngă maluri. Cavalerul și scutierul se afundară deci încet și treptat. Dincolo de jumătatea drumului, calul pierdu pămîntul de sub picioare ; dar susținut de frîu și de îndemnurile cavalerului, el înotă din răsputeri și dădu iar de pămînt la vreo douăzeci de pași mai departe. Musaron își urma stăpînul întocmai ca o umbră ; și, după ce își conduse calul aproape la fel, ajunse și el teafăr și nevătămat de cealaltă parte a curentului. După cum îi era obiceiul, voi să se laude cu această ispravă, dar stăpînu-său, ducînd un deget la buze, îi făcu semn să tacă. Amîndoi ajunseră deci pe malul celălalt fără să se audă altceva decît ușorul clipocit al apei și fără ca vreo mișcare să-i fi destăinuit lui Mothril trecerea cavalerului.

Ajuns acolo, Agénor se opri, descăleca și aruncă frîul calului în mîinile lui Musaron, apoi făcînd un ocol, ajunse la cealaltă margine a pădurii de portocali, în fața căreia vedea friza aurită a litierei luminată de o rază de lună ; dealtfel, chiar dacă n-ar fi știut unde se afla, tot ar fi găsit-o cu ușurință. Acordurile tremurătoare ale guzlei răsunau în noapte, fiind o dovadă că Aissa, ca să-și mai treacă timpul pînă la sosirea păzitorului ei, se apucase să cînte din acel instrument. La început, nu erau decît niște acorduri răzlețe aruncate în vînt și în noapte de către degetele distrate ale muzicantei. Dar acestor acorduri le urmară cuvinte care, deși traduse din arabă, erau cîntate în cea mai curată castiliană. Frumoasa Aissa cunoștea așadar spaniola. Cavalerul ar fi putut deci să-i vorbească ; el continuă să se apropie, călăuzit de astădată și de muzică și de voce.

Aissa trăsese perdelele litierei din partea opusă rîului, și fără îndoială spre a se supune poruncilor stăpînului, cei doi conductori se retrăseseră la vreo douăzeci de pași mai departe. Tînăra era culcată în litiera luminată de cea mai strălucitoare rază a lunii, al cărei mers îl urmărea pe cerul fără nori. Ținuta ei, ca a tuturor fetelor din Orient, era plină de grație firească și de senzualitate.

Părea să aspire prin toți porii acele parfumuri ale nopții pe care o adiere caldă dinspre sud le împingea dinspre Ceuta spre Portugalia. Cît privește cîntecul, acesta era o compoziție orientală.

După ce termină cîntecul, ale cărui ultime acorduri mai vibrau armonios în aer, cavalerul, nemaiputîndu-și stăpîni nerăbdarea, apăru în spațiul liber luminat de razele lunii, aflat între pădurice și litieră. Văzînd un bărbat ivindu-se pe neașteptate, o femeie din Occident ar fi scos un țipăt și ar fi chemat în ajutor. Frumoasa maură nu făcu nici una, nici alta ; se sprijini doar în mîna stîngă și cu dreapta scoase de la brîu un mic pumnal ; dar aproape numaidecît, recunoscîndu-l pe cavaler, vîrî pumnalul în teacă, își lăsă capul pe una din mîinile îndoite alene și, ducînd-o pe cealaltă pe buze, îi făcu semn să se apropie fără zgomot. Agénor se supuse. Draperiile lungi ale litierei, precum și valtrapurile care acopereau catîrii formau un fel de perete care îl ferea de privirile celor doi paznici ocupați dealtfel să se uite spre celălalt mal la pregătirile de trecere ale lui Fernand și don Frederic ; se apropie deci cu îndrăzneală de mîna pe care tînăra o scosese din litieră ; i-o luă și apăsîndu-și buzele pe ea spuse :

— Aissa mă iubește și eu o iubesc pe Aissa.

— Cei din țara ta sînt oare vrăjitori, de pot citi astfel în inima femeilor tainele pe care nu le-au încredințat decît nopții și singurătății ?

— Nu, răspunse cavalerul ; dar ei știu că dragostea cheamă dragoste. Oare voi fi avut nefericirea să mă înșel?

— Știi bine că nu, răspunse tînăra. De cînd Mothril mă tîrăște după el și mă păzește de parcă i-aș fi soție iar nu fiică, mi-au trecut prin fața ochilor cei mai frumoși cavaleri mauri și castilieni, fără să-mi ridic privirile de la perlele ce-mi împodobesc brățara și fără ca gîndurile să mi se desprindă de la rugăciunea în care eram cufundată. Dar cu tine nu s-a întîmplat la fel ; de cum te-am întîlnit în munți, aș fi voit să cobor din litieră și să te urmez. Poate te miri că-ți vorbesc astfel, dar eu n-am trăit la oraș. Sînt o floare a singurătății, și așa cum floarea își dăruiește parfumul celui care o culege și apoi moare, tot astfel și eu îți voi dărui dragostea mea dacă o vei primi și voi muri dacă nu o vei primi.

După cum Agénor era primul bărbat asupra căruia își oprise privirile frumoasa maură, la fel și ea era prima

femeie care, prin armonia glasului, a gestului și a privirii, îi trezise în inimă fiori atît de plăcuți. Se pregătea așadar să răspundă acestei ciudate mărturii prin care, în loc să se apere, i-o lua parcă înaintea dorințelor lui, cînd deodată răsună un țipăt dureros, cumplit, sfîșietor, care îi făcură să tresară pe Agénor și pe tînăra maură. În același timp se auzi vocea marelui maestru, care striga de pe malul celălalt :

— Ajutor ! Agénor ! Ajutor ! Fernand se înecă !

Tînăra, printr-o mișcare iute, ieși pe jumătate din litieră, atinse ușor cu buzele fruntea tînărului și îi spuse doar atît :

— Am să te mai văd, nu-i așa ?

— Ți-o jur pe sufletul meu, răspunse Agénor.

— Du-te acum în ajutorul pajului, spuse ea, îndepărtîndu-l cu o mînă și cu alta închizînd perdelele.

Din două salturi și datorită unui mic ocol, cavalerul ajunse pe malul rîului. Într-o clipă își desprinse spada și pintenii. Cum din fericire era fără armură, se avîntă spre punctul unde vîltoarea apei arăta dispariția pajului.

Iată ce se petrecuse :

Așa cum am arătat mai sus, după ce se îngrijise de trecerea litierei și după ce-i dăduse lămuririle cuvenite maurului ascuns printre leandri, Mothril se înapoiase la marele maestru și la Fernand care așteptau la vreo sută de pași de țărm împreună cu restul suitei.

— Seniore, spuse maurul, vadul a fost găsit, și după cum poate vedea Alteța Sa, litiera a ajuns pe malul celălalt fără accident. Totuși, pentru mai multă siguranță, voi face chiar eu pe călăuza mai întîi pentru paj, apoi pentru Alteța Voastră, iar oamenii mei vor trece după aceea.

Această propunere se potrivea atît de bine cu dorințele marelui maestru încît nici nu-i trecu prin minte să se împotrivească. Într-adevăr, nimic nu putea ușura mai bine ducerea la îndeplinire a planului stabilit de Fernand și don Frederic.

— Bine, îi spuse el lui Mothril. Fernand are să treacă primul și cum trebuie să ajungă înaintea noastră la Sevilla, își va continua drumul, în vreme ce noi vom trece rîul.

Mothril făcu o plecăciune ca semn că nu vedea nici o piedică la această dorință a marelui maestru.

— Ai ceva de comunicat regelui don Pedro, fratele meu, cu prilejul plecării lui Fernand ? întrebă don Frederic.

— Nu, monseniore, răspunse maurul ; curierul meu a plecat şi va ajunge înaintea trimisului vostru.

— Bine atunci, zise don Frederic, porneşte înainte.

Deşi distanţa pînă la rîu era mică, don Frederic găsi timpul să-i reamintească lui Fernand sfaturile date. Îl iubea mult pe acest paj pe care îl luase pe lîngă el de mic copil, iar tînărul îi era adînc devotat. Astfel că don Frederic nu şovăise să-i dezvăluie în ciuda tinereţii sale cele mai intime taine.

Mothril aştepta pe malul rîului. Totul era liniştit. Peisajul luminat de lună, cu umbra munţilor din apropiere, cu reflexele argintii ale rîului, părea să facă parte din acele împărăţii ale zînelor ce apar numai în vis. Omul cel mai bănuitor, văzînd această tăcere şi limpezime a nopţii, chiar dacă l-ar fi înştiinţat cineva, n-ar fi voit să creadă că-l paşte vreo primejdie.

De aceea Fernand, curajos din fire şi cam zvăpăiat, aşa cum sînt toţi la vîrsta lui, nu încercă nici cea mai mică teamă şi îşi împinse calul în rîu înapoia catîrcii maurului.

Mothril mergea înainte. Vreme de cîteva minute, calul şi catîrca simţiră fundul apei ; dar încet-încet maurul o luă spre dreapta.

— Te depărtezi de drum, Mothril ! strigă don Frederic de pe mal. Bagă de seamă, Fernand, bagă de seamă !

— Nu vă temeţi de nimic, monseniore, răspunse Mothril, deoarece eu merg înainte. Dacă ar fi vreo primejdie, aş fi cel dintîi care s-o recunosc.

Răspunsul era vrednic de crezare. Astfel, cu toate că maurul se îndepărta din ce în ce mai mult de linia dreaptă, pe Fernand nu-l încercă nici o bănuială. Dealtfel, poate că acesta era mijlocul folosit de călăuza lui spre a tăia curentul cu mai puţină greutate.

Catîrca maurului pierdu pămîntul de sub picioare şi calul lui Fernand începu să înoate ; dar pajului puţin îi păsa, căci el însuşi înota destul de bine ca să poată traversa rîul, în cazul cînd ar fi fost silit să recurgă la propriile sale forţe.

Marele maestru continua să observe trecerea cu o îngrijorare crescîndă.

— Ai schimbat direcţia, Mothril ! strigă el ; ai schimbat direcţia. Ţine-o la stînga, Fernand.

Dar Fernand, care îşi simţea calul înotînd cu putere şi care dealtfel era mereu precedat de maur, nu simţi nici un fel de teamă în această traversare, în care nu vedea decît un joc, şi întorcîndu-se în şa, răspunse :

— Nu vă temeţi, monseniore, sînt pe drumul cel bun, pentru că seniorul Mothril merge înaintea mea.

Dar făcînd această mişcare, îi apăru o nălucă ciudată; în dîra pe care o lăsa după el calul, i se păru că zăreşte capul unui om care se scufundase îndată ce întorsese el capul, însă nu atît de repede totuşi ca să nu fie văzut.

— Senior Mothril — îi spuse el maurului — mi se pare într-adevăr că am greşit drumul. Litiera dumitale nu a trecut pe aici şi, dacă nu mă înşel, o văd colo scăldată de razele lunii lîngă păduricea de portocali, cu mult la stînga noastră.

— Nu este decît o mică spaţiune mai adîncă, răspunse maurul, şi într-o clipă o să prindem iar pămîntul sub picioare.

— Te depărtezi, te depărtezi, îi strigă încă o dată don Frederic, care acum însă era atît de departe încît glasul lui abia ajungea pînă la copil.

— Într-adevăr, spuse Fernand care începea să fie cuprins de oarecare îngrijorare, văzînd sforţările zadarnice pe care le făcea calul tîrît parcă de o putere necunoscută spre curent, în vreme ce Mothril, stăpîn pe catîrca lui rămînea la stînga, destul de departe de el.

— Senior Mothril, strigă pajul, e o trădare la mijloc.

Abia rostise aceste cuvinte, cînd calul necheză pe neaşteptate, şi aplecîndu-se într-o parte, bătu apa cu putere, însă fără a înota ca mai înainte cu piciorul drept. Aproape numaidecît necheză şi mai dureros şi încetă să înoate şi cu piciorul stîng. Atunci, nemaisusţinîndu-se decît pe cele două picioare din faţă, animalul îşi afundă pe nesimţite crupa în apă.

Fernand văzu că sosise clipa să se arunce în rîu, dar în zadar voia să-şi scoată picioarele din scări, căci se simţea parcă legat de cal.

— Ajutor ! ajutor ! strigă Fernand.

Acest strigăt dureros îl auzise Agénor, strigăt ce-l trezise din admiraţia în care îl împinsese înfăţişarea şi glasul frumoasei maure.

Într-adevăr, calul continua să se scufunde ; numai nările mai rămăseseră la suprafaţa apei şi suflau cu multă greutate, în vreme ce picioarele din faţă făceau să ţîşnească apa de jur împrejurul lui.

Fernand voi să strige pentru a doua oară ajutor, dar smuls de acea putere ascunsă căreia mai încercase zadarnic să i se împotrivească, urmă calul în adînc ; doar mîna ridicată spre cer ca pentru a cere răzbunare sau ajutor se mai mişcă o clipă deasupra bulboanei, dar, ca şi restul corpului, dispăru în curînd. Nu se mai văzu decît un vîrtej, care din fundul rîului urca la suprafaţă, unde veniră să se spargă numeroase băşici înroşite de sînge.

Doi prieteni se repeziseră în ajutorul lui Fernand, de o parte Agénor, după cum am mai spus, de alta cîinele obişnuit să asculte de glasul pajului aproape cu acelaşi devotament ca şi de al stăpînului.

Amîndoi căutară în zadar, cu toate că de două sau de trei ori Agénor văzu cîinele scufundîndu-se în aceeaşi direcţie ; a treia oară chiar, animalul reapăru gîfîind şi ţinînd în gură un petic de stofă. Şi, ca şi cum smulgînd acest petic, el ar fi făcut tot ce-i stătea în puteri, înotă spre mal, culcîndu-se la picioarele stăpînului, şi scoase unul din acele urlete jalnice şi deznădăjduite care fac, atunci cînd se aud în toiul nopţii, să îngheţe şi inimile cele mai tari. Peticul de stofă era tot ce mai rămînea din nefericitul Fernand.

Noaptea trecu în cercetări zadarnice. Don Frederic, care la rîndu-i trecuse rîul fără nici un accident, rămase toată noaptea pe mal. Nu se putea hotărî să părăsească acest mormînt mişcător din care nădăjduia la fiece clipă să-l vadă ieşind pe prietenul lui.

Cîinele urla la picioarele sale.

Agénor, visător şi posomorît, ţinea în mînă peticul de stofă, adus de cîine, şi părea să aştepte cu nerăbdare ivirea zorilor.

Mothril care, la rîndu-i, stătuse mult timp aplecat printre leandri ca şi cînd l-ar fi căutat pe tînăr, se înapoiase cu faţa răvăşită, repetînd Allah ! Allah ! şi căuta să-l mîngîie pe marele maestru cu acele fraze banale care sînt o durere în plus pentru cel ce suferă.

Zorile se iviră ; primele raze îl luminară pe Agénor care stătea la picioarele lui don Frederic. Se vedea bine că aştepta această clipă cu nerăbdare, căci abia pătrunseseră primele raze prin deschizătura cortului, că se şi

aproape de deschizătură şi privi cu adîncă atenţie peticul de stofă smuls din tunica nefericitului paj.

Această cercetare îi întări de bună seamă bănuielile, căci îi spuse, clătinînd dureros din cap, marelui maestru:

— Seniore, iată o întîmplare foarte regretabilă şi mai ales foarte ciudată.

— Da, răspunse Frederic, foarte regretabilă şi foarte ciudată ! De ce mi-a trimis providenţa o asemenea durere ?

— Monseniore, spuse Agénor, cred că nu trebuie să învinuim providenţa de toate astea. Priviţi această ultimă rămăşiţă de la prietenul pe care-l plîngeţi.

— Ochii mi s-or împăienjeni privind-o, spuse don Frederic, şi mi s-ar umple de lacrimi.

— Dar nu vedeţi nimic, seniore ?

— Ce vrei să zici ?

— Vreau să zic că tunica nefericitului Fernand era albă ca veşmîntul unui înger. Vreau să zic că apa rîului e limpede şi curată cum e cristalul, şi cu toate astea, uitaţi-vă, monseniore, culoarea acestui petic e roşcată. A fost sînge pe această stofă.

— Sînge !

— Da, monseniore.

— Allan s-o fi rănit căutînd să-l prindă pe cel pe care-l iubea ; căci, după cum vezi, şi el are pe cap aceeaşi roşeaţă de sînge.

— La început am gîndit şi eu la fel, monseniore, dar în zadar m-am uitat că n-am văzut nici o rană. Sîngele nu vine de la cîine.

— Dar nu cumva Fernand s-o fi lovit chiar el de vreo stîncă ?

— Monseniore, m-am scufundat în locul unde a dispărut şi de jur împrejur apa are o adîncime de mai bine de douăzeci de picioare[1]. Dar iată ceva care ne-ar putea lămuri. Uitaţi-vă la sfîşietura făcută în stofă.

— Sînt dinţii cîinelui.

— Nu, monseniore ! căci iată locul destul de vizibil unde a muşcat cîinele. Asta e o ruptură făcută de un instrument tăios, de lama unui pumnal.

— O ! Ce idee îngrozitoare ! strigă don Frederic ridicîndu-se palid la faţă, cu părul zbîrlit, cu privirile furioase

[1] Veche unitate de măsură echivalentă cu 0,3248 m. Deci douăzeci de picioare fac aproximativ 6,50 m. (T.N.)

și pline de spaimă. Ai dreptate ! ai dreptate ! Fernand era un înotător neîntrecut ; calul lui, crescut în herghelliile mele, a traversat de sute de ori cursuri de apă cu mult mai repezi decît acesta. La mijloc e o crimă, Agénor, o crimă !

— N-aș avea nici o îndoială, seniore, dacă aș vedea vreun motiv.

— Ah ! e adevărat. N-ai de unde să știi că ajungînd pe acest mal, Fernand avea să mă părăsească, nu spre a se duce la regele don Pedro, așa cum îi spusesem maurului, care desigur că n-a crezut, ci spre a îndeplini o însărcinare pe care i-o dădusem. Sărmanul meu prieten ! Confidentul meu atît de credincios și atît de sigur, a cărui inimă nu se deschidea decît pentru mine. Vai ! pentru mine și prin mine a murit.

— Chiar așa fiind, monseniore, este de datoria noastră a tuturor să murim pentru Alteța Voastră.

— Vai ! cine poate ști ce urmări groaznice va avea această moarte, murmură don Frederic răspunzînd propriului gînd.

— De ce nu sînt prietenul vostru așa cum a fost Fernand, spuse cu tristețe cavalerul, aș moșteni încrederea pe care i-ați arătat-o lui, și v-aș servi cum v-a servit el.

— Ai dreptate, Agénor, spuse prințul întinzîndu-i mîna și privindu-l cu aceeași nespusă blîndețe de care toți se mirau văzînd-o strălucind în privirea unui asemenea om. Făcusem două părți din inima mea, una pentru tine, alta pentru Fernand. Întrucît Fernand a murit, tu ești de azi înainte singurul meu prieten, și am să ți-o dovedesc spunîndu-ți ce însărcinare primise Fernand de la mine. Trebuia să ducă o scrisoare compatrioatei tale, regina doña Bianca.

— Ah ! iată motivul, zise Agénor, și unde se afla scrisoarea ?

— Scrisoarea se afla în tolba pe care o purta atîrnată de șold. Dacă Fernand a fost într-adevăr ucis — și acum cred că a fost ; dacă ucigașii i-au tîrît cadavrul, care dealtfel n-a mai apărut, pe vreun mal pustiu și mai depărtat al rîului, taina mea e descoperită, iar noi sîntem pierduți.

— Dar dacă e așa, monseniore, spuse Agénor, nu vă mai duceți la Sevilla. Fugiți ! Sînteți încă destul de aproape de Portugalia spre a ajunge fără nici o piedică

în bunul vostru oraș Coïmbra și spre a vă pune în siguranță înapoia zidurilor ei.

— A nu merge la Sevilla, înseamnă să o părăsesc pe *ea* ; a fugi, înseamnă să trezesc bănuieli care nu există, dacă moartea lui Fernand nu e decît un accident obișnuit. Dealtfel don Pedro o ține închisă pe doña Bianca și prin ea mă ține și pe mine. Voi merge la Sevilla.

— Dar atunci cu ce vă pot fi de folos, întrebă cavalerul. Nu-l pot înlocui pe Fernand ? Nu-mi puteți da mie o scrisoare la fel ca aceea pe care i-ați dat-o lui, un semn de recunoaștere ? Eu nu sînt un copil de șaisprezece ani ; nu port o tunică din postav subțire căptușită cu mătase, eu am o platoșă bună care a tocit pumnale mai primejdioase decît toate hangerele și iataganele maurilor. Dați-mi scrisoarea căci eu voi putea ajunge, și dacă altuia îi trebuie opt zile pînă acolo, vă făgăduiesc că va primi scrisoarea în patru zile.

— Mulțumesc, viteazul meu francez. Dar dacă regele va fi informat, înseamnă că primejdia va fi îndoită. Mijlocul pe care-l întrebuințasem nu e bun, pentru că Dumnezeu n-a îngăduit să reușească. Acum vom face cum ne vor sfătui împrejurările. Ne vom continua drumul ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Cu două zile înainte de a ajunge la Sevilla, în momentul cînd se va fi uitat toată întîmplarea, te vei despărți de mine, vei face un ocol și, în vreme ce eu voi intra în Sevilla pe o poartă, tu vei intra pe alta. Apoi seara te vei strecura în alcazarul regelui, unde vei rămîne ascuns în prima curte, aceea pe care o umbresc niște platani înalți și în mijlocul căreia se află un bazin de marmură împodobit cu capete de lei ; ai să vezi niște ferestre cu perdele de purpură — este locuința ce mi se dă de obicei cînd mă duc să-mi vizitez fratele. La miezul nopții vino sub ferestre — am să știu atunci, după primirea ce mi-o va face regele don Pedro, dacă avem a ne teme de ceva sau dacă mai putem nădăjdui. Am să-ți vorbesc, și dacă nu voi putea să-ți vorbesc, am să-ți arunc un bilet care-ți va spune ce trebuie să faci. Jură-mi doar să îndeplinești îndată fie ce-ți voi spune, fie ce-ți voi scrie.

— Vă jur pe sufletul meu, monseniore, spuse Agénor, că voința voastră va fi îndeplinită punct cu punct.

— Bine ! zise don Frederic — iată-mă puțin mai liniștit. Bietul Fernand !

— Monseniore, spuse Mothril care apăru la intrarea cortului, Alteța Voastră va binevoi să-și aducă aminte că n-am făcut astă-noapte decît jumătate din drumul ce trebuia să-l facem ? Dacă ar vrea să pornească plecarea, am ajunge în trei sau patru ore la umbra unei păduri pe care o cunosc pentru că m-am oprit acolo la venire, și vom sta pînă va trece căldura zilei.

— Să plecăm, răspunse don Frederic — nimic nu mă mai reține aici, acum cînd am pierdut orice speranță de a-l revedea pe Fernand.

Și caravana porni la drum, dar nu fără ca marele maestru și cavalerul să întoarcă deseori privirile spre rîu, repetînd de tot atîtea ori, cu o exclamație dureroasă ieșită din piept : „Bietul Fernand ! Bietul Fernand !"

Astfel continuă călătoria lui don Frederic spre Sevilla.

VI

CUM A AJUNS MOTHRIL LA REGELE DON PEDRO DE CASTILIA ÎNAINTEA MARELUI MAESTRU

Există orașe care, prin așezarea pe care le-a hărăzit-o natura, prin comorile de frumusețe cu care au fost îmbogățite de oameni, par să fie nu numai de fapt, dar chiar și de drept, reginele ținuturilor ce le înconjură ; așa este Sevilla, acea regină a frumoasei Andaluzii, ea însăși una din regiunile regești ale Spaniei. Astfel că maurii, care o cuceriseră cu bucurie, care o păstraseră cu dragoste, o părăsiră cu durere, lăsîndu-i coroana Orientului cu care îi împodobiseră fruntea vreme de trei secole. Unul din palatele cu care înzestraseră, în timpul șederii lor, această sultană favorită, era cel pe care-l locuia don Pedro și în care îi vom transpune pe cititorii noștri.

Pe o terasă de marmură, unde portocalii și lămîii mirositori, împreună cu rodii și mirți, formează o boltă atît de deasă încît razele soarelui nu o pot străbate, sclave maure așteaptă ca razele arzătoare ale zilei să-și stingă dogoarea în mare. Atunci vîntul serii începe să adie ; sclavele stropesc lespezile cu apă de trandafir și cu smirnă, și briza care trece duce cu ea prin aer parfumurile naturale și cele

artificiale amestecate la un loc precum podoaba și frumusețea. Sub acoperișul pe care-l formează grădinile suspendate ale acestui al doilea Babilon, sclave maure aduc atunci paturi de mătase și perne moi, căci odată cu noaptea, Spania va reveni la viață, odată cu răcoarea serii străzile, locurile de plimbare și terasele se vor popula din nou.

Curînd draperia ce desparte terasa de un apartament spațios se dă la o parte și apare un bărbat de brațul căruia se sprijină o femeie frumoasă de vreo douăzeci și patru sau douăzeci și cinci de ani, cu părul negru și neted, cu ochii negri și catifelați, cu pielea mată, de culoare brun-închisă, ce vădește frăgezimea femeilor din sud ; bărbatul, dimpotrivă, are douăzeci și opt de ani, e blond, de statură înaltă, și poartă în ochi și pe chipul pe care nu i l-a putut bronza soarele Spaniei, toate trăsăturile transmise prin naștere ale raselor din nordul Europei.

Femeia este doña Maria Padilla ; bărbatul este regele don Pedro.

Amîndoi înaintează tăcuți pe sub bolta de verdeață, dar se poate vedea ușor că tăcerea lor nu se datorează nepăsării, ci dimpotrivă prea multor gînduri.

Dealtfel, frumoasa spaniolă nu se uită nici la maurii ce îi așteaptă poruncile, nici la bogățiile ce o înconjoară. Deși născută într-un mediu scăpătat, ba chiar aproape în sărăcie, s-a obișnuit cu tot ce are mai strălucitor fastul regal de cînd se joacă cu sceptrul regelui Castiliei, așa cum se joacă un copil mic cu o tobiță.

— Pedro, spuse ea în sfîrșit, rupînd cea dintîi tăcerea pe care fiecare din ei șovăia să o rupă, greșești cînd pretinzi că sînt prietena și iubita dumitale onorată. Sînt sclavă și umilită, atîta tot, monseniore.

Pedro zîmbi și înălță ușor din umeri.

— Da, fără îndoială, urmă Maria, sclavă și umilită. Am spus-o și o repet.

— Cum așa ? Lămurește-mă, îi zise regele.

— O ! e foarte ușor, monseniore. Se spune că marele maestru al ordinului Sfîntul Iacob sosește la Sevilla, pentru un turnir pe care îl pregătești. Apartamentul său, mărit în dauna apartamentului meu, e împodobit cu tapițeriile cele mai de preț și cu mobilele cele mai frumoase ce s-au putut transporta din diferite camere ale palatului.

— Este fratele meu, spuse don Pedro, și apoi adăugă cu un accent a cărui exprimare numai el o înțelegea : fratele meu mult iubit.

— Fratele dumitale, reluă ea ! Credeam că este fratele lui Henric de Transtamare.

— Da, doamnă. Dar amîndoi sînt fiii regelui don Alfons, tatăl meu.

— Și îl tratezi ca pe un rege ; înțeleg, are aproape dreptul la această cinste, întrucît e iubit de o regină.

— Nu te înțeleg, spuse don Pedro, pălind fără să vrea, dar nici un alt semn în afară de această paloare involuntară nu arăta că lovitura nimerise la inimă.

— Ah ! don Pedro, don Pedro ! spuse Maria Padilla, ești prea orb sau prea filozof.

Regele nu răspunse ; se întoarse doar, cu oarecare prefăcătorie, spre răsărit.

— Ei bine ! la ce te uiți ? urmă nerăbdătoarea spaniolă. Nu cumva vrei să vezi dacă sosește fratele mult iubit ?

— Nu, doamnă, răspunse don Pedro. Vreau să văd dacă de pe terasa regală unde ne aflăm se pot zări turnurile de la Medina-Sidonia.

— Da, urmă Maria Padilla, știu bine că ai să-mi răspunzi ceea ce îmi răspunzi mereu, anume că necredincioasa regină e prizonieră. Dar cum se face că dumneata, căruia ți se zice Judecătorul, pedepsești pe unul fără să-l pedepsești și pe celălalt ? Cum se face că regina e prizonieră, iar complicele ei este copleșit cu onoruri ?

— Dar ce ți-a făcut fratele meu don Frederic, doamnă? întrebă don Pedro.

— Dacă m-ai fi iubit, nu m-ai fi întrebat ce mi-a făcut, ci m-ai fi răzbunat pînă acum. Ce mi-a făcut ? M-a urmărit, nu cu ura lui, asta n-ar fi nimic, ura onorează, ci cu disprețul lui. Și ar trebui să pedepsești pe oricine o disprețuiește pe femeia pe care n-o iubești, e adevărat, dar pe care ai primit-o în patul dumitale și care e singura care ți-a dăruit copii.

Regele nu răspunse ; în sufletul lui de nepătruns era cu neputință să citești sub stratul de bronz ce-l învăluia.

— O ! ce frumos e să te împodobești cu virtuți pe care nu le ai, urmă cu dispreț Maria Padilla ; ce ușor le este femeilor viclene să-și acopere patimile rușinoase sub o privire sfioasă, să-și pună la adăpost scandalul folosin-

du-se de prejudecata care spune că fiicele Galiei sînt reci şi indiferente în comparaţie cu femeile spaniole.

Don Pedro continuă să rămînă tăcut.

— Pedro, Pedro, urmă iarăşi favorita iritată văzînd că sarcasmul aluneca fără să-l atingă pe suveran, Pedro, cred că ai face bine să asculţi glasul poporului. Auzi-l cum strigă : „Ah ! Maria Padilla, curtezana regală, ruşinea regatului ; uitaţi-vă la ea, vinovata şi criminala, a îndrăznit să-şi iubească prinţul, nu pentru rangul lui, căci era căsătorit, ci pentru el însuşi ! Cînd celelalte soţii au conspirat împotriva onoarei sale, i-a oferit onoarea ei, bizuindu-se pe ocrotirea şi recunoştinţa lui — căci creştinul Pedro are soţii ca un sultan maur ; cînd soţiile lui, chiar necredincioase, rămîneau sterpe, ea i-a dăruit doi fii, şi pe deasupra îl mai şi iubeşte, ce ruşine ! Să o blestemăm pe Maria Padilla cum a fost blestemată Cava ; asemenea femei duc totdeauna la pierzanie atît popoarele cît şi pe regi !" Acesta e glasul Spaniei. Ascultă-l, deci, Pedro ! Însă dacă aş fi regină, s-ar spune : „Sărmană Maria Padilla, erai destul de fericită cînd erai fecioară şi te jucai pe ţărmul Guadalopei cu tovarăşele tale fecioare ! Sărmană Maria Padilla, erai destul de fericită cînd regele a venit să-ţi răpească fericirea prefăcîndu-se că te iubeşte ! Familia ta era atît de vestită încît cei mai de vază seniori ai Castiliei rîvneau să te aibă ca soţie ; dar tu ai făcut greşeala să preferi un rege. Sărmană fetiţă fără experienţă care încă nu ştiai că regii nu sînt oameni ; el te înşeală totuşi pe tine care nu l-ai înşelat niciodată, nici chiar în gînd, nici chiar în vis ! Îşi dă inima altor iubite, uitînd de statornicia, devotamentul, rodnicia pîntecului tău". Dacă aş fi regină, s-ar spune toate astea şi m-ar face să trec drept o sfîntă, da, drept o sfîntă. Nu acesta este titlul ce i se dă unei femei pe care o cunosc şi care şi-a înşelat soţul cu fratele lui ?

Don Pedro, a cărui frunte se acoperise pe nesimţite de nori, îşi trecu mîna pe frunte, iar fruntea îi apăru liniştită şi aproape zîmbitoare.

— La urma urmelor, ce vrei, doamnă, zise el, să fii regină ? Ştii bine că nu se poate, pentru că sînt căsătorit, şi încă de două ori. Cere-mi ceva cu putinţă şi îţi voi da.

— Credeam că pot cere ceea ce a cerut şi a obţinut Juana de Castro.

— Juana de Castro nu a cerut nimic, doamnă. Necesitatea, această neînduplecată regină a regilor, a cerut

pentru ea. Avea o familie puternică și, în momentul în care îmi făceam un dușman în afară, repudiind-o pe Blanche, trebuia să-mi fac rost de aliați în interior. Acum, vrei să-l dau pe fratele meu Frederic pe mîna temnicerilor, în momentul cînd mă amenință războiul, cînd celălalt frate al meu, Henric de Transtamare răscoală împotriva mea Aragonul, îmi ia Toledo, îmi escaladează Toro, pe care sînt silit să le recuceresc de la rudele mele cu mai multă greutate decît mi-ar fi trebuit să recuceresc Granada de la mauri. Uiți că pentru o clipă, eu care îi țin prizonieri pe alții, am fost eu însumi prizonier, fiind silit să mă prefac, să plec capul, să le zîmbesc celor pe care voiam să-i muște ; să mă tîrăsc ca un copil în fața voinței ambițioase a mamei mele ; că mi-au trebuit șase luni de prefăcătorie ca să găsesc într-o zi ușa propriului meu palat deschisă vreme de un minut ; că a trebuit să fug la Segovia, să smulg bucată cu bucată din mîinile celor ce și-o însușiseră, moștenirea lăsată de tatăl meu ; am pus să-l înjunghie pe Garcilaso la Burgos, să-l otrăvească pe Albuquerque la Toro, să cadă douăzeci și două de capete la Toledo, schimbîndu-mi porecla de Judecătorul în Crudul, fără a ști care din aceste două porecle îmi va fi păstrată de posteritate. Și pentru o crimă presupusă am surghiunit-o pe ea la Medina-Sidonia aproape singură, aproape săracă, disprețuită de toți, pentru că ți-a plăcut să o vezi astfel.

— Ah ! nu pentru că mi-a plăcut mie s-o văd astfel, izbucni Maria Padilla, cu ochii plini de flăcări ; ci pentru că ai fost dezonorat de ea.

— Nu, doamnă, zise don Pedro, nu am fost dezonorat, pentru că eu nu sînt dintre aceia care fac să se întemeieze onoarea sau dezonoarea unui rege pe un lucru atît de șubred cum e virtutea unei femei. Tot ceea ce, pentru ceilalți oameni, este un motiv de bucurie sau de durere, pentru noi regii nu este decît un mijloc politic de a ajunge la o țintă cu totul opusă. Nu, eu n-am fost dezonorat de regina Blanche ; însă am fost silit să mă căsătoresc cu ea fără voia mea și m-am folosit de prilejul pe care ea și fratele meu au avut imprudența să mi-l procure. M-am prefăcut că am fost cuprins de bănuieli grozave împotriva lor. Am umilit-o, am înjosit-o, pe ea, fiica celei mai mari case din lumea creștină. Așadar, dacă mă iubești după cum spui, ar trebui să te rogi lui Dumnezeu să nu mi se întîmple vreo nenorocire, căci regentul, sau mai

degrabă regele Franței este cumnatul ei. Este un mare prinț, doamnă, care are armate puternice, comandate de cel mai mare general al timpului, Bertrand Duguesclin.

— Ah ! rege, ți-e frică, spuse Maria Padilla, preferînd mînia regelui decît acea rece nepăsare ce făcea din don Pedro, stăpîn pe sine, prințul cel mai primejdios de pe pămînt.

— Da, mi-e frică de dumneata, doamnă, zise regele. Căci pînă aci, numai dumneata ai avut puterea să mă silești să fac singurele greșeli pe care le-am făcut.

— Mi se pare că un rege care își caută sfetnicii și agenții printre mauri și evrei, ar trebui să arunce vina pe alții decît pe femeia pe care o iubește.

— Ah ! iată-te și pe dumneata căzută în greșeala celorlalți, spuse don Pedro înălțînd din umeri ; sfetnicii mei mauri ! agenții mei evrei ! Ce să fac ? doamnă, iau și eu inteligență de la cei ce sînt inteligenți și îmi fac rost de venituri de acolo unde sînt bani. La ce ne putem aștepta de la creștinii noștri, pe jumătate barbari ? La puternice lovituri de lance zadarnice, la mari lupte care fac să sîngereze națiunile. Vezi bine că maurii și evreii sînt adevărații miniștri și adevărații agenți ai unui rege care vrea să fie liber și neatîrnat față de regii care-i sînt vecini. Iată ce încerc eu, iată ce mă străduiesc să fac de șase ani încoace ; iată ce a stîrnit împotriva mea atîtea dușmănii ; iată ce a dat naștere la atîtea calomnii. Cei care voiau să-mi fie miniștri, cei care voiau să-mi devină agenți au ajuns dușmanii mei înverșunați ; și e lesne de înțeles : nu făcusem nimic pentru ei, nu voiam nimic de la ei, îi îndepărtam de mine. Dar pe dumneata, Maria, dimpotrivă : te-am luat de unde te aflai, te-am apropiat de tronul meu atît cît am putut ; ți-am dat din inima mea părticica de care poate dispune un rege ; în sfîrșit te-am iubit, eu care sînt învinuit că nu am iubit nimic.

— Ah ! dacă m-ai fi iubit, răspunse Maria cu acea stăruință a femeilor care nu răspund niciodată argumentelor cu care li se resping învinuirile nebunești, ci numai propriilor gînduri, dacă m-ai fi iubit, n-aș mai fi fost pradă lacrimilor și rușinii pentru că am fost devotată regelui meu ; dacă m-ai fi iubit, aș fi fost răzbunată.

— Ei, Dumnezeule ! spuse don Pedro. Așteaptă, ai să fii răzbunată, dacă va fi cazul să fii. Crezi că eu îl am la inimă pe don Frederic ? Crezi că n-aș fi fericit să termin odată cu toată liota asta de bastarzi ?... Ei bine ! dacă don

Frederic te-a jignit cu-adevărat, lucru de care mă îndoiesc...

— Nu înseamnă că m-a jignit, urmă Maria Padilla palidă de mînie, nu înseamnă că m-a jignit sfătuindu-te să mă izgonești și s-o aduci din nou ca soție pe regina Blanche ?

— Și ești sigură că el mi-a dat acest sfat, Maria ?

— O ! da, sînt sigură, spuse spaniola făcînd un gest de amenințare, sînt sigură așa cum sînt sigură că trăiesc.

— Așadar, dragă Maria, urmă Pedro cu un calm atît de exasperant pentru cei ce se lasă stăpîniți de mînie, dacă don Frederic m-a sfătuit să te izgonesc și s-o iau înapoi ca soție pe regina Blanche, nu ai dreptate să-l învinuiești că este iubitul aceleiași regine Blanche, căci trebuie să recunoști, geloasă ce ești, că în cazul acesta s-ar simți fericiți să se poată bucura de o libertate atît de mare ca aceea ce i se lasă unei femei disprețuite.

— Ești un orator prea mare pentru mine, sire, răspunse Maria ridicîndu-se și neputînd să-și mai înfrîneze mult timp furia. O salut pe Maiestatea Voastră și voi încerca să mă răzbun singură.

Don Pedro o urmări cu privirea fără să spună nici un cuvînt, o văzu depărtîndu-se fără să facă nici un gest de a o chema înapoi ; și totuși această femeie era singura care l-ar fi putut face să simtă uneori un alt sentiment decît cel al satisfacerii poftelor trupești. Dar tocmai din această pricină se temea de iubita lui ca de un dușman. Își înfrînă deci simțămîntul de milă care părea să-i înduioșeze inima, și se întinse pe pernele pe care le părăsise Maria Padilla ; ținea ochii țintă spre drumul Portugaliei, căci din balconul unde se odihnea regele se puteau vedea dincolo de cîmpie, printre păduri și munți, toate drumurile ce duceau spre diferitele colțuri ale regatului.

— Cumplită situație mai au și regii ! murmură don Pedro. O iubesc pe această femeie și nu trebuie să las să vadă nici ea, nici alții, nici nimeni că o iubesc ; căci dacă ea și-ar da seama de acest lucru, ar abuza ; nimeni nu trebuie să creadă că ar avea atîta influență asupra regelui ca să-i poată smulge pedepsirea unor insulte sau orice alt avantaj. Nu trebuie să poată spune nimeni : Regina l-a jignit pe rege ; regele știe și nu s-a răzbunat ! O ! urmă don Pedro după o clipă de tăcere în timpul căreia i se putea citi pe față tot ce se petrecea în sufletul lui, nu dorința de a mă răzbuna îmi lipsește, mulțumesc

lui Dumnezeu ! dar dacă m-aș purta prea aspru, regatul meu s-ar pierde poate prin această necugetată hotărîre. Cît despre don Frederic, el nu depinde decît de mine, iar pe regele Franței nu-l privește cîtuși de puțin viața sau moartea lui. Numai că, va veni oare ? Sau dacă va veni, nu va fi avut timpul s-o înștiințeze pe complicea lui ?

Pe cînd rostea aceste cuvinte, regele zări pe drumul dinspre Sierra Aracena un nor de praf. Norul se îngroșa. În curînd, după ce se mai împrăștie, zări veșmintele albe ale călăreților mauri ; apoi, după statura-i înaltă, după litiera aurită pe lîngă care mergea, regele îl recunoscu pe Mothril.

Trupa înainta în mare grabă.

— Singur ! murmură regele.

Apoi încercă să îmbrățișeze cu privirea întreaga coloană, de la primul pînă la ultimul om.

— Singur ! Ce s-o fi întîmplat oare cu marele maestru ? Nu cumva a refuzat să vină la Sevilla și va trebui să mergem după el la Coïmbra ?

Între timp trupa înainta mereu.

După o clipă, dispăru sub porțile orașului. Regele o urmări cu privirea și din cînd în cînd o vedea apărînd din nou pe străzile întortocheate ale orașului ; în sfîrșit, o văzu intrînd în palat ; aplecîndu-se peste balustradă o zări cum trece prin curți. Cu siguranță că peste cîteva clipe va fi lămurit.

Maurul avea intrare liberă la rege. El apăru numaidecît pe terasă și îl găsi pe don Pedro în picioare, cu ochii ațintiți spre locul pe unde știa că are să sosească. Era posomorît la față și nu căuta să-și ascundă în nici un fel îngrijorarea.

Maurul își încrucișă mîinile pe piept și aproape atinse pămîntul cu fruntea. Dar don Pedro nu răspunse la acest salut decît printr-un gest de nerăbdare.

— Marele maestru ? întrebă el.

— Sire, răspunse Mothril, a trebuit să-mi grăbesc întoarcerea aici. Marile interese pe care am să le comunic vor face ca Alteța Voastră, așa nădăjduiesc, să asculte glasul credinciosului vostru slujitor.

Don Pedro, oricît de obișnuit ar fi fost să citească în sufletul oamenilor, era prea absorbit de patimile ce-l frămîntau în momentul acela ca să-și poată da seama de întreaga viclenie cuprinsă în cuvintele maurului, pe care dealtfel acesta le rostea cît mai tărăgănat într-adins.

— Marele maestru ? repetă regele izbind din picior.

— Seniore, răspunse Mothril, are să vină.

— Pentru ce l-ai părăsit ? Pentru ce, dacă nu e vinovat, nu vine de bună voie, iar dacă este, pentru ce nu vine forțat ?

— Seniore, marele maestru nu este nevinovat și totuși va veni, fiți liniștit ; poate că ar vrea să fugă, însă e supravegheat de oamenii mei, care mai degrabă îl aduc cu ei decît îl escortează. Dacă le-am luat-o înainte, am făcut-o spre a-i vorbi regelui nu despre lucrurile făcute, ci despre cele ce mai rămîn de făcut.

— Așadar vine, ești sigur ? repetă don Pedro.

— Mîine seară va fi la porțile Sevillei. După cum vedeți, am venit în mare grabă.

— Nimeni n-a aflat de călătoria lui ?

— Nimeni.

— Înțelegi importanța întrebării mele și greutatea răspunsului tău ?

— Da, sire.

— Ei bine ! Ce s-a mai ivit nou ? întrebă don Pedro, cu o strîngere de inimă groaznică ce nu i se putu citi pe față, căci fața lui avusese vreme să-și recapete nepăsarea.

— Regele știe cît de mult țin eu la onoarea sa, spuse maurul.

— Da, însă și tu știi la fel, Mothril, zise don Pedro încruntînd din sprîncene, că ponegririle asupra acestui subiect sînt de înțeles cînd vin de la Maria Padilla la mine, adică de la o femeie geloasă la un amant prea răbdător poate ; dar de la tine la don Pedro, adică de la ministru la rege, orice bîrfă asupra purtării fără cusur a reginei Blanche îți este interzisă, după cum știi, iar dacă ai uitat-o, ți-o repet.

— Senior don Pedro, spuse maurul, un rege puternic, fericit, iubit și iubitor cum sînteți, nu găsește loc în inima lui pentru invidie sau gelozie ; înțeleg toate astea : fericirea vă e mare, sire ; dar nu trebuie ca fericirea să vă orbească.

— De astă dată ai aflat ceva ! izbucni don Pedro, ațintindu-și privirile adînci asupra maurului.

— Seniore, răspunse cu răceală acesta, Senioria Voastră desigur că s-a gîndit de multe ori la capcanele de care e înconjurat. S-a întrebat în înțelepciunea sa ce soartă va avea monarhia Castiliei, întrucît regele nu are moștenitori.

— N-am moștenitori ? repetă don Pedro.

— Cel puțin moștenitori legitimi, urmă maurul ; astfel încît, dacă vi s-ar întîmpla vreo nenorocire, regatul ar aparține celui mai îndrăzneț sau mai norocos din toți bastarzii, fie lui Henric, fie lui don Frederic, fie lui Tello.

— De ce-mi spui toate astea, Mothril ? întrebă don Pedro. Nu cumva ai vrea să mă sfătuiești să fac o a treia căsătorie ? Primele două n-au avut rezultate prea fericite pentru ca să-ți urmez sfatul. Îți atrag atenția, Mothril.

Aceste cuvinte, smulse din străfundul sufletului regelui de o supărare puternică, făcură să-i scînteieze ochii maurului.

Era destăinuirea tuturor chinurilor îndurate de don Pedro în sufletul lui atît de zbuciumat ; Mothril afla astfel jumătate din ceea ce voia să știe ; un singur cuvînt avea să-l facă să afle restul.

— Seniore, spuse el, de ce această a treia soție n-ar fi o femeie al cărei caracter să fi fost încercat și a cărei fecunditate să fie sigură ? Căsătoriți-vă cu doña Maria Padilla, de pildă, pentru că o iubiți atît de mult încît nu vă puteți despărți de ea, și se trage dintr-o familie destul de nobilă ca să ajungă regină. În felul acesta, fiii voștri vor fi legitimi și nimeni nu va mai avea dreptul să le dispute tronul Castiliei.

Mothril își adunase toate puterile inteligenței spre a-și da seama de urmările unui atac care pentru el era hotărîtor. Deodată, cu o desfătare necunoscută restului oamenilor, dar cunoscută numai de acei mari ambițioși care se joacă cu soarta regatelor, văzu un nor întunecat de supărare trecînd pe fruntea suveranului său.

— Am mai rupt pînă acum fără rezultat o căsătorie care mă lega de regele Franței, spuse don Pedro, nu o pot rupe acum și pe cea care mă leagă de casa de Castro...

„Foarte bine ! își zise Mothril ; dacă regele nu e cuprins de o dragoste statornică, înseamnă că nu ne putem teme de vreo influență ; rămîne așadar un loc liber, dacă nu pe tron, cel puțin în patul regelui Castiliei".

— Ascultă, spuse don Pedro, să terminăm. Ziceai că ai să-mi comunici ceva important.

— O ! ceea ce aveam să vă spun era pur și simplu o veste care vă dezleagă de orice obligație față de Franța.

— Ce veste, haide... vorbește repede !

— Seniore, spuse Mothril, îngăduiți-mi să cobor spre a da cîteva porunci paznicilor acelei litiere care se află

jos. Sînt îngrijorat, pentru că am lăsat singură o persoană care-mi este foarte scumpă.

Don Pedro îl privi cu mirare.

— Du-te, spuse el, dar înapoiază-te repede.

Maurul coborî și aduse litiera pînă în prima curte.

Don Pedro, de la înălțimea terasei, urmărea cu privirea pierdută mișcările ministrului. Mothril reapăru după cîteva clipe.

— Seniore, spuse el, Alteța Voastră îmi va dărui și de astă dată, ca de obicei, un apartament în alcazar ?

— Da, desigur.

— Dați-mi voie atunci să mă îngrijesc de instalarea persoanei ce se află în litieră.

— O femeie ? întrebă don Pedro.

— Da, seniore.

— O sclavă pe care o iubești ?

— E fiica mea, sire.

— Nu știam să fi avut o fiică, Mothril.

Mothril nu răspunse ; teama și curiozitatea pătrunseseră deopotrivă în sufletul regelui. Asta voia și maurul.

— Acum, zise don Pedro, readus la realitate de importanța lucrurilor pe care voia să le afle, spune-mi ce știi despre regina Blanche.

VII

MAURUL ÎI POVESTEȘTE REGELUI DON PEDRO CELE PETRECUTE

Maurul se apropie de rege și, dînd trăsăturilor feței expresia unei compătimiri adînci, adică a unui sentiment care avea să-l rănească cu atît mai mult pe don Pedro cu cît venea din partea unui inferior, îi spuse :

— Sire, socotesc că este nevoie, înainte de a-mi începe povestirea, ca Alteța Voastră să-și reamintească punct cu punct poruncile ce mi le-a dat.

— Haide, începe, spuse don Pedro, eu nu uit niciodată nimic din ceea ce am spus.

— Regele mi-a poruncit să mă duc la Coïmbra, m-am dus ; să-i spun marelui maestru că Alteța Sa îl așteaptă, i-am spus ; să-i grăbesc plecarea și nu mi-am îngăduit

decît o oră de odihnă, astfel că în ziua sosirii noastre am pornit din nou la drum.

— Bine, bine, spuse don Pedro, știu că ești un slujitor credincios, Mothril.

— Alteța Voastră a adăugat : Vei avea grijă ca în timpul călătoriei marele maestru să nu înștiințeze pe nimeni despre plecarea sa. Însă chiar a doua zi după plecarea noastră, marele maestru... Dar nu știu dacă, împotriva poruncilor date de Alteța Voastră, trebuie să-i spun ce s-a petrecut.

— Spune... a doua zi după plecarea voastră...

— Marele maestru a scris o scrisoare...

— Cui ?

— Tocmai persoanei căreia Alteța Voastră se temea să nu-i scrie.

— Reginei Blanche ! strigă don Pedro pălind.

— Reginei Blanche, sire.

— Maurule ! spuse don Pedro, gîndește-te la gravitatea unei asemenea învinuiri.

— Nu mă gîndesc decît să-mi slujesc regele.

— Se poate să te fi înșelat.

Mothril clătină din cap.

— Nu m-am înșelat, zise el.

— Bagă de seamă ce spui ! Îmi trebuie scrisoarea ! izbucni regele amenințător.

— O am ! răspunse cu răceală maurul.

Don Pedro care înaintase un pas se înfioră și făcu un pas înapoi.

— Cum ! făcu el, o ai ?

— Da.

— Scrisoarea lui don Frederic ?

— Da.

— Către Blanche de Bourbon ?

— Da.

— Unde e ?

— O voi da monseniorului cînd nu va mai fi atît de mînios cum este în clipa de față.

— Eu, mînios ! spuse don Pedro cu un rîs nervos, n-am fost niciodată mai liniștit.

— Nu, monseniore, nu sînteți liniștit, căci ochii vă sînt injectați, buzele vi se învinețesc, iar mîna vă tremură și pipăie un pumnal. De ce să vă ascundeți, monseniore ? E foarte firesc, iar răzbunarea e îndreptățită într-un asemenea caz. Iată de ce, bănuind că răzbunarea monsenio-

rului va fi groaznică, încerc s-o mai potolesc înainte de-a izbucni.

— Dă-mi scrisoarea, Mothril, strigă regele.

— Totuşi, monseniore...

— Dă-mi scrisoarea, fără întîrziere, dă-mi-o chiar acum. O vreau !

Maurul scoase încet de sub pelerina-i roşie tolba nefericitului Fernand.

— Prima mea datorie, spuse el, este să mă supun stăpînului, orice s-ar întîmpla.

Regele desfăcu tolba, scoase din ea săculeţul brodat cu perle, îl deschise şi trase repede scrisoarea. Se vedea bine că pecetea fusese ruptă ; trăsăturile lui don Pedro se încreţiră din nou ; totuşi, fără să facă vreo observaţie, citi :

„Doamnă şi regina mea, regele mă cheamă la Sevilla. V-am făgăduit să vă înştiinţez de toate întîmplările vieţii mele ; aceasta de acum îmi pare hotărîtoare.

Orice s-ar întîmpla, ilustră doamnă şi soră iubită, m-aş teme mai puţin de răzbunarea doñei Padilla care, fără îndoială, că a stăruit să fiu chemat, dacă aş şti persoana voastră atît de scumpă la adăpostul uneltirilor sale. Nu ştiu ce mă aşteaptă ; poate închisoarea, poate moartea. Ca prizonier, n-aş mai putea să vă apăr, iar dacă va trebui să mor mă folosesc de clipa în care braţul meu e încă liber spre a vă spune că acest braţ ar fi al vostru dacă n-ar fi pus în lanţuri, că inima mea este a voastră pînă la moarte.

Fernand vă aduce această înştiinţare, acest rămas bun poate. La revedere, blînda mea regină şi prietenă, poate în lumea asta — cu siguranţă în ceruri".

Don Frederic

— Dar Fernand cine e ? Unde se află acum ? strigă don Pedro atît de palid încît te înspăimîntai văzîndu-l.

— Seniore, răspunse Mothril pe un ton cît se poate de firesc, Fernand era pajul marelui maestru. A plecat împreună cu noi ; în seara celei de-a doua zile de la plecarea noastră, a primit această misivă. În aceeaşi noapte, traversînd Zezera, întîmplarea a făcut să se înece, iar eu am găsit această scrisoare asupra leşului.

Don Pedro nu avu nevoie de lămuriri ca să-l înţeleagă pe Mothril.

— Zici că tu ai găsit leşul ?

— Da.

— Înaintea tuturor ?

— Da.

— Aşadar nimeni nu ştie ce cuprinde această scrisoare ?

— Seniore, spuse Mothril, iertaţi-mi îndrăzneala ; interesele regelui meu au cîntărit mai greu decît discreţia pe care trebuia s-o păstrez ; am deschis tolba şi am citit scrisoarea.

— Numai tu singur ! Atunci e ca şi cînd n-ar fi citit-o nimeni.

— Desigur, seniore, de cînd scrisoarea se află în mîinile mele.

— Dar mai înainte ?

— Ah ! seniore, mai înainte nu răspund de nimic, cu atît mai mult cu cît pajul nu se afla singur lîngă stăpînul său ; mai era un blestemat... un ghiaur... un cîine... un creştin... Iertaţi-mă, sire.

— Şi cine era creştinul ?

— Un cavaler din Franţa căruia îi zice fratele său.

— Credeam că le dă alt nume prietenilor săi, spuse don Pedro zîmbind.

— Aflaţi că nu are taine faţă de acel creştin şi n-ar fi de mirare să fi fost de faţă la destăinuirea făcută pajului, şi în acest caz crima ar fi publică.

— Marele maestru soseşte ? întrebă don Pedro.

— Mă urmează, seniore.

Don Pedro se plimbă cîtva timp cu sprîncenele încruntate, cu braţele încrucişate, cu capul în piept ; era uşor de văzut că în inima lui se ducea o luptă cumplită.

— Aşadar trebuie să încep cu el, spuse în sfîrşit cu un glas mohorît, dealtfel e singurul mijloc de a mă dezvinovăţi faţă de regele Franţei. Cînd regele Carol al V-lea va vedea că nu mi-am cruţat fratele, nu va mai avea nici o îndoială asupra crimei şi mă va ierta că n-am cruţat-o nici pe cumnata lui.

— Dar nu vă e teamă, seniore, spuse Mothril, ca nu cumva lumea să se înşele asupra motivului răzbunării şi să creadă că aţi lovit în marele maestru nu pe amantul reginei Blanche, ci pe fratele lui Henric de Transtamare, concurentul vostru la tron ?

— Am să aduc scrisoarea la cunoștința tuturor, spuse regele, iar sîngele o să acopere rușinea ; poți să pleci, m-ai slujit cu credință.

— Acum ce poruncește regele ?

— Să se pregătească apartamentul marelui maestru.

Mothril ieși ; don Pedro rămase singur și gîndurile i se întunecară din nou ; văzu batjocura agățîndu-se de numele său, bărbatul gelos și trufaș apăru din nou sub trăsăturile regelui nepăsător ; i se păru că și aude bîrfelile despre iubirile Blanchei și ale marelui maestru circulînd prin popor cu toate înfloriturile ce se leagă de greșelile regilor. Apoi, ațintindu-și ochii asupra apartamentelor doñei Padilla, i se păru că o vede stînd în picioare înapoia perdelei de la fereastră și că surprinde pe chipul ei zîmbetul și mîndria satisfăcută.

— Nu ea mă împinge să fac ceea ce am de gînd, spuse el, și cu toate astea se va spune că ea m-a convins și chiar și ea va crede acest lucru.

Plictisit, întoarse capul și roti în juru-i niște priviri pierdute.

În momentul acela, pe o terasă aflată sub terasa regală, două sclave maure duceau niște cățui din care se împrăștiau aburi albăstrii și parfumați. Ușoara adiere ce venea dinspre munți făcea să urce pînă la rege acest parfum îmbătător.

Înapoia sclavelor venea o femeie voalată, cu statura înaltă și mlădioasă, cu mijlocul tras ca prin inel, cu capul plecat. Era acoperită pe față cu acel văl arab care nu lasă decît o mică deschizătură pe unde să poată țîșni raza ochilor. Mothril o urma cu un fel de respect, și cînd ajunseră la ușa camerei unde trebuia să intre străina, maurul făcu o plecăciune pînă la pămînt.

Parfumurile, privirea aceea voluptoasă, respectul maurului, erau într-un contrast atît de puternic cu patimile ce-i frămîntau inima, încît don Pedro se simți pentru o clipă răcorit și refăcut, ca și cînd tinerețea și plăcerea i-ar fi fost inspirate de această apariție.

Astfel că aștepta cu nerăbdare seara.

Și odată cu venirea serii, coborî din apartament, și bizuindu-se pe întunericul nopții, veni prin grădinile unde numai el avea dreptul să intre, pînă în fața chioșcului locuit de Mothril ; acolo, dînd la o parte cu băgare de seamă ghirlandele stufoase de iederă și ramurile unui leandru uriaș care ascundea mai bine decît o tapiserie

interiorul apartamentului de privirile curioșilor, putu s-o vadă pe Aissa lungită pe o pernă mare de mătase întreţesută cu fire de argint, îmbrăcată într-o rochie lungă şi străvezie care abia îi ascundea formele, cu picioarele goale şi împodobite cu inele şi brăţări după moda orientală, cu fruntea calmă şi cu ochii pierduţi într-o visare nedesluşită, zîmbind şi descoperind sub culoarea de un roşu aprins a buzelor dinţii fini, albi şi egali ca nişte perle.

Mothril mizase pe curiozitatea regelui ; de la căderea nopţii, asculta şi privea, auzea fîşîitul crengilor ridicate ; desluşi, în răcoarea liniştită a nopţii, respiraţia fierbinte a regelui, dar nu dădu nici un semn că ar avea cunoştinţă de prezenţa suveranului prin apropiere. Numai atunci cînd fetei nepăsătoare îi alunecă printre degete şiragul de mărgean cu care se juca, el se repezi să-l ia de jos şi să i-l dea, aproape îngenunchind în faţa ei.

Aissa zîmbi.

— Ce-i cu atîtea onoruri de vreo cîteva zile încoace ? Un părinte nu datorează decît dragoste copilului, iar copilul este cel care datorează respect părintelui.

— Mothril face ceea ce trebuie să facă, răspunse maurul.

— Tată, de ce mă copleşeşti cu mai multe atenţii decît ţi se cuvin dumitale ?

— Pentru că tu ai dreptul la mai multe atenţii decît mine, răspunse el ; va veni o zi cînd totul ţi se va lămuri; şi în ziua aceea poate că tu nu vei mai catadicsi să-mi zici tată, doña Aissa.

Aceste cuvinte misterioase produseră o impresie ciudată atît asupra tinerei fete cît şi asupra regelui ; dar oricît stărui Aissa, Mothril nu voi să spună mai mult şi se retrase.

În urma lui intrară slujitoarele Aissei, care începură să facă vînt cu nişte evantaie din pene de struţ în jurul sofalei stăpînei lor, în vreme ce o muzică plăcută, care se auzea fără să se vadă nici instrumentul şi nici cîntăreţul, făcea să se reverse în aer o adiere melodioasă. Aissa închise ochii mari, plini de vîlvătăi ascunse.

„La ce poate gîndi ?“ zise regele, văzînd cum pe faţa ei trece un fel de umbră a unui vis.

Visa la frumosul cavaler francez.

Femeile se apropiară să închidă jaluzelele.

„Ciudat, murmură regele, silit să părăsească această contemplare primejdioasă, parcă a rostit un nume“.

Regele nu se înşelase, copila rostise numele lui Agénor.

Dar, deşi jaluzelele erau închise, don Pedro nu se îndura să intre în apartamentele lui.

Inima monarhului era frămîntată la ora aceea de cele mai opuse sentimente.

Aceste sentimente duceau între ele o luptă care alunga orice speranţă de odihnă şi de somn ; căutînd răcoarea în aerul nopţii, calmul în tăcerea ei, rătăci prin grădini, îndreptîndu-se de nenumărate ori spre aceeaşi ţintă, chioşcul în care dormea liniştită frumoasa maură ; cîteodată regele trecea şi prin faţa ferestrelor întunecate ale doñei Padilla şi îşi ridica privirile spre ele, apoi crezînd că trufaşa sepaniolă dormea, îşi continua drumul care, printr-un ocol mai mult sau mai puţin lung, îl aducea din nou la chioşc.

Regele se înşela, Maria Padilla nu dormea ; nu se vedea nici o lumină, e adevărat, însă, plină de flăcări ca şi a lui don Pedro, inima îi ardea şi îi sălta în piept ; nemişcată înapoia ferestrei, îmbrăcată într-un capot de culoare închisă, se uita la rege fără să piardă din ochi nici o mişcare şi — am putea spune — fără a lăsa să-i scape nici unul din gînduri.

În afară de ochii Mariei Padilla, mai erau alţi doi ochi care pătrundeau în inima regelui don Pedro, ai maurului, care sta la pîndă spre a-şi da seama de rezultatul intrigii sale. Cînd regele se apropie de ferestrele Aissei, el tresăltă de bucurie. Cînd don Pedro îşi ridică privirea spre apartamentul Mariei Padilla şi stătu la îndoială dacă să urce sau nu, buzele maurului murmurară nişte ameninţări pe care mîna, care căuta instinctiv pumnalul, era gata să le aducă la îndeplinire. Sub înrîurirea acestor două priviri atît de pătrunzătoare şi atît de veninoase îşi petrecu don Pedro întreaga noapte, crezîndu-se singur şi uitat ; în cele din urmă, zdrobit de oboseală, cu o oră înainte de a se face ziuă, se întinse pe o bancă şi adormi prins de acel somn zbuciumat şi neliniştit care nu este decît o suferinţă adăugată altor suferinţe.

„Încă nu eşti aşa cum te vreau eu, zise Mothril văzîndu-l pe rege cum cade zdrobit de oboseală, trebuie să te descotorosesc de doña Padilla pe care n-o iubeşti, după cum pretinzi, dar de care totuşi nu te poţi despărţi."

Şi lăsă jos perdeaua pe care o ridicase spre a privi în grădină.

— Haide, își zise Maria Padilla, trebuie făcută o ultimă încercare, însă grabnică, hotărîtoare, mai înainte ca acea femeie, — căci cu siguranță că la o femeie se uita el printre jaluzele — să fi apucat să-i cîștige inima.

Dădu anumite porunci slujitorilor ei, care încă din zori începură să facă un mare tărăboi prin palat.

După ce regele se trezi și urcă la el, auzi prin curți tropăit de catîri și de cai, iar prin coridoare pașii grăbiți ai femeilor și ai pajilor.

Se pregătea să se intereseze de pricina acestei forfote, cînd se deschise ușa și în prag apăru Maria Padilla.

— Ce așteaptă caii și ce vor servitorii aceștia care umblă încoace și-ncolo, doamnă ? întrebă don Pedro.

— Plecarea mea o așteaptă, sire, pe care am pregătit-o cît am putut mai repede, ca să o cruț pe Alteța Voastră de prezența unei femei care nu mai poate face nimic pentru fericirea sa. Dealtfel, astăzi este ziua cînd sosește dușmanul meu și, cum aveți de gînd, într-o revărsare de dragoste frățească, să mă sacrificați în favoarea lui, îi cedez locul, căci vreau să-mi îngrijesc copiii care, întrucît tatăl lor îi uită, au nevoie cu atît mai mult de mamă.

Maria Padilla trecea drept cea mai frumoasă femeie din Spania ; atît de mult îl subjugase pe don Pedro, încît cronicarii timpului, convinși că frumusețea, oricît de desăvîrșită ar fi, nu poate ajunge la o asemenea putere, au preferat să atribuie vrăjitoriei această înrîurire, în loc să-i caute pricina în farmecele firești ale vrăjitoarei.

Așa cum se înfățișa, frumoasă prin cei douăzeci și cinci de ani ai săi, bogată prin titlul de mamă, cu părul despletit căzîndu-i peste o rochie simplă de lînă care, după moda veacului al paisprezecelea, îi contura brațele, umerii și sînii, rezuma pentru don Pedro nu tot ceea ce visase, dar tot ce simțise drept dragoste adevărată și gînduri plăcute ; era zîna casei, floarea sufletului, sipetul amintirilor fericite. Regele o privi cu tristețe.

— M-am mirat că nu m-ai părăsit pînă acum, Maria. E adevărat că ai ales bine momentul, cînd fratele meu Henric se răzvrătește, cînd fratele meu Frederic mă trădează, cînd regele Franței îmi va declara cu siguranță război. Nu e mai puțin adevărat că femeilor nu le plac nenorocirile.

— Ești nenorocit ? strigă doña Padilla făcînd trei pași înainte și întinzînd amîndouă mîinile spre don Pedro, în

acest caz rămîn. Asta mi-e de ajuns. Altă dată aş fi întrebat : Pedro, dacă rămîn, ai să fii fericit ?

Cît despre rege, acesta îşi aplecase corpul înainte, astfel încît una din frumoasele mîini ale Mariei căzu într-ale sale. Se afla într-unul din acele momente cînd inima rănită simte nevoia să se aline prin puţină dragoste. Duse această mînă la buze.

— Nu ai dreptate, Maria, spuse el, te iubesc ; numai că, pentru a da peste o iubire la fel ca a dumitale, ar fi trebuit să iubeşti un alt bărbat decît un rege.

— Aşadar nu vrei să plec ? întrebă Maria Padilla cu acel zîmbet plin de farmec care îl făcea pe don Pedro să uite de restul lumii.

— Nu, răspunse regele, dacă totuşi te vei învoi să împarţi cu mine soarta-mi viitoare, aşa cum ai împărţit-o pe cea trecută.

Atunci, chiar de pe locul unde se afla, prin fereastra deschisă, cu unul din acele gesturi de regină care ar fi făcut să se creadă că Maria se născuse la picioarele unui tron, frumoasa statuie făcu un semn droaiei de servitori pregătiţi de plecare, să se întoarcă la treburile lor.

În momentul acela intră Mothril. Convorbirea prea mult prelungită a lui don Pedro cu iubita lui îl îngrijora.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă don Pedro cu nerăbdare.

— Sire, răspunse maurul, fratele vostru don Frederic soseşte ; escorta sa se zăreşte pe drumul dinspre Portugalia.

La această veste, din ochii regelui ţîşni o asemenea expresie de ură, încît Maria Padilla văzu bine că nu are a se teme de nimic din această parte, şi după ce întinse fruntea spre don Pedro, care depuse un sărut cu buzele-i palide, intră zîmbind în apartamentul ei.

VIII

CUM A INTRAT MARELE MAESTRU ÎN ALCAZARUL DIN SEVILLA, UNDE ÎL AŞTEPTA REGELE DON PEDRO

Într-adevăr, aşa cum spusese Mothril, marele maestru se apropia de Sevilla ; ajunse la porţile oraşului spre amiază, cînd căldura era în toi.

Călăreții care formau escorta, mauri și creștini, erau plini de praf, iar coapsele catîrilor și cailor erau scăldate de sudoare. Marele maestru aruncă o privire spre zidurile orașului pe care le credea înțesate de soldați și de popor, așa cum se obișnuiește în zilele de sărbătoare, însă nu văzu decît santinelele ce făceau paza zilnică.

— Să-l înștiințăm pe rege ? întrebă unul din ofițerii lui don Frederic, pregătindu-se să pornească înainte dacă prințul ar fi poruncit acest lucru.

— Nu-ți face griji, spuse don Frederic cu un zîmbet trist, maurul a ajuns mai devreme astfel că fratele meu e înștiințat. Dealtminteri, adăugă el cu un accent dureros, nu știi că la Sevilla vor avea loc turniruri și serbări cu prilejul sosirii mele ?

Spaniolii se uitau cu mirare în jurul lor căci nu se vedea nici un semn că s-ar fi pregătit turniruri și serbări. Dimpotrivă, totul era trist și posomorît. Îi întrebară pe mauri. dar maurii nu răspunseră.

Intrară în oraș ; ușile și ferestrele caselor erau închise, cum e obiceiul în Spania în timpul marilor călduri ; pe străzi nu se vedea nici lume adunată, nici pregătiri și nu se auzea alt zgomot decît scîrțiitul porților ce se deschideau spre a lăsa să treacă vreun curios întîrziat, care voia să afle, înainte de a-și face somnul de după amiază, ce era cu trupa de călăreți ce intrau în oraș, la o oră la care în Spania, chiar maurii, acei fii ai soarelui, căutau umbra pădurilor sau răcoarea rîului.

Călăreții creștini mergeau în frunte ; maurii, de două ori mai numeroși, căci pe drum mai veniseră și alte grupuri să le îngroașe rîndurile, formau ariergarda.

Don Frederic privea cu atenție toate acestea ; orașul, pe care se aștepta să-l vadă plin de viață și de veselie, dar pe care, dimpotrivă, îl găsea posomorît și tăcut ca un mormînt, îi strecurase în suflet bănuieli cumplite.

Un ofițer se apropie de el și îi șopti :

— Seniore, ați băgat de seamă că în urma noastră s-a închis poarta prin care am intrat ?

Marele maestru nu răspunse ; continuară să înainteze și în curînd se zări alcazarul. Mothril aștepta la intrare împreună cu cîțiva ofițeri de-ai lui don Pedro. Toți aveau figuri binevoitoare.

Trupa așteptată cu atîta nerăbdare intră îndată în curțile alcazarului, ale cărui porți, ca și cele ale orașului, se închiseră în urma ei.

Mothril îl urmase pe prinț arătîndu-i cel mai adînc respect.

În momentul în care acesta descălecă, se apropie de el și îi spuse :

— După cum știți, monseniore, nu se obișnuiește să se intre în palat cu arme. Vreți să trimit pe cineva să vă ducă spada în apartament ?

Mînia lui don Frederic, stăpînită atîta timp, părea că nu așteptase decît acest prilej ca să izbucnească.

— Sclavule, zise el, slugărnicia te-a îndobitocit atît de mult încît să nu-ți mai poți recunoaște prinții și să-ți respecți stăpînii ? De cînd oare marele maestru al ordinului Sfîntul Iacob de Calatrava, care are dreptul să intre cu cască și cu pinteni în biserici și să vorbească înarmat cu Dumnezeu, nu mai are dreptul să intre în palat înarmat și să-i vorbească fratelui său avînd spada la el ?

Mothril ascultă cu respect și înclină smerit capul.

— Monseniorul are dreptate, răspunse el, și prea umilul său servitor a uitat, nu că este prinț, dar că este mare maestru al ordinului de Calatrava. Toate aceste privilegii sînt obiceiuri creștinești, și nu e de mirare ca un biet necredincios ca mine să nu le cunoască sau să le uite.

Chiar atunci un alt ofițer se apropie de don Frederic.

— Este adevărat, seniore, că ați poruncit să vă părăsim ?

— Cine a spus asta ? întrebă marele maestru.

— Unul din guarzii de la poartă.

— Și ce i-ai răspuns ?

— Că noi nu primim porunci decît de la seniorul nostru don Frederic.

Prințul șovăi o clipă ; se vedea tînăr, se simțea puternic, se știa viteaz ; în sfîrșit, era destul de bine înconjurat spre a susține o apărare îndelungată.

— Seniore, urmă ofițerul, văzînd că stăpînul rămăsese pe gînduri, spuneți un cuvînt, faceți un semn, și vă vom scoate din această capcană în care ați căzut ; sîntem treizeci la număr care purtăm lance, pumnal și spadă.

Don Frederic se uită la Mothril ; surprinse un zîmbet pe buzele lui și îi urmări direcția privirii. Terasele ce înconjurau curtea erau înțesate de arcași și arbaletieri, ținînd arcurile și arbaletele în mînă.

— I-aș măcelări în zadar pe vitejii mei, își zise don Frederic. Dar pentru că numai pe mine singur au pică, voi intra singur în palat.

Apoi se întoarse liniștit și semeț spre însoțitorii săi :

— Retrageți-vă, prieteni, spuse el ; mă aflu în palatul fratelui și regelui meu ; trădarea nu-și face cuib în asemenea locuințe ; și dacă se va întîmpla să mă înșel, amintiți-vă că am fost înștiințat de trădare dar că n-am vrut să cred.

Soldații lui don Frederic se înclinară și ieșiră unul cîte unul. Don Frederic rămase singur cu maurii și cu gărzile regelui don Pedro.

— Și acum, spuse el întorcîndu-se spre Mothril, vreau să-l văd pe fratele meu.

— Seniore, dorința voastră va fi îndeplinită, răspunse maurul, căci regele vă așteaptă cu nerăbdare.

Apoi se dădu la o parte pentru ca prințul să poată urca scara alcazarului.

— Unde se află fratele meu ?

— În apartamentul de pe terasă.

Era un apartament vecin cu cel pe care-l locuia de obicei don Frederic. Trecînd prin fața ușii apartamentului său, marele maestru se opri o clipă.

— N-aș putea intra la mine, spuse el, să mă odihnesc cîteva clipe înainte de a mă înfățișa fratelui meu ?

— Monseniore, răspunse Mothril, după ce Alteța Voastră îl va fi văzut pe rege, se va putea odihni cît va crede de cuviință.

Tocmai atunci, maurii ce-l urmau pe prinț se dădură la o parte. Frederic se întoarse.

— Cîinele... șoptiră maurii.

Într-adevăr, credinciosul Allan, în loc să urmeze calul la grajd, își urmase stăpînul, ca și cînd ar fi ghicit primejdia ce-l amenința.

— Cîinele este al meu, spuse don Frederic.

Maurii se îndreptară, mai mult de teamă decît din respect, iar cîinele, bucuros, sări cu labele din față pe pieptul stăpînului.

— Da, spuse el, te înțeleg, ai dreptate. Fernand a murit, Agénor e departe, iar tu ești singurul prieten ce-mi mai rămîne.

— Monseniore, spuse Mothril cu zîmbetul lui ironic, privilegiile marelui maestru al ordinului Sfîntul Iacob prevăd și faptul de a intra în apartamentele regelui urmat de cîinele său ?

Un val de ură trecu pe fruntea lui don Frederic. Maurul se afla lîngă el ; don Frederic ținea mîna pe pumnal ;

o hotărîre grabnică, o mişcare rapidă şi s-ar fi răzbunat pe acest sclav batjocoritor şi obraznic.

„Nu, îşi zise el în sinea lui, maiestatea regelui sălăşluieşte în toţi cei ce-l înconjură ; să nu atentăm la maiestatea regelui".

Deschise nepăsător uşa apartamentului său şi îi făcu semn cîinelui să intre.

Cîinele se supuse.

— Aşteaptă-mă, Allan, îi zise el.

Cîinele se culcă pe o blană de leu. Marele maestru închise uşa. În momentul acela se auzi o voce care strigă:

— Fratele meu ! Unde e fratele meu ?

Don Frederic recunoscu vocea regelui şi înaintă în direcţia de unde venea.

Don Pedro, care ieşise din baie, palid încă în urma nopţii nedormite, fierbînd de mînie, aţinti o privire plină de asprime asupra tînărului ce se prosterna în faţa lui.

— Iată-mă, regele şi fratele meu, spuse el. M-ai chemat şi iată-mă. Am venit în mare grabă ca să te văd şi să-ţi urez toate fericirile.

— Cum e cu putinţă, mare maestru, să spui aşa ceva. Mă mir foarte mult că vorbele dumitale se potrivesc atît de puţin cu faptele. Îmi urezi toate fericirile şi conspiri cu duşmanii mei ?

— Seniore, nu te înţeleg, spuse don Frederic ridicîndu-se, căci de vreme ce era învinuit, nu voia să stea o clipă mai mult prosternat. Oare mie mi se adresează aceste cuvinte ?

— Da, chiar dumitale, don Frederic, mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob.

— Sire, aşadar mă faci trădător ?

— Da, căci eşti un trădător, răspunse don Pedro.

Tînărul se îngălbeni, dar se stăpîni.

— De ce vorbeşti astfel, regele meu ? zise el cu un accent de nespusă bunătate. Nu te-am jignit niciodată, cu voia mea cel puţin ; dimpotrivă, în mai multe lupte şi mai cu seamă în războiul împotriva maurilor, astăzi prietenii dumitale, am mînuit o spadă care era destul de grea pentru braţul meu încă atît de tînăr.

— Da, maurii sînt prietenii mei ! strigă don Pedro, am fost nevoit să-mi caut prieteni printre mauri, de vreme ce în familia mea nu am găsit decît duşmani.

Don Frederic se arăta mai mîndru și mai cutezător pe măsură ce mustrările regelui deveneau mai nedrepte și mai insultătoare.

— Dacă vorbești de fratele meu Henric, spuse el, nu am ce răspunde pentru că nu mă privește. Dacă fratele meu Henric s-a răzvrătit împotriva dumitale, n-a făcut bine, căci dumneata ești seniorul nostru legitim și prin vîrstă și prin naștere ; dar fratele meu Henric vrea să fie regele Castiliei și se zice că ambiția te face să uiți totul. Eu nu sînt ambițios și nu pretind nimic. Sînt mare maestru al ordinului Sfîntul Iacob. Dacă știi pe cineva mai vrednic decît mine, sînt gata să-i predau cu dragă inimă această demnitate.

Don Pedro nu răspunse.

— Am cucerit Coïmbra de la mauri și m-am retras în ea ca pe proprietatea mea. Nimeni nu are vreun drept asupra orașului meu. Vrei Coïmbra, frate ? Să știi că e un port bun.

Don Pedro nu răspunse nici de astă dată.

— Am o mică armată, reluă don Frederic. Dar am strîns-o cu voia dumitale. Vrei soldații mei ca să-ți răpui dușmanii ?

Don Pedro continua să rămînă tăcut.

— Nu am altă avere decît cea a mamei mele, doña Eleonora de Guzmán, și comorile pe care le-am cucerit de la mauri. Vrei banii mei, frate ?

— Nici titlurile tale, nici orașul, nici soldații, nici comoara ta nu le vreau, spuse don Pedro, nemaiputîndu-se stăpîni în fața calmului cu care-i vorbea fratele său, vreau capul tău.

— Viața mea îți aparține ca și restul, regele meu. Nu o voi apăra mai mult decît aș fi apărat restul. Dar de ce să-mi iei capul cînd inima e nevinovată ?

— Nevinovată ! urmă don Pedro. Cunoști o franțuzoaică numită Blanche de Bourbon ?

— Cunosc o franțuzoaică numită Blanche de Bourbon și o respect ca pe regina și sora mea.

— Ei bine ! Iată ce voiam să-ți spun, reluă don Pedro; o consideri regina și sora ta pe dușmanca fratelui și a regelui tău.

— Sire, spuse marele maestru, dacă numești dușman pe cel care te-a jignit și care păstrează în inimă amintirea acelei jigniri, persoana despre care vorbești poate că este dușmanca dumitale. Dar îți jur pe inima mea, tot

așa de ușor ai putea spune că-ți este dușmancă și gazela pe care ai rănit-o cu o săgeată și care fuge rănită.

— Numesc dușmancă pe oricine îmi răscoală orașele, și această femeie a răsculat Toledo. Numesc dușmancă pe oricine îmi înarmează frații împotriva mea, și această femeie l-a înarmat împotriva mea pe fratele meu, nu pe Henric ambițiosul, cum îi ziceai adineaori, ci pe fratele don Frederic, fățarnicul și incestuosul.

— Frate, ți-o jur...

— Nu jura, căci ai jura strîmb.

— Frate...

— Cunoști asta ? zise don Pedro, scoțînd scrisoarea marelui maestru din tolba lui Fernand.

Văzînd scrisoarea care îl încredința că Fernand fusese asasinat, văzînd dovada iubirii lui căzută în mîinile regelui, don Frederic simți că îl lasă puterile. Îndoi genunchiul în fața lui don Pedro și rămase o clipă cu capul plecat sub greutatea nenorocirilor pe care le prevedea. Un murmur de uimire străbătu grupul curtenilor aflați la cealaltă margine a galeriei ; Frederic, îngenuncheat în fața fratelui său, îl ruga pe rege ; or, dacă îl ruga, însemna că era vinovat, căci nu se gîndeau că l-ar putea ruga pentru altcineva.

— Seniore, spuse don Frederic, Dumnezeu mi-e martor că sînt nevinovat de cele ce-mi reproșezi.

— Atunci să i-o spui lui Dumnezeu, urmă regele, căci dinspre partea mea, eu nu te cred.

— Moartea mea ar spăla o pată, spuse marele maestru. Ce ar însemna oare dacă aș fi nevinovat de crimă ?

— Nevinovat de crimă ! strigă regele. Dar atunci cum numești asta ?

Și, tîrît de mînie, pălmui fața fratelui său cu scrisoarea pe care o adresase Blanchei de Bourbon.

— Bine, spuse Frederic dîndu-se un pas înapoi ; ucide-mă dar nu mă insulta ! De multă vreme știu că bărbații ajung lași trăind tot timpul printre curtezane și sclavi !... Rege, ești un laș, căci ai insultat un prizonier !

— Săriți ! strigă don Pedro ! Să vină gărzile mele ! luați-l de-aici și omorîți-l.

— Un moment, întrerupse don Frederic, întinzînd mîna cu măreție spre fratele său, oricît de înfuriat ai fi, ai să te oprești în fața celor ce am să-ți spun. Ai bănuit o femeie neprihănită, l-ai insultat pe regele Franței bănuind-o pe ea. Dar n-are rost să-l insulți și pe Dumnezeu.

Vreau să mă rog lui Dumnezeu înainte de a mă ucide ; am nevoie de o oră ca să mă destăinuiesc stăpînului meu suprem. Eu nu sînt maur.

Don Pedro turba de furie. Cu toate astea se stăpîni, căci se uitau toţi la el.

— Bine, vei avea o oră, îi zise el. Du-te !

Toţi cei care erau de faţă la această scenă îngheţară de spaimă. Ochii regelui scoteau scîntei ; dar şi din ochii lui don Frederic ţîşneau fulgere.

— Să fii gata peste o oră ! îi strigă don Pedro în momentul cînd ieşea din cameră.

— Fii pe pace, tot voi muri prea devreme pentru tine, fiindcă sînt nevinovat, răspunse tînărul.

Rămase o oră închis în camera lui, faţă în faţă cu Dumnezeu, fără ca nimeni să se apropie. După scurgerea acestui răgaz, văzînd că nu-şi fac apariţia călăii, ieşi în galerie şi strigă :

— Mă faci să aştept, don Pedro. A trecut ora.

Călăii intrară.

— De ce fel de moarte trebuie să pier ? întrebă prinţul.

Unul din călăi trase spada.

Frederic încercă spada trecîndu-şi degetele peste tăiş.

— Ia-o pe a mea, spuse el trăgîndu-şi spada din teacă, taie mai bine.

Soldatul luă spada.

— Cînd veţi fi gata, mare maestru, zise el.

Frederic făcu semn soldaţilor să aştepte o clipă ; apoi, apropiindu-se de o masă, scrise cîteva rînduri pe un pergament, îl împături şi îl apucă între dinţi.

— Ce-i cu pergamentul ăsta ? întrebă soldatul.

— E un talisman care mă face invulnerabil, spuse don Frederic. Acum loveşte dacă eşti în stare.

Şi tînărul prinţ, dezvelindu-şi gîtul şi ridicîndu-şi pletele lungi spre creştetul capului, îngenunche cu mîinile împreunate şi cu zîmbetul pe buze.

— Crezi în puterea acestui talisman ? întrebă în şoaptă un soldat pe cel care avea să lovească.

— O să vedem noi, răspunse acesta.

— Loveşte ! spuse Frederic.

Spada scînteie în mîinile călăului ; un fulger ţîşni din lamă şi capul marelui maestru, desprins dintr-o singură lovitură, se rostogoli pe podea.

În clipa aceea, un urlet îngrozitor străbătu bolțile palatului.

Regele, care asculta la ușă, fugi înspăimîntat. Călăii se repeziră afară din cameră. Nu mai rămase pe locul execuției decît sînge, un cap desprins de corp și un cîine care, spărgînd ușa, veni să se culce lîngă aceste triste rămășițe.

IX

CUM A GĂSIT BASTARDUL DE MAULÉON BILETUL PE CARE VENISE SĂ-L CAUTE

Cele dintîi umbre ale nopții cădeau întunecate și triste peste palatul mohorît. Don Pedro, abătut și tulburat, se mutase în apartamentele de jos, neîndrăznind să mai rămînă în apartamentul vecin cu camera unde zăcea cadavrul fratelui său. Lîngă el, Maria Padilla plîngea.

— Pentru ce plîngi, doamnă ? întrebă deodată regele cu asprime. Nu ai oare ceea ce ai dorit atît de mult ? Mi-ai cerut moartea dușmanului dumitale. Acum poți fi mulțumită, dușmanul dumitale nu mai există.

— Sire, spuse Maria, într-un moment de mîndrie femeiască, într-un avînt de mînie nesăbuită, poate că i-am dorit moartea, Dumnezeu să mă ierte dacă această dorință mi-a intrat vreodată în inimă ! Dar pot răspunde că niciodată nu am cerut-o.

— Ah ! Iată cum sînt femeile ! izbucni don Pedro, înflăcărate în dorințe, sfioase în hotărîri, mereu vor cîte ceva, dar nu îndrăznesc niciodată, apoi, cînd un altul este destul de nebun ca să le îndeplinească gîndurile, tăgăduiesc că ar fi avut vreodată asemenea gînduri.

— Sire, în numele cerului ! spuse Maria, să nu-mi spuneți niciodată că pentru mine l-ați sacrificat pe marele maestru ; ar fi un chin pentru tot restul vieții mele ; ar fi remușcarea mea pe lumea cealaltă... Nu, spuneți-mi adevărul ; spuneți-mi că l-ați sacrificat pentru onoarea voastră. Nu vreau, înțelegeți-mă bine, nu vreau să plecați de lîngă mine fără să-mi spuneți că nu eu v-am împins la acest omor !...

— Am să spun tot ce vrei, Maria, răspunse cu răceală regele ridicîndu-se și mergînd în întîmpinarea lui Mothril, care intrase tocmai atunci cu drepturile unui ministru și cu siguranța unui favorit.

Maria își întoarse privirile ca să nu-l mai vadă pe omul acela pentru care ura ei creșcuse și mai mult de cînd cu moartea marelui maestru, deși această moarte îi slujea oarecum interesele ; se duse lîngă pervazul unei ferestre și acolo, în vreme ce regele vorbea cu maurul, zări un cavaler îmbrăcat în armură ; acesta, folosindu-se de învălmășeala ce domnea în castel în urma execuției lui don Frederic, intrase în curte fără ca gărzile și santinelele să-l întrebe unde merge.

Cavalerul era Agénor, care venea la chemarea marelui maestru ; căutînd să descopere perdelele de purpură despre care acesta îi spusese că ar fi la apartamentul său, dispăru după colțul zidului.

Maria Padilla îl urmări involuntar cu privirile pe cavaler, fără să știe cine era, pînă cînd îl pierdu din vedere. Apoi revenind din afară înăuntru, își îndreptă privirea asupra regelui și asupra lui Mothril.

Regele vorbea cu însuflețire. După gesturile-i energice se înțelegea că dădea niște ordine îngrozitoare. Prin mintea doñei Maria parcă trecu un fulger. Cu presimțirea specifică femeilor, ghici despre ce era vorba.

Înaintă spre don Pedro în clipa cînd acesta îi făcea semn lui Mothril să se retragă.

— Seniore, spuse ea, nu veți da două ordine asemănătoare în aceeași zi.

— Așadar ai auzit ? întrebă regele îngălbenind.

— Nu, însă am ghicit. O ! sire, sire, urmă Maria căzînd în genunchi în fața regelui, adeseori m-am plîns împotriva ei, adeseori v-am atițat mînia, dar n-o ucideți, sire, n-o ucideți, căci după ce o veți fi ucis îmi veți spune tot ce mi-ați spus și despre don Frederic, că ați ucis-o pentru că eu v-am cerut moartea ei.

— Maria, spuse regele cu un aer posomorît, ridică-te, încetează cu rugămințile, e în zadar, totul era hotărît dinainte. Nu trebuia să începem, dar acum trebuie să terminăm : moartea unuia atrage moartea celuilalt. Dacă l-aș fi ucis numai pe don Frederic, atunci s-ar fi putut spune că l-am sacrificat pentru o răzbunare personală, iar nu pentru a ispăși o crimă.

Doña Maria îl privi înspăimîntată pe rege ; semăna cu un drumeț care se oprește îngrozit în fața unei prăpastii.

— O ! Totul are să cadă asupra mea, zise ea, asupra mea și asupra copiilor mei ; o să spună toți că eu v-am împins la acest îndoit omor și cu toate astea vezi bine, Dumnezeule ! adăugă ea tîrîndu-se la picioarele regelui, îl rog, îl implor să nu-mi facă un spectru din această femeie.

— Nu, căci dacă ar spune cineva acest lucru, atunci aș da în vileag totul, atît rușinea mea cît și crima lor. Nu, căci aș arăta scrisoarea lui don Frederic către cumnata lui.

— Însă nu veți găsi niciodată un spaniol care să ridice mîna asupra reginei lui.

— De aceea am și ales un maur, răspunse cu nepăsare don Pedro. La ce ar mai fi buni maurii dacă nu le-am da să facă ceea ce ar putea refuza spaniolii ?

— Vai ! Voiam să plec azi-dimineață, izbucni doña Padilla. De ce am rămas ! Dar nu e tîrziu nici diseară. Lăsați-mă să părăsesc palatul. Casa mea vă este deschisă la orice oră din zi și din noapte. Veți veni să mă vedeți în casa mea.

— Fă cum vrei, doamnă, spuse don Pedro căruia, printr-o ciudată trezire a amintirilor, îi apăru dinainte chipul frumoasei maure din chioșc, cu somnul ei voluptos, înconjurată de femeile cu evantaie mari ce-i vegheau somnul. Fă cum vrei. M-am plictisit tot auzindu-te zicînd mereu că pleci, fără să te văd plecînd odată.

— Dumnezeule ! spuse Maria Padilla, mi-ești martor că plec de aici pentru că, necerînd moartea lui don Frederic, cer în zadar viața reginei Blanche.

Dar mai înainte ca regele să se fi putut opune acestei plecări, ea deschise repede ușa și se pregăti să iasă. Dar tocmai atunci se auzi o mare zarvă prin palat. Oamenii fugeau, pradă unei spaime de neînchipuit ; se auzeau țipete a căror pricină nu se cunoștea ; se părea că toată lumea își ieșise din minți.

— Ascultați ! spuse Maria, ascultați !

— Ce se petrece oare ? întrebă don Pedro apropiindu-se de spaniolă, și ce înseamnă toate astea ? Răspunde, Mothril, urmă el adresîndu-se maurului care, aflîndu-se de cealaltă parte a vestibulului, palid și cu ochii ațintiți

asupra unui obiect pe care nu putea să-l vadă don Pedro, rămăsese nemişcat, cu o mînă pe pumnal, iar cu cealaltă ştergîndu-şi sudoarea ce-i curgea pe frunte.

— Îngrozitor ! îngrozitor ! repetau toţi.

Don Pedro, pierzîndu-şi răbdarea, făcu un pas înainte şi într-adevăr un spectacol înspăimîntător îi izbi privirile. La capătul de sus al scării văzu apărînd cîinele lui don Frederic, cu părul zbîrlit ca o coamă de leu, plin de sînge şi îngrozitor la vedere ; ţinea în gură capul stăpînului său pe care îl tîra încet pe marmură de părul lui cel lung. Din faţa cîinelui fugeau, scoţînd ţipetele pe care le auzise don Pedro, toţi servitorii şi întreaga gardă a palatului. Oricît de viteaz, oricît de cutezător, oricît de nesimţitor ar fi fost, don Pedro încercă să fugă ; însă picioarele lui, ca şi ale maurului, păreau ţintuite de podea. Cîinele cobora mereu, lăsînd o largă dîră roşie în urma lui. Ajungînd între don Pedro şi Mothril, ca şi cînd ar fi recunoscut în ei pe cei doi ucigaşi, depuse capul pe pardoseală şi scoase un urlet atît de jalnic încît favorita căzu leşinată, iar regele se înfioră, ca şi cînd îngerul morţii l-ar fi atins cu aripa. Apoi cîinele îşi luă din nou preţioasa povară şi dispăru în curte.

Mai auzise cineva urletul cîinelui şi tresărise auzindu-l ; era cavalerul îmbrăcat în armură pe care îl văzuse doña Maria intrînd în alcazar. Acesta, ca un bun creştin ce era, şi cel puţin tot atît de superstiţios ca un maur, se închină la auzul urletului, rugîndu-l pe Dumnezeu să îndepărteze de la el orice întîlnire primejdioasă.

Aproape numaidecît o droaie de servitori, alergînd îngroziţi, izbindu-se unii de alţii, răsturnîndu-se, trecură pe lîngă el, provocîndu-i o mare uimire care semăna a spaimă. Vrednicul cavaler se rezemă de un platan şi, cu mîna pe pumnal, văzu defilînd acel alai grăbit de umbre palide. În cele din urmă zări cîinele şi acesta îl zări şi el.

Cîinele veni de-a dreptul spre cavaler, călăuzit de acel instinct pătrunzător care îl făcu să recunoască în acesta un prieten al stăpînului.

Agénor fu cuprins de groază. Capul însîngerat, cîinele ce semăna cu un lup care-şi duce prada, întreaga liotă de servitori ce fugeau galbeni la faţă şi scoţînd ţipete gîtuite, toate astea parcă făceau parte dintr-un vis îngrozitor aşa cum au bolnavii scuturaţi de friguri.

Cîinele continuă să se apropie cu o bucurie dureroasă şi veni să depună la picioarele sale capul mînjit de ţărînă; apoi înălţîndu-şi capul spre bolţi scoase cel mai jalnic şi mai înfiorător urlet de moarte. Înmărmurit pentru o clipă de spaimă, crezu că o să leşine ; în cele din urmă, ghicind o parte din cele întîmplate, se aplecă, îndepărtă părul cu mîinile şi recunoscu, deşi cufundaţi în umbrele morţii, ochii liniştiţi şi blînzi ai prietenului său. Gura îi era tot atît de senină ca şi atunci cînd trăia, şi s-ar fi zis că zîmbetul ce-i era obişnuit mai apărea şi acum pe buzele lui vinete. Agénor căzu în genunchi şi lacrimi mari i se rostogoliră din ochi pe obraji. Voia să ia capul spre a-l îngropa, cînd băgă de seamă că dinţii nefericitului prinţ ţineau strîns o bucăţică de pergament ; îndepărtă dinţii cu pumnalul, desfăcu pergamentul şi citi pe nerăsuflate cele ce urmează :

„Prietene, presimţirile noastre funeste nu ne-au înşelat ; fratele meu mă omoară. Înştiinţeaz-o pe regina Blanche : şi ea este la fel de ameninţată. Îmi cunoşti taina; păstrează-mi amintirea".

— Da, seniore, spuse cavalerul ; da, voi îndeplini cu sfinţenie ultimele-ţi dorinţi !... Dar cum să ies de-aici ?... Nici nu mai ştiu pe unde am intrat... Simt că-mi pierd minţile, iar mîna îmi tremură în aşa hal încît pumnalul, pe care nu sînt în stare să-l mai vîr în teacă, are să-mi scape.

Într-adevăr, cavalerul se ridică pălid, tremurînd, aproape cu minţile rătăcite, mergînd înaintea lui fără să vadă, izbindu-se de coloanele de marmură, întinzînd mîinile înainte ca un om beat care se teme să nu-şi zdrobească fruntea. În sfîrşit, ajunse într-o grădină mare, numai cu portocali, rodii şi leandri ; şuvoaie de apă asemenea unor cascade de argint ţîşneau în nişte havuzuri de porfir. Alergă la unul din acestea, bău cu lăcomie, îşi răcori fruntea muind-o în apa rece ca gheaţa şi încercă să se orienteze ; o lumină slabă printre copaci îi atrase privirea şi îl călăuzi. Alergă într-acolo ; o formă albă sprijinită de marginea unui balcon îl recunoscu, scoase un suspin şi îi şopti numele. Agénor se uită în sus şi văzu o femeie care îi întindea braţele.

— Aissa, Aissa, strigă el la rîndu-i, şi din grădină trecu lîngă frumoasa maură. Tînăra îi întinse braţele cu o

adîncă expresie de dragoste, apoi, dîndu-se înapoi cu o mare îngrijorare spuse :

— Vai ! Dumnezeule ! eşti rănit, francezule ?

Într-adevăr, Agénor avea mîinile pline de sînge ; dar în loc să-i răspundă, în loc să-i dea vreo explicaţie prea lungă, cu o mînă îi atinse braţul şi cu cealaltă îi arătă cîinele care se luase după el. La această înspăimîntătoare apariţie, tînăra scoase şi ea un ţipăt ; Mothril, care tocmai se înapoia, auzi ţipătul. I se deslușea glasul care cerea făclii ; se auzeau paşii lui şi ai slujitorilor care se apropiau.

— Fugi, strigă fata, fugi ; te-ar ucide şi atunci aş muri şi eu, căci te iubesc.

— Aissa, spuse cavalerul, şi eu te iubesc. Să-mi fii credincioasă şi ai să mă revezi.

Apoi, strînse fata la piept, îi apăsă buzele cu un sărut, coborî viziera căştii, îşi trase spada, sări pe fereastra joasă şi o luă la fugă rupînd crengile pomilor şi strivind florile; ieşi repede din grădină, străbătu curtea, se repezi afară pe poartă, şi foarte mirat că nimeni nu încercase să-l oprească, îl zări de departe pe Musaron stînd neclintit în şa şi ţinînd de frîu frumosul cal negru pe care i-l dăduse don Frederic.

Un horcăit puternic se auzi în urma cavalerului ; se întoarse şi abia acum înţelese pentru ce gărzile nu se grăbiseră să-i aţină calea. Cîinele, care nu voise să-l părăsească pe singurul prieten ce-i mai rămînea, se luase după el. În acest timp, Mothril, cuprins de teamă la auzul ţipetelor, se grăbea să ajungă la Aissa. O găsi palidă, în picioare lîngă fereastră ; încercă s-o întrebe, dar la primele întrebări tînăra nu răspunse decît printr-o tăcere posomorîtă. În cele din urmă maurul bănui ce se întîmplase.

— A intrat cineva aici ?... Aissa, răspunde.

— Da, răspunse fata, capul fratelui regelui.

Mothril se uită la fată cu mai multă atenţie. Pe rochia-i albă se vedea urma unei mîini însîngerate.

— Francezul a fost pe la tine ! strigă Mothril ca scos din minţi.

Dar de astă dată Aissa îl privi cu semeţie şi nu răspunse.

X

CUM A INTRAT CAVALERUL DE MAULÉON ÎN CASTELUL MEDINA-SIDONIA

A doua zi după întîmplările groaznice pe care le-am povestit, cînd primele raze ale soarelui luminau creştetul Sierrei de Aracena, Mothril, înfăşurat într-un burnuz alb, se despărţea de regele don Pedro pe treptele de jos ale alcazarului.

— Răspund de servitorul meu, spuse maurul, este omul care vă trebuie, sire, un braţ sigur şi iute-n mişcări ; dealtfel am să fiu cu ochii pe el. Între timp, puneţi să-l caute pe francez, complicele marelui maestru, şi dacă daţi de el, fiţi fără milă.

— Bine, spuse don Pedro, du-te şi înapoiază-te repede.

— Seniore, răspunse maurul, ca să fac drumul mai repede, nu-mi voi mai lua fiica în litieră, ci călare.

— De ce nu o laşi la Sevilla, răspunse regele. Nu are casa ei, femeile şi guvernantele ei ?

— Seniore, nu pot s-o părăsesc. Pretutindeni unde voi merge, trebuie să mă urmeze. Este comoara mea şi veghez asupra ei.

— Ah ! ah ! maurule, îţi aminteşti povestea contelui Julien şi a frumoasei Florinda ?[1]

— Trebuie să mi-o amintesc, răspunse Mothril, pentru că datorită ei au intrat maurii în Spania, iar eu datorez cinstea de a fi ministrul Alteţei Voastre.

— Dar nu mi-ai spus că ai o fată atît de frumoasă.

— E adevărat ; fiica mea e foarte frumoasă.

— Atît de frumoasă încît o adori în genunchi, nu-i aşa ?

Mothril se prefăcu foarte tulburat de aceste cuvinte.

— Eu ! Cine a putut spune aşa ceva Alteţei Voastre ?

— Nu mi-a spus nimeni, am văzut singur, răspunse regele. Nu este fiica ta.

— Vai ! seniore, urmă Mothril. Nu cumva credeţi că mi-ar fi soţie sau iubită ?

---

[1] Contele Julien, personaj legendar, guvernator al Andaluziei. Împins de un sentiment de răzbunare, se spune că ar fi înlesnit intrarea maurilor în Spania, în anul 711. (N.T.)

— Dar atunci cine este ?

— Regele va afla într-o zi. Dar deocamdată mă duc să îndeplinesc poruncile Alteţei Sale.

Şi, despărţindu-se de don Pedro, plecă.

Într-adevăr, tînăra, înfăşurată într-o manta albă care nu lăsa să i se vadă decît ochii mari, negri şi sprîncenele arcuite, făcea parte din suita maurului ; dar acesta din urmă minţea spunînd că avea să-l însoţească tot drumul. La două leghe de Sevilla, se întoarse din drum şi o lăsă pe fată în siguranţă, în palatul unei maure bogate în care avea încredere.

Iar el, îndemnîndu-şi calul să meargă mai repede, scurtă drumul printr-o goană neîntreruptă.

În curînd străbătu Guadalete, chiar prin locul unde dispăruse Rodrigue după vestita bătălie care a ţinut şapte zile şi, între Tariffa şi Cadix, văzu castelul Medina-Sidonia, înălţîndu-şi turnurile pline de tristeţea ce apasă asupra închisorilor.

Acolo trăia de multă vreme o femeie tînără, blondă şi palidă, în tovărăşia unei singure femei. Paznicii roiau în jurul ei ca în jurul celui mai primejdios prizonier, iar priviri nemiloase o urmăreau fără încetare, fie că străbătea agale grădinile mistuite de arşiţa soarelui, cu braţele atîrnîndu-i în jos şi cu capul plecat ; fie că, stînd culcată în faţa ferestrei zăbrelite, cerceta întinderile cu o privire melancolică, suspinînd după libertate şi urmărind valurile nesfîrşite şi mereu renăscînde ale uriaşului ocean.

Această femeie era Blanche de Bourbon, soţia lui don Pedro, care o alungase chiar din noaptea nunţii. Se măcina încetul cu încetul în lacrimi şi în mîhnirea de a fi sacrificat unei ambiţii deşarte viitorul atît de luminos pe care îl văzuse strălucind într-o zi în ochii albaştri ai lui don Frederic.

Cînd sărmana femeie vedea trecînd pe cîmp fetele care culeseseră strugurii de Xeres sau de Marbella, cînd îi auzea cîntînd pe iubiţii lor care le ieşeau în întîmpinare, atunci inima i se îngreuna şi lacrimile îi scăldau ochii. Atunci şi ea, gîndindu-se că s-ar fi putut naşte departe de tron şi liberă, ca acele tinere culegătoare de struguri cu chipul oacheş, invoca o imagine scumpă şi şoptea un nume pe care-l rostise destul de des.

Medina-Sidonia părea un loc blestemat, de cînd Blanche de Bourbon se afla prizonieră acolo. Gărzile alungau orice călător, temîndu-se să nu fie vreun complice sau cel puțin un prieten. Regina nu avea în fiecare zi decît un singur moment de libertate, sau mai degrabă de singurătate : ora la care, făcîndu-și siesta sub soarele arzător, santinelele, rușinîndu-se și ele de atîtea măsuri de siguranță pentru paza unei femei, se sprijineau în lănci și dormeau fie la umbra vreunui platan verde, fie la umbra unui zid.

Atunci regina cobora pe o terasă ce dădea spre șanțul plin cu apă, și dacă vedea din depărtare vreun călător, întindea brațele rugătoare, sperînd să-și facă din el un prieten care să ducă regelui Carol vești despre ea.

Dar nimeni nu răspunsese încă la această chemare a prizonierei.

Într-una din zile totuși, văzu venind pe drumul dinspre Arcos, doi călăreți, dintre care unul, cu tot soarele care, asemenea unui glob de foc îi cădea pe cască, părea că se simte destul de bine în armura lui. Își purta cu atîta semeție lancea, încît de la prima vedere recunoșteai în el un cavaler viteaz. De cum îl zări, privirile Blanchei se ațintiră asupra lui și nu-l mai părăsiră. Înainta în galopul întins al unui viguros cal negru și, cu toate că se vedea destul de bine că vine de la Sevilla, cu toate că părea să se îndrepte spre Medina-Sidonia, iar toți solii pe care îi primise pînă atunci de la Sevilla fuseseră soli ai durerilor, regina Blanche simți mai degrabă bucurie decît teamă la vederea cavalerului.

Zărind-o, și el la rîndu-i se opri.

O slabă presimțire de speranță făcu atunci să bată inima prizonierei ; se apropie de meterez, făcu semnul crucii și, ca de obicei, împreună mîinile.

Îndată necunoscutul, îndemnîndu-și calul, veni în galop de-a dreptul spre terasă.

Cu un gest speriat regina îi arătă santinela care dormea rezemată de un sicomor.

Cavalerul descăleca, îi făcu semn scutierului să se apropie și îi șopti cîteva cuvinte. Scutierul conduse amîndoi caii îndărătul unei stînci care îi ascundea vederii, apoi se înapoie la stăpînu-său ; amîndoi se îndreptară spre un

tufiş mare de mirţi şi de fistici de unde se putea auzi vocea de pe terasă.

Vrednicul cavaler care, întocmai ca şi Carol cel Mare, nu putuse în viaţa lui să scrie cu pana alte semne decît literele ce aveau forma de pumnal sau de spadă, porunci scutierului să scrie în grabă, cu un condei pe care acesta din urmă, fiind ştiutor de carte, îl purta totdeauna la el, cîteva cuvinte pe o bucată de piatră teşită.

Apoi făcu semn reginei să se dea puţin înapoi, ca să poată arunca piatra pe terasă. Cu braţu-i vînjos, azvîrli piatra care despică aerul şi căzu pe lespede la cîţiva paşi de regină. Zgomotul căderii îl trezi pe soldatul cufundat într-un somn adînc, dar nevăzînd în jurul lui decît pe regină, nemişcată şi tristă, cum se obişnuise s-o vadă în fiecare zi, în acelaşi loc, închise ochii şi adormi din nou.

Regina se duse să ia piatra de jos şi citi :

„Sînteţi nefericita regină Blanche, sora regelui meu ?"

Răspunsul fu plin de durere şi de măreţie. Îşi încrucişă braţele pe piept şi făcu, de sus în jos, un semn cu capul, însoţit de două lacrimi mari ce-i căzură la picioare.

Cavalerul se înclină respectuos şi, adresîndu-se scutierului care făcuse rost de o altă piatră pentru o a doua scrisoare, îi zise :

— Scrie ce-ţi spun eu.

„Doamnă, puteţi veni pe terasă diseară la ora opt ? ; am să vă dau o scrisoare din partea lui don Frederic".

Scutierul se supuse.

A doua misivă ajunse într-un mod tot atît de fericit ca şi prima. Blanche făcu o mişcare de bucurie, apoi după o îndelungă gîndire, răspunse : „Nu !"

Atunci azvîrli a treia piatră.

„Există vreun mijloc de a pătrunde la dumneavoastră ?" întrebă el, silit să înlocuiască prin gesturi vocea, care ar fi putut trezi santinela, sau scrisul pe care braţul său nu ar fi avut puterea să-l arunce dincolo de şanţ. Regina arătă cavalerului un sicomor, pe care căţărîndu-se putea urca pe zid ; apoi arătă o uşă care ducea de la zidul acela la turnul locuit de ea.

Cavalerul se înclină ; înțelesese.

Tocmai atunci soldatul se trezi și își reluă paza.

Cavalerul rămase cîtva timp ascuns, apoi, folosindu-se de un moment în care atenția santinelei era îndreptată în altă parte, se strecură împreună cu scutierul îndărătul stîncii unde așteptau caii.

— Seniore, spuse scutierul, ne-am vîrît într-o treabă foarte încurcată. De ce nu i-ați trimis adineaori reginei biletul marelui maestru ? În ceea ce mă privește, eu așa aș fi făcut.

— Pentru că o întîmplare putea să-l desprindă pe drum — și regina nu m-ar fi crezut dacă biletul ar fi fost pierdut. Pe diseară deci și să căutăm un mijloc de a ajunge la terasă fără să fim văzuți de santinelă.

Sosi seara. Agénor nu găsise încă nici un mijloc de a pătrunde în fortăreață. Poate să fi fost ora șapte și jumătate.

Agénor ținea să intre, dacă ar fi fost cu putință, fără violență și mai degrabă prin viclenie decît prin forță. Dar, ca de obicei, Musaron era de cu totul altă părere decît stăpînul său.

— În orice fel ați întoarce-o, seniore, tot vom fi siliți să ne batem și să ucidem. Scrupulele voastre mi se par deci neîntemeiate. Uciderea tot ucidere este. Omorul e un păcat și la ora șapte și jumătate și la opt seara. Așadar, din toate mijloacele pe care le propuneți, tot al meu mi se pare mai bun.

— Și care e ?

— O să vedeți. Întîmplarea face ca santinela să fie un ticălos de maur, un necredincios respingător la vedere, care rotește niște ochi albi ca și cînd ar fi de pe acum pe jumătate scufundat în flăcările în care trebuie să fie scufundat în întregime într-o bună zi. Vă rog deci, seniore, să rostiți un *In manus*[1] și să-l botezați în gînd pe acest necredincios.

— Și la ce rezultat vom ajunge ? întrebă Agénor.

— La singurul de care trebuie să ținem seama în această împrejurare. Ucidem corpul, dar salvăm sufletul.

Cavalerul nu prea înțelegea mijlocul pe care se bizuia Musaron. Cu toate astea, deoarece avea o mare încredere în puterea de născocire a scutierului, pe care în mai multe

[1] Prescurtare de la rugăciunea „In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum" — „În mîinile tale, Doamne, îmi încredințez sufletul". (N.T.)

rînduri avusese prilejul s-o preţuiască, se învoi cu propunerea acestuia şi începu să se roage. În vremea asta, Musaron, cu aceeaşi seninătate de care s-ar fi folosit cînd ar fi fost vorba să cîştige o cupă de argint la o serbare cîmpenească, îşi încordă arcul, aşeză o săgeată şi îl ochi pe maur ; aproape numaidecît se auzi un şuierat ascuţit. Agénor, care nu-şi lua privirile de la santinelă, văzu cum i se clatină turbanul şi cum întinde braţele. Soldatul încovoindu-se, deschise gura ca pentru a striga, însă nici un sunet nu-i ieşi din gîtlej ; înăbuşit de sînge şi susţinut de zidul de care se rezemase, rămase aproape drept şi absolut nemişcat.

Agénor se întoarse atunci spre Musaron care, cu zîmbetul pe buze, îşi aşeza la loc arcul din care zburase săgeata înfiptă în inima maurului.

— Vedeţi, seniore, spuse Musaron, din cele făcute de mine am putut trage două foloase : primul, că am trimis fără voia lui un necredincios în paradis ; al doilea că l-am împiedicat să dea alarma. Acum, să mergem, nimic nu ne mai împiedică, terasa e pustie şi drumul ne este deschis.

Alergară spre şanţ, pe care îl trecură înot. Apa aluneca pe armura cavalerului ca pe solzii unui peşte. Cît despre Musaron, totdeauna grijuliu şi plin de respect faţă de persoana lui, se dezbrăcase făcînd din haine un pachet pe care-l purta pe cap. Ajunşi la sicomor se îmbrăcă în vreme ce stăpînul său lăsa apa să se scurgă din armură, apoi se căţărară pe crengi, iar Musaron ajunse cel dintîi în vîrf la aceeaşi înălţime cu meterezul.

— Ei bine ! Ce vezi ? întrebă Mauléon.

— Nimic, răspunse scutierul, în afară de o uşă pe care n-o păzeşte nimeni şi pe care senioria voastră o va face să sară în lături cu două lovituri de secure.

Mauléon ajunsese la aceeaşi înălţime cu scutierul şi prin urmare putu să-şi dea seama singur de adevărul celor auzite. Drumul era liber, iar uşa cu pricina, închisă seara, era singura care împiedica trecerea din apartamentul prizonierei pe terase.

Aşa cum spusese Musaron, vîrînd muchia securii între pietrele zidului, Agénor făcu să sară broasca, apoi cele două zăvoare.

Uşa se deschise. Dinaintea uşii se afla o scară turnantă care slujea de comunicaţie cu apartamentele reginei, a căror intrare principală se găsea în curtea interioară. La

primul etaj găsiră o altă uşă la care cavalerul bătu de trei ori fără să i se răspundă.

Agénor bănui că regina se temea de vreo surpriză.

— Nu vă temeţi, doamnă, noi sîntem.

— V-am auzit bine, spuse regina de dincolo de uşă, dar nu cumva mă trădaţi ?

— Vă trădez atît de puţin, doamnă, răspunse Agénor, încît deschid această uşă pentru a vă înlesni fuga. Am ucis santinela. Vom traversa şanţul, treabă doar de cîteva clipe, iar într-un sfert de oră veţi fi liberă şi pe drumul mare.

— Dar aveţi cheia de la uşă ? întrebă regina. M-au încuiat aici.

Drept răspuns, Agénor execută aceeaşi manevră care îi reuşise şi la uşa de jos. După o clipă, uşa reginei fu forţată ca şi cea dintîi.

— Mulţumescu-ţi ţie, Doamne ! strigă regina zărindu-şi eliberatorii. Dar, adăugă ea cu un glas tremurînd şi aproape nedesluşit, dar don Frederic ?

— Vai ! doamnă, spuse Agénor punînd un genunchi pe pămînt şi întizînd pergamentul, don Frederic... poftiţi scrisoarea lui.

La lumina unei lămpi, Blanche citi biletul.

— Dar înseamnă că e pierdut ! strigă ea. Biletul este un ultim rămas bun al unui condamnat la moarte !

Agénor nu răspunse.

— Pentru Dumnezeu ! strigă regina, în numele prieteniei dumitale pentru marele maestru, spune-mi dacă e mort sau trăieşte.

— Şi într-un caz şi în altul, după cum vedeţi, don Frederic vă îndeamnă să fugiţi.

— Dar dacă el nu mai este, urmă regina, pentru ce să fug ? Dacă a murit, eu pentru ce să trăiesc ?

— Pentru a-i îndeplini ultima dorinţă, doamnă, şi pentru a cere răzbunare în numele vostru şi al său, fratelui vostru, regele Franţei.

În momentul acela, uşa dintre apartamente se deschise şi doica reginei, care o urmase încă din Franţa, intră palidă şi îngrozită.

— Vai ! doamnă, zise ea, castelul se umple de oameni înarmaţi care sosesc din Sevilla, iar un trimis al regelui cere să vă vorbească.

— Veniți, doamnă, spuse Agénor, nu mai e timp de pierdut.

— Dimpotrivă, zise regina, dacă nu m-ar găsi acum, ar alerga după noi și ne-ar ajunge cu siguranță. E mai bine să-l primesc pe trimisul acela și apoi, după ce se va liniști văzîndu-mă și după ce voi fi stat de vorbă cu el, vom fugi.

— Dar, doamnă, urmă cavalerul, dacă trimisul acela a primit cumva porunci groaznice, dacă ar avea gînduri rele ?

— Voi afla de la el dacă don Frederic e mort sau viu.

— Ei bine, doamnă, zise cavalerul, dacă acesta e singurul motiv pentru care îl primiți, am să vă spun adevărul : e mort !

— Dacă e mort, spuse regina Blanche, ce-mi pasă pentru ce a venit omul acela ! Gîndește-te la siguranța dumitale, cavaler de Mauléon, atîta tot. Du-te și spune trimisului că te urmez, adăugă Blanche adresîndu-se doicii.

Apoi, întrucît cavalerul tot mai încerca s-o rețină, ea îi impuse ascultare printr-un gest de regină, și ieși din cameră.

— Seniore, spuse Musaron, dacă vreți să mă credeți, s-o lăsăm pe regină să facă ce va crede de cuviință, iar noi să ne gîndim la plecare. Ceva îmi spune că vom pieri aici în chip jalnic. Să amînăm pe mîine fuga reginei, și mai întîi...

— Ține-ți gura ! zise cavalerul. Ori regina va fi liberă în noaptea asta, ori eu voi muri.

— Atunci, seniore, urmă prevăzătorul Musaron, să punem cel puțin ușile la locul lor, ca să nu se bage de seamă dacă vine cineva pe terasă. O să găsească și cadavrul maurului...

— Împinge-l în apă.

— E o idee, însă bună cel mult pentru o oră ; are să vină iarăși la suprafață, încăpățînatul.

— O oră înseamnă cîteodată viața, zise cavalerul ; du-te.

— Aș vrea să mă și duc și aș vrea să și rămîn lîngă dumneavoastră ; dacă nu mă duc, îl vor găsi pe maur ; dacă mă duc, mi-e teamă să nu vi se întîmple vreo nenorocire cît timp vă voi lăsa singur.

— Și ce vrei să mi se întîmple cînd am pumnal și spadă ?

— Mai știi ! răspunse Musaron.

— Du-te odată, pierzi vremea degeaba.

Musaron făcu trei pași spre ușă, apoi oprindu-se deodată :

— Ah ! seniore, spuse el, auziți vocea asta ?

Într-adevăr, sunetul unor cuvinte rostite destul de tare ajunse pînă la ei ; cavalerul trase cu urechea.

— Parcă ar fi vocea lui Mothril ! zise cavalerul. E cu neputință totuși.

— Nimic nu e cu neputință cu maurii, iadul și magia, urmă Musaron îndreptîndu-se spre ușă cu o repeziciune care dovedea dorința lui de a se găsi cît mai repede sub cerul liber.

— Dacă e Mothril, un motiv mai mult ca să intrăm la regină, spuse Agénor ; căci dacă e Mothril, regina e pierdută ! Și făcu o mișcare spre a-și aduce la îndeplinire mărinimoasa inspirație.

— Seniore, zise Musaron apucîndu-l de tunică, știți că nu sînt un laș. Numai că sînt prevăzător. Nu fac o taină din asta, dimpotrivă mă mîndresc. Ei bine ! mai așteptați cîteva minute, bunul meu senior, după care vă voi urma și în iad, dacă vreți.

— Să așteptăm, răspunse cavalerul, poate că ai dreptate.

Între timp vocea se auzea din ce în ce mai încet ; în schimb, regina care vorbise pînă atunci cu glas scăzut, ridica tonul din ce în ce mai mult. După acest dialog ciudat urmă o scurtă tăcere, apoi un țipăt îngrozitor.

Agénor nu putu să mai rabde și se repezi în coridor.

XI

CUM A PRIMIT CAVALERUL DE MAULÉON DE LA REGINĂ SARCINA DE A PREDA UN INEL REGINEI FRANȚEI, SORA SA

Iată ce se petrecuse, sau mai degrabă ce se petrecea în camera reginei.

Blanche de Bourbon abia străbătuse coridorul și urcase, în urma doicii, cîteva trepte ce duceau în camera

ei, cînd pe scara cea mare a turnului se auziră răsunînd pașii greoi ai unei trupe de soldați.

Însă trupa se opri la etajele de jos ; numai doi oameni urcară, dintre care unul se opri pe coridor, pe cînd celălalt își urmă drumul spre camera reginei.

Cineva bătu la ușă.

— Cine e acolo ? întrebă doica tremurînd toată.

— Un ostaș care vine din partea regelui don Pedro cu un mesaj pentru doña Bianca, răspunse o voce.

— Deschide, zise regina.

Doica deschise ușa și se trase înapoi din fața unui bărbat de statură înaltă care, îmbrăcat într-un costum de soldat, adică o tunică de zale ce-i acoperea tot corpul, mai era înfășurat într-un burnuz alb, a cărui glugă îi acoperea capul și ale cărui cute îi ascundeau mîinile.

— Lasă-ne singuri, bună doică, spuse el cu un accent gutural după care se recunoștea ușor un maur, lasă-ne singuri. Am să-i comunic stăpînei dumitale lucruri foarte importante.

Cea dintîi pornire a doicii fu să rămînă, cu toată porunca ostașului ; dar stăpîna ei, pe care o întrebă din priviri, i făcu semn să plece, și ea se supuse. Însă trecînd prin coridor, regretă foarte mult că plecase, căci îl văzu stînd țeapăn și tăcut lîngă perete pe al doilea oștean, care se pregătea de bună seamă să îndeplinească poruncile celui care intrase la regină.

De îndată ce doica trecu de omul acela, văzîndu-se despărțită de stăpîna ei de către cei doi vizitatori ciudați întocmai ca de o barieră cu neputință de trecut, înțelese că regina era pierdută.

Cît despre aceasta din urmă, calmă și plină de măreție ca de obicei, înaintă spre așa-zisul ostaș, trimisul regelui ; acesta lăsă capul în jos ca și cînd s-ar fi temut să nu fie recunoscut.

— Acum sîntem singuri, spuse ea, să stăm de vorbă.

— Doamnă, începu necunoscutul, regele știe că ați purtat corespondență cu dușmanii săi, ceea ce, după cum știți, este o crimă de înaltă trădare.

— Și numai de azi a aflat regele acest lucru ? întrebă regina cu același calm și aceeași măreție. Mi se pare că a trecut destul de multă vreme de cînd sînt pedepsită pentru această crimă, pe care pretinde că n-o cunoaște decît de azi.

Ostaşul înălţă capul şi răspunse :

— Doamnă, de astă dată regele nu vorbeşte de duşmanii tronului, ci de duşmanii onoarei sale. Regina Castiliei nu trebuie să fie bănuită ; şi totuşi a dat naştere la scandal.

— Îndeplineşte-ţi însărcinarea, zise regina, şi pleacă după ce ţi-o vei fi îndeplinit.

Ostaşul rămase o clipă tăcut ca şi cînd ar fi şovăit să vorbească mai departe ; în cele din urmă întrebă :

— Cunoaşteţi povestea lui don Guttiere ?

— Nu, răspunse regina.

— Totuşi nu e mult de cînd s-a întîmplat şi a făcut destulă vîlvă.

— Tocmai întîmplările mai recente nu le cunosc, răspunse prizoniera, iar vîlva, oricît de mare ar fi fost, străbate cu greu zidurile acestui castel.

— Atunci am să v-o spun eu.

Regina, silită să asculte, rămase în picioare, calmă şi demnă.

— Don Guttiere, urmă trimisul, luase în căsătorie o femeie tînără, frumoasă şi în vîrstă de numai şaisprezece ani, tocmai vîrsta pe care o avea Alteţa Voastră cînd s-a căsătorit cu regele don Pedro.

Regina rămase nepăsătoare la această aluzie, oricît de directă era.

— Această femeie, urmă soldatul, înainte de a fi signora Guttiere, se numea doña Mencía, şi sub acest nume, care era numele ei de fată, îl iubise pe un tînăr senior care nu era altul decît fratele regelui, contele Henric de Transtamare.

Regina tresări.

— Într-o noapte, înapoindu-se acasă, don Guttiere o văzu tremurînd toată şi foarte tulburată ; începu s-o întrebe ; ea pretinse că văzuse un bărbat ascuns în camera ei. Don Guttiere luă o făclie şi căută ; dar nu găsi nimic decît un pumnal de mare preţ, şi îşi dădu seama că nu putea aparţine unui simplu gentilom.

Pe mîner era înscris numele meşterului ; se duse la el şi-l întrebă cui vînduse pumnalul.

— Infantelui don Henric, fratele regelui don Pedro, răspunse meşterul.

Don Guttiere aflase tot ce voia să afle. Nu se putea răzbuna pe prinţul Henric, căci era un vechi castilian plin de respect şi de veneraţie pentru stăpînii săi, şi nu ar fi

îndrăznit să-şi păteze mîinile cu sînge regal, oricît de mare ar fi fost insulta.

Însă doña Mencía era fiica unui simplu gentilom, aşadar pe ea putea să se răzbune, şi se răzbună.

— În ce fel ? întrebă regina, atrasă de interesul ce i-l trezea povestirea acelei întîmplări, care avea o atît de mare asemănare cu a sa.

— O ! într-un fel foarte simplu, spuse trimisul. Se duse să-l aştepte la poarta lui pe un sărman chirurg numit Ludovico şi pe cînd acesta se înapoia acasă, îi puse pumnalul la gît, îl legă la ochi şi îl duse la locuinţa sa.

Ajuns acolo, îi scoase legătura de la ochi. O femeie era legată de un pat, avînd două lumînări aprinse, una la cap, alta la picioare, ca şi cînd ar fi fost moartă. Braţul stîng, mai cu seamă, era legat atît de strîns încît ar fi încercat degeaba să şi-l scoată din legături. Chirurgul rămase înmărmurit, căci nu înţelegea nimic din toate astea.

— Deschide vinele acestei femei, spuse don Guttiere, şi lasă sîngele să se scurgă pînă cînd va muri.

Chirurgul voi să se împotrivească, dar simţi pumnalul lui don Guttiere cum îi străpunge haina, fiind gata să-i străpungă şi pieptul ; se supuse. În aceeaşi noapte, un om palid şi plin de sînge se arunca la picioarele lui don Pedro.

— Sire, îi spunea el, astă-noapte am fost tîrît într-o casă, cu ochii legaţi şi cu pumnalul la gît, şi am fost silit să deschid vinele unei femei şi să las să se scurgă tot sîngele pînă a murit.

— Şi cine te-a forţat ? întrebă regele. Care e numele ucigaşului ?

— Nu-l cunosc, răspunse Ludovico. Dar fără să mă vadă cineva, mi-am muiat mîna în ligheanul cu sînge şi la ieşire, m-am făcut că mă clatin şi m-am rezemat de poartă cu mîna. Cercetaţi, sire, şi casa pe poarta căreia veţi vedea o mînă însîngerată va fi aceea a vinovatului.

Regele don Pedro îl luă cu el pe primarul Sevillei şi străbătură împreună oraşul pînă cînd găsiră îngrozitoarea firmă ; bătu atunci la poartă şi veni să deschidă chiar don Guttiere, căci uitîndu-se pe fereastră îl recunoscu pe ilustrul vizitator.

— Don Guttiere, zise regele, unde este doña Mencía ?

— Aveţi s-o vedeţi, sire, răspunse spaniolul.

Şi conducîndu-l pe rege în camera unde luminările ardeau mereu şi unde mai ieşeau încă aburi din ligheanul plin de sînge cald :

— Sire, zise el, iat-o pe aceea pe care o căutaţi.

— Ce ţi-a făcut această femeie ? întrebă regele.

— M-a înşelat, sire.

— Şi pentru ce te-ai răzbunat pe ea şi nu pe complicele ei ?

— Complicele ei este prinţul don Henric de Transtamare, fratele regelui don Pedro.

— Ai vreo dovadă în această privinţă ?

— Iată pumnalul prinţului, care i-a căzut din greşeală în camera soţiei mele, şi pe care l-am găsit cînd am venit acasă.

— Bine, zise regele, înmormînteaz-o pe doña Mencía şi pune să se cureţe poarta casei dumitale pe care se vede o mînă însîngerată.

— Nu, sire, răspunse don Guttiere ; fiecare om care practică o meserie publică are obiceiul să pună deasupra porţii semnul meseriei sale ; eu sînt medicul onoarei mele şi mîna însîngerată este firma mea.

— Fie, zise don Pedro, să rămînă deci acolo şi să-i arate celei de-a doua soţii, dacă te vei căsători din nou, cît respect şi credinţă datorează soţului ei.

— Şi nu s-a mai întîmplat nimic altceva ? întrebă Blanche.

— Ba da, doamnă ; înapoindu-se la palat, regele don Pedro l-a exilat pe infantele don Henric.

— Ei bine ! ce legătură are această poveste cu mine, întrebă regina, şi prin ce îmi seamănă doña Mencía ?

— Prin aceea că, întocmai ca dumneavoastră, ea a trădat onoarea soţului, răspunse ostaşul, şi prin aceea că, întocmai ca don Guttiere, a cărui purtare a încuviinţat-o şi pe care l-a iertat, regele don Pedro s-a şi răzbunat pe complicele vostru.

— Pe complicele meu ! Ce vrei să spui, ostaşule ? murmură Blanche, căreia aceste cuvinte îi aduceau aminte de biletul lui don Frederic şi de spaimele ei trecute.

— Vreau să spun că marele maestru a murit, răspunse cu răceală ostaşul, pentru crima de trădare a onoarei regelui său, şi că, fiind vinovată de aceeaşi crimă ca şi el, trebuie să vă pregătiţi de moarte.

Blanche rămase îngheţată, nu la vestea că avea să moară, ci la aceea că iubitul ei era mort.

— Mort ! spuse ea. Aşadar e adevărat, a murit !

Cea mai iscusită accentuare a vocii omenești abia ar fi putut să redea cîtă deznădejde și groază puse tînăra femeie în aceste cuvinte.

— Da, doamnă, reluă ostașul maur, și am adus cu mine treizeci de soldați spre a escorta corpul reginei de la Medina-Sidonia la Sevilla, pentru a i se acorda toate onorurile datorate rangului ei, deși este vinovată.

— Ostașule, zise regina, ți-am mai spus o dată că regele don Pedro este judecătorul meu, iar tu doar călăul.

— Bine, doamnă, urmă ostașul, și scoase din buzunar un șnur de mătase lung și mlădios, la capătul căruia făcu un laț.

Această cruzime rece o revoltă pe regină.

— O ! strigă ea, cum a putut regele don Pedro să găsească în tot regatul un spaniol care să primească această ticăloasă însărcinare ?

— Nu sînt spaniol, sînt maur ! spuse ostașul ridicînd capul și dînd la o parte gluga albă care îi ascundea fața.

— Mothril ! strigă ea, urgia Spaniei !...

— Un bărbat de sînge nobil, doamnă, care nu va dezonora capul reginei atingîndu-l, reluă maurul rîzînd.

Făcu un pas spre regină, cu șnurul fatal în mînă. Instinctul de conservare o făcu pe tînăra femeie să dea înapoi din fața ucigașului cu un pas egal cu cel pe care-l făcuse acesta pentru a se apropia de ea.

— Vai ! N-ai să mă ucizi astfel fără să-mi fac rugăciunea și să mă împărtășesc ! strigă Blanche.

— Doamnă, nici un păcat nu apasă asupra voastră, deoarece ați spus că sînteți nevinovată.

— Ticălosule ! Îndrăznești s-o insulți pe regina ta înainte de a o sugruma... Oh ! lașule ! de ce n-am lîngă mine pe vreunul din vitejii mei francezi să mă apere !

— Da, spuse Mothril rîzînd, dar din păcate vitejii voștri francezi sînt de cealaltă parte a Pirineilor ; în afară de cazul cînd Dumnezeul vostru ar face vreo minune...

— Dumnezeul meu e mare ! strigă Blanche. Ajutor ! Cavalere ! ajutor.

Și se repezi spre ușă ; dar mai înainte de a fi atins pragul, Mothril azvîrli șnurul care i se opri pe umeri. Apoi trase de laț și în momentul acela regina, simțind zgarda rece care îi strîngea gîtul, scoase un țipăt sfîșietor. Tot atunci Mauléon, uitînd sfaturile scutierului, se repezi spre locul de unde venea țipătul.

— Ajutor! strigă tînăra femeie cu glas sugrumat, zbătîndu-se pe podea.

— Cheamă, cheamă, zise maurul strîngînd laţul de care nefericita prizonieră se agăţa cu amîndouă mîinile; cheamă şi vom vedea cine o să-ţi vină în ajutor, Dumnezeul tău sau iubitul.

Deodată nişte pinteni răsunară pe coridor şi în pragul uşii apăru cavalerul în faţa maurului încremenit.

Regina scoase un geamăt în care se amesteca bucuria şi suferinţa. Agénor-îşi ridică spada, însă Mothril, cu braţu-i vînjos, o forţă pe regină să se ridice, făcîndu-şi pavăză din corpul ei.

Gemetele nenorocitei se schimbaseră într-un horcăit înăbuşit, braţele i se răsuciseră de violenţa durerii, iar buzele i se învineţiră.

— Kebir! strigă Mothril în arabă, Kebir! Ajutor!

Şi în acelaşi timp se apăra atît cu corpul reginei cît şi cu unul din acele temute iatagane, a cărui lamă înconvoiată, atunci cînd apucă un cap îl taie şi îl face să zboare, aşa cum face secera cu un spic de grîu.

— Ah! Necredinciosule, strigă Agénor, vrei să ucizi o fiică a Franţei?

Şi peste capul reginei, încercă să-l lovească pe Mothril cu spada.

Dar în acelaşi timp, se simţi cuprins de mijloc şi îndoit spre spate de Kebir, ale cărui braţe îl strîngeau ca într-o chingă de fier.

Se întoarse spre acest nou adversar, dar pierdu un timp preţios. Regina căzuse din nou în genunchi; nu mai ţipa, nu mai gemea, nu mai horcăia. Părea moartă.

Kebir căuta din ochi vreun loc în armura cavalerului unde să-şi poată împlînta pumnalul pe care-l ţinea între dinţi.

Acestei scene îi trebuise mai puţin timp să ajungă în punctul unde ne aflăm, decît îi trebuie fulgerului să sclipească şi să dispară. Tocmai atît cît îi trebui lui Musaron ca să-şi urmeze stăpînul şi să ajungă la rîndu-i în camera reginei.

Ajunse.

Ţipătul pe care-l scoase văzînd ce se petrecea îi dădu de veste lui Agénor că îi sosise un ajutor.

— Mai întîi regina! spuse cavalerul, care se afla tot în strînsoarea lui Kebir.

Urmă o clipă de tăcere, după care Mauléon auzi un şuierat trecîndu-i pe la ureche, apoi simţi cum braţele maurului se desprindeau.

Săgeata azvîrlită de arcul lui Musaron îi străpunsese gîtul.

— Repede la uşă ! strigă Agénor, închide orice comunicaţie ; eu am să mă ocup de bandit !

Liberîndu-se de cadavrul lui Kebir care rămăsese agăţat de el într-o ultimă strînsoare şi care căzu cu greutate pe podea, se repezi la Mothril ; şi înainte ca acesta să fi avut vreme să se ridice şi să se apere, îi dădu o lovitură atît de puternică încît spada lui grea despică zaua dublă de fier ce-i ocrotea capul şi îi crestă ţeasta. Ochii maurului se împăienjeniră, un sînge negru şi gros îi năclăi barba şi căzu peste regină, ca şi cînd ar fi voit să-şi înăbuşe şi mai mult victima cu ultimele-i zvîrcoliri.

Agénor îl dădu la o parte pe maur cu o lovitură de picior, şi aplecîndu-se deasupra reginei îi desfăcu repede laţul care aproape îi intrase în carne. Un oftat prelung fu singurul semn că regina mai trăia ; dar întreg corpul părea a-i fi paralizat.

— A noastră e izbînda ! strigă Musaron. Seniore, luaţi-o pe tînăra doamnă de cap, eu am s-o iau de picioare, şi-o vom duce aşa.

Ca şi cînd ar fi auzit cuvintele scutierului, ca şi cînd ar fi voit să vină în ajutorul eliberatorilor săi, regina se ridică printr-o mişcare convulsivă şi viaţa urcă din nou pe buzele ei.

— În zadar, în zadar, spuse ea. Lăsaţi-mă. Sînt mai mult de jumătate în mormînt. Daţi-mi doar o cruce ; să mor sărutînd simbolul mîntuirii noastre.

Agénor îi dădu să sărute mînerul spadei care avea formă de cruce.

— Vai ! vai ! zise regina. Abia coborîtă din cer şi iată-mă urcînd din nou, că mă înapoiez printre celelalte focioare, însoţitoarele mele. Dumnezeu mă va ierta căci am iubit şi am suferit mult.

— Veniţi, veniţi, spuse cavalerul ; mai e încă timp, vă vom salva.

Regina apucă mîna lui Agénor.

— Nu, nu ! totul s-a sfîrşit pentru mine. Ai făcut tot ce puteai face, cavalere. Fugi, părăseşte Spania, înapoiază-te în Franţa, du-te la sora mea şi povesteşte-i tot ce-ai

văzut, iar ea să ne răzbune. Eu am să-i spun lui don Frederic cît de nobil şi credincios prieten ai fost.

Şi scoţînd din deget un inel, îl dădu cavalerului, spunîndu-i :

— Vei preda acest inel surorii mele, este cel pe care mi l-a dat la plecare, în numele soţului ei regele Carol.

Ridicîndu-se pentru a doua oară spre crucea spadei lui Agénor, îşi dădu sufletul chiar în clipa cînd atingea cu buzele fierul simbolic.

— Seniore, strigă Musaron trăgînd cu urechea spre coridor, vin, aleargă, sînt numeroşi.

— Nu trebuie să găsească trupul reginei mele laolaltă cu al ucigaşilor, spuse Agénor. Ajută-mă, Musaron.

Luă cadavrul reginei, îl aşeză într-o poziţie maiestuoasă pe scaunul de lemn sculptat şi îi puse piciorul pe capul însîngerat al lui Mothril, aşa cum pictorii şi sculptorii au aşezat piciorul Fecioarei pe capul zdrobit al şarpelui.

— Şi acum, să plecăm, zise Agénor, dacă nu sîntem cumva încercuiţi.

Cîteva minute mai tîrziu, cei doi francezi se aflau din nou afară, şi, îndreptîndu-se spre sicomor, vedeau cadavrul sfîntinelei care, în aceeaşi poziţie în care îl lăsaseră, părea să mai vegheze şi acum cu ochii lui mari lipsiţi de priviri, pe care moartea uitase să-i închidă.

Se şi aflau dincolo de şanţ, cînd forfota torţelor şi strigăte din ce în ce mai puternice le dădură de veste că taina din turn fusese descoperită.

XII

CUM A PLECAT CAVALERUL DE MAULÉON SPRE FRANŢA ŞI CE I S-A ÎNTÎMPLAT PE DRUM

Pentru a se înapoia în Franţa, Agénor o luă aproape pe acelaşi drum pe care o luase pentru a veni în Spania. Singur, prin urmare neinspirînd nici o teamă ; sărac, prin urmare neinspirînd nici o invidie, nădăjduia să se achite într-un mod fericit de însărcinarea ce i-o dăduse regina muribundă ; totuşi, trebuia să se ferească pe drum de o mulţime de întîlniri neplăcute.

Mai întîi de leproşi care, după cum se spunea, otrăveau fîntînile cu un amestec de păr uns cu capete de năpîrci şi cu labe de broaşte rîioase.

Apoi de regele Navarrei, duşmanul regelui Franţei, şi prin urmare al francezilor.

Apoi de ţărani[1] care, după ce răsculaseră multă vreme poporul împotriva nobilimii, ajunseseră în cele din urmă să ridice biciul şi furca împotriva armurii.

Apoi de englezi, instalaţi mişeleşte la toate colţurile mai bune al acelui frumos regat al Franţei, la Bayonne, la Bordeaux, în Dauphiné, în Normandia, în Picardia, ba la nevoie chiar în mahalalele Parisului ; în sfîrşit de Marile companii, adunături eterogene ce cuprindeau în ele tot ce poate fi mai rău, asmuţind împotriva călătorilor, împotriva proprietăţii, împotriva locuitorului paşnic, împotriva frumuseţii, împotriva puterii, împotriva bogăţiei, o şleahtă veşnic flămîndă.

În afară de aceste neajunsuri din care nu am redat decît o mică parte, Agénor călătorea cum nu se poate mai liniştit.

Pentru călătorul de pe vremea aceea era o obligaţie să studieze, să urmeze şi să imite obiceiurile vrăbiilor de cîmp. Ele nu fac un salt, un zbor, o mişcare fără a-şi întoarce capul cu repeziciune spre cele patru puncte cardinale, spre a vedea dacă nu se zăreşte fie o puşcă, fie un laţ, fie o praştie, fie un cîine, fie un copil, fie un şoarece, fie un uliu.

Musaron era vrabia îngrijorată şi prădalnică ; fusese însărcinat de Agénor să aibă grijă de pungă şi n-ar fi vrut ca din aproape goală cum era să ajungă să bată vîntul întrînsa.

Străbătură fără necazuri Roussilon-ul, Languedoc-ul, Dauphiné-ul, Lyonnais-ul şi ajunseră pînă la Châlon-sur-Saône. Dar încrederea în norocul de pînă atunci îi pierdu: convinşi că nu avea să li se mai întîmple nimic fiind atît de aproape de ţintă, se încumetară să călătorească într-o noapte, iar în dimineaţa următoare, de cum se iviră zorile, căzură într-o ambuscadă atît de numeroasă şi atît de bine întinsă, încît nu era chip să i te împotriveşti ; prevăzătorul Musaron puse mîna pe braţul stăpînului său în momentul în care acesta, fără să chibzuiască, se pregătea

[1] În franţuzeşte *Jacques*, cei care în 1358 au pornit răscoala numită *La Jacquerie*. (N.T.)

să-şi tragă spada din teacă, astfel că fură prinşi fără a se recurge la violenţă. Lucrul de care se temuseră cel mai mult sau mai degrabă cavalerul se temuse, li se întîmplase : Musaron şi cu el se aflau în puterea căpitanului unei companii, pe nume Hugues de Caverley, adică a unui om care era în acelaşi timp englez prin naştere, evreu prin fire, arab prin apucături, ţăran prin gusturi, navarez prin viclenie şi aproape lepros peste toate astea, căci se războise prin ţări atît de calde, zicea el, încît se obişnuise cu căldura pînă într-atît încît nu mai putea părăsi armura şi mănuşile de fier.

Cît despre bîrfitorii lui — şi căpitanul, ca toţi oamenii cu merite deosebite, avea destui — aceştia spuneau că dacă nu-şi scotea armura şi mănuşile, o făcea ca să nu transmită numeroşilor săi prieteni boala neplăcută pe care avusese nenorocirea s-o aducă din Italia.

Musaron şi cavalerul fură conduşi numaidecît în faţa şefului. Era un bărbat voinic care voia să vadă totul cu ochii lui ; căci, pe vremurile acelea de restrişte, s-ar fi putut — după cum pretindea el — ca oamenii lui să lase să treacă vreun prinţ deghizat în cerşetor şi astfel ar fi pierdut un nou prilej de a face avere.

În cîteva clipe se lămurise ce treburi îl aduseseră pe Mauléon prin partea locului, treburi ce se puteau mărturisi, bineînţeles ; cît despre însărcinarea dată de regina Blanche nici nu se aduse vorba. Se discută despre răscumpărare, atîta tot.

— Te rog să mă ierţi, zise Caverley, stăteam acolo pe drum ca păianjenul pe grindă. Aşteptam pe cineva sau ceva, ai venit dumneata şi te-am prins ; dar fără nici un gînd rău împotriva dumitale. Vai ! De cînd regele Carol al V-lea e regent, adică de la sfîrşitul războiului, nu mai putem să ne cîştigăm traiul. Dumneata eşti un cavaler încîntător şi te-aş lăsa bucuros să pleci dacă am trăi în vremuri obişnuite ; dar pe vreme de foamete, vezi dumneata, aduni şi firimiturile.

— Iată-le pe ale mele, spuse Mauléon arătîndu-i căpitanului punga goală. Acum îţi jur pe Dumnezeu şi pe partea mea de paradis, că nu posed nici moşii, nici bani, nici altceva. Aşadar, la ce ţi-aş fi de folos ? Lasă-mă să plec.

— Mai întîi, tînărul meu prieten, răspunse căpitanul Caverley privind statura vînjoasă şi înfăţişarea războinică a cavalerului, mai întîi cred că ţi-ar sta de minune în

primele rînduri ale companiei noastre, apoi ai calul dumitale, scutierul dumitale ; dar nu toate astea constituie o captură prețioasă pentru mine.

— Și mă rog, ce împrejurare nefericită îmi dă oare atît de mare preț în ochii dumitale ?

— Ești cavaler, nu-i așa ?

— Da, am fost făcut cavaler la Narbonne de mîna unuia din cei dintîi prinți ai creștinătății.

— Așadar dumneata ești pentru mine un ostatic prețios, deoarece mărturisești că ești cavaler.

— Un ostatic ?

— Negreșit ; dacă regele Carol al V-lea îl prinde pe unul din oamenii mei, pe unul din locotenenții mei și vrea să-l spînzure, atunci îl amenințși eu că te spînzur pe dumneata, și asta o să-l oprească. Dacă nu ține seama de amenințarea mea și totuși pune să-l spînzure, te spînzur și eu pe dumneata și o să fie o mare tristețe pentru el să-și vadă un gentilom spînzurat. Dar, iartă-mă, adăugă Caverley, văd la mîna dumitale o bijuterie pe care n-am băgat-o de seamă, ceva de parc-ar fi un inel. Ei, drăcie ! Arată-mi-l și mie, cavalere. Sînt amator de obiecte frumos lucrate, mai ales cînd scumpetea materialului se adaugă la valoarea execuției.

Din acest moment, Mauléon își dădu seama cu cine avea de-a face. Căpitanul Caverley era un conducător de bandă ; se făcuse șef de bandiți, văzînd că nu mai are nimic de făcut dacă și-ar fi continuat în mod cinstit meseria de ostaș, după cum singur mărturisea.

— Căpitane, zise Agénor retrăgîndu-și mîna, respecți ceva pe lumea asta ?

— Tot ce-mi produce teamă, răspunse condotierul. E drept că nu mă tem de nimic.

— Îmi pare rău, spuse cu răceală Agénor, căci altminteri acest inel care valorează...

— Trei sute de livre, întrerupse Caverley, aruncîndu-și doar o privire asupra bijuteriei, dacă socotim numai greutatea aurului fără a ține seama și de lucrătură.

— Ei bine ! Acest inel, căpitane, care după spusele dumitale valorează doar trei sute de livre, dacă te-ai fi temut de ceva, ți-ar fi adus o mie.

— Cum așa ? Spune, tînărul meu prieten, omul învață la orice vîrstă, iar mie îmi place să învăț.

— Cel puțin ai cuvînt de onoare, căpitane ?

— Cred că aveam odată ; dar tot dîndu-l în dreapta şi-n stînga, nu-l mai am.

— Dar cel puţin, ai încredere în cuvîntul altora care, nedîndu-l niciodată, îl mai au încă ?

— N-am încredere decît în cuvîntul unui singur om, iar omul acela nu eşti dumneata, cavalere.

— Cine e ?

— Seniorul Bertrand Duguesclin. Dar seniorul Duguesclin ar răspunde pentru dumneata ?

— Nu-l cunosc, spuse Agénor, cel puţin nu personal. Dar oricît de străin mi-ar fi, dacă mă laşi să mă duc unde am nevoie, dacă mă laşi să predau inelul cui trebuie, îţi făgăduiesc, chiar în numele seniorului Duguesclin, nu o mie de livre, ci o mie de scuzi de aur.

— Prefer cele trei sute de livre peşin, cît valorează inelul, spuse Caverley rîzînd şi întinzînd mîna spre Agénor.

Cavalerul se dădu cu vioiciune înapoi şi îndreptîndu-se către o fereastră ce dădea spre rîu :

— Inelul acesta, spuse el scoţîndu-l din deget şi întinzînd braţul deasupra rîului, este inelul reginei Blanche de Castilia, şi îl duc regelui Franţei. Dacă-mi vei da cuvîntul tău că mă laşi să plec, şi să ştii că eu am încredere în el — îţi făgăduiesc o mie de scuzi de aur. Dacă mă refuzi, arunc inelul în rîu şi pierzi atît inelul cît şi răscumpărarea.

— Da, însă te opresc pe tine şi pun să te spînzure.

— Asta e o despăgubire prea neînsemnată pentru un socotitor atît de dibaci ca tine ; şi dovada că nu socoteşti moartea mea la preţul de o mie de scuzi, este că nu zici nu.

— Nu zic nu, urmă Caverley, pentru că...

— Pentru că ţi-e teamă, căpitane. Spune nu, şi inelul e pierdut, şi o să pui să mă spînzure după aceea, dacă vrei. Ei bine ! Spui nu, spui da ?

— Pe legea mea ! izbucni Caverley, cuprins de admiraţie, aşa băiat mai zic şi eu. Pînă şi scutierul a rămas ţintuit locului. Să mă ia dracul ! Pe splina sfîntului nostru părinte papa ! Îmi placi, cavalere.

— Foarte bine, iar eu îţi sînt recunoscător cum se cuvine. Dar răspunde.

— Ce vrei să răspund ?

— Da sau nu, nu cer altceva.

— Ei bine ! Da.

— Să fie într-un ceas bun spuse cavalerul punînd inelul la loc în deget.

— Dar cu o condiţie, totuşi, urmă căpitanul.

— Care ?

Caverley se pregătea să răspundă, cînd o mare zarvă îi atrase atenţia ; tărăboiul se petrecea la marginea satului, sau mai degrabă a taberei aşezate pe malul rîului şi înconjurată de păduri. Mai mulţi soldaţi îşi băgară capetele speriate pe uşă, strigînd :

— Căpitane, căpitane !

— Bine, bine, răspunse condotierul, obişnuit cu acest soi de alarme, vin îndată ; apoi întorcîndu-se spre cavaler. Tu, rămîi aici, te vor păzi doisprezece oameni. Sper că-ţi fac destulă onoare, ce zici ?

— Fie, zise cavalerul, dar să nu se apropie de mine ; căci la primul pas ce-l vor face, arunc inelul în Saône.

— Să nu vă apropiaţi, dar nici să nu-l părăsiţi, spuse Caverley bandiţilor.

Şi, salutîndu-l pe cavaler, fără să fi ridicat o clipă viziera căştii, se îndreptă cu paşi ce trădau nepăsarea obişnuinţei spre locul unde era gălăgia mai mare.

Tot timpul cît lipsi, Mauléon şi scutierul rămaseră în picioare lîngă fereastră, paznicii se aflau în cealaltă parte a camerei şi stăteau nemişcaţi în faţa uşii.

Tărăboiul continuă deşi se potoli treptat, în cele din urmă încetă cu totul, şi, la o jumătate de oră, Hugues de Caverley apăru din nou, aducînd cu el un nou prizonier pe care-l făcuse compania, împînzită prin întreg ţinutul ca un laţ de prins ciocîrlii.

Prizonierul părea să fie un nobil de ţară, de o statură frumoasă şi bine făcută ; ca armură avea o cască ruginită şi o platoşă care părea să fi fost adunată de vreunul din strămoşii lui de pe cîmpul de luptă de la Roncevaux [1]. Cînd îl vedeai înzorzonat astfel, prima dată îţi venea să rîzi ; dar ceva mîndru în ţinuta lui, ceva îndrăzneţ în înfăţişarea pe care încerca totuşi să şi-o prefacă smerită, inspira zeflemiştilor dacă nu respect cel puţin precauţie.

— L-aţi scotocit bine ? întrebă Caverley.

— Da, căpitane, răspunse un locotenent german căruia Caverley îi datora fericita alegere a poziţiei pe care

[1] Trecătoare în Pirinei, unde în anul 778 a fost distrusă ariergarda lui Carol cel Mare de către basci, şi unde a pierit cavalerul Roland.

o ocupa ; această alegere îi fusese sugerată acestuia nu de calităţile strategice, ci de bunătatea vinurilor care, încă de pe vremea aceea, se recoltau pe malurile Saônei.

— Cînd zic el, urmă căpitanul, vreau să zic el şi oamenii lui.

— Fiţi pe pace, operaţiunea a fost făcută aşa cum se cuvine, răspunse locotenentul german.

— Şi ce aţi găsit asupra lor ?

— O marcă de aur şi două mărci de argint.

— Bravo ! zise Caverley, ziua pare să fie destul de bună.

Apoi întorcîndu-se spre noul prizonier :

— Acum, spuse el, să stăm puţin de vorbă, paladinul [1] meu ; cu toate că semeni foarte mult cu un nepot al împăratului Carol cel Mare, nu mi-ar părea rău să aflu chiar din gura dumitale cine eşti ; să vedem, spune-ne sincer, fără reţinere, fără rezerve.

— Sînt, aşa cum poţi vedea după accentul meu, răspunse necunoscutul, un biet gentilom din Aragon care am venit să vizitez Franţa.

— Ai dreptate, spuse Caverley, Franţa e o ţară frumoasă.

— Da, adăugă şi locotenentul, numai că momentul pe care l-ai ales nu prea e prielnic.

Mauléon nu se putu opri să nu zîmbească, deoarece simţise pe pielea lui cîtă dreptate avea locotenentul.

Gentilomul străin rămase însă nepăsător.

— Ascultă, urmă Caverley, nu ne-ai spus pînă acum decît ţara ta, adică jumătate din ce vrem să ştim ; acum să ne spui şi numele tău.

— Chiar de ţi l-aş spune, tot nu l-ai cunoaşte, răspunse cavalerul. Dealtfel nu am nici un nume căci sînt bastard.

— Afară numai dacă nu eşti evreu, turc sau maur, trebuie să ai cel puţin un nume de botez.

— Mă numesc Henric, răspunse cavalerul.

— Bine faci. Acum, ridică-ţi puţin casca să-ţi vedem şi noi mutrişoara de boiernaş aragonez.

Necunoscutul şovăi şi se uită de jur împrejurul lui ca spre a se asigura că nu e nimeni care să-l cunoască.

Caverley, plictisit de atîta aşteptare, făcu un semn. Unul din aventurieri se apropie atunci de prizonier, şi

[1] Cavaler din suita lui Carol cel Mare.

lovind cu mînerul spadei în bumbul de la cască, ridică viziera de fier ce ascundea fața necunoscutului.

Mauléon scoase un țipăt. Fața aceea era portretul leit al nefericitului mare maestru don Frederic, de a cărui moarte nu putea totuși să se îndoiască, deoarece îi ținuse capul în mîini.

Musaron îngălbeni de groază și se închină.

— Aha ! Vă cunoașteți, spuse Caverley uitîndu-se pe rînd la Mauléon și la cavalerul cu casca ruginită.

Auzind acestea, necunoscutul se uita la Mauléon cu oarecare îngrijorare. Dar de la prima privire dîndu-și seama că îl vedea pe cavaler pentru prima oară, fața i se însenină.

— Ei, ce zici ? întrebă Caverley.

— Eu, spuse ultimul venit, nu-l cunosc pe acest gentilom, așa că te înșeli.

— Dar tu ?

— Eu la fel.

— Atunci pentru ce ai scos un țipăt adineaori ? întrebă căpitanul destul de neîncrezător, cu toată tăgada celor doi prizonieri.

— Pentru că am crezut că vrea să-i taie capul atunci cînd i-a ridicat viziera.

Caverley începu să rîdă.

— Așa renume rău avem ? întrebă el. Dar fii sincer, cavalere, îl cunoști sau nu pe acest spaniol ?

— Pe cuvîntul meu de cavaler, răspunse Agénor, îl văd azi pentru prima oară.

Și în timp ce făcea acest jurămînt, care era curatul adevăr, Mauléon nu-și mai revenea din uimire văzînd ciudata asemănare.

Caverley își plimba ochii de la unul la altul. Cavalerul necunoscut își reluase înfățișarea de nepăsare și părea o statuie de marmură.

— Ascultă, spuse Caverley, nerăbdător să dezlege taina. Tu ai sosit primul, cavaler de... Am uitat să te întreb de nume, dar nu cumva și tu ești bastard ?

— Da, spuse cavalerul, sînt.

— Bine, murmură aventurierul. Atunci nici tu n-ai nume ?

— Ba da, am unul. Mă numesc Agénor, și întrucît m-am născut la Mauléon, mi se zice de obicei Bastardul de Mauléon.

Caverley aruncă repede o privire spre necunoscut ca să vadă dacă numele rostit de cavaler îi făcea vreo impresie.

Dar nici un muşchi nu i se mişcă pe faţă.

— Aşadar, Bastard de Mauléon, zise Caverley, tu ai sosit primul, să terminăm cu treburile tale mai întîi, după aceea vom trece la ale seniorului Henric. După cum spuneam : inelul pentru două mii de scuzi.

— Pentru o mie, îndreptă Agénor.

— Crezi ?

— Sînt sigur.

— Poate să fie şi aşa. Inelul deci pentru o mie de scuzi. Dar îmi garantezi că e chiar inelul Blanchei de Bourbon ?

— Da, zise cavalerul.

Necunoscutul făcu la rîndu-i o mişcare de uimire care nu-i scăpă lui Mauléon.

— Regina Castiliei ? urmă Caverley.

— Regina Castiliei, răspunse Agénor.

Necunoscutul deveni mai atent.

— Cumnata regelui Carol al V-lea ? întrebă din nou căpitanul.

— Cumnata regelui Carol al V-lea.

Necunoscutul era numai urechi.

— Aceeaşi care se află închisă în castelul Medina-Sidonia din porunca regelui don Pedro, soţul ei ?

— Aceeaşi care a fost spînzurată de curînd din porunca soţului ei don Pedro la castelul Medina-Sidonia, răspunse necunoscutul cu o voce calmă, dar neşovăielnică.

Mauléon îl privi cu uimire.

— Ah ! ah ! făcu Caverley, iată că se încurcă iţele.

— Cum aţi aflat această veste ? întrebă Mauléon, credeam că sînt primul care o aduc în Franţa.

— Nu v-am spus că sînt spaniol şi că vin din Aragon? Tocmai în momentul plecării mele am auzit de această nenorocire, care făcea mare vîlvă în Spania.

— Dar dacă regina Blanche de Bourbon a murit, cum de se află inelul la tine ?

— Pentru că mi l-a încredințat înainte de a muri ca să mă duc să-l dau surorii ei regina Franței și să-i spun în același timp cine a pus s-o omoare și cum a murit.

— Așadar ai fost de față la ultimele ei clipe ? întrebă cu vioiciune cavalerul.

— Da, răspunse Agénor, și chiar eu l-am ucis pe asasinul ei.

— Un maur ? întrebă necunoscutul.

— Mothril, răspunse cavalerul.

— Chiar așa e, însă nu l-ai ucis.

— Cum așa ?

— L-ai rănit doar.

— Drace ! zise Musaron, dacă aș fi știut una ca asta, eu care mai aveam încă unsprezece săgeți în tolbă !

— Lăsați discuția, spuse Caverley, toate astea sînt poate foarte importante pentru voi, însă pe mine nu mă privesc cîtuși de puțin, avînd în vedere că eu nu sînt nici spaniol, nici francez.

— Ai dreptate, zise Mauléon. Așadar ne-am înțeles, oprești tot ce aveam asupra mea și îmi redai libertatea, atît mie cît și scutierului meu.

— N-a fost vorba de scutier, spuse Caverley.

— Pentru că se înțelegea de la sine. Îmi lași inelul și în schimbul inelului îți dau o mie de livre.

— De minune, urmă căpitanul, dar mai era încă o mică condiție.

— O condiție ?

— Pe care mă pregăteam să ți-o spun în clipa cînd am fost întrerupți.

— Așa e, zise Agénor, mi-aduc aminte. Și care e condiția ?

— Ca în afară de cele o mie de livre la care prețuiesc biletul de liberă trecere, îmi vei mai datora serviciul în compania mea pe tot timpul primei expediții la care va crede de cuviință regele Carol al V-lea să ne întrebuințeze, sau pe care voi socoti eu să o fac pentru propriul meu interes.

Mauléon făcu o mișcare de uimire.

— Așa că alege : ori îmi primești condițiile ori nu le primești. Ai să semnezi că faci parte din compania

mea și în schimbul acestui angajament, ești liber... deocamdată, bineînțeles.

— Și dacă nu mai vin ? întrebă Mauléon.

— O ! Ai să vii, i-o întoarse Caverley, pentru că pretinzi că ai cuvînt.

— Ei bine ! Fie, primesc, dar cu o rezervă, una singură.

— Care ?

— Aceea că, sub nici un motiv, nu vei putea să mă faci să ridic armele împotriva regelui Franței.

— E drept. La asta nu mă gîndisem, spuse Caverley, eu care nu am ca rege decît pe cel al Angliei, și nici măcar pe el... O să scriem așadar un angajament și tu o să-l semnezi.

— Nu știu să scriu, zise cavalerul, care împărtășea fără nici o stingherealâ neștiința de carte răspîndită în general printre nobilii acelor vremuri. Dar are să scrie scutierul meu.

— Și ai să-ți pui crucea pe el ? întrebă Caverley.

— Am s-o pun.

Luă un pergament, o pană și i le întinse lui Musaron, care scrise după dictarea sa :

„Eu, Agénor, cavaler de Mauléon, mă angajez ca de îndată ce-mi voi fi îndeplinit însărcinarea pe lîngă regele Carol al V-lea, să mă înapoiez la căpitanul Hugues de Caverley oriunde s-ar găsi și să-l slujesc, eu și scutierul meu, pe tot timpul celei dintîi campanii, cu condiția ca această primă campanie să nu fie îndreptată împotriva regelui Franței, nici împotriva monseniorului conte de Foix, seniorul meu suzeran".

— Și cele o mie de livre ? strecură încet Caverley.

— E drept, zise Agénor, le uitasem.

— Da, însă eu am o memorie bună.

Agénor continuă, dictîndu-i lui Musaron :

„Și pe deasupra voi preda numitului Hugues Caverley suma de o mie de livre pe care recunosc că i-o datorez în schimbul libertății provizorii pe care mi-a redat-o".

Scutierul adăugă ziua, luna și anul, după care cavalerul apucă pana, aproape tot așa cum ar fi apucat un pumnal și trase cu curaj un semn în formă de cruce.

Caverley luă pergamentul, îl citi cu cea mai mare atenție, presără niște nisip pe scrisul încă umed, îndoi cu grijă pergamentul și îl vîrî după cureaua de care-i atîrna spada.

— Așa, acum totul e-n ordine. Poți să pleci, ești liber.

— Ascultă, spuse necunoscutul. Cum nu am vreme de pierdut și cum și eu sînt chemat la Paris pentru o treabă importantă, îți propun să mă răscumpăr în aceleași condiții ca și acest cavaler. Te învoiești ? Răspunde, dar răspunde repede.

Caverley începu să rîdă.

— Pe tine nu te cunosc, zise el.

— Îl cunoști oare mai mult pe seniorul Agénor de Mauléon, care nu se află în mîinile tale, după cît mi se pare, decît de o oră ?

— O ! spuse Caverley, nouă fizionomiștilor nu ne trebuie nici măcar o oră ca să cîntărim oamenii, și totuși în timpul orei pe care a petrecut-o în preajma mea, cavalerul a făcut ceva după care am putut să-l cunosc.

Cavalerul aragonez zîmbi ciudat.

— Așadar mă refuzi ? întrebă el.

— Negreșit.

— Are să-ți pară rău.

— Ei așa !

— Ascultă ! mi-ai luat tot ce aveam, așa că deocamdată nu mai am nimic să-ți ofer. Păstrează-mi oamenii ca ostatici, păstrează-mi echipajele și lasă-mă să plec numai cu calul.

— Ei, drace ! Mare hatîr îmi faci ; echipajele și oamenii tăi sînt ale mele, pentru că se află la mine.

— Atunci, lasă-mă cel puțin să-i spun două vorbe acestui tînăr senior, pentru că e liber să plece.

— Două vorbe în privința răscumpărării ?

— Negreșit. La cît o prețuiești ?

— La suma care s-a găsit la tine și la oamenii tăi, adică la o marcă de aur și la două mărci de argint.

— Fie, spuse cavalerul.

— Ei bine, atunci spune-i ce crezi de cuviință.

— Ascultă-mă cavalere, zise gentilomul aragonez.

Și amîndoi se retraseră deoparte spre a putea vorbi nestingheriți.

XIII

CUM S-A RĂSCUMPĂRAT CAVALERUL ARAGONEZ ÎN SCHIMBUL A ZECE MII DE SCUZI DE AUR

Căpitanul Caverley urmărea din ochi cu foarte multă atenţie convorbirea dintre cei doi străini ; dar spaniolul îl trăsese pe Agénor destul de departe de aventurier pentru ca nici una din vorbele rostite de ei să nu poată ajunge pînă la el.

— Domnule cavaler, începu necunoscutul, iată-ne la o distanţă de la care nu putem fi auziţi dar nu şi feriţi de priviri ; astfel că fii bun şi lasă-ţi în jos viziera căştii, ca chipul să nu te dea în vileag faţă de toţi cei ce te înconjură.

— Iar dumneata, seniore, zise Agénor, înainte de aţi coborî viziera, lasă-mă să te mai privesc cîteva clipe. Crede-mă că simt cînd te privesc o bucurie dureroasă pe care n-o poţi înţelege.

Necunoscutul zîmbi cu tristeţe.

— Domnule cavaler, urmă el, priveşte-mă cît pofteşti, căci eu nu-mi voi coborî viziera. Cu toate că sînt abia cu cinci sau şase ani mai în vîrstă decît dumneata, am suferit destul ca să fiu sigur de faţa mea : este un slujitor supus care nu spune niciodată decît ceea ce vreau eu să spună, şi dacă ea îţi reaminteşte trăsăturile unei persoane iubite, cu atît mai bine, asta va fi o încurajare pentru mine ca să-ţi cer un serviciu.

— Vorbeşte, zise Agénor.

— Văd că banditul care ne-a făcut prizonieri are o părere foarte bună despre dumneata. Se pare că nu se întîmplă acelaşi lucru cu mine ; în vreme ce pe mine se încăpăţînează să mă reţină, dumitale îţi îngăduie să-ţi continui drumul.

— Da, seniore, răspunse Agénor surprins că vede, de cînd vorbeau nestingheriţi, că spaniolul, deşi mai păstra un uşor accent, vorbea franţuzeşte foarte bine.

— Ţin să-ţi spun, urmă aragonezul, că oricare ar fi nevoia dumitale de a-ţi continua drumul, a mea nu este

mai puțin mare : trebuie cu orice preț să scap din mîinile acestui om.

— Seniore, spuse Agénor, dacă îmi juri că ești cavaler, dacă îmi dai cuvîntul dumitale, pot la rîndu-mi să-mi angajez onoarea față de căpitanul Caverley spre a-l convinge să te lase să pleci o dată cu mine.

— Tocmai acesta este serviciul pe care voiam să te rog să mi-l faci. Ești pe atît de inteligent pe cît ești de curtenitor, cavalere.

Agénor se înclină.

— Așadar ești nobil ? întrebă el.

— Da, senior Agénor. Și pot adăuga chiar că puțini gentilomi se pot lăuda că sînt mai nobili decît mine.

— Atunci, zise cavalerul, ai un alt nume decît cel pe care ți l-ai dat ?

— Da, desigur, răspunse cavalerul ; dar tocmai aici te rog să dai dovadă de discreție ; trebuie să te mulțumești cu cuvîntul meu fără a-mi cunoaște numele, căci nu pot să ți-l spun.

— Chiar unui om căruia îi angajezi onoarea, chiar unui om căruia îi ceri să răspundă pentru dumneata ? întrebă Agénor cu surprindere.

— Domnule cavaler, reluă necunoscutul, îmi dau seama că această prudență e nevrednică de dumneata și de mine. Dar mă silesc interese grave care nu sînt numai ale mele. Obține-mi eliberarea la orice preț vrei, și oricare ar fi acel preț, pe cuvîntul meu de gentilom, îl voi plăti. Apoi, dacă-mi dai voie să mai adaug un cuvînt, îți pot spune că n-are să-ți pară rău de a mă fi obligat cu acest prilej.

— Destul ; destul, seniore, spuse Mauléon, cere-mi un serviciu, dar nu mi-l cumpăra dinainte.

— Mai tîrziu, senior Agénor, zise necunoscutul, îmi vei prețui sinceritatea care mă silește să-ți vorbesc astfel ; aș fi putut să te mint și să-ți spun un nume fals ; nu mă cunoști, astfel că vrînd-nevrînd ar fi trebuit să te mulțumești cu spusele mele.

— Același lucru îl gîndeam și eu, urmă Mauléon. Așadar, vei fi liber o dată cu mine, senior, în cazul cînd căpitanul Hugues de Caverley va binevoi să-mi păstreze aceeași simpatie.

Agénor îl părăsi pe străin care rămase în același loc și se înapoie la Caverley care aștepta nerăbdător rezultatul convorbirii.

— Ce se-aude ? întrebă căpitanul. Ești mai norocos decît mine, prietene, și ai aflat cine e acest spaniol ?

— Un negustor bogat din Toledo care vine în Franța cu treburi de comerț. Pretinde că reținerea lui aici i-ar pricinui o mare pagubă. Cere garanția, mea, o primești ?

— Ești gata s-o dai ?

— Da. Împărtășind pentru o clipă situația lui, era firesc să-i țin partea. Haide căpitane, să fim mărinimoși în afaceri.

Caverley se gîndi o clipă.

— Un negustor bogat, urmă el. Care are nevoie de libertate ca să-și continuie negoțul...

— Domnule, șopti Musaron la urechea stăpînului său, cred că ați rostit o vorbă cam necugetată.

— Știu eu ce fac, răspunse Agénor.

Musaron se înclină, ca un om care are încredere în prudența stăpînului.

— Un negustor bogat ! repetă Caverley. Drace ! atunci, înțelegi, are să fie mai scump decît pentru un gentilom ; așa că prețul de o marcă de aur și două mărci de argint nu mai poate să țină.

— De aceea ți-am spus și eu în mod sincer cine era, căpitane ; căci nu vreau să te împiedic să scoți de la prizonierul dumitale răscumpărarea corespunzătoare cu poziția lui.

— Hotărît, cavalere, ți-am mai spus-o, ești un băiat de treabă. Și cît oferă el ? Trebuie să-ți fi suflat vreo vorbă despre asta cît ați tot șușotit deoparte.

— Mi-a spus să merg cu dumneata pînă la cinci sute de scuzi de argint sau de aur. De aur. Cu cinci sute de scuzi de argint ai fi înșelat.

Caverley nu răspunse, socotea mereu.

— Cinci sute de scuzi de aur, spuse el, ar ajunge pentru un simplu negustor. Dar ai zis că e un negustor bogat, adu-ți aminte.

— Mi-aduc aminte, răspunse cavalerul, şi văd că am făcut rău că ţi-am spus-o, senior căpitan. Dar, cum trebuie să-ţi înduri pedeapsa greşelilor, ei bine, să ridicăm despăgubirea la o mie de scuzi, şi dacă va trebui să plătesc cinci sute pentru limbuţia mea, am să-i plătesc.

— Nu poate să fie de ajuns pentru un negustor bogat, răspunse Caverley. O mie de scuzi de aur ! E cel mult răscumpărarea unui cavaler.

Agénor întrebă din ochi pe cel ale cărui interese era însărcinat să le apere, spre a şti dacă putea să se angajeze mai departe. Aragonezul făcu din cap un semn afirmativ.

— Atunci, spuse cavalerul, să dublăm suma şi cu asta, basta.

— Două mii de scuzi de aur, urmă condotierul începînd să se mire singur de preţul ridicat pe care necunoscutul îl dădea pentru persoana lui. Două mii de scuzi de aur, dar e oare cel mai bogat negustor din Toledo ? Pe legea mea, mi se pare că am dat o mare lovitură şi vreau să trag cît mai multe foloase. Ei bine ! să mai dubleze puţin şi vom vedea.

Agénor se uită din nou la clientul său care îi făcu un semn asemenea cu primul.

— Atunci, zise cavalerul, pentru că eşti aşa de pretenţios, vom merge pînă la patru mii de scuzi de aur.

— Patru mii de scuzi de aur ! exclamă Caverley uimit şi încîntat totodată. Atunci înseamnă că e un evreu, iar eu sînt prea bun creştin ca să-i dau drumul unui evreu fără de cel puţin...

— Cel puţin cît ? repetă Agénor.

— Cel puţin... căpitanul se opri singur în faţa cifrei ce-i venea pe buze, atît de enormă i se părea această cifră, cel puţin zece mii de scuzi de aur. Ah ! iată că mi-a scăpat cuvîntul, dar n-am ce-i face.

Necunoscutul făcu un semn aproape neobservat de încuviinţare.

— Bate palma, spuse Agénor întinzînd mîna spre Caverley, suma ne convine şi ne învoim.

— O clipă, o clipă, strigă Caverley, pentru zece mii de scuzi nu pot să primesc garanţia cavalerului, pe rînza papei ! Mi-ar trebui un prinţ pentru o asemenea garanţie şi încă nici atît, căci cunosc mulţi din ei în care n-aş avea încredere.

— Pungaşule ! strigă Mauléon mergînd drept spre Caverley şi ducînd mîna la spadă, mi se pare că te îndoieşti de mine.

— Ei ! nu, copile, răspunse Caverley, te înşeli. Nu de tine mă îndoiesc, ci de el. Îţi închipui cumva că odată scăpat din ghearele mele are să plătească zece mii de scuzi de aur ? Nu. La prima răspîntie are s-o ia la stînga şi n-ai să-l mai vezi niciodată. N-a fost atît de darnic în vorbe, sau mai degrabă în gesturi, căci am văzut gesturile ce ţi le făcea, decît pentru că avea de gînd să nu plătească.

Cu toată nepăsarea de care dăduse dovadă pînă atunci străinul, Agénor văzu cum se roşeşte de mînie ; dar aproape numaidecît se stăpîni şi, făcînd cavalerului un semn cu mîna :

— Vino, senior Agénor, zise el, mai am să-ţi mai spun ceva.

— Nu te duce, urmă Caverley. Vrea să te ademenească cu niscai vorbe frumoase şi să-ţi lase pe cap cele zece mii de scuzi de aur.

Dar cavalerul simţea instinctiv că aragonezul era mai mult decît arăta ; se apropie deci de el cu încredere deplină şi chiar cu oarecare respect.

— Îţi mulţumesc, eşti un gentilom cinstit ! zise spaniolul cu glas încet. Ai făcut bine că te-ai angajat pentru mine şi pe cuvîntul meu, nu ai de ce să te temi. Aş putea să-i plătesc lui Caverley chiar acum dacă aş vrea, căci am la şaua calului meu mai mult de trei sute de mii de scuzi în aur şi în diamante ; dar ticălosul mi-ar primi răscumpărarea şi după ce o va fi primit nu mi-ar reda libertatea. Iată aşadar ce vei avea de făcut ; vei schimba calul cu al meu, vei pleca şi mă vei lăsa aici, apoi, în primul oraş, vei descoase şaua, vei lua din ea un sac de piele, iar din sac vei lua cîte diamante îţi vor trebui ca să faci zece mii de scuzi de aur ; apoi, cu o escortă numeroasă, vei veni să mă iei.

— Seniore, spuse Agénor uimit, dar cine eşti, pentru Dumnezeu ! ca să dispui de atîta bănet ?

— Cred că ţi-am arătat destulă încredere dîndu-ţi pe mînă tot ce posed, ca să mai fie nevoie să-ţi spun cine sînt.

— Seniore ! seniore ! urmă Mauléon, într-adevăr, acum încep să tremur şi nu ştii cîte scrupule îmi dau ghes. Aşemănarea aceasta ciudată, bogăţia, taina ce te înconjoară... Seniore, am de apărat nişte interese în Franţa...

interese sfinte... și poate aceste interese sînt opuse celor ale dumitale...

— Răspunde-mi, zise necunoscutul cu tonul unui om obișnuit să poruncească : Te duci la Paris, nu-i așa ?

— Da.

— Te duci să-i predai regelui Carol al V-lea inelul reginei Castiliei ?

— Da.

— Te duci să-i ceri răzbunare în numele său ?

— Da.

— Împotriva regelui don Pedro ?

— Împotriva regelui don Pedro.

— Atunci nu fi îngrijorat, reluă spaniolul, interesele noastre sînt aceleași, căci regele don Pedro a ucis-o pe... regina mea ; astfel că și eu am jurat s-o răzbun pe doña Blanche.

— E oare adevărat ce spui ? întrebă Agénor.

— Domnule cavaler, zise necunoscutul pe un ton hotărît și măreț, uită-te bine la mine... Pretinzi că semăn cu cineva pe care-l cunoști. Cine era acel cineva ? Spune !

— O ! nefericitul meu prieten ! izbucni cavalerul. O ! nobilul mare maestru ! Seniore, semeni ca două picături de apă cu Alteța Sa don Frederic.

— Da, nu-i așa ? spuse zîmbind necunoscutul, o asemănare ciudată... o asemănare de frate.

— Cu neputință ! zise Agénor privindu-l pe aragonez aproape cu teamă.

— Du-te în orășelul apropiat, domnule cavaler, vinde unui evreu diamantele și spune-i șefului trupei spaniole că don Henric de Transtamare e prizonierul căpitanului Caverley... Liniștește-te, te văd prin armură cum tremuri. Gîndește-te că sîntem priviți.

Agénor tremura într-adevăr de surpriză. Îl salută pe prinț cu mai mult respect decît ar fi trebuit poate și se îndreptă spre Caverley care, scutindu-l de jumătate din drum, îi venea în întîmpinare.

— Ei bine ! zise căpitanul punîndu-i mîna pe umăr, se pricepe la vorbe frumoase, vorbe aurite, iar tu te lași tras pe sfoară, bietul de tine !

— Căpitane, spuse Agénor, vorbele acestui negustor sînt aurite într-adevăr, căci mi-a destăinuit un mijloc de a-ți plăti răscumpărarea înainte de venirea serii.

— Cei zece mii de scuzi de aur ?

— Cei zece mii de scuzi de aur.

— Nimic mai uşor, spuse necunoscutul apropiindu-se: cavalerul îşi va continua drumul pînă într-un loc pe care-l cunoaşte şi unde am nişte bani depuşi ; are să-ţi aducă banii, zece pungi de o mie de scuzi de aur fiecare. Ai să vezi aurul, ai să-l pipăi, ca să fii convins de-a binelea, iar cînd vei fi cu totul convins, cînd aurul va fi în cuferele tale, mă vei lăsa să plec. Cer oare prea mult ? Îţi convine aşa ?

— Dacă îmi convine. Pe legea mea ! Da, numai să te ţii de vorbă, spuse Caverley care credea că visează.

Apoi, întorcîndu-se către locotenentul lui :

— Iată unul care se preţuieşte destul de scump. Să vedem cum îşi va plăti preţul.

Agénor se uită la prinţ.

— Domnule de Mauléon, zise acesta, în amintirea marelui serviciu pe care mi-l faci şi ca semn al recunoştinţei ce ţi-o păstrez, după obiceiul frăţesc al cavalerilor, să schimbăm calul şi spada ; poate că vei pierde făcînd acest schimb, dar te voi despăgubi mai tîrziu.

Agénor îi mulţumi. Caverley, care auzise, începu să rîdă.

— Iar te fură, îi spuse în şoaptă tînărului. I-am văzut calul, nu face cît al tău. Cu siguranţă că nu e nici cavaler, nici negustor, nici evreu, e maur.

Prinţul se aşeză liniştit în faţa unei mese făcîndu-i semn lui Musaron să redacteze un al doilea angajament asemănător cu primul ; şi după ce fu redactat, Agénor, care era girantul prinţului, îşi puse crucea cum făcuse şi la al său ; apoi, după ce căpitanul Caverley îl cercetă cu grija lui obişnuită, cavalerul plecă spre Châlon, care se zărea de cealaltă parte a Saônei. Totul se petrecu aşa după cum spusese prinţul. Agénor găsi în şa săculeţul de piele şi în săculeţ diamantele. Vîndu din ele în valoare de douăsprezece mii de scuzi, căci prinţul, jefuit în întregime de Caverley, avea nevoie să-şi umple punga la loc ; apoi, pe cînd se întorcea spre tabără îl găsi pe căpitanul spaniol despre care-i vorbise don Henric de Transtamare, îl recunoscu, îi povesti păţania prinţului şi plecă însoţit de el şi de oamenii lui pînă la o pădurice aflată la o depărtare de aproape un sfert de leghe de locul unde se găsea tabăra. Acolo spaniolii se opriră şi Agénor îşi continuă drumul.

Lucrurile se petrecură într-un mod mai cinstit chiar decît nădăjduia cavalerul. Caverley îşi socoti de mai multe

ori scuzii de aur oftînd adînc de fiecare dată, căci abia atunci îi venise ideea că unui om care plătea cu atîta punctualitate și repeziciune, n-avea decît să-i ceară de două ori suma pe care o ceruse și cu siguranță că i-ar fi plătit-o.

Totuși trebuia să se hotărască odată, și întrucît cavalerul își ținuse cu strictețe cuvîntul, să și-l onoreze și el pe al său.

Caverley îi lăsă deci să plece pe cei doi tineri, dar nu fără a-i reaminti lui Agénor că nu se achitase față de el și că îi mai datora o mie de scuzi și serviciul pe timpul unei întregi campanii.

— Nădăjduiesc că nu te vei mai înapoia niciodată la acești bandiți, spuse prințul de îndată ce se văzură liberi.

— Vai ! răspunse Agénor, va trebui totuși.

— Voi plăti eu ce va fi nevoie ca să te răscumpăr.

— Dar nu-mi vei răscumpăra cuvîntul, prințul meu, zise Agénor, iar eu mi-am dat cuvîntul.

— La naiba ! spuse prințul, eu nu mi l-am dat pe-al meu, voi pune să-l spînzure pe Caverley, cum te văd și cum mă vezi. În felul acesta nu voi avea regretul că scuzii mei de aur o să-i folosească.

În momentul acela ajunseră lîngă păduricea unde stătea la pîndă căpitanul spaniol cu cei douăzeci de lăncieri, iar Henric, bucuros că a scăpat doar cu atît, se întîlni din nou cu prietenii săi.

Așa se termină aventura în care intraseră împreună prințul și cavalerul, și din care prințul scăpase datorită cuvîntului dat de cavaler.

Cît despre Agénor, care plecase fără bani și fără prieteni, se trezea că are aproape o comoară la dispoziție și drept ocrotitor un prinț.

Asupra acestei situații Musaron făcu mii de disertații, care mai de care mai meșteșugite ; însă aceste disertații, deși cu miez filozofic, sînt prea cunoscute încă din vechime ca să le mai pomenim aici.

Totuși își termină disertațiile printr-o întrebare prea importantă pentru a o trece sub tăcere.

— Seniore, nu înțeleg pentru ce, avînd douăzeci de lăncieri la dispoziție, ați mers singur, însoțit numai de un scutier și de doi sau trei servitori.

— Dragul meu, spuse prințul rîzînd, pentru că regele don Pedro, fratele meu, a împînzit toate drumurile ce duc din Spania în Franța cu spioni și asasini. O suită nume-

roasă ar fi făcut să fiu recunoscut, iar eu doream să călătoresc incognito. Întunericul îmi prieşte mai bine decît lumina zilei. Dealtfel, vreau să se poată spune : „Henric a plecat din Spania cu trei servitori şi s-a înapoiat cu o armată întreagă. Don Pedro, dimpotrivă, îşi avea toată armata în Spania şi a plecat din ea singur".

— Cînd te gîndeşti că sînt fraţi !... murmură Agénor, fraţi !

— Fratele meu mi-a ucis fratele, urmă Henric de Transtamare, iar eu îmi voi răzbuna fratele.

— Seniore, zise Musaron folosindu-se de un moment în care prinţul stătea de vorbă cu locotenentul, iată un pretext pe care seniorul Henric de Transtamare nu l-ar da nici pentru alţi zece mii de scuzi de aur.

— Cum seamănă cu viteazul mare maestru. Ai băgat de seamă, Musaron ?

— Seniore, zise scutierul, don Frederic era blond şi acesta e roşcat ; ochii marelui maestru erau negri şi acesta îi are cenuşii ; unul avea nasul de acvilă, celălalt cioc de vultur ; primul era zvelt, al doilea e uscăţiv ; don Frederic avea foc în obraji, monseniorul Henric de Transtamare are sînge ; nu cu don Frederic seamănă, ci cu don Pedro. Doi vulturi, senior Agénor, doi vulturi.

— E adevărat, gîndi Mauléon ; şi se bat pe corpul porumbiţei.

XIV

CUM I-A DAT CAVALERUL DE MAULÉON REGELUI CAROL AL V-LEA INELUL CUMNATEI SALE, REGINA BLANCHE DE CASTILIA

În grădina unui frumos palat ce se înalţa în strada Saint-Paul, dar care totuşi mai avea cîteva părţi neterminate, se plimba un bărbat de vreo douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani, îmbrăcat într-un halat lung, de culoare închisă, cu revere de catifea neagră, cu mijlocul strîns de un şnur ai cărui ciucuri atîrnau pînă-n pămînt. Împotriva obiceiurilor vremii, acest bărbat nu avea nici spadă, nici pumnal, nici vreun semn distinctiv de noblete. Singura podoabă pe care o purta era un fel de coroniţă

din flori de crin ce încercuia una din acele bonete de catifea neagră care au precedat moda capişonului.

După trăsături se vedea că este de cea mai curată rasă francă : avea părul blond, tăiat pătrat ca semn de înaltă noblețe, ochii albaştri şi barba castanie ; faţa lui, deşi arăta vîrsta pe care am spus-o, nu purta urma nici unei patimi, iar firea lui serioasă şi chibzuită vădea un om cu gînduri grave, cu îndelungi cugetări. Din cînd în cînd se oprea, îşi rezema bărbia în piept şi lăsa să-i atîrne o mînă pe care i-o lingeau nişte ogari vînjoşi ce mergeau alături, în acelaşi pas cu el, oprindu-se cînd se oprea el şi continuîndu-şi drumul cînd stăpînul pornea din nou.

La oarecare depărtare de acest bărbat, un paj tînăr, cu chip nepăsător, sprijinit de un copac şi ţinînd pe pumnul închis un şoim cu capul acoperit cu o mică glugă, întărîta pasărea de pradă pe care o puteai recunoaşte ca făcînd parte din slujitorii favoriţi după zurgălăii de aur ce-i purta.

În colţurile mai îndepărtate ale grădinii, se auzea ciripitul voios al păsărelelor care îşi luau în primire florile şi copacii din noul domiciliu regal, căci bărbatul cu faţa gînditoare nu era altul decît regentul Carol al V-lea care conducea regatul Franţei, în vreme ce tatăl său Ioan [1], sclav al cuvîntului dat, rămînea prizonier în Anglia. El poruncise să se clădească acest nou palat spre a înlocui castelul Luvru şi palatul din Insula Cetăţii, în care studiosul monarh, singurul dintre regii Franţei pe care posteritatea ar fi trebuit să-l numească Înţeleptul, nu găsea destulă singurătate şi linişte.

Pe alei se vedeau trecînd încoace şi-ncolo numeroşii servitori ai acestei case somptuoase, şi mai presus şi ţipetele nerăbdătoare ale şoimului, de ciripitul îndepărtat al păsărelelor şi de gălăgia ce o făceau cuvintele schimbate între servitorii ce se tot foiau prin curte, se auzea din cînd în cînd, ca un tunet, mugetul unor lei mari pe care regele Ioan poruncise să-i aducă din Africa, şi care erau ţinuţi în nişte gropi adînci.

Regele Carol al V-lea se plimba pe una din aleile grădinii, făcînd calea-ntoarsă atunci cînd ajungea la un anumit punct, pentru a nu pierde din vedere uşa palatului

[1] Ioan al II-lea, zis cel Bun, a fost făcut prizonier de englezi în lupta de la Poitiers, în anul 1356. (N.T.)

se ducea — pe o scară cu șase trepte exterioare — la terasa spre care se îndrepta aleea.

Din cînd în cînd se oprea, ațintindu-și privirile spre ușa de unde părea că așteaptă să apară cineva și, cu toate că persoana aceea părea așteptată cu multă nerăbdare, fața lui nu trăda nici o tulburare, iar după fiecare nouă așteptare își relua plimbarea cu același pas și cu aceeași seninătate melancolică.

În cele din urmă, la capătul peronului apăru un bărbat îmbrăcat în negru, ținînd în mînă o tăbliță de abanos și cîteva bucăți de pergament. Îmbrățișă cu privirea grădina în care avea să coboare și, zărindu-l pe rege, se îndreptă spre el.

— Ah ! dumneata ești, doctore, zise regele făcînd cîțiva pași în întîmpinarea lui, te așteptam. Vii de la Luvru ?

— Da, sire.

— S-a înapoiat cumva vreun sol din cei trimiși în misiune ?

— Nici unul ; în schimb, doi cavaleri, care par să vină dintr-o călătorie lungă, au sosit acum cîteva clipe și stăruie să aibă cinstea de a fi prezentați Alteței Voastre, căreia — spuneau ei — au să-i comunice lucruri de cea mai mare importanță.

— Și dumneata ce-ai făcut ?

— I-am adus cu mine și așteaptă bunul plac al regelui într-una din sălile palatului.

— Și nici o veste de la Sanctitatea Sa papa Urban al V-lea ?

— Nu, sire.

— Și nici de la Duguesclin pe care i l-am trimis cu un mesaj ?

— Nu încă ; dar nu vom întîrzia să primim, deoarece acum zece zile o anunța pe Alteța Voastră că a doua zi urma să părăsească Avignon-ul.

Regele rămase o clipă pe gînduri aproape îngrijorat ; apoi, ca și cînd ar fi luat o hotărîre spuse :

— Haide, doctore, să vedem scrisorile.

Și regele, cuprins de fiori, ca și cînd fiecare nouă scrisoare avea să-i aducă la cunoștință o nouă nenorocire, se așeză sub un umbrar unde, printre frunzele de caprifoi, pătrundeau razele călduțe ale unui soare de august.

Cel căruia i se adresase cu numele de doctor, deschise o mapă pe care o purta sub braţ şi scoase din ea mai multe scrisori. Doctorul desfăcu una la întîmplare.

— Citeşte, spuse regele.

— O misivă din Normandia, răspunse doctorul : englezii au ars un oraş şi două sate.

— Cu toată înţelegerea de pace, murmură regele, cu tot tratatul de la Bretigny, care ne costă atît de scump !

— Ce veţi face, sire ?

— Voi trimite bani, zise regele.

— O misivă din Forez.

— Citeşte.

— Marile companii s-au abătut pe malurile Saône-i. Trei oraşe au fost jefuite, recoltele de pe cîmp tăiate, viile smulse, vitele răpite. Au vîndut o sută de femei.

Regele îşi ascunse faţa în mîini.

— Dar Jacques de Bourbon nu se află prin partea locului ? întrebă el. Mi-a făgăduit să mă descotorosească de toţi banditii aceia !

— Aşteptaţi, spuse doctorul deschizînd o a treia depeşă. Iată o scrisoare în care este vorba de el. A întîlnit Marile companii la Brignais, a avut loc o bătălie, dar...

Doctorul se opri, şovăind.

— Dar !... reluă regele smulgîndu-i scrisoarea din mîini. Să vedem, ce s-a întîmplat ?

— Citiţi singur, sire.

— Înfrînt şi ucis ! murmură regele, un prinţ din casa Franţei ucis şi măcelărit de nişte banditi. Şi sfîntul nostru părinte nu-mi răspunde nimic. Distanţa de la Avignon pînă aici nu e aşa de mare totuşi.

— Ce porunciţi, sire ? întrebă doctorul.

— Nimic. Ce vrei să poruncesc în lipsa lui Duguesclin? Şi în afară de toate astea n-a venit şi un sol din partea fratelui meu regele Ungariei ?

— Nu, sire, răspunse cu sfială doctorul, care vedea înmulţindu-se încetul cu încetul acel noian de nenorociri ce cădeau pe capul bietului rege.

— Şi Bretania ?

— Mereu în plin război : contele de Montfort a avut cîteva izbînzi.

Carol al V-lea ridică spre cer o privire mai mult visătoare decît disperată.

— Dumnezeule mare ! murmură el. Aî lăsat tu oare Franţa în părăsire ? Tatăl meu era un rege bun, însă

prea. războinic. Eu am primit cu evlavie încercările pe care mi le-ai trimis, Doamne ! Am căutat totdeauna să cruț sîngele făpturilor tale, socotindu-i pe cei peste care m-ai așezat drept oameni despre care trebuie să-ți dau socoteală, iar nu ca pe niște sclavi al căror sînge poate să curgă după toanele mele. Și cu toate astea nimeni nu mi-a prețuit omenia, nici chiar tu, Doamne ! Vreau să pun stavilă acestei barbarii care împinge lumea înapoi spre haos. Intenția e bună, sînt sigur, cu toate astea nimeni nu mă ajută, nimeni nu mă înțelege.

Și regele lăsă din nou să-i cadă pe mînă capul plin de gînduri.

În momentul acela se auzi o mare larmă de trîmbițe și de urale ce străbăteau străzile, al cărei zvon ajunse pînă la urechile distrate ale regelui. Pajul încetă să-și mai întărîte șoimul și-l întrebă din ochi pe doctor.

— Du-te și vezi ce este, spuse doctorul. Sire, adăugă el întorcîndu-se spre rege, auziți fanfarele acelea ?

— Eu îi vorbesc cerului de pace și de filozofie, zise regele, iar el îmi răspunde cu război și violențe.

— Sire, spuse pajul alergînd, este seniorul Bertrand Duguesclin care se înapoiază de la Avignon și intră în oraș.

— Să fie binevenit, murmură regele vorbindu-și singur. Cu toate că vine cu un alai mai mare decît l-aș fi voit.

El se ridică repede, pornind să-i iasă în întîmpinare ; dar mai înainte de a fi ajuns la capătul aleii, o mare mulțime de oameni apăru sub boltă și pătrunse prin poarta grădinii : era poporul, gărzile și cavalerii, săltînd de bucurie și înconjurîndu-l pe un bărbat de statură mijlocie, cu capul mare, cu umerii lați și cu picioarele arcuite de pe urma obiceiului de a merge prea mult călare.

Acel bărbat era seniorul Bertrand Duguesclin care, cu chipul lui simplu, dar blînd și cu privirea-i inteligentă, zîmbea și mulțumea poporului, gărzilor și cavalerilor care îl copleșeau cu osanale.

În momentul acela regele apăru la capătul aleii ; toți se înclinară, iar Bertrand Duguesclin coborî cu repeziciune treptele spre a veni să-l salute respectuos pe rege.

— Se prosternează toți în fața mea, murmură Carol, dar îi zîmbesc lui Duguesclin. Pe mine mă respectă, dar pe el îl iubesc. Asta pentru că el întruchipează acea glorie falsă care înflăcărează atît de mult sufletele simple, iar eu le înfățișez pacea, adică, după vederile lor strîmte, rușinea și supunerea. Oamenii aceștia fac parte din seco-

lul lor, numai eu nu fac parte dintr-al meu, și mai degrabă i-aș culca pe toți în mormînt decît să le impun o schimbare care nu se potrivește nici cu gusturile și nici cu obiceiurile lor. Totuși de-mi va da Dumnezeu putere, am să stărui.

Apoi ațintindu-și privirea calmă și binevoitoare asupra cavalerului care pusese un genunchi pe pămînt în fața lui spuse cu voce puternică :

— Fii binevenit.

Duguesclin își apăsă buzele pe augusta mînă întinsă.

— Bunul meu rege, spuse cavalerul ridicîndu-se, iată-mă. Am îndemnat caii serios la drum după cum vedeți, și aduc vești.

— Bune ? întrebă regele.

— Da, sire, foarte bune. Am înrolat trei mii de lăncieri.

Poporul scoase strigăte de mulțumire auzind de această întărire care sosea condusă de un general atît de viteaz.

— Iată un lucru bun, răspunse Carol nevoind să împiedice întreaga bucurie pe care cuvintele lui Duguesclin o iscase în mijlocul acelei mulțimi pline de admirație.

Apoi cu glas scăzut murmură :

— Vai ! Nu trebuiau înrolați trei mii de lăncieri, ci mai degrabă eliberați șase mii. Vom avea totdeauna destui soldați, numai să știm să-i întrebuințăm.

Și, luîndu-l de braț pe bunul cavaler, foarte uimit de această cinste, urcă treptele, străbătu întreaga mulțime de popor, de curteni, de gărzi, de cavaleri și de femei, care, văzînd buna înțelegere ce domnea între rege și generalul în care toți își puseseră speranțele, înălțau urale de se cutremurau bolțile.

Carol al V-lea salută pe toată lumea cu mîna, zîmbind și-l conduse pe cavalerul breton într-o mare galerie destinată mai tîrziu pentru audiențe, și care se învecina cu apartamentul său. Strigătele mulțimii îi urmăriră tot timpul și se mai auzeau și după ce regele închisese ușa în urma lui.

— Sire, spuse Bertrand plin de voioșie, cu ajutorul cerului și cu dragostea acestor viteji, vă veți recăpăta întreaga moștenire, și sînt sigur că în doi ani de război bine făcut...

— Dar pentru a face război, Bertrand, e nevoie de bani, de mulți bani, iar noi nu mai avem.

— Nu vă îngrijorați, sire, zise Bertrand, cu o mică taxă asupra celor de pe ogoare...

— Nu mai există ogoare, prietene. Englezul a pustiit totul, iar bunii noștri aliați, Marile companii, au terminat de mistuit ce mai rămăsese de la englez.

— Sire, veți pune un impozit de un franc pe fiecare membru al clerului, și veți lua o zeciuială din averile lor. A trecut destulă vreme de cînd oamenii bisericii își iau această dijmă din bunurile noastre.

— Tocmai pentru acest lucru te-am trimis la sfîntul nostru părinte papa Urban al V-lea, spuse regele. Ne îngăduie el oare să luăm această dijmă ?

— Ba dimpotrivă, răspunse Bertrand, căci se plînge de sărăcia clerului și cere bani.

— Vezi bine, prietene, zise regele cu un zîmbet trist, că nu e nimic de făcut în această privință.

— Da, sire. Însă vă acordă o mare favoare.

— Orice favoare care costă scump, Bertrand, nu mai este o favoare pentru un rege a cărui vistierie este goală.

— Sire, v-o acordă gratis.

— Atunci, spune repede, Bertrand, despre ce favoare e vorba.

— Sire, urgia Franței în momentul de față o formează Marile companii, nu-i așa ?

— Da, desigur. Papa a găsit vreun mijloc să ne scape de ele ?

— Nu, sire, asta depășește puterea sa. Dar le-a excomunicat.

— Ah ! iată că ne-a dat gata, strigă regele deznădăjduit, în vreme ce Bertrand, care anunțase această veste cu un aer triumfător, nu știa ce să mai creadă. Din hoți o să ajungă asasini, din lupi o să ajungă tigri. Poate că printre ei mai existau unii care se temeau de Dumnezeu și aceia îi mai înfrînau pe ceilalți. Acum nu se vor mai teme de nimic și nu vor mai cruța nimic. Sîntem pierduți, sărmanul meu Bertrand !

Vrednicul cavaler cunoștea înțelepciunea adîncă și mintea ascuțită a regelui. Avea acea calitate prețioasă la un om mai simplu și anume respectul pentru un raționament superior, astfel că începu să cugete, iar bunul lui simț înnăscut îi dovedi că regele avea dreptate.

— E adevărat, zise el, o să aibă de ce rîde cînd vor afla că sfîntul nostru părinte papa i-a tratat ca pe niște

creştini, iar ei o să ne trateze pe noi ca pe nişte mahomedani şi evrei.

— Vezi bine, dragul meu Bertrand, în ce situaţie neplăcută ne aflăm.

— Într-adevăr, nu mă gîndeam la asta şi credeam că vă aduc o veste bună. Vreţi să mă înapoiez la papa şi să-i spun să nu se grăbească ?

— Mulţumesc, Bertrand, zise regele.

— Iertaţi-mă, sire Mărturisesc că sînt un prost ambasador. Meseria mea e să încalec şi să atac atunci cînd îmi spuneţi : Încalecă, Guesclin, şi atacă. Însă în toate chestiunile ce se dispută cu lovituri de pană în loc de lovituri de spadă, mărturisesc, sire, că sînt un politician nepriceput.

— Şi totuşi, urmă regele, dacă ai vrea să mă ajuţi, dragul meu Bertrand, nimic nu ar fi încă pierdut.

— Cum ? Dacă aş vrea să vă ajut, sire ! izbucni Dugueselin ; dar nici nu încape îndoială că vreau ! Iar braţul, spada şi trupul meu le pun la dispoziţia voastră.

— Vezi că s-ar putea să nu mă înţelegi, spuse regele cu un oftat.

— Asta se prea poate, sire, căci am capul puţin cam tare, ceea ce de altfel e un mare noroc pentru mine, căci am primit atîtea lovituri, încît dacă natura nu l-ar fi călit, ar fi astăzi într-o stare de plîns.

— Am greşit spunîndu-ţi că n-ai putea să mă înţelegi, dragul meu Bertrand. Ar fi trebuit să spun că nu ai vrea.

— Că nu aş vrea ? urmă Bertrand uimit. Şi cum aş putea să-nu vreau un lucru pe care regele meu îl vrea ?

— Hei ! dragul meu Bertrand, pentru că în general noi nu voim decît lucrurile care sînt în firea noastră, în obiceiurile noastre sau în înclinaţiile noastre, iar lucrul pe care am să ţi-l cer îţi va părea la prima vedere ciudat şi chiar neobişnuit.

— Spuneţi totuşi, sire.

— Bertrand, tu cunoşti istoria noastră, nu-i aşa ?

— Nu prea mult, sire. Ceva mai multişor pe cea a Bretaniei, pentru că de-acolo sînt.

— Dar în sfîrşit, ai auzit vorbindu-se de toate marile înfrîngeri care în mai multe rînduri au adus regatul Franţei la doi paşi de pierzanie.

— Cît despre asta, da, sire. Maiestatea Voastră vrea fără îndoială să vorbească de Courtray, de pildă, unde a

fost ucis contele de Artois ; despre bătălia de la Crécy, de unde regele Filip de Valois abia a scăpat cu fuga ; şi în sfîrşit de bătălia de la Poitiers, unde regele Ioan a fost făcut prizonier.

— Ei bine ? Bertrand, întrebă regele, ai cugetat vreodată la cauzele care au făcut să se piardă aceste bătălii ?

— Nu, sire, cuget cît mai puţin cu putinţă, cugetarea mă oboseşte.

— Da, te înţeleg. Însă eu am cugetat la această cauză şi am găsit-o.

— Adevărat !

— Da, şi am să ţi-o spun.

— Ascult, sire.

— Ai băgat de seamă că îndată ce francezii se află în toiul luptei, în loc să se fortifice îndărătul suliţelor, cum fac flamanzii, sau îndărătul fortificaţiilor din ţăruşi, cum fac englezii, în loc să pornească înainte cînd momentul li se pare prielnic, atacă toţi claie peste grămadă după cum îi taie capul fără să se sinchisească de teren, fiecare neavînd decît un singur gînd, acela de a ajunge primul şi de a da cele mai multe lovituri ? De aici, lipsa de unitate, căci nimeni nu ascultă decît de voinţa lui, nu urmează decît o lege, aceea a toanelor lui ; nu ascultă decît de un glas, acela care strigă înainte ; asta face ca flamanzii şi englezii, care sînt popoare serioase şi disciplinate, care ascultă de glasul unui singur şef, să lovească la timp şi aproape totdeauna ne înfrîng.

— E adevărat, zise Duguesclin, chiar aşa se petrec lucrurile. Dar ce mijloc să întrebuinţăm spre a-i împiedica pe francezi să se mai avînte cînd văd duşmanul în faţa lor ?

— Tocmai aici ar trebui să ajungem, bunul meu Duguesclin, spuse Carol.

— Ar mai fi cu putinţă dacă regele ar merge în fruntea noastră. Poate că atunci glasul său ar fi ascultat.

— Aici te înşeli, dragul meu Bertrand. Toată lumea ştie că eu sînt o fire paşnică, cu totul deosebită în această privinţă de tatăl meu Ioan şi de fratele meu Filip. Dacă n-aş merge spre duşman, s-ar crede că mi-e frică ; deoarece pretutindeni unde se află duşmanul, regii Franţei au obiceiul să-i iasă în întîmpinare ; aşadar numai un curaj recunoscut, numai un renume făcut, numai o reputaţie fără pată ar putea făptui o asemenea minune. Şi acesta este Bertrand Duguesclin, dacă ar vrea.

— Eu, sire ! zise cavalerul privindu-l pe rege cu ochii lui mari plini de uimire.

— Da, tu, numai tu singur, căci toți știu, slavă Domnului, că îți place primejdia și dacă te-ai depărta de ea, nimeni n-ar putea bănui că o faci din teamă.

— Sire, ceea ce spuneți e bun pentru mine ; dar pe toți gentilomii, pe toți cavalerii ăștia cine-i va face să se supună ?

— Tu, Bertrand.

— Eu, sire ! zise cavalerul clătinînd din cap. Sînt un personaj prea mic ca să dau ordine la toată nobilimea voastră, din care jumătate e mai nobilă decît mine.

— Bertrand, dacă ai vrea să mă ajuți, dacă ai vrea să mă slujești, dacă ai vrea să mă înțelegi, cu un singur cuvînt te-aș face mai mare decît toți oamenii aceia.

— Maiestatea Voastră, sire ?

— Da, eu, reluă Carol al V-lea.

— Și ce anume ați face oare ?

— Te-aș face conetabil.

Bertrand începu să rîdă.

— Alteța Voastră își bate joc de mine, zise el.

— Nu, Bertrand, urmă regele. Dimpotrivă, îți vorbesc foarte serios.

— Dar, sire, spada cu lama încrustată cu flori de crin are obiceiul să nu strălucească decît în mîini aproape regale.

— Și tocmai în asta stă nenorocirea popoarelor, zise Carol, căci prinții care primesc această spadă o primesc ca un apanaj al rangului lor, iar nu ca o răsplată a serviciilor aduse. Primind această spadă prin nașterea lor, ca să zic așa, iar nu din mîinile regelui, uită îndatoririle pe care le impune această spadă ; în vreme ce tu, Dugueschn, de fiecare dată cînd vei trage din teacă această spadă, te vei gîndi la regele tău care ți-a dat-o și la recomandările ce ți le-a făcut dîndu-ți-o.

— Adevărul e, sire, urmă Dugueschn, că dacă mi s-ar face vreodată o asemenea cinste... Dar nu, e cu neputință.

— Cum, cu neputință ?

— Da, da ! Căci ar aduce prea multe necazuri Alteței Voastre, iar pe mine nu ar voi să m-asculte nimeni nefiind un atît de mare senior.

— Dacă tu ai asculta de mine, zise Carol dînd feței sale expresia unei voințe hotărîte, eu mă însărcinez să te fac ascultat de ceilalți.

Duguesclin dădu din cap în semn de îndoială.

— Ascultă, Duguesclin, nu crezi oare că sîntem bătuți pentru că sîntem prea viteji ?

— Pe legea mea ! răspunse Duguesclin, mărturisesc că nu mă gîndisem niciodată la așa ceva. Dar gîndindu-mă mai bine, cred că sînt de părerea Alteței Voastre.

— Atunci e bine, bunul meu Bertrand, totul o să meargă strună. Nu trebuie să încercăm să-i batem pe englezi, trebuie să încercăm să-i izgonim, și pentru asta nu e nevoie de nici o bătălie, Duguesclin, de nici o bătălie. Încăierări, ciocniri, hărțuieli, atîta tot. Trebuie să ne distrugem dușmanii cu bucățica, unul cîte unul, la colțul pădurilor, la trecerea rîurilor, în satele în care poposesc. Are să dureze mai mult, văd bine, dar va fi mai sigur.

— Ei ! Dumnezeule ! Da, știu bine că așa este, însă niciodată nobilimea voastră nu va voi să facă un asemenea război.

— Pe sfînta Treime ! Va trebui totuși să-l facă, atunci cînd vor exista doi oameni care vor voi același lucru și cînd cei doi vor fi regele Carol al V-lea și conetabilul Duguesclin.

— Pentru asta conetabilul Duguesclin va trebui să aibă aceeași putere ca regele Carol al V-lea.

— Vei avea aceeași putere, Bertrand. Îți voi ceda dreptul meu de viață și de moarte.

— Asupra oamenilor de rînd, mai zic, dar asupra nobililor ?

— Și asupra nobililor.

— Gîndiți-vă, sire, că sînt și prinți în armată.

— Asupra prinților ca și asupra nobililor, asupra tuturor. Ascultă, Duguesclin : am trei frați, ducii de Anjou, de Bourgogne și de Berry. Ei bine, fac din ei, nu locotenenții tăi, ci soldații tăi. Ei vor da pildă de supunere celorlalți gentilomi, iar dacă unul din ei cade în greșeală, îl vei pune în genunchi pe locul unde a săvîrșit greșeala, vei chema călăul și vei porunci să-i zboare capul ca unui trădător.

Duguesclin îl privi cu uimire pe regele Carol. Niciodată nu-l auzise pe acest prinț, atît de bun și atît de blînd, vorbind cu o asemenea hotărîre.

Regele întări cu privirea ceea ce-i spusese prin viu grai.

— Atunci, sire, urmă Duguesclin, dacă veţi pune asemenea mijloace la dispoziţia mea, o voi asculta pe Alteţa Voastră, voi încerca.

— Da, bunul meu Duguesclin, zise regele punînd amîndouă mîinile pe umerii cavalerului, da, vei încerca şi vei reuşi chiar. Iar eu, între timp, mă voi ocupa de finanţe, voi face să intre bani în lăzile vistieriei, voi termina de construit castelul meu de la Bastilia, voi înălţa zidurile Parisului, sau mai degrabă voi trasa o nouă incintă. Voi întemeia o bibliotecă, pentru că nu e de ajuns să hrăneşti corpul oamenilor, trebuie să le hrăneşti şi mintea. Sîntem nişte barbari, Duguesclin, şi nu ne ocupăm decît să scoatem rugina de pe platoşele noastre, fără a ne gîndi să facem să dispară rugina de pe minte. Maurii, pe care-i dispreţuim, sînt maeştrii noştri. Ei au poeţi, istorici, legislatori, noi n-avem nimic din toate astea.

— E adevărat, sire, zise Duguesclin. Însă mi se pare că ne putem lipsi.

— Da, aşa cum se lipseşte Anglia de soare pentru că nu poate face altfel. Dar asta nu înseamnă că soarele valorează cît aerul curat. Dar să-mi dea bunul Dumnezeu viaţă mai lungă, iar ţie, Duguesclin, curaj mult, şi noi doi vom da Franţei tot ce-i lipseşte, iar pentru a-i da tot ce-i lipseşte, trebuie mai întîi să-i dăm pacea.

— Şi mai cu seamă, spuse Duguesclin, să găsim mijlocul de a o scăpa de Marile companii, mijloc pe care numai o minune ni-l poate oferi.

— N-avea grijă, minunea aceea Dumnezeu o va face. Sîntem amîndoi prea buni creştini şi avem intenţii prea bune ca să nu ne vină în ajutor.

În momentul acela, doctorul îndrăzni să deschidă uşa.

— Sire, zise el, Alteţa Voastră i-a uitat pe cei doi cavaleri.

— Ah ! aşa e, răspunse regele. Dar asta pentru că, vezi şi dumneata, doctore, eram pe cale, Duguesclin şi cu mine, să facem din Franţa prima ţară din lume. Acum spune-le să intre.

Cei doi cavaleri fură introduşi numaidecît. Regele le ieşi în întîmpinare. Numai unul din ei avea viziera ridicată. Regele nu-l cunoştea. Dar cu toate acestea, zîmbetul cu care îl primi nu fu mai puţin binevoitor.

— Ai cerut să-mi vorbeşti, cavalere, şi mi s-a mai spus că era vorba de ceva important.

— E adevărat, sire, răspunse tînărul.

— Fii binevenit, atunci, zise Carol.

— Nu vă grăbiți să-mi urați bun sosit, sire, căci vă aduc o veste tristă.

Un zîmbet melancolic apăru pe buzele lui Carol.

— O veste tristă ! zise el. De multă vreme nu mai primesc decît asemenea vești. Dar noi nu sîntem dintr-aceia care confundă solul cu vestea. Așadar vorbește, cavalere.

— Vai ! Sire.

— Din ce țară vii ?

— Din Spania.

— Cam de mult nu mai așteptăm nimic bun din partea aceea. Deci nu ne vei surprinde deloc, orice lucru ai putea să ne spui.

— Sire, regele Castiliei a pus s-o omoare pe sora reginei noastre.

Carol făcu o mișcare de spaimă. Cavalerul urmă :

— A ucis-o prin asasinat după ce o dezonorase prin calomnie.

— Ucisă ! Ucisă ! Sora mea ! spuse regele îngălbenind. E cu neputință.

Cavalerul, care îngenunchease, se ridică deodată.

— Sire, zise el cu un glas tremurător, e rău din partea unui rege să-l insulte astfel pe un bun gentilom care a suferit atît de mult ca să-și servească prințul. Pentru că nu voiți să mă credeți, poftiți inelul reginei. Poate îl veți crede mai mult decît pe mine.

Carol al V-lea luă inelul, îl privi îndelung, și încetul cu încetul pieptul i se umflă, iar ochii i se umplură de lacrimi.

— Vai ! vai ! spuse el. E chiar inelul ei, îl recunosc, căci eu i l-am dat. Ce zici, Bertrand, ai auzit ? Încă o lovitură, adăugă el întorcîndu-se spre Duguesclin.

— Sire, răspunse bunul cavaler, îi datorați o scuză acestui brav tînăr pentru vorba violentă pe care i-ați spus-o.

— Da, zise Carol, da. Însă mă va ierta, căci sînt copleșit de durere, și n-am voit să cred la început, și nici acum nu pot să cred.

În clipa aceea se apropie al doilea cavaler și, ridicîndu-și viziera căștii :

— Dar pe mine, sire, mă veți crede dacă vă spun același lucru ca și el ? Mă veți crede, pe mine, care alături de Alteța Voastră am învățat regulile cavalerimei, pe mine care sînt un fiu al curții Franței, pe mine pe care m-ați iubit atît de mult !

— Fiule, fiul meu Henric ! strigă Carol, Henric de Transtamare ! Vai ! În mijlocul tuturor necazurilor mele, tu vii să mă revezi, îți mulțumesc !

— Am venit, sire, răspunse prințul, să plîng împreună cu Alteța Voastră moartea crudă a reginei Castiliei. Am venit să mă pun în siguranță sub pavăza voastră, căci dacă don Pedro a ucis-o pe sora voastră doña Blanche, l-a ucis de asemenea și pe fratele meu don Frederic.

Bertrand Duguesclin se roși de mînie, și o scînteie care nu prevestea nimic bun îi străluci în ochi.

— Iată un prinț rău, izbucni el, și dacă aș fi regele Franței...

— Ei bine ! Ce-ai face ? zise Carol întorcîndu-se cu vioiciune spre el.

— Sire, spuse Henric stînd tot în genunchi, ocrotiți-mă, sire, salvați-mă.

— Voi încerca. Dar cum se face că tu, spaniol care vii din Spania, tu atît de adînc interesat în această treabă, cum se face că tu te ascundeai, pe cînd cavalerul venea spre mine, și tăceai în vreme ce el vorbea !

— Pentru că, sire, răspunse Henric, acest cavaler pe care vi-l recomand ca pe unul din cei mai nobili și mai cinstiți pe care-i cunosc, pentru că, zic, acest cavaler mi-a făcut un însemnat serviciu, și era foarte simplu să-i acord cinstea pe care o merită lăsîndu-l să vă vorbească primul. M-a răscumpărat din mîinile unui șef de bandă din cele care-și zic Marile companii ; mi-a fost tovarăș credincios și, în afară de aceasta, nimeni pe lume nu putea vorbi regelui Franței mai bine decît acest cavaler, căci el a văzut-o murind pe regina Castiliei, căci el a avut în mînă capul însîngerat al nefericitului meu frate.

La aceste cuvinte, pe care Henric le întretăie de lacrimi și de suspine, Carol al V-lea păru sfîșiat de durere, iar Bertrand Duguesclin izbi puternic cu piciorul în podea.

Henric, printre degetele mănușii cu care își acoperea ochii, privea cu atenție efectul produs de vorbele sale. Acest efect îi depășea speranțele.

— Iată o povestire pe care o va afla și poporul meu, spuse regele înfierbîntat de mînie, și să mă pedepsească

Dumnezeu dacă nu voi dezlănțui la rîndu-mi acel demon al războiului, pe care l-am înfrînat multă vreme, ținîndu-l încătușat în vizuina lui. Da, voi muri, da, voi cădea peste cadavrul ultimului meu slujitor ! Franța se va pierde în întregime, dar sora mea va fi răzbunată !

Însă pe măsură ce Carol al V-lea se însufleţea, Bertrand devenea la rîndu-i gînditor.

— Un rege ca don Pedro e o rușine pentru tronul Castiliei ! spuse Henric.

— Mareșale, se adresă Carol al V-lea lui Bertrand, află că acum are să ne folosească cele trei mii de lăncii ale dumitale.

— Eu le-am înrolat pentru Franța, spuse Duguesclin, iar nu pentru trecerea munților. Am mai avea încă un război pe cap. Cele ce mi-a spus adineaori Alteța Voastră m-au făcut să chibzuiesc ; în vreme ce noi ne vom război în Spania, sire, englezul va intra în Franța și se va uni cu Marile companii.

— Atunci vom muri cu toții, zise regele. Fără îndoială că Dumnezeu vrea astfel, și acolo trebuie să se oprească destinele regatului ! Însă lumea va afla pentru ce regele Carol a lăsat să-i piară tot ce stăpînea. Popoarele vor pieri, dar cel puțin vor muri pentru o cauză mult mai dreaptă și mult mai importantă decît este stăpînirea unui petic de pămînt sau o ceartă de ambasador.

— Ah! zise Bertrand, dacă ați avea bani, sire...

— Am, răspunse regele cu glas scăzut, ca și cînd s-ar fi temut să nu-l audă cineva din afara apartamentului. Dar cu bani nu vom reda viața surorii mele, nici a lui don Frederic.

— Aveți dreptate, sire, zise Duguesclin. Însă îi vom răzbuna ! Și aceasta fără a sărăci Franța.

— Explică-te, spuse Carol.

— Fără îndoială, urmă Bertrand. Cu bani, vom înrola pe căpitanii cîtorva companii. Sînt niște diavoli cărora puțin le pasă pentru cine se bat, numai să se bată pentru bani.

— Iar eu, zise cu sfială Mauléon, dacă Alteța Voastră mi-ar îngădui, aș vrea să adaug cîteva cuvinte...

— Ascultați-l, sire, interveni Henric, cu toată tinerețea sa, este tot atît de înțelept pe cît este de viteaz și cinstit.

— Spune, încuviință Carol.

— După cîte am înțeles, sire, aceste companii vă cam dau de lucru.

— Pustiesc regatul, cavalere, îmi ruinează supușii.

— Ei bine ! zise Mauléon, poate că, așa după cum a spus seniorul Dugueselin, există un mijloc de a scăpa de ele...

— O ! vorbește, vorbește ! spuse regele.

— Sire, toate bandele acelea se grupează în momentul de față pe rîul Saône. Corbi înfometați, care nu mai găsesc nici o pradă într-o țară ruinată de război, se vor întoarce spre cea dintîi momeală ce li se va înfățișa. Seniorul Dugueselin, această floare a cavalerimii, care este cunoscut și respectat de cel din urmă dintre ei, să se ducă la ei, să pornească în fruntea lor și să-i conducă în Castilia, unde sînt atîtea de jefuit și de ars, și îi veți vedea, la cuvîntul acestui mare căpitan, cum își ridică steagurile și pleacă, pînă la cel din urmă, în această nouă cruciadă.

— Dar dacă mă duc la ei, zise Bertrand, nu se ivește primejdia să mă oprească și să mă facă să-mi plătesc răscumpărarea ? Eu nu sînt decît un cavaler sărac din Bretania.

— Da, spuse Carol, însă ai prieteni regi.

— Iar eu, urmă Mauléon, mă voi oferi respectuos s-o introduc pe Senioria Voastră la cel mai de temut dintre ei, la căpitanul Hugues de Caverley.

— Dar cine ești oare dumneata ? întrebă Bertrand.

— Nimic, seniore, sau cel puțin nu prea mare lucru. Dar am căzut în mîinile acelor bandiți și i-am învățat să-mi respecte cuvîntul, căci mi-au dat drumul pe cuvînt, și, după ce o voi părăsi pe Alteța Voastră, va trebui să le duc o mie de livre pe care le datorez și pe care prințul Henric mi le-a dăruit cu multă mărinimie, și să mă angajez vreme de un an în compania lor.

— Dumneata, printre bandiții aceia ? întrebă Dugueselin.

— Seniore, spuse Mauléon, mi-am dat cuvîntul și numai cu această condiție m-au lăsat să ies din mîinile lor. Dealtfel, cînd îi veți comanda dumneavoastră, nu vor mai fi bandiți, vor fi soldați.

— Și dumneata crezi că vor pleca ? întrebă regele însuflețit de speranță. Crezi că vor părăsi Franța ? Crezi că se vor învoi să părăsească regatul ?

— Sire, răspunse Mauléon, sînt sigur de cele ce spun, şi sînt acolo douăzeci şi cinci de mii de soldaţi pentru Alteţa Voastră.

— Iar eu am să-i duc atît de departe, spuse Duguesclin, încît nici unul nu se va mai înapoia în Franţa, o jur în faţa voastră, bunul meu rege ; vor război, ei bine ! pe toţi sfinţii ! o să le dăm război.

— Tocmai aceasta voiam să spun, reluă Mauléon, iar seniorul Bertrand mi-a completat gîndul.

— Dar cine eşti dumneata ? întrebă regele, privindu-l pe tînăr cu uimire.

— Sire, sînt un simplu cavaler din Bigorre, în serviciul uneia din aceste companii, după cum am mai spus Alteţei Voastre.

— De cît timp ? întrebă regele.

— De patru zile, sire.

— Şi cum ai intrat acolo ?

— Povesteşte întîmplarea, cavalere, spuse Henric. N-ai decît de cîştigat din această povestire.

Şi Mauléon povesti regelui Carol al V-lea şi lui Bertrand Duguesclin păţania angajării sale în compania lui Caverley, în aşa fel încît stîrni admiraţia regelui care se pricepea la înţelepciune, şi a mareşalului care se pricepea în treburile cavalereşti.

XV

CUM S-A ÎNAPOIAT CAVALERUL DE MAULÉON LA CĂPITANUL HUGUES DE CAVERLEY ŞI CE A URMAT DE AICI

Carol al V-lea era un prinţ prea înţelept, care cugetase deseori la treburile regatului, spre a nu vedea dintr-o dată ce foloase putea să tragă din această situaţie, dacă evenimentele aveau să decurgă aşa cum se pregătea de Mauléon să le dea curs. Englezii, lipsiţi de ajutorul Marilor companii, acei blestemaţi cu care cutreierau împreună cîmpiile Franţei, aveau să se vadă siliţi neapărat să plătească alte trupe spre a înlocui pe cele ce se plăteau singure, şi duceau spre folosul lor un război rentabil ce ruina regatul. Avea deci să urmeze de-aici un armistiţiu pentru

Franța, armistițiu în timpul căruia noile instituții ar mai fi dat un pic de odihnă francezilor, și ar fi îngăduit regelui să aducă la îndeplinire marile lucrări pe care le începuse pentru înfrumusețarea Parisului și îmbunătățirea finanțelor.

Cît despre războiul din Spania, Dugueslin nu vedea un prea mare neajuns. Cavaleria franceză era superioară în forță și în tactică tuturor cavaleriilor din lume. Așadar castilianii aveau să fie bătuți ; Bertrand socotea să facă o afacere bună cu acele companii, știind bine că izbînda, cu cît va fi plătită mai scump, cu atît va aduce mai multe foloase Franței, și, cu cît va presăra mai multe cadavre pe cîmpul de luptă spaniol, cu atît mai puțini jefuitori va readuce în regat.

Politica acelor vremuri era cu totul egoistă, sau cel puțin cu totul personală ; nimeni nu avusese pînă atunci ideea de a emite acele principii de drept internațional, care au simplificat mai tîrziu problemele de război între regi. Oricare prinț putea să recruteze o armată pentru interesele lui, cu propriile sale mijloace, prin convingere, prin forță sau prin bani, și în virtutea armelor sale căpăta un drept pe care oamenii lui erau gata să-l susțină.

„Don Pedro și-a ucis fratele și a asasinat-o pe sora mea, își zicea Carol, dar va susține că a avut dreptate să facă acest lucru, dacă eu nu voi face în așa fel încît să-i dovedesc că a greșit".

Don Henric de Transtamare își zicea :

„Eu sînt cel mai vîrstnic, pentru că m-am născut în 1333, iar fratele meu don Pedro s-a născut în 1336. Tatăl meu, Alfons, se logodise cu Leonora de Guzmán, mama mea ; aceea cu care nu s-a căsătorit, era deci în realitate soția sa legitimă. Singură întîmplarea a făcut din mine un bastard, așa după cum socotește lumea. Dar, ca și cînd acest motiv puternic n-ar fi de ajuns, iată că cerul îmi trimite spre răzbunare insulte personale și crime politice. Don Pedro a voit s-o dezonoreze pe soția mea, el este asasinul fratelui meu Frederic ; în sfîrșit, a ucis-o pe sora regelui Franței. Sînt îndreptățit deci atunci cînd vreau să-l detronez pe don Pedro, mai cu seamă că, dacă aș izbuti, după toate probabilitățile, aș urca pe tron în locul lui."

Don Pedro își zicea :

„Rege de fapt şi fiu legitim, m-am căsătorit, în virtutea unui tratat care îmi oferea alianţa Franţei, cu o tînără prinţesă de sînge regal, care se numea Blanche de Bourbon ; în loc să mă iubească pe mine, cum era de datoria ei, s-a îndrăgostit de don Frederic, fratele meu ; şi cum n-ar fi fost de ajuns pentru mine că am fost silit la o căsătorie politică, soţia mea a trecut de partea fraţilor mei Tello şi Henric, care se răzvrătiseră împotriva mea ; asta e crimă de înaltă trădare ; mai mult decît atît, ea mi-a pătat numele cu al treilea frate al meu, don Frederic, ceea ce este o crimă capitală ; am pus să-i omoare pe don Frederic şi pe ea, căci era dreptul meu."

Numai că, atunci cînd îşi arunca privirile în jur spre a vedea dacă acest drept avea un sprijin puternic, nu-i vedea decît pe castilienii săi, pe mauri şi pe evrei, în vreme ce don Henric de Transtamare avea de partea lui Aragonul, Franţa şi pe papa. Partida nu era egală, ceea ce făcea ca don Pedro, unul din prinţii cei mai deştepţi ai vremii sale, să-şi zică uneori în sinea lui că, deşi începuse prin a avea dreptate, ar putea foarte bine să sfîrşească prin a nu mai avea.

Pregătirile se făcură repede la curtea Franţei. Regele Carol nu pierdu decît timpul trebuincios pentru a încredinţa spada de conetabil în mîinile lui Bertrand Duguesclin şi spre a adresa nobilimii şi prinţilor o cuvîntare în care, după ce le anunţase cinstea pe care i-o făcea gentilomului breton, îi îndemna să asculte de noul conetabil ca de el însuşi. Apoi, întrucît era vorba, înainte de toate, să obţină pentru campania plănuită concursul Marilor companii mai înainte de a se răspîndi zvonul despre acest lucru, de teama ca don Pedro să nu cumpere cu bani, nu ajutorul căpitanilor în Spania, ci şederea lor în Franţa, şedere care l-ar fi împiedicat în mod firesc pe regele Carol al V-lea să-şi trimită armatele în altă parte, regele le dădu drumul conetabilului şi cavalerului de Mauléon care avea să-l introducă pe cel dintîi pe lîngă Caverley.

Prinţul Henric de Transtamare, asigurat de sprijinul regelui Carol, îi urmă pe cei doi ca simplu cavaler.

Călătoria se făcu fără multă zarvă. Ambasadorii nu erau escortaţi decît de scutierii lor, de cîţiva slujitori şi de vreo doisprezece ostaşi.

În curînd zăriră rîul Saône şi numeroasele corturi ale companiilor care, părăsind extremităţile Franţei, pustiite

de ele, se apropiaseră încetul cu încetul de centru, așa cum fac vînătorii spre a împinge vînatul înaintea lor ; și întocmai ca o altă hoardă de barbari în așteptarea unui nou Aetius, își reuniseră flamurile în acele cîmpii roditoare.

Agénor porni înainte, lăsîndu-l pe conetabil în siguranță în cetatea La Rochepot, care încă mai aparținea regelui Carol ; și, fără să șovăie o clipă, după ce luase această măsură de prevedere, plecă să se arunce în plasele mereu întinse ale companiilor.

Nu după mult timp de mers dădu peste trupa unui căpitan aproape tot atît de cunoscut ca și Hugues de Caverley, și căruia i se zicea Cavalerul Verde. Acesta din urmă se afla în ziua aceea la pîndă. Îl conduseră pe Agénor în fața lui, însă cum Agénor nu era dispus să plătească două răscumpărări, spuse că aparține căpitanului Hugues de Caverley, la cortul căruia fu condus de însuși Cavalerul Verde.

Temutul șef de aventurieri scoase un strigăt de mulțumire cînd îl văzu apărînd pe fostul lui prizonier sau mai degrabă pe viitorul camarad.

Înaintea oricărei explicații, Agénor îi făcu lui Musaron semn să înainteze, care scoase dintr-un sac de piele bine căptușit, datorită dărniciei prințului Henric și a regelui Carol al V-lea, o mie de livre pe care le înșiră pe masă.

— Ah ! Iată un lucru frumos din partea ta, camarade, spuse căpitanul Hugues de Caverley după ce ultima grămadă de bani fu rînduită lîngă celelalte nouă. Ți-o mărturisesc că nu mă așteptam să te revăd atît de curînd. Te-ai și obișnuit cu ideea care te înfricoșase atît de mult la început, de a trăi printre noi ?

— Da, căpitane, căci un adevărat soldat trăiește pretutindeni, și trăiește pretutindeni cum vrea. Și apoi, ca să fiu sincer, m-am gîndit că o veste bună nu sosește niciodată prea devreme, iar eu îți aduc o veste nemaipomenită la care, sînt sigur, ești departe să te aștepți.

— Ei aș ! zise Caverley, care auzind acest început se temea ca nu cumva Mauléon să nu-i întindă vreo cursă pentru a-l dezlega de cuvîntul dat, ei aș ! O veste nemaipomenită, zici ?

— Senior căpitan, urmă Mauléon, mai zilele trecute vorbeam despre dumneata cu regele Franței, la care, după

cum știi, am fost trimis de sora lui, și îi povesteam despre binevoitoarea curtenie de care ai dat dovadă față de mine.

— Ha ! Ha ! făcu Caverley măgulit. Așadar regele Franței mă cunoaște ?

— Desigur, căpitane ; căci i-ai pustiit îndeajuns regatul ca să-și amintească de dumneata : țipetele călugărilor arși, tînguielile femeilor siluite, văicărelile tîrgoveților reținuți pînă la plata răscumpărării, toate astea au făcut ca numele dumitale să răsune triumfal la urechile sale.

Caverley fu cuprins de un fior de mîndrie și de plăcere sub armura-i neagră. Bucuria acestei statui de fier avea ceva sinistru.

— Așadar, regele mă cunoaște ; așadar Carol al V-lea știe numele căpitanului Hugues de Caverley.

— Îl știe și nu-l va uita, te asigur.

— Și ce ți-a spus el în legătură cu mine ?

— Regele mi-a spus : Cavalere, du-te de-l întîlnește pe bunul căpitan Hugues, sau mai degrabă, adăugă...

Căpitanul părea agățat cu privirea de buzele lui Mauléon.

— Sau mai degrabă, urmă cavalerul, am să-i trimit pe unul dintre cei mai de vază slujitori ai mei.

— Unul dintre cei mai de vază slujitori ai săi ?

— Da.

— Un gentilom, sper.

— Cred și eu.

— Cunoscut ?

— O ! Foarte cunoscut.

— Multă cinste îmi face regele Franței, zise Caverley cu tonul lui zeflemist. Dar ce vrea oare de la mine acest bun rege Carol al cincilea ?

— Vrea să te îmbogățească.

— Tinere ! Tinere ! izbucni aventurierul cu o răceală bruscă, nu mă lua în rîs, căci un asemenea joc i-a costat scump pe cei ce au voit să-l joace. Se poate ca regele Franței să dorească a avea ceva de la mine... capul meu, de pildă ; sînt convins că asta nu l-ar întrista. Dar cu oricîtă dibăcie ar proceda, cavalere, am părerea de rău să-ți spun că nu-l va avea încă prin mijlocirea dumitale.

— Iată ce înseamnă să faci totdeauna rău, răspunse cu seriozitate Mauléon, a cărui figură nobilă îi impuse aproape respect banditului ; bănuiești pe fiecare, învinuiești toată lumea și-l calomniezi pînă și pe rege care a meritat titlul de cel mai cinstit om din regatul său. Încep să cred, căpitane, adăugă el clătinînd din cap, că regele a greșit încercînd să negocieze cu dumneata. Asta e o cinste pe care prinții și-o acordă unul față de altul, iar dumneata vorbești în momentul de față ca o căpetenie de bandiți iar nu ca un prinț.

— Hei ! Hei ! făcu Caverley oarecum tulburat de această îndrăzneală, să fii bănuitor, dragă prietene, e un lucru înțelept. Dar acum, la drept vorbind, ia spune-mi, cum ar putea să mă iubească regele, după țipetele călugărilor arși, după tînguielile femeilor siluite și după văicărelile tîrgoveților opriți pentru plata răscumpărării, despre care mi-ai vorbit cu atîta patimă mai adineaori.

— Foarte bine, răspunse Mauléon, acum văd ce-mi rămîne de făcut.

— Ce-ți rămîne de făcut, să vedem ! întrebă căpitanul Hugues de Caverley.

— Îmi rămîne să-i comunic ambasadorului regelui că misiunea lui e îndeplinită, avînd în vedere că o căpetenie de aventurieri nu are încredere în cuvîntul regelui Carol al V-lea.

Și Mauléon se îndreptă spre ieșirea cortului pentru a-și aduce la îndeplinire amenințarea.

— Ho ! ho ! strigă Caverley. N-am rostit o vorbă din ceea ce gîndești dumneata și n-am gîndit o vorbă din ceea ce spui. Dealtfel o să se găsească oricînd timp să-i facem vînt acelui cavaler. Acum însă, trimite după el să vină, dragă prietene, îl vom primi cum se cuvine.

Mauléon clătină din cap.

— Regele Franței nu are încredere în dumneata, domnule, spuse cu răceală Mauléon ; nu-l va lăsa pe unul din cei mai de vază slujitori ai săi să vină în tabăra dumitale, dacă nu-i vei garanta o siguranță deplină.

— Pe rînza papei ! urlă Caverley. Mă insulți, cumetre.

— Ba nu, scumpul meu căpitan, urmă Mauléon, căci dumneata ai dat pildă de neîncredere.

— Ei drăcie ! Nu e un lucru cunoscut că trimisul unui rege este inviolabil pentru toată lumea și chiar pentru

noi cestălalți care violăm o mulțime de lucruri ! Nu cumva el e un soi aparte ?

— Poate că da, zise Mauléon.

— Atunci vreau să-l văd din curiozitate.

— În cazul acesta semnează-i un permis de liberă trecere în toată forma.

— E lucru ușor.

— Da, însă nu ești singur aici, căpitane, și am venit special la dumneata pentru că ești primul dintre toți, iar eu am avut prilejul să fiu în legătură cu dumneata, iar nu cu ceilalți.

— Atunci mesajul nu e numai pentru mine ? întrebă Caverley.

— Nu, este pentru toate căpeteniile companiilor.

— Așadar bunul rege Carol nu vrea să mă îmbogățească numai pe mine, zise Caverley în zeflemea.

— Regele Carol este destul de puternic ca să îmbogățească pe toți jefuitorii regatului, răspunse la rîndu-i Mauléon cu un rîs care lăsa cu mult în urmă ironia și rîsul căpitanului Caverley.

Se pare că așa trebuia vorbit cu șeful aventurierilor, căci această vorbă de duh îi alungă cu totul proasta dispoziție.

— Să vină secretarul meu, zise el, și să-mi întocmească un permis de liberă trecere în toată forma.

Un bărbat înalt, uscățiv și îmbrăcat în negru, înaintă tremurînd spre el ; era învățătorul dintr-un sat vecin, pe care căpitanul Hugues de Caverley îl ridicase la demnitatea de secretar provizoriu al său.

Acesta întocmi, sub supravegherea lui Musaron, cel mai precis și mai în formă permis de liberă trecere pe care l-a așternut un învățat vreodată pe hîrtie. Atunci căpitanul, trimițînd un paj să-i cheme pe cei mai de vază bandiți, confrații săi, făcu chiar el începutul și, fie că nu știa să scrie, fie că, dintr-un motiv cunoscut numai de el, nu voia să-și scoată mănușa de fier, își apăsă măciulia pumnalului sub cele scrise, făcîndu-i și pe ceilalți șefi să-și pună sub monograma lui, unii crucea, alții sigiliul, alții, în sfîrșit, parafa ; și în vreme ce îndeplineau această operație, șefii rîdeau între ei, crezîndu-se mai presus decît toți prinții de pe pămînt, ei care dădeau permise de liberă trecere ambasadorilor regelui Franței.

După ce pergamentul fu acoperit cu toate sigiliile şi cu toate parafele, Caverley se întoarse spre Mauléon.

— Şi numele solului ? întrebă el.

— Ai să-l afli cînd va veni, spuse Agénor, şi încă şi atunci dacă va catadicsi să ţi-l spună.

— O fi vreun baron, zise rîzînd Cavalerul Verde, căruia îi vom fi ars castelul şi-i vom fi răpit soţia, şi care vine să vadă dacă nu există vreun mijloc să-şi răscumpere soţia neprihănită în schimbul calului sau ereţilor săi.

— Pregătiţi-vă cele mai frumoase armuri, spuse cu mîndrie de Mauléon ; porunciţi pajilor voştri, dacă aveţi, să-şi pună cele mai bogate veşminte şi faceţi tăcere cînd va intra cel pe care-l anunţ, dacă vreţi să nu vă căiţi mai tîrziu de-a fi făcut o mare greşeală pentru nişte oameni atît de pricepuţi în meseria armelor.

Şi de Mauléon ieşi din cort ca un om care cunoaşte dinainte greutatea loviturii pe care o va da. Un murmur de îndoială şi de uimire străbătu întregul grup.

— E nebun, spuseră unii.

— O ! Nu-l cunoaşteţi, zise Caverley. Nu, nu ! nu e nebun, şi trebuie să ne aşteptăm la ceva nou.

Se scurse o jumătate de zi. Tabăra îşi recăpătase înfăţişarea obişnuită. Unii se scăldau în rîu, alţii beau pe sub copaci, alţii se zbenguiau prin iarbă. Se vedeau înapoindu-se cîteva bande de jefuitori anunţate prin strigăte de bucurie şi de suferinţă ; în mijlocul lor se vedeau femei despletite, bărbaţi plini de răni legaţi de coada cailor. Vite ce se răzvrăteau împotriva unor stăpîni necunoscuţi erau aduse mugind sub corturi, ucise şi îmbucătăţite pe loc pentru masa de seară, în vreme ce şefii veneau să vadă rezultatele expediţiei şi îşi alegeau partea lor de pradă, nu fără grave certuri între soldaţii beţi sau flămînzi.

Mai departe, făceau exerciţii noii recruţi. Erau ţărani, smulşi din coliba lor şi înrolaţi cu forţa, care după trei sau patru ani aveau să uite totul spre a ajunge, ca şi noii lor camarazi, nişte jefuitori şi ucigaşi ; o mulţime de valeţi, o droaie de ordonanţe, jucau sau pregăteau masa stăpînilor. Butoaie desfundate, paturi dărăpănate, mobile distruse, saltele zdrenţuite erau împrăştiate pe pămînt, în vreme ce cîini mari cît un viţel, fără stăpîni, adunaţi în haite, dînd tîrcoale printre toate acele grupuri pentru a se hrăni, îi jefuiau pe jefuitori şi pe unde treceau îi făceau să ţipe pe copiii rătăciţi.

La porţile acestei tabere pe care am încercat s-o zugrăvim, dar despre care nu-ţi puteai face o idee decît văzînd-o, se auziră deodată sunetele stridente a patru trîmbiţe, precedate de un stindard alb cu numeroase flori de crin, care se mai aflau încă în vremea aceea pe stema Franţei[1]. O mare mişcare se făcu numaidecît în tabăra companiilor. Tobele începură să bată, subofiţerii alergară să adune pe cei rămaşi în urmă şi să păzească principalele posturi. În curînd apăru, defilînd agale printre şirurile de curioşi, un cortegiu solemn. Mai întîi erau cei patru trîmbiţaşi ale căror instrumente treziseră tabăra ; venea apoi un crainic purtînd spada de conetabil cu lama ei latră încrustată cu flori de crin şi cu mînerul de aur, pe care o ţinea ridicată în sus, fără teacă ; în sfîrşit, mergînd cu cîţiva paşi înaintea a doisprezece ostaşi, sau mai degrabă a douăsprezece statui de fier, se ivi un cavaler, cu viziera lăsată şi cu statura falnică. Vînjosul lui cal negru îşi muşca zăbala de aur, iar o lungă spadă de luptă, cu mînerul lustruit de prea multă întrebuinţare, îi strălucea la şold.

În apropierea cavalerului, dar puţin mai în urmă, mergea de Mauléon. El conduse întreaga trupă spre cortul principal al şefilor, unde se găsea adunat sfatul. Tăcerea uimirii şi a aşteptării plutea peste tabăra care, cu o clipă mai înainte, răsuna de ţipete asurzitoare.

Cel care părea să fie căpetenia trupei descălecă, porunci să se înalţe stindardul regal în sunetul trîmbiţelor, şi intră în cort.

Şefii, care stăteau jos, nu se ridicară la sosirea acestuia şi se uitară unii la alţii zîmbind.

— Acesta e stindardul regelui Franţei, spuse cavalerul cu un glas blînd şi pătrunzător, plecîndu-se în faţa lui.

— Îl recunoaştem destul de bine, spuse căpitanul Hugues de Caverley ridicîndu-se, spre a răspunde străinului, dar aşteptăm ca trimisul regelui Franţei să-şi spună numele pentru a ne pleca în faţa lui, aşa cum s-a înclinat el în faţa stemei stăpînului său.

— Eu, răspunse cu modestie cavalerul ridicîndu-şi viziera căştii, sînt Bertrand Duguesclin, conetabilul Franţei, şi trimisul bunului rege Carol al V-lea pe lîngă monse-

[1] Cîţiva ani mai tîrziu, Carol al V-lea reduse numărul florilor de crin la trei, în cinstea sfintei Treimi. (N.A.)

niorii şefi ai Marilor companii, cărora Dumnezeu să le dea bucurie şi belşug.

Abia rostise aceste cuvinte că toate frunţile erau descoperite, toate spadele scoase din teacă şi învîrtite deasupra capului în semn de bucurie ; peste tot respectul sau mai degrabă entuziasmul izbucni în strigăte prelungi şi acea scînteie electrică, alergînd repede ca o dîră de praf de puşcă, înflăcără atît de mult tabăra, încît întreaga armată veni să izbească unele de altele suliţele şi spadele, strigînd la intrarea cortului :

— Ura ! Ura ! Trăiască bunul conetabil.

Acesta se înclină cu umilinţa-i obişnuită şi salută în mijlocul unui tunet de aplauze.

XVI

CUM I-AU FĂGĂDUIT ŞEFII MARILOR COMPANII SĂ-L URMEZE PÎNĂ LA CAPĂTUL PĂMÎNTULUI PE SENIORUL BERTRAND DUGUESCLIN, DACĂ ACELA AR FI FOST BUNUL LUI PLAC

Primul moment de entuziasm făcu loc în curînd unei atenţii atît de mari, încît cuvintele conetabilului, rostite calm, dar cu putere, răzbătură printre rîndurile mulţimii şi ajunseră limpede şi desluşit pînă la marginile cele mai îndepărtate ale taberii, unde şi ultimii soldaţi le sorbiră cu lăcomie.

— Seniori căpitani — spuse Bertrand cu o politeţe aproape smerită care cîştigă inimile tuturor celor ce aveau de-a face cu el, — regele Franţei mă trimite la voi, ca împreună să aducem la îndeplinire poate singura acţiune care să fie vrednică de nişte ostaşi atît de viteji.

Introducerea era măgulitoare, însă starea de spirit obişnuită a căpitanilor Marilor companii fiind bănuiala, entuziasmul auditorilor se mai domoli deoarece nu cunoşteau încă ţinta spre care tindea conetabilul ; acesta văzu că trebuia să continuie şi, profitînd de primul sentiment pe care-l trezise, reluă :

— Fiecare din voi s-a acoperit de glorie destulă ca să nu dorească mai multă ; dar nici unul nu s-a ales cu destule bogăţii ca să poată spune : mă simt destul de bogat. Dealtfel, fiecare din voi trebuie să fi ajuns să dorească o strînsă legătură între onoarea armelor şi folosul ce trebuie să urmeze. Or, vrednici căpitani, închipuiţi-vă ce ar însemna o expediţie îndreptată de voi împotriva unui prinţ bogat şi puternic, ale cărui bogăţii căzînd în mîinile voastre prin dreptul de război legitim, ar constitui nişte trofee pe cît de glorioase pe atît de avantajoase. Şi eu sînt un aventurier ca şi voi ; şi eu sînt un ofiţer ridicat prin meritul meu ca şi voi. Or, seniori, nu sînteţi sătui, cum sînt şi eu, de asuprirea pe care am exercitat-o împreună asupra unor duşmani mai slabi decît noi ? Nu vă e dor să auziţi — în locul gemetelor copiilor şi ţipetelor femeilor pe care le auzeam adineaori, cînd străbăteam tabăra — sunetele trîmbiţei care anunţă o bătălie adevărată, şi strigătele de război ale duşmanului cu care trebuie să te baţi ca să-l învingi ? În sfîrşit, voi, viteji cavaleri de toate naţiile, care aveţi de susţinut fiecare onoarea lui naţională, nu v-aţi simţi fericiţi ca, în afară de gloria şi bogăţia pe care vi le-am făgăduit, să vă uniţi şi pentru o cauză cu care omenirea să se mîndrească ?

Căci la urma urmelor, ce viaţă ducem noi, războinicii ? Nici un prinţ ales de Dumnezeu nu ne încuviinţează jafurile şi furturile. Sîngele pe care-l vărsăm este uneori un sînge care strigă răzbunare şi al cărui glas nu numai că urcă la cer, dar ne şi tulbură fără să vrem sufletul învîrtoşat de grozăviile războiului. După o viaţă de toane şi ciudăţenii, ajungînd soldaţi ai unui mare rege, ajungînd apărători ai lui Dumnezeu, ajungînd în sfîrşit bogaţi şi puternici, nu am vedea împlinindu-se astfel adevăratul destin al oricărui om care se dedică grelei meserii a armelor ?

De astă dată, un îndelung murmur de aprobare străbătu rîndurile căpitanilor, căci avea o puternică înrîurire asupra lor glasul celui mai temut zdrobitor de lănci, al celui mai priceput în lupta de hărţuială din vremea sa. Toţi îl văzuseră la lucru într-o zi de bătălie, mulţi din ei simţiseră tăişul spadei lui sau greutatea buzduganului,

astfel că socotiră de datoria lor să-şi însuşească părerea unui asemenea ostaş.

— Seniori, urmă Duguesclin, mulţumit de efectul produs de prima parte a cuvîntării sale, iată deci planul a cărui aducere la îndeplinire mi-a încredinţat-o bunul nostru rege Carol al V-lea. În Spania maurii şi sarazinii au devenit mai obraznici şi mai cruzi ca oricînd. În Castilia domneşte un prinţ mai obraznic şi mai crud decît sarazinii şi maurii ; un om care şi-a ucis fratele ; un cavaler înarmat, purtînd lanţ şi pinteni de aur, care şi-a asasinat soţia, sora regelui nostru Carol ; un cutezător în sfîrşit care, prin această crimă, pare să fi sfidat strădania întregii cavalerimi din lume ; căci, pentru ca o asemenea crimă să rămînă nepedepsită, ar trebui să nu mai existe cavaleri pe lume.

Această a doua parte a cuvîntării păru să facă o impresie mai slabă asupra aventurierilor. A-şi ucide fratele, a asasina o femeie .li se păreau şi lor nişte fapte oarecum nelalocul lor, dar nu le socoteau a face parte din acele crime pentru răzbunarea cărora e nevoie să se pună în mişcare douăzeci şi cinci de mii de oameni cumsecade. Duguesclin băgă de seamă că înflăcărarea celor de faţă mai scăzuse, însă nu se descurajă şi urmă :

— Socotiţi şi voi, seniori, dacă vreo cruciadă s-a arătat vreodată mai glorioasă şi mai plină de foloase. Cunoaşteţi Spania ; unii dintre voi au străbătut-o ; toţi au auzit vorbindu-se despre ea. Spania ! ţara minelor de argint ! Spania cu palatele pardosite cu comori arabe ! Spania ! în care maurii şi sarazinii au ascuns comorile jefuite de pe jumătate din acest pămînt ! Spania ! unde femeile sînt atît de frumoase încît pentru o femeie regele Rodrigue şi-a pierdut regatul. Ei bine ! acolo am să vă conduc, seniori, dacă veţi binevoi să mă urmaţi, căci într-acolo pornesc eu împreună cu cîţiva buni prieteni, aleşi dintre cei mai buni luptători ai Franţei ; într-acolo pornesc spre a afla dacă nu cumva cavalerii lui don Pedro sînt tot atît de laşi ca şi stăpînul lor, şi spre a încerca dacă spadele lor au aceeaşi căleală ca securile noastre. Avem de făcut o călătorie frumoasă, seniori căpitani. Vreţi să luaţi parte la ea?

Conetabilul îşi termină cuvîntarea printr-unul din acele gesturi care înflăcărează aproape totdeauna adunările ce

urmează a lua o hotărîre. Hugues de Caverley care, în timpul cuvîntării, păruse foarte frămîntat ca şi cînd demonul bătăliilor ar fi dat pinteni calului de sub el, trecu pe la fiecare în parte cerîndu-i părerea, şi îndată fiecare se apropie de el şi se grăbi să i-o spună ; după care el se îndreptă spre Bertrand Dugueselin care, sprijinit în lunga lui spadă, în vreme ce toţi soldaţii îl sorbeau din ochi, vorbea liniştit cu Agénor şi cu Henric de Transtamare, a cărui inimă bătea cu putere de la începutul acestei scene ; căci pentru el, oricît de necunoscut era acelei mulţimi, rezultatul votului însemna tronul sau o viaţă consumată în umbră, adică viaţa sau moartea. Un om cu o asemenea constituţie are ambiţie în loc de inimă, şi orice rană pentru el este mortală.

Dezbaterea dură doar cîteva minute ; apoi, Hugues de Caverley se apropie de conetabil în mijlocul unei linişti adînci :

— Onorate senior Bertrand Dugueselin, zise el, nobile domn şi frate, şi camarad, care sînteţi astăzi oglinda întregii cavalerimi, aflaţi că pentru vitejia şi cinstea voastră, sîntem gata să vă slujim. Veţi fi şeful nostru, iar nu asociatul nostru, căpitanul nostru iar nu egalul nostru. În orice împrejurare şi în orice bătălie bizuiţi-vă pe noi, iar noi vă vom urma pînă la capătul pămîntului. Fie mauri, sarazini sau spanioli, spuneţi doar o vorbă şi noi vom merge împotriva lor. Numai că, printre noi se află mulţi cavaleri din Anglia şi aceştia ţin la regele Eduard al III-lea şi la fiul său prinţul de Wales. În afară de aceşti doi seniori, ei se vor războ cu oricare. Vă este pe plac hotărîrea noastră, nobile domn ?

Conetabilul se înclină, arătîndu-le toate semnele unei recunoştinţe adînci, şi adăugă cîteva cuvinte pentru a scoate la iveală cinstea pe care asemenea războinici voiau să i-o facă, şi cu aceasta Bertrand nu mintea. Un asemenea omagiu adus superiorităţii sale era firesc să-l măgulească pe un om din secolul al paisprezecelea care toată viaţa dusese o viaţă de soldat.

Vestea acestei hotărîri stîrni în tabără un entuziasm greu de descris. Era într-adevăr o viaţă obositoare pentru aceşti aventurieri să tot ducă o luptă de hărţuială împotriva tuturor satelor reunite, să se războiască prin tufi-

şuri şi văgăuni, să sufere de foame în mijlocul belşugului, să fie mîhniţi după o izbîndă. Să trăiască într-o altă ţară, într-o ţară încă nejefuită de ei, pe un pămînt aproape neatins, sub un cer blînd, să schimbe vinurile şi femeile, să cucerească prăzi bogate de la spanioli, mauri şi sarazini, era un vis ce se îmbina de minune cu dorinţa de a avea drept căpetenie oglinda cavalerimii europene, cum îl numise căpitanul Hugues de Caverley pe conetabil. Astfel că Bertrand Duguesclin fu primit cu un entuziasm furtunos şi se îndreptă spre cortul ce-i fusese pregătit pe locul cel mai vizibil şi mai înalt al taberei, trecînd pe sub un portic format din lăncii pe care le încrucişau deasupra capului său aventurierii ce se plecau nu în faţa stindardului Franţei, ci în faţa celui ce îl ducea.

— Seniore — îi spuse Bertrand lui Henric de Transtamare după ce intraseră în cort, în vreme ce Hugues de Caverley şi Cavalerul Verde îl felicitau pe Agénor pentru întoarcerea sa şi mai cu seamă pentru schimbările prilejuite de această întoarcere, — seniore, trebuie să fiţi mulţumit : am dus la bun sfîrşit treaba cea mai grea. Toată lumea e mulţumită. Oamenii aceştia, întocmai ca muştele însetate de sînge, se vor năpusti la pielea maurilor, sarazinilor şi spaniolilor, şi-i vor înţepa cît vor putea mai tare. Dar făcîndu-şi afacerile lor, le vor face şi pe-ale voastre ; în vreme ce ei se vor îmbogăţi, vor lucra întru folosul dumneavoastră. Cît despre frigurile din Andaluzia, cît despre capcanele din munţi, cît despre trecerea rîurilor al căror curs repede tîrăşte după el cai şi călăreţi, cît despre abuzurile de vin şi de dragoste, de beţie şi de voluptăţi, care sleiesc puterile, mă bizui pe toate astea ca să mă scap de jumătate din aceşti banditi. În ceea ce priveşte cealaltă jumătate, nădăjduiesc că va pieri sub loviturile sarazinilor, maurilor şi spaniolilor, care sînt nişte ciocane nimerite pentru asemenea nicovale. Vom fi deci învingători în orice chip. Vă voi instala pe tronul Castiliei şi mă voi întoarce în Franţa spre marea mulţumire a bunului rege Carol, împreună cu ostaşii mei pe care îi voi cruţa sacrificîndu-i pe aceşti ticăloşi fără pereche.

— Da, cavalere, răspunse Henric de Transtamare gînditor. Dar nu te temi de vreo hotărîre nepreväzută a regelui don Pedro ? Este un comandant iscusit şi are o minte foarte ageră.

— Eu nu văd atît de departe, seniore, răspunse Duguesclin. Cu cît vom întîmpina mai multe greutăți, cu atît gloria noastră va fi mai mare și vom lăsa mai mulți Caverley și Cavaleri Verzi pe bunul pămînt al Castiliei. Un singur lucru mă îngrijorează : intrarea în Spania ; căci e bine să te războiești cu regele don Pedro, cu sarazinii și cu maurii săi, dar nu trebuie să te războiești cu întreaga Spanie ; n-ar fi de ajuns pentru asta nici cinci sute de companii ; și e mult mai greu să hrănești o armată în Spania decît în Franța.

— De aceea, răspunse Henric, o să plec eu înainte să-l înștiințez pe regele Aragonului, care este unul din prietenii mei și care, din dragoste pentru mine și din ură față de regele don Pedro, are să vă dea liberă trecere prin satele sale împreună cu hrană și ajutoare în oameni și bani; astfel încît, dacă din întîmplare am fi înfrînți în Castilia, ar avea cine să ne apere retragerea.

— Se vede, seniore, urmă conetabilul, că ați fost hrănit și crescut pe lîngă bunul rege Carol, care insuflă înțelepciune tuturor celor din preajma sa. Sfatul vostru e plin de prudență. Duceți-vă și fiți cu băgare de seamă să nu vă prindă, căci atunci războiul ar fi terminat înainte de a începe. Dacă nu mă înșel, noi ne batem pentru a întrona un rege și a detrona un altul, iar nu pentru altceva.

— Ah ! generale — spuse Henric jignit oarecum de spiritul de pătrundere al aceluia pe care-l privea drept un soldat fără perspicacitate — oare după detronarea regelui don Pedro, nu ai fi fericit să-l înlocuiești cu un prieten credincios al Franței ?

— Seniore, credeți-mă, răspunse Duguesclin, regele don Pedro ar fi și el un prieten credincios al Franței dacă Franța ar voi să fie cît de puțin prietena regelui don Pedro. Dar acum nu este vorba de asta, deoarece problema s-a rezolvat în favoarea voastră. Acel asasin necredincios, acel rege creștin care e o rușine pentru creștinătate trebuie să fie pedepsit, și dumneavoastră sînteți mai nimerit decît un altul pentru rolul de judecător în numele lui Dumnezeu. Acestea fiind zise, seniore, și întrucît totul a fost convenit și hotărît între noi, plecați cît mai repede, căci sînt nerăbdător să ajung în Spania împreună cu companiile, mai înainte de a avea timp don

Pedro să-şi dezlege băierile pungii şi să ne joace vreun renghi în felul său, aşa cum spuneaţi adineaori.

Henric nu răspunse nimic ; se simţea umilit în fundul sufletului de această ocrotire pe care trebuia s-o rabde din partea unui simplu gentilom, de teamă să nu dea greş în încercarea de a ajunge rege. Dar coroana, pe care o vedea strălucind în visele sale ambiţioase de viitor, îi alină necazul pricinuit de această umilinţă trecătoare.

Aşadar, în vreme ce Bertrand îi aducea la Paris pe principalii şefi de companii spre a-i prezenta regelui Carol al V-lea, şi în vreme ce bunul prinţ, tot copleşindu-i cu onoruri şi cu daruri, îi pregătea să meargă voioşi la moarte în slujba sa, Henric, urmat de Agénor, care era şi el urmat la rîndu-i de credinciosul Musaron, relua drumul Spaniei, ferindu-se să treacă prin aceleaşi locuri pe unde veniseră, de teama de a fi recunoscuţi de cei care le-ar fi putut pricinui vreo neplăcere, cu toate că erau înarmaţi cu permise de liberă trecere în toată forma eliberate de căpitanul Hugues de Caverley şi de seniorul Bertrand Duguesclin.

O luară la dreapta, care era dealtfel drumul cel mai scurt, spre a ajunge în Bearn, de acolo urmînd să străbată Aragonul. Drept care merseră de-a lungul provinciei Auvergne, ţinură ţărmul Vezerei şi trecură rîul Dordogne la Castillon.

Henric, aproape sigur că nu va fi recunoscut sub îmbrăcămintea şi sub numele unui cavaler oarecare, voia să se convingă singur în ce dispoziţii se aflau englezii în privinţa sa şi să încerce, dacă ar fi fost cu putinţă, să-l atragă pe prinţul de Wales de partea lui ; acest rezultat nu i se părea cu neputinţă, judecînd după graba pe care o arătaseră căpitanii de a-l urma pe Bertrand Duguesclin, grabă care era un indiciu că prinţul Negru nu luase încă nici o hotărîre. Avîndu-l de partea sa pe fiul lui Eduard al III-lea, copilul care îşi cîştigase pintenii la Crécy, tînărul care-l bătuse pe regele Ioan la Poitiers, însemna nu numai să sporească puterea morală a cauzei sale, ci şi să arunce încă cinci sau şase mii de lăncii în Castilia, căci acestea erau forţele de care putea să dispună prinţul de Wales fără să-şi slăbească garnizoanele din Guyenne.

Prinţul îşi avea tabăra, sau mai degrabă curtea, la

Bordeaux. Or, cum englezii se aflau, dacă nu în pace, cel puţin în armistiţiu cu Franţa, cei doi cavaleri intrară în oraş fără greutate ; e adevărat că era în seara unei zile de sărbătoare şi nu li se dădu nici o atenţie, căci fiecare îşi vedea de treburile lui.

Agénor îi spusese la început prinţului Henric de Transtamare să se găzduiască împreună la tutorele său, seniorul Ernauton de Sainte-Colombe, care avea o casă în oraş; dar de teamă ca însoţitorul lui să nu-i trădeze cumva taina, îi refuzase propunerea ; căzuseră chiar la învoială ca, spre mai multă siguranţă, Mauléon să treacă prin Bordeaux fără să-şi vadă tutorele, ceea ce Mauléon făgăduise, cu toate că era cam dureros pentru el să treacă atît de aproape de vrednicul lui ocrotitor care îi ţinuse loc de tată, fără să-i dea bună ziua. Dar după ce străbătură oraşul în lung şi-n lat, după ce bătură la uşa tuturor hanurilor, după ce îşi dădură seama de neputinţa de a fi găzduiţi în vreun han, din pricina puhoiului de lume ce sosise în oraş, prinţul n-avu încotro şi reveni la oferta pe care i-o făcuse Agénor ; se îndreptară deci spre locuinţa seniorului Ernauton situată într-una din suburbiile oraşului, după ce se juraseră ca numele prinţului să nu fie rostit, urmînd să treacă drept un simplu cavaler, prieten şi frate de arme cu Agénor.

Dealtfel întîmplarea îi sluji de minune pe cei doi călători. Seniorul Ernauton de Sainte-Colombe călătorea deocamdată în ţinutul Mauléon, unde avea un castel şi ceva pămînt. Doi sau trei servitori rămăseseră singuri la Bordeaux şi îl primiră pe tînăr ca şi cînd ar fi fost, nu pupilul, ci fiul bătrînului cavaler.

Cel care făcu noilor sosiţi onorurile casei era un servitor de încredere care îl ştia pe Agénor de cînd se născuse. Dealtfel, de patru ani de cînd Mauléon nu mai venise la Bordeaux, casa se schimbase mult. Grădinile, care erau foarte întinse şi ofereau un refugiu unde nu pătrundeau nici razele soarelui, nici privirile curioşilor, erau despărţite acum de casă printr-un zid înalt, şi păreau să formeze o locuinţă aparte.

Agénor îl întrebă pe bătrînul servitor în această privinţă şi află că grădinile unde îşi petrecuse, la umbra sicomorilor şi platanilor, tinereţea lui fără griji, fuseseră vîndute de către tutorele său prinţului de Wales, care

pusese să se clădească acolo o casă luxoasă unde îi găzduia pe toți oaspeții pe care nu putea sau nu voia să-i primească fățiș în palatul său. Or, soseau curteni din toate țările și soli de la toți regii la fiul lui Eduard al III-lea; căci nesuferind nici o înfrîngere, era socotit de toată lumea drept un biruitor.

Prințul îi făcu semn lui Agénor să pună să i se repete această explicație în toate amănuntele; căci, după cum ne reamintim, el venise la Bordeaux cu gîndul să-l vadă pe prințul Negru și cu speranța de a-și face din el un prieten; totuși, deoarece se făcuse tîrziu, iar călătorii avuseseră o zi grea și erau obosiți, prințul porunci servitorilor lui să-i pregătească odaia, în care intră îndată după cină. Agénor îl imită și trecu și el în odaia sa care, fiind situată la primul etaj al casei, dădea spre acele grădini frumoase, în care își făcuse o sărbătoare din a merge să culeagă, ca niște flori ale trecutului, acele frumoase amintiri ale tinereții sale.

În loc să se culce cum făcea prințul, el se așeză deci lîngă fereastră, și cu întreaga poezie a celor douăzeci de ani ai săi, cu ochii ațintiți asupra falnicilor copaci prin frunzișul cărora abia străbăteau cîteva raze de lună, începu să meargă înapoi cu gîndul pe acele tărîmuri ale vieții, cu atît mai înflorite cu cît te apropii de copilărie. Cerul era senin, aerul plăcut și liniștit; rîul strălucea în depărtare ca solzii de argint ai unui șarpe uriaș; dar, printr-un joc al închipuirii, fie din cauza asemănării peisajului, fie a orei înaintate la care se găsea, fie a parfumurilor acelor portocali din Guyenne care aminteau atît de bine pe cele din Portugalia și Andaluzia, gîndul lui cu aripi de flăcări porni să străbată munții și să se abată la poalele acelei Sierra d'Estrella, pe malul rîulețului ce se varsă în Tajo, dincolo de care, atras de sunetele guzlei, îi vorbise pentru prima oară de dragoste frumoasei maure.

Deodată, în mijlocul acelor viziuni nocturne, o lumină ce venea dinspre palatul misterios străluci ca o stea printre frunzișul copacilor; apoi curînd, minune nemaipomenită, pe care cavalerul o luă drept o rătăcire a simțurilor, i se păru că aude sunetele unei guzle. Ascultă înfiorat acordurile care nu erau decît un preludiu; însă un glas limpede, melodios, un glas pe care nu-ți e îngăduit

să nu-l recunoşti cînd l-ai mai auzit o dată, un glas cînta în castiliană o veche romanţă spaniolă.

Agénor nici nu aşteptă să se termine cîntecul că şi sări în sus ca pentru a se repezi dincolo de graniţele visului şi îşi afundă printre platanii din grădină privirile-i lacome, murmurînd cu o speranţă înfrigurată :

— Aissa ! Aissa !

XVII

CUM A REGĂSIT AGÉNOR PE ACEEA PE CARE O CĂUTA, IAR PRINŢUL HENRIC PE ACELA PE CARE NU-L CĂUTA

De îndată ce Agénor fu sigur că glasul pe care-l auzise era al Aissei, cedînd unui prim îndemn foarte firesc la un tînăr de douăzeci de ani, îşi luă spada, se înfăşură cu mantaua şi se pregăti să treacă în grădină. Dar în clipa în care punea piciorul să sară pe fereastră, simţi o mînă ce îl prinse de umăr. Se întoarse, era scutierul.

— Seniore, îi spuse acesta, totdeauna am băgat de seamă un lucru şi anume că unele nebunii pe această lume se fac ieşind pe uşă, însă restul, adică cea mai mare parte, se fac ieşind pe fereastră.

Agénor făcu o mişcare spre a-şi continua drumul. Musaron îl opri cu o respectuoasă tărie.

— Lasă-mă, spuse tînărul.

— Seniore, zise Musaron, vă cer cinci minute. Peste cinci minute, veţi fi liber să faceţi orice nebunie veţi crede de cuviinţă.

— Ştii unde mă duc ? întrebă Mauléon.

— Bănuiesc.

— Ştii cine se află colo în grădină ?

— Maura.

— Aissa în persoană, aşa cum ai spus. Acum mai socoteşti că mă poţi opri ?

— Depinde dacă veţi fi cu judecată sau nesăbuit.

— Ce vrei să zici ?

— Că maura nu e singură.

— Desigur că nu, e cu tatăl ei care n-o părăsește niciodată.

— Iar tatăl ei e totdeauna păzit de o duzină de mauri.

— Și ce-i cu asta ?

— Ei stau la pîndă sub umbra copacilor. Vă veți lovi de unul din ei și îl veți ucide. La țipetele lui va alerga un altul și-l veți ucide și pe acela. Dar un al treilea, un al patrulea, un al cincilea vor alerga și ei, se va isca o luptă, o încăierare, se va auzi zăngănit de spade ; veți fi recunoscut, prins, ucis poate.

— Fie ! Dar o voi vedea.

— Mare ispravă ! O maură !

— Vreau s-o revăd.

— Nu vă împiedic s-o vedeți, dar s-o vedeți fără risc.

— Ai tu vreun mijloc ?

— Eu n-am, dar poate ne va da prințul vreunul.

— Cum, prințul ?

— Negreșit. Credeți că el e mai puțin interesat decît dumneavoastră de prezența lui Mothril la Bordeaux și că nu va avea o tot atît de mare dorință să afle ce caută aici tatăl, după cum doriți și dumneavoastră să aflați ce caută aici fiica ?

— Ai dreptate, zise Agénor.

— Bine că v-ați convins, spuse Musaron mulțumit.

— Atunci dă-i de veste prințului. Eu rămîn aici ca să nu pierd din vedere luminița aceea.

— Și veți avea răbdarea să ne așteptați ?

— Am să mai ascult muzica, zise Agénor.

Într-adevăr, glasul acela plăcut continuă să răsune în noapte, acompaniat de guzla ce vibra tulburătoare. Nu mai era grădina din Bordeaux cea pe care o avea în fața ochilor, ci grădina din alcazar ; nu mai era casa albă a prințului de Wales, ci chioșcul maur cu perdea de verdeață. Fiecare sunet al guzlei pătrundea mai adînc în inima lui, care se umplea încetul cu încetul de încîntare. Abia începuse să se creadă singur, cînd auzi deschizîndu-se ușa și îl văzu intrînd pe Musaron, urmat de prinț, înfășurat ca și el în manta și avînd ca și el spada în mînă.

În cîteva cuvinte, prinţul fu pus la curent cu situaţia, Agénor povestindu-i în amănunt întîlnirile sale de mai înainte cu frumoasa maură, precum şi gelozia furioasă a lui Mothril.

— Aşadar, spuse prinţul, vei încerca să-i vorbeşti acestei femei ; prin ea vom afla mai multe lucruri decît prin toţi spionii din lume. O femeie care e ţinută în sclavie îşi domină adesea tiranul.

— Da, da, strigă Mauléon, care ardea de nerăbdare s-o întîlnească pe Aissa, şi iată-mă gata să ascult de poruncile Alteţei Voastre.

— Eşti sigur că ai auzit-o ?

— Aşa cum vă aud, monseniore. Glasul ei venea din partea aceea ; şi acum îmi mai răsună în ureche şi m-ar călăuzi chiar prin întunecimile iadului.

— Fie ! Dar greutatea este cum să pătrundem în casă fără ca noi să dăm de vreun bucluc.

— Aţi spus „noi", monseniore !

— Fără îndoială, pentru că te însoţesc ; bineînţeles că eu rămîn de-o parte şi te las să stai de vorbă nestingherit cu iubita dumitale.

— Atunci nu mai avem a ne teme de nimic, monseniore. Doi luptători ca dumneavoastră şi ca mine valorează cît zece creştini şi douăzeci de mauri.

— Da, însă ei fac scandal, ucid, şi a doua zi, sînt siliţi să fugă, şi să sacrifice succesul unor treburi importante pentru un capriciu de moment. Să procedăm cu înţelepciune, cavalere ; poţi să-ţi revezi iubita, dar după ce-ţi vei lua toate măsurile de prevedere. Să bagi de seamă mai ales să nu-ţi pierzi pumnalul, fie prin grădini, fie prin apartamentele vreunui tată sau vreunui soţ gelos. Aşa am pierdut-o eu pe femeia pe care am iubit-o cel mai mult, pentru că mi-am lăsat pumnalul să cadă în camera lui don Guttiere.

— Da, prudenţă ! prudenţă ! murmură Musaron.

— Da ; însă cu prea multă prudenţă, avem s-o pierdem poate, răspunse Agénor.

— Fii liniştit, spuse Henric. Pe cuvîntul meu de prinţ că asta va fi prima confiscare asupra maurilor, dacă voi urca vreodată pe tronul Castiliei. Deocamdată, să ne cruţăm tronul.

— Aştept poruncile Alteţei Voastre, spuse Mauléon, înfrînîndu-şi cu greu nerăbdarea.

— Bine, bine, zise Henric. Văd că eşti un soldat disciplinat şi totul o să meargă cît se poate de bine dacă ai să mă asculţi. Noi sîntem căpitani şi trebuie să ştim cum se recunoaşte partea slabă a unei fortăreţe. Să coborîm în grădină, să cercetăm zidurile şi cînd vom fi găsit un loc potrivit pentru escaladare, atunci vom escalada.

— Ei ! seniore, zise Musaron, nu escaladarea va fi grea, căci am văzut o scară în curte. Orice parte a zidului va fi deci potrivită pentru aşa ceva. Dar dincolo de zid, se află mauri cu iatagane şi păduri de suliţe. Stăpînul meu ştie că sînt curajos, dar cînd este vorba de viaţa unui prinţ atît de ilustru şi a unui cavaler atît de vestit...

— Vorbeşte pentru prinţ, spuse Agénor.

— Scutierul dumitale îmi place, zise Henric ; este prevăzător şi va fi pentru noi o ariergardă din cele mai folositoare.

Apoi ridicînd glasul :

— Perajo, se adresă el scutierului său care aştepta la uşă, eşti înarmat ?

— Da, monseniore, răspunse cel căruia i se adresase această întrebare.

— Atunci, urmează-ne.

Musaron văzu că nu mai putea obiecta nimic. Singurul lucru pe care-l obţinu fu să-i convingă să iasă pe uşă şi să coboare pe scară în loc să coboare pe fereastră. În rest, ca totdeauna, o dată hotărîrea luată, porni vitejeşte spre ţintă. Într-adevăr, în curte se afla o scară ; o rezemă de zid. Prinţul voi să treacă primul ; îl urmă Agénor, apoi Perajo ; în sfîrşit Musaron trecu ultimul şi trase scara de cealaltă parte a zidului.

— Păzeşte scara, zise prinţul, căci felul în care mi-ai vorbit m-a făcut să am deplină încredere în tine.

Musaron se aşeză pe ultimul fuştei ; Perajo fu postat la douăzeci de paşi mai departe, la pîndă într-un smochin, iar Henric şi Agénor continuară să înainteze ţinîndu-se pe sub umbra copacilor care îi ferea cu uşurinţă de privirile celor ce puteau fi aşezaţi la lumină.

În curînd se aflară atît de aproape de casă încît, în lipsa sunetelor guzlei care încetaseră, se puteau auzi suspinele muzicantei.

— Prinţe, zise Agénor, care nu-şi mai putea înfrîna multă vreme nerăbdarea, aşteptaţi-mă sub umbrarul acesta de caprifoi ; în cel mult zece minute, voi termina de vorbit cu maura şi voi afla ce caută tatăl ei la Bordeaux. Dacă voi fi atacat, nu vă puneţi viaţa în primejdie şi alergaţi la scară. Am să vă înştiinţez numai prin acest strigăt : „La zid !"

— Dacă vei fi atacat, spuse Henric, adu-ţi aminte, cavalere, că poate nimeni, în afară de regele don Pedro fratele meu şi de seniorul Duguesclin învăţătorul meu, nu mînuieşte spada mai bine decît mine. Atunci, cavalere, îţi voi arăta că nu mă laud degeaba.

Agénor îi mulţumi prinţului, care dispăru în umbră unde privirile cavalerului îl căutară în zadar. Cît despre Agénor, acesta îşi continuă drumul spre clădire ; însă între ea şi pădurice avea de străbătut un spaţiu gol luminat de lună. Agénor şovăi o clipă înainte de a se hotărî să sfideze, ca să zicem aşa, lumina. Totuşi era să îndrăznească să treacă prin acel loc, cînd, pe o uşă lăturalnică ce se deschise scîrţîind, ieşiră trei bărbaţi care vorbeau cu glas scăzut. Cel care avea să treacă prin dreptul lui Agénor, ce stătea ascuns, nemişcat şi mut sub umbra unui platan, era Mothril, foarte uşor de recunoscut după burnusul alb ; cel din mijloc era un cavaler acoperit cu o armură neagră ; iar cel care avea să treacă prin dreptul lui don Henric era un senior îmbrăcat într-un bogat costum castilian şi înfăşurat într-o pelerină de purpură.

— Seniore, se adresă rîzînd acesta din urmă cavalerului negru, nu trebuie să fiţi supărat pe Mothril că refuză să v-o arate pe fiica lui astă-seară. Pe mine, care de aproape şase săptămîni călătoresc zi şi noapte cu el, abia s-a învoit să mă lase s-o văd.

Cavalerul negru răspunse ; însă Agénor nu se sinchisi de răspunsul lui. Ceea ce dorea să ştie, ceea ce ştia acum, era că Aissa era singură. La auzul glasului părintesc, fata se ridicase şi, curioasă ca o creştină, se aplecase peste fereastră pentru a-i urmări cu privirea pe cei trei plimbăreţi misterioşi.

Cavalerul se repezi dincolo de tufiş şi în două salturi ajunse sub fereastra aflată la o înălţime de vreo douăzeci de picioare.

— Aissa, îi spuse el, mă recunoşti ?

Oricît ar fi fost de stăpînă pe ea, tînăra se dădu înapoi scoţînd fără să vrea un ţipăt slab. Dar aproape numaidecît recunoscîndu-l pe acela care sălăşluia mereu în gîndurile ei, întinse braţele spre el întrebîndu-l :

— Tu eşti, Agénor ?

— Da, eu sînt, dragostea mea. Dar cum să ajung pînă la tine pe care te regăsesc ca prin minune ? Nu ai vreo scară de mătase ?

— Nu, spuse Aissa, dar mîine voi avea. Tatăl meu va petrece noaptea la castelul prinţului. Vino mîine ; însă astă-seară fii cu băgare de seamă, căci ei sînt prin împrejurimi.

— Care ei ? întrebă Agénor.

— Tatăl meu, prinţul Negru şi regele.

— Care rege ?

— Regele don Pedro.

Agénor se gîndi la Henric care avea să se pomenească poate faţă în faţă cu fratele său.

— Pe mîine, spuse el, avîntîndu-se printre copaci, unde dispăru numaidecît.

Agénor nu se înşela decît pe jumătate. Cei trei bărbaţi se îndreptaseră spre locul unde stătea ascuns Henric. Prinţul îl recunoscu mai întîi pe Mothril.

— Seniore, spunea el în momentul cînd ajungea la distanţa de unde i se putea auzi vocea, Alteţa Voastră face rău că revine mereu la Aissa. Nobilul fiu al regelui Angliei, gloriosul prinţ de Wales, nu a venit pentru a vedea o sărmană fată africană, ci pentru a hotărî împreună cu domnia voastră soarta unui mare regat.

Henric, care se aplecase înainte pentru a auzi mai bine, se trase înapoi.

— Prinţul de Wales ! murmură el cu o nespusă surpriză uitîndu-se curios la armura aceea neagră, atît de cunoscută în Europa de cînd cu sîngeroasele bătălii de la Crécy şi Poitiers.

— Mîine, zise prinţul, vă voi primi şi mîine, înainte de a ne despărţi, nădăjduiesc că totul va fi aranjat, după care hotărîrea luată va putea fi adusă la cunoştinţa tuturor. Astăzi, trebuia să mă supun dorinţelor oaspetelui meu regal şi să nu trezesc curiozitatea curtenilor ; în sfîrşit trebuia, înainte de a hotărî ceva, să cunosc în amănunt intenţiile Alteţei Sale regele don Pedro al Castiliei.

La aceste cuvinte, prințul Negru se înclină curtenitor spre cavalerul cu pelerina de purpură.

Fruntea lui Henric se acoperi de sudoare ; dar frămîntarea lui atinse culmea atunci cînd un glas bine cunoscut lui rosti aceste cuvinte :

— Nu sînt regele Castiliei, monseniore, ci un om necăjit care e nevoit să caute ajutor departe de regatul său, căci dușmanii mei cei mai crunți se află în familia mea : din trei frați pe care-i aveam, unul rîvnea la onoarea mea, ceilalți doi la viața mea. Pe cel care rîvnea la onoarea mea, l-am ucis ; mai rămîn Henric și Tello ; Tello a rămas în Aragon să adune o armată împotriva mea ; Henric se află în Franța pe lîngă regele Carol și îl mîngîie cu speranța de a cuceri regatul meu, astfel încît Franța, istovită de izbînzile voastre, să poată lua din Castilia forțe noi spre a vă înfrînge. M-am gîndit deci că politica voastră, monseniore, este să apărați drepturile unui monarh legitim continuînd la el în țară, cu mijloace bănești și cu oamenii ce vi-i pune la dispoziție, războiul pe care acea prefăcută ruptură a armistițiului vă îngăduie să-l duceți împotriva Franței. Aștept răspunsul Alteței Voastre spre a ști dacă mai trebuie să sper pentru cauza mea.

— Negreșit că trebuie să sperați, monseniore, căci, așa cum spuneți, cauza voastră e legitimă. Dar, fiind aproape vice-rege al Guyenne-i, n-am voit să port singur povara vice-regalității mele. Am cerut tatălui meu un consiliu format din oameni pricepuți și mi l-a trimis. Am să mă sfătuiesc cu ei, însă fiți sigur că dacă părerea majorității este și a mea, și dacă se potrivește cu înclinarea ce o am de a vă fi pe plac, niciodată un aliat mai credincios și, îndrăznesc s-o spun, mai energic, nu va fi luptat sub steagurile voastre. Pînă atunci să nu vă arătați. Reușita atîrnă mai cu seamă de păstrarea secretului.

— O ! fiți liniștit, nimeni de-aci nu ne cunoaște.

— Și casa aceasta e sigură, zise prințul, ba chiar prea sigură — adăugă el rîzînd — pentru a liniști temerile seniorului Mothril în privința fiicei sale.

Maurul bîlbîi cîteva cuvinte pe care Henric nu le auzi, căci cei trei începeau să se depărteze de el ; dealtfel un singur gînd, arzător, nebunesc, aproape de neînvins, îl frămînta de cînd auzise răsunînd acel glas blestemat ; acolo, la doi pași de el, se afla dușmanul lui de moarte, năluca apărută între el și ținta pe care voia s-o atingă ;

acolo, la o lungime de spadă, se afla omul însetat de sîngele său, și de al cărui sînge era însetat și el ; o singură lovitură dată cu o mînă pe care i-ar fi călăuzit-o ura ar fi terminat războiul, ar fi pus capăt îndoielii. Această idee făcea să-i tresalte inima prințului și îi împingea brațul spre dușmanul său.

Dar Henric nu făcea parte dintre acei oameni care cedează primului îndemn, chiar dacă acest prim îndemn ar fi fost inspirat de o ură de moarte.

„Nu, nu, zise el, l-aș ucide, atîta tot. Însă nu e de ajuns pentru mine să-l ucid, ci să-i iau locul. Dacă l-aș ucide, prințul de Wales și-ar răzbuna oaspetele asasinat, m-ar face să pier în chip rușinos, sau ar pune să mă închidă pentru toată viața într-o închisoare... Da, urmă Henric după o clipă de tăcere, dar aș putea să mă și salvez, iar Tello care se află acolo, reluă el zîmbind singur la gîndul că îl putuse uita pe unul din frații săi, deși acel frate îi era aliat, Tello pe care l-aș regăsi pe tron !... ar însemna s-o iau de la început !"

Acest considerent îi opri brațul ; spada lui trasă pe jumătate afară intră din nou în teacă.

Cu siguranță că spiritele întunericului trebuie să fi avut de ce rîde de sora lor Ambiția care, pentru prima oară, îndepărta de pumnal mîna ambițiosului.

Tocmai în momentul în care cei trei se găseau la o depărtare de unde vocea nu se mai auzea, Mothril rosti niște cuvinte pe care nu le auzi prințul.

În aceeași clipă, Agénor ajunse lîngă el ; unul era lugubru, celălalt radios ; unul uitase războiul, intrigile, prinții, lumea ; celălalt strivea zalele mănușilor sale de fier, crezînd că-și strivește dușmanii și se agață de treptele tronului Castiliei.

XVIII

COPOIUL

Taina călătoriei lui Mothril la Bordeaux era de-acum lămurită și Aissa nu mai avea ce să-i dezvăluie în această privință cavalerului. Dar le mai rămîneau o mulțime de

lucruri destul de importante de dezbătut : numeroasele mărturisiri de dragoste care par totdeauna noi îndrăgostiților și care, într-adevăr, erau cu atît mai noi pentru Agénor și Aissa, cu cît pînă atunci nu avuseseră răgaz pentru așa ceva.

Pe de altă parte, prințul Henric de Transtamare cunoștea planul fratelui său ca și cînd i l-ar fi adus cineva la cunoștință, și presimțea dinainte răspunsul prințului de Wales, ca și cînd ar fi fost de față la consfătuirea care avea să aibă loc a doua zi. Nu avea deci altceva de făcut, decît să plece din Bordeaux înainte de a se fi consfințit alianța dintre ei, fiind convins acum că don Pedro avea să obțină sprijinul englezilor ; căci atunci, dacă ar fi fost recunoscut, ar fi fost făcut prizonier de război, iar don Pedro, pentru a pune dintr-o dată capăt certurilor dintre ei, putea foarte bine să recurgă la mijlocul expeditiv pe care numai un calcul de om ambițios îl împiedicase pe Henric să-l pună în aplicare împotriva fratelui său.

Cînd prințul și cavalerul își împărtășiră gîndurile, cînd unul adresîndu-se spiritului de prevedere al celuilalt căpătase un sfat înțelept asupra hotărîrii ce avea de luat, adică după ce Agénor îl sfătuise pe Henric să plece în grabă spre Aragon pentru a putea primi cele dintîi companii pe care le trimitea conetabilul, prințul se gîndi la rîndu-i la treburile personale ale tînărului său însoțitor.

— Și cu iubirea dumitale cum rămîne ? întrebă el.

— Menseniore, răspunse Agénor, nu vă ascund că mă gîndesc la ea cu o tristețe amară. Ce bine mă simțeam cînd am întîlnit la zece pași de mine fericirea la care visasem atîta timp, și după care mă temeam să nu alerg toată viața fără să mai dau de ea, însă...

— Ei bine ! zise prințul, ce s-a schimbat și cine te împiedică, pe dumneata care nu ai un frate de înfruntat, nici tron de cucerit, cine te împiedică să culegi în treacăt această fericire ?

— Monseniore, nu mai plecați ? întrebă Agénor.

— Plec neapărat, răspunse Henric, căci oricît de duioasă ar fi prietenia pe care o simt că ia naștere pentru dumneata în inima mea, dragul meu Agénor, ea nu poate — și dumneata vei înțelege primul acest lucru — să tragă în cumpănă pusă alături de interesele unui destin regal și cu fericirea unui întreg popor. Dacă ar fi vorba de viața dumitale, reluă deodată prințul, o ! asta ar fi alt-

ceva, căci pentru viaţa dumitale mi-aş sacrifica destinul şi ambiţia.

Şi ochii pătrunzători ai prinţului se afundară în privirea sinceră şi limpede a tînărului francez.

— Însă, urmă Henric, nu mi-aş sacrifica coroana pentru patima dumitale destul de nebunească, dă-mi voie să ţi-o spun, prietene, pentru fiica trădătorului Mothril.

— Îmi dau seama, monseniore, şi aş fi fost un nesăbuit dacă aş fi nutrit cel puţin speranţa ; aşadar, sărmană Aissa, adio...

Şi de la fereastră privi cu atîta tristeţe pavilionul pierdut printre sicomori, încît prinţul începu să zîmbească.

— Norocos îndrăgostit, murmură el în vreme ce fruntea i se posomora. Trăieşte pentru un gînd duios care îi înfloreşte neîncetat în inimă şi care îi înmiresmează viaţa. Vai ! şi eu am cunoscut acest chin fermecător care face să tresalte în străfundul sufletului toate simţămintele tinere şi mărinimoase.

— Îmi ziceţi norocos, monseniore, zise Agénor, şi Aissa mă aştepta mîine ; mîine trebuia să o văd pe Aissa şi nu o voi vedea. Monseniore, dacă toate speranţele unei inimi de douăzeci şi doi de ani, dezamăgite în momentul cînd erau pe cale să se împlinească, alcătuiesc o nenorocire, atunci sînt cel mai nenorocit dintre oameni.

— Ai dreptate, Agénor, spuse prinţul, nu te gîndi decît la clipa de faţă. Tu nu rîvneşti la comori, nu urmăreşti o coroană, ceri numai un cuvînt duios, pretinzi un prim sărut ; bogăţia ta e o femeie, tronul tău e patul de flori pe care mîine trebuia să-l împartă cu tine. O ! nu pierde seara aceasta, Agénor, poate că va fi cea mai frumoasă perlă pe care tinereţea o va depune într-una din amintirile tale.

— Dar atunci, monseniore, veţi pleca fără mine ?

— Chiar în noaptea asta vreau să ies de pe teritoriul englezului. Înţelegi pentru ce trebuie ca ziua să mă găsească într-o ţară neutră. Am să rămîn trei sau patru zile în Navara, la Pampelune. Vino repede după mine, Agénor, căci n-aş putea să te aştept mai mult.

— O ! prinţul meu, spuse Agénor, să vă las singur cînd vă ameninţă o primejdie ? Cred că pentru toate comorile acestei iubiri care mă aşteaptă şi pe care mi-o făgăduiţi, nu m-aş învoi.

— Să nu exagerăm, Agénor. Plecînd astă-seară nu mă amenință nici o primejdie. Astfel că poți coborî panta înflorită. Du-te, mă va însoți Perajo și tu știi cît de bine mînuiește el spada ; numai să vii repede.

— Dar, monseniore...

— Mai vreau să-ți spun ceva. Dacă o iubești pe maură așa după cum spui...

— Vai ! monseniore, nu îndrăznesc să spun cum o iubesc, căci abia am văzut-o și abia am schimbat două vorbe cu ea.

— Două vorbe sînt de ajuns, dacă știi să le alegi bine din frumoasa noastră limbă castiliană. Îți spuneam deci, că dacă o iubești pe maură, are să fie o îndoită izbîndă pentru tine, pentru că o vei răpi pe fata lui Mothril și vei salva un suflet din iad.

Aceste cuvinte erau ale unui rege și ale unui prieten. Agénor înțelese că Henric de Transtamare juca deja acest îndoit rol, iar el, pentru a fi cît mai aproape de al său, îngenunche în fața prințului.

Se înțeleseră ca prințul să se odihnească vreo cîteva ore după care să plece spre graniță. Cît despre Mauléon, liber de-acum înainte și simțind că i s-a rupt deocamdată lanțul de aur, nu mai trăia pe pămînt, plutea în nori.

Somnul îndrăgostiților dacă nu este adînc, este cel puțin prelungit ; căci e plin de vise care se înlănțuiesc unele cu altele și care seamănă atît de mult cu fericirea, încît îndrăgostiților le vine nespus de greu să se trezească.

Astfel, cînd Agénor deschise ochii, soarele se și afla deasupra orizontului. Îl chemă îndată pe Musaron ; află de la el că prințul plecase călare la ora patru dimineața și se îndepărtase de Bordeaux cu graba unui om care simte primejdia unei situații grele.

— Bine ! zise el, după ce ascultă povestirea scutierului, înflorită cu toate lămuririle pe care acesta crezu de cuviință să le adauge. Bine ! Musaron. Cît despre noi, mai rămînem la Bordeaux astă-seară și poate chiar mîine, dar în vremea asta am hotărît să nu ieșim nicăieri și să ne ferim să ne vadă cineva. Vom fi mai odihniți în momentul plecării care se poate ivi dintr-o clipă în alta. Iar tu, prietene, îngrijește bine caii ca să-l poată ajunge din urmă pe prinț, chiar dacă li s-ar pretinde o povară dublă și o viteză dublă.

— O ! o ! făcu Musaron care, după cum ne reamintim, își îngăduia mai multe libertăți față de tînărul cavaler, mai cu seamă cînd acesta se afla în toane bune. Așadar acum nu mai facem politică, trecem la altceva. Dacă mi-ați spune și mie la ce anume trecem, s-ar putea să vă ajut.

— Ai să vezi la noapte ; deocamdată stai liniștit și ascuns și fă ce-ți spun eu.

Musaron, încîntat de el însuși datorită marei încrederi pe care o avea în propriile-i mijloace, țesălă caii, mîncă și el pe săturate și aștepta miezul nopții fără să scoată nasul nici pe fereastră.

Nu același lucru se întîmpla cu Agénor care, cu ochii lipiți de jaluzelele lăsate, nu pierdea din vedere casa vecină.

Dar, după cum am spus, Agénor se sculase tîrziu, și cum Musaron își imitase stăpînul, mai cu seamă că veghease noaptea mai mult decît Agénor, nici unul nici altul nu observă în grădina ce făcuse parte din domeniul lui don Pedro un om care, de cum se luminase de ziuă, stînd aplecat spre pămînt, cerceta cu o îngrijorare vădită urmele pașilor întipăriți pe pămîntul reavăn al grădinii și crengile strivite sau rupte ale plantațiilor din jurul locuinței Aissei.

Omul acela, înfășurat într-o mantie largă, era maurul Mothril care, cu agerimea specifică neamului său, compara diferitele urme, le urmărea cum urmărește copoiul o dîră de la care nimic nu-l poate întoarce, nici chiar întreruperile de moment.

„Da, își zicea maurul, cu priviri înflăcărate și cu nările înfoiate, da, văd bine pașii mei pe alee. Îi recunosc după forma papucilor. Alături sînt pașii prințului de Wales întipăriți mai adînc. Avea cizme de fier, iar armura îi mărea și mai mult greutatea. În sfîrșit aceștia sînt ai regelui don Pedro. Sînt abia întipăriți, căci are mersul ușor ca al unei gazele. Cele trei urme ale noastre se continuă mereu. Dar astea ?... Astea ?... Nu le cunosc".

Și Mothril se ducea de la umbrarul de caprifoi la plantația unde Mauléon stătuse atît de mult ascuns.

„Aici, murmura el, urmele sînt mai adînci și bătătorite pe loc de nerăbdare. De unde veneau ? Unde se duceau ? Spre casă... Da, iată-le că ajung pînă la marginea zidului. Acolo sînt săpate și mai adînc. Cel care aștepta aci s-a înălțat pe vîrful picioarelor, fără îndoială spre a încerca să ajungă la balcon. Venise la Aissa, fără doar și

poate. Acum se pune întrebarea dacă Aissa era înţeleasă cu el ! Asta vom încerca să aflăm".

Şi maurul, aplecat asupra acestei urme, o examina cu o îngrijorare crescîndă.

După o clipă, reluă :

„Pasul este al unui om încălţat după moda cavalerilor francezi. Iată dîra lăsată de pinteni. Să vedem de unde vine".

Şi Mothril o luă din nou pe urma care îl readuse la umbrarul de caprifoi, unde îşi începu din nou cercetările.

„A mai stat şi altul aici, murmură el. Zic altul, deoarece pasul nu e acelaşi. Cel de-aici venise pentru noi fără îndoială, pe cînd celălalt venise pentru Aissa. Am trecut pe lîngă el aproape să-l atingem şi cu siguranţă că re-a auzit... Ce spuneam cînd am trecut pe-aici ?"

Şi Mothril încercă să-şi amintească ce cuvinte ieşiseră din gura lui sau a celor doi însoţitori ai săi cînd trecuseră prin locul acela.

Însă nu politica îl îngrijora cel mai mult pe Mothril, astfel că se întoarse repede la examinarea paşilor.

Atunci descoperi dîra de paşi care ajungea pînă la zidul grădinii. Trei oameni coborîseră : unul se îndreptase spre smochin, în care se ascunsese, căci ramurile de jos ale copacului erau strivite. Acela trebuie să fi fost o simplă santinelă.

Celălalt venise pînă la umbrarul de caprifoi, şi era fără îndoială un spion.

În sfîrşit al treilea, înaintase pînă la plantaţie, stătuse o clipă pe loc, apoi de la plantaţie se îndreptase către pavilionul Aissei : acesta era cu siguranţă un iubit.

Mothril porni înapoi după urme şi ajunse la marginea zidului ce despărţea casa lui Ernauton de Sainte-Colombe de pavilionul vîndut prinţului de Wales. Acolo totul i se lămuri ca şi cînd ar fi citit într-o carte.

Picioarele scării săpaseră două găuri, iar partea de sus a ei zgîriase coama zidului.

„Totul porneşte de-aici, spuse maurul".

Se înălţă chiar el deasupra coamei şi îşi afundă privirea lacomă în grădina lui Ernauton ; dar era prea devreme încă şi am spus că Agénor şi Musaron se culcaseră tîrziu. Mothril nu văzu deci nimic, doar observă de partea cealaltă a zidului o altă urmă de paşi care ducea spre casă.

— Am să veghez, zise el.

Ziua întreagă maurul întrebă pe vecini, dar servitorii lui Ernauton erau discreți ; dealtfel, ei nu-l cunoșteau pe Henric de Transtamare și îl vedeau pentru prima oară pe Agénor. Spuseră atît de puține lucruri și îl informară atît de puțin pe spionul maurului și chiar pe Mothril, repetînd : „Oaspetele nostru este finul seniorului Ernauton de Sainte-Colombe", încît Mothril hotărî să nu se bizuie decît pe el.

Sosi și noaptea.

Regele don Pedro era așteptat împreună cu credinciosul său ambasador la palatul prințului de Wales. Mothril, la ora stabilită pentru vizită, era gata pregătit, și însoțindu-l pe prinț, intră în sala consiliului ca un om pe care grijile casei nu-l îndepărtează de la datorie.

Cît despre Mauléon, după ce pîndise ieșirea maurului, știind-o acum pe Aissa singură, își luă spada așa cum făcuse în ajun, îi porunci scutierului să țină caii gata înșeuați în curtea lui Ernauton, și apucînd scara pe care o rezemă de zid în același loc ca în ajun, coborî fără nici un incident în grădina prințului de Wales.

Era o noapte asemănătoare acelor frumoase nopți din Orient, la fel cu noaptea dinainte, întocmai ca noaptea ce avea să urmeze, adică plină de parfumuri și de taine.

Nimic nu tulbura deci seninătatea inimii lui Agénor, poate doar deplinătatea bucuriei ; căci ceea ce se numește presimțire nu este uneori decît excesul de fericire, care te face să tremuri pentru fericirea șubredă pe care ai căpătat-o și care poate fi zdrobită de atîtea izbituri. Cine nu are griji nu este pe de-a-ntregul fericit, și chiar îndrăgostitul cel mai viteaz rareori s-a dus la întîlnirea dată de iubita lui fără să simtă un fior de teamă.

Pe de altă parte Aissa, cuprinsă de o dragoste nestăpînită, întocmai ca frumoasele zîne din țările calde, unde văzuse și ea lumina zilei, se gîndise toată ziua la noaptea trecută care-i părea un vis, și la noaptea pe care o aștepta și care i se părea cea mai gingașă expresie a fericirii ; îngenuncheată lîngă fereastra deschisă, aspirînd adierea serii și parfumul florilor, absorbind toate senzațiile plăcute care vădeau prezența iubitului, nu mai trăia decît prin gîndul la acel bărbat pe care nu-l auzea încă, pe care nu-l vedea încă, dar pe care îl ghicea în umbra tainică și în tăcerea înălțătoare a nopții.

Deodată auzi un fel de foşnet prin frunziş, şi se aplecă, roşind de plăcere, peste florile ce-i împodobeau balconul.

Zgomotul se înteţi, un pas sfios care strivea plantele, un pas nesigur şi cam şovăielnic o înştiinţă că mult iubitul ei se apropia.

Mauléon apăru în fîşia largă de lumină argintie pe care o răspîndea luna între plantaţie şi casă.

Numaidecît, uşoară ca o rîndunică, frumoasa maură care nu aştepta decît sosirea lui, se agăţă de o frînghie de mătase fixată pe balconul de piatră, apoi lăsîndu-se să alunece pe nisip, căzu în braţele lui Agénor şi cuprinzîndu-i capul cu mîinile delicate îi spuse :

— Iată-mă, vezi că te aşteptam.

Şi Mauléon, înnebunit de dragoste şi tremurînd de o spaimă plăcută, îşi simţi buzele prinse sub un sărut fierbinte.

XIX

DRAGOSTEA

Dar dacă nu putea să vorbească, Mauléon putea să se mişte. El o trase în grabă pe Aissa sub umbrarul de caprifoi care îl ascunsese în ajun pe Henric de Transtamare, şi acolo, aşezînd-o pe frumoasa maură pe un covor de iarbă, căzu la genunchii ei.

— Te aşteptam, repetă Aissa.

— Oare m-am lăsat aşteptat ? întrebă Agénor.

— Da, răspunse fata, căci te aştept nu numai de ieri, ci din prima zi de cînd te-am văzut.

— Mă iubeşti aşadar ! strigă Agénor în culmea bucuriei.

— Te iubesc, urmă tînăra. Dar tu, mă iubeşti ?

— O ! da, da, te iubesc, răspunse el.

— Eu, te iubesc pentru că eşti viteaz, zise Aissa. Dar tu pentru ce mă iubeşti ?

— Pentru că eşti frumoasă.

— E adevărat. Tu nu-mi cunoşti decît faţa, în vreme ce eu am pus să mi se povestească tot ce-ai făcut tu.

— Atunci, ştii că sînt duşmanul tatălui tău ?

— Da.

— Știi că nu numai că sînt dușmanul lui, dar că între noi s-a pornit o luptă pe viață și pe moarte ?

— Știu și asta.

— Și nu mă urăști pentru că eu îl urăsc pe Mothril ?

— Te iubesc !

— Într-adevăr, ai dreptate. Îl urăsc pe omul acesta pentru că l-a tîrît la moarte pe don Frederic, fratele meu de arme. Îl urăsc pe omul acesta pentru că a asasinat-o pe nefericita Blanche de Bourbon ! În sfîrșit îl urăsc pe omul acesta pentru că te păzește mai mult ca pe o metresă decît ca pe o fiică. Ești chiar fiica lui, Aissa ?

— Ca să-ți spun drept, nici eu nu știu. Mi se pare că într-o zi, fiind încă mică, m-am trezit după un somn lung și că deschizînd ochii, prima figură pe care am văzut-o era a acestui bărbat. El mi-a zis fiica lui și eu i-am zis tată. Însă nu-l iubesc, mi-e teamă de el.

— Se poartă cumva rău sau aspru cu tine ?

— Dimpotrivă : nici o regină nu e slujită mai grabnic decît mine. Fiecare dorință a mea e o poruncă. Nu am decît să fac un semn și sînt ascultată. Toate gîndurile lui par să se îndrepte spre mine. Nu știu ce planuri o fi urzit în privința mea, dar uneori mă înspăimînt de această afecțiune posomorîtă și geloasă.

— Așadar nu-l iubești cum trebuie să-l iubească o fiică pe tatăl ei ?

— Mă tem că nu, Agénor. Ascultă, cîteodată intră noaptea în odaia mea, parc-ar fi un spiriduș, și mă trec fiorii. Se apropie de patul pe care mă odihnesc, și pasul lui e atît de ușor încît nu le trezește nici chiar pe femeile mele adormite pe rogojini, prin mijlocul cărora trece ca și cînd picioarele lui nu ar atinge pămîntul. Totuși eu nu dorm, și printre pleoapele pe care groaza le face să clipească, îi văd zîmbetul înfricoșător. Atunci se apropie și se apleacă peste patul meu. Suflarea lui îmi arde fața, iar sărutul, sărut ciudat, jumătate de părinte, jumătate de îndrăgostit, sărutul prin care crede că îmi ocrotește somnul, lasă pe fruntea sau pe buzele mele o urmă dureroasă ca de fier înroșit. Iată vedeniile care mă asaltează, vedenii pline de realitate. Iată temerile cu care adorm în fiecare noapte și cu toate astea ceva îmi spune că n-am motive să tremur pentru că, ți-o repet, adormită sau trează, am asupra lui o înrîurire ciudată ; l-am văzut adesea tremurînd cînd încruntam din sprîncene, și niciodată ochii lui atît de pătrunzători și atît de mîndri n-au putut

suporta focul privirii mele. Dar de ce îmi vorbeşti de Mothril, viteazul meu cavaler. Doar nu ţi-o fi teamă de el, ţie care nu ţi-e teamă de nimic !

— Nu, desigur, însă mă tem pentru tine.

— Te temi pentru mine, înseamnă că mă iubeşti mult, spuse Aissa cu un zîmbet fermecător.

— Aissa, nu am iubit niciodată femeile din ţara mea, unde totuşi femeile sînt frumoase, şi deseori m-am mirat de această nepăsare, însă acum ştiu pentru ce. Pentru ca întreaga comoară a inimii mele să-ţi aparţină. Mă întrebi dacă te iubesc, Aissa. Ascultă şi judecă singură : dacă mi-ai spune să părăsesc totul pentru tine, să reneg totul pentru tine, în afară de onoare, ei bine ! Aissa, ţi-aş oferi această jertfă.

— Iar eu, spuse fata cu un zîmbet îngeresc, aş face şi mai mult, căci eu ţi-aş jertfi şi credinţa şi onoarea.

Agénor nu cunoştea încă acea arzătoare poezie a pasiunii orientale, şi abia acum o înţelegea privind zîmbetul Aissei.

— Ei bine, zise el înlănţuind-o cu amîndouă braţele, nu vreau să-mi jertfeşti nici credinţa şi nici onoarea fără ca eu să-mi leg viaţa de a ta. În ţara mea, Aissa, femeile pe care le iubim ajung nişte prietene alături de care trăim şi murim şi care, atunci cînd le-am jurat credinţă, sînt sigure că nu vor fi niciodată părăsite în fundul unui harem ca să le slujească pe noile favorite ale aceluia pe care l-au iubit. Fă-te creştină, Aissa, părăseşte-l pe Mothril şi vei fi soţia mea.

— Tocmai voiam să-ţi cer acelaşi lucru, spuse fata.

Agénor se ridică şi, ridicîndu-se, îşi luă iubita în braţele-i nervoase. Cu inima bătîndu-i lîngă inima ei, cu obrazul mîngîiat plăcut de părul ei mătăsos şi parfumat, cu bucuria în suflet, cu entuziasmul pe frunte, începu să alerge spre locul unde pusese scara rezemată de zid.

Într-adevăr, dulcea povară îi părea un fulg tînărului care trecea cu iuţeala unei săgeţi printre pîlcurile de copaci şi peste bordurile aleilor.

Se şi zărea zidul care, fiind ascuns de cîţiva copaci părea mai întunecat, cînd deodată Aissa, mai lunecoasă ca o şopîrlă, se strecură din braţele lui Agénor, mîngîindu-i în treacăt trupul cu trupul ei.

Mauléon se opri ; maura se chirci la picioarele lui ; întinse mîinile în direcţia zidului :

— Priveşte, zise ea.

Şi Mauléon, uitîndu-se în direcţia în care era îndreptat degetul, zări o formă albă ascunsă înapoia primilor fuştei ai scării.

— Ah ! îşi zise Agénor, nu cumva o fi Musaron căruia i-a fost teamă pentru mine şi care stă de veghe ? Nu, nu, adăugă el clătinînd din cap, Musaron este prea prevăzător ca să rişte să primească din greşeală o lovitură de spadă.

Umbra se ridică şi o scînteie albăstruie i se desprinse de la brîu.

— Mothril ! strigă Aissa.

Trezit de acest cuvînt groaznic, Agénor luă spada în mînă.

Fără îndoială că maurul nu o zărise încă pe fată, sau mai degrabă nu o recunoscuse în grupul ciudat pe care-l forma creştinul cu maura în braţe ; dar deîndată ce auzi ţipătul fetei, deîndată ce statura ei înaltă şi zveltă se desprinse din umbră, el scoase un ţipăt fioros şi se repezi orbeşte spre Agénor.

Dar iubirea fu mai puternică decît ura. Printr-o mişcare mai iute decît gîndul, Aissa făcu să cadă viziera căştii pe chipul cavalerului, şi maurul se găsi în faţa unei statui de fier înlănţuită de braţele fiicei sale.

Mothril se opri.

— Aissa ! murmură el abătut şi lăsîndu-şi braţele în jos.

— Da, Aissa ! spuse ea cu o energie sălbatică ce spori dragostea lui Mauléon şi făcu să treacă un fior prin vinele maurului. Vrei să mă ucizi ? Loveşte. Cît despre tînărul acesta, ştii bine, nu-i aşa, că nu-i este frică de tine.

Şi cu un gest îl arătă pe Agénor.

Mothril întinse mîna s-o prindă, însă ea făcu un pas înapoi lăsîndu-l în faţă pe Mauléon care stătea drept, nemişcat şi cu spada în mînă. Şi din ochi îi scăpără o ură atît de puternică încît Mauléon îşi ridică spada.

Însă atunci fu rîndul lui să simtă braţul Aissei oprindu-l pe al său.

— Nu, zise ea, nu-l lovi de faţă cu mine. Eşti puternic, eşti înarmat, eşti invulnerabil, treci prin faţa lui şi pleacă.

— Aşa ! spuse Mothril răsturnînd scara cu o lovitură de picior, eşti puternic, eşti înarmat, eşti invulnerabil, o să vedem noi.

În aceeași clipă, se auzi un șuierat ascuțit, și o duzină de mauri apărură cu securi și cu iatagane în mînă.

— Ah ! ciini necredincioși, strigă Agénor, veniți încoa și vom vedea.

— Moarte creștinului ! strigă Mothril.

— N-avea nici o teamă, zise Aissa.

Și înaintă cu pas calm și hotărît între cavaler și adversarii săi.

— Mothril, urmă ea, vreau să-l văd ieșind de aici pe acest tînăr, mă înțelegi ? Vreau să-l văd ieșind teafăr și nevătămat, fără să i se clintească nici un fir de păr din cap, sau altfel va fi vai de tine !

— Dar îl iubești oare pe ticălosul ăsta ? strigă Mothril.

— Îl iubesc, răspunse Aissa.

— Atunci, un motiv mai mult ca să moară. Loviți, zise Mothril ridicînd el însuși pumnalul.

— Mothril, strigă fata încruntînd din sprîncene și făcînd să-i scapere scîntei din ochi. N-ai înțeles ce-am spus și trebuie să-ți repet pentru a doua oară că vreau ca acest tînăr să iasă de-aici numaidecît ?

— Loviți ! repetă Mothril furios.

Agénor făcu o mișcare spre a fi gata să se apere.

— Așteaptă, zise ea, și ai să vezi tigrul cum se preface în miel.

Zicînd aceste cuvinte, scoase de la brîu un pumnal fin și, descoperindu-și frumosul sîn auriu ca rodiile de Valencia, apăsă vîrful ascuțit în carnea care cedă sub primejdioasa apăsare.

Maurul scoase un țipăt de spaimă.

— Ascultă, zise ea, pe Dumnezeul arabilor pe care îl reneg, pe Dumnezeul creștinilor care va fi de azi înainte și al meu, îți jur că dacă i se întîmplă vreo nenorocire acestui tînăr, mă omor.

— Aissa ! strigă maurul. Fie-ți milă, mă faci să înnebunesc.

— Aruncă-ți hangerul, atunci, urmă fata.

Maurul se supuse.

— Poruncește sclavilor să se depărteze.

Mothril făcu un semn și sclavii se depărtară.

Aissa aruncă o lungă privire în jurul ei, cum face o regină care vrea să se asigure dacă e ascultată.

Apoi îndreptînd asupra tînărului o privire umedă de gingășie și arzătoare de dorință :

— Vino, Agénor, spuse ea aproape şoptit, vino să-mi iau rămas bun.

— Nu mă urmezi ? întrebă tînărul.

— Nu, căci ar fi în stare să mă ucidă mai degrabă decît să mă piardă. Rămîn pentru a ne salva pe amîndoi.

— Dar ai să mă iubeşti totdeauna ? întrebă Mauléon.

— Priveşte steaua aceea, răspunse Aissa arătînd tînărului cea mai strălucitoare constelaţie ce licărea pe firmament.

— O văd, zise Agénor.

— Ei bine ! Se va stinge pe cer înainte ca dragostea să se stingă din inima mea. Adio !

Şi ridicînd viziera căştii iubitului, depuse un lung sărut pe buzele lui, în vreme ce maurul îşi muşca mîinile de turbare.

— Acum, pleacă, îi spuse Aissa cavalerului, dar fii pregătit la orice.

Şi apropiindu-se de piciorul scării pe care Agénor o ridicase pe zid, ea zîmbi uitîndu-se la el şi întinzînd mîna spre Mothril cum fac îmblînzitorii de tigri care cu un gest silesc să se culce jos fiara de care-ai fi crezut că e gata să-l sfîşie.

— Adio ! îi spuse pentru ultima oară Agénor, gîndeşte-te la făgăduială.

— La revedere, răspunse frumoasa maură. O voi ţine.

Agénor trimise un ultim sărut iubitei şi sări de partea cealaltă a zidului.

Un răcnet al maurului însoţi prada ce-i scăpa.

— Acum, îi spuse Aissa lui Mothril, nu mă face să văd că mă supraveghezi prea îndeaproape, nu mă lăsa să bănuiesc că mă tratezi ca pe o sclavă, căci, tu ştii, am mijlocul să mă eliberez. Haide ! E tîrziu, tată, să intrăm în casă.

Mothril o lăsă să se îndrepte spre pavilion, indiferentă şi visătoare. Îşi puse la loc pumnalul şi trecîndu-şi mîna peste frunte :

— Copilă ! murmură el. Peste cîteva luni, peste cîteva zile poate, n-ai să-l mai îmblînzeşti tu aşa pe Mothril.

În momentul în care fata punea piciorul pe pragul uşii, Mothril auzi nişte paşi în urma lui.

— Intră repede, Aissa, zise el. Iată-l pe rege.

Fata intră și închise ușa fără să se grăbească mai mult, ca și cînd n-ar fi auzit nimic. Mothril o văzu dispărînd ; o clipă mai tîrziu, regele se afla lîngă el.

— Hei, prietene Mothril, află că am izbîndit. Dar pentru ce ai părăsit așa deodată consiliul înainte de a intra în dezbatere ?

— Pentru că m-am gîndit că n-avea ce căuta un biet sclav maur în mijlocul unor prinți creștini atît de puternici.

— Minți, Mothril, zise don Pedro, erai îngrijorat de fiica ta și te-ai înapoiat să veghezi asupra ei.

— Pe cinstea mea, seniore, spuse Mothril zîmbind de această preocupare a regelui don Pedro, mi se pare că vă gîndiți la ea mai mult decît mine.

Și intrară amîndoi, nu fără ca don Pedro să arunce o privire curioasă spre fereastra pavilionului, îndărătul căreia se contura umbra unei femei.

XX

UNDE SE VA VEDEA CĂ SENIORUL DUGUESCLIN ERA TOT ATÎT DE BUN MATEMATICIAN CA ȘI GENERAL

În vreme ce prințul Henric de Transtamare și însoțitorul său Agénor se îndreptau spre Bordeaux, unde îi așteptau evenimentele pe care le-am povestit mai înainte, Duguesclin, înarmat cu depline puteri din partea regelui Carol al V-lea, îi adunase pe principalii șefi ai companiilor și le explica planul său de campanie.

Erau înzestrați cu mai multă tactică și artă militară decît s-ar fi putut crede acei jefuitori, siliți ca și păsările de pradă, semenele lor, sau ca lupii frații lor, la practici zilnice de vigilență, de iscusință și de hotărîre, care dau superioritate oamenilor simpli și geniu oamenilor superiori.

Ei înțeleseră deci cît se poate de bine dispozițiunile generale pe care eroul breton le aduse la cunoștință și care cuprindeau totalitatea operațiunilor ce se pot totdeauna hotărî dinainte, din care reies apoi operațiunile

specifice pe care le cer împrejurările. Dar acestui întreg plan războinic, ei îi opuseră un singur argument care nu putea fi trecut cu vederea : banii.

Trebuie să recunoaştem că toţi erau de aceeaşi părere, iar argumentul fu anunţat într-un singur glas.

— E adevărat, răspunse Duguesclin, şi m-am gîndit şi eu la asta.

Şefii făcură un semn din cap care voia să spună că-i erau recunoscători pentru această prevedere.

— Dar, adăugă Duguesclin, îi veţi avea după prima bătălie.

— Numai că trebuie să avem cu ce trăi pînă atunci, reluă Cavalerul Verde, şi să le dăm şi soldaţilor noştri ceva.

— Afară de cazul cînd vom continua să trăim pe spinarea ţăranului francez, zise Caverley. Însă ţipetele lor — diavolii ăştia de ţărani ţipă mereu ! — ţipetele lor ar zgîndări în mod neplăcut auzul ilustrului nostru conetabil. Dealtminteri, la ce bun să ajungi un căpitan cinstit, dacă jefuieşti ca şi cînd ai fi un aventurier ?

— Nespus de adevărat, zise Duguesclin.

— Vreau să adaug, interveni Claude Jefuitorul, un alt ticălos cum nu se poate mai vrednic să urle cu asemenea lupi, şi care era socotit mai puţin sălbatic decît Caverley, însă de o sută de ori mai trădător şi mai prădalnic ; vreau să adaug, că acum sîntem aliaţii monseniorului rege al Franţei, deoarece vom răzbuna moartea dumnatei sale, şi că am fi nevrednici de această cinste, o cinste nepreţuită pentru nişte simpli aventurieri ca noi, dacă nu am înceta, deocamdată cel puţin, să aducem la sapă de lemn poporul regalului nostru aliat.

— Bine şi adînc gîndit, răspunse Duguesclin. Dar propuneţi-mi un mijloc de a avea bani.

— Nu e treaba noastră să avem bani, spuse Hugues de Caverley, treaba noastră e să primim.

— Nu am nimic de răspuns la asta, zise Duguesclin, şi nici un doctor nu ar fi mai bun logician ca dumneata, sir Hugues. Dar să vedem, ce cereţi ?

Şefii se uitară unul la altul şi părură să se înţeleagă din ochi, apoi fiecare îi lăsă fără îndoială lui Caverley grija interesului general, căci acesta urmă :

— Vom fi înţelegători, senior conetabil, pe cuvîntul meu de căpitan !...

La această făgăduială și la acest jurămînt, Dugueselin simți cum îl trece un fior.

— Aștept, zise el, vorbește.

— Ei bine ! reluă Caverley, monsenioru Carol al V-lea să ne plătească numai un scud de aur pe cap de om pînă cînd ajungem în țara dușmană. Nu e mult, desigur, însă ținem seama de faptul că avem cinstea să fim aliații săi, și vom fi modești din considerație pentru acest vrednic prinț. Avem cam vreo cincizeci de mii de soldați.

— Aproape, zise Dugueselin.

— Cu cîțiva mai mulți, cu cîțiva mai puțini.

— Cu cîțiva mai puțini, mi se pare.

— N-are importanță ! zise Caverley. Ne angajăm să facem cu cîți avem ceea ce alții ar face cu cincizeci de mii. Este întocmai ca și cînd i-am avea.

— Atunci, asta face cincizeci de mii de scuzi de aur, spuse Bertrand.

— Da, pentru soldați, adăugă Caverley.

— Ce vrei să spui ? întrebă Dugueselin.

— Mai rămîn ofițerii.

— Așa e, zise conetabilul, uitasem de ofițeri. Ei bine, cît le veți da ofițerilor ?

— Mă gîndesc, se grăbi să răspundă Cavalerul Verde, temîndu-se ca nu cumva Caverley să facă o prețuire mai mică, mă gîndesc că vitejii aceștia, care sînt în cea mai mare parte oameni pricepuți și prevăzători, valorează pe puțin cinci scuzi de aur pe cap de om. Gîndiți-vă că aproape toți au paji, scutieri și rîndași, în afară de trei cai.

— La naiba ! zise Bertrand, iată niște ofițeri mai bine slujiți decît cei ai regelui, stăpînul meu.

— Noi ținem la așa ceva, răspunse Caverley.

— Și ziceți cinci scuzi de aur pe cap de om.

— Este prețul cel mai mic ce se poate cere pentru ei, după părerea mea. Eu era să cer șase, însă deoarece Cavalerul Verde a făcut un preț, nu-l voi dezminți și am să zic și eu ca el.

Bertrand se uită la ei și crezu că se află din nou la tocmeală cu cămătarii la care stăpînul său îl trimitea uneori să mijlocească mici împrumuturi.

„Ticăloși blestemați, gîndi el schițînd cel mai grațios zîmbet, cum v-aș mai spînzura pe toți dacă aș fi cel mai tare !".

După care li se adresă cu voce tare :

— Domnilor, am cugetat, după cum aţi văzut, la cererea dumneavoastră, fapt care m-a făcut să întîrzii o clipă cu răspunsul, iar preţul de cinci scuzi de aur pentru fiecare ofiţer nu mi se pare prea umflat.

— Ah ! ah ! făcu Cavalerul Verde, uimit de uşurinţa cu care Duguesclin se învoise.

— Şi cîţi ofiţeri aveţi ? întrebă seniorul Bertrand.

Caverley ridică nasul în vînt, apoi îşi privi prietenii şi cu toţi îşi vorbiră iarăşi din ochi.

— Eu, am o mie, zise Caverley.

Dublase cifra.

— Eu opt sute, zise Cavalerul Verde.

Dubla şi el ca şi colegul lui.

— Eu, o mie, zise Claude Jefuitorul.

Acesta întreise numărul.

Ceilalţi imitară şi ei această mărinimoasă pildă, astfel că numărul ofiţerilor ajunse la patru mii.

— Asta înseamnă un ofiţer la unsprezece soldaţi, zise Duguesclin cu admiraţie. Ei drace ! ţi-e mai mare dragul să ai o aşa armată, care cred că are şi o disciplină de fier.

— Da, răspunse cu modestie Caverley, adevărul este că e destul de bine condusă.

— Asta face deci douăzeci de mii de scuzi, spuse Bertrand.

— De aur, ţinu să adauge Cavalerul Verde.

— La naiba ! urmă conetabilul, douăzeci de mii de scuzi de aur ziceam şi eu ; care, adăugaţi celor cincizeci de mii acordaţi mai înainte, fac tocmai şaptezeci de mii.

— Chiar atîta face socoteala, fără cîţiva gologani, zise Cavalerul Verde, care admira uşurinţa cu care aduna conetabilul.

— Însă... reluă Caverley.

Bertrand nu-i lăsă vreme să-şi termine vorba.

— Însă, zise el, înţeleg, îi uităm pe şefi.

Caverley făcu nişte ochi mari. Nu numai că Bertrand ţinea seama de obiecţiile sale, dar i-o lua chiar înainte.

— Aţi uitat singuri de voi, urmă el. Nobilă dezinteresare ! Dar eu nu puteam să vă uit, domnilor. Aşadar să numărăm. Sînteţi zece şefi, nu-i aşa ?

Aventurierii numărară după Duguesclin. Ar fi voit ei să găsească douăzeci, dar n-aveau cum.

— Zece şefi, repetară ei.

Caverley, Cavalerul Verde şi Claude Jefuitorul continuară să privească în tavan.

— Ceea ce face, reluă conetabilul, cîte trei mii de scuzi de aur pentru fiecare şef, treizeci de mii de scuzi de aur, nu-i aşa ?

La aceste cuvinte, înmărmuriţi, sufocaţi, tulburaţi de atîta dărnicie, şefii se ridicară şi, încîntaţi atît de suma enormă la care erau preţuiţi cît şi de preţuirea adusă meritului lor, care îi făcea de trei mii de ori mai capabili decît soldaţii lor, îşi ridicară spadele uriaşe, îşi zvîrliră căştile în aer şi mai mult urlară decît strigară :

— Ura ! ura ! Bucurie şi fericire bunului conetabil.

„Ah ! bandiţilor ! murmură acesta plecînd ochii cu făţărnicie, ca şi cînd uralele aventurierilor i-ar fi mers la inimă, cu ajutorul Domnului şi al Sfintei Fecioare de pe Muntele Carmel, am să vă duc într-un loc de unde nici unul nu se va mai întoarce".

Apoi cu glas tare spuse :

— Cu totul, o sută de mii de scuzi de aur, cu ajutorul cărora toate socotelile noastre vor fi limpezite.

— Ura ! ura ! repetară aventurierii în culmea entuziasmului.

— Acum, domnilor, spuse Duguesclin, aveţi cuvîntul meu de cavaler că suma vă va fi numărată înainte de a intra în campanie. Numai că, înţelegeţi, nu o veţi avea numaidecît ; eu nu duc cu mine vistieria regală.

— E drept, ziseră şefii prea veseli încă pentru a mai fi şi prea pretenţioşi.

— Aşadar, ne-am înţeles, îi acordaţi un credit regelui Franţei pe cuvîntul conetabilului său şi, urmă el, ridicînd capul cu înfăţişarea lui măreaţă care îi făcea să tremure şi pe cei mai viteji, cuvîntul acesta e destul de temeinic. Dar ca nişte soldaţi cinstiţi, noi vom pleca şi dacă, înainte de a intra în Spania, banii nu au sosit, atunci, domnilor, veţi avea două garanţii : libertatea pe care v-o redau, şi un prizonier care valorează cu prisosinţă o sută de mii de scuzi de aur.

— Cine ? întrebă Caverley.

— Ei drăcie, eu, răspunse Duguesclin, aşa sărac cum sînt. Căci, chiar dacă femeile din ţinutul meu ar trebui să toarcă zi şi noapte ca să-mi facă rost de o sută de mii de scuzi pentru răscumpărare, vă făgăduiesc că răscumpărarea va fi plătită.

— S-a făcut, răspunseră într-un singur glas aventurierii, şi toţi atinseră mîna conetabilului în semn de învoială.

— Cînd plecăm ? întrebă Cavalerul Verde.

— Numaidecît dacă vreţi, domnilor.

— Numaidecît, repetă Hugues. La urma urmelor, domnilor, pentru că nu mai avem ce jupui pe-aici, prefer să plecăm cît mai repede în altă parte.

Fiecare alergă îndată la postul său şi îşi înălţă steagul deasupra cortului. Tobele începură să bată, o mare mişcare se făcu prin tabără şi se văzură năvălind din nou spre corturile principale aceiaşi soldaţi care alergaseră la sosirea lui Duguesclin, apoi, asemenea valurilor refluxului, se înapoiară în larg.

Două ore mai tîrziu corturile erau desfăcute şi animalele de povară se înconvoiau sub greutate, caii nechezau, iar lăncile se grupau sub razele soarelui care făceau să ţîşnească scîntei din ele.

Între timp, se vedeau alergînd pe cele două maluri ale rîului ţăranii ţinuţi atîta vreme în sclavie şi care, puşi cam tîrziu în libertate, aduceau din nou la colibele lor pustii nevestele şi mobilele puţin cam dărăpănate.

Către amiază, armata porni la drum, coborînd de-a lungul rîului şi formînd două coloane, fiecare pe cîte un mal. Ai fi crezut că este o migraţie de barbari care mergeau să aducă la îndeplinire una din sarcinile groaznice sortite de Dumnezeu, urmînd paşii uneia din urgiile Domnului, care se numea Alaric, Genseric sau Attila.

Şi cu toate astea, cel pe urma paşilor căruia mergeau ei era bunul conetabil Bertrand Duguesclin care, înapoia stindarului său, gînditor, cu capul plecat între umerii lui laţi, zicea călărind pe calu-i vînjos :

„Lucrurile merg bine, numai să ţină tot aşa. Dar banii de unde-i voi lua, şi dacă nu-i am, cum va aduna regele o armată atît de puternică spre a opri înapoierea acestor tîlhari care vor coborî Pirineii mai înfometaţi ca oricînd."

Cufundat în aceste gînduri triste, bunul cavaler mergea mai departe, întorcîndu-se din cînd în cînd spre a vedea rostogolindu-se în jurul lui valurile pestriţe şi zgomotoase ale acelei mulţimi, iar creierul său ager lucra el singur mai mult decît cei cincizeci de mii de creieri ai aventurierilor.

Şi Dumnezeu ştie totuşi ce visa fiecare, crezîndu-se deja singurul stăpîn şi senior al Indiei, vise cu atît mai exagerate cu cît regiunea era încă aproape necunoscută.

Deodată, în momentul cînd soarele se strecura pe sub ultima fîşie de nori arămii de la orizont, şefii, care mer-

geau înapoia bunului cavaler și începură să se mire de tăcerea lui, îl văzură ridicînd capul, scuturînd din umeri ca un învingător și îl auziră strigînd către paji :

— Hei Jacelard ! Hei Berniquet ! O cupă de vin și aveți grijă să fie din cel mai strașnic pe care-l aveți prin căruțe.

Apoi murmură în vizieră :

„Pe Sfînta Ana din Auray ! cred că pot face rost de cei o sută de mii de scuzi, și asta fără să-i aduc nici o neplăcere bunului rege Carol."

Apoi, se întoarse către șefii aventurierilor, care erau și ei destul de neliniștiți văzîndu-l încă de pe la amiază pe conetabil atît de îngrijorat.

— La naiba ! domnilor, zise el cu glasu-i răsunător, ce-ar fi să bem o înghițitură ?

Era o chemare la care aventurierii nici nu se gîndeau să lipsească ; astfel că alergară îndată și goli fiecare o cană de vin de Châlon în sănătatea regelui Franței.

XXI

UNDE SE VA VEDEA UN PAPĂ PLĂTINDU-ȘI CHELTUIELILE DE EXCOMUNICARE

Armata mărșăluia mereu.

Dacă orice drum duce la Roma, cu atît mai mult drumul spre Avignon duce în Spania.

Aventurierii urmau deci cu încredere drumul spre Avignon.

Acolo își avea curtea papa Urban al V-lea care, la început călugăr benedictin, apoi abate la Saint-Germain din Auxerre și stareț la Saint-Victor din Marsilia, fusese ales papă cu condiția să nu tulbure cu nimic fericirea pămîntească a cardinalilor și prinților bisericii, condiție pe care se grăbise s-o respecte îndată după alegerea sa, în toată blînda ei asprime, datorită căreia socotea să capete dreptul de a muri cît mai tîrziu cu putință, ca un sfînt, lucru care i-a reușit.

Ne reamintim că urmașul sfîntului Petru, fiind mișcat de plîngerile regelui Franței împotriva Marilor companii, excomunicase aceste Mari companii, capodoperă de poli-

tică, a cărei latură neplăcută îi fusese arătată lui Duguesclin de către regele Carol al V-lea, atît de priceput în a prevedea viitorul. Întrevederea dintre prinţ şi conetabil lăsase în cugetul acestuia din urmă o vie dorinţă de a îndrepta lucrurile.

Or, acea idee inspirată care îi venise lui Bertrand pe drumul cel mare de la Châlon la Lyon, cam pe la asfinţitul soarelui, despre a cărui frumuseţe n-am spus decît un singur cuvînt, fiind preocupaţi noi înşine de tăcerea posomorîtă a bunului conetabil, ideea aceea era să meargă cu cei cincizeci de mii de aventurieri ai săi, mai mulţi sau mai puţini, cum spusese Caverley, la papa Urban al V-lea să-i facă o vizită.

Aceasta se potrivea cu atît mai bine cu cît, pe măsură ce aventurierii se apropiau de Statele acestui pontif — căruia, oricît de nevătămătoare ar fi fost excomunicarea, îi purtau totuşi o mare pică — simţeau cum se redeşteaptă în ei instincte războinice şi sălbatice.

Într-adevăr, trecuse cam multă vreme de cînd se făcuseră oameni de treabă.

Cînd ajunseră la vreo două leghe de oraş, Bertrand porunci o haltă, adună şefii şi le dădu ordin să-şi împrăştie trupa pe un front larg în aşa fel încît să împrejmuiască oraşul, formînd un arc uriaş a cărui coardă să fie fluviul.

Apoi, încălecînd împreună cu o duzină de ostaşi şi cavaleri francezi ce formau suita, se înfăţişă la poarta dinspre Vaucluse, cerînd să vorbească suveranului pontif.

Urban, văzînd această mulţime de tîlhari revărsîndu-se ca un potop, îşi adunase armata, compusă din două sau trei mii de oameni şi, cunoscînd întreaga valoare a armei sale principale, se pregătea să dea o lovitură zdrobitoare cu cheile sfîntului Petru în capul aventurierilor.

Dar, trebuie s-o spunem, el tot mai nădăjduia că tîlharii, îngrijoraţi de excomunicarea lor, veneau să-i ceară iertare şi să-i propună răscumpărarea păcatelor printr-o nouă cruciadă, bizuindu-se pe numărul şi pe forţa lor spre a scoate şi mai mult în evidenţă umilinţa supunerii.

Îl văzu pe conetabil alergînd cu o grabă care îl surprinse mult. Chiar în acel moment el cina pe terasa umbrită în întregime de portocali şi leandri, în tovărăşia fratelui său, canonicul Angelo Grinvald, numit de el la episcopatul din Avignon, unul din principalele sedii ale creştinătăţii.

— Dumneata, senior Bertrand Duguesclin ! exclamă papa. Dumneata comanzi armata care ne soseşte pe neaşteptate, fără să ştim de unde vine şi pentru ce vine ?

— Vai ! preasfinte părinte, vai ! eu o comand, zise conetabilul îngenunchind.

— Atunci pot să răsuflu uşurat, spuse papa.

— Oh ! oh ! şi eu la fel, adăugă Angelo umflîndu-şi pieptul cu un adînc şi voios oftat.

— Răsuflaţi, prea sfinte părinte ? întrebă Bertrand. Şi scoase la rîndu-i un oftat trist şi apăsător ca şi cînd s-ar fi molipsit de la oftatul pontifical.

— Şi pentru ce răsuflaţi ? urmă el.

— Răsuflu pentru că le cunosc intenţiile.

— Nu cred, zise Bertrand.

— Cu un şef ca dumneata, conetabile, cu un om care respectă biserica...

— Da, preasfinte părinte, da, respect biserica, spuse conetabilul.

— Atunci, fiule, fii binevenit. Dar ce vrea de la mine armata aceea ?

— Înainte de toate, zise Bertrand, ocolind întrebarea şi întîrziind explicaţia cît mai mult cu putinţă, înainte de toate, Sanctitatea Voastră va afla cu plăcere, nici nu mă îndoiesc, că este vorba de un război greu împotriva necredincioşilor.

Urban al V-lea aruncă fratelui său o privire care voia să spună :

„Vezi că nu m-am înşelat !"

Apoi, mulţumit de această nouă dovadă de infailibilitate pe care şi-o dăduse singur, se întoarse spre conetabil.

— Împotriva necredincioşilor, fiule ? spuse el cu glas mieros.

— Da, preasfinte.

— Şi împotriva cărora anume, fiule ?

— Împotriva maurilor din Spania.

— E o idee salvatoare, conetabile, şi vrednică de un erou creştin, căci presupun că dumneata ai avut-o.

— Eu şi bunul rege Carol al V-lea, preasfinte părinte, răspunse Bertrand.

— Veţi împărţi gloria, iar Dumnezeu va şti să dea partea cuvenită capului care a conceput-o şi braţului care a adus-o la îndeplinire. Aşadar ţinta voastră...

— Ţinta noastră — şi să ne ajute Dumnezeu s-o atingem ! — ţinta noastră este să-i nimicim, preasfinte, şi să

închinăm cea mai mare parte din prăzile luate de la ei spre slava religiei catolice.

— Fiule, îmbrățișează-mă, zise Urban al V-lea, mișcat pînă în suflet și pătruns de admirație pentru viteaza spadă care se punea astfel în slujba bisericii.

Bertrand renunță la o cinste așa de mare și se mulțumi să-i sărute mîna Sanctității Sale.

— Însă, urmă conetabilul după o pauză de o clipă, preasfinte părinte, precum bine știți, soldații pe care-i comand și care merg într-un pelerinaj atît de eroic, soldații sînt aceiași pe care Sanctitatea Voastră a crezut că trebuie să-i excomunice cu puțină vreme în urmă.

— Aveam dreptate pe vremea aceea, fiule, și mi se pare că și dumneata ai fost atunci de părerea mea.

— Sanctitatea Voastră are totdeauna dreptate, zise Bertrand, făcîndu-se că nu bagă de seamă aluzia. Dar în sfîrșit, sînt excomunicați, și nu vă voi ascunde, preasfinte, că acest lucru are un efect nedorit asupra unor oameni care merg să lupte pentru religia creștină.

— Fiule, spuse Urban golindu-și alene paharul plin cu un Monte-Pulciano auriu care îi plăcea mai mult decît toate vinurile și mai presus chiar decît cele ce cresc pe coastele frumosului fluviu ale cărui ape scaldă zidurile capitalei sale. Fiule, biserica, așa cum o doresc eu, nu este, după cum bine știi, nici aspră și nici neînduplecată ; orice păcat poate fi iertat, mai cu seamă cînd păcătosul se căiește cu sinceritate, și dacă dumneata, unul din stîlpii credinței. pui chezășie pentru întoarcerea lor la adevărata credință.

— O ! cu siguranță că da, preasfinte.

— Atunci voi revoca anatema și voi consimți să las să apese asupră-le numai o parte din greutatea mîniei mele, plină de bunăvoință, după cum vezi, fiule, continuă papa zîmbind.

Bertrand își mușcă buzele gîndindu-se cum se afunda Sanctitatea Sa din ce în ce mai mult în greșeală.

Urban continuă cu un glas plin de blîndețe ce nu era lipsit de acea hotărîre pe care o arată cel ce iartă, însă care, deși iartă, cunoaște gravitatea greșelii pe care vrea s-o uite.

— Mă înțelegi, fiule, oamenii aceștia au adunat bogății nelegiuite și, după cum spune Ecleziastul : *Omne malum in pravo fenore.*

— Nu cunosc ebraica, preasfinte, răspunse cu umilință Bertrand.

— Dar nu-ți vorbeam decît în simpla limbă latină, fiule, răspunse zîmbind Urban al V-lea. Dar uitasem că războinicii nu sînt benedictini. Iată dar traducerea cuvintelor ce ți le-am spus și care, după cum vei vedea, se potrivesc de minune cazului de față : „Toată nenorocirea e cuprinsă într-o avere rău dobîndită".

— Ce frumos sună ! zise Dugueselin, zîmbindu-și în barba deasă de renghiul care avea poate să-l joace acest proverb Sanctității Sale.

— Așadar, urmă Urban, am hotărît, și asta din considerație pentru dumneata, fiule, numai pentru dumneata, ți-o jur, ca acești necredincioși, căci sînt niște necredincioși, te rog să mă crezi, cu toate că se căiesc, ca acești necredincioși, zic, să plătească o zeciuială din bunurile lor și, în schimbul acestei despăgubiri, li se va ridica excomunicarea. Acum, după cum vezi, cu toate că asta o fac de la mine, fără ca dumneata să fi stăruit cu ceva, atrage-le atenția, fiule, ce mare favoare le fac.

— E o mare favoare, într-adevăr, răspunse Bertrand îngenuncheat, și mă îndoiesc că îi vor recunoaște adevăratul merit.

— Nu-i așa ? reluă Urban. Atunci, fiule, la ce sumă vom fixa zeciuiala despăgubirii ?

Și Urban se întoarse — ca pentru a-i cere părerea asupra acestei delicate și grave chestiuni — spre fratele său, care învăța încetul cu încetul meseria de viitor papă.

— Preasfinte părinte, răspunse Angelo, răsturnîndu-se în jilț și clătinînd din cap, o să trebuiască mult aur pămîntesc pentru a alina durerea blestemului vostru duhovnicesc.

— Negreșit, negreșit, reluă Urban, însă noi sîntem îngăduitori și, trebuie s-o spun, totul ne îmbie spre îndurare. Cerul e așa de frumos în acest ținut al Avignon-ului, aerul e așa de curat atunci cînd mistralul vrea să ne lase să uităm că sălășluiește în peșterile de pe muntele Ventoux, încît toate aceste binefaceri ale Domnului propăvăduiesc oamenilor îndurarea și înfrățirea. Da, adăugă papa, întinzînd o cupă de aur spre un paj tînăr îmbrăcat în alb, care i-o umplu îndată, da, cu siguranță că oamenii sînt frați.

— Dați-mi voie, preasfinte părinte, spuse atunci Bertrand, am uitat să spun Sanctității Voastre în ce calitate

venisem aici. Am venit în calitate de ambasador din partea acelor viteji despre care este vorba.

— Şi ca atare, ne ceri indulgenţa, nu-i aşa ?

— Mai întîi da, preasfinte, indulgenţa voastră este totdeauna un lucru minunat pentru noi, bieţi ostaşi, care putem fi ucişi dintr-o clipă în alta.

— O ! indulgenţa o aveţi, fiule. Voiam să vorbim despre îndurarea noastră sau despre iertarea noastră, dacă vă place mai mult aşa.

— Ne bizuim şi pe ea, preasfinte.

— Da. Însă ştii în ce condiţii o putem acorda.

— Vai ! reluă Dugueselin, condiţii inacceptabile, suverane pontif. Căci Sanctitatea Voastră uită ce va face armata în Spania.

— Ce va face în Spania ?...

— Da, preasfinte, mi se pare că v-am anunţat că merge să lupte pentru biserica creştină.

— Ce vrei să spui ?

— Vreau să spun că plecînd în această misiune sfîntă, are dreptul nu numai la iertarea şi indulgenţa Sanctităţii Voastre, ci chiar la ajutorul său.

— Ajutorul meu ! senior Bertrand, răspunse Urban, care începea să fie cuprins de oarecare îngrijorare. Ce înţelegi prin vorbele astea, fiule ?

— Înţeleg, preasfinte, că vistieria papală e darnică, e bogată, că răspîndirea credinţei o slujeşte mult, şi că poate plăti pentru interesul său.

— Ce tot spui acolo, senior Bertrand ? întrerupse Urban, ridicîndu-se din jilţ, cu o mînie pe care şi-o ascundea cu greu.

— Văd că Sanctitatea Sa m-a înţeles destul de bine, răspunse conetabilul ridicîndu-se şi ştergîndu-şi genunchii.

— Nu, strigă papa care, dimpotrivă, ţinea să nu înţeleagă. Nu, lămureşte-ne.

— Iată, preasfinte : faimoşii soldaţi, puţin cam necredincioşi, e adevărat, dar foarte pocăiţi, pe care îi vedeţi de-aici, numeroşi ca frunza pădurilor şi ca nisipul mării — comparaţia e scoasă din cărţile sfinte, mi se pare — faimoşii soldaţi pe care îi vedeţi de-aici, zic, sub ordinele seniorului Hugues de Caverley, ale Cavalerului Verde, ale lui Claude Jefuitorul, ale lui Bègue de Vilaine, ale lui Olivier de Mauny şi ale altor valoroşi cavaleri, aşteaptă din partea Sanctităţii Voastre o subvenţie pentru a intra în campanie. Regele Franţei a făgăduit o sută de mii de

scuzi de aur. Este un prinț preacreștin, care merită cu siguranță să fie trecut în rîndul sfinților, nici mai mult nici mai puțin decît un papă. Or, Sanctitatea Voastră, care este cheia de boltă a creștinătății, va putea foarte bine să dea două sute de mii de scuzi, de pildă.

Urban făcu un nou salt în jilțul lui. Dar această elasticitate a mușchilor sfîntului părinte, elasticitate care nu putea veni decît de la o supraexcitare nervoasă, nu-l descumpăni pe Bertrand, care rămase în aceeași atitudine respectuoasă, dar hotărîtă.

— Domnule, spuse Sanctitatea Sa, văd că te poți strica dacă stai în preajma tîlharilor, și unii oameni pe care nu-i voi numi și care s-au bucurat pînă acum de favorurile sfîntului Scaun. Ar fi fost mai bine plătiți, după meritul lor, așa cum se pare, dacă ar fi fost tratați cu asprimea cuvenită.

Aceste cuvinte groaznice, de la care papa aștepta un mare efect, îl lăsă pe conetabil nepăsător, spre marea uimire a lui Urban al V-lea.

— Am șase mii de soldați, urmă sfîntul părinte.

Bertrand băgă de seamă în sinea lui că Urban al V-lea mințea exact cu jumătate, cum făcuseră Hugues de Caverley și Cavalerul Verde, ceea ce-i păru, cu toată gravitatea situației, puțin cam primejdios pentru un papă.

— Am șase mii de soldați în Avignon și treizeci de mii de locuitori în stare să poarte arme.

De astă dată, Urban nu mințea decît cu o treime.

— În stare să poarte arme, orașul e fortificat și apoi chiar dacă nu ar exista nici metereze, nici șanțuri, nici sulițe, am coroana sfîntului Petru pe frunte și voi opri singur, cu ajutorul lui Dumnezeu, niște barbari mai puțin curajoși decît erau soldații lui Attila pe care papa Leon i-a oprit în fața Romei.

— Ei ! preasfinte, mai chibzuiți. Armele spirituale și pămîntești nu prea le reușesc papilor împotriva regilor Franței, care sînt fiii mai vîrstnici ai bisericii. Martor e înaintașul vostru Bonifaciu al VIII-lea care a primit — să mă ferească Dumnezeu să scuz o asemenea îndrăzneală! — care a primit, zic, o palmă de la Colona și care a murit în închisoare după ce-și rosese pumnii. Vedeți bine la ce v-a slujit excomunicarea, pentru că cei pe care i-ați excomunicat, în loc să fugă și să se împrăștie, dimpotrivă s-au unit spre a veni să vă ceară iertare cu arma în mînă. Cît despre armele pămîntești, sînt destul de puțini cei șase

mii de soldaţi şi cei douăzeci de mii de tîrgoveţi neîndemînatici ; cu totul douăzeci şi şase de mii de oameni — şi asta numai dacă socotim fiecare tîrgoveţ un om —, împotriva a cincizeci de mii de războinici încercaţi, care nu se tem nici de Dumnezeu, nici de diavol, şi care sînt mult mai obişnuiţi cu papii decît erau soldaţii lui Attila, care vedeau pentru prima oară un papă. Asupra acestui din urmă punct mai cu seamă, o rog pe Sanctitatea Voastră să cugete înainte de a se înfăţişa aventurierilor.

— Ar îndrăzni ! strigă Urban cu privirea scînteind de mînie.

— Sfinte părinte, nu ştiu nici dacă ar îndrăzni, nici ce ar îndrăzni. Dar sînt nişte voinici foarte cutezători.

— Unsul Domnului ! nenorociţii !... nişte creştini !...

— Daţi-mi voie, preasfinte. Nu sînt creştini, sînt nişte excomunicaţi... Ce vreţi să cruţe oamenii aceştia ?... A ! dacă n-ar fi excomunicaţi, ar fi altceva : ar putea să se teamă de excomunicare, dar acum nu se mai tem de nimic.

Cu cît argumentul era mai puternic, cu atît creştea mînia papei ; el se ridică deodată şi se îndreptă spre Bertrand.

— Dumneata care îmi dai sfatul acesta ciudat, te crezi oare în deplină siguranţă aici ?

— Eu, spuse Bertrand cu un calm care l-ar fi descumpănit chiar şi pe sfîntul Petru însuşi, mă aflu în mai multă siguranţă aici chiar decît Sanctitatea Voastră ; căci admiţînd — ceea ce nici nu mă gîndesc — că mi s-ar întîmpla vreo nenorocire, pot răspunde dinainte că nu ar mai rămîne piatră peste piatră din bunul oraş Avignon, nici din măreţul palat pe care aţi pus să-l clădească, oricît de solid ar fi. O ! Straşnic se mai pricep să dărîme ticăloşii aceştia, care fac praf o fortăreaţă într-un timp tot atît de scurt cît i-ar trebui unei armate regulate spre a nărui o cetate prost întărită. Apoi nu se vor mărgini aici : după ce vor fi trecut de la oraş la castel, vor trece de la castel la garnizoană şi de la garnizoană la tîrgoveţi, şi nu ar mai rămîne os întreg din cei treizeci de mii de oameni ai voştri, ceea ce ar însemna tot atîtea suflete pierdute din vina Sanctităţii Voastre. Astfel că, ştiind cît de prevăzătoare e Sanctitatea Voastră, mă aflu mai în siguranţă aici decît în tabăra mea.

— Ei bine ! izbucni papa furios şi rozînd frîul pe care i-l punea conetabilul : Ei bine ! nu-mi schimb părerea, voi aştepta.

— Într-adevăr, preasfinte, zise Bertrand, vă jur pe cuvîntul meu de gentilom că nu recunosc înţelepciunea Sanctităţii Voastre în acest refuz. Eram convins — dar după cîte văd m-am înşelat — eram convins că Sanctitatea Voastră va ieşi în întîmpinarea sacrificiului pe care-l porunceşte credinţa şi că, urmînd pilda dată de bunul rege Carol al V-lea, sfîntul Scaun apostolic va oferi cei două sute de mii de scuzi. Vă rog să mă credeţi, preasfinte părinte, adăugă conetabilul luînd o înfăţişare foarte necăjită, că e foarte dureros pentru un bun creştin ca mine să-l vadă pe primul prinţ al Bisericii refuzînd ajutorul său unei cucernice acţiuni ca aceea spre care am pornit noi. Niciodată vrednicii şefi ai acestor trupe nu vor voi să creadă aşa ceva.

Şi salutîndu-l cu mai multă smerenie ca oricînd pe Urban al V-lea, care rămăsese uluit de întîmplarea neaşteptată căreia trebuia să-i facă faţă, conetabilul ieşi de-a-ndăratelea de pe terasă, coborî scara şi, găsindu-şi la poarta palatului suita, care începuse să se cam îngrijoreze de soarta lui. porni din nou spre tabără.

XXII

CUM A VENIT MONSENIORUL EMISAR AL PAPEI ÎN TABĂRA AVENTURIERILOR ŞI CUM A FOST PRIMIT

La înapoierea în tabără, Dugueselin îşi dădu seama, după ce văzuse starea de spirit în care se afla papa Urban, că avea să întîmpine mari greutăţi în îndeplinirea frumosului plan pe care îl concepuse şi care era sortit să atingă trei mari rezultate : să-i plătească pe aventurieri, să facă faţă cheltuielilor de război şi să-l ajute pe rege să termine palatul Saint-Paul.

Biserica era încăpăţînată, Carol al V-lea era scrupulos. Nu trebuia să se certe cu stăpînul lui sub motiv că-l serveşte ; nu trebuia, la începutul unei campanii, să dea frîu liber superstiţioşilor care, de la primele înfrîngeri ce le-ar suferi, nu ar fi pierdut prilejul să pună aceste înfrîngeri pe seama lipsei de credinţă a generalului şi a rugăciunilor răzbunătoare ale suveranului pontif.

Dar Duguesclin era breton, adică mai încăpățînat el singur decît toți papii prezenți și viitori. Ca să-și îndreptățească încăpățînarea, punea în față nevoia, acea zeiță neînduplecată pe care antichitatea a înfățișat-o cu o bucată de fier în mînă.

Se hotărî deci să-și urmărească ținta, chiar dacă mai tîrziu avea să se călăuzească după împrejurări și să continue sau să se oprească după felul în care se vor desfășura evenimentele.

Drept urmare, își înarmă oamenii, pregăti căruțele, porunci ca bretonii lui — sosiți cu două zile mai înainte, sub conducerea lui Olivier de Mauny și a lui Bègue de Vilaine —, să se îndrepte spre Villeneuve, pentru ca din înaltul terasei pe care n-o părăsise nici o clipă, sfîntul părinte să vadă marele cordon albăstrui desfășurîndu-se ca un șarpe de azur, pe care soarele în asfințit arunca pe diferitele părți ale spiralelor lui o strălucire mai scînteietoare decît a aurului și mai sinistră decît fulgerele blestemului papal.

Urban al V-lea era aproape în aceeași măsură un bun general și un excelent călugăr. Nu avea nevoie să-l cheme pe căpitanul său general pentru a înțelege că acel șarpe nu avea decît un pas de făcut spre a închide Avignonul în încolăcirea lui.

— O ! o ! spuse el emisarului său, urmărind cu privirea îngrijorată această manevră, se fac din ce în ce mai obraznici după cît se pare.

Și, voind să vadă dacă Marile companii și șefii acestor Mari companii erau atît de mînioși după cum spusese Duguesclin, papa Urban al V-lea, fără alt plan decît acela de a se asigura de starea lor de spirit, își trimise emisarul la generalul comandant.

Emisarul nu fusese de față la convorbirea ce avusese loc între el și Duguesclin. Nu cunoștea deci că Duguesclin ceruse altceva decît o îmblînzire a excomunicării îndreptate asupra Marilor companii, iar această necunoaștere îi dădea convingerea că avea să scape doar cu cîteva indulgențe și cîteva binecuvîntări.

Plecă deci călare pe un catîr, însoțit de un paracliser gălbejit, ajutorul său.

După cum am spus, emisarul nu era informat de nimic. Papa socotise de cuviință că a comunica temerile sale unui ambasador, însemna să știrbească încrederea pe care acesta trebuia s-o aibă în puterea stăpînului. Astfel că

emisarul fu văzut înaintînd voios și mîndru între oraș și tabără, bucurîndu-se dinainte de plecăciunile și închinăciunile care aveau să-l întîmpine la intrare.

Însă Duguesclin, ca un diplomat iscusit ce era, îi instalase la paza taberei pe englezi, oameni puțin zeloși față de interesele papei, cu care, de mai bine de o sută de ani, se aflau în discordie ; afară de aceasta el avusese grijă să stea de vorbă cu ei spre a-i înrîuri în sensul vederilor sale.

— Fiți cu ochii-n patru, camarazi, le spuse el la înapoierea în tabără. S-ar putea ca Sanctitatea Sa să ne trimită cîteva companii de ostași de-ai lui. Am avut o mică răfuială cu Sanctitatea Sa din pricina unor amabilități pe care, după părerea mea, ni le datora în schimbul faimoasei excomunicări pe care a aruncat-o asupra noastră. Zic asupra noastră, căci de vreme ce ați devenit soldații mei, mă consider și eu excomunicat și făgăduit iadului, în aceeași măsură ca și voi. Or, Sanctitatea Sa, e revoltător, pe cuvîntul meu de conetabil! Sanctitatea Sa ne refuză aceste amabilități...

Ascultînd cuvîntarea, englezii începură să mîrîie ca niște dulăi cărora stăpînul încearcă să le zgîndărească mînia.

— Bine ! bine ! ziseră ei, numai să se atingă papa de noi și va vedea atunci că are de-a face cu niște adevărați excomunicați !

La acest răspuns, Duguesclin îi socoti îndeajuns de instruiți, și trecu în tabăra francezilor.

— Prieteni, spusese el, s-ar putea întîmpla să vedeți venind vreun trimis al papei. Suveranul pontif — puteți crede așa ceva ? — suveranul pontif, căruia i-am dat Avignon-ul și comitatul, îmi refuză ajutorul pe care i-l ceream pentru bunul nostru rege Carol al V-lea, și trebuie să vă mărturisesc — deși s-ar putea să vă faceți o părere proastă despre mine — că ne-am cam certat puțin. În această ceartă, pe care poate că n-am făcut bine s-o stîrnesc — conștiința voastră o va judeca — în această ceartă, suveranul pontif a avut stîngăcia să-mi spună că dacă armele spirituale nu vor fi de ajuns, se va folosi de armele pămînteşti... După cum vedeți, nici pînă acum nu mi-a trecut necazul.

Francezii, față de care — încă din veacul al paisprezecelea, după cît se pare — soldații papei aveau un prost renume, se mulțumiră să răspundă prin hohote de rîs la spusele lui Duguesclin.

„Bun ! zise conetabilul, aceştia îl vor huidui, şi huiduielile au produs totdeauna un zgomot neplăcut. La bretonii mei acum, cu ei o să cam am de furcă".

Într-adevăr, bretonii, şi mai cu seamă bretonii de pe vremea aceea, oameni evlavioşi pînă la habotnicie, se temeau să-l supere cumva pe suveranul pontif.

Astfel că Duguesclin, pentru a-i influenţa de la început în favoarea sa, intră la ei cu o figură răvăşită. Soldaţii îl adorau nu numai ca pe compatriotul lor, dar şi ca părinte al lor, căci nu era nici unul dintre ei care să nu-l fi cunoscut pe conetabil personal prin unele servicii aduse, ba chiar mulţi fuseseră salvaţi de el, fie de la captivitate, fie de la moarte, fie de la sărăcie.

La vederea acelei figuri care arăta, după cum am spus, o înmărmurire adîncă, fiii bătrînei Armorici se strînseră în jurul eroului lor.

— Vai ! copiii mei, începu Duguesclin, mă vedeţi deznădăjduit. Puteţi voi crede că papa nu numai că-şi menţine excomunicarea împotriva Marilor companii, dar o extinde şi asupra celor ce se alătură lor pentru a răzbuna moartea surorii bunului nostru rege Carol ? Astfel încît noi, creştini vrednici şi cinstiţi, iată-ne ajunşi nişte păgîni, nişte cîini, nişte lupi, pe care oricine poate să-i alunge. Suveranul pontif e nebun, pe sufletul meu !

Bretonii scoaseră un murmur prelung.

— Trebuie să vă mai spun, urmă Bertrand Duguesclin, că este pur şi simplu prost sfătuit. De către cine ? Nu ştiu. Dar ceea ce ştiu este că ne ameninţă cu cavalerii săi italieni, iar în momentul de faţă cu ce credeţi că se ocupă ? Nici nu bănuiţi. Îi îndoapă cu indulgenţe ca să lupte împotriva noastră.

Bretonii răcniră.

— Şi cu toate astea ce-i ceream sfîntului nostru părinte ? Dreptul de a primi împărtăşania catolică şi înmormîntare creştinească. Cel puţin de-atîta să se bucure nişte oameni care merg să se bată cu păgînii. Acum, copii, iată unde am ajuns. Eu nici n-am mai vrut să stau de vorbă cu el. Nu ştiu care e părerea voastră, însă eu, deşi mă cred tot atît de bun creştin ca oricare, declar că dacă sfîntul nostru părinte papa Urban al V-lea vrea să facă pe regele pămîntesc cu noi, atunci ne vom spune şi noi cuvîntul. Nu putem totuşi să ne lăsăm bătuţi de aceşti papistaşi !

Nici nu termină bine vorba că bretonii se agitară cu atîta furie încît Duguesclin fu silit să-i potolească.

Tocmai în momentul acela emisarul papii, ieșind pe poarta dinspre Loulle și luînd-o pe podul Bénézet, ajungea la primele îngrădituri ale taberei. Zîmbea fericit.

Englezii alergară la îngrădituri spre a-l vedea, și încrucișînd brațele cu un calm plin de obrăznicie ziseră :

— O ! o ! Ce vrea de la noi catîrul ăsta ?

Paracliserul se îngălbeni de mînie auzind insulta, dar cu toate astea spuse pe tonul părintesc folosit de membrii bisericii :

— Acesta este emisarul Sanctității Sale.

— O ! făcură englezii, unde sînt sacii cu bani ? Oare catîrul tău are puterea să-i ducă ? Arată-ne și nouă puțin. Să vedem.

— Bani ! bani ! strigară ceilalți într-un singur glas.

Emisarul, uluit de această primire la care nu se aștepta nici pe departe, se uită la paracliser care se închina îngrozit.

Își continuară mersul printre rîndurile de soldați care repetau fără oprire :

— Bani ! bani !

Nici un șef nu se arăta. Preveniți mai dinainte de Duguesclin, fiecare se retrăsese în cortul său.

Cei doi ambasadori străbătură prima linie, care, cum am spus, era formată din englezi și pătrunseră în tabăra francezilor. Aceștia, la vederea emisarului, se repeziră înaintea lui.

Emisarul credea că făceau asta în cinstea lui și începu să se îngîmfeze, cînd în locul închinăciunilor pline de smerenie pe care le aștepta, auzi izbucnind din toate părțile hohote de rîs.

— Ei ! Bună ziua, domnule emisar ! strigă un soldat care era la fel de zeflemist în secolul al paisprezecelea ca și în zilele noastre. Nu cumva Sanctitatea Sa te trimite la noi ca o mostră a cavaleriei sale ?

— Oare cu falca acestui catîr al ambasadorului său, zise un altul, socotește sfîntul părinte să ne treacă prin ascuțișul săbiei ?

Și care mai de care, tot lovind crupa catîrului cu joarda, se întreceau în rîsete și în batjocuri cu o înverșunare și o gălăgie care îi făceau mai mult rău emisarului decît cererile de bani ale englezilor. Aceștia însă nu-l părăsiseră cu totul și cîțiva dintre ei îl urmăriseră strigînd cît îi țineau plămînii :

— *Money ! Money !*

Ceea ce, în traducere, voia să spună : Bani ! bani !

Emisarul trecu cît putu mai repede de a doua linie.

Apoi veni rîndul bretonilor, însă aceştia glumeau şi mai puţin ca ceilalţi. Veniră în întîmpinarea emisarului, cu ochii scînteind şi cu pumnii strînşi, strigînd cu glasurile lor puternice :

— Cerem iertarea păcatelor ! Cerem iertarea păcatelor !

Şi toate astea în aşa măsură încît după un sfert de oră, înconjurat de diferite strigăte, îi era cu neputinţă emisarului să mai înţeleagă ceva în mijlocul acestui îngrozitor tărăboi, asemănător cu cel al valurilor furioase, al trăsnetului bubuind, al crivăţului şuierător şi al pocnetului pietrelor aruncate de valuri pe coastă.

Paracliserul începu să-şi piardă încrederea în sine şi tremura vargă. Cît priveşte emisarul, trecuse un timp bunicel de cînd îi curgea sudoarea de pe frunte, iar dinţii îi clănţăneau.

Aşadar, emisarul înglăbenind din ce în ce mai mult şi începînd să găsească neîndestulătoare forţele catîrului, pe crupa căruia se azvîrliseră destui zeflemişti francezi cînd trecuse prin dreptul lor, întrebă cu un glas sfios :

— Şefii, domnilor, unde sînt şefii ? Care din dumneavoastră ar avea bunătatea să mă conducă la şefi ?

Abia atunci Dugueselin, auzind acel glas tînguitor, socoti nimerit să se arate.

Îşi tăie drum prin mulţime cu umerii lui vînjoşi, care făceau să se legene oamenii în jurul lui, aşa cum pieptul bivolului face să se legene ierburile savanelor şi trestiile din mlaştinile Pontine.

— Ah ! ah ! Dumneavoastră sînteţi, domnule emisar, un trimis al sfîntului nostru părinte, slavă Domnului ! Cîtă cinste pentru nişte excomunicaţi. Înapoi ! soldaţi, înapoi ! Ah ! domnule emisar, binevoiţi să intraţi în cortul meu. Domnilor, strigă el cu un glas foarte puţin supărat, să fie respectat domnul emisar, vă rog. Fără îndoială că ne aduce un răspuns bun din partea Sanctităţii Sale. Domnule emisar, vreţi să-mi daţi mîna spre a vă ajuta să coborîţi de pe catîr ? Aşa, bine ! Aţi ajuns jos ? Foarte bine ! acum veniţi.

Într-adevăr, acesta nu se lăsă rugat de două ori şi, apucînd mîna vînjoasă pe care i-o întindea cavalerul

breton, sări jos și străbătu mulțimea de soldați, formată din amestecul a trei națiuni, care alergaseră să-l vadă, și fu însoțit de strîmbături, mișcări din umeri, rîsete și comentarii care făcură să i se zbîrlească paracliserului părul din cap, cu toate că nu avea darul cunoașterii limbilor, însă necredincioșii se pricepeau să înlocuiască vorba prin gesturi deosebit de expresive.

— Ce adunătură ! murmura șoarecele de biserică, ce adunătură !

O dată ajuns în cort, Bertrand Dugueslin îi făcu mai multe plecăciuni emisarului și îi ceru iertare pentru soldații săi, în termeni care făcură să-i mai vină inima la loc bietului ambasador.

Atunci emisarul văzîndu-se oarecum în afara primejdiei și ocrotit chiar de persoana conetabilului, își recăpătă întreaga demnitate și începu o cuvîntare al cărei sens era : papa avea uneori cîte o indulgență pentru răzvrătiți, însă bani pentru nimeni.

Celelalte persoane care, după sfatul lui Dugueslin, veniseră încetul cu încetul și intraseră unii după alții, auziră acest răspuns și nu-i ascunseră emisarului că spusele lui îi mulțumeau într-o foarte mică măsură.

— Atunci, domnule emisar, zise Dugueslin, încep să cred că nu vom putea face niciodată niște oameni de treabă din soldații noștri.

— Ei bine ! spuse emisarul, ideea afuriseniei veșnice, la care cu un cuvînt a osîndit atîtea suflete, a înduioșat-o pe Sanctitatea Sa ; s-a gîndit mai ales că printre aceste suflete pot să fie unele mai puțin vinovate decît altele, sau care se pocăiesc în mod sincer. Sanctitatea Sa va face deci în favoarea dumneavoastră o minune de îndurare și de bunătate.

— Ah ! ah ! făcură șefii, care ? Să vedem și noi un pic minunea.

— Sanctitatea Sa, răspunse emisarul, va acorda această minune pe care o doriți atît de mult.

— Și după aceea ? zise Bertrand.

— Ei ! Dar asta nu-i tot ce doriți ? întrebă emisarul care n-o auzise pe Sanctitatea Sa vorbind despre altceva.

— Ba nu, răspunse Bertrand, ba nu, mai lipsește mult. Mai e problema banilor.

— Papa nu mi-a vorbit nimic și nu cunosc deloc această problemă.

— Credeam că englezii v-au şoptit ceva despre asta, urmă conetabilul. I-am auzit strigînd : *Money ! money !* ceea ce vrea să zică : bani ! bani !

— Sfîntul părinte nu are bani. Lăzile sînt goale.

Dugueselin se întoarse spre şefi ca pentru a-i întreba dacă răspunsul le era pe plac.

Şefii ridicară din umeri în semn de compătimire.

— Ce spun aceşti domni ? întrebă emisarul îngrijat.

— Spun că sfîntul părinte nu are decît să facă aşa cum fac ei.

— Cînd ?

— Cînd lăzile lor sînt goale.

— Şi ce fac ?

— Le umplu.

Şi Dugueselin se ridică.

Emisarul înţelese că audienţa se terminase. O uşoară roşeaţă urcă pe pometii arşi de soare ai conetabilului.

Emisarul încălecă pe catîr şi se pregăti să plece spre Avignon, în tovărăşia paracliserului său din ce în ce mai înfricoşat.

— Aşteptaţi, aşteptaţi, zise Dugueselin ; aşteptaţi, monseniore. Nu plecaţi aşa de unul singur, aţi putea păţi cumva ceva pe drum, ferească Dumnezeu ! Şi asta m-ar mîhni.

Emisarul avu o tresărire, care dovedea că dacă Dugueselin nu crezuse în vorbele sale, el în schimb credea în ale lui Dugueselin.

Într-adevăr conetabilul, mergînd alături de catîrul pe care paracliserul îl ducea de căpăstru, îl însoţi pe emisar pînă la ieşirea din tabără, fără să scoată nici o vorbă ; însă pe tot parcursul se auzea un zvon atît de grăitor, zăngănit de arme şi ocări atît de ameninţătoare, încît ieşirea din tabără, deşi ocrotită de conetabil, îi păru bietului emisar cu mult mai îngrozitoare decît sosirea.

Astfel că, de îndată ce se văzu în afara taberei, emisarul dădu pinteni catîrului ca şi cînd s-ar fi temut să nu fie prins şi adus înapoi.

XXIII

CUM S-A HOTĂRÎT ÎN SFÎRȘIT PAPA URBAN AL V-LEA SĂ FINANȚEZE CRUCIADA ȘI SĂ-I BINECUVÎNTEZE PE CRUCIAȚI

Nefericitul fugar nici nu intrase bine în Avignon că Duguesclin, împingîndu-și trupele înainte, termină de închis cercul acela groaznic care îl înspăimîntase atît de mult pe Urban al V-lea, atunci cînd, de la înălțimea terasei, îl văzuse cum se forma. În această mișcare, Villeneuve-la-Begude și Gervasy fură ocupate fără nici o rezistență, cu toate că la Villeneuve se afla o garnizoană de cinci sau șase sute de oameni.

Conetabilul îl însărcinase pe Hugues de Caverley să opereze mișcarea și să se instaleze în aceste localități. Cunoștea felul lor de a-și pregăti bîrlogul și nu se îndoia de impresia pe care o va face asupra avignonezilor acest început de intrare în campanie.

Într-adevăr, chiar din aceeași seară, avignonezii putură vedea din înaltul zidurilor aprinzîndu-se niște focuri mari care uneori se aprindeau cam greu, dar care sfîrșeau totuși prin a pîlpîi de-ți era mai mare dragul. Puțin cîte puțin, orientîndu-se și recunoscînd punctele precise unde se înălțau flăcările, își dădură seama că ceea ce ardea erau casele lor și măslinii le slujeau drept torțe.

În același timp englezii schimbau vinurile lor de Châlon, de Thorins și de Beaune, ale căror resturi le mai savurau încă, cu cele de Rivesalte, de Hermitage și de Saint-Perray care li se părură mai tari și mai dulci.

La lumina tuturor acelor focuri ce împrejmuiau orașul și îi dezvăluiau pe englezi cum își fac pregătirile de noapte, papa își adună consiliul.

Cardinalii erau împărțiți în mai multe tabere, după obiceiul lor, ba chiar mai multe ca de obicei. Mulți își dădeau cu părerea să fie sporită severitatea care să-i lovească nu numai pe aventurieri, dar chiar și Franța, cu o teroare salvatoare.

Însă monseniorul emisar, în urechile căruia mai răsu-

nau încă diferitele strigăte ale armatei excomunicate, nu ascunse Sanctității Sale și consiliului impresia ce i-o produseseră.

Pe de altă parte paracliserul, povestea în bucătăriile papei primejdiile prin care trecuse în tovărășia monseniorului emisar, din care nu scăpaseră amîndoi decît prin atitudinea lor eroică ce impusese respect englezilor, francezilor și bretonilor.

În vreme ce ajutorul de bucătar aplauda curajul paracliserului, cardinalii ascultau povestirea emisarului.

— Sînt gata să-mi dau viața spre a-l sluji pe sfîntul nostru părinte, zicea acesta, și declar că mi-am și sacrificat-o, întrucît nu a fost niciodată atît de mult expusă ca atunci cînd am fost trimis în tabără ca ambasador. Totodată vă asigur că în afară de un ordin categoric din partea Sanctității Sale, ceea ce ar însemna să mă trimită la martiriu, martiriu la care aș merge bucuros dacă aș gîndi (însă nu gîndesc) că religia ar putea trage vreun folos dintr-asta, nu m-aș mai întoarce la furioșii aceia fără să le duc tot ceea ce cer.

— Vom vedea, vom vedea, spuse papa foarte mișcat și mai cu seamă foarte îngrijorat.

— Între timp, noi și vedem și încă foarte bine, spuse unul din cardinali.

— Ce vedem ? întrebă Urban.

— Vedem cum ard cîteva case de țară, printre care o deosebesc destul de bine pe a mea. Ia uitați-vă, preasfinte părinte, chiar acum i se prăbușește acoperișul.

— La drept vorbind, spuse Urban, mi se pare că lucrurile se cam înrăutățesc.

— Dar eu ce să mai zic, preasfinte, eu care am în pivnițe recolta pe șase ani. Se zice că păgînii nici nu se mai ostenesc să dea cep butoiului, ci îl sparg ca să bea direct din el.

— Eu, spuse un al treilea, de casa căruia dîra de flăcări se apropia pe nesimțite, eu sînt de părere să se trimită un ambasador la conetabil spre a-l ruga, în numele bisericii, să poruncească încetarea deîndată a prăpădului pe care soldații săi îl fac pe pămînturile noastre.

— Vrei să-ţi iei dumneata această însărcinare, fiule ? întrebă papa.

— Aş face-o cu mare plăcere, Sanctitatea Voastră, însă nu sînt deloc bun de orator. Afară de asta, conetabilul nu mă cunoaşte şi cred că ar fi mai bine să i se trimită o figură pe care a mai văzut-o.

Papa se întoarse spre emisar.

— Daţi-mi doar răgazul să-mi spun *in manus*, răspunse acesta.

— Ai dreptate, zise papa.

— Însă grăbeşte-te ! strigă cardinalul a cărui casă avea să ardă.

Emisarul se ridică, făcu semnul crucii şi spuse :

— Sînt gata să merg la martiriu.

— Te binecuvîntez, zise papa.

— Dar ce-i voi spune ?

— Să stingă focul şi eu îmi voi stinge mînia ; să înceteze cu arderile şi eu voi înceta cu blestemele.

Emisarul clătină din cap ca un om care se îndoieşte foarte mult de succesul misiunii sale, dar nu uită să trimită să-l cheme pe credinciosul său paracliser, care abia terminase povestirea Iliadei sale, iar acum trebuia, spre marea lui groază, să-şi înceapă Odiseea.

Amîndoi plecară în aceeaşi formaţie ca prima dată. Papa voi să-i dea o escortă de călugări, însă aceştia refuzară categoric, răspunzînd că ei erau angajaţi în slujba Sanctităţii Sale pentru a împleti ciorapi în timp ce fac de gardă, dar nu pentru a merge să se compromită cu nişte excomunicaţi.

Emisarul fu silit deci să plece fără ei ; dealtfel pentru el era mai bine ; singur numai cu paracliserul, putea cel puţin să se bizuie pe propria-i slăbiciune.

De astă dată emisarul, apropiindu-se de tabără îşi luă o înfăţişare voioasă ; făcuse rost de o ramură mare de măslin din care îşi făcuse un simbol de pace, şi de cum îi zări din depărtare pe englezi, le strigă :

— Veşti bune ! veşti bune !

Astfel încît englezii, care nu înţelegeau limba, dar înţelegeau gestul, nu-l primiră rău ; francezii care înţelegeau foarte bine, aşteptau ; iar bretonii, care înţelegeau şi ei cît de cît, se înclinară la trecerea lui.

De astă dată, înapoierea în tabără a emisarului semăna cu un triumf, iar cu o nespus de mare bunăvoinţă incendiile puteau fi luate drept focuri de artificii.

Dar cînd trebui să-l anunțe pe Duguesclin că se înapoia fără să aducă altceva decît ce făgăduise la prima lui călătorie, adică iertarea, bietul ambasador se achită cu lacrimi în ochi de misiunea lui. Cu atît mai mult cu cît după ce termină, Duguesclin îl privi cu un aer care voia să spună :

— Și ai îndrăznit să vii din nou ca să-mi faci o asemenea propunere ?

De aceea, fără a sta mult pe gînduri, emisarul izbucni:

— Salvați-mi viața, domnule conetabil, salvați-mi viața ; căci cu siguranță, cînd soldații voștri vor afla că am venit cu mîinile goale, eu care le-am anunțat vești bune, mă vor ucide.

— Hm ! făcu Duguesclin, n-aș putea spune că nu, monseniore.

— Vai ! vai ! zise emisarul, i-am spus-o eu bine Sanctității Sale că mă trimite la martiriu.

— Vă mărturisesc, spuse conetabilul, că aceștia nu sînt oameni, ci vîrcolaci. Excomunicarea a avut asupra lor un efect care mă uimește chiar pe mine. Îi credeam mai hîrșiți, însă dacă de acum pînă mîine nu vor avea doi sau trei scuzi de aur să pună fiecare pe arsura pe care i-a făcut-o trăsnetul excomunicării, nu mai răspund de nimic. Mîine sînt în stare să ardă Avignon-ul, și în Avignon, mi-e groază s-o spun, cardinalii, și odată cu cardinalii, mă înfior cînd mă gîndesc, pe însuși papa.

— Însă eu, zise emisarul, mă înțelegeți, domnule conetabil, trebuie să le duc acest răspuns, pentru a lua o hotărîre care să preîntîmpine niște nenorociri atît de mari, iar ca să cunoască acest răspuns și să ia această hotărîre, trebuie să ajung teafăr și nevătămat la ei.

— Dacă ați ajunge puțin mai zgîriat, spuse Duguesclin, efectul ar fi mult mai mare, după părerea mea. Însă — se grăbi el să adauge — noi nu vrem să o constrîngem pe Sanctitatea Sa prin violență, vrem ca hotărîrea pe care o ia să fie expresia voinței sale, rezultatul liberului său arbitru ; am să vă conduc eu însumi înapoi, așa cum am mai făcut și prima dată, și spre mai mare siguranță, vă voi da drumul pe o poartă ascunsă.

— Ah ! domnule conetabil, zise emisarul, e mai bine așa, sînteți un adevărat creștin.

Duguesclin se ținu de cuvînt. Emisarul părăsi tabăra teafăr și nevătămat ; însă înapoia lui jaful, întrerupt o

clipă de anunțul veștilor bune pe care le aducea, reîncepea cu și mai multă furie.

Era foarte firesc : dezamăgirea sporise mînia.

Băură vinurile, ridicară mobilele, prefăcură nutrețul în culcuș.

Avignonezii, tot de pe înălțimea zidurilor, căci nici cei mai cutezători nu îndrăzneau să iasă din oraș, se vedeau jefuiți și ruinați de toată averea lor.

Cardinalii se tînguiau.

Papa trimise vorbă că le dă o sută de mii de scuzi.

— Aduceți-i încoace și vom vedea după aceea, răspunse Duguesclin.

Papa își adună consiliul și, cu o adîncă durere ce se zugrăvea pe trăsăturile lui spuse :

— Fiii mei, trebuie să facem acest sacrificiu căci nu avem altă cale.

— Da, spuseră cardinalii într-un singur glas, și așa cum grăiește proorocul Ezechiel, dușmanul a intrat pe pămînturile noastre, ne-a trecut orașele prin foc și sabie, ne-a necinstit soțiile și fiicele.

— Să ne sacrificăm deci, zise Urban al V-lea.

Și vistiernicul se și pregătea să primească porunca de a deschide vistieria.

— Ei cer o sută de mii de scuzi, spuse papa.

— Să le dăm, ziseră cardinalii.

— Vai ! așa e, făcu Sanctitatea Sa.

Și ridicînd ochii spre cer, oftă adînc.

Apoi strigă :

— Angelo !

Vistiernicul făcu o plecăciune.

— Angelo, urmă papa, dă porunci să se anunțe prin oraș că stabilesc o contribuție de o sută de mii de scuzi. Nu vei spune la început dacă trebuie să fie de aur sau de argint, însă asta se va lămuri mai tîrziu ; deci stabilesc o contribuție de o sută de mii de scuzi pe care îi va plăti sărmanul popor.

A stabili o contribuție asupra cuiva nu sună poate prea frumuzește, însă părea să fie în spiritul bisericii romane, deoarece vistiernicul papal nu făcu nici o observație.

— Dacă se plînge cineva, urmă papa, vei spune la ce ai fost martor, anume că nici rugăciunile mele nici ale cardinalilor mei nu au putut salva poporul meu multiubit de la această nenorocire atît de dureroasă pentru inima mea.

Cardinalul și vistiernicul îl priviră cu admirație pe papă.

— Într-adevăr, zise papa, bieții oameni sînt încă destul de fericiți că-și pot răscumpăra cu un preț atît de mic casele și bunurile. Însă ce-i drept, adăugă el cu lacrimi în ochi, nimic nu e mai trist pentru un prinț decît să dea în felul acesta banii supușilor săi...

— Care ar fi fost destul de folositori Sanctității Voastre în cu totul alte împrejurări, adăugă vistiernicul făcînd o plecăciune.

— În sfîrșit, facă-se voia Domnului ! zise papa.

Și contribuția fu strînsă cu multe murmure, cînd oamenii aflară că scuzii erau de argint, și cu destulă rezistență cînd aflară că erau de aur.

Atunci Sanctitatea Sa făcu apel la călugării din gardă, și cum de data asta nu mai aveau de-a face cu niște excomunicați, ci cu niște buni creștini, își lăsară andrelele de împletit și apucară sulițele într-un fel atît de războinic încît avignonezii se supuseră numaidecît.

În zorii zilei, emisarul, de astă dată nu cu catîrul, ci cu zece cai acoperiți cu valtrapuri bogate, se îndrepta spre tabăra excomunicaților.

La vederea lor, soldații scoaseră strigăte de bucurie, care făcură totuși o impresie mai puțin favorabilă asupra emisarului decît impresia supărătoare produsă de ocările lor.

Dar în loc să-l găsească pe Bertrand încîntat, după cum se aștepta, de dovada neîndoioasă și sunătoare a blîndeții sfîntului Scaun, rămase surprins văzîndu-l îmbufnat și tot sucind și răsucind între degete un pergament desfăcut de curînd.

— O ! spuse conetabilul clătinînd din cap, văd că-mi aduceți bani frumoși, domnule emisar.

— Nu-i așa ? făcu ambasadorul, care își închipuia că banii erau tot bani, și prin urmare totdeauna buni.

— Da, urmă Duguesclin, însă un scrupul mă oprește. De unde vin acești bani ?

— De la Sanctitatea Sa, deoarece Sanctitatea Sa vi-i trimite.

— Foarte bine ! Dar cine i-a procurat ?

— Ei, Doamne ! Sanctitatea Sa, presupun.

— Iertați-mă, domnule emisar, zise Duguesclin, însă o față bisericească nu trebuie să mintă.

— Totuși, sînt martor...

— Citiţi aceasta.

Şi Dugueselin îi dădu emisarului pergamentul pe care-l răsucea între degete.

Emisarul luă pergamentul şi citi :

„Intră oare în intenţiile nobilului cavaler Dugueselin ca un oraş nevinovat şi deja adus în sapă de lemn de către prinţul său, ca nişte sărmani tîrgoveţi pe jumătate ruinaţi, şi nişte meseriaşi care mor de foame să se lipsească de ultima lor bucată de pîine pentru a plăti o toană războinică ? Această întrebare e pusă, în numele omeniei, celui mai cinstit dintre cavalerii creştini, de către bunul oraş Avignon, care a dat din sudoarea şi sîngele lui o sută de mii de scuzi de aur, în vreme ce Sanctitatea Sa păstrează în pivniţele castelului două milioane de scuzi, fără a mai pune la socoteală avuţiile de la Roma".

— Ce părere aveţi ? întrebă Bertrand mîniat, după ce emisarul termină de citit.

— Vai ! zise emisarul, cred că Sanctitatea Sa a fost trădată.

— Ceea ce mi se spune aici despre bogăţiile ascunse este oare adevărat ?

— Aşa se zice.

— Atunci, monseniore emisar, spuse conetabilul, luaţi înapoi acest aur, căci nu pîinea săracului le trebuie unor oameni care merg să apere o cauză sfîntă, ci prisosul bogatului. Aşadar, ascultaţi bine ce vă spune cavalerul Bertrand Dugueselin, conetabilul Franţei. Dacă cele două sute de mii de scuzi ai papei şi ai cardinalilor nu vor fi aici înainte de căderea serii, la noapte ard nu suburbiile, nu oraşul, ci palatul şi odată cu palatul pe cardinali, şi odată cu cardinali pe papa, astfel încît din papă, din cardinali şi din palat nu va mai rămîne nici urmă mîine dimineaţă. Plecaţi, monsenior emisar.

Aceste nobile cuvinte fură primite cu un ropot de aplauze din partea soldaţilor, ofiţerilor şi şefilor, care nu-i lăsă emisarului nici o îndoială asupra unanimităţii părerilor, astfel încît ambasadorul, păstrînd în mijlocul acelor zgomotoase aplauze aceeaşi tăcere, reluă drumul Avignon-ului împreună cu caii încărcaţi.

— Copii, spuse conetabilul acelora dintre soldaţi care, fiind prea departe, nu auziseră nimic şi care se mirau de aplauzele camarazilor lor, acest sărman popor nu avea decît o sută de mii de scuzi să ne dea ; e prea puţin, pen-

tru că este tocmai atît cît am făgăduit şefilor voştri. Papa are să ne dea două sute de mii.

Într-adevăr, trei ore mai tîrziu, douăzeci de cai încovoiaţi sub greutate, treceau — pentru a nu mai ieşi — peste îngrăditura taberei lui Duguesclin, iar emisarul, după ce făcu trei grămezi din întreaga sumă, una de o sută de mii de scuzi de aur, şi celelalte două de cincizeci de mii fiecare, adăuga binecuvîntarea papală la care aventurierii, băieţi buni dealtminteri atunci cînd li se satisfăceau dorinţele, răspunseră cu cele mai bune urări de fericire şi belşug.

— Acum, spuse Duguesclin lui Hugues de Caverley, lui Claude Jefuitorul şi Cavalerului Verde, să ne încheiem socotelile.

— Să le încheiem, ziseră aventurierii.

— Vă datorez cincizeci de mii de scuzi de aur, un scud pentru fiecare soldat. Aşa ne-am înţeles ?

— Aşa.

Bertrand arătă una din cele două grămezi mai mici.

— Iată cincizeci de mii de scuzi de aur, zise el.

Aventurierii numărară banii împreună cu Bertrand Duguesclin în virtutea proverbului care circula şi în secolul al paisprezecelea : „Banii merită osteneala să fie număraţi de două ori".

— Bine ! ziseră ei, asta e partea soldaţilor. Să trecem la cea a ofiţerilor.

Bertrand scoase din a doua grămadă douăzeci de mii de scuzi.

— Patru mii de ofiţeri, a cîte cinci scuzi de ofiţer, fac douăzeci de mii de scuzi. Asta-i socoteala voastră ?

Şefii se apucară să stivuiască piesele.

— Întocmai, ziseră ei după cîteva clipe.

— Bun ! făcu Duguesclin. Mai rămîn şefii.

— Da, mai rămîn şefii, făcu Caverley trecîndu-şi limba peste buze ca un om ademenit de ceva plăcut.

— Acum, zise Bertrand, zece şefi a trei mii de scuzi fiecare, nu-i aşa ?

— E cifra cu care ne-am învoit.

— Fac treizeci de mii de scuzi, spuse Bertrand arătînd grămada de aur micşorată cu mai mult de o treime.

— Socoteala e întocmai, n-avem nimic de zis.

— Atunci înseamnă că nu mai există nici o stavilă să porniţi în campanie, spuse Bertrand.

— Nici una, și sîntem gata, zise Caverley. În afară totuși de jurămîntul nostru de supunere față de prințul de Wales.

— Da, răspunse Bertrand, însă acest jurămînt nu-i privește decît pe supușii englezi.

— Bineînțeles, reluă căpitanul.

— Atunci totul e în regulă.

— Toți sîntem mulțumiți. Cu toate astea...

— Cu toate astea, ce ? întrebă Duguesclin.

— Cealaltă sută de mii de scuzi ?

— Sînteți niște căpitani prea prevăzători ca să nu înțelegeți că o armată care pornește în campanie are nevoie de o vistierie.

— Fără îndoială, zise Caverley.

— Ei bine ! Cincizeci de mii de scuzi sînt destinați să intre în vistieria generală.

— Foarte bine ! se adresă Caverley tovarășilor săi, înțeleg. Și celelalte cincizeci de mii în vistieria particulară. Drace ! mare dibăcie mai e și asta !

— Vino încoace, domnule capelan, adăugă Bertrand chemîndu-și secretarul, să compunem împreună o mică scrisoare de expediere pentru bunul nostru senior regele Franței, căruia îi dăruiesc cei cincizeci de mii de scuzi ce ne rămîn.

— Ah ! făcu Caverley, iată o ofertă cu adevărat frumoasă, eu n-aș face așa ceva ! nici chiar pentru monseniorul prinț de Wales.

XXIV

CUM ERA SĂ CÎȘTIGE CĂPITANUL HUGUES DE CAVERLEY TREI SUTE DE MII DE SCUZI DE AUR

Ne reamintim că, după scena din grădină, am lăsat-o pe Aissa intrînd în casa tatălui ei, în vreme ce Agénor dispărea de partea cealaltă a zidului.

Musaron înțelese că nimic nu-l mai reținea pe stăpînul lui la Bordeaux ; astfel că atunci cînd tînărul se trezi din visarea în care îl cufundaseră întîmplările de mai înainte, își găsi calul înșeuat și scutierul gata de plecare.

Agénor se aruncă în șa dintr-un singur salt, apoi, dînd pinteni calului, părăsi orașul în galop, urmat de Musaron, care zeflemisea mereu, după obiceiul lui.

— Ei ! monseniore, zicea el, o luăm din loc cam repede mi se pare. Unde dracu ați pus comoara pe care v-ați dus s-o căutați la păgîni ?

Agénor ridică din umeri și nu răspunse.

— Nu vă omorîți calul, monseniore, vom mai avea nevoie de el cînd vom începe campania. Vă atrag atenția că dacă-l mai goniți astfel nu are s-o mai ducă mult, mai cu seamă dacă, luînd pildă de la prințul Henric de Transtamare, veți fi cusut în căptușeala șeii măcar vreo cincizeci de mărci de aur.

— Într-adevăr, zise Agénor, cred că ai dreptate, cincizeci de mărci de aur și cincizeci de mărci de fier e prea mult pentru un singur animal.

Și lăsă să cadă pe umărul scutierului obraznic lancea lui ghintuită cu oțel.

Musaron îndoi umărul sub greutate și, așa cum prevăzuse Agénor, veselia îi scăzu în mod simțitor o dată cu acest spor de povară.

Străbătură astfel, luînd-o pe urmele prințului Henric — dar fără să-l poată ajunge — Guyenna și Bearnul, apoi trecură Pirineii și intrară în Spania prin Aragon.

Abia în această provincie îl ajunseră pe prinț, pe care îl găsiră după licăririle unui orășel incendiat de căpitanul Hugues de Caverley.

Așa își semnalau companiile sosirea în Spania. Căpitanul Hugues, ca un iubitor de pitoresc ce era, alesese orașul, din care socotea să-și facă un far, pe o înălțime, pentru ca flăcările să lumineze la zece leghe împrejur ținutul care îi era încă necunoscut și despre care dorea să ia cunoștință.

Henric nu se miră de această ciudățenie a căpitanului englez ; îi cunoștea de multă vreme pe toți acești șefi ai companiilor și era lămurit de felul lor de a proceda. Îl rugă doar pe conetabilul Bertrand Dugueselin să intervină cu autoritatea sa pe lîngă soldații ce-i avea în subordine, pentru ca aceștia să distrugă cît mai puțin cu putință.

— Căci, zicea el pe bună dreptate, regatul acesta trebuind să-mi aparțină într-o zi, vreau să-l am mai degrabă în bună stare decît ruinat.

— Ei bine ! fie, monseniore, zise Caverley, însă cu o condiție.

— Care ? întrebă Henric.

— Alteța Voastră va plăti o taxă pentru fiecare casă neatinsă și pentru fiecare femeie siluită.

— Nu înțeleg, răspunse prințul, stăpînindu-și cu greu dezgustul ce-l simțea față de conlucrarea cu asemenea banditi.

— Nimic mai simplu totuși, zise Caverley : orașele cruțate și populația dublată, astea merită plătite, mi se pare.

— Ei bine ! fie, spuse Henric încercînd să zîmbească. Vom sta de vorbă despre asta mîine dimineață, însă deocamdată...

— Deocamdată, monseniore, Aragonul poate dormi liniștit. Am destulă lumină pentru toată noaptea și, mulțumesc lui Dumnezeu ! Hugues de Caverley nu are un renume de risipitor.

În urma acestei făgăduieli în care se putea încrede, oricît de ciudată ar fi fost, Henric se retrase cu Mauléon în cortul său, în vreme ce conetabilul intra în al lui.

Atunci Hugues de Caverley, în loc să se culce, cum s-ar fi putut crede că avea s-o facă după o zi atît de obositoare, ascultă zgomotul pașilor ce se depărtau ; apoi, după ce zgomotul se pierdu în depărtare, așa după cum corpurile ce-l pricinuiau se pierdură în întuneric, se ridică încet și își chemă secretarul.

Secretarul ocupa un personaj foarte important în obiceiurile bravului căpitan, căci, fie că acesta din urmă nu știa să scrie, ceea ce este probabil, fie că socotea că este nevrednic de el să țină o pană în mînă, ceea ce este posibil, priceputul scrib era însărcinat totdeauna să perfecteze toate învoielile ce aveau loc între șeful aventurierilor și prizonierii pe care îi silea să se răscumpere. Or, puține zile treceau fără ca secretarul căpitanului Hugues de Caverley să nu aibă de redactat vreo învoială de acest soi.

Scribul se înfățișă, cu o pană într-o mînă, cu călimara în alta, cu un sul de pergament la subsuoară.

— Vino aici, meștere Robert, zise căpitanul, și redactează-mi o chitanță cu un adaos de liberă trecere.

— O chitanță pentru ce sumă ? întrebă secretarul.

— Lasă suma în alb ; dar nu cruța spațiul, căci suma o să fie rotunjoară.

— Pe numele cui ? întrebă din nou scribul.

— Lasă și numele în alb ca și suma.

— Las și pentru el spațiu ?

— Da ; căci numele va fi urmat de o grămadă de titluri.

— Bun ! bun ! bun ! zise meşterul Robert apucîndu-se de lucru cu o grabă care ar fi lăsat să se creadă că era plătit cu o cotă-parte din încasări. Dar unde se află prizonierul ?

— Sîntem pe cale să-l prindem.

Scribul cunoştea obiceiul patronului său, nu şovăi deci nici o clipă să pregătească ţidula ; de vreme ce căpitanul spusese că era pe cale să prindă prizonierul, însemna că acesta era ca şi prins.

Această părere nu prezenta un avantaj prea mare pentru căpitan, căci, abia terminase scribul de scris ţidula că se şi auzi din direcţia muntelui un zgomot care se apropia din ce în ce.

Caverley nu părea să fi auzit acest zgomot, ci să-l fi ghicit, căci mai înainte ca el să fi ajuns la urechea atentă a santinelei, căpitanul ridică pînza de la intrarea cortului.

— Cine e ? strigă aproape numaidecît santinela.

— Prieteni ! răspunse glasul bine cunoscut al locotenentului lui Caverley.

— Da, da, prieteni, zise aventurierul frecîndu-şi mîinile, lasă-i să treacă, şi ridică-ţi sulița cînd vor trece. Cei pe care îi aştept merită osteneala.

În momentul acela, la ultimele pîlpîiri ale incendiului care era gata să se stingă. se văzu înaintînd, înconjurată de vreo douăzeci şi cinci-treizeci de soldaţi, o mică trupă de prizonieri. Această trupă se compunea dintr-un cavaler care părea să fie în acelaşi timp în puterea şi în floarea vîrstei, un maur care nu voia să plece de lîngă perdelele unei încăpătoare litiere, şi doi scutieri.

De îndată ce Caverley văzu că această trupă se compunea într-adevăr din diferiţii inşi pe care i-am arătat mai sus, porunci să iasă din cortul său toţi cei ce se găseau acolo, în afară de secretar.

Cei pe care îi dădea afară ieşiră cu o părere de rău pe care nu-şi dădură cel puţin osteneala să o ascundă, calculînd totodată valoarea prăzii ce căzuse în ghearele păsării de pradă pe care o recunoşteau drept şef.

La ivirea celor patru personaje ce intrau în cort, Caverley făcu o adîncă plecăciune, apoi adresîndu-se cavalerului îi spuse :

— Sire, îi spuse el, dacă din întîmplare oamenii mei au fost lipsiți de curtenie față de Alteța Voastră, iertați-le : nu vă cunoșteau.

— Sire ! repetă prizonierul cu un accent căruia încerca să-i dea intonația surprinderii, dar în același timp cu o paloare care îi dădea la iveală îngrijorarea, oare mie mi te adresezi, căpitane ?

— Chiar vouă, sire don Pedro, rege preatemut al Castiliei și al Murciei.

Cavalerul, din palid cum era, se făcu vînăt. Un zîmbet deznădăjduit încercă să-i apară pe buze.

— Drept să-ți spun, căpitane, zise el, îmi pare rău pentru dumneata, însă faci o mare greșeală dacă mă iei drept cel pe care l-ai pomenit.

— Pe legea mea ! monseniore, vă iau drept cine sînteți, și într-adevăr cred că am făcut o captură strașnică.

— Crede ce vrei, zise cavalerul făcînd o mișcare spre a merge să se așeze, văd că nu-mi va fi greu să te fac să-ți schimbi părerea.

— Ca să-mi schimb părerea, monseniore, nu ar fi trebuit să faceți imprudența de a merge.

Cavalerul strînse din pumni.

— Și pentru ce ? întrebă el.

— Pentru că oasele vă trosnesc la fiecare pas pe care îl faceți, ceea ce este o muzică destul de plăcută pentru un biet șef de companie căruia Providența îi oferă chilipirul de a-i trimite un rege în plasa lui.

— Oare numai regelui don Pedro îi trosnesc oasele cînd merge, și un alt om nu poate fi atins de același beteșug ?

— E adevărat, zise Caverley, lucrul e cu putință, și m-ați pus în încurcătură. Însă am un mijloc sigur de a afla dacă greșesc, după cum spuneți.

— Care ? întrebă încruntînd din sprîncene cavalerul pe care acest interogatoriu îl plictisea în mod vădit.

— Prințul Henric de Transtamare nu se află decît la o sută de pași de-aici. Am să trimit să-l cheme, și vom vedea atunci dacă își recunoaște fratele iubit.

Cavalerul făcu fără să vrea un gest de mînie.

— Aha ! roșiți, urmă Caverley. Ei bine, mărturisiți și dacă veți mărturisi, v-o jur, pe cuvîntul meu de căpitan! că totul se va petrece între noi doi, iar fratele vostru nici nu va ști că am avut cinstea să stau de vorbă cîteva clipe cu Alteța Voastră.

— Ascultă, fii mai lămurit, ce vrei ?

— Nu pot vrea nimic, mă înţelegeţi, monseniore, atîta timp cît nu pot fi sigur de identitatea persoanei pe care o am în mînă.

— Presupune deci că eu sînt într-adevăr regele şi vorbeşte.

— La naiba ! Ce uşor spuneţi, sire, vorbeşte ! Credeţi oare că am atît de puţine lucruri de spus ca s-o pot face în două cuvinte ! Nu, monseniore, înainte de orice e nevoie de o gardă demnă de Maiestatea Voastră.

— O gardă ! Socoteşti oare să mă ţii prizonier ?

— Aşa am de gînd, cel puţin.

— Iar eu îţi spun că nu voi rămîne aici un ceas mai mult, chiar dacă ar trebui să mă coste jumătate din regat.

— Ei ! s-ar putea să vă coste, sire, şi n-ar fi prea mult, pentru că, în situaţia în care vă aflaţi, sînteţi aproape de a pierde totul.

— Stabileşte un preţ atunci ! strigă prizonierul.

— Am să mă gîndesc, sire, spuse cu răceală Caverley.

Don Pedro păru să facă o puternică sforţare asupra lui însuşi, şi fără să răspundă un singur cuvînt, se rezemă de pînza cortului, întorcîndu-se cu spatele spre căpitan.

Acesta păru să chibzuiască îndelung, apoi, după un moment de tăcere, zise :

— Cred că-mi veţi da o jumătate de milion de scuzi de aur, nu-i aşa ?

— Eşti absurd, răspunse regele. Nu s-ar găsi atîţia bani în toată Spania.

— Trei sute de mii, atunci ? Nădăjduiesc că sînt destul de îngăduitor.

— Nici jumătate, zise regele.

— Atunci, monseniore, răspunse Caverley, am să-i scriu un cuvinţel fratelui vostru Henric de Transtamare. El se pricepe mai bine decît mine la o răscumpărare regală, aşa că va stabili preţul răscumpărării voastre.

Don Pedro îşi încleştă pumnii şi se putu vedea cum îi apare sudoarea la rădăcina părului şi cum i se prelinge pe obraji.

Caverley se întoarse spre secretarul lui :

— Meştere Robert, zise el, du-te şi poftеşte-l din partea mea pe prinţul don Henric de Transtamare să vină pînă la mine în cort.

Scribul se îndreptă spre pragul cortului şi pe cînd se pregătea să-l treacă, don Pedro se ridică :

— Îţi voi da cei trei sute de mii de scuzi de aur, zise el.

Caverley tresăltă de bucurie.

— Însă, deoarece plecînd de aici aş putea să cad în mîinile unui alt bandit de teapa dumitale care mi-ar cere o nouă răscumpărare, îmi vei da o chitanţă şi un bilet de liberă trecere.

— Iar dumneavoastră îmi veţi număra cei trei sute de mii de scuzi.

— Ba nu ; căci trebuie să înţelegi că nimeni nu poartă asupra lui o asemenea sumă. Însă cred că ai printre oamenii dumitale vreun evreu care se pricepe la diamante.

— Mă pricep eu, sire, zise Caverley.

— Bine. Vino încoace, Mothril, spuse regele făcîndu-i semn maurului să se apropie. Ai auzit !...

— Da, sire, zise Mothril scoţînd din pantalonii lui largi o pungă lunguiaţă prin împletiturile căreia străluceau acele scîntei minunate pe care regele nestematelor le împrumută regelui aştrilor.

— Pregăteşte chitanţa, zise don Pedro.

— E pregătită gata, spuse căpitanul, nu mai este de trecut decît suma.

— Şi biletul de liberă trecere ?

— Se află în josul chitanţei, gata semnat. Sînt prea mult servitorul Alteţei Voastre pentru a o face să aştepte.

Un zîmbet nervos trecu pe buzele regelui. Apoi, apropiindu-se de masă citi :

— „Subsemnatul Hugues de Caverley, şeful aventurierilor englezi..."

Regele nu citi un cuvînt mai mult ; o rază asemenea fulgerului îi trecu prin ochi.

— Te numeşti Hugues de Caverley ? întrebă el.

— Da, răspunse şeful uimit de această expresie voioasă a cărei pricină căuta în zadar s-o ghicească.

— Şi eşti şeful aventurierilor englezi? urmă don Pedro.

— Fără îndoială.

— Atunci aşteaptă o clipă. Mothril, vîră diamantele în pungă, iar punga bag-o în buzunar.

— Pentru ce ?

— Pentru că eu trebuie să dau ordine aici, iar nu să primesc, strigă don Pedro scoţînd din sîn un pergament.

— Ordine ! zise Caverley cu semeţie. Aflaţi, sire, că nu există decît un om pe lume care are dreptul să dea ordine căpitanului Hugues de Caverley.

— Și omul acela, reluă don Pedro, iată-i semnătura în josul acestui pergament. În numele prințului Negru, Hugues de Caverley, te somez să-mi dai ascultare.

Caverley, clătinînd neîncrezător din cap, aruncă prin viziera căștii o privire peste pergamentul desfășurat din mîna regelui, dar abia văzu semnătura că scoase un strigăt de furie, la care alergară ofițerii ce rămăseseră, din respect, în afara cortului.

Pergamentul pe care îl arăta prizonierul, șefului aventurierilor, era într-adevăr permisul de liberă trecere dat de prințul Negru lui don Pedro, și ordinul către toți supușii săi englezi de a-i da ascultare în totul, avînd în vedere că el însuși luase de curînd comanda armatei engleze.

— Hotărît lucru, văd că voi scăpa mai ieftin decît credeai tu și chiar eu. Însă, fii liniștit, am să te despăgubesc, eu, viteazule.

— Aveți dreptate, sire, zise el cu un zîmbet răutăcios care nu se putea vedea prin viziera lăsată. Nu numai că sînteți liber, dar aștept chiar ordinele voastre.

— Ei bine ! spuse don Pedro, poruncește atunci — așa cum aveai de gînd — meșterului Robert să se ducă să-l caute pe fratele meu, prințul Henric de Transtamare și să-l aducă aici.

Scribul îl întrebă din ochi pe căpitan și, la semnul de încuviințare al lui Hugues de Caverley, ieși.

XXV

ÎN CARE SE AFLĂ URMAREA ȘI EXPLICAȚIA CAPITOLULUI DE MAI SUS

Iată cum se înlănțuiseră întîmplările care ne-au rămas necunoscute de la plecarea sau mai degrabă de la fuga lui Agénor, pînă la scena din grădina de la Bordeaux.

Don Pedro obținuse de la prințul de Wales ocrotirea de care avea nevoie spre a se înapoia în Spania ; și, sigur de un ajutor în oameni și bani, pornise deîndată la drum, înarmat cu un permis de liberă trecere din partea prințului care îi dădea putere și siguranță în mijlocul bandelor engleze.

Mica trupă se îndreptase aşadar spre graniţă, unde, după cum am spus, viteazul Hugues de Caverley îşi întinsese o adevărată plasă.

Şi, cu toată vigilenţa şefului şi dibăcia soldatului, datorită cunoaşterii localităţilor, regele don Pedro ar fi mers de-a lungul Aragonului şi ar fi ajuns în Noua Castilie fără nici un necaz dacă nu s-ar fi întîmplat evenimentul pe care-l vom povesti mai jos.

Într-o seară, în vreme ce regele urmărea împreună cu Mothril, pe un mare pergament de Cordova înfăţişînd o hartă a întregii Spanii, drumul pe care aveau să-l urmeze, perdelele litierei se dădură încetişor la o parte şi capul Aissei se strecură dintre ele.

Dintr-o singură aruncătură de ochi, tînăra maură făcu semn unui sclav culcat lîngă litieră să vină la ea.

— Sclavule, îl întrebă ea, din ce ţară eşti ?

— M-am născut de cealaltă parte a mării, zise el, pe ţărmul care priveşte Grenada şi care n-o pizmuieşte.

— Şi ai vrea să-ţi revezi ţara, nu-i aşa ?

— Da, zise sclavul cu un oftat adînc.

— Dacă vrei, mîine vei fi liber.

— E departe de-aici pînă la lacul Laoudiah, spuse el, şi fugarul ar muri de foame înainte de a ajunge acolo.

— Nu, pentru că fugarul va duce cu el acest colier de perle din care numai una singură ar fi de ajuns să-l hrănească pe întregul drum.

— Şi ce trebuie să fac pentru a cîştiga totodată libertatea şi colierul de perle ? întrebă sclavul înfiorîndu-se de bucurie.

— Vezi tu zăgazul acela cenuşiu care taie orizontul ? Este tabăra creştinilor. Cît timp ţi-ar trebui ca să ajungi acolo ?

— Înainte ca privighetoarea să-şi fi terminat cîntecul, voi fi acolo, răspunse sclavul.

— Bine, atunci ascultă ce am să-ţi spun, şi fiecare din vorbele mele să ţi se întipărească în locul cel mai adînc al minţii.

Sclavul ascultă cu încîntarea admiraţiei.

— Ia acest bilet, urmă Aissa, du-te în tabără şi odată ajuns acolo, vei întreba de un nobil cavaler francez, de un şef numit contele de Mauléon. Vei cere să fii condus la el şi îi vei preda acest săculeţ în schimbul căruia, la rîndul lui, îţi va da o sută de piese de aur. Du-te !

Sclavul apucă săculeţul, îl ascunse sub veşmîntu-i grosolan, alese momentul în care unul din catîri fugise în pădurea vecină şi, prefăcîndu-se că aleargă după el spre a-l aduce înapoi, dispăru în pădure cu iuţeala unei săgeţi.

Nimeni nu băgă de seamă dispariţia sclavului, în afară de Aissa, care îl urmărea din ochi şi care, cu inima zvîcnind, nu respiră decît atunci cînd acesta dispăru din faţa tuturor privirilor.

Totul se petrecu aşa cum prevăzuse tînăra maură. Sclavului nu-i trebui multă vreme pînă să întîlnească pe marginea crîngului una din acele păsări de pradă cu gheare de oţel, cu coiful în formă de cioc, cu penajul mlădios din zale de fier, cocoţat pe o stîncă ce domina mărăcinii din jur, unde se aşezase pentru a vedea cît mai de departe.

Sclavul, ieşind înspăimîntat din crîng, căzu sub aripa santinelei, care îndată îl luă la ochi cu arbaleta.

Asta căuta şi fugarul. Făcu semn cu mîna că voia să vorbească ; santinela se apropie fără a înceta să-l ţintească. Sclavul spuse atunci că se ducea în tabăra creştinilor şi ceru să fie condus la Mauléon.

Numele a cărui importanţă o cam exagerase Aissa se bucura totuşi de oarecare faimă printre aventurierii companiilor de cînd cu acţiunea îndrăzneaţă a lui Agénor arestat de bandele lui Caverley, şi mai cu seamă de cînd se aflase că lui i se datora conlucrarea cu conetabilul.

Soldatul scoase un strigăt de recunoaştere, îl luă pe fugar de mînă şi îl conduse la o a doua santinelă instalată la vreo două sute de paşi mai departe. Aceasta, la rîndu-i, îl duse pe sclav pînă la ultimul cordon de santinele, îndărătul căruia seniorul Caverley, în centrul trupei sale întocmai ca păianjenul în centrul pînzei, stătea în cortul său.

Înţelegînd după un oarecare zbucium ce se simţea în jurul lui, după un oarecare freamăt de voci ajuns pînă la urechile sale, că se petrecea ceva nou, apăru în pragul cortului.

Sclavul fu condus drept la el.

Acesta îl numi pe cavalerul de Mauléon ; era permisul de liberă trecere care pînă atunci îl scosese din încurcătură.

— Cine te trimite ? îl întrebă Caverley pe sclav, încercînd să ocolească o explicaţie.

— Sînteţi seniorul de Mauléon ? întrebă sclavul.

— Sînt unul din prietenii săi, răspunse Caverley, şi încă unul din cei mai apropiaţi.

— Nu e acelaşi lucru, spuse sclavul, am poruncă să nu-i dau decît lui scrisoarea pe care o port.

— Ascultă, zise Caverley, seniorul de Mauléon este un viteaz cavaler creştin ce are un mare număr de duşmani printre mauri şi arabi, care au jurat să-l ucidă. La rîndu-ne, am jurat şi noi să nu lăsăm pe nimeni să pătrundă pînă la el fără ca mai înainte să cunoaştem răvaşul pe care-l aduce trimisul.

— Ei bine ! zise sclavul, văzînd că orice împotrivire era zadarnică, şi dealtminteri intenţiile căpitanului îi păreau bune, ei bine, sînt trimis de Aissa.

— Cine e Aissa ? întrebă Caverley.

— Fiica seniorului Mothril.

— Aha! făcu căpitanul, a sfetnicului regelui don Pedro?

— Întocmai.

— Vezi că lucrurile se încurcă din ce în ce mai mult şi fără îndoială că acest mesaj cuprinde vreo vrăjitorie.

— Aissa nu e vrăjitoare, spuse sclavul clătinînd din cap.

— N-are a face, vreau să citesc răvaşul.

Sclavul aruncă în juru-i o privire grăbită spre a vedea dacă era cu putinţă să fugă, însă în jurul lui se şi formase un cerc mare. Aşa că scoase din sîn săculeţul Aissei şi i-l dădu căpitanului.

— Citiţi, spuse el, veţi găsi aici ceva care mă priveşte şi pe mine.

Conştiinţa cîtuşi de puţin mlădioasă a lui Caverley nu avea nevoie de acest îndemn. Deschise săculeţul parfumat cu smirnă şi ambră şi scoase din el un pătrat de mătase albă, pe care, cu ajutorul unei cerneli vîscoase, mîna Aissei scrisese în spaniolă următoarele cuvinte :

„Scumpul meu senior, îţi scriu după cum ţi-am făgăduit : regele don Pedro şi tatăl meu sînt gata, împreună cu mine, să treacă defileul pentru a intra în Aragon, tu poţi face dintr-o singură lovitură şi fericirea noastră veşnică şi gloria ta. Fă-i prizonieri, şi pe mine dimpreună cu ei, iar eu voi fi roaba ta supusă. Dacă vrei să le ceri răscumpărarea, sînt destul de bogaţi ca să-ţi mulţumească ambiţia ; dacă preferi gloria în locul banilor şi dacă le redai libertatea fără nici o pretenţie, sînt destul de mîndri pentru a nu mai trîmbiţa mai departe mărinimia ta ; dar

dacă lor le dai drumul, pe mine să mă păstrezi, marele meu senior, iar eu am un sipeţel plin cu smaralde şi rubine care n-ar sta rău pe coroana unei regine.

Ascultă deci şi ţine bine minte ce-ţi spun. În noaptea asta vom porni la drum. Instalează-ţi soldaţii în defileu în aşa fel încît să nu putem trece fără a fi văzuţi. Escorta noastră este slabă în momentul de faţă, însă de la o oră la alta poate deveni mai puternică, deoarece şase sute de ostaşi pe care regele îi aştepta la Bordeaux n-au putut să ne ajungă încă, atît de grăbită a fost înaintarea noastră.

Iată cum, marele meu senior, Aissa va fi în sfîrşit a ta şi nimeni nu va putea să ţi-o ia înapoi, căci o vei fi cucerit prin puterea armelor tale victorioase.

Unul din sclavii noştri îţi aduce acest răvaş. Îi făgăduiesc că îi vei reda libertatea şi că îi vei dărui o sută de piese de aur ; îndeplineşte-mi dorinţa.

A ta Aissa".

„O ! o ! gîndi Caverley, în vreme ce emoţia făcea să-i curgă pe sub cască o sudoare fierbinte... Un rege !... dar ce i-am făcut eu oare de la o vreme norocului ca să-mi trimită asemenea chilipiruri !... Un rege !... Trebuie s-o văd şi pe-asta, ce dracu ! Dar mai întîi să ne descotorosim de tîmpitul ăsta."

— Aşadar, zise el, seniorul de Mauléon îţi datorează libertatea !

— Da, căpitane, şi o sută de piese de aur.

Hugues de Caverley nu socoti de cuviinţă să răspundă la această ultimă parte a cererii. Îşi chemă doar scutierul:

— Ascultă, zise el, ia-ţi calul, condu-l pe omul ăsta la două leghe bune de tabără şi lasă-l acolo. Dacă îţi cere bani şi ai de prisos, dă-i. Dar te previn, ar fi o adevărată mărinimie din partea ta.

— Du-te, prietene, îi spuse sclavului, ţi-ai îndeplinit însărcinarea. Eu sînt cavalerul de Mauléon.

Sclavul făcu o plecăciune.

— Şi suta de piese de aur ? întrebă el.

— Iată-l pe vistiernicul meu care are sarcina să ţi le dea, zise Hugues de Caverley arătîndu-l pe scutier.

Sclavul se ridică şi îl urmă cu multă voioşie pe cel care-i fusese arătat.

Abia ajunsese la o sută de paşi de cort, cînd căpitanul trimise un detaşament în munte şi, fără a socoti că se compromite cu asemenea treburi mărunte, aşeză chiar el

santinelele în defileu, în așa fel încît nimeni nu-l putea străbate fără a fi văzut ; și, după ce le sfătui să se poarte bine cu prizonierii, aşteptă evenimentul.

L-am văzut în timpul acestei aşteptări, iar evenimentul avu loc întocmai după dorința lui. Regele, nerăbdător să-și continue drumul, n-a vrut să mai aștepte și porni deîndată.

Ajungînd într-o viroagă se văzură încercuiți, spre marea bucurie a Aissei, care aștepta nerăbdătoare atacul și care credea că acest atac era condus de Mauléon. Dealtfel, măsurile erau atît de bine luate de către Caverley, iar numărul englezilor era atît de mare, încît nici unul din oamenii lui don Pedro nu făcu vreo mișcare ca să se apere.

Însă Aissa, care socotea să-l vadă pe Mauléon în fruntea acestei ambuscade, începu în curînd să se îngrijoreze de lipsa lui ; se gîndi totuși că proceda astfel din prevedere, și dealtminteri văzînd că acțiunea se desfășoară după dorințele ei, nu trebuia încă să deznădăjduiască.

Acum nu ne vom mai mira că aventurierul îl recunoscuse atît de ușor pe don Pedro, pe care dealtfel oricine îl putea recunoaște.

Cît despre Mothril și Aissa, a căror poveste o ghicea destul de bine cu uimitoarea lui agerime a minții, se temea oarecum de mînia ce avea să-l cuprindă pe Mauléon la descoperirea acestei taine ; dar aproape numaidecît chibzui că era ușor să pună totul pe seama trădării sclavului : ba dimpotrivă, ar putea să-și facă din acest abuz de încredere un drept la recunoștința lui Mauléon, căci, în vreme ce-i silea la răscumpărare pe rege și pe Mothril, socotea s-o predea pe Aissa fără nici o plată tînărului, și aceasta era o mărinimie de care se felicita ca de o descoperire.

Am văzut cum permisul de liberă trecere al prințului de Wales, arătat de don Pedro, schimbase întreaga față a lucrurilor și dăduse peste cap planurile atît de îndrăznețe și atît de priceput urzite de Caverley.

Don Pedro, după plecarea lui Robert, era ocupat să-i povestească șefului aventurierilor evenimentele tratatului încheiat la Bordeaux, cînd deodată se auzi un zgomot asurzitor. Era un tropot de cai, un zornăit de armuri și lanțuri de spade ce săltau la șoldul unor oameni înarmați.

Apoi pînza de la intrarea cortului fu dată cu repeziciune la o parte și se văzu apărînd figura palidă a lui

Henric de Transtamare, a cărui față era luminată de o rază de sinistră bucurie.

Mauléon, înapoia prințului, căuta la întîmplare pe cineva ; zări litiera și nu-și mai desprinse privirile de la ea.

La sosirea lui Henric, don Pedro se dădu înapoi, tot atît de palid ca și fratele său, căutînd la șold spada care-i lipsea, și nu păru liniștit decît atunci cînd, tot dîndu-se înapoi, întîlni unul din stîlpii cortului pe care era agățată o panoplie cu tot soiul de arme, și simți sub degetele lui răceala fierului unui baltag.

Toți se priviră o clipă tăcuți, schimbînd niște priviri ce se încrucișau amenințătoare ca fulgerele unei furtuni.

Henric rupse cel dintîi tăcerea :

— Cred, zise el cu un zîmbet întunecat, că războiul s-a terminat înainte de a fi început.

— Ah ! crezi asta ! spuse don Pedro, ironic și amenințător.

— O cred cu atîta convingere, răspunse Henric, încît îl voi întreba mai întîi pe acest nobil cavaler, Hugues de Caverley, ce preț cere pentru o captură de importanța aceleia pe care a făcut-o ; căci de-ar fi cucerit douăzeci de orașe și ar fi cîștigat o sută de bătălii, isprăvi care se plătesc scump, tot n-ar avea atîtea drepturi la recunoștința noastră ca prin această singură ispravă.

— E măgulitor pentru mine, reluă don Pedro jucîndu-se cu mînerul baltagului, să fiu prețuit atît de mult. Așadar, politețe pentru politețe. Dacă te-ai afla în situația în care gîndești că mă aflu eu, cît ai prețui coroana dumitale, don Henric ?

— Mi se pare că-i mai arde de glumă ! zise Henric cu o furie ce se topea sub revărsările de bucurie ca ghețurile de la pol sub primele zîmbete ale soarelui.

— Ia să vedem cum o să sfîrșească toate astea, murmură Caverley așezîndu-se pentru a nu pierde nici un amănunt al scenei, și începînd să se bucure de spectacol mai degrabă ca un artist amator decît ca un speculant lacom.

Henric se întoarse și el ; se vedea că se pregătește să-i răspundă lui don Pedro.

— Ei bine ! fie, zise el învăluindu-l pe don Pedro în cea mai dușmănoasă privire ; prietene Caverley, pentru omul acesta altădată rege, care nu are azi pe frunte nici sclipirea aurită a coroanei sale, îți voi da fie două sute de mii de scuzi de aur, fie două orașe bune la alegerea ta.

— Da, făcu Caverley mîngîindu-şi cu mîna cureluşa de sub bărbia căştii, în vreme ce prin viziera mereu lăsată îl privea pe don Pedro... da, mi se pare că oferta e mulţumitoare, cu toate că...

Don Pedro răspunse la întrebare printr-un gest şi o privire care însemna : „Căpitane, fratele meu Henric nu e prea darnic, eu voi mări suma."

— Cu toate că ?... reluă Henric, repetînd ultimul cuvînt al şefului aventurierilor. Ce vrei să spui, căpitane ?

Mauléon nu-şi putu înfrîna multă vreme curiozitatea şi dorinţa.

— Căpitanul vrea să spună, fără îndoială, răspunse el, că împreună cu regele don Pedro, a făcut şi alţi prizonieri, şi că ar vrea să fie preţuiţi şi ei.

— Pe legea mea ! iată ce-nseamnă să citeşti în gîndul unui om, strigă Caverley, şi dumneata eşti un cavaler viteaz, senior Agénor. Da, pe sufletul meu, am făcut şi alţi prizonieri, şi foarte iluştri chiar, însă...

Şi o nouă şovăire veni să dovedească nehotărîrea lui Caverley.

— Ţi se vor plăti, căpitane, zise Mauléon, care fierbea de nerăbdare, unde sînt ? Desigur că în litiera asta.

Henric puse mîna pe braţul tînărului şi îl opri cu blîndeţe.

— Primeşti, căpitane Caverley ? întrebă el.

— Eu trebuie să-ţi răspund, domnule, zise don Pedro.

— O ! nu face pe stăpînul aici, don Pedro, căci nu mai eşti rege, făcu Henric cu dispreţ, şi aşteaptă să-ţi vorbesc eu ca să-mi răspunzi.

Don Pedro zîmbi şi întorcîndu-se spre Caverley :

— Poţi să-l lămureşti, căpitane, zise el, că nu primeşti.

Caverley îşi trecu din nou mîna peste vizieră, ca şi cînd fierul acela ar fi fost fruntea lui, şi trăgîndu-l pe Agénor deoparte, îi spuse :

— Viteazul meu prieten, nişte buni camarazi ca noi îşi datorează adevărul, nu-i aşa ?

Agénor îl privi cu uimire.

— Ei bine ! urmă căpitanul, dacă vrei să mă crezi, ieşi prin uşiţa cortului care se află la spatele dumitale, şi dacă ai un cal bun, goneşte-l pînă n-o mai putea.

— Sîntem trădaţi ! strigă Mauléon luminat de o licărire neaşteptată. La arme, prinţe ! la arme !

Henric îl privi pe Mauléon cu uimire, şi numaidecît duse mîna la mînerul spadei.

— În numele prințului de Wales — strigă întinzînd mîna cu un gest de comandă don Pedro care vedea cum comedia se apropia de sfîrșit — te somez, căpitane Hugues de Caverley, să-l arestezi pe prințul Henric de Transtamare.

Nici nu se terminaseră aceste cuvinte că Henric și avea spada în mînă ; însă Caverley își ridică o clipă viziera, duse un corn la gură și, la sunetul lui, douăzeci de aventurieri se repeziră asupra prințului care fu numaidecît dezarmat.

— S-a făcut, îi spuse Caverley lui don Pedro. Acum, dacă vreți să mă credeți, sire, plecați, căci peste puțin timp are să plouă cu lovituri aici, vă garantez.

— Cum așa ? întrebă regele.

— Francezul care a ieșit pe ușiță nu va lăsa să i se aresteze prințul fără a tăia cîteva brațe sau a despica cîteva capete în cinstea lui.

Don Pedro se aplecă spre deschizătură și-l văzu pe Agénor care punea piciorul în scară, fără îndoială pentru a se duce să caute ajutor.

Regele apucă o arbaletă, o întinse, așeză o săgeată și îl ținti pe cavaler.

— Bun, zise el. David l-a ucis pe Goliat cu o piatră, ar fi frumos să se vadă că Goliat nu-l ucide pe David cu o arbaletă.

— O clipă, strigă Caverley, ce dracu ! sire. Abia sosit aici și vreți să-mi dați totul peste cap ; și domnul conetabil, ce va zice dacă voi lăsa să i se ucidă prietenul !

Și cu brațul ridică vîrful arbaletei chiar în momentul în care don Pedro apăsa cu degetul pe resort. Săgeata zbură în aer.

— Conetabilul ! zise don Pedro bătînd din picior ; de teama lui trebuia să mă faci să-mi greșesc ținta ? Deschide-ți capcana, vînătorule, și prinde și mistrețul cel mare. În felul acesta vînătoarea va fi terminată dintr-o singură lovitură, și cu condiția asta te iert.

— Vă place să vorbiți. Să-l prind pe conetabil ! Bun ! Vino puțin să-l prinzi pe conetabil ! Ei, Doamne ! repetă el ridicînd din umeri, ce flecari mai sînt și spaniolii ăștia!

— Căpitane Caverley !

— La naiba ! vorbesc serios. Să-l prinzi pe conetabil!... Eu nu sînt curios, sire, însă, pe cuvîntul meu de căpitan ! tare aș vrea să vă văd cum ați face această captură.

— Deocamdată pe unul l-am și prins, zise don Pedro arătîndu-l pe Agénor care era adus ca prizonier.

În momentul în care trecea în galopul calului, unul din aventurieri îi tăiase genunchiul cu o seceră, și calul căzuse trăgîndu-l pe călăreț sub el.

Atîta timp cît își crezuse iubitul în afara acestei lupte și scutit de primejdie, Aissa nu scosese un singur cuvînt și nu făcuse nici o mișcare. S-ar fi zis că interesele ce se luptau în jurul ei, oricît de grave ar fi fost, nu o preocupau în nici un fel ; însă la apropierea lui Mauléon dezarmat și în mîinile dușmanilor săi, perdelele litierei se dădură la o parte și apăru capul fetei mai palid decît vălul lung de lînă fină și albă cu care se înfășoară femeile din Orient.

Agénor scoase un țipăt. Aissa sări afară din litieră și alergă la el.

— O ! o ! făcu Mothril încruntînd din sprîncene.

— Ce înseamnă asta ? întrebă regele.

— Iată explicația de care mă temeam, murmură Caverley.

Henric de Transtamare aruncă asupra lui Agénor o privire posomorîtă și bănuitoare pe care acesta o înțelese de minune.

— Poți să-mi vorbești, îi spuse el Aissei ; fă-o repede și cu glas tare, doamnă, căci din clipa aceasta în care sîntem prizonierii voștri, pînă la aceea a morții noastre, probabil că nu va fi vreme de pierdut, chiar pentru cei mai îndrăgostiți.

— Prizonierii noștri ! strigă Aissa, vai ! Nu asta voiam eu, marele meu senior ; cu totul dimpotrivă.

Caverley se zbătea foarte stingherit ; omul acesta de fier aproape că tremura în fața învinuirii pe care aveau să o aducă împotriva lui cei doi tineri pe care îi avea în mînă.

— Scrisoarea mea ? îi spuse Aissa tînărului, oare n-ai primit scrisoarea mea ?

— Ce scrisoare ? întrebă Agénor.

— Destul ! destul ! zise Mothril, căruia această scenă începea să-i zdruncine toate planurile. Căpitane, regele poruncește să-l conduci pe prințul de Transtamare la locuința regelui don Pedro, iar pe acest tînăr la mine.

— Caverley, ești un laș, strigă Agénor încercînd să se libereze de asprele mănuși de oțel care îi strîngeau încheieturile.

— Ți-am spus să fugi și n-ai vrut, sau ai fugit prea tîrziu, ceea ce înseamnă același lucru, zise căpitanul. Pe legea mea ! e greșeala ta. Și apoi pentru ce te mai plîngi, cînd ai să locuiești la ea.

— Să ne grăbim, domnilor, zise regele, și chiar în noaptea asta să se întrunească un consiliu pentru a-l judeca pe acest bastard, și pe acest răzvrătit care pretinde că este regele meu. Caverley, el îți oferise două orașe ; eu sînt mai darnic decît el, îți dau o provincie. Mothril, poruncește să-mi vină oamenii ; în mai puțin de o oră trebuie să fiu la adăpost într-un castel bun.

Mothril făcu o plecăciune și ieși ; dar nu făcuse nici zece pași afară din cort că se înapoie în grabă, făcînd cu mîna acel semn care, la toate popoarele și în toate limbile, poruncește tăcere.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Caverley cu o îngrijorare greu ascunsă.

— Vorbește, bunule Mothril, zise don Pedro.

— Ascultați, făcu maurul.

Toate simțurile celor de față părură că le trec în urechi, și vreme de cîteva clipe cortul șefului englez prezentă înfățișarea unei întruniri de statui.

— Auziți ? urmă maurul aplecîndu-se din ce în ce mai mult spre pămînt.

Într-adevăr, începea să se audă ceva asemănător cu bubuitul unui tunet sau cu galopul ce se apropie mereu al unei trupe de călăreți.

— Notre-Dame, Guesclin ! strigă deodată un glas puternic și răsunător.

— Ah ! ah ! Conetabilul, murmură Caverley, care recunoscu strigătul de luptă al neînfricatului breton.

— Ah ! ah ! conetabilul, zise la rîndu-i don Pedro încruntînd din sprîncene, căci, fără să-l fi auzit vreodată, cunoștea totuși acest strigăt temut.

Prizonierii, la rîndul lor, schimbară o privire, și un zîmbet de speranță le apăru pe buze.

Mothril se apropie de fiică-sa și îi strînse și mai mult mijlocul cu brațele.

— Sire, zise Caverley cu un accent ironic care nu-l părăsea niciodată, chiar în clipa primejdiei, mi se pare că voiați să prindeți mistrețul ; iată-l că vine să vă cruțe osteneala.

Don Pedro făcu un semn ostașilor care se rînduiră în spatele lui. Caverley, hotărît să rămînă neutru între fos-

tul camarad și noul său șef, se retrase la o parte.

Un rînd de gărzi întrei cordonul de fier care îi împresura pe prinț și pe Mauléon.

— Ce faci, Caverley ? întrebă don Pedro.

— Vă cedez locul, ca fiind regele și șeful meu, sire, zise căpitanul.

— Bine, răspunse don Pedro ; atunci, ascultați toți comanda la mine !

Caii se opriră ; se auzi hîrîitul oțelului și zgomotul făcut de săritura unui om care descălecă, îngreuiat de armură.

Aproape numaidecît Bertrand Duguesclin intră în cort.

XXVI

MISTREȚUL PRINS ÎN CAPCANĂ

Înapoia conetabilului, venea, cu privirea vicleană și cu zîmbetul pe buze, cinstitul Musaron, plin de praf din cap pînă în picioare.

Părea că se află acolo pentru a da celor de față explicația sosirii atît de neașteptate a conetabilului.

De cum intră, Bertrand își ridică viziera și cuprinse cu o singură privire pe toți cei prezenți.

Zărindu-l pe don Pedro, se înclină ușor ; descoperindu-l pe Henric de Transtamare, îl salută respectuos ; îndreptîndu-se spre Caverley, îl luă de mînă.

— Bună ziua, căpitane, zise el cu mult calm, am făcut așadar o captură bună. Ah ! domnule de Mauléon, iartă-mă ! nu te văzusem.

Aceste cuvinte, care păreau să arate o necunoaștere atît de vădită a situației, produseră o nespusă uimire celor mai mulți aflați de față.

Însă Bertrand, departe de a fi impresionat de această tăcere aproape solemnă, urmă :

— Dealtfel nădăjduiesc, căpitane Caverley, că ai avut față de prizonier toată considerația datorată rangului său, și mai cu seamă nenorocirii sale.

Henric era să răspundă, însă don Pedro luă cuvîntul :

— Da, senior conetabil, fii liniștit, am avut pentru prizonier tot respectul pe care îl cerea dreptul ginților.

— Aţi avut ! făcu Bertrand cu o expresie de surprindere care ar fi făcut cinste celui mai iscusit comedian, aţi avut ! Ce vorbe sînt astea, Alteţă, dacă nu vă este cu supărare ?

— Chiar aşa, domnule conetabil, reluă don Pedro zîmbind, o repet, *am avut.*

Bertrand îl privi pe Caverley care stătea nepăsător acoperit de viziera lui de oţel.

— Nu înţeleg, zise el.

— Dragul meu conetabil, spuse Henric ridicîndu-se cu greutate de pe scaun, căci fusese lovit şi legat strîns de către soldaţi, iar în timpul luptei, mai mulţi dintre oamenii aceia îmbrăcaţi în armuri îl înăbuşiseră pe jumătate în braţele lor de fier. Dragul meu conetabil, ucigaşul lui don Frederic are dreptate, el este stăpînul nostru, iar noi sîntem cei pe care trădarea i-a făcut prizonieri.

— Cum ! făcu Bertrand întorcîndu-se cu o privire atît de încruntată încît mulţi din cei prezenţi îngălbeniră. Trădare, zici, şi cine oare e trădătorul ?

— Senior conetabil, răspunse Caverley făcînd un pas înainte, cuvîntul trădare nu e potrivit, mi se pare, mai degrabă credinţă ar fi trebuit să i se zică.

— Credinţă ! reluă conetabilul a cărui uimire părea să crească.

— Credinţă, fără îndoială, urmă Caverley, căci la urma urmelor noi sîntem englezi, nu-i aşa ? şi prin urmare supuşi ai prinţului de Wales.

— Şi ce-i cu asta ? zise Bertrand parcă lăţindu-se şi mai mult în umeri spre a răsufla mai în voie şi lăsînd să cadă pe mînerul spadei o mînă îmbrăcată în fier. Cine îţi spune, dragul meu Caverley, că nu eşti supusul prinţului de Wales ?

— Atunci seniore, şi cred că nu veţi avea nimic împotrivă, deoarece cunoaşteţi legile disciplinei mai bine decît oricare altul, atunci a trebuit să ascult de ordinul prinţului meu.

— Şi acest ordin, iată-l, zise don Pedro întinzînd pergamentul spre Bertrand.

— Nu ştiu să citesc, i-o reteză scurt conetabilul.

Don Pedro îşi luă înapoi pergamentul, iar Caverley tremură cît era el de viteaz.

— Ei bine ! urmă Duguesclin, cred că înţeleg acum. Regele don Pedro a fost prins de către căpitanul Caverley.

A arătat permisul de liberă trecere dat de prințul de Wales și chiar în aceeași clipă căpitanul i-a redat libertatea lui don Pedro.

— Chiar așa e, răspunse Caverley, care nădăjdui o clipă că în binecunoscuta lui lealitate Duguesclin avea să încuviințeze totul.

— E cît se poate de lămurit pînă acum, urmă conetabilul.

Caverley răsuflă ușurat.

— Însă, reluă Bertrand, mai e un lucru cam întunecat pentru mine.

— Care ? întrebă don Pedro cu semeție. Numai grăbește-te, senior Bertrand, căci toate aceste întrebări devin plictisitoare.

— Termin îndată, reluă conetabilul cu nepăsarea-i caracteristică. Dar pentru ce este nevoie ca, pentru a-l elibera pe don Pedro, căpitanul Caverley să-l facă prizonier pe don Henric ?

La aceste cuvinte și după atitudinea luată de Bertrand Duguesclin rostindu-le, Mothril socoti că sosise momentul să cheme o întărire de mauri și de englezi în ajutorul lui don Pedro.

Bertrand nici nu clipi și păru chiar că nu băgase de seamă manevra. Numai că, de mai era cu putință, glasul îi deveni și mai calm, și mai rece ca înainte.

— Aștept un răspuns, zise el.

Don Pedro fu acela care i-l dădu.

— Sînt uimit, spuse el, că ignoranța este atît de mare la cavalerii francezi, încît să nu știe că este un îndoit cîștig să-ți faci un prieten descotorosindu-te în același timp de un dușman.

— Asta e și părerea dumitale, căpitane Caverley ? întrebă Bertrand ațintind asupra căpitanului o privire a cărei seninătate chiar, zălog al puterii, era în același timp un zălog al amenințării.

— N-am încotro, senioře, zise căpitanul. Eu mă supun.

— Ei bine ! eu, făcu Bertrand, spre deosebire de dumneata, eu poruncesc. Îți poruncesc deci, înțelegi bine ce-ți spun ? îți poruncesc deci, să pui în libertate pe Alteța Sa prințul Henric de Transtamare, pe care îl văd colo păzit de soldații dumitale, și cum eu sînt mai omenos decît dumneata, nu voi pretinde să-l arestezi pe don Pedro, cu toate că am dreptul, eu ai cărui bani îi porți în buzunar, eu care sînt stăpînul dumitale pentru că te plătesc.

Caverley făcu o mișcare ; don Pedro întinse brațul :

— Nu răspunde nimic, căpitane, zise el, aici nu există decît un stăpîn și acest stăpîn sînt eu. Vei asculta așadar de mine, și asta numaidecît, te rog. Bastard don Henric, [illegible] Bertrand și dumneata, conte de Mauléon, vă declar pe toți trei prizonierii mei.

La aceste groaznice cuvinte, se făcu o mare tăcere în cort. În mijlocul acestei tăceri, șase ostași, la un semn al lui don Pedro, se desprinseră din grup spre a se asigura de persoana lui Duguesclin după cum se asiguraseră de persoana lui don Henric ; însă neînfricatul cavaler, cu o lovitură de pumn, acel pumn care îndoia armurile, îl doborî pe primul care se apropie și, cu glasu-i puternic, scoțînd strigătul Notre-Dame Guesclin, în așa fel încît să-l facă să răsune pînă în adîncurile cele mai îndepărtate ale cîmpiei, trase spada.

Într-o clipită, cortul prezentă spectacolul unei învălmășeli îngrozitoare. Agénor, nu prea bine păzit, cu o singură sforțare îi dădu la o parte pe cei doi soldați ce vegheau asupra lui și veni să i se alăture lui Bertrand, Henric rupse cu dinții ultima frînghie care îi lega încheietura mîinilor.

Mothril, don Pedro și maurii formau un unghi amenințător.

Aissa scotea capul prin perdelele litierei strigînd, fără s-o intereseze nimic altceva decît iubitul ei :

— Curaj, marele meu senior ! curaj !

În sfîrșit, Caverley se retrase luîndu-și englezii cu el, ca să păstreze neutralitatea cît mai mult cu putință ; numai că, pentru a fi gata la orice împrejurare, poruncise să anunțe punerea șeilor.

Lupta începu. Săgeți de arc și de arbaletă, proiectile mici de plumb aruncate cu praștia, începură să șuiere prin aer și să cadă ca ploaia asupra celor trei cavaleri, cînd deodată se auziră niște urlete grozave și o trupă de oameni înarmați intră călare în cort, tăind, devastînd, zdrobind totul și ridicînd vîrtejuri de praf care îi orbiră pe cei mai furioși luptători.

După strigătele lor „Guesclin ! Guesclin !“ nu era greu de recunoscut bretonii comandați de Bègue de Vilaine, nedespărțitul prieten al lui Bertrand, care îl instalase la marginile taberei, cu porunca să nu atace decît atunci cînd va auzi strigătul „Notre-Dame, Guesclin.“

Urmă o clipă de învălmășeală ciudată în acest cort sfîșiat, deschis, răsturnat ; o clipă în care prieteni și dușmani se găsiră amestecați, contopiți, orbiți ; apoi praful se risipi ; după care, la primele raze ale soarelui ce răsărea dinapoia munților Castiliei bretonii se văzură stăpîni ai cîmpului de luptă. Don Pedro, Mothril, Aissa, maurii dispăruseră ca niște năluci. Cîțiva, atinși de ghioage și de spade erau întinși la pămînt și trăgeau să moară scăldați în sînge, spre a dovedi că nu avuseseră de-a face totuși cu o armată de fantome.

Agénor observă cel dintîi această dispariție ; sări pe primul cal întîlnit, și fără să bage de seamă că acesta era rănit, se îndreptă spre măgura cea mai apropiată, de unde putea să observe întreaga cîmpie. Ajuns acolo, văzu în depărtare cinci cai arabi ce se îndreptau spre pădure ; prin atmosfera albăstruie a dimineții, recunoscu rochia de lînă și vălul filfîind al Aissei. Fără să-i pese dacă-l urma cineva, într-o mișcare de speranță nesăbuită, își îndemnă calul în urmărirea lor, dar după vreo zece pași calul se prăbuși pentru a nu se mai ridica.

Tînărul se înapoie la litieră ; aceasta era goală și nu mai găsi înăuntru decît un buchet de trandafiri umezit de lacrimi.

La capătul liniilor, întreaga cavalerie engleză aștepta în ordine semnalul lui Caverley pentru a acționa. Căpitanul își instalase oamenii cu atîta dibăcie încît închideau pe bretoni într-un cerc.

Bertrand văzu dintr-o aruncătură de ochi că scopul acestei manevre era să-i taie retragerea.

Caverley înaintă.

— Senior Bertrand, zise el, spre a vă dovedi că sîntem niște camarazi de treabă, vă vom deschide rîndurile ca să ajungeți la cartierul vostru. Asta vă va face să vedeți că englezii sînt credincioși cuvîntului dat și că-i respectă pe cavalerii regelui Franței.

În acest timp, Bertrand, tăcut și calm ca și cînd nimic neobișnuit nu s-ar fi petrecut, încălecase din nou și luase lancea din mîinile scutierului său.

Se uită în jurul lui și văzu că Agénor făcuse la fel.

Toți bretonii se aflau în urma lui în ordine de bătaie și gata să atace.

— Domnule englez, zise el, eşti un ticălos, şi dacă n-aş fi în inferioritate numerică aş pune să te spînzure de castanul de colo.

— Ah ! ah ! domnule conetabil, spuse Caverley, bagă de seamă ! Ai să mă sileşti să te fac prizonier în numele prinţului de Wales.

— Ei aş ! făcu Duguesclin.

Caverley înţelese cîtă ameninţare se ascundea în intonaţia ironică a conetabilului, şi întorcîndu-se spre soldaţi :

— Închideţi rîndurile, le strigă el oamenilor săi, care se apropiară şi prezentară bretonilor un zid de fier.

— Copii ! se adresă Bertrand vitejilor săi, ora prînzului se apropie ; corturile noastre sînt acolo ! Să ne înapoiem la noi.

Şi îşi biciui cu atîta putere calul încît Caverley abia avu timp să se dea la o parte pentru a lăsa să treacă uraganul de fier ce înainta spre el.

Într-adevăr, înapoia lui Bertrand se avîntaseră cu aceeaşi forţă bretonii conduşi de Agénor. Henric de Transtamare fusese aşezat aproape fără să vrea în mijlocul micului grup.

Pe vremea aceea un om făcea cît douăzeci prin ştiinţa armelor şi forţa fizică. Bertrand îşi îndreptă lancea în aşa fel încît îl săltă în sus pe englezul ce se afla în faţa lui. După această primă străpungere a liniilor, se auzi un mare zornăit de lănci sfărîmate, ţipetele răniţilor, lovituri înăbuşite date cu ghioage de fier, nechezatul cailor striviţi de izbitură.

Cînd Caverley se întoarse, văzu o dîră largă de sînge ; apoi, la cinci sute de paşi dincolo de acea dîră, bretonii galopau într-o ordine desăvîrşită ca şi cînd ar fi străbătut un cîmp de spice coapte.

— Bun sfetnic mi-am fost, murmură el clătinînd din cap, cînd mi-am spus să nu-mi pun pielea în joc împotriva acestor brute. Ducă-se la dracu laudele şi lăudăroşii ! Pierd în această aventură pe puţin doisprezece cai şi patru oameni, fără a mai pune la socoteală — vai ! nenorocitul de mine ! — o răscumpărare regească. Acum gata, ridicăm tabăra, domnilor. Din acest ceas sîntem castiliani. Să schimbăm steagul.

Şi chiar în aceeaşi zi, aventurierul ridică tabăra şi porni în marş pentru a-l ajunge pe don Pedro.

XXVII

POLITICA SENIORULUI BERTRAND DUGUESCLIN

Trecuseră mai multe ore de cînd bretonii și prințul de Transtamare se aflau în siguranță împreună cu Mauléon și de multă vreme Agénor pierduse, printre sinuozitățile munților ce mărgineau orizontul, acel punct alb care fugea prin cîmpia ce strălucea acum în razele soarelui, și care nu era altceva decît toată dragostea, toată bucuria, toate speranțele sale, care acum dispăruseră.

Altminteri oferea un spectacol destul de variat atitudinea diferitelor personaje ale acestei povestiri, căci întîmplarea părea să simtă o plăcere în a le grupa pe toate în cadrul mărețului peisaj pe care îl privea cu atenție Agénor.

Pe una din brînele muntelui la care ajunsese după o goană pe care zborul vulturului nu ar fi putut-o depăși, mica trupă fugară apăru din nou ; se vedeau destul de lămurit trei lucruri : mantaua roșie a lui Mothril, vălul alb al Aissei și punctul de oțel luminos pe care soarele îl făcea să strălucească întocmai ca o stea pe casca lui don Pedro.

În intervalul ce se întindea între primul și al doilea plan, întreaga trupă a lui Caverley în ordine de bătaie urma drumul muntelui. Primii călăreți începeau să se piardă în pădurea de la poalele muntelui.

În primul plan, Henric de Transtamare, rezemat de o tufă de grozame înalte, lăsîndu-și calul să pască pe pajiște, își privea din cînd în cînd cu o uimire dureroasă încheieturile mîinilor roșii încă de apăsarea frînghiilor. Aceste urme ale scenei îngrozitoare ce se petrecuse în cortul lui Caverley, erau singurele care-i dovedeau că numai cu două ore mai înainte don Pedro se afla încă în puterea sa și că pentru o clipă norocul îi zîmbise ca să-l azvîrle aproape numaidecît din vîrful unei victorii timpurii în cel mai mare adînc, poate, al întunecatei prăpăstii a nesiguranței și neputinței.

Alături de Henric, cîţiva bretoni, istoviţi de oboseală, se culcaseră pe iarbă. Aceşti viteji călăreţi, nu-şi dădeau osteneala să cugete după ce acţionaseră. Dar întrucît băgaseră de seamă că la zece paşi mai departe Bertrand cugeta şi pentru ei, îşi trăseseră mantalele pe faţă spre a se apăra de soare şi adormiseră.

Bègue de Vilaine şi Olivier de Mauny în schimb nu dormeau ; îi priveau cu cea mai adîncă şi mai susţinută atenţie pe englezii a căror avangardă, după cum am spus, începea să se piardă în pădure, în timp ce ariergarda se ocupa cu desfacerea şi încărcarea corturilor pe spatele catîrilor ; în mijlocul acestora, se vedea lămurit Caverley, străbătînd ca o fantomă înarmată rîndurile soldaţilor, veghind la îndeplinirea poruncilor date de el.

Astfel, toţi oamenii aceştia împrăştiaţi pe acele coclauri fugind, unii spre sud, alţii spre vest, unii spre est, alţii spre nord, ca nişte furnici speriate, erau totuşi legaţi unii de alţii prin acelaşi sentiment, şi se putea spune că în fiecare din acele inimi, în afară de inima Aissei, sentimentul care le domina pe toate celelalte era acela al răzbunării.

Dar curînd Mothril, don Pedro şi Aissa se pierdură din nou într-o văgăună a muntelui ; nu după multă vreme ariergarda engleză porni şi ea la drum şi se afundă în pădure, astfel încît Mauléon, nemaivăzînd-o pe Aissa, iar Bègue de Vilaine şi Olivier de Mauny nemaivăzîndu-l pe Caverley, se apropiară de Bertrand, care se trezise din visare spre a veni lîngă Henric, cufundat încă în gînduri.

Bertrand le zîmbi ; apoi, ridicîndu-se cu oarecare stîngăcie, din cauza greoaiei armuri, de pe moviliţa pe care se aşezase, merse drept la prinţul Henric, rezemat încă de tufa de grozamă.

Zgomotul paşilor săi, îngreuiaţi de armură, zguduiau pămîntul, şi cu toate astea Henric parcă nici nu auzea.

Bertrand continuă să înainteze în aşa fel încît umbra lui, interpusă între soare şi prinţ, să-i răpească tristului senior acea blîndă mîngîiere a căldurii soarelui care, ca

și viața, e cu atît de prețioasă cînd ești amenințat s-o pierzi.

Henric înalță capul pentru a căuta lumina soarelui, și îl zări pe bravul conetabil sprijinit pe spada lui cea lungă, cu viziera pe jumătate ridicată și cu privirea însuflețită de o compătimire încurajatoare.

— Vai! conetabile, zise prințul clătinînd din cap, ce zi!

— Asta nu-i nimic, monseniore, spuse Bertrand, am văzut altele și mai rele.

Prințul nu răspunse decît învinuind cerul cu privirea.

— Pe legea mea! urmă Bertrand, eu nu-mi amintesc decît de un lucru, anume, că puteam fi prizonieri și în schimb sîntem liberi.

— Ah! conetabile, nu vezi oare că totul ne scapă?

— Ce înțelegeți prin totul?

— Regele Castiliei! pe sfîntul Iacob! strigă don Henric cu o mișcare de furie și de amenințare ce îi făcu să tresară pe cavalerii atrași de vorba răsunătoare a prințului și care, auzindu-i spusele nu puteau uita că acel dușman atît de detestat era fratele său.

Bertrand nu înaintase către prinț numai în scopul de a micșora distanța ce-i despărțea: avea ceva să-i spună; surprinsese într-adevăr pe toate fețele o expresie de plictiseală destul de asemănătoare cu un început de descurajare.

Făcu semn prințului să se așeze. Acesta înțelese că Bertrand avea să înceapă o convorbire importantă; se așeză deci, și printre toate fețele acelea care, după cum am mai spus, exprimau descurajarea, fața lui nu era mai puțin expresivă.

Bertrand se înclină sprijinindu-și amîndouă mîinile pe mînerul spadei.

— Iertați-mă, monseniore, zise el, dacă îndepărtez gîndurile voastre de la drumurile pe care au apucat; însă aș dori să ajungem la înțelegere asupra unui punct.

— Despre ce e vorba, dragul meu conetabil? întrebă Henric destul de îngrijat de această introducere, căci, pentru a aduce la îndeplinire actul uzurpării, el nu se simțea susținut decît de lealitatea bretonilor, iar în materie de lealitate, unele firi nu sînt înclinate spre sentimente de încredere neclintită.

— Ați spus adineaori, monseniore, că regele Castiliei ne-a scăpat?

— Negreșit c-am spus-o.

— Ei bine, e o neînțelegere aici, monseniore, și vă rog să-i scoateți pe credincioșii voștri slujitori din îndoiala ce i-a cuprins auzind spusele voastre. Există oare un alt rege al Castiliei decît Alteța Voastră ?

Henric înălță capul întocmai ca taurul care simte înțepătura picadorului.

— Explică-te, dragă conetabile, zise el.

— E foarte ușor. Dacă noi amîndoi nu sîntem încă lămuriți asupra acestei probleme, înțelegeți că bretonii mei și castilianii voștri nu vor ști să se orienteze, iar popoarele din restul Spaniei, mai puțin informate decît castilianii voștri și bretonii mei, nu vor fi lămuriți niciodată dacă trebuie să strige „trăiască regele Henric" sau „trăiască regele don Pedro".

Henric asculta, însă fără să știe încă unde țintea conetabilul. Totuși, întrucît raționamentul îi părea foarte logic, dădea din cap în semn de încuviințare.

— Ce vrei să spui ? zise el în cele din urmă.

— Vreau să spun, reluă Duguesclin, că dacă există doi regi, ceea ce dă naștere la încurcături, să începem prin a-l da la o parte pe unul.

— Dar mi se pare că pentru asta ne și războim, senior conetabil, spuse Henric.

— Foarte bine ; însă nu am cîștigat încă nici una din acele bătălii strălucite care răstoarnă dintr-odată un rege de pe tron, și pînă va sosi ziua aceea care va hotărî soarta Castiliei și a voastră, nu știți încă nici dumneavoastră dacă sînteți sau nu sînteți rege.

— Ce-are a face ! Dar vreau să fiu.

— Atunci, fiți.

— Însă, dragul meu conetabil, nu reprezint pentru dumneata singurul și adevăratul rege ?

— Asta nu-i de ajuns ; trebuie să fiți și pentru ceilalți.

— Lucrul acesta mi se pare cu neputință, seniore, înainte de cîștigarea unei bătălii, de uralele unei armate sau de cucerirea unui mare oraș.

— Ei bine ! tocmai la asta m-am gîndit și eu, monseniore.

— Dumneata !

— Negreșit. Ori credeți că dacă lovesc nu gîndesc ? Greșiți. Nu lovesc totdeauna și gîndesc cîteodată. Ziceți că trebuie să așteptați cîștigarea unei bătălii, uralele unei armate sau cucerirea unui mare oraș ?

— Da, cel puțin unul din aceste trei lucruri.

— Atunci să facem numaidecît rost de unul din aceste trei lucruri.

— Mi se pare destul de greu, conetabile, ca să nu zic cu neputinţă.

— Pentru ce, sire ?

— Pentru că mă tem.

— Aşa ! dacă vă temeţi, eu nu mă tem niciodată, seniorul meu, răspunse cu vioiciune conetabilul. Ceea ce nu faceţi dumneavoastră, voi face eu.

— Vom cădea prea de sus, conetabile, de atît de sus încît nu ne vom mai ridica.

— Numai dacă nu cădeţi în mormînt, monseniore, vă veţi ridica totdeauna, atîta timp cît veţi avea în jurul vostru patru cavaleri bretoni şi la şold această strălucitoare spadă castiliană. Haideţi, monseniore, fiţi mai hotărît.

— O ! voi fi cînd se va ivi prilejul, n-avea grijă, seniore conetabil, reluă Henric, ale cărui priviri se însufleţeau la perspectiva mai apropiată a împlinirii visului său. Dar nu văd încă nici bătălie, nici armată.

— Da, însă vedeţi oraşul.

Henric se uită în jurul lui.

— Unde sînt încoronaţi regii în ţara asta, monseniore ? întrebă Duguesclin.

— La Burgos.

— Ei bine ! deşi cunoştinţele mele geografice nu sînt prea vaste, mi se pare, monseniore, că Burgosul se află prin împrejurimi.

— Fără îndoială ; douăzeci sau douăzeci şi cinci de leghe de-aici cel mult.

— Atunci să luăm Burgosul.

— Burgosul ! repetă Henric.

— Desigur, Burgosul. Şi dacă doriţi să-l aveţi, eu vi-l voi da, un Burgos tot atît de adevărat cum mă numesc Duguesclin.

— Un oraş întărit, conetabile, zise Henric clătinînd din cap cu îndoială, un oraş capitală ! un oraş în care, în afară de nobilime, se găseşte o burghezie puternică, compusă din creştini, din evrei şi din mahomedani, toţi dezbinaţi între ei în vremuri obişnuite, însă toţi prieteni cînd este vorba să-şi apere interesele. Într-un cuvînt, Burgos, cheia Castiliei, ce pare să fi fost ales de către cei care şi-au depus acolo coroana şi insignele regale, socotit ca cel mai inexpugnabil sanctuar.

— Acolo vom merge, dacă vreți, monseniore, spuse liniștit Dugueselin.

— Prietene, zise prințul, nu te lăsa împins de un sentiment de prietenie, de un devotament exagerat. Să vedem mai întîi de ce forțe dispunem.

— Încălecarea ! monseniore, zise Bertrand, apucînd de frîu calul prințului și scoțîndu-l din ierburile prin care rătăcea : încălecarea ! și să mergem drept la Burgos.

Și la un semn al conetabilului, o trîmbiță bretonă dădu semnalul. Somnoroșii încălecară cei dintîi, iar Bertrand, care se uita la bretonii lui cu atenția unui șef și cu dragostea unui părinte, băgă de seamă că cea mai mare parte din ei, în loc să-l înconjure pe prinț cum aveau obiceiul, se grăbeau, dimpotrivă, să se așeze în jurul conetabilului lor și să-l recunoască drept singur și adevărat șef.

— Era și timpul, murmură conetabilul la urechea lui Agénor.

— Timp pentru ce ? întrebă acesta, tresărind ca un om pe care-l trezești din vis.

— Pentru a reîmprospăta vioiciunea soldaților noștri, zise el.

— Într-adevăr, nu e rău, conetabile, răspunse tînărul, căci le vine destul de greu oamenilor să meargă nu se știe unde, pentru nu se știe cine.

Bertrand zîmbi ; Agénor răspundea gîndului său și, prin urmare, îi dădea dreptate.

— Nu pentru dumneata vorbești, așa e ? întrebă Bertrand. Căci te-am văzut totdeauna că ai fost cel dintîi, mi se pare, la marșuri și la atacuri pentru onoarea țării dumitale.

— O ! eu, seniore, nu cer decît să mă lupt și mai cu seamă să mărșăluiesc, și niciodată ceilalți nu vor mărșălui atît de repede cum doresc eu.

Și zicînd acestea, Agénor se ridică în scări, ca și cînd privirea lui ar fi voit să treacă dincolo de munții ce mărgineau orizontul.

Bertrand nu răspunse nimic ; el judecase la adevărata valoare pe fiecare. Se mulțumi doar să-l întrebe pe un cioban, care îl asigură că drumul cel mai scurt pentru a ajunge la Burgos era să se îndrepte mai întîi spre Calahorra, un orășel aflat numai la o depărtare de șase leghe.

— Așadar să mergem cît mai degrabă la Calahorra, spuse conetabilul, și dădu pinteni calului dînd astfel pildă celorlalți să se grăbească.

În urma lui porni cu un zgomot asurzitor escadronul de fier în mijlocul căruia se găsea Henric de Transtamare.

XXVIII

SOLUL

Spre sfîrșitul celei de-a doua zile de marș, orășelul Calahorra se oferi privirilor trupei comandate de Henric de Transtamare și de Bertrand Duguesclin. Această trupă, care fusese recrutată în timpul celor două zile de marș din toate micile formațiuni răspîndite prin împrejurimi, putea număra aproape zece mii de oameni.

Încercarea pe care aveau să o facă asupra orașului Calahorra, santinelă înaintată a Burgosului, era aproape hotărîtoare. Într-adevăr, de la acest punct de plecare ce dădea măsura sentimentelor Vechei Castilii, depindea reușita sau nereușita campaniei. Oprit în fața Calahorrei, marșul lui don Henric devenea un război ; Calahorra trecută fără piedici, don Henric înainta pe o cale triumfală.

Armata lui, dealtfel, era foarte bine dispusă, iar părerea tuturor era că don Pedro se dusese să întîlnească peste munți un corp de trupe aragoneze și maure cu care se înțelesese mai înainte.

Porțile orașului erau închise ; soldații care îl păzeau se aflau la post ; santinelele, cu arbaleta pe umăr, se plimbau pe ziduri ; totul era în stare, dacă nu de amenințare, cel puțin de apărare.

Duguesclin își conduse mica armată la o depărtare de o aruncătură de săgeată de metereze. Acolo, puse să sune apelul în jurul steagurilor, și rostind o cuvîntare în care se vedea cît de colo îndrăzneala bretonă și iscusința unui om crescut la curtea lui Carol al V-lea, sfîrși prin a-l proclama pe don Henric de Transtamare rege al celor Două Castilii, al Sevillei și al Leonului, în locul lui don Pedro, ucigaș, nelegiuit și cavaler nevrednic.

Aceste cuvinte solemne, pe care Bertrand le rosti din toată puterea plămînilor, făcură să țîșnească zece mii de

spade din teacă și, sub cel mai frumos cer din lume, la ora cînd soarele se ducea să apună îndărătul munților Navarrei, Calahorra, din înaltul meterezelor, putu să asiste la spectacolul impunător al unui tron care se prăbușește și al unei coroane care se ivește.

Bertrand, după ce vorbi, după ce lăsă armata să vorbească, se întoarse spre oraș ca pentru a-i cere părerea.

Burghezii din Calahorra, oricît de bine fortificați, oricît de bine aprovizionați cu arme și alimente ar fi fost, nu stătură multă vreme în cumpănă.

Atitudinea conetabilului era destul de lămurită. Aceea a ostașilor lui, cu lancea ridicată, nu era nici ea mai puțin lămurită. Chibzuiră probabil că numai greutatea acelei cavalerii și ar fi de ajuns să le străpungă zidurile, și că era mai simplu să preîntîmpine această nenorocire deschizînd porțile. Răspunseră deci la uralele armatei printr-un strigăt entuziast de „Trăiască don Henric de Transtamare, rege al celor Două Castilii, al Sevillei și al Leonului!"

Aceste prime urale, rostite în limba castiliană, îl mișcară adînc pe Henric ; își ridică viziera căștii și înaintă singur spre ziduri :

— Ziceți să trăiască bunul rege Henric ! strigă el, căci voi fi atît de bun pentru Calahorra încît își va aduce aminte pentru totdeauna că m-a salutat cea dintîi, ca rege al celor Două Castilii.

De data asta nu mai era entuziasm, ci frenezie ; porțile se deschiseră ca și cînd o zînă le-ar fi atins cu bagheta și o masă compactă de burghezi, de femei și de copii, ieși din oraș și veni să se amestece cu trupele regale.

Într-o oră se organiză una din acele serbări minunate pentru care a fost de ajuns numai dărnicia naturii ; toate florile, tot vinul, toată mierea bogatului ținut, diferitele instrumente cu coarde de pe vremea aceea, făcliile de ceară, sunetul clopotelor, cîntecele preoților, înveseliră toată noaptea pe noul rege și pe însoțitorii săi.

Între timp, Bertrand își adunase consiliul de bretoni și le spunea :

— Iată-l pe prințul Henric de Transtamare proclamat rege, chiar dacă nu e încoronat ; nu mai sînteți susținătorii unui aventurier, ci ai unui prinț care posedă moșii, feude și titluri. Pun rămășag că lui Caverley o să-i pară rău că ne-a părăsit.

Apoi, în mijlocul atenției care i se dădea totdeauna, nu numai ca unui șef, ci ca unui războinic pe cît de pre-

văzător pe atît de viteaz, pe cît de viteaz pe atît de priceput, Bertrand îşi dezvoltă întregul sistem, adică speranţele sale, care deveniră îndată şi ale celor de faţă.

Tocmai îşi termina cuvîntarea cînd veni cineva să-i spună că îl chema prinţul, atît pe el cît şi pe şefii bretoni şi că îi aştepta pe credincioşii săi aliaţi la palatul din Calahorra, care fusese pus la dispoziţia noului suveran.

Bertrand plecă numaidecît spre a răspunde la invitaţia făcută. Henric era deja aşezat pe un tron şi un cerc de aur, semn al regalităţii, înconjura ornamentul de deasupra căştii.

— Seniore conetabil, spuse prinţul întinzîndu-i mîna lui Duguesclin, dumneata m-ai făcut rege, eu te fac conte, dumneata îmi dai un regat, eu îţi ofer un domeniu, eu mă numesc, datorită dumitale, Henric de Transtamare, rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului, dumneata te numeşti, datorită mie, Bertrand Duguesclin, conetabil al Franţei şi conte de Soría.

Îndată uralele entuziaste ale şefilor şi soldaţilor dovediră regelui că făcuse nu numai un act de recunoştinţă, ci şi unul de dreptate.

— Cît despre voi, nobili căpitani, urmă regele, darurile mele nu vor putea fi la înălţimea meritului vostru, însă cuceririle voastre, mărind statele mele şi înmulţindu-mi bogăţiile, vă vor face mai puternici şi mai bogaţi.

Deocamdată, puse să le împartă vesela sa de aur şi de argint, echipajele cailor săi şi tot ce palatul din Calahorra cuprindea mai de preţ, apoi îl numi guvernator al provinciei pe cel ce nu era decît guvernator al oraşului.

După care, apărînd în balcon, porunci să se împartă soldaţilor optzeci de mii de scuzi de aur, tot ce-i mai rămăsese. Apoi arătîndu-le lăzile goale zise :

— Vi le dau în primire, căci le vom umple la Burgos.

— La Burgos ! strigară soldaţii şi căpitanii.

— La Burgos ! repetară locuitorii, pentru care noaptea aceea, petrecută în serbări, în beţii şi în îmbrăţişări, era o dovadă grăitoare a frăţietăţii, dovadă pe care prevederea sfătuia să nu fie lăsată să degenereze în abuz.

Între timp se făcuse ziuă, armata era gata de plecare, stindardul regal se şi înălţa deasupra steguleţelor de la lănciile fiecărei companii castiliane şi bretone, cînd se auzi un mare zgomot la poarta principală a Calahorrei, iar strigătele mulţimii, apropiindu-se de centrul oraşului, anunţau un eveniment important.

Evenimentul acela era sosirea unui sol.

— Să i se facă loc, zise regele.

Mulțimea se dădu la o parte.

Atunci apăru, călare pe un cal arab, cu nările fumegînd, cu coama lungă, fremătînd pe picioarele-i ascuțite ca niște lame de oțel, un bărbat cu fața arsă de soare, înfășurat într-un burnus alb.

— Prințul don Henric ? întrebă el.

— Vrei să spui regele ! zise Duguesclin.

— Nu cunosc alt rege decît pe don Pedro, răspunse arabul.

— Iată unul care cel puțin nu umblă cu ocolișuri, murmură conetabilul.

— Ei bine, zise prințul, s-o scurtăm. Eu sînt acela căruia vrei să-i vorbești.

Solul se înclină fără să descalece.

— De unde vii ? întrebă don Henric.

— De la Burgos.

— Din partea cui ?

— Din partea regelui don Pedro.

— Don Pedro se află la Burgos ! exclamă Henric.

— Da, seniore, răspunse solul.

Henric și Bertrand se priviră din nou.

— Și ce dorește don Pedro ? întrebă prințul.

— Pace, zise arabul.

— O ! o ! făcu Bertrand, la care onestitatea vorbea repede și mai tare decît orice interes, iată o veste bună.

Henric încruntă din sprîncene.

Agénor tresăltă de bucurie : pacea însemna libertatea de a alerga după Aissa și libertatea de a o întîlni.

— Și pacea aceasta, reluă Henric cu glas aspru, în ce condiții ne va fi acordată ?

— Monseniore, răspundeți că o doriți ca și noi, zise trimisul, și regele stăpînul meu nu va face greutăți în privința condițiilor.

În timpul acesta Bertrand cugetase la misiunea pe care o primise de la regele Carol al V-lea, misiune de răzbunare în privința lui don Pedro și de distrugere în privința Marilor companii.

— Nu puteți accepta pacea, îi spuse el lui Henric, înainte de a fi întrunit de partea voastră destule avantaje pentru ca acele condiții să fie mulțumitoare.

— Și eu mă gîndeam la fel, însă aşteptam încuviințarea dumitale, răspunse cu vioiciune Henric, care tre-

mura la ideea de a împărți cu altul ceea ce voia în întregime numai pentru el.

— Ce răspunde monseniorul ? întrebă solul.

— Răspunde pentru mine, conte de Soría, zise regele.

— Lăsați pe mine, spuse Bertrand înclinîndu-se.

Apoi întorcîndu-se către sol :

— Seniore crainic, zise el, întoarce-te la stăpînul dumitale și spune-i că vom trata despre pace cînd vom fi la Burgos.

— La Burgos ! exclamă trimisul cu un accent care dovedea mai mult teamă decît surpriză.

— Da, la Burgos.

— În orașul acela mare în care se află regele don Pedro cu armata sa ?

— Întocmai, făcu conetabilul.

— Este și părerea voastră, seniore ? reluă crainicul întorcîndu-se spre Henric de Transtamare.

Prințul făcu un semn afirmativ.

— Atunci Dumnezeu să vă aibă în pază ! zise trimisul acoperindu-și capul cu mantaua.

Apoi, plecîndu-se în fața prințului înainte de a pleca, așa cum făcuse și la sosire, își întoarse calul și porni la pas, străbătînd mulțimea care, înșelată în speranțele ei, stătea tăcută și nemișcată la trecerea lui.

— Mergi mai repede, seniore mesager, îi strigă Bertrand, dacă vrei să nu sosim noi înaintea dumitale.

Însă călărețul, fără a întoarce capul, fără a părea că își dă seama că lui îi erau adresate acele cuvinte, își lăsă calul să treacă de la un mers moderat la un pas grăbit, apoi în cele din urmă la o goană atît de vijelioasă, încît cei de pe metereze îl și pierduseră din vedere cînd avangarda bretonă ieși pe porțile Calahorrei spre a se îndrepta către Burgos.

Unele vești străbat văzduhul întocmai ca atomii pe care-i rostogolește vîntul ; ele sînt un suflu, un miros, o rază de lumină. Ating, înștiințează, uimesc de la aceeași distanță ca și fulgerul. Nimeni nu poate explica acest fenomen al unui eveniment ghicit la douăzeci de leghe depărtare. Totuși faptul pe care abia îl sesizăm a și trecut în starea de certitudine. Poate că într-o zi știința, care va fi adîncit această problemă, nu va pregeta s-o lămurească și va considera drept axiomă ceea ce astăzi numim o taină a structurii omenești.

Oricum ar fi, adevărul este că în seara zilei în care don Henric intra în Calahorra, alături de conetabil, vestea proclamării lui don Henric ca rege al celor Două Castilii, al Sevillei și al Leonului, ajunsese pînă la Burgos, unde don Pedro abia intrase de un sfert de oră.

Ce vultur zburînd prin aer o lăsase să cadă din ghearele lui ? Nimeni nu poate s-o spună, însă în cîteva clipe toată lumea era convinsă.

Numai don Pedro se îndoia. Mothril îl readuse la părerea tuturor spunîndu-i :

— Mă tem că e adevărat ; trebuie să fie adevărat, deci este adevărat.

— Însă, zise don Pedro, presupunînd chiar că bastardul acela ar fi intrat în Calahorra, nu e probabil să fi fost proclamat rege.

— Dacă n-a fost ieri, urmă Mothril, are să fie cu siguranță azi.

— Atunci, să mergem la el și să-i declarăm război, zise don Pedro.

— Ba nu ! să rămînem unde sîntem și să facem pace.

— Să facem pace !

— Da, cumpărați-o chiar, dacă va fi nevoie.

— Nenorocitule ! strigă don Pedro furios.

— O făgăduială, zise Mothril înălțînd din umeri. Are să vă coste oare atît de scump, mai cu seamă pe Alteța Voastră, senior rege ?

— Ah ! ah ! făcu don Pedro, care începea să înțeleagă.

— Fără îndoială, urmă Mothril. Ce vrea don Henric ? Un tron. Faceți-i-l pe măsura pe care o veți crede de cuviință, îl veți azvîrli de pe el după aceea. Dacă îl veți face rege, el nu are să vă mai bănuiască, întrucît i-ați pus coroana pe cap. Credeți oare că e bine să aveți mereu, în locuri necunoscute, un rival care, întocmai ca trăsnetul, poate cădea nu se știe cînd, nu se știe de unde ? Dăruiți-i lui don Henric un regat, închideți-l în niște hotare care să fie cunoscute ; faceți cu el ceea ce se face cu nisetrul căruia, în aparență, i se dă un întreg bazin cu mii de vizuini. Ești sigur că-l găsești cînd vrei să-l pescuiești din acest bazin pregătit pentru el. Căutați-l prin toată marea și vă va scăpa mereu.

— E adevărat, zise don Pedro din ce în ce mai atent.

— Dacă vă cere Leonul, urmă Mothril, dați-i Leonul; nici nu-l va fi primit bine, că va trebui să vă mulțumească ; îl veți avea atunci alături, la masa voastră, la

brațul vostru, o zi, o oră, zece minute. E un prilej pe care norocul nu vi-l va oferi atîta vreme cît vă veți război unul cu altul. Se zice că se află la Calahorra. Dați-i întregul teren care se află între Calahorra și Burgos, veți fi cu atît mai aproape de el.

Don Pedro îl înțelegea destul de bine pe Mothril.

— Da, murmură el gînditor, tot așa mi l-am apropiat și pe don Frederic.

— Ah ! zise Mothril, începeam să cred că v-ați pierdut memoria.

— E mai bine așa, spuse don Pedro lăsînd să-i cadă mîna pe umărul lui Mothril, e mai bine.

Și regele îl trimise la don Henric pe unul din acei mauri neobosiți care măsoară zilele prin cele treizeci de leghe pe care le străbat caii lor.

Mothril nu avea nici o îndoială că Henric avea să primească, chiar de-ar fi făcut-o în speranța de a-i răpi lui don Pedro a doua parte a regatului, după ce o primise pe prima. Dar își făcea această socoteală fără conetabil. Astfel că, de îndată ce sosi răspunsul de la Calahorra, don Pedro și sfetnicii săi rămaseră înmărmuriți la început, pentru că exagerau urmările.

Cu toate astea don Pedro avea o armată ; însă o armată e mai puțin puternică atunci cînd e asediată. Avea Burgosul ; însă devotamentul Burgosului era oare sigur ?

Mothril nu-i ascunse lui don Pedro că locuitorii Burgosului treceau drept mari iubitori de noutăți...

— Vom arde orașul, zise don Pedro.

Mothril clătină din cap.

— Burgosul, spuse el, este unul din orașele care nu se lasă ars fără urmări neplăcute. E locuit mai întîi de creștini care îi urăsc pe mauri, și maurii sînt prietenii voștri ; de musulmani care îi urăsc pe evrei, iar evreii sînt vistiernicii voștri ; în sfîrșit de evrei care îi urăsc pe creștini, și aveți un mare număr de creștini în armata voastră. Oamenii aceștia se sfîșie între ei în loc să sfîșie armata lui don Henric ; mai mult chiar, fiecare din cele trei partide le va preda pe celelalte două pretendentului. Credeți-mă, sire, găsiți un motiv pentru a părăsi Burgosul și părăsiți-l, vă sfătuiesc eu, înainte de a se afla vestea alegerii lui don Henric.

— Dacă părăsesc Burgosul, înseamnă că e un oraș pierdut pentru mine, zise don Pedro șovăind.

— Ba nu ; revenind să-l asediaţi pe don Henric, îl veţi găsi în poziţia în care ne aflăm noi astăzi, şi deoarece recunoaşteţi că avantajul e de partea lui la ora asta, avantajul va fi atunci de partea voastră. Încercaţi retragerea, monseniore.

— Să fug ! strigă don Pedro îndreptîndu-şi pumnul strîns spre cer.

— Nu fuge cel ce se întoarce, sire, urmă Mothril.

Don Pedro şovăia încă ; însă văzul făcu în curînd ce nu putea să facă sfatul. Observă grupuri ce se îngroşau mereu pe pragul porţilor ; grupuri mai numeroase încă pe la răspîntii, şi printre oamenii ce compuneau acele grupuri, îl auzi pe unul care spunea :

— Regele don Henric.

— Mothril, zise el, aveai dreptate. Acum cred şi eu că e timpul să plecăm.

Zece minute mai tîrziu, regele don Pedro părăsea oraşul Burgos, chiar în momentul în care apăreau steagurile lui don Henric de Transtamare pe culmea munţilor Asturiei.

XXIX

ÎNCORONAREA

Locuitorii din Burgos, care tremurau la gîndul de a fi prinşi între cei doi concurenţi, şi care se vedeau în cazul acesta sortiţi să plătească cheltuielile de război, abia îşi dăduseră seama de retragerea lui don Pedro şi observaseră steagurile lui don Henric, că numaidecît, printr-o schimbare bruscă, lesne de înţeles, deveniră cei mai înflăcăraţi partizani ai noului rege.

În războaiele civile, cel care arată o slăbiciune, chiar trecătoare, e sigur că va cădea dintr-o singură lovitură cu cîteva trepte mai jos chiar decît l-ar fi dus slăbiciunea sa. Războiul civil nu este numai un conflict de interese, ci o luptă de amor propriu. A da înapoi în cazul acesta înseamnă a te pierde. Sfatul dat de Mothril, sfat izvorît din firea lui maură, la care preţuirea curajului este cu totul diferită de a noastră, nu era deci bun pentru

creștini care, la urma urmelor, formau cifra cea mai ridicată a populației din Burgos.

De partea ei, populația mahomedană și evreiască, în speranța de a cîștiga ceva de la această schimbare, se uni cu populația creștină pentru a-l proclama pe don Henric rege al celor Două Castilii, al Sevillei și al Leonului și pentru a-l declara pe don Pedro decăzut din rangul de rege.

Așadar în uralele unanime se îndreptă don Henric, condus de episcopul din Burgos, spre palatul cald încă de prezența lui don Pedro.

Duguesclin își instală bretonii în Burgos și așeză de jur împrejur companiile franceze și italiene care rămăseseră credincioase angajamentului lor, atunci cînd companiile engleze îl părăsiseră. În felul acesta, el supraveghea orașul fără a-l stingheri. Dealtminteri fusese stabilită cea mai aspră disciplină : cel mai mic furt avea să fie pedepsit cu moartea la bretoni și cu biciuirea la străini. El înțelegea că această cetate, care se lăsase de bună voie cucerită, avea nevoie de mari menajamente, și lucrul cel mai important era ca soldații lui să fie adoptați de noii aderenți la cauza uzurpării.

— Acum, îi spuse el lui Henric, cît mai multă solemnitate, monseniore, vă rog. Trimiteți după prințesa soția voastră, care așteaptă nerăbdătoare în Aragon să primească vești ; să fie încoronată ca regină odată cu încoronarea voastră ca rege. Nimic nu face un efect mai mare în ceremonii — am observat asta în Franța — decît femeile și postavurile aurite. Și apoi mulți oameni nu prea dispuși să vă iubească, dar care totuși nu doresc altceva decît să întoarcă spatele fratelui vostru, vor fi cuprinși de un zel fierbinte pentru noua regină dacă, așa cum se spune, este una din frumoasele și grațioasele prințese ale creștinătății.

Apoi, adăugă conetabilul, acesta este un punct asupra căruia fratele vostru nu va putea să lupte cu dumneavoastră, pentru că el și-a ucis soția. Și cînd lumea vă va vedea un soț atît de bun față de Juana de Castilia, fiecare îl va întreba ce a făcut din Blanche de Bourbon.

Regele zîmbi la aceste cuvinte, a căror logică era silit s-o recunoască ; dealtfel, pe lîngă că-i mulțumeau sufletul, îi măgulea în același timp mîndria și obiceiul lui de a se făli cu orice. Regina fu chemată deci la Burgos.

. Între timp orașul se împodobea cu covoare ; ghirlande de flori erau atîrnate pe ziduri, iar străzile așternute cu ramuri de palmieri dispăreau sub un covor de verdeață. Din toate părțile, atrași de fastul spectacolului făgăduit, castilianii alergau fără arme, voioși, poate încă nehotărîți, însă amînînd să ia o hotărîre definitivă pînă vor vedea ce efect va produce asupra lor măreția ceremoniei și dărnicia noului lor stăpîn.

Cînd se anunță sosirea règinei, Dugueselin porni în fruntea bretonilor săi pentru a se duce să o întîmpine la o leghe depărtare de oraș.

Juana de Castilia era într-adevăr o prințesă frumoasă, a cărei frumusețe era și mai mult scoasă la iveală de strălucirea unei minunate diademe și de un echipaj cu adevărat regal.

Se afla — spune cronica — într-o trăsură îmbrăcată cu postav aurit împodobit cu pietre scumpe. Cele trei surori ale regelui o însoțeau, și doamnele lor de onoare urmau în echipaje aproape tot atît de măreț.

În jurul acelor minunate litiere, o droaie de paji strălucind de mătase, de aur și de giuvaeruri, făceau să zburde cu grație niște superbi bidivii de Andaluzia, a căror rasă, încrucișată cu rasa arabă, dă niște cai iuți ca vîntul și trufași ca înșiși castilianii.

Soarele strălucea deasupra acestui uimitor cortegiu, îndreptîndu-și în același timp razele de foc asupra vitraliilor catedralei și încălzind aburii tămîiei de Egipt pe care niște călugărițe o ardeau în cădelnițe de aur.

Amestecați cu creștinii ce se înghesuiau în drumul reginei, musulmanii, înveșmîntați cu cele mai bogate caftane, admirau femeile atît de nobile și atît de frumoase, pe care vălurile lor ușoare, filfiind la adierea vîntului, le apărau împotriva soarelui, dar nu și a privirilor.

De îndată ce regina îl văzu venind spre ea pe Dugueselin, ușor de recunoscut după armura lui aurită și după spada de conetabil pe care un scutier o ducea în fața lui, pe o pernă de catifea albastră împodobită cu flori de crin țesute în aur, ea porunci să fie opriți catîrii înhămați la trăsura ei, și coborî în grabă de pe scaunul pe care stătea.

După exemplul ei, și fără a ști care erau intențiile Juanei de Castilia, surorile regelui și doamnele din suita lor se dădură și ele jos.

Regina înaintă spre Duguesclin care, zărind-o, sărise jos de pe cal. Atunci ea iuți pasul — spune cronica — și veni spre el cu brațele deschise.

Acesta își desfăcu îndată viziera și azvîrli casca înapoia lui. Astfel încît, văzîndu-l cu fața descoperită — tot cronica spune — regina se agăță de gîtul lui și îl sărută așa cum ar fi făcut o soră iubitoare.

— Dumitale, strigă ea cu o emoție atît de adînc simțită încît cîștigă inimile celor de față, dumitale, ilustre conetabil, îți datorez coroana mea ! O cinste neașteptată care vine asupra casei mele ! Îți mulțumesc, cavalere ; Dumnezeu te va răsplăti după cum se cuvine. Cît despre mine, nu pot decît un singur lucru : să egalez serviciul prin recunoștință.

La aceste cuvinte și mai cu seamă la această îmbrățișare regală, care îi făcea atîta onoare bravului conetabil, un strigăt de consimțămînt, strigăt aproape formidabil prin numărul mare de glasuri ce luaseră parte la el, se ridică din mijlocul poporului și al armatei, însoțit de aplauzele tuturor.

— Trăiască bravul conetabil ! strigau ei. Bucurie și fericire reginei Juana de Castilia !

Surorile regelui erau mai puțin entuziasmate ; erau niște tinere răutăcioase și ironice. Ele se uitau pieziș la conetabil și cum vederea viteazului cavaler le făcea în mod firesc să compare idealul pe care și-l formaseră cu realitatea ce o aveau în fața ochilor, șopteau între ele :

— Oare acesta este vestitul războinic, cu un cap așa de mare !

— Ia privește, contesă, ce umeri rotunzi are ! urmă a doua din cele trei surori.

— Și ce picioare sucite ! spuse cea de-a treia.

— Da, însă l-a făcut pe fratele nostru rege, reluă cea mai mare, pentru a pune capăt acestei cercetări, puțin avantajoasă bravului cavaler.

Adevărul este că vestitul cavaler avea acel suflet mare ce l-a îndemnat să facă atîtea lucruri frumoase și nobile, însă un trup destul de puțin vrednic de un asemenea suflet ; uriașul lui cap breton, atît de plin de idei bune și de încăpățînare mărinimoasă, i-ar fi părut grosolan aceluia care nu și-ar fi dat osteneala să observe flacăra ce țîșnea din ochii săi negri și armonia dintre blîndețe și hotărîre de pe trăsăturile sale.

Desigur, avea picioarele arcuite ; însă bravul cavaler urcase de atîtea ori pe cal spre a înălța Franța pe cele mai înalte culmi, încît nu puteai, fără a fi lipsit de recunoștință, să-i reproșezi acest beteșug căpătat în urma umblatului atît de mult călare.

Fără îndoială că pe bună dreptate cea de-a doua soră a regelui observase rotunjimea umerilor lui Duguesclin, însă de acești umeri nu prea arătoși se legau două brațe vînjoase care cu o singură sforțare făceau să se înconvoaie cal și călăreț într-o încăierare.

Mulțimea nu putea spune : Iată un senior frumos ; însă spunea : Iată un senior de temut.

După acest prim schimb de politeți și de mulțumiri, regina urcă pe o catîrcă albă de Aragon, acoperită cu un valtrap brodat cu aur și avînd frîul împodobit cu aurării și giuvaeruri, date în dar de tîrgoveții din Burgos.

Îl rugă pe Duguesclin să meargă la stînga ei, alese spre a însoți surorile regelui, pe seniorul Olivier de Mauny, pe Bègue de Vilaine și alți cincizeci de cavaleri, care porniră pe jos pe lîngă doamnele de onoare.

Sosiră astfel la palat ; regele aștepta sub un baldachin din postav aurit ; alături de el se afla contele de La Marche sosit chiar în dimineața aceea din Franța. Zărind-o pe regină, el se ridică ; la rîndul ei regina descălecă și veni să îngenuncheze în fața lui. Regele o ridică și, după ce o îmbrățișă, rosti cu glas tare aceste cuvinte :

— La mănăstirea Las Huelgas !

În mănăstirea aceea urma să aibă loc încoronarea.

Toți îl urmară deci pe rege și pe regină strigînd „Trăiască !"

Agénor, în timpul întregului tăraboi al serbărilor, se retrăsese într-o locuință singuratică și posomorîtă, împreună cu credinciosul său Musaron.

Numai că acesta din urmă, care nu era îndrăgostit, ci dimpotrivă, curios și iscoditor ca un scutier gascon, își lăsase stăpînul singur și profitase de izolarea lui ca să viziteze orașul și să fie de față la toate ceremoniile. Seara, cînd se înapoie la Agénor putea spune că văzuse totul și cunoștea tot ce se petrecuse.

Îl găsi pe Agénor rătăcind prin grădina locuinței și acolo, dornic de a-i împărtăși veștile pe care le culesese, îl informă pe stăpînul lui că bravul conetabil nu era numai conte de Soria, dar că încă înainte de a se așeza la masă, regina ceruse o favoare regelui și că această

favoare fiindu-i acordată, ea îi dăduse lui Dugueselin comitatul de Transtamare.

— Frumos noroc, spuse Agénor distrat.

— Şi asta nu e totul, domnule, urmă Musaron, încurajat să continue prin acest răspuns care, oricît de scurt ar fi fost, îi dovedea că era ascultat. Regele, la această cerere a reginei, nu s-a lăsat mai prejos şi, mai înainte de a avea vreme să-şi vină în fire conetabilul, a zis : „Seniore, comitatul de Transtamare este darul reginei ; la rîndu-mi am să ţi-l fac şi eu pe al meu : îţi dăruiesc ducatul de Molinia".

— Îl copleşesc şi au dreptate, zise Agénor.

— Şi încă nu s-a terminat, urmă Musaron, toată lumea şi-a primit partea din dărnicia regală.

Agénor zîmbi gîndindu-se că fusese uitat, el care, deşi într-o măsură mai mică, adusese totuşi cîteva servicii lui don Henric.

— Toată lumea ! reluă el. Cum aşa ?

— Da, seniore ; căpitanii, ofiţerii, pînă şi soldaţii. Drept să vă spun, îmi pun mereu două întrebări : Prima, cît de mare poate să fie Spania ca să poată cuprinde tot ce dă regele ; a doua, dacă toţi oamenii aceia vor fi destul de puternici ca să ia cu ei tot ce li s-a dat.

Însă Agénor încetase să mai asculte şi Musaron aştepta în zadar un răspuns la gluma pe care o făcuse. Între timp, se lăsase noaptea, şi Agénor, rezemat de unul din acele balcoane cu ornamente în formă de trifoi, ale căror goluri sînt umplute cu frunze şi flori ce se caţără de-a lungul stîlpilor de marmură formînd o boltă deasupra ferestrelor, Agénor asculta zvonul îndepărtat al serbării care se stingea în jurul lui. În acelaşi timp adierea serii îi răcorea fruntea plină de gînduri înfierbîntate, iar mirosul pătrunzător al mirţilor şi iasomiilor îi reamintea grădinile alcazarului din Sevilla şi ale lui Ernauton din Bordeaux. Aceste amintiri îl făcură să nu dea atenţie povestirilor lui Musaron.

Astfel că Musaron, care ştia să mînuiască starea de spirit a stăpînului său după împrejurări, sarcină totdeauna uşoară pentru cei care ne iubesc şi ne cunosc tainele, Musaron alese, pentru a-i schimba gîndurile stăpînului, un subiect care credea că îl va scoate cu siguranţă din visare.

— Ştiţi, senior Agénor, spuse el, că toate aceste serbări nu sînt decît preludiul războiului, şi că o mare expe-

diție împotriva lui don Pedro va urma după ceremonia de azi, pentru ca să dea țara celui care a luat coroana ?

— Ei bine ! răspunse Agénor, fie ! Vom face această expediție.

— E mult de mers, seniore.

— Nu-i nimic ! Vom merge mult.

— Acolo — Musaron arătă cu mîna nemărginirea — acolo vrea seniorul Bertrand să lase să le putrezească oasele tuturor companiilor. Știți ?

— Ei bine ! oasele noastre vor putrezi împreună, Musaron.

— Desigur că e o mare cinste pentru mine, monseniore, însă...

— Însă ce ?

— Însă are dreptate cine spune că stăpînul e tot stăpîn și sluga e tot slugă, adică o biată unealtă.

— Pentru ce, Musaron ? întrebă Agénor, mirat în sfîrșit de tonul plîngăreț pe care se părea că îl adoptase scutierul.

— Pentru că ne deosebim întru totul : dumneavoastră care sînteți un nobil cavaler, vă slujiți stăpînii pentru onoare, după cît se pare ; însă eu...

— Ei bine ! tu...

— Și eu vă slujesc pentru onoare, mai întîi, apoi pentru plăcerea de a fi în preajma dumneavoastră, și în sfîrșit pentru a-mi primi simbria.

— Și eu am simbria mea, răspunse Agénor cu oarecare amărăciune. Nu l-ai văzut mai zilele trecute pe seniorul Bertrand aducîndu-mi o sută de scuzi de aur din partea regelui, a noului rege ?

— Știu, seniore.

— Atunci ! din cei o sută de scuzi de aur, adăugă tînărul rîzînd, nu ai avut partea ta ?

— Și încă o bună parte, desigur, pentru că am avut totul.

— După cîte vezi am și eu simbria mea, pentru că tu ai încasat-o.

— Da ; însă iată unde voiam să ajung, și anume, că nu sînteți plătit după meritele dumneavoastră. O sută de scuzi de aur ! aș putea cita treizeci de ofițeri care au primit cinci sute și pe care, în afară de asta, regele i-a făcut baroni sau banereți [1], sau chiar seneșali ai casei sale.

[1] Senior feudal care comanda o banieră. (N.T.)

— Ceea ce înseamnă că regele m-a uitat, nu-i așa ?

— Întocmai.

— Cu atît mai bine, Musaron, cu atît mai bine. Prefer ca regii să mă uite, în chipul acesta, cel puțin nu-mi fac rău.

— Haida de ! zise Musaron, vreți să mă faceți să cred că sînteți fericit stînd să vă plictisiți în această grădină, pe cînd ceilalți sînt ocupați acolo să ciocnească cupe de aur și să înapoieze doamnelor zîmbete dulci ?

— Și totuși așa e, jupîne Musaron, răspunse Agénor. Și cînd ți-o spun eu, te rog să mă crezi. M-am desfătat mai mult sub mirții aceștia, singur cu gîndurile mele, decît au făcut-o o sută de cavaleri acolo, îmbătîndu-se cu vin de Xeres la palatul regal.

— Nu e firesc ce faceți.

— Ia-o cum vrei.

Musaron clătină din cap.

— Aș fi servit-o pe Senioria Voastră la masă, zise el, și e măgulitor să poți spune cînd te înapoiezi în țara ta : „L-am servit pe stăpînul meu la ospățul încoronării regelui Henric de Transtamare".

Agénor clătină din cap la rîndul său cu un zîmbet trist.

— Ești scutierul unui biet aventurier, meștere Musaron, zise el ; mulțumește-te că trăiești ; e o dovadă că n-ai murit de foame, ceea ce ar fi putut să ni se întîmple și nouă, deoarece s-a întîmplat la atîția alții. Dealtminteri cei o sută de scuzi de aur...

— Fără îndoială, cei o sută de scuzi de aur îi am, zise Musaron, însă dacă îi cheltuiesc n-o să-i mai am, și atunci cu ce vom trăi ? Cu ce vom plăti alifiile și doctorii cînd frumosul vostru zel pentru don Henric va face să fim răniți sau stîlciți ?

— Ești un servitor cumsecade, Musaron, spuse Mauléon rîzînd, și sănătatea ta mi-e scumpă. Du-te așadar și te odihnește, Musaron, se face tîrziu, și lasă-mă pe mine să mă desfăt din nou în felul meu stînd de vorbă cu gîndurile mele. Du-te și mîine ai să fii mai dispus să iei din nou hamul.

Musaron se supuse. Se retrase zîmbind pe ascuns, căci credea să fi trezit puțină ambiție în sufletul stăpînului său, și nădăjduia că această ambiție avea să-și arate roadele.

Dar nici vorbă nu era despre așa ceva. Agénor, cufundat pe de-a-ntregul în gîndurile lui de dragoste, nu se ocupa în realitate nici de ducate, nici de comori ; suferea de acea nostalgie dureroasă care ne face să regretăm ca pe o a doua patrie orice țară în care am fost fericiți.

Regreta deci grădinile de la Alcazar și din Bordeaux.

Și totuși, așa cum o urmă de lumină rămîne pe cer cînd soarele a dispărut, tot așa o urmă a cuvintelor lui Musaron îi rămase în minte, chiar după plecarea scutierului.

— Eu, își zicea el cu voce tare, eu să ajung un senior bogat, căpitan puternic ! Nu, nu presimt nimic asemănător în destinul meu. Nu am gust, putere, înflăcărare decît pentru a cuceri o singură fericire. Ce-mi pasă mie că sînt uitat la împărțirea favorurilor regale, regii sînt toți nerecunoscători ; ce-mi pasă dacă nu m-a poftit conetabilul și pe mine la serbare și nu m-a remarcat printre căpitani, oamenii sînt uituci și nedrepți. Apoi, la urma urmelor, adăugă el, cînd mă voi fi plictisit de uitarea și de nedreptatea lor, voi cere să fiu liber o vreme.

— Ia-o mai domol ! strigă un glas lîngă Agénor, care tresări și se dădu înapoi aproape speriat, ia-o mai domol, tinere, avem nevoie de dumneata.

Agénor se întoarse și văzu doi bărbați înfășurați în niște mantale de culoare închisă, care tocmai atunci apăreau din boschetul de verdeață unde nu crezuse că era cineva, preocuparea lui împiedicîndu-l să audă zgomotul pașilor pe nisip.

Cel care vorbise veni la Mauléon și îi atinse brațul.

— Conetabilul ! murmură tînărul.

— Care vine să-ți dovedească prin prezența lui că nu te-a uitat, urmă Bertrand.

— Asta pentru că nu sînteți rege, zise Mauléon.

— E adevărat, conetabilul nu este rege, spuse al doilea personaj, însă eu, eu sînt, conte, și după cîte îmi amintesc, chiar dumitale îți datorez o parte din coroana mea.

Agénor îl recunoscu pe don Henric.

— Seniore, bolborosi el fîstîcit, iertați-mă, vă rog.

— Te-am și iertat, cavalere, răspunse regele ; numai că, întrucît nu ai luat parte cu nimic la răsplata altora, vei avea ceva mai mult decît au avut ceilalți.

— Nimic, sire, nimic ! zise Mauléon, nu vreau nimic, căci s-ar crede că am cerut.

Don Henric zîmbi.

— Liniștește-te, cavalere, urmă el, nu se va spune așa ceva, ți-o garantez, căci puțini ar cere ceea ce vreau eu să-ți ofer. Misiunea e plină de primejdii, însă în același timp e atît de onorabilă, încît întreaga creștinătate va fi silită să-și aţintească privirile asupra dumitale. Senior de Mauléon, vei fi ambasadorul meu, iar eu sînt rege.

— O ! monseniore, nici nu mă gîndeam să mă aștept la o atît de mare cinste.

— Haide, fără modestie, tinere, zise Bertrand, la început regele voia să mă trimită pe mine unde te duci dumneata, dar s-a gîndit că poate să fie nevoie de mine aici ca să-i mai stăpînesc pe flăcăii din companii, oameni foarte greu de stăpînit, te rog să mă crezi. I-am vorbit Alteței Sale de dumneata — tocmai în momentul în care ne învinuiai că te-am uitat — ca de un om priceput la vorbă, hotărît și care cunoști limba spaniolă la perfecţie. Ca bearnez, ești de fapt pe jumătate spaniol. Însă, după cum spunea regele, misiunea e primejdioasă : e vorba să te duci la don Pedro.

— Don Pedro ! exclamă Agénor cu o pornire de bucurie.

— Ah ! ah ! după cîte văd, îți place, cavalere, reluă Henric.

Agénor își dădu seama că bucuria îl făcuse să se trădeze ; se stăpîni deci.

— Da, sire, îmi place, zise el, căci văd un prilej de a o servi pe Alteța Voastră.

— Mă vei servi într-adevăr, și încă mult, urmă Henric ; căci te previn, nobilul meu mesager, va fi în primejdie viața dumitale.

— Porunciți, sire.

— Va trebui, continuă regele, să străbați întreaga cîmpie a Segoviei, unde trebuie să se afle don Pedro în clipa de față. Îți voi da drept scrisoare de acreditare un inel care provine de la fratele nostru și pe care don Pedro îl va recunoaște cu siguranță. Însă cugetă bine la cele ce am să-ți spun înainte de a primi, cavalere.

— Spuneți, sire.

— Ți se poruncește, dacă vei fi atacat pe drum, luat prizonier, amenințat cu moartea, ți se poruncește să nu dezvălui scopul misiunii dumitale ; îi vei descuraja prea

mult pe partizanii noştri făcîndu-i să afle că de la înălţimea stării mele înfloritoare am făcut propuneri de împăcare duşmanului meu.

— De împăcare ! exclamă Agénor surprins.

— Aşa vrea conetabilul, zise regele.

— Sire, eu nu vreau niciodată, eu rog, spuse conetabilul. Am rugat-o pe Alteţa Voastră să cîntărească bine gravitatea, faţă de Dumnezeu, a unui război ca acela pe care îl faceţi. Într-o asemenea împrejurare, nu e de ajuns să ai de partea ta regii pămîntului, trebuie să-l ai şi pe regele cerului. E adevărat că îmi calc instrucţiunile ce le-am primit, îndemnînd la pace. Dar însuşi regele Carol al V-lea va aproba în înţelepciunea sa atunci cînd îi voi spune : Sire, erau doi fraţi născuţi din acelaşi tată care, trăgînd spada unul împotriva celuilalt, puteau să se întîlnească într-o zi şi să se sugrume între ei. Sire, pentru ca Dumnezeu să-i ierte unui frate de a fi tras spada împotriva fratelui său, trebuie ca mai înainte acela care doreşte iertarea lui Dumnezeu să fi încercat totul pentru a împiedica nenorocirea. Don Pedro v-a oferit pacea şi aţi refuzat-o, căci primind-o s-ar fi putut crede că vă era teamă ; acum cînd sînteţi învingător, cînd sînteţi încoronat, cînd sînteţi rege, oferiţi-i-o la rîndul vostru, şi se va spune că sînteţi un prinţ mărinimos, fără ambiţie, doar prieten al dreptăţii ; şi restul de state pe care le veţi pierde acum vă vor reveni în curînd prin liberul consimţămînt al supuşilor. Dacă refuză, atunci vom merge înainte şi nu veţi mai avea să vă reproşaţi nimic, deoarece el singur îşi va fi pregătit ruina.

— Da, răspunse Henric oftînd ; însă voi mai găsi eu prilejul să-l ruinez ?

— Seniore, zise Bertrand, eu am spus ce-am spus şi am vorbit după conştiinţa mea. Un om care vrea să urmeze drumul drept, nu trebuie să spună că acest drum ar fi fost tot atît de drept făcînd ocolişuri.

— Fie, atunci ! făcu regele resemnîndu-se, cel puţin în aparenţă.

— Maiestatea Voastră e destul de convinsă ? întrebă Bertrand.

— Da, definitiv.

— Fără părere de rău ?

— O ! o ! zise Henric, îmi ceri prea mult, senior conetabil. Îţi dau mînă liberă să negociezi pacea pentru mine, nu-mi cere mai mult.

— Atunci, sire, urmă Bertrand, daţi-mi voie să-i dau cavalerului instrucţiunile, aşa cum le-am hotărît împreună.

— Nu-ţi mai da osteneala, întrerupse cu vioiciune regele. Îi voi explica toate astea contelui, şi dealtfel, spuse el mai încet, ştii ce mai am să-i dau.

— Foarte bine ! sire, zise Bertrand, care nu bănuia nimic din graba pe care o punea regele în a-l îndepărta.

Şi plecă. Dar n-apucase încă să atingă pragul, că se înapoie :

— Ţineţi minte, sire, zise el : o pace bună, jumătate din regat dacă e nevoie, condiţiuni cu totul frăţeşti ! Un manifest foarte prevăzător, foarte creştinesc, nimic care să provoace trufia.

— Da, desigur, spuse regele roşind fără să vrea, da, fii încredinţat că intenţiile mele, conetabile...

Bertrand nu crezu de cuviinţă să mai stăruie. Totuşi, pentru o clipă părea să i se fi trezit bănuiala, însă regele îi zîmbi atît de prieteneşte la plecare, încît bănuiala i se spulberă.

Regele îl urmări cu privirile.

— Cavalere, îi spuse el lui Mauléon de îndată ce conetabilul se pierdu printre copaci, iată inelul care trebuie să te acrediteze pe lîngă don Pedro ; însă cuvintele pe care le-a rostit conetabilul să se şteargă din amintirea dumitale, spre a le lăsa pe ale mele să se întipărească adînc.

Agénor făcu semn că ascultă.

— Îi făgăduiesc pacea lui don Pedro, urmă Henric, îi voi lăsa jumătate din Spania, începînd de la Madrid pînă la Cadix, voi rămîne fratele şi aliatul său, dar cu o condiţie.

Agénor înălţă capul, surprins mai mult de tonul decît de vorbele prinţului.

— Da, reluă Henric, orice ar spune conetabilul, o repet, cu o condiţie. Pari surprins, Mauléon, crezînd că am ceva de ascuns faţă de bunul cavaler. Ascultă : conetabilul este un breton, un om de o cinste încăpăţînată, însă nu cunoaşte cît de puţin preţuiesc jurămintele în Spania, unde patima arde mai cu putere inimile decît o face soarele cu pămîntul. Nu poate deci să ştie cît de mult mă urăşte don Pedro. El, breton loial, uită că don Pedro l-a ucis pe fratele meu don Frederic prin trădare şi a sugrumat-o pe sora stăpînului său fără judecată. Îşi

închipuie că aici războiul se duce pe cîmpurile de luptă, ca în Franța. Regele Carol, care i-a poruncit să-l nimicească pe don Pedro, îl cunoaște mai bine ; astfel că geniul său mi-a insuflat poruncile pe care ți le dau.

Agénor se înclină înspăimîntat în fundul sufletului de aceste regale destăinuiri.

— Vei merge așadar la don Pedro, urmă regele, și îi vei făgădui în numele meu tot ce ți-am spus, în schimbul maurului Mothril și a douăsprezece notabilități de la curtea sa, ale căror nume sînt trecute pe acest pergament, care îmi vor fi predați cu familiile și averile lor drept ostatici.

Agénor tresări. Regele spusese douăsprezece notabilități cu familiile lor ; Mothril, dacă venea la curtea regelui Henric, trebuia deci să vină cu Aissa.

— În care caz, urmă regele, mi-i vei aduce.

Un fior de bucurie trecu prin vinele lui Agénor și nu-i scăpă lui Henric, numai că se înșelă asupra pricinei.

— Te înfricoșezi, zise don Henric, nu te teme de nimic ; te gîndești poate că în mijlocul acelor păgîni viața dumitale e supusă primejdiilor pe drum. Nu, primejdia nu e mare, după părerea mea, cel puțin ; grăbește-te să ajungi la Duero și de îndată ce-l vei fi traversat, vei găsi de partea cealaltă a țărmului o escortă care te va pune la adăpost de orice insulte și îmi va asigura primirea ostaticilor.

— Sire, Alteța Voastră s-a înșelat, spuse Mauléon. Nu frica m-a făcut să tresar.

— Dar atunci ce ? întrebă regele.

— Nerăbdarea de a intra în campanie pentru serviciul vostru : aș vrea să fiu plecat.

— Bun ! ești un cavaler viteaz, exclamă Henric, o inimă nobilă și vei ajunge departe, ți-o spun eu, tinere, dacă vrei în mod sincer să-ți legi soarta de a mea.

— Vai ! seniore, spuse Mauléon, mă răsplătiți mai mult decît merit.

— Așadar vei pleca ?

— Numaidecît.

— Pleacă. Iată trei diamante cărora li se zice cei Trei Magi ; fiecare valorează o mie de scuzi de aur pentru evrei, și Spania nu duce lipsă de evrei. Îți mai dau încă o mie de fiorini, însă numai pentru punga scutierului dumitale.

— Seniore, mă copleșiți, zise Mauléon.

— La întoarcere, urmă Henric, te voi face comandantul unei baniere de o sută de lănci echipată pe spezele mele.

— O ! nici un cuvînt mai mult, seniore, vă rog stăruitor.

— Însă făgăduiește-mi să nu-i spui nimic conetabilului despre condițiile ce le impun fratelui meu.

— O ! n-aveți nici o teamă, sire, căci s-ar opune acestor condiții și nici eu nu vreau să se opună.

— Îți mulțumesc, cavalere, zise Henric, ești mai mult decît viteaz, ești deștept.

„Sînt îndrăgostit, murmură Mauléon în sinea lui, și se zice că dragostea dăruiește toate calitățile pe care nu le ai".

Regele se duse să-l întîlnească pe Duguesclin.

În timpul acesta, Agénor își trezea scutierul ; și două ore mai tîrziu, pe un frumos clar de lună, stăpîn și scutier porneau la trap pe drumul spre Segovia.

XXX

CUM, LA ÎNAPOIEREA SA, DON PEDRO A OBSERVAT LITIERA ȘI TOT CE A URMAT DE AICI

În timpul acesta don Pedro ajunsese la Segovia, purtînd în fundul sufletului o durere amară.

Primele lovituri aduse regalității sale de zece ani îl impresionaseră mai mult decît nereușita de mai tîrziu în bătălii și trădările celor mai buni prieteni ai săi. I se părea de asemenea că a străbate Spania cu băgare de seamă, ca un vagabond de noapte, el care hoinărea prin Sevilla fără altă pază decît spada, fără altă deghizare decît mantaua, însemna să fugă, și un rege e pierdut dacă fie și numai o singură dată își pune la-ndoială inviolabilitatea.

Însă alături de el, asemenea geniului antic care insufla mînia în inima lui Achile, galopînd cînd el își iuțea mersul, oprindu-se cînd își încetinea pasul, se afla Mothril, adevărat geniu al urii și al furiei, care îi vîra neîncetat în suflet răutatea ce-i oferea fructele fermecător

de acre ale răzbunării, Mothril, neîntrecut în a născoci răul şi a fugi de primejdie, Mothril, a cărui elocinţă nesecată, inspirîndu-se, ca să zicem aşa, din comorile necunoscute ale Orientului, îi arăta acestui rege fugar mai multe comori, mai multe resurse, mai multă putere decît visase el în cele mai frumoase zile ale sale.

Datorită lui, drumul prăfuit şi lung se aduna întocmai ca firul pe care-l înfăşoară torcătoarea. Mothril, omul deşertului, ştia să găsească, atunci cînd era arşiţa mai mare, izvorul rece ca gheaţa ascuns pe sub stejari şi platani. Mothril ştia, la trecerea sa prin oraşe, să atragă asupra lui don Pedro cîteva strigăte de bucurie, cîteva demonstraţii de credinţă, ultime sclipiri ale regalităţii muribunde.

— Poporul mai mă iubeşte încă, zicea regelè, sau se teme şi acum de mine, ceea ce este poate mai bine.

— Deveniţi din nou cu adevărat rege, şi veţi vedea dacă poporul n-o să vă adore, sau dacă n-o să tremure în faţa voastră, răspundea Mothril cu o ironie abia ghicită.

Totuşi în mijlocul acestor temeri şi acestor speranţe, acestor întrebări ale lui don Pedro, Mothril băgase de seamă cu bucurie un lucru şi anume o tăcere totală din partea regelui cu privire la Maria Padilla. Această vrăjitoare care, atunci cînd se afla de faţă, avea o atît de mare înrîurire asupra lui, ce era pusă pe seama puterii sale vrăjitoreşti, cînd lipsea părea nu numai alungată din inima lui, dar înlăturată chiar din amintire. Aceasta pentru că don Pedro, imaginaţie înflăcărată, rege capricios, om al sudului, adică un om pătimaş în toată puterea cuvîntului, era, de la începutul călătoriei sale împreună cu Mothril, supus înrîuririi unui alt gînd : litiera aceea mereu închisă de la Bordeaux la Vittoria, femeia aceea care fugea tîrîtă de Mothril prin munţi, al cărei văl ridicat în două sau trei rînduri de vînt, lăsase să se întrezărească una din acele zîne adorabile din Orient cu ochi strălucitori, cu părul ce da în albastru de negru ce era, cu tenul catifelat ; acel sunet al guzlei care prin întuneric veghea cu dragoste, în vreme ce don Pedro veghea cu nelinişte, toate astea îndepărtaseră puţin cîte puţin de don Pedro amintirea Mariei Padilla ; iar neajunsul pricinuit iubitei absente se datora mai puţin depărtării şi mai mult prezenţei acelei fiinţe necunoscute şi misterioase, pe care don Pedro, cu imaginaţia lui pi-

torească şi înflăcărată, era gata să o ia drept vreun spiriduş supus lui Mothril, vrăjitor mai puternic decît el.

Ajunseră astfel la Segovia fără ca nici o piedică serioasă să se fi opus înaintării regelui. Acolo, nimic nu era schimbat. Regele regăsi toate aşa cum le lăsase : un tron într-un palat, arcaşi într-un oraş prietenos, supuşi respectuoşi în jurul arcaşilor.

Regele răsuflă uşurat.

A doua zi după sosirea sa, se anunţă apropierea unei trupe numeroase ; era Caverley cu oamenii lui care, credincioşi jurămintelor făcute suveranului lor, veneau, mînaţi de acel spirit naţional care din totdeauna a făcut puterea Angliei, să se alipească aliatului prinţului Negru, care şi el era aşteptat de don Pedro.

Chiar în ajun, pe drum, li se alăturase un corp numeros de oameni din Granada, de andaluzi, şi de mauri, care alergau în ajutorul regelui.

În curînd sosi un emisar din partea prinţului de Wales, acel veşnic şi neobosit duşman al numelui de francez, pe care Ioan şi Carol al V-lea, în timpul celor două domnii ale lor l-au întîlnit pretutindeni unde Franţa a avut de suferit o înfrîngere. Emisarul aducea regelui don Pedro veşti din cele mai bune.

Prinţul Negru adunase o armată la Auch, şi de douăsprezece zile se afla în marş cu această armată ; din centrul Navarrei, aliat pe care prinţul englez îl despărţise de don Henric, trimisese acel emisar la regele don Pedro pentru a-i anunţa apropiata sosire.

Tronul lui don Pedro, zdruncinat o clipă de proclamarea lui Henric de Transtamare drept rege la Burgos, se consolida, deci, din ce în ce mai mult. Şi pe măsură ce se consolida alergau din toate părţile acei partizani permanenţi ai puterii, oameni de treabă dealtfel care se şi pregăteau să meargă spre Burgos pentru a-l saluta pe don Henric, cînd aflaseră că nu era încă timpul să pornească la drum şi că s-ar putea foarte bine, dacă se grăbeau prea tare, să lase în urma lor un rege nu îndeajuns de detronat.

La aceştia, totdeauna numeroşi dealtmniteri, se alătura grupul mai puţin compact însă mai bine ales de credincioşi, inimi curate, strălucitoare şi solide ca diamantul, pentru care regele încoronat e rege pînă moare, dat fiind că s-au făcut sclavi ai jurămîntului lor în ziua cînd au jurat credinţă regelui. Oamenii aceştia pot să sufere,

să se teamă și chiar să-l urască pe omul care sălășluiește în trupul unui prinț, însă așteaptă cu răbdare și în mod cinstit ca Dumnezeu să-i dezlege de făgăduială chemîndu-l la el pe alesul său.

Oamenii aceștia cinstiți sînt ușor de recunoscut în toate timpurile și în toate epocile. Sînt mai puțin arătoși ca ceilalți, vorbesc cu mai puțină îngîmfare, și după ce l-au salutat cu umilință și cu respect pe regele restabilit pe tron, se dau de-o parte, în fruntea vasalilor, și așteaptă momentul de a se lăsa uciși pentru acest principiu.

Singurul lucru care aducea oarecare răceală în primirea pe care o făceau lui don Pedro acești credincioși slujitori era prezența maurilor, mai puternici ca niciodată pe lîngă rege.

Acea rasă războinică de sarazini roia în jurul lui Mothril, întocmai ca albinele în jurul stupului în care era închisă regina lor. Simțeau că maurul dibaci și îndrăzneț e cel care îi strîngea în jurul regelui creștin, la fel de îndrăzneț și dibaci ; astfel că ei formau un corp de armată de temut, și cum aveau totul de cîștigat prin mijlocirea războaielor civile, alergau din toate părțile cu un entuziasm și o rîvnă pe care supușii creștini le admirau și le pizmuiau, rămînînd într-o tăcută nepăsare.

Don Pedro găsi din nou aur în vistierii ; se înconjură numaidecît de acel lux prestigios care cucerește inimile. Și cum prințul de Wales trebuia să-și facă în curînd intrarea în Segovia, don Pedro socoti că niște serbări măreț, a căror strălucire ar face să pălească fastul trecător al încoronării lui Henric, ar readuce încrederea poporului și l-ar face să mărturisească tuturor că acela este singurul și adevăratul rege : cel care posedă și care cheltuiește mai mult.

În vremea asta Mothril urmărea acel proiect conceput mai de mult, prin care avea să aibă în mînă pe don Pedro cel stăpînit de simțuri, așa cum îl ținea deja în frîu din cuget. În fiecare noapte se făcea auzită guzla Aissei, care, ca o adevărată fiică a Orientului, cînta numai cîntece de dragoste, ale căror note zburau purtate de adierea vîntului și veneau să mîngîie singurătatea prințului aducînd sîngelui său înfierbîntat acele negrăite voluptăți, somn trecător al neobositelor constituții fizice din sud.

Mothril aștepta în fiecare zi un cuvînt din partea lui don Pedro care să-i dezvăluie prezența acelei văpăi

tainice pe care o simțea că arde în el, însă acel cuvînt îl aștepta în zadar.

Totuși într-o zi don Pedro îi spuse pe neașteptate și fără nici o introducere, ca și cînd ar fi făcut o sforțare puternică pentru a rupe o legătură ce părea să-i țină limba înlănțuită :

— Ce se aude, Mothril, nici o veste de la Sevilla ?

Acest cuvînt dezvăluia toată neliniștea lui don Pedro. Cuvîntul Sevilla voia să spună Maria Padilla.

Mothril tresări ; chiar în dimineața aceea pusese să-l prindă pe drumul de la Toledo la Segovia, și poruncise să-l arunce în rîul Adaja, pe un sclav nubian ce aducea o scrisoare de la Maria Padilla pentru rege.

— Nu, sire, zise el.

Don Pedro căzu într-o visare posomorîtă. Apoi, răspunzînd cu glas tare glasului care-i vorbea în șoaptă :

— Așadar s-a șters din mintea femeii patima mistuitoare căreia a trebuit să-i sacrific frate, soție, onoare și coroană, murmură don Pedro. Căci coroana cine mi-o smulge de pe cap ? Nu doar bastardul don Henric, ci și conetabilul.

Don Pedro făcu un gest de amenințare ce nu făgăduia nimic bun lui Duguesclin, dacă vreodată soarta haină avea să-l facă să cadă din nou în mîinile lui don Pedro.

Mothril nu-l urmă pe rege în direcția asta ; privirea lui se opri asupra unei alte ținte.

— Doña Maria, reluă el, voia să fie regină înainte de toate, și după cum la Sevilla s-ar putea să se creadă că Alteța Voastră nu mai este rege...

— Mi-ai mai spus-o, Mothril, și nu te-am crezut.

— V-o repet, sire, și începeți să mă credeți. V-am mai spus-o, atunci cînd mi-ați poruncit să mă duc la Coïmbra să-l caut pe nefericitul don Frederic...

— Mothril !

— Știți cu cîtă încetineală, ba aș zice aproape cu silă, am îndeplinit acea poruncă.

— Taci ! Mothril, taci ! strigă don Pedro.

— Totuși onoarea voastră era destul de compromisă, sire.

— Da, negreșit ; însă nu se pot pune aceste crime în seama Mariei Padilla ; ei erau ticăloși...

— Fără îndoială ; însă fără Maria Padilla n-ați fi aflat nimic, căci eu tăceam, și totuși n-o făceam din neștiință.

— Ea mă iubea atunci, și de aceea era geloasă !

— Sînteţi rege, şi la moartea nefericitei Blanche, putea să ajungă regină. Dealtfel, poţi fi gelos fără să iubeşti. Eraţi gelos pe doña Bianca, o iubeaţi, sire ?

În momentul acela, ca şi cînd cuvintele rostite de Mothril ar fi fost un semnal, se auziră sunetele guzlei, iar cuvintele Aissei, prea depărtate ca să poată fi înţelese, veniră să răsune la urechile lui don Pedro ca un murmur armonios.

— Aissa ! îngînă regele, nu e Aissa cea care cîntă ?

— Cred că da, senioře, spuse Mothril.

— Fiica sau sclava ta favorită, nu-i aşa ? întrebă don Pedro într-o doară.

Mothril dădu din cap zîmbind.

— O ! nu ! zise el. În faţa unei fiice nu îngenunchezi, sire ; în faţa unei sclave cumpărate cu aur, un bărbat bătrîn şi înţelept nu-şi împreunează mîinile.

— Dar cine e atunci ? izbucni don Pedro, ale cărui gînduri concentrate o clipă asupra misterioasei tinere îşi rupeau zăgazurile. Îţi baţi joc de mine, maur blestemat, sau mă arzi fără temei cu un fier roşu pentru a avea plăcerea să mă vezi sărind ca un taur ?

Mothril se dădu înapoi aproape înspăimîntat, atît de neaşteptată şi puternică fusese ieşirea regelui.

— Ai să răspunzi odată ! strigă don Pedro în prada unuia din acele deliruri care îl schimbau pe rege într-un nebun, pe om într-o fiară sălbatică.

— Sire, nu îndrăznesc să vă spun.

— Atunci adu-mi-o pe această femeie, strigă don Pedro, s-o întreb chiar pe ea.

— O ! seniore ! făcu Mothril, înspăimîntat de asemenea poruncă.

— Eu sînt stăpînul, fă ce ţi-am spus !

— Seniore, îndurare !

— Să fie aici numaidecît, sau mă duc eu s-o smulg din apartamentul ei.

— Seniore, spuse Mothril ridicîndu-se cu gravitatea calmă şi solemnă a orientalilor, Aissa este de o obîrşie prea înaltă pentru a fi atinsă de nişte mîini profane. Nu o insultaţi pe Aissa, rege don Pedro !

— Şi cu ce ar putea s-o insulte pe maură dragostea mea ? întrebă regele don Pedro. Soţiile mele erau fiice de prinţi, şi nu o dată iubitele mele au fost la înălţimea soţiilor mele.

— Seniore, zise Mothril, dacă Aissa ar fi fost fiica mea, așa cum gîndiți, v-aș spune : Rege don Pedro, cruțați-mi copila, nu-l necinstiți pe slujitorul vostru. Și poate, recunoscînd glasul celui ce v-a dat atîtea sfaturi bune, mi-ați cruța copila. Însă Aissa are în vine un sînge mai nobil decît sîngele soțiilor și iubitelor voastre ; Aissa este mai nobilă decît o prințesă, Aissa este fiica regelui Mohamed, urmașul marelui Mohamed profetul. După cum vedeți, Aissa este mai mult decît o prințesă, mai mult decît o regină, și vă implor, rege don Pedro, s-o respectați pe Aissa.

Don Pedro se opri, subjugat de autoritatea plină de semeție a maurului.

— Fiica lui Mohamed, regele Granadei ! murmură el.

— Da, fiica lui Mohamed, regele Granadei, care ați poruncit să fie ucis. Eram în slujba acelui mare prinț, după cum știți, și am salvat-o atunci cînd soldații voștri îi jefuiau palatul, și cînd un sclav o ducea cu el înfășurată în mantaua lui pentru a o vinde, acum nouă ani. Aissa avea abia șapte ani ; ați auzit că eram un sfetnic credincios și m-ați chemat la curtea voastră. Dumnezeu voia să vă slujesc. Sînteți stăpînul, sînteți mare printre cei mari, m-am supus. Dar lîngă noul stăpîn m-a urmat fiica fostului meu stăpîn ; ea credea că-i sînt tată ; biata copilă ! Crescută în harem fără să fi văzut niciodată chipul plin de măreție al sultanului care nu mai este. Acum îmi cunoașteți taina, mi-ați smuls-o cu sila ! Dar țineți minte, rege don Pedro, că veghez ca un sclav devotat la cele mai mici capricii ale voastre, dar că mă voi ridica întocmai ca șarpele pentru a apăra împotriva voastră singurul lucru care are întîietate înaintea voastră.

— Dar o iubesc pe Aissa, izbucni don Pedro scos din fire.

— Iubiți-o, sire, puteți s-o faceți, căci este de o obîrșie cel puțin egală cu a voastră ; iubiți-o, dar dobîndiți-o cu voia ei, urmă maurul, nu vă voi împiedica. Sînteți tînăr, frumos, sînteți puternic. Pentru ce nu v-ar iubi această tînără fecioară și nu ar acorda iubirii ceea ce vreți să obțineți prin violență !

La aceste cuvinte, azvîrlite ca săgeata unui part și care intrară în străfundul inimii lui don Pedro, Mothril ridică draperia și ieși de-a-ndăratelea din cameră.

— Însă are să mă urască, trebuie să mă urască, dacă va afla că eu i-am ucis tatăl.

— Eu nu-l vorbesc niciodată de rău pe stăpînul pe care-l slujesc, spuse Mothril ţinînd draperia ridicată, iar Aissa nu ştie despre voi decît că sînteţi un rege bun şi un mare sultan.

Mothril lăsă draperia să cadă din nou, iar don Pedro putu auzi cîtva timp, pe lespezi, zgomotul mersului său agale şi solemn care se îndrepta spre camera Aissei.

XXXI

CUM A FOST NUMIT MOTHRIL ŞEF AL TRIBURILOR MAURE ŞI MINISTRU AL REGELUI DON PEDRO

Am spus că, părăsindu-l pe rege, Mothril se îndreptase spre apartamentul Aissei.

Fata, închisă în apartamentul ei, păzită de gratii şi supravegheată de tatăl ei, aspira după aer în lipsă de libertate.

Aissa nu avea mijloace, aşa cum au femeile din vremea noastră să afle veştile care să le ţină loc de corespondenţă ; pentru ea, a nu-l mai vedea pe Agénor însemna să nu mai trăiască ; a nu-l mai auzi vorbind însemna să nu mai asculte zgomotul acestei lumi.

Cu toate astea o convingere adîncă trăia în sufletul ei, anume că inspirase o dragoste tot atît de mare ca şi dragostea ei ; ea ştia că numai dacă n-ar fi mort, Agénor, care găsise pînă atunci de trei ori mijlocul de a ajunge pînă la ea, ar găsi mijlocul de a o vedea şi a patra oară şi, cu încrederea ei tinerească în viitor, i se părea cu neputinţă ca Agénor să moară.

Nu-i mai rămînea deci Aissei altceva de făcut decît să aştepte şi să spere.

Femeile din Orient îşi alcătuiesc o viaţă din visări continui, amestecate cu acţiuni energice care sînt trezirile sau întreruperile somnului lor voluptuos. Desigur, dacă sărmana captivă ar fi putut acţiona pentru a-l regăsi pe Mauléon, ar fi acţionat ; însă, neştiutoare ca una din acele flori ale Orientului al căror parfum şi frăgezime le avea, ea nu ştia decît să se întoarcă înspre partea de unde-i venea iubirea, acel soare al vieţii ei. Însă a porni la drum,

a-şi face rost de bani, a pune întrebări, a fugi, erau gînduri care nu-i veniseră niciodată în minte, crezîndu-le absolut cu neputinţă.

Dealtfel, unde se afla Agénor ? Unde se afla chiar ea ? Nu ştia. La Segovia, fără îndoială ; însă numele de Segovia reprezenta pentru ea un nume de oraş, atîta tot. Unde se afla acest oraş, nu ştia ; în care provincie a Spaniei, nu ştia, ea care nu cunoştea nici măcar numele diferitelor provincii ale Spaniei ; ea care făcuse cinci sute de leghe fără a cunoaşte ţinuturile pe care le străbătuse, amintindu-şi doar trei locuri din acele diferite ţinuturi, adică locurile unde îl văzuse pe Agénor.

Dar cît de adînc îi rămăseseră întipărite în minte cele trei locuri ! Parcă vedea şi acum malurile Zezerei, acea soră a fluviului Tajo, cu pîlcurile ei de măslini sălbatici lîngă care îi aşezaseră litiera, cu ţărmurile ei rîpoase şi cu valurile întunecate, pline de foşnete şi de suspine din sînul cărora păreau că urcă şi acum primul cuvînt de dragoste al lui Agénor şi ultimul suspin al nefericitului paj ! Parcă vedea camera ei de la Alcazar, cu zăbrelele înlănţuite de caprifoi, care dădea spre o terasă plină de verdeaţă, din mijlocul căreia ţîşneau şuvoaie de apă înspumată în havuzuri de marmură ! Parcă vedea în sfîrşit grădinile de la Bordeaux cu copaci mari cu frunzişul întunecat, care despărţea de casă lacul acela de lumină pe care luna o revărsa din înaltul cerului !

Din toate aceste peisaje diferite, fiecare ton, fiecare aspect, fiecare amănunt, fiecare frunză erau prezente în ochii ei.

Dar să spună dacă aceste puncte, atît de luminoase totuşi în mijlocul întunecimii vieţii sale, erau la dreapta sau la stînga ei, în sudul sau în nordul lumii, i-ar fi fost cu neputinţă neştiutoarei fete, care nu învăţase decît ce se învaţă în harem, adică desfătările băii şi visurile voluptuoase ale trîndăviei.

Mothril ştia bine toate astea, fără de care ar fi fost mai puţin liniştit.

El intră în camera fetei.

— Aissa, îi spuse el, după ce se prosternă după obiceiul său, pot nădăjdui că vei asculta cu oarecare bunăvoinţă ceea ce am să-ţi spun ?

— Îţi datorez totul şi sînt legată de dumneata, răspunse fata privindu-l pe Mothril, ca şi cînd ar fi dorit ca el să poată citi în ochii ei adevărul spuselor sale.

— Viața pe care o duci îți place ? întrebă Mothril.

— Ce vrei să spui ? întrebă Aissa, care căuta în mod vădit să afle scopul acestor întrebări.

— Vreau să știu dacă îți place să trăiești închisă.

— O ! nu, spuse cu vioiciune Aissa.

— Ai vrea deci să-ți schimbi situația ?

— Desigur.

— Ce anume ți-ar plăcea ?

Aissa tăcu. Singurul lucru pe care l-ar fi dorit nu-l putea spune.

— Nu răspunzi ? întrebă Mothril.

— Nu știu ce să răspund, zise ea.

— Nu ți-ar place, de pildă, urmă maurul, să alergi pe un frumos cal spaniol, urmată de doamne, de cavaleri, de câini și de muzică ?

— Nu asta doresc cel mai mult, răspunse fata. Totuși mi-ar place și asta ; totuși, numai să...

Dar se opri.

— Numai să... ? întrebă Mothril curios.

— Nimic ! răspunse trufașa fată. Nimic !

Cu toată șovăiala, Mothril înțelese destul de bine ce însemna acest „numai să".

— Atîta timp cît vei fi cu mine și voi trece drept tatăl dumitale, cu toate că nu am această deosebită cinste, voi fi răspunzător de fericirea și tihna dumitale, Aissa ; atîta timp cît va fi astfel, singurul lucru pe care l-ai dori nu-l vei putea avea.

— Și cînd se vor schimba toate astea ? întrebă fata cu nevinovata ei nerăbdare.

— Cînd un soț îți va fi stăpîn.

Aissa clătină din cap

— Niciodată nu-mi va fi stăpîn un soț, spuse ea.

— Mă întrerupi, señora, spuse cu seriozitate Mothril. Îți spuneam totuși lucruri folositoare pentru fericirea dumitale.

Aissa îl privi țintă pe maur.

— Spuneam, urmă el, că un soț poate să-ți dea libertatea.

— Libertatea ! repetă Aissa.

— Poate că nu cunoști prea bine ce înseamnă libertatea, repetă Mothril. Am să ți-o spun. Libertatea este dreptul de a ieși pe străzi fără a avea fața acoperită și fără a fi închisă într-o litieră ; este dreptul de a primi vizite

ca la francezi, de a lua parte la vînători, la serbări și de a lua loc la marile ospețe în tovărășia cavalerilor.

Pe măsură ce Mothril vorbea, o ușoară roșeață înviora tenul lipsit de culoare al Aissei.

— Eu auzisem dimpotrivă, că soțul ridică acest drept în loc să-l dea, răspunse șovăind fata.

— Cînd este soț, da, e adevărat uneori ; însă înainte de a fi, mai cu seamă cînd ocupă un rang însemnat, îi îngăduie logodnicei sale să se poarte așa cum ți-am spus. În Spania și în Franța, de pildă, chiar fiicele regilor creștini ascultă vorbe de dragoste și nu se simt dezonorate pentru acest lucru. Cei care trebuie să le ia în căsătorie le lasă să facă mai înainte o încercare a vieții largi și luxoase care le așteaptă și pot să-ți dau și o pildă : ți-o reamintești pe Maria Padilla ?

Aissa continua să asculte.

— Ce vrei să spui ? întrebă fata.

— Oare Maria Padilla nu era regina serbărilor, stăpînă atotputernică la Alcazar, la Sevilla, în provincie, în Spania ? Nu-ți mai aduci aminte cum ai văzut-o prin curțile palatului, atunci cînd priveai printre jaluzelele noastre zăbrelite, strunindu-și bidiviul arab și adunînd în jurul ei, zile întregi, pe cavalerii pe care îi prefera ? În timpul acela, după cum ți-o spuneam, trăiai izolată și ascunsă, neputînd păși pragul camerei, nevăzînd decît pe femeile dumitale și neputînd vorbi cu nimeni despre ce aveai în minte sau în inimă.

— Însă doña Maria Padilla îl iubea pe don Pedro, zise Aissa, căci atunci cînd iubești în țara asta, ești liber, după cît se pare, să i-o spui de față cu toată lumea celui pe care-l iubești. Acesta te alege, dar nu te cumpără, ca în Africa. Doña Maria îl iubea pe don Pedro, ți-o spun, iar eu nu-l voi iubi pe cel ce s-ar gîndi să mă ia în căsătorie.

— Parcă poți ști, señora ?

— Cine este ? întrebă cu vioiciune Aissa.

— Mă întrebi cu prea multă înflăcărare, făcu Mothril.

— Iar dumneata îmi răspunzi cu destulă încetineală, spuse Aissa.

— Ei bine ! Voiam să spun că doña Maria era liberă.

— Nu, deoarece iubea.

— Poți fi liber chiar cînd iubești, señora.

— Cum așa ?

— Încetezi de a mai iubi, asta-i tot.

Aissa înălță din umeri, ca și cînd i s-ar fi spus un lucru cu neputință.

— Doña Maria a devenit iarăși liberă, ți-o spun, căci don Pedro nu o mai iubește și nu mai este iubit de ea.

Aissa înălță capul cu surprindere, maurul urmă.

— Vezi așadar, Aissa, că deși nu s-au căsătorit, amîndoi s-au bucurat totuși de rangul înalt și de bunăstarea pe care le dau un rang înalt și niște legături ilustre.

— Unde vrei să ajungi ? întrebă Aissa, ca și cînd ar fi fost luminată deodată de un fulger.

— Vreau să-ți spun ceea ce ai și înțeles destul de bine, răspunse Mothril.

— Spune totuși.

— Anume că un ilustru senior...

— Regele, nu-i așa ?

— Chiar regele, señora, răspunse Mothril înclinîndu-se.

— Se gîndește să-mi dea locul lăsat liber de Maria Padilla.

— Și coroana sa.

— Ca și Mariei Padilla ?

— Doña Maria nu a știut să obțină decît făgăduieli ; o alta mai tînără, mai frumoasă, mai isteață, va ști să facă în așa fel încît să i se dea.

— Dar ea, care nu mai este iubită, ce va deveni ? întrebă fata dusă pe gînduri și întrerupîndu-și mișcarea iute pe care degetele ei subțiri o imprimau boabelor unor mătănii din lemn de aloe fixate într-o montură de aur.

— O ! făcu Mothril prefăcîndu-se nepăsător, și-a găsit o altă fericire. Unii zic că s-a temut de războaiele în care va fi tîrît regele, alții, și asta e mai probabil, că iubind o altă persoană, se va căsători cu această altă persoană.

— Care persoană ?

— Un cavaler, răspunse Mothril.

Aissa căzu într-o visare adîncă, deoarece aceste cuvinte viclene îi dezvăluiau rînd pe rînd, ca printr-o putere vrăjită, întreg viitorul atît de plăcut pe care îl visa și căruia, din neștiință sau din sfială, nu îndrăznise să-i ridice vălul.

— Ah ! se vorbește despre așa ceva ? întrebă în cele din urmă Aissa încîntată.

— Da, zise Mothril, și se adaugă că ar fi exclamat, recăpătîndu-și libertatea : „O ! ce noroc mi-a purtat atenția ce mi-a dat-o regele, pentru că m-a scos din casă și

din mijlocul tăcerii spre a mă aduce sub acest soare frumos care m-a făcut să-mi descopăr dragostea.

— Da, da, urmă gînditoare fata.

— Şi cu siguranţă că nu în harem sau în mănăstire ar fi găsit ea această bucurie pe care o simte acum.

— E adevărat, spuse Aissa.

— Aşadar, chiar interesul fericirii dumitale, Aissa, cere să-l asculţi pe rege.

— Însă regele îmi va lăsa timpul să chibzuiesc, nu-i aşa ?

— Tot timpul pe care-l vei voi şi care se cuvine să fie lăsat unei fete nobile ca dumneata. Numai că el este un senior trist şi necăjit de nenorocirile lui. Vorba dumitale e blîndă cînd vrei ; să vrei, Aissa. Don Pedro este un mare rege a cărui sensibilitate trebuie cruţată şi ale cărui dorinţe trebuie aţîţate.

— Îl voi asculta pe rege, seniore, răspunse tînăra.

„Foarte bine, îşi zise Mothril ; eram sigur că ambiţia va vorbi chiar dacă dragostea va tăcea. Îl iubeşte îndeajuns pe cavalerul francez pentru a se folosi de prilejul ce i se prezintă de a-l revedea ; în momentul de faţă îl sacrifică pe monarh iubitului, poate că mai tîrziu voi fi silit să veghez ca să nu-l sacrifice pe iubit regelui".

— Aşadar nu refuzi să-l vezi pe rege doña Aissa ? întrebă el.

— Voi fi slujitoarea respectuoasă a Alteţei Sale, spuse fata.

— Ba nu, căci dumneata eşti egala regelui, nu uita asta. Numai că nici prea multă trufie nu e bună şi nici umilinţă. Te las cu bine, mă duc să-l înştiinţez pe rege că te învoieşti să fii de faţă la serenada ce i se dă în fiecare seară. Întreaga curte va fi acolo şi un mare număr de nobili străini. Adio, doña Aissa.

„Cine ştie, murmură fata, dacă printre acei nobili străini nu-l voi vedea pe Agénor !".

Don Pedro, bărbatul cu patimi puternice şi neaşteptate, roşi de bucurie întocmai ca un novice, cînd o văzu seara apropiindu-se de balcon, strălucitoare sub vălul ei brodat cu aur, pe frumoasa maură ai cărei ochi negri şi chip palid depăşeau tot ceea ce Segovia văzuse pînă atunci în materie de frumuseţe desăvîrşită.

Aissa părea o regină obişnuită cu omagiul regilor. Nu-şi plecă ochii, îl privi deseori pe don Pedro, scrutînd în ace-

lași timp cu privirile pe cei prezenți, și de mai multe ori în timpul seratei, don Pedro îi părăsi pe cei mai buni sfetnici ai săi și pe femeile cele mai frumoase pentru a veni să-i spună cîteva cuvinte fetei, care îi răspunse fără tulburare și fără emoție ; numai că era puțin cam distrată poate, căci gîndurile îi erau în altă parte.

Don Pedro îi dădu mîna pentru a o conduce la litieră și pe drum nu încetă să-i vorbească printre perdelele de mătase.

Toată noaptea curtenii discutară despre noua stăpînă pe care regele se pregătea să le-o dea ; și la culcare, don Pedro anunță în mod public că încredința grija negocierilor și plata trupelor, primului său ministru Mothril, șeful triburilor maure folosite în slujba sa.

XXXII

DESPRE CE VORBEAU AGÉNOR ȘI MUSARON MERGÎND PRIN MUNȚII SIERRA DE ARACENA

Am văzut că Mauléon și scutierul său, porniseră la drum pe un frumos clar de lună, după dorința noului rege al Castiliei.

Nimic nu predispunea mai mult la bucurie inima lui Musaron decît sunetul indiscret al cîtorva scuzi bălăngănindu-se în adîncurile uriașei lui pungi de piele ; în ziua aceea însă, nu zornăitul unei întîlniri întîmplătoare a unor bucăți de metal îl bucura pe vrednicul scutier, ci sunetul abundent, ca o melodie de dans, al unei sute de piese mari, înghesuite într-un sac și încercînd să-și găsească un loc mai bun ; astfel că bucuria lui Musaron era mare și sonoră în aceeași proporție.

Drumul de la Burgos la Segovia, croit pe vremea aceea, era frumos ; dar tocmai din pricina frumuseții lui și a faptului că era circulat, Mauléon se gîndi că n-ar fi prevăzător să-l urmeze chiar pas cu pas. Ca un adevărat bearnez ce era, el se avîntă prin munți, urmînd cotiturile pitorești ale versantului de apus, care se prelungește, pietros, înflorit și acoperit cu mușchi, întocmai ca o perdea naturală, de la Coïmbra la Tudela.

Încă de la începutul călătoriei, Musaron, care se bizuise pe ajutorul scuzilor săi pentru a-şi face călătoria cît mai plăcută aşa cum o înţelegea el, Musaron, zic, simţi o mare dezamăgire. Dacă în oraşe şi în cîmpie, populaţia îşi secătuise bogăţiile sub îndoita constrîngere a lui don Pedro şi a lui Henric, ce trebuie să fi fost la munteni, care nu fuseseră niciodată bogaţi. În felul acesta călătorii noştri, restrînşi numai la laptele de oaie, la vinul destul de prost de la ferme, la pîinea de orz şi de mei, regretară destul de repede, mai cu seamă Musaron, primejdiile cîmpiei ; primejdii amestecate cu desfătări, cu friptură de ied, cu ghiveci spaniol şi cu un vin bun, păstrat în burdufuri.

Astfel că Musaron începu prin a se plînge cu amărăciune că nu are nici măcar vreun duşman cu care să se bată.

Agénor, care se gîndea la altceva, îl lăsă să se plîngă fără a-i răspunde, dar în cele din urmă, trezit din visarea lui — oricît de adîncă ar fi fost — de lăudăroşeniile cumplite ale scutierului, avu nefericirea să zîmbească.

Acest zîmbet, prin care răzbătea, e adevărat, o nuanţă de neîncredere, nu-i plăcu deloc lui Musaron.

— Nu cred, senior — zise el strîngîndu-şi buzele pentru a-şi da un aer de nemulţumire, cu toate că această expresie neobişnuită a înfăţişării nu se potrivea cu binecunoscutul lui chip de om cumsecade — nu cred ca monseniorul să se fi îndoit vreodată de curajul meu, pe care l-am dovedit prin multe fapte.

Agénor făcu un semn de încuviinţare.

— Da, prin mai multe fapte, urmă Musaron. Aş putea vorbi de maurul străpuns atît de bine în şanţurile de la Medina-Sidonia, ce zieeţi ? De celălalt, ucis de mine chiar în camera nefericitei regine Blanche. Ia spuneţi ! „Dibăcie şi curaj", o spun fără să mă laud, asta va fi deviza mea dacă voi fi înălţat vreodată la rangul de cavaler.

— Toate astea sînt foarte adevărate, dragul meu Musaron. spuse Agénor. Dar ascultă, unde vrei să ajungi cu nesfîrşitele tale cuvîntări şi cu strașnicele încruntări din sprîncene ?

— Seniore, urmă Musaron încurajat de tonul blînd pe care-l observase în glasul stăpînului său, seniore, nu vă plictisiţi oare niciodată ?

— Cu tine, mă plictisesc rar, bunul meu Musaron, cu gîndurile mele niciodată.

— Mulţumesc, domnule. Însă cînd te gîndeşti că nu se află pe aici nici un călător suspect, căruia să-i putem răpi, cu vîrful lăncii, o bună ciozvîrtă de vînat rece sau vreun burduf pîntecos din acele vinuri care se recoltează pe-acolo prin părţile mării, treaba mă plictiseşte !

— A ! înţeleg, Musaron, ţi-e foame, şi mărunţaiele tale sînt cele care-ţi dau ghes să ţipi.

— Chiar aşa, *señor*, cum se spune pe-aici. Ia uitaţi-vă la vale, ce drum frumos ! Cînd te gîndeşti că în loc să hoinărim prin coclaurile astea fără sfîrşit, şi pe sub mesteceni neprimitori, am putea, luînd-o pe poteca asta care coboară pe o distanţă de aproape o leghe, să ajungem pe platoul de colo pe care se vede o biserică. Uitaţi-vă, domnule, pe lîngă fumul acela gros ; vedeţi ? Oare nimic nu vorbeşte în favoarea acelei biserici unui cavaler evlavios, unui bun creştin ? O ! ce fum frumos ; de-aici te-mbată mirosul.

— Musaron, răspunse Agénor, şi eu nutresc o dorinţă tot atît de vie să-mi schimb felul de viaţă şi să mai întîlnesc oameni ; dar nu pot să mă expun la primejdii, fără rost. Destule pericole serioase care nu se pot ocoli mă aşteaptă în îndeplinirea misiunii mele. Munţii aceştia sînt sterpi, pustii, dar siguri.

— Ei ! seniore, urmă Musaron care părea hotărît să nu se predea fără luptă, vă implor ! Coboriţi cu mine numai o treime din pantă : acolo mă veţi aştepta, iar eu, prelungindu-mi drumul pînă la fumul acela, voi face rost de cîteva provizii care ne vor ajuta să mai avem răbdare. Numai două ore şi mă înapoiez. Cît despre urmele mele, noaptea le va acoperi, iar mîine vom fi departe.

— Dragul meu Musaron, reluă Agénor, ascultă bine ce-ţi spun.

Scutierul ciuli urechile clătinînd din cap, ca şi cînd ar fi prevăzut dinainte că rugămintea stăpînului de a-l asculta nu avea să fie pe placul lui.

— Nu voi îngădui nici ocoluri, nici abateri din drum, urmă Agénor, pînă cînd nu vom fi ajuns la Segovia. La Segovia, domnule desfrînat, vei avea tot ce-ţi poftește inima : mîncăruri alese, societate plăcută. La Segovia, în sfîrşit, vei fi tratat ca un scutier de ambasador ce eşti. Însă pînă acolo să mergem fără ocoluri, dacă nu te superi. Dealtfel nu este Segovia oraşul acela pe care-l zăresc colo prin ceaţă şi din mijlocul căruia se înalţă o clopotniţă şi

un dom strălucitor ? Mîine seară vom fi acolo ; nu merită osteneala ca pentru o distanţă atît de mică să ne abatem din drum.

— Voi asculta de Senioria Voastră, reluă Musaron cu un glas plîngător ; este datoria mea şi eu îmi îndrăgesc datoria ; însă dacă aş îndrăzni să-mi îngădui o părere, şi asta numai în interesul Senioriei Voastre...

Agénor îl privi pe Musaron, care răspunse la această privire printr-un semn din cap care voia să spună : Menţin ce-am zis.

— Haide ! vorbeşte, zise tînărul.

— Anume că, se grăbi să reia Musaron, există un proverb în ţinutul meu, şi prin urmare şi în al vostru, care îl sfătuieşte pe clopotar să încerce clopotele mici înaintea celor mari.

— Ei bine ! ce înseamnă acest proverb ?

— Înseamnă, monseniore, că înainte de a ne face intrarea în Segovia, adică în oraşul mare, n-ar fi rău să iscodim puţin printr-un tîrguşor ; acolo, după toate probabilităţile, vom auzi cîte ceva în legătură cu adevărata stare a treburilor. Ah ! dacă Senioria Voastră ar şti ce prevestiri bune scot eu din fumul acelui tîrguşor !

Agénor era un bărbat cu bun simţ. Primele motive ale lui Musaron abia îl mişcaseră, însă ultimul îl convinse ; afară de aceasta, se gîndi că lui Musaron îi intrase în cap ideea de a se duce în tîrgul vecin, şi a se opune acestei idei însemna să-i deranjeze mecanismul atît de bine reglat al caracterului său, deranjament care ameninţa să-l facă să îndure cel puţin o zi întreagă mutra morocănoasă a valetului, lucrul cel mai neplăcut de suportat, vijelie mai de neînlăturat şi mai primejdioasă decît orice furtună.

— Fie, atunci, zise el, mă învoiesc la ceea ce doreşti, Musaron, du-te să vezi ce se petrece în jurul acelui fum şi înapoiază-te să-mi spui.

Întrucît de la începutul discuţiei Musaron era aproape sigur că o va conduce aşa cum poftea, primi această învoire fără să-şi arate prea mult bucuria şi plecă în trapul calului, urmînd cotiturile acelei potecuţe pe care de atîta timp o mînca din ochi.

Cît despre Agénor, îşi alese, pentru a aştepta mai comod înapoierea scutierului, un încîntător amfiteatru de roci presărate cu mesteceni, al cărui centru era căptuşit de un muşchi fin ce nu se găseşte decît în munţi, şi unde

se văd răsărind în voie toate florile fermecătoare care nu se ivesc decît pe marginea prăpăstiilor ; un izvor limpede ca o oglindă se odihnea pentru o clipă într-un bazin natural, apoi alerga suspinind printre pietre. Agénor își potoli setea, apoi scoțîndu-și casca, se așeză sub răcoarea plăcută a umbrarului, și se rezemă de butucul odihnitor al unui bătrîn stejar verde.

Nu după mult timp, ca un adevărat cavaler din vechile istorioare și din legende, tînărul se lăsă în voia plăcutelor gînduri de dragoste, care în curînd îl absorbiră atît de adînc încît, fără să-și dea seama, trecu de la visare la extaz și de la extaz la somn.

La vîrsta lui Agénor, nu dormi niciodată fără să visezi ; astfel că, abia adormit, tînărul visă că ajunsese la Segovia, că regele don Pedro punea să-l lege în fiare și să-l arunce într-o închisoare strîmtă, printre zăbrelele căreia apărea frumoasa Aissa ; dar plăcuta vedenie abia îi luminase întunericul temniței, că Mothril alerga să izgonească imaginea mîngîietoare și se încinse o luptă între maur și el ; în toiul luptei, pe cînd simțea că era gata să fie înfrînt, se auzi un galop, care anunța sosirea unui ajutor nesperat.

Zgomotul acelui galop i se înfipse atît de stăruitor în vis, încît simțurile lui Agénor fură alertate în întregime de el și se trezi la primele cuvinte ale călărețului pe care acel galop îl adusese în preajma lui.

— Seniore ! seniore ! striga glasul.

Agénor deschise ochii ; Musaron se afla în fața lui.

Dealtfel era o apariție destul de curioasă aceea a vrednicului scutier cocoțat pe calul său ale cărui mișcări le îndruma cu ajutorul genunchilor căci cele două mîini erau întinse înaintea lui ca și cînd s-ar fi jucat de-a baba oarba ; aceasta pentru că la încheietura fiecărui braț avea agățate de o parte un burduf din piele de capră legat la cele patru picioare, de altă parte o basma înnodată în cele patru colțuri înfășurînd un morman de struguri uscați și de limbi afumate, în vreme ce în mîini parcă ținea o pereche de pistoale formate dintr-o gîscă grasă și o pîine care ar fi îndestulat masa a șase oameni.

— Seniore ! seniore ! striga, după cum am mai spus, Musaron, vești importante !

— Ce s-a întîmplat ? întrebă cavalerul punîndu-și casca pe cap și ducînd mîna la garda spadei, ca și cînd Musaron ar fi fost urmărit de o armată dușmană.

— O ! ce idee bună am avut ! urmă Musaron, și cînd mă gîndesc că dacă n-aș fi stăruit, am fi trecut mai departe.

— Ascultă, îmi spui odată ce s-a întîmplat, flecar blestemat ! strigă Agénor cu nerăbdare.

— Ce s-a întîmplat !... S-a întîmplat că însuși Dumnezeu m-a îndreptat spre satul acela.

— Dar ce naiba ai aflat ! vorbește !

— Am aflat că regele don Pedro... fostul rege don Pedro. voiam să zic...

— Ce-i cu el ?

— Nu se mai află la Segovia.

— Adevărat ! izbucni Mauléon înciudat.

— Da, seniore ; primarul s-a înapoiat ieri dintr-o călătorie pe care a făcut-o cu mai marii tîrgului în întîmpinarea lui don Pedro, care a trecut alaltăieri prin cîmpia de colo, venind de la Segovia.

— Și încotro se ducea ?

— La Soría.

— Cu întreaga curte ?

— Cu întreaga curte.

— Și, continuă Agénor șovăind, cu Mothril ?

— Negreșit.

— Și... — se bîlbîi tînărul — cu Mothril se afla fără îndoială...

— Litiera lui ? Cred și eu. Nu o părăsește din ochi decît atunci cînd doarme. Dealtfel, e bine păzită acum.

— Ce vrei să spui ?

— Regele nu o mai părăsește.

— Litiera ?

— Desigur, o escortează călare ; lîngă litieră a primit delegația tîrgului.

— Atunci, dragul meu Musaron, să mergem la Soría, zise Mauléon cu un zîmbet care ascundea rău un început de îngrijorare.

— Să mergem, monseniore, să mergem, dar nu mai e vorba să urmăm același drum ; acum ne aflăm cu spatele la Soría. M-am informat în tîrg : tăiem muntele pe la stînga și intrăm într-un defileu paralel cu cîmpia. Defileul ne va cruța trecerea a două rîuri și ne va scurta drumul cu unsprezece leghe.

— Fie, mă învoiesc să te iau drept călăuză. Dar gîndește-te la răspunderea pe care ți-o iei, bietul meu Musaron.

— Gîndindu-mă la această răspundere, am să vă spun, seniore, că ar fi trebuit să petreceți noaptea asta în tîrg. Vedeți că se apropie seara, răcoarea se face simțită, încă o oră de mers și întunericul se va întinde peste tot.

— Să ne folosim de ora asta, Musaron, și pentru că ești atît de bine informat, arată-mi drumul.

— Dar cu cina cum rămîne, seniore ? zise Musaron făcînd o ultimă încercare.

— Cina o vom lua după ce vom fi găsit un culcuș potrivit. Haide, pornește, Musaron, pornește.

Musaron nu răspunse. Glasul lui Agénor avea o oarecare intonație pe care el o recunoștea destul de bine ; cînd această intonație însoțea o poruncă oarecare, nu mai era nimic de zis.

Scutierul, printr-o serie de combinații care mai de care mai savante, veni să-i țină scara stăpînului, fără să-și ușureze brațele de nici una din poverile cu care era încărcat, și așa încărcat cum era, urcîndu-se și el pe cal printr-o minune de echilibru, trecu în față și se afundă curajos în trecătoarea din munți care avea să-i scutească de trecerea a două rîuri și să le scurteze drumul cu unsprezece leghe.

XXXIII

CUM A GĂSIT MUSARON O PEȘTERĂ ȘI PESTE CE A DAT ÎN ACEA PEȘTERĂ

După cum spusese Musaron, călătorii mai aveau cam o oră de mers pe lumină, și ultimele raze ale soarelui le călăuziră drumul ; însă din momentul în care ultima scînteiere a razelor ce se stingeau dispăru după piscul cel mai înalt al sierrei, noaptea începu să coboare la rîndul ei cu o repeziciune cu atît mai înfricoșătoare cu cît, în timpul acelei ultime ore din zi, Musaron și stăpînul lui își dădură seama cît era de povîrnit, și prin urmare primejdios, drumul pe care-l urmau.

Astfel că, după un sfert de oră de mers prin întuneric, Musaron se opri scurt.

— O ! o ! senior Agénor, zise el, drumul se face din ce în ce mai rău, sau mai degrabă nu mai e drum deloc. Vom pieri cu siguranță, seniore, dacă pretindeți să mergem mai departe.

— Ei drace ! făcu Agénor. Tu știi că eu nu sînt mofturos ; totuși culcușul mi se pare cam cîmpenesc. Să vedem dacă nu cumva putem merge mai departe.

— Cu neputință ! Ne aflăm pe un fel de platou care domină prăpastia din toate părțile ; să ne oprim aici, sau mai bine să facem o mică haltă, și bizuiți-vă pe cunoștințele mele asupra munților pentru a vă găsi un loc unde să petreceți noaptea.

— Mai vezi cumva vreun fum gros pe undeva ? întrebă Agénor zîmbind.

— Nu, însă presimt prin apropiere o peșteră frumoasă cu perdele de iederă și cu pereți de mușchi.

— De unde vom avea de izgonit o întreagă liotă de bufnițe, de șopîrle și de șerpi.

— Pe legea mea ! Să nu vă temeți de așa ceva, monseniore ! La ora asta și în locul în care ne găsim, nu tot ce zboară, rîcîie sau se tîrăște mă înspăimîntă. Dimpotrivă, ceea ce merge. Dealtfel, dumneavoastră nu sînteți atît de superstițios pentru a vă teme de bufnițe, și nu cred ca șopîrlele și năpîrcile să aibă ce mușca din picioarele voastre.

— Fie, zise Agénor, să ne oprim aici.

Musaron descălecă și își trecu frîul calului pe după un bolovan, în vreme ce stăpînul lui, stînd țeapăn pe cal, rămase să aștepte asemenea statuiei ecvestre a curajului plin de nepăsare și liniște.

În acest timp, scutierul, cu acel instinct a cărui bunăvoință înzecește puterea, se apucă să cerceteze împrejurimile.

Nu se scursese nici un sfert de oră că se și înapoie cu spada în mînă și cu un aer triumfător.

— Pe aici, seniore, pe aici, zise el, veniți să vedeți alcazarul nostru.

— Dar ce dracu ai ? întrebă cavalerul, pari ud leoarcă.

— Am, monseniore, că m-am luptat cu o pădure de liane, care voia să mă facă prizonier ; însă am lovit atît de mult cu vîrful și tăișul spadei, încît mi-am deschis o trecere. Atunci toate frunzele ude de rouă mi-au plouat în cap. A mai avut loc și o ieșire a o duzină de lilieci, și cetatea

s-a predat. Închipuiți-vă o galerie minunată avînd pe jos nisip din cel mai fin.

— A ! chiar așa e ? zise Agénor urmărindu-și scutierul însă îndoindu-se oarecum de frumoasele lui cuvinte.

Agénor n-avea dreptate să se îndoiască. Abia făcuse o sută de pași pe o pantă destul de abruptă că, ajungînd într-un loc unde drumul părea închis de un zid, începu să simtă sub picioare o grămadă de frunze proaspete, un morman de crenguliţe, rezultat al măcelului făcut de Musaron ; în vreme ce ici și colo treceau nevăzuți, făcîndu-se simțiți numai prin aerul pe care-l trimitea pe fața cavalerului bătaia tăcută a aripilor, cîțiva lilieci mari, nerăbdători să-și ia din nou în primire locuința.

— O ! zise Agénor, asta e peștera vrăjitorului Maugis!

— Descoperită de mine, monseniore. Eu sînt primul care am descoperit-o. Să mă ia naiba dacă îi va fi trecut vreodată prin cap unui om să pună piciorul aici ! Lianele astea datează de la începutul lumii.

— Foarte bine, zise Agénor rîzînd ; însă dacă peștera asta e necunoscută de oameni...

— Pot să garantez.

— Ai putea spune la fel și despre lupi ?

— O ! o ! făcu Musaron.

— De cîțiva ursuleți roșcați — din rasa muntenească, știi tu — cum se găsesc în Pirinei !

— Drace !

— Sau de pisicile sălbatice care deschid gîtul călătorilor adormiți ca să le sugă sîngele.

— Domnule, știți ce va trebui să facem ? Unul din noi va veghea cît timp va dormi celălalt.

— Ar fi prevăzător.

— Acum, nu mai aveți altceva împotriva peșterii lui Maugis ?

— Absolut nimic ; o găsesc chiar destul de plăcută.

— Atunci să intrăm, zise Musaron.

— Să intrăm, spuse și Agénor.

Descălecară amîndoi și intrară prevăzători și pipăind, cavalerul cu vîrful lăncii, scutierul cu vîrful spadei. După ce făcuseră vreo douăzeci de pași, întîlniră un perete solid, de nepătruns, care părea format chiar din stîncă, fără vreo scobitură care să se vadă, fără vreun loc de refugiu pentru animalele vătămătoare.

Peștera era împărțită în două părți : intrai mai întîi pe sub un fel de tindă, pătrundeai apoi într-o a doua

scobitură, care, după un fel de portiță, își relua întreaga înălțime.

Era desigur una din acele peșteri care, în primele timpuri ale creștinismului, au fost locuite de vreunul din pustnicii cucernici care aleseseră drumul pustniciei pentur a-i conduce la cer.

— Slavă Domnului ! zise Musaron, dormitorul nostru e sigur.

— În cazul acesta du caii la grajd și pune fața de masă, spuse Agénor ; mi-e foame.

Musaron aduse, într-adevăr, cei doi cai în ceea ce numea stăpînul lui grajd : era tinda peșterii.

După îndeplinirea acestei sarcini, trecu la pregătirile mai importante ale cinei.

— Ce tot zici ? întrebă Agénor, care tot îl auzea bombănind în vreme ce îndeplinea poruncile pe care le primise.

— Zic, domnule, că sînt un mare prost că am uitat să iau niște lumînări să ne lumineze. Bine că cel puțin putem face foc.

— Te gîndești cumva să faci foc ?

— Focul alungă animalele sălbatice, este o axiomă de al cărei adevăr nu o dată am avut prilejul să mă conving.

— Da, însă atrage oamenii și, în clipa de față, ți-o mărturisesc, mă tem mai mult de atacul unei bande engleze sau maure decît de al unei haite de lupi.

— La naiba ! zise Musaron. E păcat totuși, domnule, să mîncăm asemenea bunătăți fără să le vedem.

— Ei aș ! urmă Agénor, flămîndul nu are urechi, e adevărat, însă are ochi.

Musaron, totdeauna ascultător atunci cînd știai să-l convingi sau cînd făceai ce dorea el, recunoscu de astă dată temeinicia motivelor stăpînului și se duse să așeze masa la intrarea celei de-a doua peșteri, pentru ca o ultimă licărire de afară să poată pătrunde pînă la ei.

Se apucară deci să mănînce îndată ce caii primiră îngăduința să-și cufunde capul în sacul cu ovăz pe care Musaron îl purtase pe crupa calului său.

Agénor, bărbat tînăr și vînjos, atacă proviziile cu o energie de care ar roși poate un îndrăgostit din zilele noastre, în vreme ce se auzea acompaniamentul entuziast al lui Musaron care, tot sub pretextul că nu vedea, ronțăia și oasele o dată cu carnea.

Deodată motivul continuă în partitura lui Agénor, însă acompaniamentul încetă din partea lui Musaron.

— Ce mai este ? întrebă cavalerul.

— Seniore, crezusem că aud, reluă Musaron, însă fără îndoială că mă înşelam... Nu e nimic.

Şi se apucă din nou să mănînce.

Dar în curînd se întrerupse iarăşi, şi cum stătea cu spatele la deschizătură, Agénor putu să-i observe nemişcarea.

— Ei, dar ce ai, zise Agénor, ai înnebunit ?

— Nu, senor ; după cum nici nu am surzit. Aud, vă spun, aud.

— Ei aş ! Visezi, reluă tînărul ; trebuie să fie vreun liliac uitat care se izbeşte de pereţi.

— Ei bine ! spuse Musaron coborînd glasul atît de mult încît chiar stăpînul lui abia îl auzi. Nu numai că aud, dar şi văd.

— Vezi !...

— Da ; şi dacă vreţi să vă întoarceţi, veţi vedea şi singur.

Invitaţia era făcută cu atîta siguranţă, încît Agénor se întoarse cu vioiciune.

Într-adevăr, în mijlocul peretelui întunecat al peşterii scînteia o dîră luminoasă ; o lumină produsă de o flacără oarecare, pătrundea în peşteră prin crăpătura stîncii.

Fenomenul era destul de înspăimîntător pentru oricine nu ar fi căutat să-i afle pricina.

— Dacă noi nu avem lumină, zise Musaron, ei au.

— Care ei ?

— Vecinii noştri.

— Crezi deci că peştera ta pustie e locuită ?

— Eu nu v-am garantat decît de asta, însă nu de peştera vecină.

— Ascultă, lămureşte-mă.

— Înţelegeţi, monseniore ? ne aflăm pe creasta unui munte, sau cam aşa ceva ; orice munte are doi versanţi.

— Foarte bine !

— Urmăriţi-mi raţionamentul ; peştera are două intrări. O întîmplare a produs despărţirea nu prea bine îmbinată pe care o vedem. Noi am pătruns în peşteră prin intrarea dinspre apus, ei prin intrarea dinspre răsărit.

— Dar în sfîrşit, care ei ?

— Deocamdată nu ştiu. Vom vedea, monseniore ; aveaţi dreptate că nu aţi voit să fac focul. Cred că Senio-

ria Voastră este tot atît de prevăzător cît este de viteaz, ceea ce nu e puțin spus. Dar să vedem.

— Să vedem ! zise Agénor.

Și amîndoi înaintară, nu fără oarecare bătaie de inimă, spre adîncurile subteranei.

Musaron mergea primul ; ajunse primul și tot primul își lipi ochiul de crăpătura din peretele rece al stîncii.

— Priviți ! spuse el în șoaptă, merită osteneala.

Agénor privi și el la rîndu-i și tresări.

— Ce ziceți ? întrebă Musaron.

— Tăcere ! făcu la rîndu-i Agénor.

XXXIV

ȚIGANII

Ceea ce priveau călătorii noștri cu atîta uimire merita într-adevăr atenția pe care i-o acordau atît unul cît și celălalt.

Iată ce putea să îmbrățișeze privirea prin crăpătura stîncii.

Mai întîi o peșteră la fel cu aceea în care se aflau cei doi călători ai noștri ; apoi, în mijlocul peșterii, două ființe așezate, sau mai degrabă stînd pe vine, lîngă o lădiță pusă pe o piatră mai lată decît ea ; la unul din colțurile pietrei, una din cele două ființe încerca să țină dreaptă o lumînare aprinsă care, luminînd scena, proiecta lumina care atrăsese atenția călătorilor.

Cele două ființe erau îmbrăcate sărăcăcios și cu capul acoperit de unul din acele văluri împestrițate folosite de țigăncile de pe vremea aceea ; Agénor le recunoscu deci ca fiind două femei ce făceau parte din acel neam rătăcitor ; erau bătrîne, judecînd după ținută și după mișcări.

La doi pași de ele se afla o a treia persoană, în picioare, gînditoare ; însă cum flacăra tremurătoare a lumînării nu-i lumina chipul, era cu neputință să spui cărui sex aparținea această a treia persoană.

Între timp, primele două persoane așezară cîteva grămezi de boarfe în chip de scaune.

Totul era sărman, sărăcăcios, zdrențăros ; numai lădița se deosebea în mod ciudat de toată mizeria aceea, fiind din fildeș încrustat cu aur.

În timpul acestei pregătiri, intră o a patra persoană, înaintînd dinspre fundul peșterii, mai întîi în umbră, apoi în penumbră și în sfîrșit în lumină.

Se apropie, se plecă spre una din cele două femei ce stăteau jos și îi spuse cîteva cuvinte pe care nici Agénor nici Musaron nu le putură auzi.

Țiganca de jos ascultă cu atenție, apoi cu un gest îi făcu semn noului venit să plece.

Agénor băgă de seamă că gestul era poruncitor și plin de noblețe.

Persoana ce stătea în picioare, după ce făcuse o plecăciune, urmă pe aceea care rostise cele cîteva cuvinte, și amîndouă dispărură în adîncurile peșterii.

Atunci, femeia cu gestul poruncitor se ridică la rîndul ei și își puse piciorul pe piatră.

Se vedeau destul de limpede mișcările tuturor acelor ființe, dar nu li se puteau auzi vorbele care, așa după cum am mai spus, rătăceau prin peșteră ca niște murmure nelămurite.

Cele două țigănci rămăseseră singure.

— Pun rămășag, monseniore, spuse Musaron în șoaptă, că cele două vrăjitoare bătrîne au împreună trei sute de ani. Țiganii știu cînd trăiesc vîrsta ciorilor.

— Într-adevăr, zise Agénor, nu par să fie prea tinere.

În vremea asta, a doua femeie, în loc să se ridice ca prima, se așezase în genunchi și începuse să desfacă șireturile de la ghetele din piele de căprioară care îi acopereau piciorul pînă deasupra gleznei.

— Pe legea mea ! zise Agénor, privește tu dacă vrei, eu însă mă retrag. Nimic nu e mai urît decît un picior de femeie bătrînă.

Musaron, mai curios decît stăpînu-său, rămase, în vreme ce cavalerul făcea un pas înapoi.

— Mai stați puțin, domnule, vă asigur că acesta e mai puțin îngrozitor decît s-ar fi crezut. O ! ba dimpotrivă, e fermecător. Uitați-vă puțin, domnule, uitați-vă.

Agénor se apropie.

— Ai dreptate, zise el, e nemaipomenit, și glezna e de o perfecțiune încîntătoare. O ! sînt niște țigani de neam bun.

Bătrîna se duse să înmoaie, într-o apă limpede cum e cristalul, ce se prelingea în picături de diamante pe o stîncă, o pînză din cele mai fine cu care se apucă să-i spele piciorul tovarăşei sale.

Apoi scotoci în lădiţa încrustată cu aur şi scoase de acolo nişte parfumuri cu care frecă piciorul ce stîrnea admiraţia şi mai cu seamă uimirea celor doi călători.

— Parfumuri ! Alifii ! Vedeţi, domnule, vedeţi ? strigă Musaron.

— Ce vrea să zică asta ? murmură Agénor care o vedea pe ţigancă dînd la iveală un al doilea picior nu mai puţin alb şi nu mai puţin delicat decît cel dintîi.

— Domnule, spuse Musaron, e toaleta reginei ţiganilor, şi ia uitaţi-vă, acum o dezbracă.

Într-adevăr, ţiganca, după ce spălase,. şterse şi parfumase al doilea picior aşa cum făcuse cu primul, trecu la văl pe care îl desprinse cu o deosebită grijă şi cu o nespusă expresie de respect.

Vălul, căzînd, în loc să dea la iveală zbîrciturile unei centenare, aşa cum prezisese Musaron, descoperi un chip fermecător, cu ochi negri, cu pielea colorată, cu nasul coroiat aşa cum arată cel mai curat tip iberic, şi cei doi călători putură recunoaşte o femeie de douăzeci şi şase sau douăzeci şi opt de ani, strălucind de o uimitoare frumuseţe.

Pe cînd cei doi spectatori erau cufundaţi în extaz, ţiganca bătrînă întinse pe jos un covoraş din păr de cămilă care, deşi lung de vreo zece picioare, ar fi trecut prin inelul unei tinere fete ; era lucrat dintr-o ţesătură al cărei secret nu-l aveau decît arabii pe vremea aceea şi care se fabrica din părul unui pui de cămilă născut mort. Atunci, prima ţigancă îşi puse amîndouă picioarele goale pe acel splendid covoraş, în vreme ce, terminînd cu scoaterea vălului ce-i acoperea celei tinere faţa, bătrîna ţigancă se pregătea să-i desprindă vălul cei acoperea pieptul.

Atîta timp cît această din urmă ţesătură fu la locul ei, Musaron îşi reţinu răsuflarea, însă după ce căzu, el nu se putu opri să nu scoată un strigăt de admiraţie.

La acest strigăt, care fără îndoială fusese auzit de cele două femei, lumina se stinse şi întunericul cel mai adînc învălui peştera, înecînd în adîncurile ei, asemănătoare cu acelea ale uitării, realitatea scenei misterioase.

Musaron simți că stăpînu-său îi repezea prin întuneric o puternică lovitură de picior care, datorită manevrei dibace, executată la timp din partea sa, nimeri în perete, fiind însoțită de această energică mustrare :

— Dobitocule !

Musaron înțelese sau crezu că înțelege că aceasta era în același timp porunca să plece la culcușul lui și pedeapsa pentru indiscreția de care dăduse dovadă.

Se duse deci să se întindă înfășurat în manta, pe patul de frunze pregătit prin grija lui. După cinci minute și cînd fu absolut sigur că lumina nu avea să se mai aprindă, Agénor se duse să se întindă lîngă el.

Musaron se gîndi că acum era momentul să facă să i se ierte greșeala dîndu-și la iveală agerimea minții.

— Iată cum s-au petrecut lucrurile, zise el, răspunzînd cu glas tare la ceea ce fără îndoială că Agénor își zicea în sinea lui ; ele urmau desigur pe partea cealaltă a muntelui o potecă paralelă cu a noastră, și vor fi găsit pe celălalt versant deschizătura paralelă cu aceea a peșterii unde ne aflăm noi ; aceasta este închisă prin mijloc de o stîncă, pe care capriciile naturii sau vreo fantezie de-a oamenilor o va fi așezat unde se află acum ca un uriaș perete despărțitor.

— Dobitocule ! se mulțumi să spună pentru a doua oară Agénor.

Totuși, întrucît această a doua apostrofare fu rostită pe un ton mai blînd, scutierul văzu în aceasta o îmbunătățire.

— Acum, urmă el folosindu-se de tactul lui care nu dădea niciodată greș, cine erau femeile acelea ? Niște țigănci, fără îndoială. Ah ! da ; însă cum se explică parfumurile, alifiile, picioarele acelea goale atît de albe, chipul atît de frumos și pieptul acela desigur atît de minunat pe care era să-l vedem — cînd — neghiob ce sînt!...

Musaron își dădu o palmă puternică peste unul din obraji.

Agénor nu se putu opri să nu rîdă, Musaron îi auzi.

— Regina țiganilor ! urmă el din ce în ce mai mulțumit de sine. Nu-mi prea vine a crede, deși nu văd altă explicație acelei apariții curat ca din basme, pe care am făcut-o să dispară din prostia mea... O ! Dobitoc ce sînt !

Și își dădu o a doua palmă peste celălalt obraz.

Agénor înțelese că Musaron, tot atît de curios ca și el, era cuprins de o adevărată căință și își aduse aminte că Evanghelia nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui.

Dealtfel, repararea era îndestulătoare din moment ce Musaron ajunsese să-și dea singur, din chibzuială, calificativul pe care i-l dăduse stăpînu-său din mînie.

— Ce credeți despre cele două femei, domnule ? îndrăzni în cele din urmă Musaron.

— Gîndesc că veșmintele acelea murdare pe care le dezbrăca cea mai tînără din amîndouă nu se potrivesc deloc cu frumusețea strălucitoare pe care noi din păcate abia am întrezărit-o.

Musaron scoase un oftat adînc.

— Și, urmă Agénor, alifiile și parfumurile din cutie se potriveau încă și mai puțin cu veșmintele murdare, ceea ce face să cred...

Agénor se opri.

— O ! ce credeți, domnule ? întrebă Musaron. Mărturisesc că mi-ar părea foarte bine să am, în această împrejurare, părerea unui cavaler atît de luminat ca dumneavoastră.

— Ceea ce mă face să cred — continuă Agénor, cedînd ademenirii laudei, fără să-și dea seama, întocmai ca jupînul Corb — că sînt două călătoare, din care una e bogată și de neam mare, ce se duce în vreun oraș îndepărtat ; călătoarea bogată și de neam mare a luat această deghizare și a închipuit acest șiretlic ca să nu ispitească lăcomia pungașilor și desfrîul soldaților.

— Stați puțin, domnule, stați puțin, urmă Musaron, reluînd în dialogul dintre ei locul pe care avea obiceiul să-l păstreze ; s-ar putea să fie una din acele femei pe care le vînd țiganii și de a căror frumusețe au mare grijă așa cum geambașii țesală și împodobesc caii de preț pe care îi poartă din oraș în oraș.

Hotărît lucru, Musaron avea în seara aceea inițiativa gîndirii și izbînda raționamentului. Astfel că Agénor depuse armele, lăsînd să se înțeleagă prin tăcerea lui că se recunoștea bătut.

Adevărul este că Agénor — așa cum trebuie să fie orice tînăr de douăzeci și cinci de ani, chiar dacă ar avea o dragoste în adîncul inimii — fermecat de vederea unui picior drăguț și a unui chip încîntător, se închise în sinea lui, destul de nemulțumit sufletește. Căci părerea iste-

ţului Musaron putea să aibă un sîmbure de adevăr, iar frumoasa misterioasă să nu fie altcineva decît o aventurieră care bătea drumurile în anturajul unei trupe de ţigani, dansînd minunat, cu fermecătoarele ei picioruşe albe şi delicate, dansul ouălor sau dansul frînghiei.

Un singur lucru venea să combată această probabilitate : respectul bărbaţilor şi al femeii pentru necunoscută. Însă Musaron, prin acea argumentare a cărei logică îl scotea din fire pe cavaler, reamintise unele exemple de măscărici foarte respectuoşi faţă de maimuţa favorită a trupei sau faţă de actorul principal care cîştiga hrana tuturor.

Cavalerul pluti dezgustat pe valul îndoielii, pînă cînd somnul, odihnitorul tovarăş al oboselii, veni să-i răpească facultatea de a gîndi de care se folosea fără cumpătare de o bună bucată de vreme.

Către orele patru dimineaţa, primele raze ale zilei veniră să întindă o manta violetă pe pereţii peşterii, şi la lumina lor Musaron se trezi.

Musaron îşi trezi stăpînul.

Agénor deschise ochii, îşi adună gîndurile şi alergă la crăpătura stîncii.

Dar Musaron clătină din cap, ceea ce însemna că făcuse şi el mai înainte acelaşi lucru.

— Nu mai e nimeni, murmură el, nu mai e nimeni.

Într-adevăr, era destulă lumină în peştera vecină, expusă razelor soarelui ce răsărea, pentru ca să se poată distinge totul : peştera era pustie.

Ţiganca, mai matinală decît cavalerul, o luase din loc cu oamenii ei ; lăditţă, alifii, parfumuri, totul dispăruse.

Musaron întotdeauna preocupat de partea materială propuse să ia o gustare ; dar mai înainte de a fi înşirat avantajele propunerii sale, urcase creasta muntelui, şi de la înălţimea unde era cocoţat ca o pasăre de pradă, putea să descopere linia şerpuitoare a muntelui şi întinderile sinilii ale văii.

Pe un fel de podiş, cam la vreo trei sferturi de leghe de înălţimea unde se găsea Agénor, se putea observa — cu ochii pasării al cărei loc îl ţinea — un măgar pe care era suită o persoană, pe cînd celelalte trei mergeau pe jos.

Cele trei persoane care, în ciuda distanţei, se înfăţişară lui Agénor cu oarecare exactitate, nu puteau să fie altele decît cei patru ţigani care, luînd-o pe drumul pe

care cei doi călători veniseră în ajun, păreau să urmeze poteca pe care Musaron o indicase ca ducînd spre Soría.

— Haide, haide, Musaron ! strigă el, încălecarea şi să pornim ! Sînt păsările noastre de noapte, să le vedem şi penele din timpul zilei.

Musaron, care simţea în sinea lui că avea multe lucruri de îndreptat, îi aduse cavalerului calul înşeuat, încălecă pe al lui şi-l urmă în tăcere pe Agénor care porni la galop.

Într-o jumătate de oră amîndoi se aflau la trei sute de paşi de ţigani, pe care îi ascundea deocamdată un pîlc de copaci.

XXXV

REGINA ŢIGANILOR

În două sau trei rînduri ţiganii se uitară înapoi, ceea ce dovedea că dacă ei fuseseră văzuţi de cei doi călători, şi aceştia fuseseră văzuţi la rîndul lor ; aceasta îl făcuse pe Musaron să emită părerea, însă cu o sfială care nu-i prea stătea în obicei, că de îndată ce vor fi cotit după pîlcul de copaci, nu aveau să mai vadă mica trupă, deoarece va fi dispărut pe vreun drum cunoscut numai de ea.

Musaron nu se afla într-o zi bună în privinţa presupunerilor căci, după ce trecuseră de copaci, îi văzură din nou pe ţigani care, în aparenţă cel puţin, îşi vedeau liniştiţi de drum.

Totuşi Agénor băgă de seamă că se operase o schimbare : femeia pe care o văzuse din depărtare călărind pe măgar şi despre care nu se mai îndoia că n-ar fi femeia cu picioare albe şi cu chip frumos, femeia aceea mergea pe jos, împreună cu tovarăşii ei, fără să pară cu nimic deosebită de ei atît în privinţa ţinutei cît şi a umbletului.

— Hei ! strigă Agénor, hei ! oameni buni !

Bărbaţii se întoarseră, şi cavalerul băgă de seamă că duseseră mîna la brîu, unde le atîrna cîte un cuţit lung.

— Monseniore, zise Musaron mereu prevăzător, aţi văzut ?

— Destul de bine, răspunse Agénor.

Apoi, revenind la ţigani :

— O ! o ! zise el, n-aveți de ce vă teme. Am venit cu gînduri prietenești, și îmi pare bine că pot să v-o spun în treacăt, vitejii mei. Dacă ar fi altfel, cuțitele voastre ar fi niște neînsemnate arme de atac împotriva platoșei și scutului meu ; și tot atît de neînsemnate arme de apărare împotriva lanciei și spadei mele. Acum, după ce v-am spus despre ce este vorba, vă întreb încotro mergeți?

Unul din cei doi bărbați încruntă din sprîncene și deschise gura spre a răspunde cu vreo vorbă aspră ; însă celălalt îl opri numaidecît și, dimpotrivă, răspunse politicos :

— Nu cumva pentru a vă arăta drumul vreți să ne urmați, seniore ?

— Negreșit, răspunse Agénor, fără a mai pune la socoteală dorința ce o avem de a fi onorați de tovărășia voastră.

Musaron făcu o strîmbătură plină de înțeles.

— Ei bine, seniore, răspunse țiganul cel politicos, mergem la Soría.

— Mulțumesc, văd că se potrivește de minune : tot la Soría mergem și noi.

— Din păcate, spuse țiganul, Senioriile Voastre merg prea repede pentru niște sărmani drumeți ca noi.

— Am auzit spunîndu-se, răspunse Agénor, că bărbații din neamul vostru pot să se ia la întrecere cu cei mai iuți cai.

— Se poate, reluă țiganul ; însă nu atunci cînd au cu ei două femei bătrîne.

Agénor și Musaron schimbară între ei o privire pe care Musaron o însoți cu o strîmbătură din nas.

— E adevărat, zise Agénor, și mai călătoriți și cu mijloace atît de sărăcăcioase. Femeile ce vă însoțesc cum pot îndura o asemenea oboseală ?

— Sînt obișnuite, senor, și încă de multă vreme, căci sînt mamele noastre ; noi țiganii ne naștem în durere.

— Sînt mamele voastre ? spuse Agénor, bietele femei!

O clipă cavalerul se temu ca nu cumva frumoasa țigancă să n-o fi luat pe alt drum ; dar aproape numaidecît se gîndi la femeia pe care o văzuse urcată pe măgar și care nu coborîse decît după ce-l zărise pe el. Animalul pe care călărea nu era prea arătos, însă era destul de bun ca să cruțe piciorușele acelea delicate și parfumate pe care le văzuse în ajun.

Se apropie de femei, dar acestea iuțiră pasul.

— Una din mamele voastre să urce pe măgar, cealaltă va urca pe crupa calului meu, zise Agénor.

— Măgarul e încărcat cu boarfele noastre, spuse ţiganul, ba încă şi atîta e destul pentru el. Cît despre calul vostru, señor, excelenţa voastră vrea să glumească, desigur, căci el este un animal prea nobil şi prea chipeş pentru o biată ţigancă bătrînă.

În timpul acesta Agénor le măsura din cap pînă-n picioare pe cele două femei, şi în picioarele sprintene ale uneia din ele recunoscu încălţămintea din piele de căprioară pe care o remarcase în ajun.

„Ea este !“ murmură el, sigur de astă dată că nu se mai înşeală.

— Haide, haide, măicuţă cu văl albastru, primeşte propunerea pe care ţi-o fac : urcă înapoia mea pe crupa calului ; şi dacă măgarul poartă o povară îndestulătoare, atunci însoţitoarea dumitale are să urce înapoia scutierului meu.

— Mulţumesc, señor, răspunse ţiganca cu un glas a cărui armonie făcu să dispară ultimele îndoieli ce puteau să mai rămînă în mintea cavalerului.

— Într-adevăr, zise Agénor cu un accent de ironie care le făcu pe cele două femei să tresară, iar pe cei doi bărbaţi să ducă mîinile la cuţite, într-adevăr, iată un glas destul de plăcut pentru o bătrînă.

— Señor !... spuse cu o voce plină de mînie ţiganul care nu vorbise încă.

— O ! să nu ne supărăm, urmă liniştit Agénor. Dacă ghicesc după glas că tovarăşa voastră e tînără, după grosimea vălului ghicesc că e frumoasă, asta nu înseamnă că nu aveţi de ce să umblaţi la cuţite.

Cei doi bărbaţi făcură un pas înainte ca pentru a-şi ocroti tovarăşa.

— Opriţi-vă ! spuse pe un ton poruncitor tînăra femeie.

Cei doi bărbaţi se opriră.

— Aveţi dreptate, señor, zise ea. Sînt tînără şi, cine ştie, poate că sînt chiar şi frumoasă. Dar vă întreb, cu ce v-ar putea interesa acest lucru, şi pentru ce mi-aţi stingheri călătoria dacă aş avea cu douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani mai puţin decît par !

Agénor rămăsese nemişcat auzind accentele acelei voci care dădea la iveală femeia educată, obişnuită să porun-

cească. În felul acesta, educaţia şi caracterul necunoscutei erau în deplină armonie cu frumuseţea ei.

— Señora, se bîigui tînărul, nu v-aţi înşelat ; sînt cavaler.

— Sînteţi cavaler, foarte bine ; însă eu nu sînt o señora, sînt o biată ţigancă, doar mai puţin urîtă poate decît femeile de teapa mea.

Agénor făcu un gest de neîncredere.

— Aţi văzut vreodată soţii de seniori călătorind pe jos ? întrebă necunoscuta.

— O ! Acesta e un motiv cam şubred, răspunse Agénor, căci acum cîteva clipe eraţi pe măgar.

— E drept, răspunse tînăra femeie, dar cel puţin trebuie să recunoaşteţi că veşmintele mele nu sînt ale unei doamne din lumea mare.

— Doamnele din lumea mare se deghizează uneori, atunci cînd femeile din lumea mare au interes să fie luate drept femei din popor.

— Credeţi că o femeie de lume, obişnuită cu mătasea şi catifeaua, se învoieşte să-şi vîre picioarele într-o încălţăminte ca asta ?

Şi îşi arătă ghetele din piele de căprioară.

— Orice încălţăminte se scoate seara ; şi piciorul delicat, obosit de mersul zilei, se destinde parfumîndu-se.

Dacă femeia ar fi avut vălul ridicat, Agénor ar fi putut vedea cum îi urcă sîngele în obraji şi cum îi străluceşte ca un sîmbure de purpură focul din priviri.

— Parfumuri, murmură ea privindu-şi tovarăşa cu îngrijorare, în vreme ce Musaron, care nu pierduse un cuvînt din convorbire, zîmbea pe ascuns.

Agénor nu încercă să o tulbure mai mult.

— Doamnă, zise el, un parfum foarte plăcut se răspîndeşte din persoana voastră ; asta am vrut să spun şi nu altceva.

— Mulţumesc de compliment, seniore cavaler. Dar pentru că asta voiaţi să-mi spuneţi şi nu altceva, trebuie să fiţi mulţumit că mi-aţi spus-o şi gata.

— Asta înseamnă că îmi porunciţi să mă retrag, nu-i aşa, doamnă ?

— Asta vrea să spună că te recunosc drept un francez, după accentul dumitale, seniore, şi mai ales după aluziile dumitale. Or, e primejdios să călătoreşti cu francezii, cînd nu eşti decît o biată femeie tînără, foarte simţitoare la amabilităţi.

— Aşadar, stăruiţi să mă despart de dumneavoastră ?

— Da, seniore, spre marea mea părere de rău, însă stărui.

Cei doi slujitori, auzind răspunsul stăpînei lor, părură gata să susţină această stăruinţă.

— Vă voi asculta, señora, zise Agénor ; vă rog să mă credeţi că nu din pricina aerului ameninţător al celor doi însoţitori ai voştri, pe care aş vrea să-i întîlnesc într-o tovărăşie mai puţin plăcută decît a voastră ca să-i învăţ să nu mai umble tot mereu la cuţite, ci din pricina tainei de care vă înconjuraţi şi care slujeşte fără îndoială vreun interes pe care nu vreau să-l împiedic.

— Nu-mi împiedici nici un plan, nici nu rişti să lămureşti vreo taină, ţi-o jur, spuse călătoarea.

— Destul, doamnă, zise Agénor ; dealtfel, adăugă el supărat oarecum de puţinul efect pe care-l produsese înfăţişarea lui, dealtfel încetineala mersului vostru m-ar împiedica să ajung atît de repede pe cît e nevoie s-o fac, la curtea regelui don Pedro.

— A ! te duci la regele don Pedro ? întrebă cu vioiciune tînăra femeie.

— Chiar din momentul de faţă ; şi îmi iau rămas bun, făcînd cele mai bune urări amabilei voastre persoane.

Tînăra femeie păru să ia o hotărîre bruscă şi îşi ridică vălul.

Acest deghizaj grosolan făcea, dacă lucrul era cu putinţă, să reiasă şi mai mult la iveală frumuseţea chipului şi eleganţa trăsăturilor ei ; privirea ei era mîngîietoare, iar gura zîmbitoare.

Agénor îşi opri calul care şi făcuse un pas înainte.

— Haide, seniore, zise ea, se vede bine că eşti un cavaler delicat şi discret ; căci ai ghicit poate cine sînt, şi totuşi nu m-ai persecutat, cum ar fi făcut altul în locul dumitale.

— N-am ghicit cine sînteţi, doamnă, însă am ghicit cine nu eraţi.

— Ei bine ! senior cavaler, pentru că eşti atît de curtenitor, spuse frumoasa călătoare, am să-ţi povestesc tot adevărul.

La aceste cuvinte, cei doi slujitori se uitară cu uimire unul la altul ; dar continuînd să zîmbească, falsa ţigancă urmă :

— Sînt soţia unui ofiţer al regelui don Pedro ; fiind despărţită de aproape un an de soţul meu, care l-a urmat

pe prinţ în Franţa, încerc să-l întîlnesc la Soría : or, dumneata ştii că întreaga regiune e bîntuită de soldaţii celor două partide, şi aş deveni o pradă importantă pentru oamenii pretendentului ; aşa că m-am folosit de această deghizare spre a scăpa de ei, pînă cînd îmi voi fi întîlnit soţul, şi după ce voi fi ajuns la el, soţul va putea să mă apere.

— Perfect, făcu Agénor convins de astă dată de sinceritatea tinereï femei. Ei bine ! señora, v-aş fi oferit serviciile mele, dacă n-ar fi la mijloc importanţa misiunii mele care îmi porunceşte cea mai mare grabă.

— Ascultă, domnule, zise frumoasa călătoare ; acum cînd ştii cine sînt iar eu ştiu cine eşti dumneata, voi merge cît de repede vei vrea, dacă-mi vei îngădui să mă pun sub ocrotirea dumitale şi să călătoresc cu escorta dumitale.

— Ah ! ah ! zise Agénor ; aşadar v-aţi schimbat părerea, doamnă ?

— Da, seniore. M-am gîndit că aş putea să întîlnesc nişte oameni tot atît de pătrunzători dar mai puţin curtenitori decît dumneata.

— Atunci cum vom face, doamnă ? Numai dacă aţi primi propunerea ce v-am făcut-o la început.

— O ! nu-mi judeca animalul după înfăţişare ; aşa umil cum e, măgarul meu este de rasă, ca şi calul dumitale ; provine din grajdurile regelui don Pedro şi ar putea să se ia la întrecere cu cel mai iute bidiviu.

— Dar oamenii dumneavoastră, doamnă ?

— Scutierul dumitale nu o poate lua pe doica mea pe crupă ? Oamenii mei ne vor urma pe jos.

— Cel mai bine ar fi, doamnă, să le lăsaţi măgarul celor doi slujitori care-l vor folosi rînd pe rînd, doica voastră să urce înapoia scutierului meu, după cum spuneţi, iar dumneavoastră înapoia mea, după cum vă propun ; în felul acesta, toată lumea ar fi mulţumită.

— Atunci fie cum zici dumneata, încuviinţă doamna.

Şi într-adevăr, aproape numaidecît, cu uşurinţa unei păsări, frumoasa călătoare sări pe crupa calului lui Agénor.

Cei doi bărbaţi o aşezară la rîndul ei pe doică înapoia lui Musaron, care nu mai rîdea.

Unul din cei doi bărbaţi încălecă pe măgar, celălalt îl apucă de-o parte a şeii, din care îşi făcu un sprijin, şi întreaga trupă porni într-un trap întins.

XXXVI

CUM AU FĂCUT DRUMUL ÎMPREUNĂ AGÉNOR ŞI CĂLĂTOAREA NECUNOSCUTĂ ŞI DESPRE CE AU VORBIT ÎN TIMPUL CĂLĂTORIEI

Este destul de greu pentru două fiinţe tinere, frumoase, spirituale, care se ţin îmbrăţişate şi au parte pe acelaşi cal de zdruncinăturile şi neregularităţile drumului, este destul de greu, zic, să nu intre într-o discuţie mai intimă.

Tînăra începu prin a pune întrebări ; avea dreptul în calitatea ei de femeie.

— Aşadar, senior cavaler, zise ea, am ghicit bine că eşti francez ?

— Da, doamnă.

— Şi mergi la Soría ?

— O ! Asta n-aţi ghicit-o, v-am spus-o eu.

— Fie... Să-ţi oferi serviciile regelui don Pedro, nu-i aşa ?

Agénor chibzui, înainte de a răspunde categoric la această întrebare, că o conducea pe femeie pînă la Soría, că avea să-l vadă pe rege înaintea ei şi că prin urmare nu avea să se teamă de indiscreţia ei ; dealtfel, avea destule de spus înainte de a spune adevărul.

— Doamnă, spuse el, de data asta vă înşelaţi ; nu mă duc să-mi ofer serviciile regelui don Pedro, avînd în vedere că aparţin regelui Henric de Transtamare, sau mai degrabă conetabilului Bertrand Dugueselin, şi merg să-i duc regelui învins propuneri de pace.

— Regelui învins ! exclamă tînăra cu un accent trufaş, pe care şi-l înfrînă numaidecît şi-l transformă în surpriză.

— Fără îndoială, învins, răspunse Agénor, deoarece concurentul este încoronat rege în locul său.

— Ah ! aşa e, spuse cu nepăsare tînăra. Aşadar, mergi să-i duci regelui învins propuneri de pace ?

— Pe care ar face bine să le primească, urmă Agénor, căci cauza lui e pierdută.

— Crezi ?

— Sînt sigur.

— Pentru ce ?

— Pentru că fiind înconjurat de oameni răi şi mai cu seamă de sfetnici răi, e cu neputinţă să mai reziste.

— Înconjurat de oameni răi ?

— Negreşit : supuşi, prieteni, metresă, toţi îl jefuiesc şi îl împing la rău.

— Aşa că supuşii ?...

— Îl părăsesc.

— Prietenii ?...

— Îl jefuiesc.

— Şi metresa ?... întrebă cu oarecare şovăială tînăra femeie.

— Metresa îl împinge la rău, răspunse Agénor.

Tînăra încruntă din sprîncene şi ceva ca un nor îi trecu peste frunte.

— Desigur că vrei să vorbeşti de maură, spuse ea.

— De care maură ?

— Noua pasiune a regelui.

— Ce-aţi spus ? întrebă Agénor la rîndu-i, cu o privire scînteietoare.

— N-ai auzit oare spunîndu-se, întrebă tînăra, că regele don Pedro e îndrăgostit nebuneşte de fiica maurului Mothril ?

— De Aissa ! exclamă cavalerul.

— O cunoşti ?

— Fără îndoială.

— Atunci cum se poate să nu ştii că ticălosul de păgîn e pe cale s-o împingă în patul regelui ?

— O clipă ! izbucni cavalerul întorcîndu-se palid ca un mort spre tovarăşa lui ; o clipă, să nu vorbiţi astfel despre Aissa, dacă nu vreţi ca prietenia noastră să moară înainte de a se fi născut.

— Dar cum vrei să vorbesc altfel, seniore cînd îţi spun adevărul ? Maura este sau va ajunge metresa recunoscută a regelui, pentru că o însoţeşte peste tot, merge pe lîngă portiera litierei sale, îi dă concerte, serbări şi îşi aduce curtenii la ea.

— Ştiţi asta ? întrebă Agénor tremurînd, căci îşi amintea ce-i spusese primarul lui Musaron. E deci adevărat că don Pedro călătoreşte în preajma Aissei ?

— Ştiu multe lucruri, senior cavaler, spuse frumoasa călătoare, căci noi care facem parte din casa regelui aflăm repede veştile.

— Oh ! doamnă, doamnă, îmi străpungeţi inima ! zise cu tristeţe Agénor, la care tinereţea îşi deschidea întreaga ei floare, ce se compune din două dintre substanţele cele mai delicate ale sufletului, credulitatea faţă de cele auzite, naivitatea în ceea ce vorbea.

— Eu îţi străpung inima ! întrebă călătoarea cu uimire. O cunoşti oare pe femeia aceea ?

— Vai ! o iubesc la nebunie, doamnă ! spuse cavalerul.

Tînăra făcu un gest de compătimire.

— Dar ea, oare ea nu te iubeşte ?

— Zicea că mă iubeşte. O ! cu siguranţă că trădătorul acela de Mothril s-a folosit faţă de ea de forţă sau de vrăjitorie !

— E un mare ticălos care i-a făcut mult rău regelui, spuse cu răceală tînăra. Dar în ce scop crezi că face el toate astea ?

— E foarte simplu : vrea s-o înlocuiască pe doña Maria Padilla.

— Aşadar asta e şi părerea dumitale ?

— Desigur, doamnă.

— Dar, reluă călătoarea, se zice că doña Maria e foarte îndrăgostită de rege. Crezi că îngăduie ea ca don Pedro s-o părăsească astfel ?

— E femeie, e slabă şi va muri, cum a murit doña Bianca. Numai că moartea uneia a fost un asasinat, pe cînd moartea celeilalte va fi o ispăşire.

— O ispăşire !... Aşadar, după dumneata, Maria Padilla are ceva de ispăşit ?

— Nu vorbesc de la mine, doamnă ; repet ce spune lumea.

— Atunci crezi că Maria Padilla nu va fi plînsă aşa cum a fost plînsă Blanche de Bourbon ?

— Desigur că nu ; deşi, după ce vor fi moarte amîndouă, se prea poate să se dezvăluie că metresa să fi fost tot atît de nenorocită ca şi soţia.

— Atunci dumneata o vei plînge ?

— Da, cu toate că eu ar trebui s-o plîng mai puţin decît oricine.

— Şi pentru ce ? întrebă tînăra aţintind asupra lui Agénor ochii ei mari şi negri, cuprinşi de mirare.

— Pentru că se zice că ea l-a sfătuit pe rege să-l asasineze pe don Frederic, iar don Frederic era prietenul meu.

— Nu cumva dumneata eşti cavalerul francez căruia îi dăduse întîlnire don Frederic ?

— Da, şi căruia cîinele i-a adus capul stăpînului său.

— Cavalere ! cavalere ! exclamă tînăra apucîndu-i mîna lui Agénor, ascultă ce-ţi spun : pe mîntuirea sufletului ei, pe partea de paradis pe care speră s-o aibă Maria Padilla, nu ea i-a dat acel sfat, ci Mothril.

— Însă a ştiut că omorul se va săvîrşi, şi cu toate astea nu s-a împotrivit.

Călătoarea tăcu.

— Asta e de ajuns ca Dumnezeu s-o pedepsească, spuse Agénor, sau mai degrabă va fi pedepsită chiar de don Pedro. Cine ştie dacă nu cumva sîngele fratelui său a trecut între el şi femeia aceea, deoarece o iubeşte mai puţin.

— Poate că ai dreptate, spuse necunoscuta cu un glas răsunător ; însă răbdare ! Are să se termine o dată şi asta !

— Se pare că-l urîţi pe Mothril, doamnă.

— De moarte.

— Ce v-a făcut ?

— Mi-a făcut ce a făcut oricărui spaniol : l-a îndepărtat pe rege de poporul său.

— Femeile nutresc rareori faţă de un bărbat, pentru o cauză politică, o ură ca aceea pe care păreţi să o nutriţi faţă de Mothril.

— Asta deoarece chiar eu am să mă plîng de el ; de o lună de zile mă împiedică să mă duc să-mi întîlnesc soţul.

— Cum aşa ?

— A stabilit în jurul regelui don Pedro o supraveghere atît de mare, încît nici un mesaj sau nici un mesager nu ajunge pînă la el şi nici pînă la cei ce-l slujesc. Eu am trimis soţului meu doi curieri care nu s-au mai înapoiat ; astfel că nu ştiu dacă voi putea să intru la Soría şi dacă însuşi dumneata...

— O ! eu voi intra, căci eu vin ca sol.

Tînăra clătină ironic din cap.

— Vei intra dacă vrea el, spuse ea cu o voce aspră, înflăcărată de o puternică emoţie lăuntrică.

Agénor întinse mîna şi îi arătă inelul pe care i-l dăduse Henric de Transtamare.

— Iată talismanul meu, spuse el.

Era un inel de smarald a cărui piatră se găsea prinsă între doi E împletiţi.

— Da, într-adevăr, spuse tînăra femeie, poate vei reuşi să forţezi gărzile.

— Dacă voi reuşi să forţez gărzile, veţi reuşi şi dumneavoastră, căci faceţi parte din suita mea şi vă vor respecta.

— Îmi făgăduieşti deci că dacă vei intra dumneata, voi intra şi eu cu dumneata ?

— V-o jur, pe cinstea mea de cavaler.

— Ei bine ! Eu te conjur, în schimbul acestui jurămînt, să-mi spui ce ai dori mai mult în momentul de faţă!

— Vai ! ce doresc eu, nu-mi puteţi da.

— Spune totuşi, n-are importanţă !

— Aş vrea s-o revăd pe Aissa şi să-i vorbesc.

— Dacă voi intra în oraş, ai s-o vezi şi ai să-i vorbeşti.

— Mulţumesc ! O ! v-aş fi nespus de recunoscător !

— Cine îţi poate spune dacă dumneata n-ai făcut mai mult decît mine ?

— Totuşi, îmi redaţi viaţa.

— Iar dumneata îmi vei fi redat mai mult decît viaţa, spuse tînăra cu un zîmbet ciudat.

Şi cum după schimbul de mărturisiri şi după ratificarea tratatului de alianţă ajunseseră în satul unde trebuiau să se oprească, frumoasa călătoare sări cu sprinteneală de pe calul lui Agénor ; şi întrucît ar fi părut cam nepotrivită această tovărăşie între creştini şi ţigani, se înţeleseră să se întîlnească din nou a doua zi pe drum, la o leghe depărtare de sat.

XXXVII

PAJUL

A doua zi, deşi cavalerul se sculă destul de dimineaţă, el fu acela care-i găsi pe ţigani luînd gustarea de dimineaţă lîngă o fîntînă, la o leghe dincolo de sat, adică la distanţa la care se înţeleseseră.

Luară aceleași măsuri ca în ajun și porniră la drum în aceeași ordine.

Ziua se petrecu în convorbiri, la care Musaron și doica luară parte activă. Totuși, oricît de amabile și variate ar fi fost discuțiile dintre aceste două personaje, vom renunța să le mai înșirăm. Cu toată iscusința lui, Musaron nu reuși să afle de la bătrînă decît ce spusese în ajun tînăra.

În sfîrșit începu să se zărească Soría.

— Doamnă, zise Agénor, iată orașul ; dacă vă gîndiți că maurul veghează așa cum mi-ați spus, să nu credeți că se mărginește la cîteva vizite la porți și la creneluri ; trebuie să fi trimis iscoade și prin cîmpie. Vă sfătuiesc ca de pe acum să vă luați măsuri de prevedere.

— Mă gîndeam și eu la același lucru, spuse tînăra privind în juru-i ca pentru a-și da seama mai bine de împrejurimi. Și dacă vrei să pornești înainte cu scutierul dumitale, în așa fel încît să nu mergeți prea repede, măsurile mele vor fi luate înainte de a trece un sfert de oră.

Agénor se supuse. Tînăra coborî, luînd-o cu ea pe doică în desimea unui tufiș, pe cînd cei doi însoțitori ai lor supravegheau drumul.

— Haide, haide, nu mai tot întoarce capul, domnule scutier, și imită discreția stăpînului dumitale, îi spuse doica lui Musaron, care semăna cu acei osîndiți ai lui Dante, al căror cap desprins din grumaji privește înapoi în vreme ce ei merg înainte.

Însă, cu tot îndemnul primit, Musaron nu se putea hotărî să-și întoarcă privirile în altă parte, atît de mult îl rodea curiozitatea.

Aceasta pentru că le văzuse pe cele două femei dispărînd, după cum am spus, într-un desiș de castani și stejari.

— Hotărît lucru, domnule, îi spuse el lui Agénor după ce rămase convins că privirile-i nu puteau străpunge vălul de verdeață cu care se acoperiseră cele două femei ; hotărît lucru, mi-e tare teamă că în loc să fie niște înalte doamne, după cum presupuneam la început, tovarășele noastre să nu fie decît niște țigănci.

Din nefericire pentru Musaron, nu aceasta era și părerea stăpînului său.

— Ești un flecar care profitînd de bunătatea mea, ți-ai cam luat nasul la purtare. Tacă-ți gura.

Musaron tăcu.

După cîteva minute de mers atît de încet încît abia făcuseră jumătate dintr-un sfert de leghe, auziră un strigăt strident şi prelung : doica striga după ei.

Se întoarseră şi văzură apropiindu-se un tînăr îmbrăcat după moda spaniolă, purtînd pe umărul stîng pelerinuţa pajului care se îngrijeşte de cai ; făcea semne cu mîna ca să fie aşteptat.

După cîteva clipe se afla lîngă ei.

— Seniore, iată-mă, îi zise lui Agénor, care foarte surprins o recunoscu pe tovarăşa lui de drum.

Părul ei negru era ascuns sub o perucă blondă, umerii săi lărgiţi sub pelerină păreau să aparţină unui tînăr plin de sănătate, umbletul îi era semeţ, ba chiar şi culoarea feţii părea mai oacheşă de cînd părul îşi schimbase culoarea.

— După cum vezi mi-am luat măsuri de prevedere, urmă tînărul şi socotesc că pajul dumitale va putea să intre fără greutate în oraş împreună cu dumneata.

Şi sări, cu uşurinţa pe care Agénor i-o cunoştea, înapoia lui Musaron.

— Dar doica ? întrebă tînărul.

— Are să rămînă în satul vecin, împreună cu cei doi scutieri ai mei, pînă va sosi clipa să-i chem lîngă mine.

— Atunci totul e bine ; să intrăm în oraş.

Musaron şi pajul o luară înaintea stăpînului, care se îndreptă spre poarta principală a Soríei, ce se zărea dincolo de o alee de copaci bătrîni.

Dar nu străbătuseră nici două treimi din această alee, că se văzură înconjuraţi de o trupă de mauri, trimişi în întîmpinarea lor de santinelele de pe metereze care îi zăriseră.

Îl întrebară pe Agénor de scopul călătoriei sale.

Abia declarase că acest scop era să aibă o întrevedere cu don Pedro, că trupa îşi strînse rîndurile şi îl conduse la guvernatorul porţii, un ofiţer ales chiar de Mothril.

— Vin, spuse Agénor interogat din nou, din partea conetabilului Bertrand Dugueselin spre a avea o întrevedere cu prinţul vostru.

La acest nume, pe care întreaga Spanie învăţase să-l respecte, ofiţerul păru îngrijorat.

— Şi cine sînt cei care vă însoţesc ? întrebă el.

— După cum vezi, scutierul şi pajul meu.

— Bine, rămîneţi aci, voi raporta seniorului Mothril despre cererea dumneavoastră.

— Fă ce vrei, spuse Agénor ; însă te previn că nici seniorului Mothril şi nici altcuiva nu-i voi vorbi decît numai regelui don Pedro ; dar bagă de seamă să nu lungeşti prea mult interogatoriul căci s-ar putea să mă supăr.

Ofiţerul se înclină.

— Sînteţi cavaler, zise el, şi în această calitate trebuie să ştiţi că dispoziţia unui şef e neînduplecată ; trebuie deci să execut ce mi s-a poruncit.

Apoi întorcîndu-se :

— Să fie anunţată Alteţa Sa primul ministru, că un străin cere să-i vorbească regelui din partea conetabilului Duguesclin.

Agénor îşi întoarse privirile spre paj, pe care-l văzu foarte palid şi foarte îngrijorat. Musaron, mai obişnuit cu aventurile, nu tremura pentru un asemenea fleác.

— Camarade, îi spuse el tinerei femei, iată cum o să-ţi reuşească măsurile de prevedere : vei fi recunoscut cu toată deghizarea dumitale şi noi vom fi spînzuraţi ca fiind complicii dumitale. Dar n-are importanţă, dacă aşa-i place stăpînului meu !

Necunoscutul zîmbi ; o clipă îi fusese de ajuns ca să-şi recapete prezenţa de spirit, ceea ce dovedea că nici ea nu prea era străină de primejdii.

Se aşeză deci la cîţiva paşi de Agénor şi păru cu totul nepăsătoare la cele ce aveau să se întîmple.

Călătorii, după ce străbătuseră două sau trei camere pline de gărzi şi de soldaţi, se găsiră la un moment dat într-unul din acele corpuri de gardă ce sînt vîrîte între pereţii unui turn ; o singură uşă ducea într-acolo.

Toate privirele erau aţintite spre uşa prin care, dintr-un moment în altul, se aşteptau să-l vadă intrînd pe Mothril.

Agénor continua să vorbească cu ofiţerul ; Musaron intră în vorbă cu cîţiva spanioli care-i povesteau despre conetabil şi despre prietenii lor aflaţi în slujba lui don Henric de Transtamare.

Pajul fu şi el înconjurat de pajii guvernatorului care-l plimbau de colo pînă colo ca pe un copil fără importanţă.

Numai Mauléon era supravegheat mai serios ; încă şi el, prin curtenia lui, îl liniştise cu totul pe ofiţer ; dealtfel ce putea face un singur om împotriva a două sute !

În momentul acela se auzi santinela chemînd la arme, iar strigătul : Mothril ! Mothril ! răsună pînă în fundul corpului de gardă.

Toţi se ridicară.

Agénor simţi cum îi trece un fel de fior prin vine, îşi coborî viziera şi prin grilajul de fier, îl căută din ochi pe tînărul paj pentru a-l îmbărbăta ; nu mai era acolo.

— Unde este oare călătoarea noastră ? îl întrebă Agénor în şoaptă pe Musaron.

Acesta răspunse în franţuzeşte cu cel mai mare calm :

— Seniore, vă mulţumeşte mult pentru serviciul ce i l-aţi adus de a o face să intre în Soría ; m-a însărcinat să vă spun că vă este cum nu se poate mai recunoscătoare şi că aveţi să vă daţi seama de asta în curînd.

— Ce tot spui acolo ? întrebă Agénor uimit.

— Ce m-a însărcinat ea să vă spun cînd a plecat.

— Cînd a plecat !

— Da, chiar aşa, cînd a plecat ? Un ţipar nu s-ar fi strecurat mai repede printre ochiurile năvodului decît a trecut ea printre gărzile postului de pază. I-am văzut de departe pana albă de la pălărie alergînd prin umbră, apoi, întrucît n-am mai revăzut-o de-atunci, presupun că a reuşit să scape.

— Domnul fie lăudat ! zise Agénor, dar să nu scoţi nici o vorbă.

Într-adevăr, în camerele vecine răsunau paşii unui mare număr de ostaşi.

Mothril intră grăbit.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă maurul, plimbînd în juru-i o privire limpede şi pătrunzătoare.

— Cavalerul acesta, spuse ofiţerul, trimis de seniorul Bertrand Duguesclin, conetabilul Franţei, vrea să-i vorbească regelui don Pedro.

Mothril se apropie de Agénor care, cu viziera lăsată, părea o statuie de fier.

— Priviţi, spuse Agénor scoţîndu-şi mănuşa de oţel şi arătînd inelul de smarald pe care i-l dăduse prinţul ca semn de recunoaştere.

— Ce e asta ? întrebă Mothril.

— Un inel de smarald care provine de la doña Eleonora, mama prinţului.

Mothril se înclină.

— Ce doriţi atunci ?

— Am să-i spun regelui.

— Doriți să o vedeți pe Alteța Sa ?

— Așa vreau.

— Vorbiți cu multă mîndrie, cavalere.

— Vorbesc în numele stăpînului meu, regele don Henric de Transtamare.

— Atunci veți aștepta în această fortăreață.

— Voi aștepta. Însă vă previn că nu voi aștepta multă vreme.

Mothril zîmbi ironic.

— Fie, seniore cavaler, zise el, așteptați deci.

Și ieși, după ce-l salutase pe Agénor, ai cărui ochi aruncau flăcări printre zăbrelele de fier ale căștii.

— Păziți-i bine, îi șopti Mothril ofițerului, sînt niște prizonieri importanți de care răspunzi cu capul.

— Ce să fac cu ei ?

— Am să-ți spun mîine. Deocamdată, să nu comunice cu nimeni. Ai înțeles ?

Ofițerul salută.

— Hotărît lucru, spuse Musaron cu cel mai mare calm, cred că sîntem pierduți și că această cutie de piatră ne va sluji drept sicriu.

— Ce strălucit prilej aveam să-l strîng de gît pe păgîn ! exclamă Agénor. Dacă n-aș fi fost ambasador ! murmură el.

— Neajunsul măririlor, spuse cu adîncă filozofie Musaron.

XXXVIII

RAMURA DE PORTOCAL

Agénor și scutierul său petrecură, în temnița vremelnică unde erau închiși, o noapte foarte proastă ; ofițerul, ascultînd de poruncile lui Mothril, nu se mai arătă.

Mothril socotea să revină a doua zi dimineața ; înștiințat chiar în momentul cînd se pregătea să-l însoțească pe regele don Pedro la o alergare de tauri, avea la dispoziție întreaga noapte spre a se gîndi ce avea de făcut ; apoi, dacă n-ar fi ajuns la nici o concluzie, un al doilea interogatoriu avea să hotărască soarta ambasadorului și a scutierului său.

Se mai putea chiar ca trimisul conetabilului să primească din partea lui Mothril încuviințarea să ajungă pînă la don Pedro ; însă în acest caz, însemna că Mothril, printr-un mijloc oarecare, ar fi pătruns scopul misiunii sale.

Marea taină a improvizatorilor în politică este în general să cunoască dinainte subiectul asupra cărora vor avea de improvizat.

Părăsindu-i pe cei doi prizonieri, Mothril porni deci spre arena, unde, după cum am spus, regele don Pedro dădea celor de la curtea sa spectacolul unei alergări de tauri. Acest spectacol, pe care regii îl dădeau de obicei ziua, avea loc de data asta noaptea, ceea ce îi sporea măreția ; trei mii de făclii de ceară parfumată luminau arena.

Aissa, așezată la dreapta regelui și înconjurată de curteni, care adorau în ea pe noua stea favorită, Aissa privea fără să vadă și asculta fără să audă.

Regele, posomorît și preocupat, cerceta fața tinerei fete pentru a citi în ea speranța ce i-o dădea neîncetat paloarea permanentă a frunții atît de neprihănite și nemișcarea monotonă a ochilor cu flăcări ascunse.

Don Pedro, cu inima lui neîmblînzită, cu temperamentul lui năvalnic, semăna cu un cal de luptă strîns în zăbale, a cărui nerăbdare izbucnește în tresăriri necunoscute de spectatorii care le caută în zadar pricina.

Apoi deodată fruntea i se întuneca.

Aceasta pentru că, în vreme ce o privea pe fata cu trăsături înghețate, se gîndea la focoasa metresă pe care o lăsase la Sevilla, la acea Maria Padilla, despre care Mothril spunea că este necredincioasă și schimbătoare ca norocul, și care prin tăcerea ei făcea plauzibile presupunerile lui Mothril ; regele simțea o îndoită suferință mai întîi din cauza răcelii prezente a Aissei și apoi datorită dragostei din trecut a doñei Maria.

Gîndindu-se la femeia aceea, pentru care avea o adorație atît de adîncă încît era pusă pe seama vrăjitoriei, un oftat amarnic îi ieșea din piept și făcea să se plece, așa cum face un vînt prevestitor de furtună, toate frunțile curtenilor atenți.

Tocmai într-unul din acele momente intră Mothril în loja regală și se asigură, printr-o aruncătură de ochi atotcuprinzătoare, de starea de spirit a celor de față.

Înțelese furtuna clocotitoare din inima lui don Pedro, ghici că pricina nu putea fi decît răceala Aissei, și în-

dreptă o privire de amenințare și de ură spre tînăra fată, care rămase la fel de neclintită, deși înțelesese destul de bine.

— Ah ! bine c-ai venit, Mothril, zise regele. Ai nimerit-o cam prost, căci mă plictisesc.

Intonația cu care fuseseră rostite aceste cuvinte le dădea aproape sonoritatea sălbatică a unui răcnet.

— Aduc vești Alteței Voastre, spuse Mothril.

— Importante ?

— Negreșit. Mi-aș deranja oare regele pentru niște fleacuri ?

— Atunci vorbește.

Ministrul se plecă la urechea lui don Pedro :

— E vorba de o solie pe care v-o trimit francezii.

— Vezi, Mothril, zise regele fără a părea să fi auzit ce-i spunea maurul, vezi cum se plictisește Aissa la curte. Într-adevăr, cred că ai face bine s-o trimiți pe această fată înapoi în țara ei din Africa, pe care o regretă atît de mult.

— Alteța Voastră se înșeală, spuse Mothril ; Aissa s-a născut la Granada și, necunoscîndu-și țara pe care n-a văzut-o niciodată, nu o poate regreta.

— Regretă oare ceva ? întrebă don Pedro pălind.

— Nu cred.

— Dar atunci cînd cineva nu regretă nimic, se poartă altfel. Vorbește, rîde, trăiește, ca orice fată la șaisprezece ani. Dar fata asta parcă ar fi moartă.

— Nimic nu este mai ponderat, după cum știți, sire, nimic nu este mai neprihănit și mai rezervat ca o fată din Orient ; fiindcă v-am spus, deși născută la Granada, ea este din cel mai curat sînge al Profetului; Aissa poartă pe frunte o coroană aspră — coroana nefericirii — ea nu poate avea deci acel zîmbet nestînjenit, acea veselie limbută a femeilor spaniole. Neauzind vreodată nici cum se rîde, nici cum trebuie să se vorbească, nu poate face ceea ce fac spaniolele, adică să stîrnească ecoul unui sunet pe care nu-l cunoaște.

Don Pedro își mușcă buzele și își aținti privirea arzătoare asupra Aissei.

— O zi nu schimbă o femeie, urmă Mothril, și cele care-și păstrează multă vreme demnitatea își păstrează multă vreme iubirea. Doña Maria aproape că vi s-a oferit, și după cum vedeți doña Maria v-a uitat.

În clipa în care Mothril rostea aceste cuvinte, o ramură de flori de portocal, aruncată de la galeriile de sus, căzu pe genunchii lui don Pedro, cu siguranța unei săgeți care-și atinge ținta.

Curtenii strigau că e obrăznicie, unii se aplecară înainte spre a vedea de unde venea obiectul.

Don Pedro luă ramura ; de ea era prins un bilet. Mothril făcu o mișcare pentru a pune mîna pe el ; însă don Pedro întinse mîna.

— Biletul îmi este adresat mie, nu dumitale.

La vederea scrisului scoase un mic țipăt ; la primele rînduri pe care le citi, fața i se lumină.

Mothril urmărea cu îngrijorare efectul celor scrise.

Deodată don Pedro se ridică.

Curtenii se ridicară, gata să-l însoțească pe rege.

— Rămîneți, spuse don Pedro ; spectacolul nu s-a terminat ; doresc să rămîneți.

Mothril, neștiind ce să creadă despre această întîmplare neașteptată, făcu un pas pentru a-și urma stăpînul.

— Rămîi ! spuse regele. E voia mea.

Mothril, înapoiat în lojă, se pierdu împreună cu cei de la curte în fel de fel de presupuneri în legătură cu acea întîmplare atît de ciudată.

Puse să-l caute în toate părțile pe autorul acelei îndrăznețe fapte ; însă cercetările rămaseră zadarnice.

Zeci de femei aveau în mînă ramuri de portocali și flori ; nimeni nu-i putu spune deci de unde plecase biletul acela.

Înapoindu-se la palat, Mothril o întrebă pe Aissa ; însă Aissa nu văzuse nimic, nu băgase de seamă nimic.

Încercă să pătrundă la don Pedro ; ușa era închisă pentru toată lumea.

Maurul petrecu o noapte groaznică ; pentru prima oară, un eveniment de cea mai mare importanță scăpa agerimii lui ; fără a putea să-și întemeieze această teamă pe nici o probabilitate, presimțirile îi spuneau că influența lui suferise o știrbire gravă.

Mothril nu închisese încă ochii, cînd don Pedro trimise să-l cheme ; fu introdus în apartamentele cele mai retrase ale palatului.

Don Pedro ieși din camera lui spre a veni în întîmpinarea ministrului și, ieșind, închise cu grijă ușa după el.

Regele era palid ca de obicei, dar nu necazurile îi dădeau această înfățișare de oboseală ; dimpotrivă, un zîm-

bet de mulţumire lăuntrică îi flutura pe buze, iar în privirea lui se vedea ceva mai blînd şi mai voios ca de obicei.

Se aşeză făcînd din cap un semn prietenesc lui Mothril şi cu toate astea maurul crezu că observă pe faţa lui o hotărîre ciudată privitoare la relaţiile dintre ei.

— Mothril, zise el, mi-ai vorbit ieri despre o solie trimisă de francezi.

— Da, monseniore, însă cum nu mi-aţi răspuns, n-am crezut de cuviinţă să mai stărui.

— Dealtfel, nu erai grăbit să-mi mărturiseşti. Nu-i aşa, reluă don Pedro, că ai pus să-i închidă astă-noapte în turnul de la Poarta-Joasă ?

Mothril se tulbură.

— De unde ştiţi, seniore ?... murmură el.

— Ştiu, după cîte vezi, şi asta-i important. Cine sînt străinii aceia ?

— Nişte francezi, după cîte cred.

— Şi pentru ce îi închizi, de vreme ce îşi zic soli ?

— Îşi zic, acesta e cuvîntul, reluă Mothril, căruia o clipă îi fusese de ajuns ca să-şi recapete sîngele rece.

— Şi dumneata spui contrariul, nu-i aşa ?

— Nu chiar aşa, sire, căci nu cunosc dacă într-adevăr...

— Dacă ai vreo îndoială, nu trebuia să-i arestezi.

— Atunci, ce porunceşte Alteţa Voastră ?...

— Să-mi fie aduşi aici numaidecît.

Maurul se dădu înapoi.

— Dar e cu neputinţă... spuse el.

— Pe sîngele mîntuitorului ! Oare li s-a întîmplat ceva ? întrebă don Pedro.

— Nu, seniore.

— Atunci grăbeşte-te să-ţi repari greşeala, căci ai încălcat drepturile acestor oameni.

Mothril zîmbi. Cunoştea el respectul pe care regele don Pedro îl avea pentru acest drept al oamenilor, cînd era vorba de cei pe care îi ura, respect pe care-l amintea în momentul acela.

— Nu voi îngădui, spuse el, ca regele meu să cadă pradă fără apărare primejdiei ce-l ameninţă.

— Nu te mai teme pentru mine, Mothril, spuse don Pedro izbind din picior, teme-te pentru dumneata !

— Nu am de ce să mă tem, căci nu mă ştiu vinovat cu nimic, spuse maurul.

— Nu te ştii vinovat cu nimic, Mothril ? Ia cerne-ţi bine amintirile.

— Ce vrea să spună Alteţa Voastră ?

— Vreau să spun că nu-ţi plac deloc solii, nici cei care vin din Occident nici cei care vin din Orient.

Mothril începu să simtă oarecare îngrijorare ; încetul cu încetul discuţia lua o întorsătură ameninţătoare ; dar întrucît nu ştia încă din ce parte avea să vină atacul, tăcu şi aşteptă.

Regele urmă :

— E pentru prima oară cînd arestezi mesagerii ce mi se trimit, Mothril ?

— Prima oară ! răspunse maurul, jucînd totul pe o carte. Au venit poate o sută şi nu l-am lăsat pe nici unul să treacă.

Regele se ridică furios.

— Dacă am greşit, urmă maurul, îndepărtînd de palatul regelui meu pe ucigaşii plătiţi de Henric de Transtamare sau de conetabilul Bertrand Duguesclin, dacă am sacrificat cîţiva nevinovaţi, dintre atîţia vinovaţi, capul meu e aici spre a plăti greşeala inimii mele.

Regele se aşeză din nou şi aşezîndu-se, spuse :

— Bine, Mothril, ţinînd seama de scuza pe care mi-o aduci şi care poate să fie adevărată, te iert. Dar să nu se mai întîmple şi orice mesager ce-mi va fi trimis să-mi fie adus. Înţelegi ? Fie că vine de la Burgos, fie de la Sevilla, n-are importanţă. Cît despre francezi, ei sînt cu adevărat soli, ştiu asta ; prin urmare vreau să-i tratez ca pe nişte soli ambasadori. Să fie scoşi aşadar numaidecît din turn, să fie conduşi, cu onorurile datorate misiunii lor, în cea mai frumoasă casă din oraş ; mîine îi voi primi în audienţă solemnă în marea sală a palatului. Du-te !

Mothril lăsă capul în jos şi ieşi copleşit de surpriză şi de teamă.

XXXIX

AUDIENŢA

Agénor şi credinciosu-i scutier se tînguiau fiecare în felul lui.

Musaron, cu isteţimea-i cunoscută, îl făcea pe stăpînu-său să observe că el prevestise ce are să se întîmple.

Agénor răspundea, că, știind ce avea să se întîmple, trebuia totuși să-și încerce norocul.

La care Musaron nu se dădea bătut și îi amintea că unii soli fuseseră atîrnați în spînzurători, mai înalte poate, însă cu siguranță tot atît de neplăcute ca și cele scunde.

La aceasta Mauléon nu găsea nimic de răspuns.

Se cunoștea cît de expeditiv era don Pedro cînd era vorba să împartă dreptatea. Cînd cineva face atît de puțin caz de viața oamenilor, acționează totdeauna repede.

Cei doi prizonieri erau frămîntați deci de gînduri negre, iar Musaron și începuse să pipăie pietrele pereților, spre a vedea dacă vreuna din ele nu se putea desprinde de la locul ei, cînd Mothril apăru în pragul turnului, urmat de o escortă de căpitani pe care îi lăsă la ușă.

Dar oricît de repede ar fi apărut, Agénor tot avusese timp să-și coboare viziera.

— Francezule, zise Mothril, răspunde-mi fără să minți, dacă totuși poți vorbi fără să minți.

— Îi judeci pe alții după tine, Mothril, spuse Agénor care, deși dorea să nu-și înrăutățească situația printr-o pornire de mînie, nu putea suferi, mai mult din instinct, să se lase insultat de omul pe care-l ura cel mai mult pe lume.

— Ce vrei să spui, cîine ! întrebă Mothril.

— Îmi zici cîine pentru că sînt creștin. Atunci stăpînul tău este tot cîine, nu-i așa ?

Riposta îl descumpăni pe Mothril.

— Cine-ți vorbește de stăpînul meu și de religia sa ? întrebă el. Nu-i amesteca numele cu al tău și să nu crezi că-i semeni pentru că se închină la același Dumnezeu ca și tine.

Agénor se așeză, ridicînd din umeri.

— Oare ca să-mi spui fleacurile astea ai venit, Mothril ? întrebă cavalerul.

— Nu, am să-ți pun cîteva întrebări importante.

— Atunci, pune-le.

— Mai întîi să mărturisești cum ai făcut ca să intri în corespondență cu regele.

— Cu care rege ? întrebă Agénor.

— Eu nu recunosc decît unul singur, trimis al răzvrătiților, și acesta este regele stăpînul meu.

— Don Pedro ? Mă întrebi cum am putut coresponda cu don Pedro ?

— Da.

— Nu înțeleg.

— Tăgăduiești că ai cerut audiență regelui ?

— Nu, deoarece chiar prin mijlocirea ta am făcut această cerere.

— Da, însă eu nu i-am transmis-o regelui... și totuși...

— Și totuși ?... repetă Agénor.

— El a aflat de sosirea ta.

— Ah ! făcu Agénor cu o uimire care avu drept ecou un ah ! cu mult mai elocvent încă ca al lui Musaron.

— Așadar, nu vrei să-mi mărturisești nimic ? întrebă Mothril.

— Ce vrei să-ți mărturisesc ?

— Mai întîi prin ce mijloc ai corespondat cu regele ?

Agénor înălță a doua oară din umeri.

— Întreabă-i pe paznicii noștri, zise el.

— Să nu crezi că ai să obții ceva de la rege, creștinule, dacă nu vei avea mai întîi învoirea mea.

— Ah ! spuse Agénor, îl voi vedea deci pe rege.

— Fățarnicule ! făcu Mothril furios.

— Bun ! exclamă Musaron. După cît se pare nu vom mai avea nevoie să găurim zidul.

— Taci din gură ! zise Agénor.

Apoi întorcîndu-se spre Mothril :

— Ei bine ! Pentru că am să-i vorbesc regelui, vom vedea, Mothril, dacă vorbele mele au atît de puțină greutate cum presupui tu.

— Mărturisește cum ai făcut ca regele să afle de sosirea ta, spune-mi condițiile în care ai venit să propui pacea și vei avea tot sprijinul meu.

— La ce bun să cumpăr un sprijin de care chiar mînia ta îmi dovedește în momentul de față că mă pot lipsi ? spuse Agénor zîmbind.

— Cel puțin arată-mi fața, izbucni Mothril, tulburat de acel zîmbet și de sunetul glasului.

— În fața regelui ai să mă vezi. Regelui îi voi vorbi cu inima și fața descoperite.

Deodată, Mothril se lovi cu palma peste frunte și se uită de jur împrejurul camerei :

— Parcă aveai un paj, spuse el.

— Da.

— Unde se află acum ?

— Caută, întreabă, cercetează, este dreptul tău.

— Tocmai pentru asta te întreb.

— Să ne înţelegem : este dreptul tău asupra ofiţerilor, soldaţilor şi sclavilor tăi, dar nu asupra mea.

Mothril se întoarse spre oamenii lui :

— Împreună cu francezul se mai afla un paj. Vedeţi ce s-a întîmplat cu el.

Urmară cîteva clipe de tăcere în vreme ce se făceau cercetările ; fiecare din cele trei personaje aştepta rezultatul cercetărilor cu o înfăţişare diferită. Mothril, tulburat, se plimba prin faţa uşii ca o santinelă în post, sau mai degrabă ca o hienă în cuşcă. Agénor aşezat, aştepta cu nemişcarea şi tăcerea unei statui. Musaron, atent la orice, stătea tăcut ca şi stăpînul lui, dar nu-l pierdea din ochi pe maur.

Răspunsul fu că pajul dispăruse din ajun şi numai reapăruse de atunci.

— E adevărat ? îl întrebă Mothril pe Agénor.

— Ei drace ! făcu cavalerul, oamenii de o credinţă cu tine spun acest lucru. Nu cumva mint şi păgînii ?

— Dar pentru ce a fugit ?

Agénor înţelese totul.

— Desigur că pentru a se duce să-i spună regelui că stăpînul lui era arestat, răspunse el.

— Nu pătrunde nimeni pînă la rege, atunci cînd Mothril veghează în jurul regelui.

Apoi deodată, lovindu-se cu palma peste frunte :

— O ! floarea de portocal ! zise el. O ! biletul !

— Cu siguranţă că maurul şi-a pierdut minţile, spuse Musaron.

Numaidecît Mothril păru că se linişteşte. Ceea ce descoperise era fără îndoială mai puţin groaznic decît de ce se temuse la început.

— Ei bine ! zise el, fie. Te felicit pentru iscusinţa pajului tău ; audienţa pe care o doreai îţi este acordată.

— Şi pentru cînd ?

— Pentru mîine, răspunse Mothril.

— Domnul fie lăudat ! zise Musaron.

— Dar să nu-ţi închipui cumva, urmă maurul adresîndu-se cavalerului, că întrevederea ta cu regele va avea deznodămîntul fericit pe care îl speri.

— Eu nu sper nimic, spuse Agénor. Îmi îndeplinesc misiunea, atîta tot.

— Vrei să-ţi dau un sfat ? zise Mothril dînd glasului o notă aproape dulceagă.

— Mulţumesc, spuse Agénor, nu vreau nimic de la tine.

— Pentru ce ?

— Pentru că nu primesc nimic de la un duşman.

La rîndul lui, tînărul rosti aceste cuvinte cu un asemenea accent de ură, încît maurul se înfioră.

— Bine, zise el. Adio francezule.

— Adio, păgînule.

Mothril ieşi ; ştia de fapt ceea ce dorea să afle ; regele fusese încunoştinţat, însă de o persoană mai puţin primejdioasă. Nu era vorba despre ce se temuse la început.

La două ore după această întrevedere, o gardă impunătoare veni să-l ia pe Agénor şi-l conduse din pragul turnului, cu mari dovezi de respect, la o casă situată în piaţa Soríei.

Nişte apartamente spaţioase, mobilate cît mai luxos cu putinţă, erau pregătite pentru a-l primi pe sol.

— Sînteţi aici la dumneavoastră acasă, seniore trimis al regelui Franţei, zise căpitanul care comanda escorta.

— Nu sînt trimisul regelui Franţei, spuse Agénor, şi nu merit să fiu tratat ca atare. Sînt trimisul conetabilului Bertrand Duguesclin.

Dar căpitanul se mulţumi să-i răspundă cavalerului printr-un salut şi se retrase.

Musaron dădea tîrcoale prin fiecare cameră, inspectînd covoarele, mobilele, stofele, şi spunînd de fiecare dată :

— Cu siguranţă că o să ne simţim mai bine aici decît în turn.

În vreme ce Musaron trecea în revistă încăperile, marele guvernator al palatului intră şi îl întrebă pe cavaler dacă ar dori să facă unele pregătiri pentru a apărea în faţa regelui.

— Nici una, spuse Agénor ; am spada, casca şi platoşa; este ţinuta unui soldat, iar eu nu sînt decît un soldat trimis de căpitanul său.

Guvernatorul ieşi poruncind trîmbiţaşilor să sune.

O clipă mai tîrziu, aduseră la poartă un cal superb, acoperit cu o teltie de toată frumuseţea.

— Nu am nevoie de alt cal decît de al meu, spuse Agénor ; mi-a fost luat, să mi se dea înapoi, iată tot ce doresc.

După zece minute, lui Agénor îi era înapoiat calul. O mulțime nesfîrșită stătea de-o parte și de alta a drumului, dealtfel foarte scurt, ce despărțea casa lui Agénor de palatul regelui. Tînărul încercă să descopere, printre femeile îngrămădite pe balcoane, pe tovarășa lui de călătorie, pe care o cunoștea atît de bine. Dar era o încercare zadarnică la care renunță destul de repede.

Întreaga nobilime credincioasă lui don Pedro forma un corp de cavalerie rînduit în curtea de onoare a palatului. Spectacol măreț al armelor acoperite cu aur.

Dar Agénor abia se dădu jos de pe cal, că se simți oarecum stînjenit. Întîmplările se urmaseră cu atîta repeziciune, încît nu avusese încă vreme să se gîndească la misiunea lui, fiind aproape convins că această misiune nu se va îndeplini.

Limba parcă i se lipi de cerul gurii, n-avea nici o idee precisă în minte. Toate gîndurile i se învălmășeau prin cap, nehotărîte și izbindu-se unul de altul întocmai ca norii în zilele cețoase de toamnă.

Intră în sala de audiențe ca un orb căruia îi revine deodată vederea sub o rază arzătoare de soare, care luminează pentru el un nor de aur, de purpură, de panașe mișcătoare.

Deodată răsună un glas puternic, glas pe care își amintea să-l mai fi auzit, într-o noapte în grădina din Bordeux, într-o zi în cortul lui Caverley.

— Domnule cavaler, spuse acel glas, ai dorit să-i vorbești regelui, te afli în fața regelui.

Aceste cuvinte îndreptară privirile cavalerului spre locul de unde veneau. Îl recunoscu pe don Pedro. La dreapta lui se afla o femeie voalată ce stătea pe scaun, la stînga, Mothril în picioare.

Mothril era palid ca un mort : recunoscuse sub armura cavalerului pe iubitul Aissei.

Făcuse această constatare cu iuțeala gîndului.

— Monseniore, zise Agénor, n-aș fi crezut niciodată că am să fiu arestat din porunca Senioriei Voastre.

Don Pedro își mușcă buzele.

— Cavalere, spuse el, ești francez și, prin urmare, poate că nu știi că atunci cînd îi vorbești regelui Spaniei îl numești Sire sau Alteță.

— Într-adevăr, am greşit, spuse cavalerul înclinîndu-se sînteţi rege la Soría.

— Da, rege la Soría, reluă don Pedro, aşteptînd, ca cel care a uzurpat acest titlu să nu mai fie rege în altă parte.

— Sire, spuse Agénor, din fericire n-am venit să discut despre aceste înalte probleme. Am venit din partea lui don Henric de Transtamare, fratele vostru, spre a vă propune o pace bună şi cinstită, de care popoarele voastre au o atît de mare nevoie şi de care se vor bucura şi inimile voastre de fraţi.

— Domnule cavaler, zise don Pedro, dacă ai venit să discuţi cu mine asupra acestui punct, spune-mi atunci pentru ce vii să-mi propui azi ceea ce mi s-a refuzat acum opt zile ?

Agénor se înclină.

— Alteţă, spuse el, nu sînt judecător între puternicele Voastre Seniorii. Repet cuvintele ce mi s-au spus, atîta tot. Sînt o cale ce se întinde de la Burgos la Soría, de la o inimă de frate la o altă inimă.

— Ah ! Dumneata nu ştii pentru ce mi se oferă pacea, zise don Pedro. Atunci am să ţi-o spun eu.

Aşteptînd cuvintele regelui, o adîncă tăcere se întinse printre cei de faţă ; Agénor se folosi de această clipă spre a-şi îndrepta din nou privirile asupra femeii voalate şi asupra maurului. Femeia voalată stătea tăcută şi nemişcată ca o statuie. Maurul era palid şi cu faţa schimbată, ca şi cînd într-o singură noapte ar fi suferit toate durerile de care poate fi lovit un om într-o viaţă întreagă.

— Îmi oferi pacea în numele fratelui meu, zise regele, pentru că fratele meu vrea ca eu să n-o primesc şi ştie că nu o voi primi în condiţiile pe care mi le vei comunica.

— Sire, spuse Agénor, Alteţa Voastră încă nu cunoaşte care sînt aceste condiţii.

— Ştiu că vii să-mi oferi jumătate din Spania, ştiu că vii să-mi ceri nişte ostateci, printre care trebuie să se numere ministrul meu Mothril şi familia sa.

Mothril, din palid cum era, se făcu vînăt ; privirea lui înflăcărată părea că voieşte să citească pînă în fundul inimii lui don Pedro, spre a se asigura dacă va stărui în refuzul său.

Agénor tresări ; el nu destăinuise acestе condiţii nimănui, în afară de ţigancă, faţă de care îi scăpaseră cîteva cuvinte.

— Într-adevăr, zise el, Alteţa Voastră e bine informată, cu toate că nu ştiu cum şi prin cine a putut fi.

În momentul acela, fără afectare şi cu o mişcare firească, femeia ce stătea lîngă rege îşi ridică vălul brodat cu aur şi îl aruncă pe umeri.

Agénor era cît pe-aci să scoată un ţipăt de spaimă ; femeia care stătea la dreapta lui don Pedro era tovarăşa lui de drum.

Sîngele îi năvăli în obraji ; înţelese de unde primise regele informaţiile care îl scuteau de sarcina de a expune condiţiile de pace.

— Domnule cavaler, zise regele, află de la mine şi spune mai departe celor ce te-au trimis : oricare ar fi condiţiile ce mi se propun, este una pe care totdeauna o voi respinge : aceea de a împărţi regatul, avînd în vedere că regatul este al meu şi vreau să fiu liber să dispun de el după plac ; ca învingător, voi oferi la rîndu-mi condiţii.

— Atunci Alteţa Sa vrea cu tot dinadinsul război ? întrebă Agénor.

— Nu îl vreau, îl suport, răspunse don Pedro.

— Este voinţa neclintită a Alteţei Voastre ?

— Da.

Agénor îşi desfăcu fără grabă mănuşa de oţel şi o aruncă în spaţiul ce-l despărţea de rege.

— În numele lui Henric de Trastamare, regele Castiliei, aduc aici războiul.

Regele se ridică în mijlocul unui murmur general şi al unui înspăimîntător zăngănit de arme.

— Ţi-ai îndeplinit cu credinţă misiunea, domnule cavaler, zise el. Rămîne să ne facem şi noi cu cinste datoria de rege. Îţi oferim douăzeci şi patru de ore de găzduire în oraşul nostru, şi dacă nu ai nimic împotrivă, palatul nostru va fi locuinţa dumitale, masa noastră va fi şi a dumitale.

Agénor, fără să răspundă, făcu o plecăciune adîncă regelui şi ridicînd capul, îşi aruncă privirile asupra femeii ce sta alături de rege.

Ea îl privea zîmbind cu blîndeţe. I se păru chiar că duce degetul la buze ca pentru a-i spune : „Răbdare ! Speră !"

XL

ÎNTÎLNIREA

Cu toată făgăduiala tacită de care el, dealtfel, nu prea își dădea bine seama, Agénor ieși de la audiență într-o stare de neliniște lesne de descris. Singurul lucru mai lămurit pentru el era desigur faptul că țiganca necunoscută, cu care călătorise dînd dovadă de atîta familiaritate, nu era alta decît vestita Maria Padilla.

Hotărîrea lui don Pedro care, pentru a se manifesta, nu așteptase nici măcar cuvintele lui, nu era lucrul ce-l îngrijora mai mult ; căci, la urma urmelor, don Pedro aflase în ajun ceea ce nu avea să afle decît a doua zi ; atîta tot. Dar Agénor își mai amintea să fi destăinuit țigăncii, taina lui cea mai scumpă și cea mai intimă : dragostea pentru Aissa.

O dată trezită gelozia acelei femei groaznice împotriva sărmanei Aissa, cine putea ști unde avea să se oprească furia care sacrificase și pînă atunci atîtea capete nevinovate ?

Toate aceste gînduri întunecate, trezite deodată în mintea lui Agénor, îl împiedicară să bage de seamă privirile fulgerătoare ce i le aruncau Mothril și nobilii mauri, cărora propunerea făcută în numele lui Henric de Transtamare le rănise mîndria și le vătămase interesele.

Aprig și viteaz cum era, cavalerul francez probabil că nu și-ar fi păstrat față de ocheadele lor provocatoare întreg calmul și întreaga nepăsare ce trebuie să fie nelipsite unui sol.

În clipa în care poate că era gata să le observe și să răspundă la ele, altceva îi atrase atenția. Abia ieșise din palat și depășise șirul de gărzi ce-l înconjurau, că o femeie, înfășurată într-un văl lung, îi întinse brațul cu un semn misterios îndemnîndu-l să o urmeze.

Agénor șovăi o clipă ; știa cu cîte capcane îi înconjurau don Pedro și răzbunătoarea lui metresă pe dușmanii lor, ce belșug de mijloace foloseau cînd era vorba de o

răzbunare ; însă în momentul acela, cavalerul, oricît de bun creştin era, se simţi oarecum încrezător în acea fatalitate specifică orientalilor, care nu-i lasă omului putinţa de a hotărî singur şi îi răpeşte astfel — oare aceasta nu e o fericire cîteodată ? — îi răpeşte astfel libertatea de a prevedea şi de a alunga răul.

Cavalerul îşi înăbuşi orice teamă, îşi zise că luptase un timp destul de îndelungat, că era bine s-o termine într-un fel sau altul, şi că dacă soarta sorocise ca acea oră să fie ultima, cu atît mai bine.

O urmă deci pe bătrînă, care străbătu acea mare îmbulzeală de oameni, aceeaşi în toate marile oraşe, şi, sigură fără îndoială că nu va fi recunoscută, aşa înfăşurată cum era, porni de-a dreptul spre casa care îi fusese dată drept locuinţă cavalerului.

În pragul casei, aştepta Musaron.

Odată intrat, Agénor fu acela care o conduse pe bătrînă pînă la cea mai îndepărtată cameră. La rîndul ei, bătrîna îl urma, iar Musaron, bănuind că avea să se petreacă ceva nou, se ţinea după ei.

De cum intră, bătrîna îşi ridică vălul, iar Agénor şi scutierul său o recunoscură pe doica ţigăncii.

După cele petrecute la palat, această apariţie nu-l uimi cîtuşi de puţin pe Agénor ; însă Musaron, în necunoştinţă de cauză, scoase o exclamaţie de surpriză.

— Seniore, spuse bătrîna, doña Padilla vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră şi doreşte, prin urmare, să veniţi astă-seară la palat. Regele trece în revistă trupele nou sosite, timp în care doña Maria va fi singură. Poate conta pe dumneavoastră ? Veţi veni s-o vedeţi ?

— Însă, zise Agénor, care nu putea arăta pentru doña Maria bunele sentimente pe care nu le avea, pentru ce doreşte doña Maria să mă vadă ?

— Credeţi oare, seniore cavaler, că e o atît de mare nenorocire de a fi ales de o femeie ca doña Maria pentru a-i vorbi în taină ? spuse doica cu acel zîmbet îngăduitor al bătrînelor slujnice din sud.

— Nu, răspunse Agénor. Însă mărturisesc că îmi plac întîlnirile în aer liber, locurile unde spaţiul nu lipseşte şi unde un bărbat poate merge cu calul şi cu lancea.

— Iar eu cu arbaleta, zise Musaron.

— Văd că trebuie să-mi îndeplinesc însărcinarea pînă la capăt, spuse ea.

Şi scoase din taşca atîrnată la brîu un săculeţ în care se afla o scrisoare.

Musaron, căruia într-o atare împrejurare îi revenea totdeauna rolul de lector, puse mîna pe hîrtie şi citi :

„Cavalere, acesta este un zălog dat de tovarăşa dumitale de călătorie. Vino să mă întîlneşti la ora şi locul pe care ţi le va spune doica mea, ca să vorbim despre Aissa".

La aceste cuvinte, Agénor tresări, şi cum numele iubitei este religia îndrăgostitului, numele Aissei îi păru o ocrotire solemnă lui Agénor, astfel că răspunse numaidecît că era gata să o urmeze pe doică oriunde ar fi voit să meargă.

— În cazul acesta, spuse ea, nimic mai simplu ; o voi aştepta pe Senioria Voastră astă-seară la capela castelului. Capela este deschisă ofiţerilor seniorului nostru regele, dar la orele opt seara i se închid uşile. Veţi intra la ora şapte şi jumătate şi vă veţi ascunde înapoia altarului.

— Înapoia altarului ! zise Agénor clătinînd din cap cu bănuielile lui de om din nord, nu-mi place întîlnirea dată în spatele unui altar.

— O ! n-aveţi nici o teamă, spuse cu naivitate bătrîna; Dumnezeu nu se supără în Spania de aceste profanări ce se fac destul de des. Dealtfel nu veţi avea mult de aşteptat ; înapoia altarului se află o uşă prin care, din apartamentele sale, prinţul şi persoanele din preajma sa pot să se ducă la capelă. Am să deschid uşa aceea pentru dumneavoastră şi veţi dispărea, fără să vă vadă nimeni, pe acel drum necunoscut.

— Fără să vă vadă nimeni. Hm ! hm ! urmă Mausaron în franţuzeşte, grozav mai seamănă asta cu o capcană, senior Agénor, ce ziceţi ?

— N-aveţi nici o teamă, răspunse cavalerul în aceeaşi limbă ; avem scrisoarea acelei femei, şi cu toate că e semnată doar cu numele de botez, e totuşi o garanţie. Dacă mi se va întîmpla vreo nenorocire, te vei înapoia cu această scrisoare la conetabil şi la don Henric de Transtamare ; le vei vorbi despre iubirea mea, despre nenorocirile mele, despre vicleşugul de care se vor fi slujit ca să mă atragă

în capcană ; şi, aşa cum îi cunosc pe amîndoi, au să se răzbune pe trădători de se va cutremura întreaga Spanie.

— Foarte bine, răspunse Musaron ; dar pînă una alta nu veţi fi sugrumat mai puţin.

— Da ; dar dacă într-adevăr doña Maria mă cheamă ca să-mi vorbească de Aissa ?

— Domnule, sînteţi îndrăgostit, adică nebun, răspunse Musaron, şi un nebun are totdeauna dreptate, mai cu seamă cînd bate cîmpii. Iertaţi-mă, domnule, dar acesta-i adevărul. Eu nu mai mă amestec, puteţi să vă duceţi unde sînteţi chemat.

Şi cinstitul Musaron oftă adînc după ce termină această mică cuvîntare.

— Dar, la urma urmelor, reluă el deodată, pentru ce n-aş merge şi eu cu dumneavoastră ?

— Pentru că trebuie dus un răspuns regelui Castiliei, don Henric de Transtamare, zise cavalerul, iar în cazul că eu voi pieri, numai tu poţi da socoteală de felul cum a fost îndeplinită misiunea.

Şi Agénor îi povesti pe scurt şi lămurit scutierului răspunsul lui don Pedro.

— Însă cel puţin, zise Musaron, care nu se dădea deloc bătut, pot să veghez în jurul palatului.

— Ce rost are ?

— Ca să vă apăr, pe trupul sfîntului Iacob ! izbucni scutierul, ca să vă apăr cu arbaleta mea, care va doborî o jumătate de duzină din feţele acelea galbene, în vreme ce dumneavoastră veţi doborî o altă jumătate de duzină cu spada. Asta va însemna totuşi o duzină de păgîni mai puţin, lucru care ne va prinde bine pentru mîntuirea sufletului.

— Dragul meu Musaron, zise Agénor, dimpotrivă, fă-mi plăcerea să nu te arăţi deloc. Dacă voi fi ucis, numai zidurile alcazarului vor şti ceva despre asta ; dar ascultă ce-ţi spun, continuă el cu încrederea inimilor cinstite : cred că n-am jignit-o cu nimic pe această doña Maria Padilla, aşa că nu are de ce să-mi poarte pică, poate chiar că i-am adus un serviciu.

— Da, însă maurul, însă seniorul Mothril, pe el l-aţi jignit îndeajuns, nu-i aşa, şi aici şi în altă parte ? Or, dacă nu mă înşel, el este guvernatorul palatului, şi ca să vă faceţi o idee despre bunele lui dispoziţii în privinţa voastră, el este cel care voia să vă aresteze la porţile oraşului

și să vă arunce într-un beci. Sînt de acord că nu trebuie să vă temeți de favorită, ci de favorit.

Agénor era oarecum superstițios, el amesteca bucuros religia acestui fel de capitulări cu superstițiile de care se foloseau îndrăgostiții. Se întoarse spre bătrînă zicînd :

— Dacă zîmbește, am să mă duc.

Bătrîna zîmbea.

— Înapoiază-te la doña Maria, spuse cavalerul către doică, mă învoiesc ; astă-seară, la ora șapte, voi fi la capelă.

— Bine, iar eu voi aștepta cu cheia de la ușă, răspunse bătrîna. Adio, senior Agénor ; adio, simpaticule scutier.

Musaron dădu din cap, bătrîna dispăru.

— Acum, spuse Agénor întorcîndu-se spre Musaron, să știi că nu-ți dau nici o scrisoare pentru conetabil, s-ar putea să fii arestat și să ți-o ia. Îi vei spune că războiul e hotărît, că trebuie începute ostilitățile ; banii noștri sînt la tine, te vei folosi de ei ca să ajungi cît mai repede cu putință.

— Dar dumneavoastră, seniore ?... Căci, în sfîrșit, trebuie să presupunem că nu veți fi ucis.

— Eu nu am nevoie de nimic. Dacă voi fi trădat, am pierdut o viață de oboseli și dezamăgiri, de care sînt sătul. Dimpotrivă, dacă doña Maria mă ocrotește, ea mă va face să găsesc cai și călăuze. Pleacă, Musaron, pleacă numaidecît, privirile sînt ațintite asupra mea, nu asupra ta. Se știe că eu rămîn, și asta e de ajuns. Pleacă, ai un cal bun și curaj mare. Cît despre mine, voi petrece restul zilei în rugăciuni. Du-te !

Planul acesta, oricît de primejdios, odată adoptat, era înțelept, după cum se înfățișa situația. Astfel că Musaron încetă să mai discute, nu din respect pentru stăpînul său, ci din convingere.

Musaron plecă la un sfert de oră după luarea acelei hotărîri și ieși fără greutate din oraș. Agénor se apucă să se roage, după cum spusese, și la ora șapte și jumătate se îndreptă spre capelă.

Bătrîna îl aștepta ; îi făcu semn să se grăbească și deschise portița trăgîndu-l după ea pe cavaler.

După un lung șir de coridoare și de galerii, Agénor intră într-o sală joasă, pe jumătate luminată, înconjurată de o terasă acoperită de flori.

Sub un fel de baldachin stătea o femeie și lîngă ea o sclavă, căreia îi făcu semn să plece de îndată ce-l văzu pe cavaler.

Bătrîna se retrase și ea din discreție, de cum îl introduse pe cavaler.

— Îți mulțumesc pentru punctualitatea dumitale, îi spuse doña Maria lui Mauléon. Știam eu că ești mărinimos și viteaz. Am voit să-ți mulțumesc după ce m-am purtat față de dumneata cu oarecare viclenie.

Agénor nu răspunse. Fusese chemat și se învoise să vină pentru a i se vorbi despre Aissa.

— Apropie-te, zise doña Maria. Sînt atît de legată de regele don Pedro, încît a trebuit să țin seama de interesele lui în dauna intereselor dumitale. Însă dragostea mea este o scuză, iar dumneata, care iubești, trebuie să mă înțelegi.

Maria se apropia de ținta întrevederii. Cu toate astea Agénor se mulțumi să facă o plecăciune și rămase tăcut.

— Acum, urmă Maria, cînd treburile mele au fost puse la punct, să vorbim de ale dumitale, senior cavaler.

— De care ? întrebă Agénor.

— De cele care te interesează cel mai mult.

Agénor, văzînd acel zîmbet sincer, acel gest grațios, acele cuvinte pline de bunăvoință, se simți dezarmat.

— Vino mai aproape, spuse vrăjitoarea arătîndu-i un loc lîngă ea.

Cavalerul făcu ce i se poruncea.

— M-ai crezut dușmanca dumitale, spuse tînăra femeie. Cu toate astea nu e așa, și ca dovadă sînt gata să-ți fac unele servicii, cel puțin egale cu cele pe care mi le-ai făcut dumneata.

Agénor o privi plin de mirare. Maria Padilla urmă :

— Oare n-ai fost pentru mine un bun apărător în timpul drumului, un bun sfătuitor fără să vrei ?

— Chiar fără să vreau, zise Agénor, deoarece habar n-aveam cu cine stau de vorbă.

— Totuși am reușit să-l slujesc pe rege datorită informațiilor date de dumneata, adăugă Maria Padilla zîmbind. Mai tăgăduiește acum că mi-ai fost de folos.

— Ei bine ! am s-o recunosc, doamnă... Cît despre dumneavoastră...

— Nu mă crezi în stare să-ți fiu de folos. O ! cavalere, îmi pui la îndoială recunoștința !

— Poate că nu dorința vă lipsește, doamnă !

— Nici dorința, nici posibilitatea. Presupune, de pildă, că ai fi reținut la Soría.

Agénor tresări.

— Eu pot să-ți ușurez ieșirea din oraș, urmă Maria.

— Ah ! doamnă, zise Agénor, făcînd acest lucru, serviți nu numai interesele mele, ci și pe ale regelui don Pedro ; căci împiedicați ca regele să fie învinuit de trădare și de lașitate.

— Aș admite cele ce spui, dacă ai fi fost un simplu sol, necunoscut de nimeni altcineva, și, dacă ai fi venit să îndeplinești numai o misiune politică, caz în care nu puteai aștepta decît ura sau neîncrederea regelui. Însă caută bine, nu ai cumva un alt dușman la Soría, un dușman cu totul personal ?

Agénor se tulbură în mod vădit.

— Dacă ar fi așa, urmă doña Maria, nu-ți dai seama că acest dușman, dacă ai vreunul, nemaiîntrebîndu-l pe rege, neîngrijindu-se decît de ura lui personală, ar putea să-ți întindă o capcană răzbunîndu-se pe dumneata, fără ca regele să aibă vreun amestec în această răzbunare ? Ceea ce ar fi ușor de dovedit compatrioților dumitale, în cazul cînd s-ar ajunge la o explicație. Căci, ține bine minte, cavalere, dumneata te afli aici atît pentru a veghea asupra intereselor dumitale cît și a celor ale lui don Henric de Transtamare.

Agénor lăsă să-i scape un oftat.

— Ah ! cred că m-ai înțeles, spuse Maria. Ei bine ! dacă aș îndepărta de la dumneata primejdia ce poate să te amenințe în această întîlnire ?...

— Mi-ați salva viața, doamnă, și nu pot spune că salvarea vieții nu prezintă nici un interes ; însă în ceea ce mă privește, nu știu dacă aș putea fi destul de recunoscător față de mărinimia voastră.

— Pentru ce ?

— Pentru că nu țin la viață.

— Și zici că nu ții la viață...

— Nu, zise Agénor, clătinînd din cap.

— Pentru că ai o mare mîhnire, nu-i așa ?

— Da, doamnă.

— Și dacă aș cunoaște această mîhnire ?

— Dumneavoastră ?

— Dacă ți-aș arăta pricina ?

— Dumneavoastră ? Ați putea să-mi spuneți... m-ați putea face să văd...

Maria Padilla se îndreptă spre draperia de mătase care închidea terasa.

— Privește ! zise ea dînd draperia la o parte.

Se zărea într-adevăr o terasă mai mică despărțită de prima printr-un grup de portocali, de rodii și de leandri. Pe terasa aceea, în mijlocul florilor și scăldată de pulberea de aur a unui soare care apunea, o femeie se legăna într-un hamac de purpură.

— Ce zici ? întrebă doña Maria.

— Aissa ! exclamă Mauléon împreunînd mîinile cuprins de admirație.

— Fiica lui Mothril, mi se pare, zise doña Maria.

— Vai ! doamnă, izbucni Mauléon, sorbind cu privirea spațiul care-l despărțea de Aissa. Da, acolo ! acolo ! aveți dreptate, acolo este fericirea vieții mele !

— Într-adevăr, atît de aproape, zise zîmbind doña Maria, și atît de departe !

— Vă bateți joc de mine, señora ? întrebă Agénor cu neliniște.

— Să mă ferească sfîntul, senior cavaler ! Spun numai că doña Aissa este în momentul de față imaginea fericirii. Deseori se pare că nu ai decît să întinzi mîna ca s-o atingi, și totuși te desparte de ea cîte o piedică nevăzută, însă de netrecut.

— Vai ! știu ; e supravegheată, păzită.

— Închisă, senior francez, închisă cu zăbrele solide și cu încuietori puternice.

— Dacă aș putea cel puțin să-i atrag atenția ! exclamă Agénor, să o văd, să mă fac văzut de ea !

— Oare asta ar fi o mare fericire pentru dumneata ?

— Nemaiîntîlnită !

— Ei bine ! vreau să ți-o ofer. Doña Aissa nu te-a văzut ; chiar dacă te-ar vedea durerea ei va fi și mai mare, căci pentru îndrăgostiți e o tristă mîngîiere să-și întindă brațele și să încredințeze aerului un sărut. Fă ceva mai bun, seniore cavaler.

— O ! ce trebuie să fac ? Spuneți, spuneți, doamnă, porunciți, sau, mai degrabă, sfătuiți-mă.

— Vezi ușa aceea ? zise doña Maria arătînd o ieșire aflată chiar pe terasă. Iată cheia, cea mai mare din cele trei chei trecute prin acest inel ; nu ai decît să cobori un etaj ; un coridor lung, asemănător cu cel prin care ai trecut ca să vii aici, duce la grădina casei vecine, ai

cărei copaci apar la nivelul terasei doñei Aissa. Ah ! încep să înţelegi, mi se pare...

— Da, da, spuse Mauléon, sorbind vorbele pe măsură ce ieşeau din gura doñei Maria.

— Grădina aceasta, urmă ea, este închisă cu un grilaj a cărui cheie se află lîngă cea dintîi. Odată ajuns acolo, poţi să te apropii şi mai mult de doña Aissa căci poţi ajunge pînă la temelia terasei unde se leagănă ea în momentul de faţă ; numai că zidul acelei terase este prea drept şi cu neputinţă de escaladat ; dar cel puţin, odată ajuns acolo, poţi să-ţi strigi iubita şi să-i vorbeşti.

— Mulţumesc ! mulţumesc ! exclamă Mauléon.

— Dacă te mulţumeşti numai cu asta, cu atît mai bine ! spuse doña Maria oprindu-l. Totuşi, e primejdios să stai de vorbă astfel de la distanţă, poţi fi auzit. Îţi spun asta cu toate că Mothril lipseşte ; îl însoţeşte pe rege la revista trupelor ce ne sosesc din Africa, şi nu se va înapoia decît pe la ora nouă şi jumătate sau zece, şi acum este opt.

— O oră şi jumătate ! Oh ! doamnă, daţi repede, daţi-mi cheia, vă rog fierbinte.

— Mai e încă timp. Lasă să se stingă ultima rază de soare ce înroşeşte încă cerul spre apus ; e vorba de un minut sau două. Apoi, vrei să-ţi spun ceva ?... adăugă ea zîmbind.

— Spuneţi.

— Nu ştiu cum să scot de aici cheia asta a treia, cea dată de Mothril cu mîna lui regelui don Pedro, şi pe care eu abia am putut să pun mîna.

— Regelui don Pedro ! zise Agénor înfiorîndu-se.

— Da, urmă Maria. Închipuie-ţi că această a treia cheie deschide o uşă ce conduce la o scară foarte uşor de urcat care dă chiar pe terasa unde Aissa visează fără îndoială la dumneata în această clipă.

Agénor scoase un ţipăt de bucurie nebună.

— În felul acesta, urmă doña Maria, o dată închisă uşa în urma dumitale, vei fi liber să stai de vorbă o oră şi jumătate cu fiica lui Mothril, şi asta fără teama de a fi deranjaţi. Căci dacă vine cineva — şi nu poate veni decît prin casă — vei avea retragerea asigurată înspre partea aceasta.

Agénor căzu în genunchi şi acoperi cu sărutări mîna protectoarei sale.

— Doamnă, spuse el, cereți-mi viața în ziua cînd va putea să vă fie de folos, și am să v-o dau.

— Mulțumesc, păstreaz-o pentru iubita dumitale, seniore Agénor. Soarele a dispărut, peste cîteva clipe va fi noapte de-a binelea, nu-ți rămîne decît o oră. Du-te și să nu mă compromiți față de Mothril.

Agénor se repezi pe scărița de la terasă și dispăru.

— Seniore francez, îi strigă doña Maria în vreme ce el fugea, peste o oră o să-ți găsești calul gata de plecare la ușa capelei ; dar Mothril să nu bănuiască nimic, altfel am fi pierduți amîndoi.

— Peste o oră, v-o jur, răspunse din depărtare vocea cavalerului.

XLI

ÎNTREVEDEREA

Într-adevăr Aissa, singură și gînditoare, stătea pe terasa de jos a palatului care dădea spre apartamentele tatălui ei și ale ei, și apatică și visătoare ca o adevărată fiică a orientului, sorbea adierea serii și urmărea cu privirea ultimele raze ale soarelui.

După ce apuse soarele, privirea începu să-i rătăcească prin grădinile mărețe ale Alcazarului, căutînd dincolo de ziduri, dincolo de copaci, ceea ce căutase dincolo de orizont, atîta vreme cît se mai văzuse linia orizontului. În sufletul ei dăinuia amintirea aceea stăruitoare, care nu ține seamă nici de locuri, nici de vremuri și care se numește dragoste, adică veșnica speranță.

Ea visa la cîmpiile Franței, mai înverzite și mai pline de vegetație, poate chiar mai parfumate ; la grădinile acelea bogate din Bordeaux, ale căror umbrare protegui-toare adăpostiseră cea mai plăcută clipă din viața ei ; și, ca la orice lucru asupra căruia se oprește, mintea omenească încearcă să găsească o asemănare tristă sau veselă, tot așa și ea se gîndea în același timp la grădina din Sevilla, unde îl văzuse prima dată mai de aproape pe Agénor, îi vorbise, îi atinsese mîna, pe care acum ardea de dorința să o mai strîngă o dată.

Gîndirea îndrăgostiților e plină de prăpăstii. Întocmai ca în mintea nebunilor, extremele se încrucișează cu repeziciunea incoerentă a visurilor, iar zîmbetul tinerei care iubește se preface uneori, ca acela al Ofeliei, în lacrimi amare și în suspine sfîșietoare.

Aissa, cu totul subjugată de amintiri, zîmbi, suspină, vărsă lacrimi.

Ajunsese la lacrimi și poate avea să treacă la suspine, cînd un pas grăbit răsună pe scara de piatră.

Crezu că Mothril venise înapoi și se grăbea, așa cum făcea uneori, să vină să o surprindă în mijlocul celor mai plăcute visuri ale ei, ca și cînd, la omul acesta clarvăzător pînă la vrăjitorie, sta de veghe o inteligență, asemenea unei făclii infernale, spre a lumina toate lucrurile din jurul lui, și a nu-i lăsa în întuneric decît gîndirea ei, constantă, adîncă și atotputernică.

Și cu toate astea i se păru că pasul nu era al lui Mothril, că zgomotul venea dintr-o parte opusă aceleia de unde venea de obicei Mothril.

Atunci se gîndi cu înfiorare la rege ; la regele de care încetase cu totul să se mai teamă și prin urmare îl uitase de cînd cu sosirea doñei Maria. Scara de unde venea zgomotul era aceea pe care o pregătise Mothril drept trecere tainică pentru suveranul său.

Se grăbi deci, nu să-și șteargă lacrimile, ceea ce ar fi semănat cu o prefăcătorie obișnuită, fapt care ar fi fost mai prejos de cugetul ei semeț, ci să alunge o amintire prea plăcută în prezența dușmanului ce avea să i se înfățișeze înaintea ochilor. Dacă era Mothril, avea voința ei, dacă era don Pedro, avea pumnalul drept sprijin.

Apoi întoarse spatele spre ușă, ca și cînd nimic fericit sau amenințător nu putea ajunge pînă la ea în lipsa lui Agénor, pregătindu-și urechea să audă cuvîntul așteptat pe potriva pasului sinistru care o făcuse să se înfioare.

Deodată, simți în jurul gîtului două brațe îmbrăcate în fier ; scoase un țipăt de mînie și de dezgust ; dar buzele îi fură închise de două buze lacome. Atunci, după senzația mistuitoare ce-i trecu prin vine, mai mult chiar decît privirea ce o aruncă asupra lui, îl recunoscu pe Agénor îngenuncheat pe marmură la picioarele ei.

Abia își putu înăbuși un al doilea țipăt de bucurie ce îi ieși din gură și-i ușură inima. Se ridică, tot înlănțuită de iubitul ei, și puternică întocmai ca pantera care-și tîrăște prada în mărăcinișurile de pe muntele Atlas, îl

duse, sau mai bine zis îl tîrî pe Agénor pe scara ce adăposti în umbra ei misterioasă bucuria celor doi îndrăgostiți.

Camera cu storuri lungi a Aissei se afla la capătul scării ; ea se refugie în brațele iubitului, și cum lumina de afară era absorbită de draperiile groase, cum nici un zgomot nu străbătea prin pereții tapisați, nu se auziră timp de cîteva minute decît săruturi mistuitoare și suspine înflăcărate pierdute în lungile cosițe negre ale Aissei, care se despletiseră în timpul îmbrățișării și care îi înfășurau pe amîndoi ca într-un văl.

Străină de moravurile noastre europene, necunoscînd arta de a ațița dorințele prin apărare, Aissa se dăruise iubitului ei așa cum trebuie să se fi dăruit prima femeie, sub imboldul instinctului, cu înflăcărarea și avîntul unei fericiri pe care o simți că este ea însăși suprema fericire.

— Tu ! tu ! murmura ea tulburată. Tu în palatul regelui don Pedro ! Tu înapoiat dragostei mele nebune ! O ! zilele petrecute în așteptare sînt prea lungi, și Dumnezeu are două măsuri pentru timp : minutele în care te văd și care trec ca umbra ; zilele în care nu te văd și care sînt veacuri.

Apoi, cele două glasuri ale lor se contopiră într-un dulce și lung sărut.

— O ! ești a mea așadar ! exclamă în cele din urmă Agénor. Puțin îmi pasă de ura lui Mothril, puțin îmi pasă de dragostea regelui ! Acum pot să mor.

— Să mori ! zise Aissa cu ochii umeziți și cu buzele tremurînde. Să mori ! O ! nu, nu, nu vei muri, iubitule. Te-am salvat la Bordeaux și te voi mai salva și aici. Cît despre dragostea regelui, privește cît de mică este inima mea, cum face să zvîcnească o părticică ce abia se vede din pieptul meu. Crezi că în inima asta plină în întregime de tine, care nu bate decît pentru tine, ar mai fi loc măcar pentru umbra unei alte iubiri ?

— O ! ferească Dumnezeu să pot gîndi o clipă că Aissa mă uită, zise Agénor. Dar acolo unde convingerea dă greș, violența este uneori atotputernică. N-ai auzit povestindu-se despre cele întîmplate Lenorei de Ximenes, căreia brutalitatea regelui nu i-a lăsat alt refugiu decît mănăstirea ?

— Lenor de Ximenes nu era Aissa, seniore. Ți-o jur că nu se va întîmpla cu una ceea ce s-a întîmplat cu cealaltă.

muri poate !

— Ei bine ! Nu m-ai iubi mai mult moartă decît să aparţin altuia ?

— O ! da ! da ! strigă tînărul strîngînd-o la piept. O ! da, mori, mori dacă trebuie ! dar să nu fii decît a mea !

Şi o înlănţui din nou cu braţele într-o mişcare de dragoste care semăna aproape a groază.

Noaptea care lăsase în întuneric pereţii afară, răpise lucrurilor din cameră orice fel de formă. În această întunecime plină de vorbe de dragoste şi de răsuflări fierbinţi, cum să nu fi ars de focul care mistuie fără să lumineze, asemenea acelor flăcări groaznice care continuă să ardă şi sub valuri.

Timp îndelungat, tăcerea morţii sau a dragostei domni în camera în care răsunau două glasuri şi îşi alăturau bătăile două inimi.

Agénor se smulse cel dintîi din această fericire nespusă şi îşi încinse spada a cărei teacă răsună pe podea.

— Ce faci ? strigă tînăra apucînd braţul cavalerului.

— Ai spus-o chiar tu, răspunse Agénor, că timpul are două măsuri : cîteva minute pentru fericire, cîteva secole pentru deznădejde. Plec.

— Pleci, dar mă iei cu tine, nu-i aşa ; plecăm împreună ?

Tînărul se desprinse cu un oftat din braţele iubitei.

— Cu neputinţă, zise el.

— Cum, cu neputinţă ?

— Da, am venit aici cu titlul sacru de sol, el este acela care mă ocroteşte. Nu pot să-l încalc.

— Dar eu ! exclamă Aissa, eu nu te părăsesc.

— Aissa, spuse tînărul, am venit în numele bunului conetabil ; am venit în numele lui Henric de Transtamare, care mi-au încredinţat, unul interesele onoarei franceze ; celălalt, interesele tronului castilian. Ce-ar zice ei cînd ar vedea că în loc să îndeplinesc această dublă misiune, nu m-am ocupat decît de interesele iubirii mele ?

— Cine le va spune ! Cine te opreşte să mă ascunzi de toate privirile !

— Trebuie să mă înapoiez la Burgos. Sînt trei zile de mers de la Soría la Burgos.

— Sînt rezistentă şi obişnuită cu marşurile repezi.

— Ai dreptate. Dar marşul călăreţilor arabi este şi el iute, mai iute decît va putea fi al nostru. Peste o oră,

Mothril va băga de seamă evadarea ta ; peste o oră, va fi pe urmele noastre, Aissa. Nu mă pot înapoia la Burgos ca fugar.

— Vai ! Doamne ! Doamne ! Să ne despărțim din nou, spuse Aissa.

— De data asta, cel puțin, despărțirea va fi scurtă, ți-o jur. Lasă-mă să mă achit de misiunea mea, lasă-mă să mă înapoiez în tabăra lui don Henric, lasă-mă să mă eliberez din funcția cu care m-a însărcinat, lasă-mă să devin din nou Agénor, cavalerul francez care te iubește, care nu te iubește decît pe tine, care nu trăiește decît pentru tine și atunci, ți-o jur, Aissa, sub o deghizare oarecare, fie chiar sub aceea a unui păgîn, mă înapoiez la tine, și atunci eu voi fi acela care te va lua cu forța, chiar dacă nu vei voi să vii.

— Nu ! nu ! zise Aissa. Abia de azi a început viața mea ; pînă azi nu trăiam, căci nu îți aparțineam ; de azi înainte n-aș mai putea trăi fără tine ; n-aș mai putea suspina și plînge așteptîndu-te, așa cum făceam altădată ; nu, aș răcni, m-ar sfîșia durerea ; de azi înainte sînt soția ta ! Ei bine ! să moară toți cei ce se vor împotrivi ca soția să-și urmeze soțul !

— Cum așa ! chiar și ocrotitoarea noastră, Aissa ! chiar și femeia aceea mărinimoasă care m-a călăuzit pînă la tine, chiar și biata Maria Padilla, pe care s-ar răzbuna Mothril ? Și tu știi în ce fel se răzbună Mothril !

— Vai ! simt că mă părăsesc puterile, murmură fata îngălbenind, căci simțea că o putere mai mare, aceea a rațiunii, o despărțea de iubitul ei. Însă lasă-mă să vin după tine ; am doi catîri atît de iuți încît le-o iau înainte celor mai iuți cai. Să-mi stabilești un loc unde te pot aștepta sau unde te pot întîlni ; și, n-avea nici o grijă că te voi întîlni.

— Aissa, pe altă cale, e drept, ajungem la același rezultat. E cu neputință ! cu neputință !

Fata se lăsă să alunece în genunchi. Mîndra maură se afla la picioarele lui Agénor, rugîndu-se, implorînd.

În clipa aceea, sunetul trist și plîngăreț al unei guzle străbătu spațiul pe deasupra capetelor lor imitînd strigătul unui prieten îngrijorat care cheamă. Amîndoi tresăriră.

— De unde vine zgomotul ? întrebă Aissa.

— Ghicesc de unde, zise Agénor ; vino, vino.

Amîndoi se urcară din nou pe terasă.

Privirile lui Agénor se îndreptară îndată spre terasa Mariei.

Întunericul era destul de adînc, însă totuşi, la lumina slabă a stelelor, cei doi tineri putură desluşi o rochie albă aplecată peste parapet şi întoarsă cu faţa spre ei.

Poate că ar fi stat la îndoială dacă era o stafie sau o femeie. Dar în aceeaşi clipă vibraţia corzii răsunătoare se făcu auzită din aceeaşi direcţie.

— Mă cheamă, murmură Agénor, auzi cum mă cheamă.

— Vino ! vino ! striga, ca şi cînd ar fi pogorît din cer, glasul înăbuşit al doñei Maria.

— O auzi, Aissa ? O auzi ? făcu Agénor.

— Vai ! Nu văd nimic, nu aud nimic, bolborosi fata.

În acelaşi timp răsunară trîmbiţele care, de obicei, îl anunţau pe rege la înapoierea sa la palat.

— Dumnezeule mare ! strigă Aissa preschimbată deodată în femeie grijulie şi slabă. Vin ; fugi, dragul meu Agénor, fugi !

— Încă un rămas bun, făcu Agénor.

— Ultimul poate, murmură fata, lipindu-şi buzele de ale iubitului ei.

Şi îl împinse pe tînăr spre scară.

Paşii acestuia nu încetaseră să răsune, cînd cei ai lui Mothril se făcură auziţi ; şi uşa ce ducea la Maria Padilla abia se închidea, cînd cea a camerei Aissei se deschidea.

XLII

PREGĂTIRI DE LUPTĂ

La trei zile după întîmplările pe care le-am povestit, Agénor, pe acelaşi drum urmat la venire, îl ajungea din urmă pe Musaron şi dădea socoteală despre misiunea sa lui Henric de Transtamare.

Toţi îşi dădeau seama de primejdiile pe care le întîmpinase Agénor în îndeplinirea soliei sale. Ca urmare, conetabilul îi mulţumi, îl lăudă şi îi propuse să ia loc alături de vitejii lui bretoni, sub steagul pe care-l purta Silvestru de Budes.

Din toate părţile se făceau pregătiri de război. Prinţul de Wales obţinuse învoirea să treacă prin ţinuturile

regelui Navarei şi se unise cu don Pedro, aducîndu-i o armată numeroasă spre a o adăuga la chipeşele lui trupe din Africa.

De partea lor, aventurierii englezi, aliaţi hotărîţi ai lui don Pedro, îşi propuneau să dea cît mai multe lovituri bretonilor şi gasconilor, duşmanii lor înverşunaţi.

Se înţelege de la sine că cele mai îndrăzneţe şi în acelaşi timp cele mai bănoase planuri frămîntau mintea prietenului nostru, căpitanul Hugues de Caverley.

Henric de Transtamare nu rămăsese nici el mai prejos cu pregătirile de război. Îi chemase pe cei doi fraţi ai săi, don Tellez şi don Sancho, le încredinţase comanda unor trupe, şi acum mărşăluia în etape scurte în întîmpinarea fratelui său don Pedro.

Prin întreaga Spanie se simţea acea înflăcărare nervoasă care parcă pluteşte prin aer şi care precedează marile evenimente. Musaron, mereu prevăzător şi filozof în acelaşi timp, îl îndemna pe stăpînul lui să se înfrupte din cel mai gustos vînat şi să bea din cel mai bun vin, spre a fi mai puternic în bătălie, acoperindu-se de cît mai multă glorie.

În sfîrşit Agénor, pradă gîndurilor ce-l frămîntau, îndrăgostit mai mult ca oricînd, după acea fericire de o clipă, combina toate mijloacele posibile şi imposibile pentru a se apropia de Aissa, a o răpi, spre a nu fi silit să aştepte norocul atît de îndoielnic al unei bătălii, unde soseşti mîndru şi puternic, dar din care poţi ieşi fugar sau rănit de moarte.

În acest scop, din dărnicia lui Bertrand, cumpărase doi cai arabi, pe care Musaron îi antrena în fiecare zi punîndu-i să facă drumuri lungi şi să îndure foamea şi setea.

În cele din urmă se răspîndi vestea că prinţul de Wales trecuse dincolo de defileuri şi intrase în cîmpie. El se îndrepta cu armata pe care o adusese din Guyenna, spre oraşul Vittoria, la mică depărtare de Navarette.

Avea treizeci de mii de călăreţi şi patruzeci de mii de pedestraşi. Era o forţă aproape egală cu aceea pe care o comanda don Pedro.

De partea lui, Henric de Transtamare avea sub ordinele sale şaizeci de mii de pedestraşi şi patruzeci de mii de călăreţi.

Bertrand se instalase cu bretonii săi în ariergardă, lăsîndu-i pe spanioli să se arate făloşi şi să sărbătorească

victoria și de o parte și de alta, fără s-o fi cîștigat încă nici unii, nici alții.

Însă el avea spionii lui, care îi raportau zi cu zi ce se petrecea în armata lui don Pedro, ba chiar în a lui don Henric ; cunoștea de asemenea planurile lui Caverley chiar din clipa în care bogata imaginație a aventurierului le zămislea.

Știa prin urmare că vrednicul căpitan, ademenit de capturile de regi pe care le mai făcuse, îi propusese prințului de Wales să termine războiul dintr-o singură lovitură.

Planul lui, cum nu se poate mai simplu, era acela al pasării de pradă care plutește atît de sus prin aer încît se face nevăzută, și deodată se năpustește asupra prăzii și o răpește în ghearele ei tocmai cînd aceasta se așteaptă mai puțin.

Hugues de Caverley se unea cu Juan Chandos, cu ducele de Lancaster și cu o parte din avangarda engleză, năvălea fără veste asupra taberei lui don Henric, îl răpea, pe el și pe curtenii lui, făcînd astfel rost, cu o singură lovitură, de douăzeci de răscumpărări, din care una singură ar fi fost de ajuns să îmbogățească șase aventurieri.

Prințul de Wales se învoise ; el nu avea nimic de pierdut ci, dimpotrivă, totul de cîștigat din tîrgul ce i se propunea.

Din nefericire, seniorul Bertrand Duguesclin avea, după cum am spus, spioni care îi raportau tot ce se petrecea în tabăra dușmană.

Și din nefericire, pe deasupra, avea împotriva englezilor, în general, o veche pică de breton, iar împotriva lui Caverley în special, o ură proaspătă.

Îi sfătui deci pe spionii lui să nu doarmă o clipă, sau, dacă i-ar fura somnul, să nu doarmă decît cu un singur ochi.

Drept urmare, fu înștiințat de cele mai neînsemnate mișcări ale jupînului Hugues de Caverley.

Cu o oră înainte ca vrednicul căpitan să părăsească tabăra prințului de Wales, conetabilul luă șase mii de călăreți bretoni și spanioli și trimise, pe un drum opus față de al său, pe Agénor și Le Bègue de Vilaine să ocupe un post într-o pădure ce despărțea un defileu.

Fiecare din cele două trupe trebuia să ocupe partea de pădure pe de margini, apoi, după ce englezii vor fi trecut, să închidă defileul în urma lor.

La rîndul lui, Henric de Transtamare, înştiinţat la vreme, îşi ţinea toţi oamenii înarmaţi.

Caverley avea deci să se izbească de un zid de fier, apoi, cînd ar fi voit să bată în retragere, s-ar fi găsit înconjurat de un alt zid de fier.

Încă de la căderea nopţii oameni şi cai se aflau la pîndă. Fiecare călăreţ, culcat la pămînt, ţinea în mînă frîul calului său.

Către ora zece, Caverley pătrunse în defileu cu întreaga lui trupă. Englezii mergeau cu atît de mare siguranţă, încît nici nu puseră să cerceteze pădurea, ceea ce dealtfel pe timpul nopţii ar fi fost dacă nu cu neputinţă, cel puţin foarte greu.

În urma englezilor, bretonii şi spaniolii se apropiară întocmai ca cele două capete ale unui lanţ pe care îl închizi.

Spre miezul nopţii, se auzi mare zarvă : Caverley se năpustea asupra taberei regelui don Henric, iar acesta îl primea cu strigătele de : Don Henric şi Castilia !

Atunci Bertrand, avîndu-l pe Agénor la dreapta şi pe Le Bègue de Vilaine la stînga, porni în galop cu întreaga-i trupă, la strigătul : Notre-Dame-Guesclin !

În acelaşi timp, focuri mari se aprinseră pe flancuri şi luminară scena, arătîndu-i lui Caverley pe cei cinci sau şase mii de aventurieri ai săi prinşi între două trupe.

Caverley nu era omul care să caute o moarte glorioasă, dar zadarnică. Dacă s-ar fi aflat în locul lui Eduard al III-lea, la Crécy, ar fi fugit ; dacă ar fi fost în locul prinţului de Wales, la Poitiers, s-ar fi predat.

Însă cum nu te predai decît atunci cînd nu mai ai încotro, mai cu seamă că dacă te predai rişti să fii spînzurat, dădu pinteni calului care porni în galop şi, printr-una din deschizăturile lăturalnice, dispăru, aşa cum la teatru dispare trădătorul printr-una din culisele slab închise.

Întreg calabalîcul lui, o sumă însemnată în aur, o casetă cu pietre scumpe şi bijuterii, rodul a trei ani de prădăciuni, în timpul cărora, pentru a scăpa de frînghie, vrednicului căpitan îi trebuise mai mult geniu decît desfăşuraseră vreodată Alexandru, Hanibal sau Cezar, căzură în mîinile cavalerului de Mauléon.

Musaron se apucă să socotească prada, în vreme ce erau jefuiţi morţii, iar prizonierii erau vîrîţi în lanţuri.

Băgă de seamă atunci că se afla în serviciul unuia din cei mai bogaţi cavaleri ai creştinătăţii.

Această schimbare, de o mare însemnătate, se făcuse în mai puţin de o oră.

Aventurierii fuseseră măcelăriţi ; numai două sau trei sute scăpaseră cu mare greutate.

Această izbîndă insuflă atîta îndrăzneală spaniolilor, încît don Tellez, fratele mai tînăr al lui don Henric de Transtamare, dînd pinteni calului, voia să meargă chiar în clipa aceea spre inamic fără nici o pregătire.

— Un moment, senior conte, spuse Bertrand, presupun că n-aveţi să porniţi singur spre inamic şi să riscaţi de-a fi prins într-un chip atît de lipsit de glorie.

— Dar socotesc că întreaga armată va porni o dată cu mine, răspunse don Tellez.

— Nu, seniore, nu, răspunse Bertrand.

— Bretonii să rămînă dacă vor, zise don Tellez, însă eu voi merge cu spaniolii.

— Pentru ce ?

— Pentru a-i bate pe englezi.

— S-avem iertare, spuse Bertrand, englezii au fost bătuţi de bretoni, însă n-ar mai putea fi bătuţi şi de spanioli.

— Poftim ! exclamă furios don Tellez înaintînd spre conetabil. Şi pentru ce, mă rog ?

— Pentru că, spuse Bertrand fără să se tulbure, pentru că bretonii sînt mai buni soldaţi decît englezii, însă englezii sînt mai buni soldaţi decît spaniolii.

Tînărul prinţ simţi cum i se urcă mînia la cap.

— Ciudat lucru ca aici, în Spania, să fie stăpîn un francez, zise el ; dar vom afla îndată dacă don Tellez va asculta în loc să poruncească. Aşadar, toată lumea să mă urmeze !

— Cei optsprezece mii de bretoni nu se vor clinti din loc decît dacă le fac eu semn să se mişte, zise Bertrand. Cît despre spaniolii voştri, nu sînt stăpînul lor decît dacă stăpînul vostru şi al meu, don Henric de Transtamare, le porunceşte să-mi dea ascultare.

— Ce prevăzători sînt francezii ! izbucni don Tellez scos din sărite. Cum îşi păstrează sîngele rece nu numai în faţa primejdiei, ci şi în faţa insultei. Felicitările mele, senior conetabil.

— Da, monseniore, răspunse Bertrand, sîngele meu e rece cînd se stăpîneşte, însă e cald cînd curge.

Şi fiind gata să se înfurie, conetabilul îşi apăsă pumnii vînjoşi în cămaşa de zale.

— Vă spun că e rece ! urmă tînărul, şi asta pentru că sînteţi bătrîn. Or, cînd îmbătrîneşti, începe să-ţi fie frică.

— Frică ! strigă Agénor împingîndu-şi calul în faţa lui don Tellez. Oricine va spune vreodată despre conetabil că e fricos, nu va ajunge s-o spună a doua oară !

— Taci ! prietene, zise conetabilul, să-i lăsăm pe nebuni să-şi vadă de nebuniile lor şi să avem răbdare !

— Respectă sîngele regal ! strigă don Tellez, respectă-l, auzi dumneata !

— Respectă-te singur, dacă vrei să fii respectat, zise deodată un glas care îl făcu să tresară pe tînărul prinţ, căci era glasul fratelui său mai mare care fusese înştiinţat de această sfadă supărătoare ; şi mai cu seamă nu-l insulta pe aliatul nostru, pe eroul nostru.

— Mulţumesc, sire, spuse Bertrand. Glasul vostru e destul de mărinimos că îmi cruţă o treabă totdeauna tristă, aceea de a-i pedepsi pe obraznici. Dar nu despre dumneavoastră vorbesc, don Tellez : sînt convins că aţi şi înţeles cît de mult greşiţi.

— Greşesc... eu pentru că am spus că vom da bătălia? Nu este aşa, sire, că vom porni către inamic ? zise don Tellez.

— Să porniţi către inamic... în momentul de faţă ! izbucni Duguesclin, dar e cu neputinţă.

— Nu, dragul meu conetabil, zise don Henric, stă atît de mult în putinţa noastră încît mîine în zori ne vom afla în toiul luptei.

— Seniore, vom fi bătuţi.

— Şi pentru ce ?

— Pentru că poziţia e proastă.

— Nu există poziţie proastă ; nu există decît viteji sau laşi ! izbucni don Tellez.

— Seniore conetabil, zise regele, nobilii mei îmi cer să-i duc la luptă şi eu nu pot să le refuz ce-mi cer. L-au văzut coborînd în cîmpie pe prinţul de Wales aşa că ar avea aerul că fug din faţa lui.

— Dealtfel, reluă don Tellez, conetabilul va fi liber să ne privească la lucru şi să se odihnească atunci cînd noi vom lupta.

— Domnule, răspunse Duguesclin, voi face tot ce vor face spaniolii, şi chiar mai mult, nădăjduiesc ; căci luaţi seama la ce vă spun : peste două ore atacaţi, nu-i aşa ?

— Da.

— Ei bine ! peste patru ore veţi lua-o la fugă colo pe cîmpie din faţa prinţului de Wales, iar eu şi bretonii mei vom fi aici unde sînt eu acum, fără ca un singur pedestraş să fi dat înapoi cu un pas, fără ca un singur călăreţ să fi dat înapoi cu o potcoavă. Rămîneţi aici şi veţi vedea.

— Haide ! seniore conetabil, spuse Henric, nu fi aşa prăpăstios.

— Spun adevărul, sire. Ziceţi că vreţi să daţi bătălia?

— Da, conetabile, vreau pentru că o datorez.

— Fie, atunci.

Apoi întorcîndu-se către bretoni :

— Copii, se va da bătălia. Aşadar, pregătiţi-vă... Sire, toţi aceşti viteji şi cu mine, urmă el, astă-seară vom fi ucişi sau prinşi, dar înainte de toate facă-se voia voastră. Numai că, amintiţi-vă bine că eu nu-mi voi pierde decît viaţa sau libertatea, pe cînd Alteţa Voastră va pierde un tron.

Regele lăsă capul în jos şi întorcîndu-se către prietenii săi :

— Bunul conetabil este cam aspru cu noi în dimineaţa asta, zise el ; totuşi, faceţi-vă pregătirile, seniori.

— E oare adevărat că vom fi ucişi astăzi ? întrebă Musaron destul de tare ca să poată fi auzit de conetabil.

Acesta se întoarse.

— Vai ! Doamne ! Da, bunule scutier, spuse el cu un zîmbet, e adevărul curat.

— Păcat ! făcu Musaron lovindu-se peste buzunarele pantalonilor pline cu aur, să fim ucişi tocmai în momentul cînd eram şi noi bogaţi şi puteam să ne bucurăm de viaţă.

XLIII

BĂTĂLIA

La o oră după cugetarea tristă a bunului scutier, aşa cum îi spusese Bertrand lui Musaron, soarele se înalţă deasupra cîmpiei Navarette, tot atît de curat, tot atît de calm şi tot atît de potolit ca şi cînd n-ar fi avut să lumi-

neze în curînd una din cele mai vestite bătălii care au însîngerat analele omenirii.

Cînd se înalță soarele, cîmpia era ocupată de armata regelui Henric, dispusă în trei corpuri.

Don Tellez, împreună cu fratele său Sancho, ocupa aripa stîngă, în fruntea a douăzeci și cinci de mii de oameni.

Duguesclin, cu șase mii de călăreți îmbrăcați în armuri, adică aproape optsprezece mii de cai, se afla în avangardă.

În sfîrșit însuși don Henric, aflat în dreapta, cam pe același plan cu cei doi frați ai săi, ocupa aripa dreaptă cu douăzeci și una de mii de călăreți și treizeci de mii de pedestrași.

Această armată era dispusă în așa fel de parcă ar fi fost trei trepte ale unei scări.

Mai aveau o rezervă de aragonezi călări, bine echipați și comandați de conții de Aigues și de Roquebertin.

Era la 3 aprilie 1368, iar în ziua din ajun fusese o căldură înăbușitoare și foarte mult praf.

Regele Henric încălecă pe o frumoasă catîrcă de Aragon și străbătu rîndurile escadroanelor sale, încurajîndu-i pe unii, lăudîndu-i pe alții, stăruind mai cu seamă asupra primejdiei ce-i păștea dacă ar cădea vii în mîinile crudului don Pedro.

Conetabilul stătea nepăsător și hotărît la postul său, iar don Henric se dusese să-l îmbrățișeze spunîndu-i :

— Brațul acesta îmi va da pentru totdeauna coroana.

Regii găsesc totdeauna asemenea vorbe în clipa primejdiei. Este adevărat că primejdia, în trecere, îi tîrăște după ea, așa cum face vîrtejul cu țărîna.

Apoi se așeză în genunchi, cu capul descoperit, făcu o rugăciune și toată lumea îl imită.

În momentul acela razele soarelui ce răsărea apărură din spatele muntelui Navarette, iar soldații, privind soarele, zăriră primele lăncii engleze presărînd colina, de unde începură să coboare agale, înșiruindu-se în trepte pe diferitele podișuri de la poalele muntelui.

Agénor recunoscu printre steagurile aflate în primele rînduri pe acela al lui Caverley, mai țeapăn și mai mîndru chiar decît fusese în momentul atacului nocturn. Lancaster și Chandos care, ca și căpitanul nostru, scăpaseră de la înfrîngerea din timpul nopții, erau împreună

cu el, cu atît mai hotărîţi cu cît trebuiau să-şi ia o revanşă cumplită.

Tustrei luară poziţie în faţa lui Dugueslin.

Prinţul de Wales şi regele don Pedro se aşezară în faţa lui don Sancho şi a lui don Tellez.

Jean Grailly, zis captalul de Buch [1], se aşeză în faţa regelui don Henric de Transtamare.

În loc de cuvîntare în faţa trupelor sale, prinţul Negru, tulburat la vederea atîtor mii de oameni care aveau să se măcelărească, vărsă lacrimi şi ceru lui Dumnezeu, nu izbînda, ci dreptul acela care este deviza coroanei Angliei. [2]

Apoi sunară trîmbiţele.

Îndată cîmpia se cutremură sub picioarele cailor, şi un zgomot asemănător cu cel a două tunete ce se rostogolesc unul spre altul răsună prin aer.

Între timp cele două avangarde, compuse din oameni hotărîţi şi mai cu seamă experimentaţi, nu înaintau decît la pas.

După săgeţile care la început întunecară cerul, călăreţii se repeziră unul spre altul, luptară corp la corp şi pe tăcute ; pentru partea de armată care nu ajunsese încă la încăierare, era un spectacol groaznic şi aţîţător.

Prinţul Negru se lăsă şi el antrenat în vîltoare ca un simplu cavaler.

Îndreptă în galop întregul său corp de armată împotriva lui don Tellez.

Era prima bătălie regulată la care lua parte tînărul, şi vedea venind spre el nişte oameni care, împreună cu bretonii, treceau drept cei mai viteji soldaţi din lume.

Îl cuprinse frica şi dădu înapoi.

Călăreţii săi văzîndu-l că dă înapoi făcură şi ei calea-ntoarsă şi într-o clipită întreaga aripă stîngă a armatei intră în debandadă sub înrîurirea uneia din acele panici spre care sînt tîrîţi chiar şi cei mai viteji, acoperindu-se de ruşine fără voia lor.

Trecînd din nou prin faţa bretonilor care, deşi formaseră la început avangarda, se găseau acum în urmă prin mişcarea pe care o făcuse don Tellez trecînd înainte, don Tellez îşi grăbi calul întorcînd capul.

---

[1] Captal, nume folosit în evul mediu, în Gasconia, sinonim cu căpitan, cu senior. (N.T.)

[2] Deviza de pe stema Angliei : „Dieu et mon droit" (Dumnezeu şi dreptul meu) este în franceză. (N.T.)

Cît despre don Sancho, acesta întîlni privirea dispreţuitoare a conetabilului şi, oprindu-se scurt sub această privire atotputernică, se întoarse spre inamic şi se lăsă prins.

Don Pedro, care pornise în urmărirea fugarilor împreună cu prinţul de Wales, doritor să tragă foloase din acest prim succes, văzînd aripa stîngă împrăştiată, se întoarse îndată spre fratele său Henric, care lupta vitejeşte împotriva captalului de Buch.

Dar atacat din flanc de şapte mii de lăncieri odihniţi şi înflăcăraţi de izbîndă, începu să dea înapoi.

În mijlocul zgomotului de fier izbit de fier, al cailor nechezînd, al luptătorilor ce urlau de furie, se auzea vocea regelui don Pedro întrecînd tot acel zgomot şi strigînd : „Nici o milă faţă de răzvrătiţi ! nici o milă !"

El lupta cu o secure aurită, a cărei poleială, de la ascuţiş pînă la mîner, era înroşită de sînge.

Între timp rezerva, în rîndurile căreia intraseră Olivier de Clisson şi seniorul de Retz, care ocoliseră locul bătăliei, era dată peste cap şi pusă pe fugă. Numai Duguesclin cu bretonii lui, care, aşa cum făgăduiseră, nu dădură un pas înapoi, strînşi într-un loc de nebiruit, păreau o stîncă de fier în jurul căreia veneau să se încolăcească, întocmai ca nişte şerpi lungi şi lacomi, batalioanele învingătoare.

Duguesclin aruncă o privire fugară asupra cîmpiei ; îşi dădu seama că bătălia era pierdută.

Văzu treizeci de mii de soldaţi fugind în toate direcţiile, văzu duşmanul peste tot unde cu o oră înainte erau aliaţi şi prieteni. Înţelese că nu-i mai rămînea decît să moară făcînd duşmanului cît mai mult rău cu putinţă.

Îşi aruncă privirile spre stînga şi zări un zid vechi, ce slujise drept meterez unui oraş distrus. Două companii de englezi îl despărţeau de acel sprijin, la care odată ajuns nu mai putea fi atacat decît din faţă. Dădu un ordin cu vocea lui plină şi răsunătoare ; cele două companii engleze fură zdrobite, iar bretonii ajunseră la zidul protector.

Acolo, Bertrand îşi refăcu linia şi răsuflă o clipă.

Le Bègue de Vilaine şi mareşalul Andreghem se mai odihneau puţin şi ei.

Agénor, al cărui cal fusese ucis în învălmăşeală, aştepta îndărătul unuia din stîlpii zidului calul de rezervă pe care i-l aducea Musaron.

Conetabilul se folosi de această clipă de răgaz spre a-şi ridica viziera căştii ; îşi şterse faţa năduşită şi plină de praf şi privi în jurul lui socotind liniştit cîţi oameni îi mai rămîneau.

— Regele ? întrebă el. Unde e regele ? A murit ? A fugit ?

— Nu, seniore, spuse Agénor, nici n-a murit nici n-a fugit. Priviţi-l cum se retrage şi vine spre dumneavoastră.

Don Henric, acoperit de sînge duşman amestecat cu al său, cu partea de sus a căştii zdrobită de o lovitură de secure, venea spre conetabil, luptînd ca un cavaler viteaz.

Într-adevăr, hărţuit, gîfîind, dînd înapoi fără să fugă, ajutat şi de calul său care, cu genunchii îndoiţi de efort, nu încetase o clipă să privească spre duşman, viteazul rege venea încet spre bretoni, atrăgînd puhoiul de englezi care, întocmai ca nişte corbi, jinduiau după această pradă bogată.

Bertrand dădu ordin la o sută de oameni să-l susţină pe don Henric şi să-l elibereze din împresurare.

Aceşti o sută de oameni se năpustiră asupra a zece mii, îşi tăiară o trecere şi formară în jurul prinţului un brîu în mijlocul căruia mai putu şi el să răsufle.

Dar de îndată ce se văzu liber, don Henric schimbă calul cu un scutier, îşi azvîrli casca zdrobită de lovituri, luă alta din mîinile unui paj, se asigură că pumnul îi strîngea tot atît de tare spada şi, puternic ca un al doilea Anteu căruia îi este de ajuns să atingă pămîntul zise :

— Prieteni ! Voi m-aţi făcut rege. Priviţi dacă sînt vrednic să fiu !

Şi se aruncă din nou în învălmăşeală.

Îl văzură atunci ridicîndu-şi de patru ori spada şi la fiecare lovitură căzu un duşman.

— Spre rege ! Spre rege ! spuse conetabilul ; să-l salvăm pe rege !

Într-adevăr, era şi timpul : englezii îl înconjurau pe don Henric, aşa cum îl înconjură valurile mării pe înotător. Era să fie prins, cînd conetabilul ajunse lîngă el.

Bertrand îl apucă de braţ şi, trimiţînd cîţiva bretoni între rege şi inamic :

— Ajunge, destul curaj ! Mai mult ar fi o nebunie. Bătălia e pierdută, fugiţi ! E de datoria noastră să murim aici ocrotindu-vă retragerea.

Regele se încăpăţîna să rămînă ; Bertrand făcu un semn : patru bretoni îl apucară pe Henric de Trastamare,

— Acum, Notre-Dame-Guesclin ! strigă conetabilul. Pe inamic ! pe inamic !

Şi coborînd lancea, cu oamenii ce-i mai rămîneau, aşteptă izbitura a treizeci de mii de călăreţi, izbitură cumplită, care părea că avea să răstoarne pînă şi zidul de care se sprijinea mica trupă.

— Aici trebuie să ne luăm adio, zise Musaron trimiţînd spre inamic ultima săgeată ce-i mai rămînea în tolbă. Vai ! senior Agénor, uitaţi-vă la maurii aceia îngrozitori de dinapoia englezilor.

— Ei bine ! adio, dragul meu Musaron, zise Agénor încălecînd din nou şi venind să se aşeze alături de conetabil.

Norul de oameni se apropia bubuind, gata să izbucnească ; prin praf se vedea înaintînd doar o pădure de lănci aplecate orizontal.

Dar deodată, în spaţiul încă gol, cu riscul de a fi zdrobit între cele două mase de oameni, se avîntă un cavaler cu armura neagră, cu casca neagră, cu coroana neagră, ţinînd în mînă un baston de conducător de oaste.

— Opriţi ! spuse cavalerul Negru ridicînd braţul. Cine mai face un pas e mort !

La glasul acesta puternic caii porniţi într-un iureş nebun se răsuciră în zăbale ; unii chiar atinseră pămîntul cu încheietura picioarelor dinapoi, cambrîndu-se.

Prinţul, în momentul acela singur în spaţiul rămas liber, privi, cu acea tristeţe bine cunoscută din care posteritatea i-a făcut o aureolă, pe bretonii neînfricaţi gata să dispară sub povara numărului.

— Oameni buni, viteji cavaleri, nu vreau să muriţi astfel ! Uitaţi-vă : nici un zeu n-ar putea rezista aici.

Apoi, întorcîndu-se către Duguesclin, spre care făcu un pas salutîndu-l :

— Bunule conetabil, urmă el, sînt prinţul de Wales şi doresc ca dumneata să trăieşti ; moartea dumitale ar lăsa un mare gol printre viteji. Dă-mi spada dumitale, te implor.

Duguesclin era un om care înţelegea adevărata mărinimie ; cea a prinţului îl mişcă.

— E un cavaler loial cel care vorbeşte, zise el, şi eu înţeleg engleza vorbită în felul acesta.

Şi îşi aplecă spada.

La glasul prinţului lor, englezii înaintară, cu lancea în jos, fără grabă, fără mînie.

Conetabilul își apucă spada de lamă.

Se pregătea să o predea prințului.

Deodată, don Pedro acoperit de sînge, cu armura îndoită în zeci de locuri, apăru pe calul său plin de spumă.

Îi părăsise pe cei ce fugeau pentru a veni la cei ce mai rezistau încă.

— Cum ! strigă el repezindu-se spre conetabil. Cum ! Îi lăsați să trăiască pe oamenii aceștia ! Dar nu vom fi niciodată stăpîni atîta timp cît ei vor trăi. Nici o milă ! Moarte lor ! moarte lor !

— Ah ! iată o viță necioplită, strigă Duguesclin, și ca o viță necioplită va muri.

Apoi, cum prințul se repezea spre el, ridică spada ținînd-o de lamă și dădu cu mînerul de fier o asemenea lovitură în capul lui don Pedro, încît acesta, îndoindu-se sub lovitura care ar fi doborît un taur, căzu pe crupa calului, pe jumătate mort.

Duguesclin își ridică arma-i groaznică.

Dar, repezindu-se înaintea prințului, conetabilul lăsase un spațiu gol în urma lui ; doi englezi se strecuraseră pe acolo, și pe cînd el ridica amîndouă brațele, îl apucară unul de cască, altul de mijloc.

Cel care îl ținea de cască îl trăgea înapoi, cel care îl ținea de mijloc încerca să-l smulgă din șa.

— Seniore conetabil, strigară amîndoi deodată, predați-vă sau muriți.

Bertrand înălță capul și, puternic ca un taur sălbatic, îl smulse din șa pe englezul care îl apucase de cască, în vreme ce strecurînd vîrful spadei pe sub grumăjerul englezului care îl ținea de mijloc, îi străpunse gîtul înăbușind amenințarea în sînge.

Dar alți o sută de englezi se năpustiră asupra lui, gata să dea fiecare cîte o lovitură uriașului.

— Să vedem, strigă prințul Negru cu un glas de tunet, să vedem cine va fi atît de îndrăzneț să-l atingă măcar cu un deget.

Îndată cei mai înverșunați făcură un pas înapoi, și Duguesclin se văzu liber.

— Destul, monseniore, zise el, vă datorez de două ori spada. Sînteți cel mai mărinimos învingător din lume.

Și își întinse spada prințului.

Agénor o întindea și el pe a lui.

— Ești nebun ? îi zise Bertrand. Ai la dispoziție un cal bun și odihnit. Fugi, du-te în Franța, spune-i bunului

rege Carol că sînt prizonier ; şi dacă nu vrea să facă nimic pentru mine, du-te şi caută-l pe fratele meu Olivier ; el va face.

— Dar monseniore... obiectă Agénor.

— Nu-ţi dă nimeni atenţie dumitale, pleacă, aşa vreau eu.

— Pe cai ! Pe cai ! zise Musaron, care nu cerea altceva mai bun decît să o şteargă mai repede. Să ne folosim de faptul că sîntem mici, ne vom întoarce mari.

Într-adevăr, Le Bègue de Vilaine, mareşalul, marii căpitani erau disputaţi de englezi. Agénor se strecură printre ei, Musaron se strecură înapoia stăpînului şi amîndoi, pornindu-şi caii la galop, se depărtară sub o ploaie de săgeţi, cu care îi salutară, însă prea tîrziu, Caverley şi Mothril.

XLIV

DUPĂ BĂTĂLIE

Numărul prizonierilor făcuţi în ziua aceea fusese considerabil.

Învingătorii numărau oamenii cum se numără sacii de bani sigilaţi.

Împreună cu Caverley, Cavalerul Verde şi cîţiva francezi aventurieri se remarcau prin acea lăudabilă ocupaţie care consta în a jefui prizonierul, după ce un secretar îi înscria cu grijă numele, prenumele, titlurile şi gradul.

Învingătorii împărţiseră prizonierii în loturi. Duguesclin făcea parte din lotul prinţului de Wales.

Prinţul îl dăduse în paza captalului de Buch.

Jean de Grailly se apropie de Bertrand, şi, luîndu-i mîna, începu să-i tragă binişor mănuşa de oţel, după care scutierii săi se apucară să-i scoată conetabilului diferitele piese ale armurii.

Bertrand îi lăsa liniştit să-şi vadă de treabă ; nu se folosea de nici o violenţă faţă de el ; conetabilul îşi număra mereu prietenii, oftînd de fiecare dată cînd lipsea vreunul la acest apel tăcut.

— Viteazul conetabil, îi spuse Grailly, dumneata m-ai făcut prizonier la Cocherel ; vezi cît de schimbătoare e soarta ; astăzi eşti dumneata prizonierul meu.

— O ! o ! făcu Bertrand, te înşeli, seniore ; la Cocherel eu te-am prins, la Navarette dumneata mă păzeşti ; la Cocherel erai prizonierul meu, la Navarette eşti păzitorul meu.

Jean de Grailly roşi ; dar atît de mare era respectul ce se dădea pe vremea aceea nenorocirii, încît preferă să nu răspundă.

Dugueslin se aşeză pe marginea unui şanţ şi le făcu semn lui Le Bègue de Vilaine, lui Andreghem şi celorlalţi să se apropie de el, căci prinţul de Wales tocmai poruncise să sune trîmbiţele şi să se adune soldaţii.

— Urmează rugăciunea ; căci Alteţa Sa e un prinţ viteaz şi foarte cucernic. Să ne rugăm şi noi.

— Pentru a-i mulţumi lui Dumnezeu că aţi scăpat cu viaţă ? întrebă Le Bègue de Vilaine.

— Pentru a-i cere răzbunare ! răspunse Bertrand.

Într-adevăr, prinţul de Wales, după ce adresase în genunchi mulţumiri Domnului pentru această mare izbîndă, îl chemă pe don Pedro, care arunca în juru-i nişte priviri sălbatice şi nu plecase genunchiul o singură clipă, pierdut cum era într-o contemplare sinistră.

— Iată-vă victorios, zise prinţul Negru, şi cu toate astea aţi pierdut o mare bătălie.

— Cum aşa ? întrebă don Pedro.

— Un rege e învins atunci cînd îşi recapătă coroana vărsînd sîngele supuşilor săi.

— Nişte răzvrătiţi ! izbucni don Pedro.

— Ei bine ! Nu i-a pedepsit Dumnezeu destul că v-au părăsit ? Sire, feriţi-vă să nu vă pedepsească întocmai ca pe ei, dacă îi părăsiţi pe cei pe care vi-i încredinţează.

— Seniore ! murmură don Pedro înclinîndu-se, vă datorez coroana, însă vă implor, adăugă el îngălbenindu-se de mînie şi de ruşine, nu fiţi mai neînduplecat decît cel Atotputernic... nu mă loviţi, pe mine care vă mulţumesc.

Şi îndoi genunchiul. Prinţul Eduard îl ridică.

— Mulţumiţi-i lui Dumnezeu, spuse el... mie nu-mi datoraţi nimic.

După care prinţul îi întoarse spatele şi intră în cortul său pentru a lua o mică gustare.

— Copii, strigă don Pedro, dînd în sfîrşit frîu liber dorinţei sale sălbatice, jefuiţi morţii : a voastră să fie prada zilei de azi !

Şi călare pe un cal odihnit, el străbătu cel dintîi cîmpia, uitîndu-se cu atenţie la fiecare grămadă de cadavre

şi îndreptîndu-se mai mult spre ţărmurile rîului unde don Henric de Transtamare se luptase cu captalul de Buch.

Cum ajunse acolo descălecă, îşi puse la brîu pumnalul lung şi ascuţit şi, bălăcindu-se cu picioarele prin sînge, începu să caute pe tăcute.

— Eşti pe deplin încredinţat că l-ai văzut căzînd ? întrebă el pe Grailly.

— Sînt sigur, răspunse captalul. Calul i s-a prăbuşit lovit de securea pe care scutierul meu o azvîrle cu o dibăcie fără pereche.

— Dar el, dar el ?...

— El a dispărut sub un nor de săgeţi. Am văzut sînge pe armele lui şi un munte întreg de corpuri zdrobite prăbuşindu-se peste el şi acoperindu-l.

— Bine ! bine !... să căutăm, răspunse don Pedro cu o bucurie sălbatică... Ah ! iată colo ornamentul de aur al unei căşti !

Şi cu sprinteneala unui tigru, sări peste cadavre, dînd la o parte pe cele care-l acopereau pe cavalerul cu ornamentul de aur.

Cu mîna tremurîndă, cu ochii holbaţi, ridică viziera căştii.

— Scutierul său ! zise el, nimeni altul decît scutierul !

— Dar sînt armele prinţului, spuse Grailly. E adevărat că nu are coroana pe cască.

— Viclenie ! viclenie ! Laşul îi va fi dat armele sale scutierului ca să poată fugi mai uşor... Dar am prevăzut totul ; cîmpia e încercuită, n-a putut să treacă rîul... Iată nişte persoane pe care mi le aduc maurii mei credincioşi... cu siguranţă că se află printre ele.

— Căutaţi mai departe printre celelalte cadavre, le spuse Grailly soldaţilor care îşi înteţiră rîvna, şi cine îl va găsi viu primeşte cinci sute de piaştri !

— Şi o mie de ducaţi cui îl va găsi mort ! adăugă don Pedro. Noi ne ducem în întîmpinarea persoanelor pe care le aduce Mothril.

Don Pedro încălecă din nou şi, urmat de numeroşi cavaleri dornici să vadă scena ce se pregătea, se îndreptă spre marginile cîmpiei, unde se vedea un cordon de mauri în veşminte albe împingînd înaintea lor o trupă de fugari pe care îi culeseseră de departe.

— Mi se pare că-l văd ! mi se pare că-l văd ! urlă don Pedro grăbindu-se.

Rosti aceste cuvinte trecînd prin fața prizonierilor bretoni. Duguesclin îl auzi, se ridică și, cercetînd cîmpia cu o privire iscoditoare spuse :

— Ah ! Dumnezeule ! Ce nenorocire !

Această exclamare păru să-i confirme lui don Pedro fericirea pe care o spera.

Spre a gusta mai bine această fericire, el voi să-l copleșească pe conetabil, adică să-i lovească în același timp, unul prin altul, pe doi dintre cei mai puternici dușmani ai săi.

— Să rămînem aici, zise el... Dumneata, seneșale, poruncește-i lui Mothril să vină cu prizonierii lui să mă întîlnească aici... în fața acestor seniori bretoni, prieteni credincioși ai uzurpatorului, ai învinsului !... apărători ai unei cauze care nu-i interesa cu nimic și pe care n-au știut s-o facă să izbîndească.

La aceste ironii mușcătoare, la această furie răzbunătoare, eroul breton nu dădu nici un răspuns care ar fi putut face să se presupună că ar fi auzit.

Rămase jos mai departe, în același loc și continuă să vorbească despre lucruri neînsemnate cu mareșalul de Andreghem.

Între timp don Pedro, descălecase, se sprijinea pe o secure lungă și răsucea mînerul pumnalului, frămîntînd din picioare cu atîta nerăbdare de parcă ar fi grăbit astfel sosirea lui Mothril și a prizonierilor săi.

— Ce se aude, viteazul meu sarazin, strigă regele către Mothril, cînd acesta ajunse destul de aproape ca să audă. Curajosul meu șoim alb, ce vînat mi-aduci ?

— Bun vînat, monseniore, răspunse maurul, priviți stindardul acesta.

Într-adevăr, în jurul brațului ținea înfășurată o bucată de postav aurit, brodat cu stema lui Transtamare.

— Așadar el este ! strigă don Pedro în culmea bucuriei, el !...

Și gestul lui amenințător arătă spre un cavaler îmbrăcat pe de-a-ntregul în armură, cu o coroană pe cap, însă fără spadă, fără lance, legat fedeleș cu o frînghie de mătase, de capetele căreia atîrna o bilă mare de plumb.

— Fugea, zise Mothril, am repezit după el douăzeci de cai ai deșertului ; șeful arcașilor mei l-a ajuns și a fost lovit de moarte ; însă un altul l-a înfășurat în nodurile frînghiei, a căzut cu cal cu tot, și am pus mîna pe el. Avea

stindardul în mînă. Din păcate unul din prietenii săi ne-a scăpat pe cînd acesta ţinea piept de unul singur.

— Jos coroana, jos! strigă don Pedro învîrtind securea.

Un arcaş se apropie şi, tăind nodurile de la grumăjer, făcu cu brutalitate să sară casca cu coroana de aur.

Un strigăt de spaimă, de mînie, izbucni din gura regelui; un strigăt de nemăsurată bucurie porni din grupul bretonilor.

Cavalerul de Mauléon! strigau ei. Ura! Ura!

— Solul!... Blestem! murmură don Pedro.

— Francezul! bolborosi Mothril spumegînd de furie.

— Eu! făcu Agénor cu simplitate, salutînd cu privirea pe Bertrand şi pe prietenii săi.

— Noi! zise Musaron, puţin cam palid, dar încă împărţind în dreapta şi-n stînga lovituri de picioare maurilor.

— Atunci înseamnă că el a scăpat? zise don Pedro.

— O, Doamne, da, sire, răspunse Agénor. În spatele unui tufiş, am luat casca Maiestăţii Sale şi i-am dat calul meu care era odihnit.

— Vei muri! urlă don Pedro orbit de mînie.

— Să-l atingeţi doar! strigă Bertrand, care făcu un salt cumplit şi veni să se aşeze între Agénor şi don Pedro. Să ucizi un prizonier dezarmat! O! eşti destul de laş pentru asta!

— Atunci, ticălos aventurier, vei muri tu, zise don Pedro tremurînd şi cu spume la gură.

Se repezi cu pumnalul ridicat spre Bertrand, care închise pumnul ca şi cînd ar fi voit să doboare un taur.

Dar pe umărul lui don Pedro se aşeză o mînă, asemenea mîinii Minervei care, după spusele lui Homer, l-a apucat pe Ahile de păr.

— Opriţi! spuse prinţul de Wales, vreţi să vă dezonoraţi, rege al Castiliei! Opriţi şi aruncaţi pumnalul. Asta e voia mea!

Braţul său nervos îl ţintuise pe loc pe don Pedro, iar fierul scăpă din mîinile ucigaşului.

— Cel puţin vindeţi-mi-l mie! strigă furiosul, vă voi plăti greutatea lui în aur.

— Mă insultaţi!... Băgaţi de seamă, răspunse prinţul Negru; eu sînt în stare să vă plătesc pentru Duguesclin

greutatea lui în pietre scumpe, dacă ar fi al vostru, şi mi l-aţi vinde, sînt sigur. Dar este al meu, amintiţi-vă asta ! Înapoi !

— Rege ! murmură Duguesclin care cu greu putea fi înfrînat, rege hain care îţi măcelăreşti prizonierii, ne vom mai vedea !

— Cred, zise don Pedro.

— Contez şi eu pe asta, făcu Bertrand.

— Conduceţi-l numaidecît pe conetabilul Franţei la cortul meu, zise prinţul Negru.

— Încă o clipă, vrednicul meu prinţ. Dacă Mauléon ar rămîne în mîna regelui acesta l-ar ucide.

— O ! Nu zic ba, răspunse don Pedro cu un zîmbet sălbatic, însă acesta socotesc că este al meu.

Duguesclin tresări. Se uită la prinţul de Wales.

— Sire, îi spuse prinţul lui don Pedro, în ziua aceasta nu va fi ucis nici un prizonier.

— În ziua aceasta, mă învoiesc, răspunse don Pedro, aruncînd spre Mothril o privire cu tîlc.

— Este o zi prea frumoasă de izbîndă, nu-i aşa ? urmă prinţul de Wales.

— Desigur, seniore.

— Şi veţi face ceva pentru mine ?

Don Pedro se înclină.

— Vi-l cer pe tînărul acesta, zise prinţul.

O tăcere adîncă însoţi aceste cuvinte, la care don Pedro, galben de mînie, nu răspunse numaidecît.

— Vai ! seniore, zise el, mă faceţi să simt că dumneavoastră sînteţi stăpînul... Şi-mi pierd prilejul de răzbunare !

— Dacă eu sînt stăpînul, poruncesc deci, strigă prinţul Negru revoltat, să se desfacă legăturile acestui cavaler şi să i se înapoieze armele şi calul !...

— Ura ! ura ! trăiască prinţul de Wales ! strigară cavalerii bretoni.

— Să se răscumpere, cel puţin, zise Mothril spre a cîştiga timp.

Prinţul îşi desprinse de la piept o cruce bătută în diamante şi i-o întinse lui Mothril.

— Ia-o, păgînule ! zise el.

Mothril refuză, lăsă capul în jos şi rosti în şoaptă numele Profetului.

— Eşti liber, domnule cavaler, îi spuse prinţul lui Mauléon. Fiind liber te vei înapoia în Franţa şi vei anunţa

că prințul de Wales, mulțumit de a fi avut cinstea să-l dețină prin forță, pe durata unui sezon, pe cel mai temut cavaler din lume, îl va înapoia pe Bertrand Dugueselin după campanie, și-l va înapoia fără răscumpărare.

— Pomană pentru golanii Franței ! mormăi don Pedro.

Bertrand îl auzi.

— Seniore, îi spuse el prințului, nu fiți mărinimos cu mine, prietenii voștri m-ar face să roșesc. Aparțin unui stăpîn care mi-ar plăti răscumpărarea de zece ori, dacă de zece ori m-aș lăsa prins, și dacă m-aș prețui de fiecare dată cu prețul unui rege.

— Atunci fixează dumneata răscumpărarea, zise prințul curtenitor.

Bertrand chibzui o clipă.

— Prințe, zise el, valorez șaptezeci de mii de florini de aur.

— Slavă Domnului ! exclamă don Pedro, mîndria l-a pierdut. Nu se găsește nici jumătate din această sumă în Franța, la regele Carol al V-lea.

— Se prea poate, zise Bertrand. Însă întrucît cavalerul de Mauléon se duce în Franța, va avea bunăvoința, împreună cu un scutier, să străbată Bretania și, în fiecare sat, pe fiecare drum, să strige aceste cuvinte : Bertrand Dugueselin e prizonierul englezilor !... Toarceți, femei din Bretania, de la voi își așteaptă răscumpărarea !

— Așa voi face, v-o jur ! strigă Mauléon.

— Și veți aduce suma monseniorului înainte că eu să fi avut vreme să mă plictisesc aici, zise Bertrand, ceea ce dealtfel, cred că nu are să se întîmple, chiar dacă prizonieratul meu ar dura toată viața, fiind în tovărășia unui prinț atît de mărinimos.

Prințul de Wales îi întinse mîna lui Bertrand.

— Cavalere, îi spuse el lui Mauléon, care acum era liber și foarte fericit că-și simte iarăși spada la șold, te-ai purtat astăzi ca un soldat cinstit. Ne-ai răpit marele cîștig al bătăliei salvîndu-l pe Henric de Transtamare, însă nu-ți purtăm pică pentru că ne-ai deschis calea spre alte bătălii. Ia lanțul acesta de aur și cruciulița de care n-a vrut să se atingă păgînul.

Îl văzu pe don Pedro vorbind în șoaptă cu Mothril și acesta răspunzîndu-i printr-un zîmbet al cărui înțeles părea să-l îngrijoreze pe Dugueselin.

— Nimeni să nu se mişte de aici, strigă prinţul. Îl voi pedepsi cu moartea pe oricine va trece de incinta taberei mele... fie prinţ, fie rege !

— Chandos, adăugă el, eşti conetabilul Angliei, şi ca un cavaler viteaz, îl vei conduce pe cavalerul de Mauléon pînă la primul oraş şi îi vei da permisul de liberă trecere trebuincios.

Mothril, înfrînt încă o dată de această inteligentă şi stăruitoare tălmăcire a mîrşavelor lui comploturi, întoarse spre stăpînul lui o privire descurajată.

Don Pedro căzu din înaltul bucuriei sale triumfătoare: nu se mai putea răzbuna.

Agénor puse un genunchi pe pămînt în faţa prinţului de Wales ; se duse apoi să sărute mîna lui Duguesclin, care îl strînse în braţe şi-i spuse în şoaptă :

— Anunţă-l pe rege că nesătuii noştri s-au ghiftuit, că au să doarmă puţin, şi că dacă îmi va trimite răscumpărarea îi voi duce unde am făgăduit. Spune-i soţiei mele să vîndă ultima noastră bucată de pămînt, căci voi avea de răscumpărat mulţi bretoni.

Agénor, înduioşat, încălecă pe un cal bun, le spuse un ultim bun rămas tovarăşilor săi şi plecă.

Musaron bombănea :

— Cine mi-ar fi spus că am să îndrăgesc mai mult un englez decît un maur ?...

XLV

TRATAT DE ALIANŢĂ

În acelaşi timp cînd izbînda se hotăra în favoarea lui don Pedro, cînd Duguesclin cădea în mîinile duşmanului şi cînd Mauléon, la îndemnul conetabilului, părăsea cîmpul de luptă unde avea să fie readus cu casca şi mantaua regelui Henric, un curier părăsea locul bătăliei şi se îndrepta spre satul Cuello.

Acolo, două femei instalate la o sută de paşi una de alta, una în litieră, cu o escortă de arabi în jur, cealaltă călare pe o catîrcă andaluză, cu o suită de cavaleri castiliani, aşteptau cu toată înfrigurarea temerii şi a speranţei.

Doña Maria se temea ca nu cumva pierderea bătăliei să-i năruiască interesele lui don Pedro şi să-l facă să-şi piardă libertatea.

Aissa dorea ca o întîmplare oarecare, izbîndă sau înfrîngere, să-l readucă pe iubitul ei lîngă ea. Puţin îi păsa fie de căderea lui don Pedro, fie de înălţarea lui Henric, numai să-l vadă, fie în urma sicriului unuia, sau a carului de triumf al celuilalt, reapărînd pe Agénor.

Cele două femei erau cuprinse în această seară de aceeaşi durere. Maria era mai mult decît îngrijorată : era geloasă. Ea ştia că dacă Mothril ar fi fost învingător nu s-ar mai fi ocupat decît de plăcerile regelui. Ghicise întreaga lui politică, iar Aissa, cu naivitatea ei, îi întărise bănuielile instinctive.

Astfel, cu toate că tînăra era păzită de douăzeci de sclavi de încredere ai lui Mothril, cu toate că maurul, după obiceiul lui o închisese într-o litieră, Maria nu o pierdea din ochi.

Maurul nevoind să expună preţioasa comoară primejdiilor luptei şi brutalităţii englezilor mercenari, lăsase litiera în satul Cuello, în care se găseau vreo douăzeci de cocioabe, aflate la o depărtare de aproape două leghe de cîmpul de luptă de la Navarette.

Le dăduse sclavilor ordine categorice.

Mai întîi, să-l aştepte şi să nu-i deschidă decît lui litiera închisă cu grijă.

Dacă nu s-ar mai fi înapoiat şi dacă ar fi fost ucis în luptă, dăduse alte porunci, după cum se va vedea mai tîrziu.

Aissa aştepta deci rezultatul bătăliei în satul Cuello.

Cît despre Maria, cînd părăsise Burgosul, don Pedro o lăsase în bună pază. Trebuia să aştepte acolo veştile de la el ; avea asupră-i o mare sumă de bani şi pietre scumpe, iar don Pedro era destul de încrezător în această iubire devotată spre a-şi da seama că în caz de restrişte Maria îi va fi mai sincer apropiată decît în vremurile bune.

Însă Maria nu voia să sufere chinul femeilor de rînd : gelozia ! Îşi stabilise drept principiu că e mai bine să înfrunţi o nenorocire decît să nu cunoşti o trădare. Nu avea încredere în slăbiciunea lui don Pedro, iar satul Cuello se afla la o depărtare prea mică de Navarette.

Astfel că, luînd cu sine şase scutieri şi douăzeci de cavaleri înarmaţi, mai mult prieteni decît slujitori, urcă pe o catîrcă de Aragon şi, fără a trezi nici o bănuială, veni

să-şi aşeze tabăra la poalele unei coline înapoia căreia se înălţau cocioabele din Cuello.

Urcată pe colină, ea văzu înaintînd batalioanele celor două armate ; ar fi putut vedea lupta, însă nu avea destul curaj, dată fiind importanţa evenimentelor.

Acolo o întîlni pe Aissa.

Trimise un curier priceput chiar pe cîmpul de luptă şi aşteptă, instalată la o mică depărtare de Aissa, pe care o păzeau sclavii culcaţi în iarbă.

Curierul sosi. Anunţa cîştigarea bătăliei. Fiind şi el cavaler şi unul din şambelanii palatului lui don Pedro, îi cunoştea pe cavalerii mai de seamă ai armatei duşmane. Îl văzuse pe Mauléon în timpul primirii în audienţa solemnă de la Soría. Dealtfel, Maria i-l descrisese amănunţit şi putea fi recunoscut destul de uşor după bara care-i străbătea scutul cu un leu căruia nu i se vedea decît capul.

Curierul veni să anunţe că Henric de Transtamare era învins, Mauléon fugit, Dugueslin prizonier.

Această veste, deşi satisfăcea din plin toate dorinţele de ambiţie şi de mîndrie ale Mariei Padilla, trezi în mintea ei toate temerile geloziei.

Într-adevăr, don Pedro învingător, restabilit pe tron, era visul iubirii şi mîndriei sale ; însă don Pedro fericit, pizmuit, expus ispitelor lui Mothril devenea tortura aceleiaşi iubiri atît de îngrijorate, atît de devotate.

Maria se hotărî să acţioneze cu îndrăzneală-i bine cunoscută.

Le porunci cavalerilor să o urmeze şi coborî muntele cerîndu-i lămuriri trimisului ei.

— Zici că Mauléon a fugit ? întrebă ea.

— Da, doamnă, cum fuge leul, sub o ploaie de săgeţi.

Trimisul vorbea despre prima fugă a lui Mauléon, căci el plecase cînd Mauléon fusese adus înapoi, îmbrăcat în armura lui Henric.

— Şi unde se presupune că a plecat ?

— În Franţa, aşa cum pasărea scăpată fuge spre cuibul ei.

„Aşa e, gîndi ea".

— Cavalere, cîte zile de drum sînt de aici pînă în Franţa ?

— Douăsprezece, pentru o doamnă ca dumneavoastră.

— Dar pentru a nu fi ajuns din urmă dacă ai vrea să fugi... ca Mauléon, de pildă ?

— O ! doamnă, în trei zile n-ar mai putea să te ajungă nici cel mai înverşunat duşman. Dealtfel, nu l-a urmărit nimeni pe tînărul acela, căci toţi erau cu ochii pe conetabil.

— Dar Mothril, ce s-a întîmplat cu el ?

— A primit poruncă să încercuiască întreaga cîmpie spre a împiedica evadarea fugarilor şi mai cu seamă a lui Henric de Transtamare, dacă mai trăieşte cumva.

„Aşadar el nu se va mai ocupa de Mauléon", gîndi Maria din nou.

— Urmează-mă, cavalere, spuse ea.

Se apropie de litiera Aissei ; însă la apropierea trupei sale, păzitorii mauri se ridicaseră din iarba în care stăteau tolăniţi, într-o atipeală plină de nepăsare.

— Hei ! strigă ea. Cine comandă aici ?

— Eu, señora, spuse şeful, uşor de recunoscut după purpura turbanului şi după brîul lat.

— Vreau să vorbesc cu tînăra care se află în acea litieră.

— Cu neputinţă, señora, răspunse scurt şeful.

— Poate că nu mă cunoşti ?

— O ! Vă cunosc destul de bine, spuse maurul cu un început de zîmbet, sînteţi doña Maria Padilla.

— Atunci trebuie să ştii că am depline puteri din partea regelui don Pedro.

— Asupra oamenilor regelui don Pedro, spuse maurul cu semeţie, dar nu asupra celor ai sarazinului Mothril.

Doña Maria văzu cu îngrijorare acest început de rezistenţă.

— Ai cumva porunci care te opresc ? spuse ea cu blîndeţe.

— Am, señora.

— Care sînt, cel puţin să le ştiu şi eu.

— Oricărei alte persoane aş refuza să le spun, señora, însă dumneavoastră, care sînteţi atotputernică, am să vi le spun. Dacă bătălia va fi pierdută, iar seniorul Mothril întîrzie să vină, nu trebuie să o predau pe doña Aissa decît numai lui ; prin urmare, va trebui să mă retrag cu trupa mea.

— Bătălia e cîştigată, spuse doña Maria.

— Atunci Mothril are să vină.

— Dar dacă a murit ?

— În cazul acesta, continuă nepăsător maurul, va trebui să o conduc pe doña Aissa la regele don Pedro ;

atîta lucru merită și el ca regele don Pedro să devină tutorele fiicei omului care va fi murit pentru el.

Maria tresări.

— Dar trăiește, are să vină, și pînă atunci pot să-i spun două cuvinte doñei Aissa. Mă auzi, señora ? zise ea.

— Doamnă, spuse în grabă șeful apropiindu-se de litieră, nu o siliți pe señora să vă vorbească, deoarece am o poruncă și mai groaznică într-un asemenea caz.

— Care ?

— Trebuie să o ucid cu mîna mea, dacă vreo comunicare între ea și un străin ar păta onoarea stăpînului meu și i-ar încălca porunca.

Doña Maria se dădu înapoi îngrozită. Cunoștea obiceiurile țării și ale poporului maur, obiceiuri sălbatice, neînduplecate, îndeplinind orbește orice voință mai presus de a lor, în slujba căreia intrau cu ardoarea sîngelui și cu brutalitatea climatului.

Se întoarse spre cavalerul care aștepta cu lancea în mînă, împreună cu ceilalți ostași, toți nemișcați ca niște statui de fier.

— Mi-ar trebui litiera, spuse ea, însă e bine apărată, iar șeful maurilor amenință s-o ucidă pe femeia ce se află înapoia perdelelor, dacă se apropie cineva de ea.

Cavalerul era castilian, adică plin de imaginație și de curtuoazie ; avea mintea care născocește, curajul și forța care execută.

— Señora, zise el, caraghiosul acela cu fața galbenă mă face să rîd și mi-e necaz pe el că a înspăimîntat-o pe Senioria Voastră. Nu se gîndește oare că dacă l-aș ținti de hulubele litierei, n-ar mai putea s-o ucidă pe doamna care e închisă acolo ?

— O ! Să omori un om care îndeplinește o poruncă !

— Uitați-vă ce pază bună face : pune să le aducă arme tovarășilor lui.

Aceste cuvinte erau rostite în castiliană. Maurii se uitau uimiți, făcînd ochii mari, căci dacă înțelegeau araba pe care le-o vorbise doña Maria, dacă înțelegeau gesturile destul de înfricoșătoare ale cavalerilor, nu înțelegeau spaniola, ascultînd astfel de practicile învechite ale religiei mahomedane, care concentrează în limba arabă și în Coran întreaga putere, întreaga superioritate.

— Vedeți, doamnă, ei ne vor ataca primii dacă nu ne retragem ; maurii aceștia sînt niște cîini însetați, zise

cavalerul, simțind o puternică dorință să dea o lovitură de lance sub privirile unei doamne frumoase și nobile.

— Ia stai ! spuse Maria, stai puțin ! Crezi că ei nu înțeleg castiliana ?

— Sînt sigur. Încercați să le vorbiți, señora.

— Am o altă idee, zise Maria Padilla.

— Doña Aissa, spuse ea în spaniolă cu voce tare, însă întorcîndu-se spre cavaler, mă auzi, nu-i așa ? Dacă mă auzi, mișcă perdelele de la litieră.

La aceste cuvinte, se văzură mișcîndu-se în mai multe rînduri perdelele de brocart.

Maurii nu făcură nici o mișcare, absorbiți cum erau de supravegherea lor.

— Vedeți că nici unul din ei nu s-a întors, zise cavalerul.

— E poate un vicleșug, spuse doña Maria, să mai așteptăm.

Apoi continuă să se adreseze tinerei în același fel.

— Nu ești observată decît pe o parte a litierei ; maurii, care nu ne slăbesc din ochi, îți lasă liberă partea opusă aceleia unde ne aflăm noi. Dacă litiera e închisă, taie perdelele cu cuțitul și strecoară-te afară din litieră. La vreo două sute de pași de aici, se află un copac mare îndărătul căruia te poți pune la adăpost. Fă întocmai ce-ți spun, e vorba să-l întîlnești pe cine știi ; eu îți fac rost de mijloace.

Padilla, prefăcîndu-se că nu dă nici o atenție celor din jur, abia rostise aceste cuvinte că litiera sa fu prinsă de o legănare aproape neobservată. Cavalerii se îndreptară cu o atitudine în aparență dușmănoasă spre maurii care la rîndu-le înaintau încordîndu-și arcurile și desprinzîndu-și ghioagele.

Între timp castilienii, întorși cu fața spre mauri, văzuseră, de partea cealaltă a litierei, pe frumoasa Aissa fugind ca o porumbiță, în spațiul rămas liber între litieră și copacul cu ramuri stufoase.

După ce ajunse acolo, doña Maria le spuse maurilor :

— Fie ! N-aveți nici o teamă. Păziți-vă comoara, nu ne vom atinge de ea, dați-vă doar la o parte și lăsați-ne să trecem.

Șeful, a cărui înfățișare se înveseli pe dată, se dădu la o parte făcînd o plecăciune ; oamenii lui făcură la fel.

În felul acesta, escorta doñei Maria trecu repede şi în siguranţă, spre a se duce să se instaleze între Aissa şi cei care cu o clipă mai înainte erau păzitorii ei.

Aissa înţelesese totul, atunci cînd văzu întinzîndu-se în faţa ei acel zid ocrotitor format din douăzeci de oameni de fier ; se aruncă în braţele doñei Maria, sărutîndu-i mîinile cu recunoştinţă.

Şeful arcaşilor mauri văzu litiera goală, înţelese şiretlicul şi scoase un ţipăt de furie ; se vedea păcălit, pierdut !... O clipă se gîndi să se arunce orbeşte împotriva ostaşilor doñei Maria, însă, temîndu-se de inegalitatea luptei, preferă să sară pe un cal pe care i-l ţinea scutierul lui Mothril şi plecă în galop spre cîmpul de luptă.

— Nu e vreme de pierdut, îi spuse doña Maria cavalerului ; seniore, ai întreaga mea recunoştinţă dacă vei reuşi să o îndepărtezi pe tînăra aceasta de Mothril şi să o conduci pe drumul pe care l-a urmat cavalerul de Mauléon.

— Doamnă, răspunse cavalerul, Mothril este favoritul regelui nostru, femeia aceasta este fiica lui şi prin urmare îi aparţine, înseamnă deci să-i fur fiica.

— Dar îmi dai ascultare mie, senior cavaler.

— Asta e de ajuns, doamnă, şi dacă va trebui să pier îmi voi fi dat viaţa pentru dumneavoastră... Însă dacă regele don Pedro mă va întîlni dincolo de postul pe care am ordin să-l ocup pe lîngă dumneavoastră. Ce-i voi răspunde ? Greşeala va fi mai gravă, înseamnă nesupunere faţă de regele meu.

— Ai dreptate, seniore, n-aş vrea să se spună că viaţa şi onoarea unui cavaler viteaz ca dumneata au fost compromise de toanele unei femei !... Arată-ne drumul, doña Aissa va încăleca, mă va însoţi pînă la drumul pe care l-a urmat cavalerul de Mauléon şi acolo... Ei bine ! Acolo o vom părăsi şi mă vei aduce înapoi.

Dar nu acesta era planul doñei Maria, voia doar să cîştige timp cruţînd scrupulele cavalerului. Era o femeie obişnuită să vrea şi să izbîndească ; se bizuia pe norocul ei.

Cavalerul potrivi pasul calului său după cel al doñei Maria. Aissei i se aduse o catîrcă albă de o vigoare şi o rezistenţă neobişnuită, escorta porni în galop şi, tăind cîmpia pe la stînga cîmpului de luptă, se îndreptă în goana mare spre drumul Franţei, însemnat la orizont de nişte mesteceni mari ce unduiau sub bătaia vîntului de răsărit.

Nimeni nu vorbea, nimeni nu se gîndea decît să întețească iuțeala cailor plini de spumă.

Cele două leghe fuseseră străbătute ; cîmpul de luptă împestrițat cu sînge, cu morți și cu recolte călcate în picioare, cu copaci distruși, apărea ca un giulgiu uriaș plin cu cadavre, cînd la cotitura unui gard de mărăcini, Maria văzu venind spre ea un călăreț în galop.

Recunoscu panașul și cureaua spadei.

— Don Ayalos ! strigă ea prevăzătorului curier, care făcea un ocol spre a se feri de o întîlnire suspectă, dumneata ești ?

— Da, nobilă doamnă, eu sînt, răspunse castilianul, recunoscînd-o pe favorita regelui.

— Ce vești aduci ? întrebă Maria oprindu-și scurt iapa ce părea să aibă tendoane de oțel.

— Una ciudată : s-a crezut că regele Henric de Transtamare a fost prins. Mothril pornise în urmărirea fugarilor ; însă ridicînd viziera necunoscutului care purta casca regelui, au băgat de seamă că nu era altul decît cavalerul de Mauléon, solul francez care, după ce fugise, s-a lăsat prins pentru a-l salva pe don Henric.

Aissa scoase un țipăt.

— E prins ! spuse ea.

— E prins, și cînd am plecat; regele, în culmea mîniei, îl amenință cu răzbunarea lui.

Aissa ridică deznădăjduită privirile spre cer.

— Ar putea să-l omoare ? întrebă ea. Nu se poate așa ceva !

— Era cît pe aci să-l omoare și pe conetabil.

— Dar nu vreau să moară ! strigă fata îndemnîndu-și catîrca spre cîmpul de luptă.

— Aissa ! Aissa ! Vrei să mă pierzi și să te pierzi și pe dumneata ! spuse doña Maria.

— Nu vreau să moară ! repetă cu fanatism fata care își continuă goana.

Doña Maria, dezorientată, gîfîind, căuta să-și recapete stăpînirea de sine, cînd se auzi duduind pămîntul sub tropotul unei trupe de călăreți ce se apropiau în goana mare.

— Sîntem pierduți, spuse cavalerul înălțîndu-se în scări ; este o patrulă de mauri care vin mai iute decît vîntul și iată-l pe șeful ei care merge în fruntea ei.

Într-adevăr, mai înainte ca Aissa să se fi dat la o parte din drum, acea furioasă cavalcadă, deschizîndu-și drum ca o undă repezită spre colțul unei arcade, o încon-

— Îl căutam pe don Agénor, pe care voiai să-l ucizi, spuse ea.

Mothril o zări atunci pe doña Maria.

— Ah !... în tovărășia doñei Maria, strigă el cu un îngrozitor scrîșnet din dinți. Ghicesc ! ghicesc !...

Fața lui căpătă o expresie atît de înfiorătoare încît cavalerul își aplecă lancea.

„Douăzeci împotriva a o sută douăzeci, sîntem pierduți, gîndi castilianul."

XLVI

ARMISTIȚIUL

Însă Mothril nu dorea să se lupte.

Se întoarse încet spre cîmpie, aruncă o ultimă privire asupra cîmpului de luptă și adresîndu-se Mariei Padilla spuse :

— Credeam, doamnă, că seniorul nostru regele vă fixase un loc de refugiu. Și-a schimbat oare părerea și ascultați de un alt ordin ?

— Ordin ! răspunse mîndra castiliană. Uiți, sarazinule, că vorbești aceleia care e obișnuită să dea ordine, iar nu să primească.

Mothril se înclină.

— Dar, doamnă, dacă aveți darul să faceți ce doriți, socotiți oare că puteți dispune de doña Aissa după cum vă e voia ? Doña Aissa e fiica mea.

Aissa se pregătea să răspundă printr-o expresie furioasă, însă Maria o întrerupse :

— Senior Mothril, zise ea, ferească sfîntul să-ţi aduc vreo neînţelegere în familie ! Cei care vor să fie respectaţi îi respectă pe alţii. Am văzut-o pe doña Aissa singură, deznădăjduită, îngrijorată la culme şi am luat-o cu mine.

Aissa nu se mai putu stăpîni multă vreme.

— Agénor ! izbucni ea, ce ai făcut cu cavalerul meu, cu don Agénor de Mauléon ?

— A ! făcu Mothril. Nu cumva de seniorul acela era îngrijorată fiica mea ?

Şi un zîmbet batjocoritor îi lumină faţa contractată.

Maria nu răspunse.

— Nu-i aşa că la seniorul acela o duceaţi cu atîta milă pe fiica mea deznădăjduită ? urmă Mothril adresîndu-se Mariei. Ce ziceţi, doamnă ?

— Da, spuse Aissa, şi stărui să mă duc să-l găsesc. O ! privirea ta nu mă înspăimîntă, tată. Cînd Aissa vrea ceva, vrea cu tot dinadinsul. Vreau să mă duc să-l găsesc pe don Agénor de Mauléon, condu-mă la el.

— La un necredincios ! făcu Mothril, ale cărui trăsături, şi aşa schimbate, se învineţiră.

— La un necredincios ! Da, căci necredinciosul acela e...

Maria o întrerupse.

— Iată-l pe rege, strigă ea, vine spre noi.

Îndată maurul făcu un semn sclavilor săi, Aissa fu înconjurată şi despărţită de Maria Padilla.

— L-ai ucis ! strigă fata. Ei bine, atunci voi muri şi eu !

Scoase dintr-o teacă de aur o mică lamă ascuţită ca o limbă de viperă, care scînteie în lumina soarelui din cîmpie.

Mothril se repezi spre ea... Întreaga furie îl părăsise, întreaga cruzime făcuse loc celei mai dureroase îngrijorări.

— Nu ! zise el, nu. Trăieşte ! trăieşte !

— Cine îmi garantează ? spuse fata întrebîndu-l pe maur cu privirea ei de foc.

— Întreabă-l chiar pe rege. Îl vei crede pe rege ?

— Bine ! întreabă-l să-ţi răspundă.

Don Pedro se apropiase.

Maria Padilla i se aruncă în braţe.

— Seniore, zise deodată Mothril, care părea să-şi fi pierdut minţile. Este adevărat că francezul, Mouléon, ar fi murit ?

— Nu, pe toţi dracii ! spuse regele cu un glas plin de necaz, nu ! N-am apucat să-i dau nici o lovitură acelui trădător, acelui diavol ; nu, fuge, ticălosul, trimis în Franţa de prinţul Negru ; fuge, liber, fericit, batjocoritor, întocmai ca păsărica scăpată din ghearele vulturului.

— Fuge, repetă Aissa, fuge ! E oare adevărat ?

Şi se uita întrebătoare la toţi cei de faţă.

Dar Maria Padilla căpătase între timp veşti lămurite în privinţa sorţii lui Mauléon, aşa că îi făcu semn fetei că poate fi liniştită şi că iubitul ei era teafăr şi nevătămat.

Accesul de tulburare al tinerei maure se potoli pe dată, aşa cum se potolesc furtunile cînd apare din nou soarele. Şi se lăsă condusă de Mothril, pe care îl urmă cu fruntea plecată, fără a băga de seamă că regele don Pedro aţintea asupra ei o privire înfocată, fiind absorbită numai de gîndul că Agénor trăia, numai de speranţa că avea să-l mai vadă.

Maria Padilla surprinse această privire a regelui şi îi ghici înţelesul ; însă, în acelaşi timp, citi pe faţa tinerei maure dezgustul adînc pe care i-l treziseră cuvintele lui don Pedro referitoare la Agénor.

„N-are importanţă, îşi zise ea, Aissa nu va mai rămîne la curte ; va pleca şi o voi uni cu Mauléon. Trebuie! Mothril are să se împotrivească din toate puterile ; însă aci e toată problema, ori Mothril ori eu, unul din doi trebuie să cadă în luptă."

Şi cum termină de formulat acest plan, il auzi pe rege vorbind la urechea maurului :

— Trebuie să recunosc că e foarte frumoasă ! Niciodată n-am văzut-o atît de atrăgătoare.

Mothril zîmbi.

„Da !" continuă Maria, palidă de gelozie „iată toată pricina războiului !"

Reintrarea lui don Pedro în Burgos se făcu cu toată măreţia pe care o izbîndă hotărîtoare o dă puterii legitime.

Răzvrătiții nu mai puteau nădăjdui nimic, așa că supuseră, și entuziasmul discursului lor de bună-cred fu la fel de puternic ca și îndemnurile prințului de W de a schimba în blîndețe cruzimea obișnuită a lui Pedro.

Acesta se mulțumi deci să spînzure o duzină de tî veți, să pună soldații să bată măr vreo sută de rebeli cei mai renumiți și să facă vreo cîteva confiscări pe vistieria sa de la unul din cele mai bogate orașe Spaniei.

Apoi, deoarece era sătul de aceste lupte înverșun deoarece vedea cum îi zîmbește norocul, deoarece sin nevoia să-și reîncălzească la soarele voios al serbăr mintea și inima, făcu din Burgos reședință regală. B rile și turnirurile se țineau lanț ; se împărțeau în dre și-n stînga demnități, recompense, războiul fu uitat, chiar și ura fusese dată uitării.

Între timp Mothril veghea, însă în loc să se ocupe un ministru prevăzător, de evenimente, de reînvierea babilă a războiului, îl adormea pe rege cu ideea unei guranțe totale.

Don Pedro le dăduse drumul englezilor ; aceștia erau nemulțumiți ; cîteva fortărețe, rămase în puterea îi despăgubeau neîndestulător și constituiau o răsp primejdioasă, pentru cheltuielile uriașe ale războiului

Prințul de Wales întocmise socoteala cheltuielilo i-o prezentase aliatului său. Suma era îngrozitor de m Don Pedro dîndu-și seama că nu era prudent să p biruri în momentul unei restaurații ceru un răgaz pe plată. Însă prințul englez își cunoștea aliatul, așa că voia să aștepte. Existau deci în realitate în jurul lui Pedro, chiar în starea lui de înflorire, germeni de n rocire ce făceau ca cel mai nefericit prinț, cel mai ru dintre toți învinșii, să se simtă mai mulțumit cu so lui decît regele.

Însă acesta era momentul pe care Mothril îl aș și poate îl prevăzuse. Fără a se arăta tulburat, zîmb fața pretențiilor englezilor, căutînd să-l convingă pe ț țul spaniol că o sută de mii de sarazini ar valora mai decît zece mii de englezi, ar costa mai puțin, ar des Spaniei trecerea spre o stăpînire africană, iar rezul acestei politici ar fi o dublă coroană.

Totodată îi mai vîri în cap că singurul mijloc de a
ni cît mai trainic cele două coroane pe un singur cap
i o alianță ; că o fiică a unor vechi prinți arabi din
gele venerat al califilor, așezată alături de don Pedro
tronul Castiliei, ar strînge într-un an întreaga Africă,
iar întregul Orient în jurul acestui tron.

Și această fiică a califilor, se înțelege de la sine, era
ssa.

De aici înainte, calea maurului se netezea. Se apropia
îndeplinirea visurilor sale. Mauléon nu mai era o pie-
că, deoarece plecase. Dealtfel, această piedică era cu
evărat primejdioasă ? Cine era la urma urmelor Mau-
n ? Un cavaler, un visător, sincer, cinstit și încrezător!
re putea el să fie un vrăjmaș de temut pentru sumbrul
vicleanul Mothril ?...

Piedica serioasă venea deci de la Aissa, numai de
Aissa.

Însă forța înfrînge orice rezistență. Nu era vorba decît
-i dovedească fetei că Mauléon o trădează. Era lucru
or. De multă vreme arabii se foloseau fie de spionaj
ntru a descoperi adevărul, fie de mărturie strîmbă pen-
a stabili minciuna.

O altă piedică mai gravă, care făcea să se încrunte
rîncenele maurului, era acea femeie trufașă și frumoasă,
ea femeie încă stăpînă pe gîndurile lui don Pedro care
obișnuise cu ea și de care îi venea greu să se despartă.

Maria Padilla, de cum înțelese planurile lui Mothril,
era să le sape cu o dibăcie vrednică întru totul de firea
aleasă și rafinată.

Cunoștea pînă și cea mai mică dorință a lui don Pedro,
cucerea atenția, îi stingea pînă și cea mai mică flacără
care nu o aprinsese ea.

Supusă cînd se afla singură cu don Pedro, autoritară
ță de toți ceilalți, mereu stăpînă, ea continua să între-
ă cu Aissa, cu care se împrietenise, o înțelegere tainică.

Vorbindu-i neîntrerupt de Mauléon, o împiedica să se
ai gîndească la don Pedro ; altfel focoasa și credincioasa
tă nu avea nevoie să i se întrețină dragostea. Această
agoste, după cum se vedea destul de bine, nu avea să
stingă decît o dată cu viața ei.

Mothril nu putu surprinde încă aceste convorbiri mis-
rioase ; bănuiala lui dormita ; nu vedea decît unul din
ele intrigii, acela pe care îl ținea el ; celălalt îi scăpa,
erzîndu-se într-o negură plină de șiretlicuri

— Senior Mothril, zise ea, ferească sfîntul să-ţi aduc vreo neînţelegere în familie ! Cei care vor să fie respectaţi îi respectă pe alţii. Am văzut-o pe doña Aissa singură, deznădăjduită, îngrijorată la culme şi am luat-o cu mine.

Aissa nu se mai putu stăpîni multă vreme.

— Agénor ! izbucni ea, ce ai făcut cu cavalerul meu, cu don Agénor de Mauléon ?

— A ! făcu Mothril. Nu cumva de seniorul acela era îngrijorată fiica mea ?

Şi un zîmbet batjocoritor îi lumină faţa contractată.

Maria nu răspunse.

— Nu-i aşa că la seniorul acela o duceaţi cu atîta milă pe fiica mea deznădăjduită ? urmă Mothril adresîndu-se Mariei. Ce ziceţi, doamnă ?

— Da, spuse Aissa, şi stărui să mă duc să-l găsesc. O ! privirea ta nu mă înspăimîntă, tată. Cînd Aissa vrea ceva, vrea cu tot dinadinsul. Vreau să mă duc să-l găsesc pe don Agénor de Mauléon, condu-mă la el.

— La un necredincios ! făcu Mothril, ale cărui trăsături, şi aşa schimbate, se învineţiră.

— La un necredincios ! Da, căci necredinciosul acela e...

Maria o întrerupse.

— Iată-l pe rege, strigă ea, vine spre noi.

Îndată maurul făcu un semn sclavilor săi, Aissa fu înconjurată şi despărţită de Maria Padilla.

— L-ai ucis ! strigă fata. Ei bine, atunci voi muri şi eu !

Scoase dintr-o teacă de aur o mică lamă ascuţită ca o limbă de viperă, care scînteie în lumina soarelui din cîmpie.

Mothril se repezi spre ea... Întreaga furie îl părăsise, întreaga cruzime făcuse loc celei mai dureroase îngrijorări.

— Nu ! zise el, nu. Trăieşte ! trăieşte !

— Cine îmi garantează ? spuse fata întrebîndu-l pe maur cu privirea ei de foc.

— Întreabă-l chiar pe rege. Îl vei crede pe rege ?

— Bine ! întreabă-l să-ţi răspundă.

Don Pedro se apropiase.

Maria Padilla i se aruncă în braţe.

— Seniore, zise deodată Mothril, care părea să-şi fi pierdut minţile. Este adevărat că francezul, Mouléon, ar fi murit ?

— Nu, pe toţi dracii ! spuse regele cu un glas plin de necaz, nu ! N-am apucat să-i dau nici o lovitură acelui trădător, acelui diavol ; nu, fuge, ticălosul, trimis în Franţa de prinţul Negru ; fuge, liber, fericit, batjocoritor, întocmai ca păsărica scăpată din ghearele vulturului.

— Fuge, repetă Aissa, fuge ! E oare adevărat ?

Şi se uita întrebătoare la toţi cei de faţă.

Dar Maria Padilla căpătase între timp veşti lămurite în privinţa sorţii lui Mauléon, aşa că îi făcu semn fetei că poate fi liniştită şi că iubitul ei era teafăr şi nevătămat.

Accesul de tulburare al tinerei maure se potoli pe dată, aşa cum se potolesc furtunile cînd apare din nou soarele. Şi se lăsă condusă de Mothril, pe care îl urmă cu fruntea plecată, fără a băga de seamă că regele don Pedro aţintea asupra ei o privire înfocată, fiind absorbită numai de gîndul că Agénor trăia, numai de speranţa că avea să-l mai vadă.

Maria Padilla surprinse această privire a regelui şi îi ghici înţelesul ; însă, în acelaşi timp, citi pe faţa tinerei maure dezgustul adînc pe care i-l treziseră cuvintele lui don Pedro referitoare la Agénor.

„N-are importanţă, îşi zise ea, Aissa nu va mai rămîne la curte ; va pleca şi o voi uni cu Mauléon. Trebuie! Mothril are să se împotrivească din toate puterile ; însă aci e toată problema, ori Mothril ori eu, unul din doi trebuie să cadă în luptă."

Şi cum termină de formulat acest plan, îl auzi pe rege vorbind la urechea maurului :

— Trebuie să recunosc că e foarte frumoasă ! Niciodată n-am văzut-o atît de atrăgătoare.

Mothril zîmbi.

„Da !" continuă Maria, palidă de gelozie „iată toată pricina războiului !"

Reintrarea lui don Pedro în Burgos se făcu cu toată măreţia pe care o izbîndă hotărîtoare o dă puterii legitime.

Răzvrătiții nu mai puteau nădăjdui nimic, așa că se supuseră, și entuziasmul discursului lor de bună-credință fu la fel de puternic ca și îndemnurile prințului de Wales de a schimba în blîndețe cruzimea obișnuită a lui don Pedro.

Acesta se mulțumi deci să spînzure o duzină de tîrgoveți, să pună soldații să bată măr vreo sută de rebeli din cei mai renumiți și să facă vreo cîteva confiscări pentru vistieria sa de la unul din cele mai bogate orașe ale Spaniei.

Apoi, deoarece era sătul de aceste lupte înverșunate, deoarece vedea cum îi zîmbește norocul, deoarece simțea nevoia să-și reîncălzească la soarele voios al serbărilor mintea și inima, făcu din Burgos reședință regală. Balurile și turnirurile se țineau lanț ; se împărțeau în dreapta și-n stînga demnități, recompense, războiul fu uitat, ba chiar și ura fusese dată uitării.

Între timp Mothril veghea, însă în loc să se ocupe, ca un ministru prevăzător, de evenimente, de reînvierea probabilă a războiului, îl adormea pe rege cu ideea unei siguranțe totale.

Don Pedro le dăduse drumul englezilor ; aceștia însă erau nemulțumiți ; cîteva fortărețe, rămase în puterea lor, îi despăgubeau neîndestulător și constituiau o răsplată primejdioasă, pentru cheltuielile uriașe ale războiului.

Prințul de Wales întocmise socoteala cheltuielilor și i-o prezentase aliatului său. Suma era îngrozitor de mare. Don Pedro dîndu-și seama că nu era prudent să pună biruri în momentul unei restaurații ceru un răgaz pentru plată. Însă prințul englez își cunoștea aliatul, așa că nu voia să aștepte. Existau deci în realitate în jurul lui don Pedro, chiar în starea lui de înflorire, germeni de nenorocire ce făceau ca cel mai nefericit prinț, cel mai ruinat dintre toți învinșii, să se simtă mai mulțumit cu soarta lui decît regele.

Însă acesta era momentul pe care Mothril îl aștepta și poate îl prevăzuse. Fără a se arăta tulburat, zîmbi în fața pretențiilor englezilor, căutînd să-l convingă pe prințul spaniol că o sută de mii de sarazini ar valora mai mult decît zece mii de englezi, ar costa mai puțin, ar deschide Spaniei trecerea spre o stăpînire africană, iar rezultatul acestei politici ar fi o dublă coroană.

Totodată îi mai vîrî în cap că singurul mijloc de a reuni cît mai trainic cele două coroane pe un singur cap era o alianță ; că o fiică a unor vechi prinți arabi din sîngele venerat al califilor, așezată alături de don Pedro pe tronul Castiliei, ar strînge într-un an întreaga Africă, chiar întregul Orient în jurul acestui tron.

Și această fiică a califilor, se înțelege de la sine, era Aissa.

De aici înainte, calea maurului se netezea. Se apropia de îndeplinirea visurilor sale. Mauléon nu mai era o piedică, deoarece plecase. Dealtfel, această piedică era cu adevărat primejdioasă ? Cine era la urma urmelor Mauléon ? Un cavaler, un visător, sincer, cinstit și încrezător! oare putea el să fie un vrăjmaș de temut pentru sumbrul și vicleanul Mothril ?...

Piedica serioasă venea deci de la Aissa, numai de la Aissa.

Însă forța înfrînge orice rezistență. Nu era vorba decît să-i dovedească fetei că Mauléon o trădează. Era lucru ușor. De multă vreme arabii se foloseau fie de spionaj pentru a descoperi adevărul, fie de mărturie strîmbă pentru a stabili minciuna.

O altă piedică mai gravă, care făcea să se încrunte sprîncenele maurului, era acea femeie trufașă și frumoasă, acea femeie încă stăpînă pe gîndurile lui don Pedro care se obișnuise cu ea și de care îi venea greu să se despartă.

Maria Padilla, de cum înțelese planurile lui Mothril, lucra să le sape cu o dibăcie vrednică întru totul de firea ei aleasă și rafinată.

Cunoștea pînă și cea mai mică dorință a lui don Pedro, îi cucerea atenția, îi stingea pînă și cea mai mică flacără pe care nu o aprinsese ea.

Supusă cînd se afla singură cu don Pedro, autoritară față de toți ceilalți, mereu stăpînă, ea continua să întrețină cu Aissa, cu care se împrietenise, o înțelegere tainică.

Vorbindu-i neîntrerupt de Mauléon, o împiedica să se mai gîndească la don Pedro ; altfel focoasa și credincioasa fată nu avea nevoie să i se întrețină dragostea. Această dragoste, după cum se vedea destul de bine, nu avea să se stingă decît o dată cu viața ei.

Mothril nu putu surprinde încă aceste convorbiri misterioase ; bănuiala lui dormita ; nu vedea decît unul din firele intrigii, acela pe care îl ținea el ; celălalt îi scăpa, pierzîndu-se într-o negură plină de șiretlicuri

Aissa nu mai apăru la curte ; aştepta în tăcere îndeplinirea unei făgăduieli pe care i-o făcuse Maria, de a-i da veşti sigure despre iubitul ei.

Şi de fapt, Maria trimisese în Franţa o iscoadă însărcinată să-l găsească pe Mauléon, să-i spună cum stau treburile şi să aducă de la el o chezăşie pentru sărmana maură care tînjea în aşteptarea unei întîlniri apropiate.

Acest trimis, un muntean iscusit pe care se putea bizui, nu era altul decît fiul bătrînei doici cu care Mauléon o întîlnise travestită în ţigancă.

Iată în ce stare se aflau lucrurile atît în Spania cît şi în Franţa ; stăteau faţă în faţă două interese puternice, ca doi duşmani furioşi, care nu aşteptau, pentru a se repezi unul împotriva celuilalt, decît momentul în care ar fi căpătat după puţină odihnă şi tatonări reciproce deplinătatea forţelor.

De-acum încolo, putem deci să ne întoarcem la cavalerul de Mauléon care, în ciuda dragostei devotate ce-l îmboldea spre Spania, se îndrepta spre patria lui în mare grabă, mîndru că e liber, întocmai ca pasărea despre care vorbea regele Castiliei.

XLVII

CĂLĂTORIA

Agénor înţelegea întreaga greutate a situaţiei sale.

A fi liber prin mărinimia prinţului de Wales, era un privilegiu pentru care mulţi puteau să-l pizmuiască. Agénor îşi îndemnă calul cît putu mai mult, datorită mai ales cicălelilor lui Musaron care, mişcînd din urechi de bucuria că le mai avea încă la locul lor, se folosea de întreaga lui limbuţie spre a zugrăvi primejdia unei urmăriri şi farmecul înapoierii în patrie.

Însă cinstitul Musaron îşi bătea gura degeaba ; Agénor nu-l asculta. Despărţit de Aissa, cavalerul nu mai avea decît trupul. Sufletul lui se afla în Spania, neliniştit, suferind, tulburat !

Cu toate astea, atît de mare era pe vremea aceea sentimentul datoriei, încît Mauléon, a cărui inimă se revolta la gîndul de a-şi părăsi iubita şi zvîcnea de bucurie la gîndul de a se duce în taină s-o reîntîlnească, Mauléon, după cum spuneam, îşi continua fără şovăială drumul cu riscul de a o pierde pentru totdeauna pe frumoasa lui maură, numai să-şi poată îndeplini misiunea cu care îl însărcinase conetabilul.

Bietul cal fusese prea puţin cruţat. Nobilul animal, care îndurase oboselile războiului şi se supusese toanelor amoroase ale stăpînului, căzu sfîrşit de puteri la Bordeaux, unde Mauléon îl lăsă spre a-l lua la înapoiere.

Apoi, schimbînd caii şi născocind astfel sistemul poştei cu mult înaintea lui Ludovic al XI-lea, cel de ingenioasă amintire, călătorul nostru istovit, cu o înfăţişare de speriat, căzu pe neaşteptate la picioarele bunului rege Carol, care lega pe spalieri nişte piersici în frumoasa grădină a palatului Saint-Pol.

— O ! o ! Ce-nseamnă asta şi ce ai venit să ne anunţi, cavalere de Mauléon ? întrebă regele Carol, căruia natura îi dăduse darul ca atunci cînd a văzut o dată un om, să-l recunoască oricînd.

— Sire, răspunse Agénor punînd un genunchi în pămînt, am venit să vă anunţ o veste tristă : armata voastră a fost înfrîntă în Spania.

— Facă-se voia Domnului ! zise prinţul îngălbenind. Însă armata are să se regrupeze.

— Nu mai există armată, sire !

— Dumnezeu e milostiv, făcu regele în şoaptă. Dar conetabilul ce face ?

— Sire, conetabilul este prizonierul englezilor.

Regele scoase un oftat înăbuşit, însă nu rosti nici o vorbă. Apoi, aproape numaidecît, fruntea i se înseninâ.

— Povesteşte-mi bătălia, spuse el după o clipă. Mai întîi, unde a avut loc ?

— La Navarette, sire.

— Ascult.

Agénor povesti dezastrul, nimicirea armatei, prinderea conetabilului şi cum el însuşi fusese salvat ca prin minune de către prinţul Negru.

— Trebuie să-l răscumpăr pe Bertrand, zise Carol al V-lea, dacă totuşi vor să-i dea drumul prin răscumpărare.

— Sire, răscumpărarea a fost stabilită.

— La cît ?

— La şaptezeci de mii de florini de aur.

— Şi cine a fixat răscumpărarea ? întrebă regele, tresărind la auzul enormităţii sumei.

— Chiar conetabilul.

— Conetabilul ! Mi se pare cam darnic.

— Găsiţi, sire, că s-a preţuit mai mult decît valorează ?

— Dacă s-ar fi preţuit la cît valorează, zise regele, toate comorile creştinătăţii n-ar fi putut să ni-l înapoieze.

Dar, în vreme ce îi dădea dreptate lui Bertrand, regele căzu într-o visare posomorîtă, a cărei semnificaţie Agénor o înţelese destul de bine.

— Sire, zise el îndată, Maiestatea Voastră să nu se îngrijească de răscumpărarea conetabilului. Seniorul Bertrand m-a trimis la soţia sa, doamna Tiphaine Raguenel, care a primit în păstrare o sută de mii de scuzi de la el şi pe care îi va da ca să-şi răscumpere soţul.

— Ah ! dragul de el, spuse Carol înseninîndu-se la faţă, oare e tot atît de bun vistiernic pe cît e de bun soldat ? N-aş fi crezut aşa ceva. O sută de mii de scuzi !... Ei, dar e mai bogat decît mine. Să-mi împrumute mie cei şaptezeci de mii de florini. Îi voi înapoia cît de curînd... Dar crezi că îi are cu adevărat ?... Dacă s-ar întîmpla să nu-i mai găsească ?

— Pentru ce, sire ?

— Pentru că doamna Tiphaine Raguenel e prea darnică, în numele faimei soţului, şi ajută pe toată lumea din preajma ei.

— Atunci, sire, în cazul că nu ar mai avea banii, bunul conetabil mi-a dat o altă însărcinare.

— Care ?

— Aceea de a străbate Bretania strigînd : Conetabilul e prizonierul englezilor, plătiţi-i răscumpărarea, bărbaţi din Bretania ! Iar voi, femei din Bretania, toarceţi !

— Şi, zise regele cu vioiciune, vei lua unul din stindardele mele împreună cu trei dintre cavalerii mei, pentru a face strigarea în întreaga Franţă ! Însă, adăugă Carol al V-lea, să nu faci asta decît după ce vei fi folosit toate celelalte mijloace. Poate că îndreptăm aici nenorocirea de la Navarette. Afurisit nume ! Cuvîntul acesta de Navara aduce totdeauna nenorocire francezilor.

— Nu se poate face nimic, sire. Cu siguranţă că îl veţi vedea în curînd pe prinţul fugar, Henric de Transtamare. Englezii îşi vor trîmbiţa izbînda cu toate trîmbiţele

lor din Gasconia şi apoi sărmanii bretoni se vor întoarce în sfîrşit în patria lor, răniţi, cerşetori, povestind tuturor jalnica lor soartă.

— Ai dreptate ! Pleacă atunci, Mauléon, şi dacă îl vei revedea pe conetabil...

— Îl voi revedea.

— Spune-i că nimic nu este pierdut dacă el îmi va fi înapoiat.

— Sire, mai aveam ceva de comunicat din partea sa.

— Ce anume ?

— Spune-i regelui, mi-a strecurat el la ureche, că planul nostru e pe calea cea bună, că pe căldurile Spaniei mulţi şoareci din Franţa au murit fără să se fi putut aclimatiza.

— Ce om curajos acest Bertrand. E pus pe haz chiar şi în mijlocul nenorocirii.

— De neînvins ca totdeauna, sire, tot atît de semeţ în înfrîngere pe cît e de mare în izbîndă.

Agénor îşi luă rămas bun de la regele Carol al V-lea, care porunci să i se dea trei sute de livre, un dar regesc, cu ajutorul căruia Agénor cumpără doi cai de luptă vînjoşi cu preţul de 50 de livre fiecare. Îi dădu zece livre lui Musaron care, uluit, îi vîrî în cingătoarea de piele şi îşi reînnoi echipamentul în strada Draperie. Agénor cumpără şi el din strada Haumerie o cască de construcţie nouă care se închidea cu un resort şi i-o dădu scutierului, al cărui cap atrăgea destul de des loviturile sarazinilor.

Acest folositor şi plăcut dar îl făcu pe Musaron să capete o înfăţişare mai arătoasă, îi dădu plăcuta senzaţie de a fi scutierul unui gentilom.

Porniră la drum. Franţa e atît de frumoasă ! Te simţi atît de bine cînd eşti tînăr, puternic, viteaz, cînd iubeşti, cînd eşti iubit, cînd ai o sută cincizeci de livre la oblîncul şeii şi cînd porţi o cască nou-nouţă, încît Mauléon sorbea cu nesaţ aerul curat al cîmpiilor, iar Musaron sălta în şa şi căuta să meargă cît mai ţanţoş.

Primul parcă ar fi voit să spună : „Uitaţi-vă la mine, o iubesc pe cea mai frumoasă fată din Spania". Celălalt parcă replica : „Eu am văzut maurii, am luat parte la bătălia de la Navarette, şi am o cască de opt livre cumpărată de la Poinerot, negustorul din strada Haumerie."

Cu bucuria în suflet și cu un echipaj atît de arătos, Agénor ajunse la granițele Bretaniei, unde îl trimise pe Musaron să-i ceară ducelui Jean de Montfort, prințul domnitor, îngăduința să-i facă o vizită doamnei Raguenel și să strîngă de pe pămînturile sale banii trebuincioși pentru răscumpărarea conetabilului.

Însărcinarea lui Musaron, mijlocitorul obișnuit al lui Agénor, era destul de gingașă. Contele de Montfort era fiul bătrînului conte de Montfort, care purtase război împotriva Franței împreună cu ducele de Lancaster, după ce căpătase pică împotriva lui Bertrand pe care îl socotea principala cauză a ridicării asediului de la Dinan (însă, după cum am spus, era vremea faptelor mărețe și a inimilor nobile), iar tînărul conte de Montfort, aflînd de nenorocirea lui Bertrand, uită orice dușmănie.

— Dacă îngădui ? zise el. Dar cer chiar eu acest lucru. Să se ridice din ținuturile mele oricîtă contribuție va fi nevoie. Nu numai că vreau să-l văd liber, dar vreau să-l văd devenind prietenul meu, dacă se va întoarce în Bretania. Pămîntul nostru se simte onorat de a-i fi dat naștere.

După ce vorbi astfel, contele îl primi pe Agénor cu mare cinste, îi dădu darul cuvenit oricărui sol regal, și, onorîndu-l cu o escortă, porunci să fie condus la doamna Tiphaine Raguenel, care locuia la Roche-Derrien, pe una din moșiile familiei sale.

XLVIII

DOAMNA TIPHAINE RAGUENEL

Tiphaine Raguenel, fiica lui Robert Raguenel, senior de la Bellière, viconte și nobil de prim rang, era una din acele femei desăvîrșite, așa cum eroii nu întîlnesc niciodată, fie că Dumnezeu nu revarsă într-o singură familie toate harurile sale de preț, fie că meritul unuia din soți absoarbe de obicei pe al celuilalt.

În tinerețea sa, Tiphaine Raguenel era poreclită zîna Tiphaine. Era foarte pricepută în ale medicinei și astrologiei ; ea era aceea care în două bătălii renumite ale lui Bertrand îi prezisese izbînda, spre marea uimire a bretonilor îngrijați ; de asemenea, atunci cînd Bertrand obo-

sise din pricina serviciului și voia să se înapoieze pe moșia sa, tot ea îl împinsese prin sfaturile și prezicerile sale pe calea glorioasă care îi adusese o stare înfloritoare și un renume nepieritor. Într-adevăr, pînă la războiul purtat de Carol de Blois împotriva lui Jean de Montfort, război în care Bertrand fu chemat la comanda armatei, eroul breton nu avusese prilejul decît să-și dezvăluie puterile, dibăcia și curajul încercat al luptătorului care-și mînuie propria-i spadă și șef doar al unei cete de războinici.

Astfel că Tiphaine Raguenel se bucura pe lîngă soțul ei, precum și în toată regiunea, de o înrîurire egală cu aceea a unei mari regine.

Fusese frumoasă și era de neam mare. Mintea ei cultivată o ridica deasupra multor înțelepți, și adăugase la aceste calități prețioase dezinteresarea fără seamă a soțului ei.

Cînd află că îi sosea un trimis din partea lui Bertrand, îi ieși în întîmpinare însoțită de domnișoarele de onoare și de paji.

Îngrijorarea i se zugrăvea pe față ; ca și cînd ar fi făcut acest lucru împotriva voinței, îmbrăcase veșminte cernite, ceea ce, în împrejurarea de față — căci îndeobște nu se cunoștea dezastrul de la Navarette — făcuse ca o groază superstițioasă să pună stăpînire pe comesenii și argații conacului La Roche-Derrien.

Tiphaine veni deci în întîmpinarea lui Mauléon și îl primi pe puntea mobilă.

Mauléon își părăsise întreaga voioșie pentru a lua înfățișarea ceremonioasă a unui aducător de vești triste.

Mai întîi făcu o plecăciune, apoi puse un genunchi în pămînt, subjugat mai mult de exteriorul impunător al nobilei doamne decît de gravitatea veștilor pe care le adusese.

— Vorbește, domnule cavaler, zise Tiphaine, știu că-mi aduci vești foarte rele din partea soțului meu, vorbește !

Se făcu o tăcere tristă în jurul cavalerului și pe fețele viguroase ale bretonilor se zugrăvi îngrijorarea cea mai dureroasă. Băgaseră de seamă totuși că Mauléon nu prinsese doliu la steag sau la mînerul spadei, așa cum se obișnuiește în caz de moarte.

Agénor își concentră gîndurile și începu trista povestire pe care doamna Raguenel o ascultă fără să dea cel

mai mic semn de uimire. Doar umbra care îi întuneca trăsăturile îi cuprinse, mai deasă şi mai dureroasă, faţa ei nobilă. Doamna Tiphaine Raguenel ascultă, după cum spuneam, trista povestire.

— Ei bine ! zise ea, după ce toţi bretonii înmărmuriţi scoseseră strigăte de deznădejde şi rostiseră rugăciuni, vii din partea soţului meu, domnule cavaler ?

— Da, doamnă, răspunse Mauléon.

— Şi fiind prizonier în Castilia, i se va fixa o răscumpărare ?

— Şi-a fixat-o singur.

— La cît ?

— La şaptezeci de mii de florini de aur.

— Nu e prea mult pentru un atît de mare căpitan. Şi suma aceasta de unde socoteşte s-o ia ?

— O aşteaptă de la dumneavoastră, doamnă.

— De la mine ?

— Da. Nu aveţi o sută de mii de scuzi de aur pe care conetabilul i-a adus de la ultima expediţie şi i-a încredinţat spre păstrare călugărilor de la Mont-Saint-Michel ?

— E adevărat, suma era de o sută de mii de livre, domnule cavaler ; însă a fost cheltuită.

— Cheltuită ! exclamă fără să vrea Mauléon, care îşi amintea de cuvintele regelui... cheltuită !...

— Aşa cum trebuia să fie, cred, urmă doamna. Am luat suma de la călugări pentru a echipa o sută douăzeci de ostaşi, pentru a ajuta doisprezece cavaleri din ţinutul nostru, pentru a creşte nouă orfani, şi deoarece nu-mi mai rămînea nimic pentru a căsători două fete ale unuia din prietenii şi vecinii noştri, mi-am amanetat vesela şi bijuteriile. Nu mai am în casă decît strictul necesar. Totuşi, aşa săraci cum sîntem, sper să mă fi condus după dorinţa seniorului Bertrand şi cred că el m-ar aproba şi mi-ar mulţumi dacă ar fi de faţă.

Aceste cuvinte, dacă ar fi de faţă, rostite cu duioşie de către nobila femeie, într-un limbaj atît de ales, smulseră lacrimi din toţi ochii.

— Nu-i mai rămîne conetabilului, doamnă, zise Mauléon, decît să vă mulţumească, într-adevăr, după cum meritaţi şi să aştepte un ajutor de la Dumnezeu.

— Şi de la prietenii săi, spuseră cîţiva în entuziasmul lor.

— Şi cum eu am cinstea să fiu slujitorul credincios al seniorului conetabil, zise Mauléon, voi începe să aduc la îndeplinire sarcina ce mi-a încredinţat-o seniorul Dugueselin, care a prevăzut ce are să se întîmple. Am trîmbiţa regelui, un stindard cu stema Franţei şi voi străbate ţinutul anunţînd vestea. Cei care vor să-l vadă pe seniorul conetabil liber şi teafăr se vor ridica şi îşi vor da obolul.

— Aş fi făcut chiar eu acest lucru, spuse Tiphaine Raguenel ; dar e mai bine să-l faci dumneata, bineînţeles cu învoirea monseniorului duce de Bretania.

— Am această învoire, doamnă.

— Aşadar, dragi prieteni, urmă Tiphaine Raguenel plimbîndu-şi privirile semeţe peste mulţimea care se îngroşa mereu, aţi auzit ; cei care vor să arate cavalerului pe care îl vedeţi interesul ce-l poartă numelui de Dugueselin vor binevoi să-l privească pe trimisul său ca pe un prieten.

— Şi mai întîi, se auzi glasul unui cavaler care tocmai se oprise înapoia unui grup, eu, Robert, conte de Laval, voi da patruzeci de mii de livre pentru răscumpărarea prietenului meu Bertrand. Aceşti bani mă urmează, îi aduc pajii mei.

— Dacă nobilimea din Bretania vă urmează pilda, mărinimos prieten, fiecare după posibilităţile sale, atunci conetabilul va fi liber astă-seară, spuse Tiphaine Raguenel, plăcut mişcată de această dărnicie.

— Vino, domnule cavaler, îi spuse contele de Laval lui Mauléon. Îţi ofer găzduire în casa mea... Îţi vei începe colecta chiar de astăzi şi, pe legea mea ! are să fie bogată. Să o lăsăm pe doamna Tiphaine cu durerea ei.

Mauléon sărută respectuos mîna nobilei doamne şi îl urmă pe conte în mijlocul binecuvîntărilor unei mari mulţimi de popor atras de această veste.

Musaron nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Era cît pe-aci să fie înăbuşit de mulţime, care îi strîngea coapsele şi îi săruta scările, nici mai mult nici mai puţin, ca şi cînd ar fi fost un senior purtător de flamură.

Găzduirea oferită de contele de Laval făgăduia cîteva zile bune preacumpătatului şi preavigilentului scutier şi apoi, trebuie s-o mărturisim, Musaron avea slăbiciunea să vadă, fie nu şi pentru culoarea lui, o cantitate cît mai mare de aur.

Colectele din comună în comună creşteau văzînd cu ochii. Cea mai sărăcăcioasă cocioabă dădea cîştigul pe o zi, castelanul dădea preţul a doi boi sau o sută de livre, burghezul nu mai puţin darnic, nu mai puţin naţionalist, mai reducea un fel de mîncare sau o podoabă de la rochia soţiei sale. Agénor în opt zile strînse din Rennes o sută şaizeci de mii de livre şi, după ce termină cu ţinutul, hotărî să înceapă cu explorarea unei alte regiuni.

Afară de aceasta, după cum spune legenda, e sigur că femeile din Bretania torseseră cu mai multă rîvnă din furcile lor pentru eliberarea lui Duguesclin, decît o făceau pentru hrana copiilor şi pentru îmbrăcămintea soţilor.

XLIX

CURIERUL

Trecuseră opt zile de cînd Mauléon locuia în apropiere de Rennes, la contele de Laval, cînd într-o seară, în momentul cînd se înapoia cu un sac de aur, înregistrat în toată regula de către secretarul ducal şi de agentul doamnei Tiphaine Raguenel, cavalerul aflîndu-se între oraş şi castel, într-o viroagă mărginită de mărăcinişuri, zări doi oameni cu o înfăţişare ciudată şi cu o atitudine îngrijorătoare.

— Cine or fi oamenii aceştia ? îl întrebă Agénor pe scutier.

— Pe sufletul meu ! s-ar zice că sînt din Castilia, răspunse Musaron uitîndu-se pieziş la un cavaler urmat de un paj, care călăreau fiecare un căluţ andaluz cu coama deasă.

Avînd coiful pe cap şi scutul pe piept, se adăpostiseră după nişte mărăcini pentru a-i urmări cu privirea pe francezi şi a intra în vorbă cu ei cînd aveau să treacă prin dreptul lor.

— Într-adevăr, e armura unui spaniol ; şi după spadele lungi, fine şi late se vede cît de colo că sînt castiliani.

— Asta nu vă dă nimic de bănuit, domnule ? întrebă Musaron.

— Da, desigur... Însă cavalerul mi se pare că vrea să-mi vorbească.

— Sau să vă ia sacul, seniore. Din fericire am arbaleta cu mine.

— Lasă în pace arbaleta. Vezi, nici unul din ei nu s-a atins de arme.

— Seniore ! strigă străinul în spaniolă.

— Cu mine vorbiţi ? întrebă Agénor în aceeaşi limbă.

— Da.

— Ce vreţi de la mine ?

— Arătaţi-ne drumul spre castelul Laval, dacă sînteţi bun, spuse cavalerul cu acea politeţe care îl deosebeşte pretutindeni pe omul bine crescut, iar pe simplul castilian în orice situaţie s-ar afla.

— Mă duc chiar eu acolo, seniore, zise Agénor, şi pot să vă slujesc drept călăuză ; dar vă anunţ că stăpînul locului lipseşte ; a plecat azi-dimineaţă să facă o plimbare prin împrejurimi.

— Nu e nimeni la castel ? întrebă străinul cu vădită dezamăgire. Ah ! iar să-mi încep căutările ! murmură el.

— Dar n-am spus că nu e nimeni acolo, seniore.

— Poate vă feriţi de mine, zise străinul ridicînd viziera căştii ; căci viziera lui, ca şi a lui Mauléon, era lăsată, obicei prevăzător folosit de toţi călătorii care, în vremurile acelea de neîncredere şi de tîlhării, se temeau totdeauna de atac şi de trădare.

Dar abia îşi descoperise castilianul faţa că Musaron exclamă :

— Doamne ! Isuse !

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Agénor surprins.

Străinul privi şi el uimit auzind această exclamaţie

— Gildaz ! şopti Musaron la urechea stăpînului.

— Care Gildaz ? întrebă Mauléon pe acelaşi ton.

— Omul pe care l-am întîlnit pe drum şi care o însoţea pe doña Maria, fiul acelei bătrîne ţigănci care a venit să vă dea întîlnire la capelă.

— Doamne sfinte ! făcu Agénor cuprins de îngrijorare. Ce caută aici ?

— Să ne urmărească, poate.

— Fii cu ochii-n patru !

— O ! ştiţi bine că nu e nevoie să mă îndemnaţi la aşa ceva.

În timpul acestei convorbiri, castilianul se uita pe rînd la cei doi interlocutori, dîndu-se puţin cîte puţin înapoi cu teamă.

— Ei aş ! ce ne poate face Spania în mijlocul Franţei? spuse Agénor liniştit după o clipă de chibzuială.

— De fapt, n-ar putea să ne aducă decît vreo veste, zise Musaron.

— O ! tocmai asta îmi dă fiori. Mă tem mai mult de evenimente decît de oameni. Dar n-are a face ! Să-l întrebăm.

— Ba dimpotrivă, să fim prevăzători. Dacă ar fi nişte spioni de-ai lui Mothril !

— Dar după cîte spui ţi-aduci aminte să-l fi văzut pe omul ăsta în preajma Mariei Padilla.

— Dumneavoastră nu l-aţi văzut pe Mothril în preajma lui don Frederic ?

— Aşa e.

— Mai bine să ne luăm măsuri de siguranţă, zise Musaron aducîndu-şi pe piept arbaleta care i se bălăbănea în spinare.

Castilianul văzu mişcarea.

— De ce sînteţi aşa bănuitori ? întrebă el, m-am prezentat cumva nepoliticos sau v-a displăcut vederea obrazului meu ?

— Nu, zise Agénor bîlbîindu-se, dar... ce vreţi să faceţi la castelul seniorului de Laval ?

— Asta pot să v-o spun, seniore, dar trebuie să-l întîlnesc pe un cavaler care locuieşte la conte.

Prin găurile vizierei, Musaron aruncă spre stăpînul lui o privire plină de înţeles.

— Un cavaler ?... Cum se numeşte ?...

— O ! seniore, nu-mi cereţi o indiscreţie în schimbul serviciului pe care mi-l faceţi. Prefer să aştept să treacă pe drum un alt călător mai puţin curios.

— Ai dreptate, seniore, ai dreptate. N-am să te mai întreb.

— Îmi făurisem mari speranţe auzindu-vă că îmi răspundeţi în limba ţării mele.

— Ce speranţe ?

— Pentru îndeplinirea cu succes a însărcinării mele.

— Pe lîngă cavalerul acela ?

— Da, seniore.

— În cazul acesta ce te împiedică să-i spui numele, pentru că şi aşa tot am să-l aflu cînd vom ajunge la castel ?

— Acolo, seniore, voi fi sub acoperişul unui senior care nu va îngădui să mi se facă vreun rău.

Musaron avu atunci o inspiraţie fericită. Era totdeauna îndrăzneţ cînd vreo primejdie îi ameninţa stăpînul. Îşi ridică cu hotărîre viziera şi se apropie de castilian.

— Vala me Dios ! exclamă acesta.

— Ei, Gildaz, tu eşti ? bună ziua.

— Dumneata eşti omul pe care îl caut ! zise castilianul.

— Şi m-ai găsit, făcu Musaron trăgîndu-şi pumnalul din teacă.

— Nu e vorba de asta, spuse Gildaz. Seniorul acesta e stăpînul dumitale ?

— Care senior şi care stăpîn ?

— Cavalerul acesta este don Agénor de Mauléon ?

— Eu sînt, spuse Agénor. Haide, să mi se-mplinească soarta. Sînt nerăbdător să aflu binele sau răul.

Gildaz se uită îndată la cavaler cu un fel de neîncredere.

— Dar dacă mă păcăliţi ? zise el.

Agénor făcu o mişcare bruscă.

— Nu vă supăraţi, spuse castilianul, dar un bun curier trebuie să se teamă de orice.

— Văd că-l cunoşti pe scutierul meu, caraghiosule !

— Da, însă nu-l cunosc pe stăpîn.

— N-ai încredere în mine, ticălosule ? strigă Musaron furios.

— N-am încredere în nimeni cînd e vorba să-mi fac bine datoria.

— Bagă de seamă, faţă galbenă, să nu-ţi dau o lecţie! Pumnalul meu e ascuţit.

— Ei ! zise castilianul, sabia mea e la fel... Dar văd că nu eşti înţelegător... Dacă mor eu, îmi voi mai putea îndeplini solia ? Şi dacă dumneavoastră veţi fi ucişi aş mai avea cui s-o comunic ? Vă rog să aveţi puţină răbdare pînă la castelul Laval. Acolo, fără a fi înştiinţat mai dinainte, cineva să-l numească în faţa mea pe seniorul de Mauléon şi numaidecît îndeplinesc porunca stăpînei mele.

Acest cuvînt îl făcu pe Agénor să tresară.

— Bunule scutier, zise el, ai dreptate, noi am greşit. Ai venit la mine din partea doñei Maria, nu-i aşa ?

— O veţi afla în curînd, dacă sînteţi într-adevăr don Agénor de Mauléon, spuse castilianul cu încăpăţînare.

— Atunci vino ! izbucni tînărul cu înfrigurarea nerăbdării, vino... turnurile castelului se văd colo, vino repede ! Vei avea deplină satisfacţie, bunule scutier... Să-i dăm pinteni, Musaron, să-i dăm pinteni !

— Atunci lăsaţi-mă pe mine să trec înainte, zise Gildaz.

— Cum vrei, dar să mergi repede.

Şi tuspatru călăreţi iuţiră pasul cailor.

L

CELE DOUĂ RĂVAŞE

Agénor abia intrase în castelul Laval, că scutierul castilian, care nu pierdea din vedere nici un gest, nici un cuvînt, îl auzi pe paznicul din turn spunîndu-i :

— Bine aţi venit, senior de Mauléon !

Aceste cuvinte, adăugate la privirea plină de mustrări pe care i-o adresa Musaron din cînd în cînd, îl lămuriră îndeajuns pe curier.

— Pot să spun cîteva cuvinte Senioriei Voastre într-un loc mai ferit ? îl întrebă el îndată pe tînăr.

— Curtea aceea plantată cu copaci îţi convine ? zise Agénor.

— De minune, seniore.

— Să ştii, urmă Mauléon, că eu nu mă feresc de Musaron, care e mai degrabă un prieten decît un servitor pentru mine. Cît despre însoţitorul dumitale...

— Seniore, după cum vedeţi, este un tînăr maur pe care l-am găsit, acum vreo două luni, pe drumul care duce de la Burgos la Soría. Murea de foame ; fusese bătut la sînge de oamenii lui Mothril şi chiar de însuşi Mothril, care îl ameninţase cu pumnalul din pricina înclinării pe care bietul copil o mărturisea pentru religia lui Cristos. L-am găsit deci palid şi plin de sînge ; l-am dus la mama mea, pe care poate Senioria Voastră o cunoaşte, adăugă scutierul zîmbind, l-am oblojit şi i-am dat să mănînce.

De atunci, este pentru noi un ciine credincios pînă la moarte. Astfel că acum două săptămîni, cînd ilustra mea stăpînă, doña Maria...

Scutierul coborî glasul.

— Doña Maria !... murmură Mauléon.

— Chiar ea, seniore ; cînd ilustra mea stăpînă doña Maria a trimis să mă cheme pentru a-mi încredința o misiune importantă și primejdioasă, mi-a zis : „Gildaz, vei încăleca și te vei duce în Franța, ia cît mai mult aur în pungă și încinge-ți o spadă bună. Vei căuta pe drumul Parisului un gentilom (și stăpîna mi-a descris-o pe Senioria Voastră) care desigur se duce la curtea marelui rege Carol Înțeleptul. Ia cu tine un însoțitor credincios, căci misiunea, ți-o spun, este plină de primejdii." M-am gîndit îndată la Hafiz și i-am spus : „Hafiz, încalecă și ia-ți pumnalul." „Bine, stăpîne, îmi răspunse Hafiz, alerg doar pînă la moschee și într-o clipită sînt înapoi." La noi spaniolii, după cum știți, seniore, spuse Gildaz oftînd, astăzi sînt biserici pentru creștini și moschei pentru necredincioși, ca și cînd Dumnezeu ar avea două locuințe. L-am lăsat pe băiat să alerge la moschee ; am pregătit chiar eu atît calul lui cît și pe al meu, am pus la oblîncul șeii pumnalul mare pe care îl vedeți legat cu un șnur de mătase și cînd s-a înapoiat el peste o jumătate de oră, am plecat. Doña Maria îmi scrisese pentru dumneavoastră scrisoarea pe care o vedeți.

Gildaz își ridică platoșa, desfăcu vesta și îi spuse lui Hafiz :

— Dă-mi pumnalul tău, Hafiz !

Hafiz, cu fața lui gălbuie, cu ochii albi și cu trupul țeapăn și nepăsător, păstrase tăcere și rămăsese nemișcat ca o stană de piatră în tot timpul povestirii lui Gildaz.

În vreme ce vrednicul scutier îi înșira calitățile, credința, discreția, nici nu clipise ; însă cînd vorbise despre lipsa lui de o jumătate de oră pentru a se duce la moschee, un fel de roșeală, ca un foc palid și înfiorător, îi cuprinsese obrajii și aruncase în ochii lui un fel de scînteie de neliniște și de remușcare.

Cînd Gildaz îi ceru pumnalul, întinse brațul încet, scoase arma din teacă și i-o dădu lui Gildaz.

Acesta tăie căptușeala vestei și scoase o scrisoare vîrîtă într-un înveliș de mătase.

Mauléon îl chemă în ajutor pe Musaron.

Acesta era sigur că o să ia parte la deznodămîntul scenei. Luă plicul, îl rupse și începu să-i citească lui Mauléon cuprinsul epistolei, în vreme ce Gildaz și Hafiz stăteau la o distanță respectuoasă.

„Seniore Agénor, scria Maria Padilla, sînt foarte supravegheată, spionată, amenințată ; însă persoana pe care o știi este și mai mult decît mine. Am pentru dumneata o deosebită simpatie ; însă persoana pentru care îți scriu te iubește mult mai mult decît mine. Ne-am gîndit că ți-ar face plăcere, acum cînd te afli pe pămîntul Franței, să fii în posesia a ceea ce regreți.

Să te afli așadar lîngă graniță, la Rianzares, peste o lună de la primirea acestei înștiințări. Data precisă a sosirii dumitale la Rianzares am s-o cunosc cu siguranță prin curierul credincios pe care ți-l trimit. Așteaptă acolo, cu răbdare, fără să spui nimic ; într-o seară, vei vedea apropiindu-se nu litiera pe care o cunoști, ci o catîrcă iute de picior care îți va aduce obiectul tuturor dorințelor.

Atunci, seniore Mauléon, fă-te nevăzut ; renunță la meseria armelor ca să nu mai pui niciodată piciorul în Castilia ; și asta pe cuvîntul dumitale de creștin și de cavaler. Devenind bogat prin zestrea pe care ți-o va aduce soția, fericit cu dragostea și cu frumusețea ei, păstrează-ți comoara ca un senior grijuliu și binecuvînteaz-o din cînd în cînd pe doña Maria Padilla, o biată femeie destul de nefericită, care își ia rămas bun prin această scrisoare".

Mauléon se simți înduioșat, încîntat, fermecat.

Sări de la locul lui și smulgînd scrisoarea din mîinile lui Musaron, o sărută cu înfocare.

— Vino, îi spuse el scutierului, vino să te îmbrățișez, pe tine care poate ai atins veșmintele aceleia care este îngerul meu ocrotitor.

Și îl sărută nebunește pe Gildaz.

Hafiz nu pierdea din vedere nici unul din amănuntele scenei, dar nu făcea nici o mișcare.

— Spune-i doñei Maria... zise Mauléon.

— Mai încet, senor, întrerupse Gildaz, numele acesta... rostit așa de tare.

— Ai dreptate, urmă Agénor mai încet, spune-i așadar doñei Maria că peste două săptămîni...

— Nu, senor... răspunse Gildaz, tainele stăpînei mele nu mă privesc, eu sînt un curier, nu un confident.

— Eşti un model de credinţă şi de nobil devotament, Gildaz, şi, oricît sînt de sărac, ai să primeşti de la mine cîţiva florini.

— Nu, seniore, nimic... stăpîna mea plăteşte destul de bine.

— Atunci pajul tău... maurul tău credincios...

Hafiz făcu nişte ochi mari şi vederea aurului făcu să-i treacă un fior prin corp.

— Te opresc să primeşti ceva, Hafiz, zise Gildaz.

O mişcare abia zărită îi dezvălui agerului Musaron furia cu care se înfrîna Hafiz.

— Maurii sînt în general lacomi, îi spuse el lui Mauléon, şi acesta e mai mult decît un maur. Am văzut ce privire duşmănoasă a aruncat spre camaradul său Gildaz.

— Hei ! toţi maurii sînt urîţi, Musaron, şi numai diavolul înţelege ceva din strîmbătura lor, răspunse Gildaz zîmbind.

Şi îi înapoie lui Hafiz pumnalul pe care acesta îl strînse în mînă cu nervozitate.

Musaron, la un semn al stăpînului, se pregăti numaidecît să scrie un răspuns doñei Maria.

Scribul seniorului de Laval tocmai trecea prin curte. Îl opriră, Musaron împrumută de la el un pergament, o pană şi scrise :

„Nobilă doamnă, mă simt copleşit de fericire. Peste o lună, adică în a şaptea zi a lunii următoare, voi fi la Rianzares, gata să primesc obiectul scump pe care mi-l trimiteţi. Nu voi renunţa la meseria armelor, deoarece vreau să ajung un mare războinic pentru a face cinste doamnei mele mult iubite ; dar Spania nu mă va mai vedea, o jur pe Cristos ! numai dacă mă veţi chema cumva, sau dacă vreo nenorocire o va împiedica pe Aissa să vină la mine, în care caz aş alerga pînă în iad ca s-o regăsesc. Adio, nobilă doamnă, rugaţi-vă pentru mine".

Cavalerul făcu o cruce în josul pergamentului, iar Musaron scrise sub cruce :

Aceasta este semnătura :

Seniorul AGÉNOR DE MAULÉON

În vreme ce Gildaz vîra sub platoşă scrisoarea lui Mauléon, Hafiz, călare, urmărea, mai degrabă ca un tigru decît ca un cîine credincios, fiecare mişcare a scutierului.

Văzu locul unde pusese scrisoarea și din acel moment se arătă nepăsător la cele ce se mai petreceau, ca și cînd n-ar mai fi avut nimic de văzut și ochii i-ar fi fost de prisos.

— Acum ce faci, bunule scutier ? întrebă Agénor.

— Plec înapoi pe calul meu neobosit, seniore ; în douăsprezece zile trebuie să ajung la stăpîna mea — așa mi-a poruncit — trebuie deci să mă grăbesc. E drept că nu mă aflu la o prea mare depărtare ; se zice că e un drum care taie prin Poitiers.

— E adevărat... La revedere, Gildaz, adio, bunule Hafiz ! Dar pe toți sfinții ! nu înseamnă că dacă refuzi răsplata unui stăpîn, ai să refuzi și darul unui prieten.

Și Agénor își desprinse lanțul de aur, care valora o sută de livre, și îl aruncă pe gîtul lui Gildaz.

Hafiz zîmbi și fața lui măslinie se lumină în mod ciudat de un zîmbet infernal.

Gildaz uimit primi darul, sărută mîna lui Agénor și plecă.

Hafiz mergea înapoia lui, și parcă era atras de strălucirea aurului care juca pe umerii largi ai scutierului, stăpînul lui.

LI

ÎNAPOIEREA

Mauléon făcu în grabă toate pregătirile de plecare.

Nu mai putea de bucurie. De aici înainte legătura cu iubita lui devenea mai trainică ; dragostea lui era asigurată... Bogată, frumoasă, iubitoare, Aissa venea la el ca unul din acele visuri pe care Dumnezeu le trimite oamenilor pînă dimineața pentru a-i face să înțeleagă că există și altceva decît viața pămîntească.

Musaron împărtășea entuziasmul stăpînului. Să-și clădească o casă cît mai arătoasă în acel ținut atît de bogat al Gasconiei, de pildă, unde pămîntul îl hrănește îndeajuns pe cel leneș, îl îmbogățește pe cel harnic, devine un rai pentru cel bogat. Să poruncească valeților, argaților, să crească vite, să dreseze cai, să organizeze vînători, acestea erau plăcutele visuri ce asaltau imaginația foarte activă a vrednicului scutier al lui Agénor.

Maulćon se şi gîndea că nu putea să se ocupe de războaie vreme de un an, căci Aissa avea să-i răpească tot timpul, iar el îi datora şi îşi datora lui însuşi cel puţin un an de fericire liniştită, ca o răsplată pentru atîtea ceasuri dureroase.

Mauléon aştepta cu nerăbdare înapoierea seniorului de Laval.

Acest senior strînsese de la mai mulţi nobili bretoni sume însemnate, destinate să plătească răscumpărarea conetabilului. Scribii regelui şi ai ducelui de Bretania făcură socoteli din care reieşea că jumătate din suma de şaptezeci de mii de florini fusese înjghebată.

Ceea ce era de ajuns pentru Mauléon ; nădăjduia că regele Franţei avea să dea restul, iar pe prinţul de Wales îl cunoştea destul de bine pentru a şti că, în cazul în care ar primi chiar jumătate din sumă, englezii l-ar lăsa pe conetabil în libertate, afară de cazul cînd raţiuni politice i-ar îndemna să-l reţină în continuare, chiar dacă s-ar fi plătit întreaga sumă.

Dar pentru împăcarea conştiinţei lui prea scrupuloase, Mauléon străbătu restul Bretaniei cu stindardul regal, făcînd apel la poporul breton.

De cîte ori trecea printr-un orăşel, sosirea lui era anunţată prin acest strigăt jalnic :

— Bunul conetabil e prizonier la englezi. Oameni din Bretania, îl veţi lăsa captiv ?

După cum spuneam, de fiecare dată cînd întîlnea într-o astfel de împrejurare pe bretonii atît de evlavioşi, atît de cutezători, atît de melancolici, auzea de la ei aceleaşi gemete, aceeaşi revoltă, şi cei săraci îşi ziceau : „Repede la treabă, să mîncăm mai puţin din grîul nostru negru şi să strîngem un gologan pentru răscumpărarea seniorului Dugueselin".

În felul acesta, Agénor mai făcu rost de alţi şase mii de florini, pe care îi încredinţă ostaşilor contelui de Laval şi vasalilor doamnei Tiphaine Raguenel, pe la care trecu din nou spre a-şi lua rămas bun înainte de a pleca.

Însă îndată îl cuprinse o mustrare de cuget. Putea să plece, trebuia să se ducă să-şi ia iubita ; dar misiunea lui de sol nu se terminase cu totul. Agénor, care îi făgăduise doñei Maria să nu mai calce niciodată în Spania, trebuia totuşi să-i ducă lui Bertrand Dugueselin banii adunaţi în Bretania prin grija lui, bani preţioşi pe care prizonierul

prințului de Wales îi aștepta fără îndoială cu multă nerăbdare.

Agénor, prins între aceste două îndatoriri, stătu multă vreme la îndoială. Un jurămînt — și el făcuse acest jurămînt doñei Maria — era un lucru sfînt ; dragostea și respectul pentru conetabil îi păreau de asemenea sfinte.

Îi destăinui aceste îngrijorări lui Musaron.

— Nimic mai ușor, îi spuse iscusitul scutier, cereți-i doamnei Tiphaine o escortă de doisprezece vasali înarmați pentru paza banilor, seniorul de Laval va adăuga și el patru lăncieri, regele Franței va da o duzină de ostași, mai cu seamă dacă n-o să-l coste nimic ; cu o asemenea trupă pe care o veți comanda pînă la graniță, banii vor fi în deplină siguranță. O dată ajuns la Rianzares, îi scrieți prințului de Wales, care vă trimite un permis de liberă trecere ; în felul acesta banii ajung cu siguranță pînă la conetabil.

— Dar eu... lipsa mea ?

— Motivați că ați făcut un jurămînt.

— O minciună !

— Nu e minciună, pentru că i-ați jurat doñei Maria... Apoi chiar dacă ar fi minciună, fericirea merită un păcat.

— Musaron !

— Ei ! domnule, nu faceți atît de mult caz de religie, cînd vă căsătoriți cu o sarazină... Iată un alt păcat grav după cît mi se pare.

— Așa e, oftă Mauléon.

— Și apoi, urmă Musaron, seniorul conetabil ar fi destul de greu de mulțumit, dacă v-ar vrea și pe dumneavoastră odată cu banii... Însă, vă rog să mă credeți, cunosc oamenii ; de îndată ce vor străluci florinii, adunătorul va fi uitat... Dealtfel, dacă seniorul conetabil va vrea să vă vadă, vă va vedea, căci presupun că nu o să intrați în mormînt.

Ca totdeauna, Agénor ceda și de astă dată. Dealtminteri Musaron avea perfectă dreptate. Seniorul de Laval îi puse la dispoziție cîțiva ostași, doamna Tiphaine Raguenel înarmă douăzeci de vasali, seneșalul de Maine dădu și el doisprezece ostași în numele regelui, iar Agénor luînd cu el pe unul din frații mai tineri al lui Duguesclin plecă în etape lungi spre graniță, grăbindu-se să ajungă cel puțin cu două sau trei zile mai înainte de ziua fixată de doña Maria Padilla pentru întîlnire.

Aducerea celor treizeci şi şase de mii de florini de aur destinaţi să-l răscumpere pe conetabil semăna cu un marş triumfal. Puţinii vagabonzi ce mai rămăseseră în Franţa după plecarea companiilor erau nişte tîlhari mărunţi, pentru care prada, foarte frumoasă fără îndoială, era cu neputinţă de atins. Atunci, văzînd-o cum le trece prin dreptul ghearelor, preferară să scoată urale, să binecuvînteze numele gloriosului prizonier dînd numeroase dovezi de respect, de teama de a nu-şi lăsa oasele pe cîmpul de luptă dacă ar fi fost nerespectuoşi.

Mauléon conduse cu atîta dibăcie marşul, încît sosi într-adevăr în a patra zi a lunii la Rianzares, un tîrguşor distrus cu mulţi ani în urmă, dar care pe atunci se bucura de un oarecare renume, fiind un loc de trecere obişnuit între Franţa şi Spania.

LII

RIANZARES

Agénor îşi alese în tîrguşorul situat pe povîrnişul unei coline o locuinţă de unde putea să observe cu uşurinţă şoseaua albă şi şerpuitoare ce urca între doi pereţi de stînci ascuţite.

În acest timp, trupa se odihnea şi toată lumea simţea această nevoie.

Musaron redactase, în cel mai frumos stil al său, o epistolă către conetabil şi o alta către prinţul de Wales, spre a-i înştiinţa şi pe unul şi pe celălalt de sosirea florinilor de aur.

Un ostaş, escortat de un scutier breton ales dintre vasalii doamnei Tiphaine, fusese trimis spre Burgos unde, după cum se spunea, se afla prinţul în acel moment, din pricina zvonurilor de război care începuseră să se răspîndească din nou prin ţară.

În fiecare zi Mauléon, care cunoştea la perfecţie localităţile, făcea socoteala etapelor străbătute de Gildaź şi de Hafiz.

După socotelile lui, cei doi curieri trebuiau să fi trecut graniţa de cel puţin cincisprezece zile.

În aceste cincisprezece zile, ei puteau s-o întîlnească pe doña Maria şi aceasta avusese destulă vreme ca să pregătească fuga Aissei. O catîrcă bună face douăzeci de leghe pe zi : cinci sau şase zile i-ar fi de ajuns deci frumoasei maure pentru a sosi la Rianzares.

Mauléon luă în mod discret cîteva informaţii despre trecerea scutierului Gildaz. La urma urmelor nu era exclus ca cei doi oameni să fi traversat defileul pe la Rianzares, loc uşor, sigur şi cunoscut.

Însă muntenii răspunseră că la vremea despre care vorbea Mauléon nu văzuseră trecînd decît un călăreţ maur, tînăr şi cu o înfăţişare destul de sălbatică.

— Un maur tînăr !

— De cel mult douăzeci de ani, răspunse ţăranul.

— Nu cumva era îmbrăcat în roşu ?

— Da, seniore, şi pe cap avea un coif de sarazin.

— Era înarmat ?

— Cu un pumnal mare atîrnat la oblîncul şeii cu un şnur de mătase.

— Şi zici că a trecut pe la Rianzares singur ?

— Singur-singurel.

— Ce a spus ?

— A bolborosit cîteva cuvinte spaniole pe care le-a rostit greoi şi repede, a întrebat dacă trecerea printre stînci era sigură pentru cai şi dacă pîrîul din josul coastei se putea traversa prin vad ; apoi, după ce i-am spus că putea trece, a dat pinteni calului negru şi a dispărut.

— Singur ! E ciudat, zise Mauléon.

— Hm ! făcu Musaron, singur, nu prea miroase a bine...

— Gildaz poate a voit să intre printr-un alt punct de graniţă pentru a trezi cît mai puţine bănuieli, tu ce crezi, Musaron ?

— Cred că Hafiz avea o mutră destul de respingătoare.

— Dealtfel cine ne garantează, urmă Mauléon gînditor, că era tocmai Hafiz cel care a trecut pe la Rianzares?

— Într-adevăr, e mai bine să credem că nu.

— Şi apoi, am băgat de seamă, adăugă Mauléon, că omul care e aproape de culmea fericirii devine bănuitor şi vede în orice lucru o piedică.

— Ah ! domnule, vă apropiaţi de fericire, aveţi dreptate, şi dacă nu ne înşelăm, doña Aissa va trebui să sosească astăzi... Ar fi bine ca tot timpul nopţii să facem de pază în împrejurimile rîului.

— Da, căci n-aș vrea ca tovarășii noștri să-i observe sosirea. Mă tem ca nu cumva fuga ei să aibă vreun efect dăunător asupra minților înguste ale acestora. Un creștin îndrăgostit de o maură, asta e de ajuns ca să știrbească din curajul celor mai cutezători ; s-ar pune pe seama mea toate nenorocirile ce s-au întîmplat, socotindu-le ca o pedeapsă dată de Dumnezeu. Însă fără să vreau, maurul acela singur, îmbrăcat în roșu, cu pumnalul la oblîncul șeii, asemănarea cu Hafiz, mă cam pune pe gînduri.

— Mai sînt cîteva clipe, cîteva ore, cîteva zile cel mult, și vom afla cum stau lucrurile, răspunse filozoful. Pînă atunci, domnule, întrucît nu avem de ce să fim triști, ar fi mai nimerit să ne veselim.

De fapt, Agénor nu avea altceva mai bun de făcut. Luă parte la veselia celorlalți și așteptă.

Însă prima zi, adică a șaptea din lună, trecu și nimic nu se arătă pe drum, în afară de niște negustori de lînă, niște soldați răniți și niște cavaleri care fugiseră de la Navarette, pe jos, prăpădiți, mergînd zile întregi prin păduri, făcînd ocoluri mari prin munți și ajungînd astfel în ținutul natal după atîtea griji și lipsuri.

Agénor află de la bieții oameni că în mai multe locuri se aprindea din nou scînteia războiului ; că tirania lui don Pedro, la care se adăuga cea a lui Mothril, apăsa neîndurător asupra celor două Castilii ; că mulți agenți ai pretendentului învins la Navarette străbăteau orașele, asmuțindu-i pe cei înțelepți împotriva abuzurilor puterii restabilite.

Fugarii afirmau că văzuseră mai multe unități organizate în speranța unei apropiate întoarceri a lui Henric de Transtamare. Ei mai adăugau că un mare număr dintre tovarășii lor văzuseră cîteva scrisori ale acestui prinț, prin care făgăduia să se înapoieze curînd cu un corp de armată recrutat în Franța.

Toate aceste zvonuri înflăcărau spiritul războinic al lui Agénor și deoarece Aissa nu sosea, dragostea nu putea potoli în el acea febră care îi cuprinde pe tineri la auzul zăngănitului de arme.

Musaron începea să deznădăjduiască ; încrunta din sprîncene mai des ca de obicei, și aducea mereu vorba cu destulă răutate despre Hafiz, pe seama căruia punea — comparîndu-l cu un demon răufăcător — întîrzierea Aissei, ca să nu spună mai mult, adăuga el, cînd proasta dispoziție atingea culmea.

Cît despre Mauléon, asemenea corpului care îşi caută sufletul, rătăcea neîncetat pe drumul cu ale cărui şerpuituri ochii lui erau obişnuiţi, încît cunoştea fiecare tufiş, fiecare piatră, fiecare umbră şi ghicea pasul unei catîrce de la o depărtare de două leghe.

Aissa nu sosea ; nimic nu venea din Spania.

Dimpotrivă, soseau din Franţa, la intervale măsurate parcă de acele unui orologiu, trupe înarmate, care ocupau poziţii prin împrejurimi şi păreau că aşteaptă un semnal pentru a năvăli toţi deodată.

Şefii diferitelor trupe intrau în legătură unii cu alţii cînd soseau, schimbau un cuvînt de ordine şi cîteva instrucţiuni care le păreau mulţumitoare, căci, fără nici o măsură de prevedere, oameni de toate armele şi din toate ţinuturile negociau împreună şi trăiau într-o înţelegere desăvîrşită.

În ziua în care Mauléon, mai puţin preocupat de Aissa, voi să afle mai mult despre rostul sosirii atîtor oameni şi cai, fu informat că toate aceste trupe aşteptau un şef suprem şi noi întăriri pentru a intra în Spania.

— Şi numele şefului ? întrebă Mauléon.

— Nu-l cunoaştem ; îl vom afla chiar de la el.

— Aşadar toată lumea va intra în Spania, în afară de mine ! spunea Agénor deznădăjduit. Vai ! jurămîntul meu, jurămîntul meu !

— Ei ! domnule, interveni Musaron, durerea vă face să vă pierdeţi minţile. Nu mai există jurămînt dacă doña Aissa nu soseşte ; deoarece n-a sosit pînă acum, să pornim înainte...

— Nu e încă timpul, Musaron ; îmi rămîne speranţa, mai am încă speranţă ! Voi avea-o mereu, căci voi iubi mereu !

— Aş vrea să vorbesc neapărat măcar o jumătate de oră cu ocheşelul acela de Hafiz, mormăia Musaron. Aş vrea... doar să-l privesc... drept în faţă...

— Ei ! ce poate să facă Hafiz împotriva voinţei atotputernicei Maria... Pe ea trebuie s-o învinuim, Musaron, pe ea... sau mai degrabă nenorocul meu !

Mai trecură încă opt zile şi nimic nu veni din Spania. Agénor era cît pe-aci să înnebunească de nerăbdare şi Musaron de mînie.

După aceste opt zile se găseau cinci mii de ostaşi răspîndiţi pe graniţă.

Care încărcate cu alimente, unele din ele încărcate cu bani, după cum se spunea, însoțeau aceste forțe impunătoare.

Oamenii seniorului de Laval, ca și bretonii doamnei Tiphaine Raguenel așteptau de asemenea cu nerăbdare înapoierea trimisului lor spre a afla dacă prințul de Wales se învoia să-l elibereze pe conetabil.

Trimisul se înapoie și Agénor alergă cu mare grabă la rîu în întîmpinarea lui.

Ostașul îl văzuse pe conetabil, îl îmbrățișase, fusese primit cu cinste de prințul englez și primise de la prințesa de Wales un dar măreț. Prințesa binevoise să spună că îl aștepta pe viteazul cavaler Mauléon pentru a-i răsplăti devotamentul, adăugînd că virtutea era o cinste pentru toți oamenii, de orice nație ar fi.

Trimisul mai spunea că prințul primise cei treizeci și șase de mii de florini, iar prințesa, văzîndu-l că șovăie o clipă, spusese :

„Sire, vreau ca bunul conetabil, soțul meu, să fie liber datorită mie care îl admir tot atît de mult ca și compatrioții săi. Sîntem și noi puțin bretoni, noi cei din Marea Britanie, voi plăti eu treizeci de mii de florini de aur pentru răscumpărarea seniorului Bertrand".

Reieșea de aici că Duguesclin avea să fie liber, dacă nu cumva era chiar înainte de plata răscumpărării.

Aceste vești îi făceau să sară în sus de bucurie pe toți bretonii care escortau banii răscumpărării și cum bucuria era mai comunicativă decît durerea, toate trupele adunate la Rianzares, auzind rezultatul soliei, scoseseră urale de bucurie de care bătrînii munți se cutremuraseră pînă în rădăcinile lor de granit.

— Să intrăm în Spania, strigară bretonii și să-l luăm și pe conetabilul nostru !

— Trebuie neapărat, îi spuse Musaron în șoaptă lui Agénor... Nu e Aissa, nu mai e nici jurămînt ; pierdem timpul degeaba, să mergem, domnule !

Și Mauléon, cedînd arzătoarei sale neliniști, răspunsese :

— Să mergem !

Mica trupă, escortată de urările și de binecuvîntările tuturor, trecu defileul la nouă zile după termenul fixat de Maria Padilla pentru sosirea tinerei maure.

— Poate că o vom întîlni pe drum, zise Musaron, pentru a reuși să-și hotărască stăpînul.

Cît despre noi, precedîndu-i la curtea regelui don Pedro, poate vom descoperi şi vom aduce la cunoştinţa cititorului pricina acestei întîrzieri rău prevestitoare.

LIII

GILDAZ

Doña Maria stătea pe terasă, numărînd zilele şi orele, căci ghicea pentru ea şi Aïssa, sau mai degrabă presimţea o nenorocire în calmul stăruitor al maurului.

Mothril nu era omul care să-şi neglijeze interesele ; niciodată nu ştiuse să-şi ascundă atît de mult setea de răzbunare încît să nu dea nimic de bănuit duşmanilor vreme de cincisprezece zile.

Se ocupa tot timpul să organizeze serbări regelui, să aducă aur în vistieria lui don Pedro, îngrijindu-se de intrarea sarazinilor auxiliari în Spania, ca în cele din urmă să unească pe fruntea stăpînului său cele două coroane făgăduite. Acestea erau grijile ce-l frămîntau în ultima vreme. Nu se mai interesa de Aïssa şi nu o vedea decît seara, şi aproape totdeauna însoţit de don Pedro, care trimitea tinerei darurile cele mai rare şi mai măreţe.

Aïssa, susţinută mai întîi de dragostea ei pentru Mauléon, apoi de prietenia pentru doña Maria, primea darurile, chiar dacă după primirea lor le dispreţuia ; apoi, purtîndu-se cu aceeaşi răceală faţă de prinţ, fără să-şi dea seama că în felul acesta aţîţa şi mai mult o dorinţă arzătoare, ea căuta prin această purtare cinstită să vadă un semn de mulţumire în privirea Mariei atunci cînd o întîlnea.

Doña Maria îi spunea şi ea tot printr-o privire :

„Speră ! planul pe care l-am conceput prinde rădăcini cu fiecare zi ce trece ; curierul meu se va înapoia şi îţi va aduce atît dragostea frumosului tău cavaler, cît şi libertatea fără de care nu există dragoste adevărată".

În cele din urmă, ziua pe care doña Maria o dorea cu atîta înfrigurare îşi arătă zorile.

Era una din acele dimineţi care străluceşte odată cu începutul verii sub cerul frumos al Spaniei ; roua tremura pe fiecare frunză de pe terasele înflorite ale Aïssei,

cînd doña Maria o văzu intrînd în camera ei pe bătrîna pe care o cunoaștem.

— Señora ! zise ea cu un lung suspin, señora !

— Ce s-a întîmplat ?

— Señora, Hafiz e aici !

— Hafiz !... cine e Hafiz ?

— Însoțitorul lui Gildaz, señora.

— Cum ! Hafiz fără Gildaz ?

— Hafiz fără Gildaz, da, señora.

— Doamne, Dumnezeule ! să intre. Știi tu poate ceva ?

— Nu, Hafiz n-a vrut să-mi spună nimic, absolut nimic, și plîng, după cum vedeți, señora, pentru că tăcerea lui Hafiz e mai crudă decît toate vorbele groaznice ce mi le-ar fi spus oricare altul.

— Haide, stăpînește-te, zise doña Maria tremurînd toată, stăpînește-te, nu e nimic, o întîrziere, fără îndoială, atîta tot.

— Atunci Hafiz pentru ce nu a întîrziat ?

— Dimpotrivă, vezi tu, ceea ce mă liniștește este tocmai înapoierea lui Hafiz. Sînt sigură că Gildaz nu l-a ținut pe lîngă el știindu-mă îngrijată ; dacă îl trimite înseamnă că veștile sînt bune.

Doica nu era ușor de consolat ; dealtfel nu prea erau convingătoare consolările rostite în grabă de stăpîna ei.

Hafiz intră.

Era calm și umil așa cum îi era obiceiul. Ochii lui exprimau respectul, întocmai ca ochii pisicilor sau tigrilor, care se dilată în fața celor ce se tem de ei și se strîng închizîndu-se pe jumătate, cînd sînt priviți cu ură sau cu o voință autoritară.

— Cum ! Singur ? întrebă Maria Padilla.

— Singur, da, doamnă, răspunse cu sfială Hafiz.

— Și Gildaz ?

— Gildaz, stăpînă, răspunse sarazinul privind în jurul lui, Gildaz a murit.

— A murit ! strigă doña Padilla, care își împreună amîndouă mîinile cu spaimă. A murit ! bietul băiat. E oare cu putință ?

— Doamnă, a fost cuprins de friguri pe drum.

— El, atît de voinic !

— Voinic, e adevărat, însă voința lui Dumnezeu e mai puternică decît omul, răspunse sentențios Hafiz.

— Friguri, vai ! Și de ce nu m-a anunțat ?

— Doamnă, zise Hafiz, călătoream amîndoi prin Gas-

conia, iar într-un defileu am fost atacaţi de nişte munteni atraşi de sunetul aurului.

— Sunetul aurului ! Ce neprevăzători !

— Stăpînul francez ne dăduse aur, era atît de bucuros ! Gildaz credea că e singur în munţi, singur cu mine, şi avu nesocotinţa să mai numere o dată comoara noastră ; atunci fu lovit fără veste de o săgeată şi văzurăm apropiindu-se mai mulţi oameni înarmaţi. Gildaz era viteaz, ne-am apărat.

— Dumnezeule !

— Era gata să fim doborîţi, căci Gildaz era rănit, sîngele îi curgea...

— Bietul Gildaz !... Şi tu ?

— Eu la fel, stăpînă, spuse Hafiz suflecîndu-şi mîneca largă, care îi dădu la iveală braţul brăzdat de fierul unui pumnal ; cum eram amîndoi răniţi, hoţii ne luară aurul şi fugiră.

— Doamne sfinte ! Apoi, apoi ?

— Apoi, stăpînă, Gildaz a fost cuprins de friguri şi şi-a dat seama că i se apropie sfîrşitul.

— Nu ţi-a spus nimic ?

— Ba da, stăpînă, atunci cînd i s-au îngreunat ochii, mi-a zis : Ascultă, tu ai să scapi, fii credincios aşa cum am fost eu ; aleargă la stăpîna noastră şi să predai chiar în mîinile sale obiectul pe care mi l-a încredinţat stăpînul francez. Iată-l.

Hafiz scoase din sîn un plic de mătase găurit peste tot de lovituri de pumnal şi mînjit de sînge.

Doña Maria, tremurînd, atinse plicul cu groază şi după ce îl cercetă cu atenţie, spuse :

— Scrisoarea asta a fost deschisă.

— Deschisă ! se miră sarazinul făcînd nişte ochi mari.

— Da, pecetea e ruptă.

— Nu ştiu, zise Hafiz.

— Ai deschis-o tu ?

— Eu ! Nici nu ştiu să citesc, stăpînă.

— Atunci altcineva ?

— Nu, stăpînă ; uitaţi-vă bine, vedeţi, în dreptul peceţii, e o deschizătură : săgeata munteanului a găurit ceara şi pergamentul.

— Aşa e ! aşa e ! spuse doña Maria, încă bănuitoare.

— Iar în jurul rupturilor este sîngele lui Gildaz, stăpînă.

— Aşa e ! Bietul Gildaz !

Şi tînăra femeie, aţintind o ultimă privire asupra sarazinului, îi văzu figura copilărească atît de liniştită, atît de prostească, atît de lipsită de expresie, încît îi dispăru orice urmă de bănuială.

— Povesteşte-mi sfîrşitul, Hafiz.

— Sfîrşitul, stăpînă, e că Gildaz abia îmi lăsă scrisoarea că îşi dădu sufletul ; numaidecît am pornit în goană, aşa cum mi-a spus el şi, fără bani, flămînd, dar gonind mereu, am venit să vă aduc acest răvaş.

— O ! Ai să fii bine răsplătit, copile, zise doña Maria, mişcată pînă la lacrimi. Da, n-ai să mă mai părăseşti, şi dacă eşti credincios... dacă eşti deştept...

O sclipire apăru în ochii maurului, sclipire ce se stinse tot atît de repede pe cît se aprinsese.

Atunci Maria citi scrisoarea pe care o cunoaştem, compară datele şi cedînd înflăcărării fireşti a caracterului ei îşi zise :

„Haide ! Haide, la lucru !"

Îi dărui sarazinului un pumn de aur spunîndu-i :

— Odihneşte-te, bunule Hafiz, şi peste cîteva zile să fii pregătit. O să am nevoie de tine.

Tînărul plecă voios ; ajunse la pragul uşii, ducînd cu el aurul şi bucuria, cînd gemetele doicii izbucniră cu mai multă putere. Aflase vestea nenorocirii.

LIV

DESPRE ÎNSĂRCINAREA PE CARE O AVEA HAFIZ ŞI CUM A ADUS-O LA ÎNDEPLINIRE

În ajunul zilei în care Hafiz venise să aducă doñei Maria scrisoarea din Franţa, un păstor se înfăţişase la porţile oraşului cerînd să-i vorbească seniorului Mothril.

Mothril, ocupat să-şi spună rugăciunile la moschee, lăsase totul la o parte pentru a-l urma pe acel ciudat curier care cu siguranţă că nu promitea a fi un prea înalt şi prea puternic sol.

Abia ieşit din oraş împreună cu călăuza, Mothril zări într-un cîmp sterp un căluţ andaluz păscînd printre ciulini şi, culcat în iarba rară, în mijlocul unei grămezi de

pietre, sarazinul Hafiz pîndea cu ochii lui mari tot ce ieşea din oraş.

Păstorul, după ce-şi primi plata de la Mothril, alergă voios la caprele lui slăbănoage ce păşteau pe o costişă. Mothril, neţinînd seama de nici o etichetă, se aşeză, el primul ministru, alături de posomorîtul copilandru cu faţa nemişcată.

— Allah fie cu tine ! Hafiz, te-ai înapoiat ?

— Da, seniore, iată-mă.

— Şi l-ai lăsat destul de departe pe însoţitorul tău ca să nu bănuiască nimic ?

— Foarte departe, seniore, şi cu siguranţă că nu bănuieşte nimic.

Mothril îşi cunoştea omul... Ştia că toţi arabii se feresc cît pot mai mult să rostească vorba *moarte*, folosindu-se de fraze cît mai ocolite.

— Ai scrisoarea ? întrebă el.

— Da, seniore.

— Cum ai pus mîna pe ea ?

— Dacă i-aş fi cerut-o lui Gildaz, nu mi-ar fi dat-o. Dacă aş fi vrut să i-o iau cu forţa, m-ar fi bătut şi m-ar fi ucis cu siguranţă, căci era mai puternic decît mine.

— Ai folosit vreun vicleşug ?

— Am aşteptat să ajungem amîndoi în inima muntelui care slujeşte drept graniţă între Spania şi Franţa. Caii erau istoviţi, Gildaz îi lăsă să se odihnească şi chiar el adormi pe muşchiul de la poalele unei stînci. Am ales acel moment, m-am apropiat tîrîş de Gildaz şi l-am lovit în piept cu pumnalul meu ; a întins braţele scoţînd un ţipăt înăbuşit şi mîinile i s-au stropit de sînge. Dar mi-am dat seama că nu murise. A mai avut putere să-şi tragă cuţitul şi să mă izbească în braţul stîng ; i-am străpuns inima cu vîrful pumnalului şi a murit numaidecît. Scrisoarea se afla în vestă, am scos-o de acolo. Am mers toată noaptea în direcţia vîntului cu căluţul meu. Am lăsat cadavrul şi celălalt cal pradă lupilor şi corbilor. Am trecut graniţa fără să mai întîmpin nici o piedică şi am ajuns cu bine. Iată scrisoarea pe care ţi-am făgăduit-o.

Mothril luă pergamentul a cărui pecete era încă întreagă, dar care totuşi era străpunsă dintr-o parte în alta de pumnalul lui Hafiz înfipt în inima lui Gildaz.

Cu o săgeată pe care o luase din tolba unei santinele, găuri pecetea în aşa fel încît mătasea sigiliului se rupse, apoi citi pe nerăsuflate scrisoarea.

— Bine ! zise el, vom fi cu toţii la întîlnire.

Şi începu să viseze. Hafiz aştepta.

— Ce am de făcut acum, stăpîne ?

— Vei încăleca şi vei lua din nou scrisoarea ; de cum se ivesc zorile vei bate la porţile doñei Maria. O vei anunţa că muntenii l-au atacat pe Gildaz şi l-au rănit cu săgeţi şi pumnale, că, murind, ţi-a încredinţat această scrisoare. Asta e tot.

— Bine, stăpîne.

— Pleacă, aleargă toată noaptea ; dimineaţa veşmintele să-ţi fie ude de rouă, calul tău plin de spumă, ca şi cînd ai fi sosit chiar atunci. După aceea să-mi aştepţi poruncile şi vreme de opt zile să nu te apropii de casa mea.

— Profetul e mulţumit de mine ?

— Da, Hafiz.

— Îţi mulţumesc, stăpîne.

Iată cum fusese desfăcută scrisoarea ; iată de ce natură era furtuna ce se dezlănţuia deasupra capului doñei Maria.

Cu toate astea Mothril nu se mulţumi cu ceea ce făcuse. Aşteptă dimineaţa şi, împodobindu-se cu veşminte de sărbătoare, se duse să-l întîlnească pe regele don Pedro.

Intrînd la rege, maurul îl găsi pe prinţ tolănit într-un fotoliu larg de catifea şi jucîndu-se plictisit cu urechile unui pui de lup pe care îi plăcea să-l domesticească.

La stînga lui, într-un fotoliu asemănător, stătea doña Maria, palidă şi cam enervată. Într-adevăr, de cînd se afla acolo, atît de aproape de don Pedro, prinţul, frămîntat fără îndoială de alte gînduri, nu-i adresase nici un cuvînt.

Doña Maria, mîndră ca toate femeile din ţara ei, înghiţi această jignire cu greu. Nici ea nu vorbea, însă cum nu avea la îndemînă vreun lup de zădărît, se mulţumea să îngrămădească în inimă bănuieli peste bănuieli, mînii peste mînii, planuri peste planuri.

Mothril intră şi acesta fu pentru Maria Padilla un prilej de a ieşi manifestîndu-şi supărarea.

— Pleci, doamnă, zise don Pedro îngrijorat fără să vrea de această ieşire furioasă, pe care o provocase prin nepăsarea ce i-o arătase.

— Da, plec, căci vreau să vă cruţ amabilitatea pe care o păstraţi fără îndoială pentru sarazinul Mothril.

Mothril o auzi, însă nu păru supărat. Dacă doña Maria ar fi fost mai puţin furioasă, ar fi ghicit că liniştea

maurului își avea izvorul în siguranța tainică a unei izbînzi foarte apropiate.

Însă mînia nu calculează. Este cu adevărat o patimă. Cine se lasă pradă mîniei simte în asta o plăcere.

— Sire, zise Mothril prefăcîndu-se adînc îndurerat, văd că regele meu nu e fericit.

— Nu, răspunse don Pedro cu un oftat.

— Avem mult aur, adăugă Mothril. Și-a adus obolul și Cordova.

— Cu atît mai bine, răspunse nepăsător regele.

— Sevilla înarmează douăsprezece mii de oameni, urmă Mothril, cîștigăm două provincii.

— Foarte bine ! făcu regele pe același ton.

— Dacă uzurpatorul va intra din nou în Spania, cred că de azi în opt zile îl vom închide într-un castel... îl vom prinde.

Totdeauna numele uzurpatorului iscase în sufletul regelui o puternică furtună ; de astă dată don Pedro se mulțumi să spună fără nici un pic de furie :

— N-are decît să vină, ai aur, ai soldați ; îl vom prinde, vom pune să-l judece și i se va tăia capul.

În clipa aceea Mothril se apropie de rege.

— Da, regele meu e foarte nefericit, reluă el.

— Și de ce, prietene ?

— Pentru că aurul nu vă mai place, pentru că puterea vă dezgustă, pentru că nu vedeți nimic atrăgător în războinare, pentru că, în sfîrșit, nu mai aveți nici pentru iubită o privire drăgăstoasă.

— Fără îndoială, n-o mai iubesc, Mothril, și din pricina acestui gol din inima mea nimic nu mi se mai pare vrednic de dorit.

— Cînd inima pare atît de goală, rege, înseamnă că e plină de dorințe ; dorința, după cum știi, este aerul închis într-un burduf.

— Da, știu, inima mea e plină de dorințe.

— Nu cumva iubiți ?

— Da, cred că iubesc...

— O iubiți pe Aissa, fiica unui monarh puternic... O ! Vă plîng și vă invidiez totodată, căci puteți fi foarte fericit sau puteți ajunge de plîns, seniore.

— Ai dreptate, Mothril, sînt chiar de plîns.

— Vreți să spuneți că ea nu vă iubește ?

— Nu, nu mă iubește.

— Credeți oare, seniore, că sîngele acesta, curat ca al unei zeițe, poate fi tulburat de patimele ce le frămîntă pe alte femei ? Aissa nu prețuiește nimic pentru haremul unui prinț voluptuos ; Aissa este o regină, ea nu va zîmbi decît pe un tron. Vedeți, regele meu, sînt anumite flori care nu cresc decît pe vîrful munților.

— Un tron... eu... să mă căsătoresc cu Aissa, Mothril! Ce-ar zice creștinii ?

— Cine oare vă spune, seniore, că doña Aissa, iubindu-vă pentru că îi veți fi soț, nu-și va sacrifica Dumnezeul odată cu dăruirea inimii.

Un suspin aproape voluptuos scăpă din pieptul regelui.

— M-ar iubi, ea !...

— Vă va iubi.

— Nu, Mothril.

— Ei bine ! seniore, cufundați-vă atunci în durere, căci nu sînteți vrednic să fiți fericit, și vă cuprinde deznădejdea înainte de a vă atinge ținta.

— Aissa fuge de mine.

— Îi credeam pe creștini mai pricepuți în a citi în inima femeilor. La noi, patimile se îngrămădesc și dispar în aparență sub stratul gros al sclaviei, însă femeile noastre atît de libere să spună totul și prin urmare să ascundă totul, ne fac mai clarvăzători să citim în inima lor. Cum vreți ca mîndra Aissa să iubească, de față cu toată lumea, pe acela care nu merge decît însoțit de o femeie care este rivala tuturor femeilor ce ar dori iubirea lui don Pedro ?

— Oare Aissa să fie geloasă ?

Maurul răspunse printr-un zîmbet, apoi adăugă :

— La noi, turturica e geloasă pe semena ei, iar nobila panteră se sfîșie cu dinții și cu ghearele cu altă panteră în prezența masculului care va alege pe una sau pe cealaltă.

— Ah ! Mothril, o iubesc pe Aissa.

— Căsătoriți-vă cu ea.

— Și doña Maria ?

— Bărbatul care a pus să i se ucidă soția ca să-i facă pe plac metresei, șovăie să-și izgonească metresa pe care nu o mai iubește, pentru a cuceri cinci milioane de supuși și o dragoste mai prețioasă decît pămîntul întreg ?

— Ai dreptate, însă doña Maria ar muri.

Maurul zîmbi din nou.

— Vă iubește oare așa de mult ?

— Dacă mă iubește ! Te mai îndoiești ?

— Da, seniore.

Don Pedro îngălbeni.

„Tot o mai iubește ! gîndi Mothril. Să nu-i trezim gelozia, căci s-ar întoarce din nou la ea."

— Mă îndoiesc, reluă el, nu pentru că v-ar fi necredincioasă, asta n-o cred, ci pentru că, văzîndu-se mai puțin iubită, stăruie să trăiască lîngă voi.

— Eu aș numi asta dragoste, Mothril.

— Eu numesc acest sentiment ambiție.

— Tu ai alunga-o pe Maria ?

— Ca s-o dobîndesc pe Aissa, da.

— O ! nu... nu !

— Atunci suferiți.

— Credeam, zise don Pedro ațintind asupra lui Mothril o privire aprigă, că dacă i-ai vedea suferind pe regele tău, n-ai avea curajul să-i spui : Sufere !... Credeam că n-ai întîrzia să-i strigi : Te voi alina, seniorul meu.

— În dauna onoarei unui mare rege al țării mele, nu. Mai degrabă moartea !

Don Pedro rămase cufundat într-o visare posomorîtă.

— Voi muri deci, zise el, căci o iubesc pe această fată, sau mai degrabă, strigă el cu o patimă amenințătoare, nu, nu voi muri.

Mothril îl cunoștea îndeajuns pe rege și știa că nici o piedică nu era în stare să oprească avîntul patimilor la acest om de neîmblînzit.

„O să folosească violența, gîndi el, să împiedicăm acest rezultat."

— Seniore, zise Mothril, Aissa are un suflet curat, ar crede în jurăminte... Dacă i-ați jura să vă căsătoriți cu ea, după ce o veți fi părăsit în mod solemn pe doña Maria, cred că Aissa și-ar încredința soarta dragostei voastre.

— Îmi făgăduiești acest lucru ?

— Îl făgăduiesc.

— Ei bine ! izbucni don Pedro, am să rup legăturile cu doña Maria, o jur.

— Asta e altceva, spuneți-vă condițiile, monseniore.

— Voi rupe legăturile cu doña Maria și îi voi lăsa un milion de scuzi. Nu va exista, în țara pe care și-o va alege drept reședință, nici o prințesă mai bogată și mai onorată.

— Fie, asta e o faptă de print mărinimos, însă această țară nu va fi Spania !

— Trebuie neapărat ?

— Aissa nu se va simți liniștită decît dacă marea, o mare de netrecut, va despărți vechea voastră dragoste de cea nouă.

— Vom pune marea între Aissa și doña Maria, Mothril.

— Bine, monseniore.

— Dar eu sînt rege, tu știi că nu primesc condiții din partea nimănui.

— E drept, sire.

— Trebuie deci ca tîrgul să se realizeze între noi fără să fie amestecat la început nimeni altul decît tu.

— Cum așa ?

— Trebuie ca doña Aissa să-mi fie predată ca ostatică.

— Numai atît ? întrebă Mothril cu ironie.

— Nesăbuitule ! Nu vezi că dragostea mă arde, mă sfîșie, că mă port în momentul de față cu o delicatețe care mă face să rîd, ca și cînd leul ar avea scrupule cînd e flămînd. Nu vezi că dacă mă faci să mă tîrguiesc pentru Aissa, o voi lua cu forța ! Că dacă îți mai rostogolești ochii în cap, pun să te aresteze și să te spînzure, iar toți cavalerii creștini vor fi de față ca să-ți vadă corpul în streang și să-i aducă omagii noii mele metrese ?

— E adevărat, gîndi Mothril. Însă doña Maria, seniore?

— Ți-o spun că e de ajuns ca dragostea să-mi dea ghes și doña Maria va vedea cum a murit doña Bianca de Bourbon.

— Mînia voastră e cumplită, stăpîne, răspunse cu umilință Mothril, ar trebui să fie de-a dreptul smintit cel care nu și-ar pleca genunchiul în fața voastră.

— Mi-o vei preda pe Aissa ?

— Dacă îmi porunciți, da, seniore. Dar dacă nu veți fi urmat sfaturile mele, dacă nu vă veți descotorosi de doña Maria, dacă nu-i veți distruge prietenii, care sînt dușmanii voștri, dacă nu veți fi înlăturat toate scrupulele Aissei, luați bine seama la ce vă spun, n-o veți avea pe această fată căci se va ucide.

Fu rîndul regelui să se înfioare și să rămînă pe gînduri.

— Atunci ce vrei ? întrebă el.

— Doresc să așteptați opt zile. Nu mă întrerupeți. Lăsați-o pe doña Maria să stea îmbufnată... Aissa va pleca spre un castel regal, fără să-i ghicească nimeni fuga sau ținta călătoriei ; o veți convinge pe fată, ea va deveni a voastră și vă va iubi.

— Și doña Maria ? Cu ea cum rămîne ?

— Potolită la început, se va trezi învinsă. Lăsați-o să geamă și să se înfurie. Veți fi schimbat metresa cu o iubită ; niciodată Maria nu vă va ierta această necredință și ea singură va pleca.

— Da, e plină de mîndrie, așa e. Și crezi că Aissa va veni ?

— Nu cred, știu.

— În ziua aceea, Mothril, cere-mi jumătate din regat și ți-o voi da.

— Niciodată nu veți fi răsplătit mai cu dreptate niște servicii sincere.

— Așadar peste opt zile ?

— La ultimul ceas al zilei, da, monseniore. Aissa va ieși din oraș însoțită de un maur și vi-o voi trimite.

— Du-te, Mothril.

— Pînă atunci să nu-i treziți bănuielile doñei Maria.

— N-avea nici o teamă. Mi-am ascuns destul de bine dragostea și durerea. Crezi că nu-mi voi ascunde bucuria?

— Anunțați deci, monseniore, că voiți să plecați la un castel de la țară.

— O voi face, zise regele.

LV

CUM LE-A RĂTĂCIT HAFIZ PE TOVARĂȘELE LUI DE CĂLĂTORIE

În timpul care trecuse de la înapoierea lui Hafiz, Maria reînnoise legăturile tainice cu Aissa.

Aceasta nu știa să citească, însă vederea pergamentului pe care-l atinsese mîna iubitului ei, crucea aceea mai cu seamă, care era o dovadă a voinței sale cinstite, umpluse de bucurie inima fetei, iar buzele ei îmbătate de dragoste sărutaseră de zeci de ori scrisoarea.

— Dragă Aissa, zise Maria, ai să pleci. Peste opt zile vei fi departe de aici, însă vei fi destul de aproape de cel pe care-l iubești și cred că nu-ți pare rău că părăsești această țară.

— O ! nu, nu. Viața mea înseamnă să respir același aer cu el.

— Aşadar veţi fi uniţi. Hafiz este un băiat prevăzător, destul de credincios şi plin de deşteptăciune. Cunoaşte drumul şi apoi nu te vei teme de un copil cum te-ai teme de un bărbat ; sînt sigură că vei călători cu mai multă încredere în tovărăşia lui. El este din ţara ta şi veţi vorbi amîndoi limba care ţi-e dragă.

Sipetul acesta conţine toate bijuteriile tale ; nu uita că în Franţa cel mai bogat senior nu posedă nici jumătate din ce-i vei duce iubitului tău. Dealtfel, binefacerile mele îl vor însoţi pe tînăr, chiar dacă s-ar duce cu tine pînă la capătul pămîntului. Aici mă gîndesc la o mare reformă. Trebuie ca regele să-i alunge din Spania pe maurii duşmani ai religiei noastre, căci acesta este un pretext de care se slujesc răuvoitorii ca să ponegrească reputaţia lui don Pedro. În lipsa ta, voi porni la lucru fără şovăială.

— În ce zi îl voi vedea pe Mauléon ? întrebă Aissa care nu auzise nimic altceva decît numele iubitului.

— Poţi să te afli în braţele lui la cinci zile după plecarea ta din acest oraş.

— Voi folosi un timp pe jumătate mai scurt decît cel mai iute călăreţ, doamnă.

După această convorbire, doña Maria trimise să-l cheme pe Hafiz şi îl întrebă dacă nu ar vrea să se înapoieze în Franţa pentru a o însoţi pe sora sărmanului Gildaz.

— O biată copilă care nu se poate mîngîia de moartea fratelui ei, adăugă ea, şi care ar vrea să facă o înmormîntare creştinească rămăşiţelor lui nefericite.

— De ce să nu vreau, zise Hafiz ; fixaţi-mi ziua plecării, stăpînă.

— Mîine vei încăleca pe o catîrcă pe care ţi-o dăruiesc. Sora lui Gildaz va călări tot o catîrcă şi o alta o va purta pe doica mea, care este mama lui precum şi cîteva lucruri trebuincioase pentru ceremonia ce o au de îndeplinit.

— Bine, señora. Mîine voi pleca. La ce oră ?

— Seara, după închiderea porţilor şi stingerea focurilor.

Hafiz abia primise această poruncă şi i-o şi comunică lui Mothril.

Maurul se grăbi să se ducă la don Pedro.

— Seniore, zise el, azi e a şaptea zi ; puteţi pleca la castelul vostru de petreceri.

— Aşteptam, răspunse regele.

— Plecaţi deci, regele meu, e timpul.

— Toate pregătirile sînt făcute, adăugă don Pedro... Voi pleca cu atît mai bucuros cu cît prinţul de Wales îmi trimite mîine un crainic să-mi ceară bani.

— Şi vistieria e goală astăzi, seniore ; căci, după cum ştii, ţinem pregătită suma destinată să-i astîmpere furia doñei Maria.

— Bine, e de ajuns.

Don Pedro porunci totul pentru plecare. Le pofti de formă la această călătorie pe mai multe doamne de la curte şi nu pomeni nimic de doña Maria.

Mothril pîndea efectul acestei jigniri asupra mîndrei spaniole ; însă doña Maria nu se plînse.

Îşi petrecu ziua cu femeile ei, cîntînd din lăută şi îndemnîndu-şi păsărelele să ciripească.

La lăsarea serii, după ce toată curtea plecase, doña Maria spuse că se simte foarte plictisită şi porunci să i se pregătească o catîrcă.

La semnalul dat de Aissa, care rămăsese singură în casă deoarece Mothril îl însoţise pe rege, doña Maria coborî şi încălecă pe catîrca ei după ce se înfăşurase cu o mantie largă aşa cum purtau guvernantele.

Echipată astfel, se duse chiar ea să o caute pe Aissa, folosindu-se de trecerea tainică şi acolo, după cum se aştepta, îl găsi pe Hafiz care, aflîndu-se de o oră în şa, scormonea negurile cu ochii lui pătrunzători.

Doña Maria arătă gărzilor permisul de trecere şi spuse parola. Porţile fură deschise. La un sfert de oră după aceea catîrcele alergau cu repeziciune prin cîmpie.

Hafiz mergea în faţă. Doña Maria băgă de seamă că se îndrepta spre stînga în loc să urmeze drumul drept.

— Eu nu pot să-i vorbesc, deoarece mi-ar recunoaşte vocea, îi spuse ea în şoaptă fetei, dar pe tine n-are cum să te cunoască, aşa că întreabă-l de ce schimbă astfel drumul.

Aissa îi puse întrebarea în limba arabă şi Hafiz, foarte surprins, răspunse :

— Pentru că pe la stînga drumul e mai scurt, señora.

— Bine, zise Aissa, dar bagă de seamă să nu te rătăceşti.

— O ! n-aveţi nici o grijă, răspunse sarazinul, ştiu unde merg.

— E credincios, fii liniştită, zise Maria. Dealtfel sînt cu tine şi nu te însoţesc pentru altceva decît să te scap dacă s-ar întîmpla să te oprească vreo trupă prin împrejurimi. Mîine dimineaţă vei fi făcut cincisprezece leghe şi nu vei mai avea să te temi de soldaţi. Mothrii veghează, însă pe o rază mai mică, datorită nepăsării lui şi leneviei stăpînului său. Atunci te voi părăsi şi-ţi vei putea continua drumul ; iar eu, străbătînd întregul ţinut, voi veni să bat la porţile palatului pe care-l locuieşte regele. Îl cunosc pe don Pedro, el îmi plînge lipsa şi mă va primi cu braţele deschise.

— Castelul se află oare prin apropiere ? întrebă Aissa.

— E la şapte leghe de oraşul din care am plecat, însă mult spre stînga ; e situat pe o înălţime pe care am putea s-o zărim colo la orizont dacă s-ar înălţa luna.

Deodată luna, ca şi cînd ar fi ascultat de glasul doñei Maria, apăru de după un nor negru căruia îi argintă marginile. Numaidecît o lumină blîndă şi limpede se revărsă peste cîmpuri şi păduri, în aşa fel încît călătorii se găsiră dintr-o dată învăluiţi în lumină.

Hafiz se întoarse spre însoţitoarele lui şi privi împrejur ; drumul făcuse loc unui podiş întins mărginit de un munte înalt pe care se ridica un castel albăstrui şi impunător.

— Castelul ! exclamă doña Maria, ne-am rătăcit !

Hafiz tresări căci i se părea că recunoaşte glasul acela.

— Te-ai rătăcit, îi spuse Aissa maurului. Răspunde.

— Vai ! Să fie oare adevărat ? spuse Hafiz făcînd pe prostul.

Dar nici nu sfîrşi bine vorba că din fundul unei rîpe înconjurată de stejari verzi şi de măslini se repeziră patru călăreţi, ai căror cai focoşi trecură povîrnişul cu nările fumegînd, cu coamele în vînt.

— Ce vrea să zică asta ? murmură încet Maria... Am fost descoperite ?

Şi se înfăşură în cutele mantiei fără să mai scoată vreo vorbă.

Hafiz începu să scoată ţipete ascuţite, ca şi cînd i-ar fi fost frică, însă unul din călăreţi îi apăsă o batistă pe gură şi trase catîrca după el.

Alţi doi răpitori îmboldiră catîrcele celor două femei, astfel că animalele porniră într-un galop furios în direcţia castelului.

Aissa voi să ţipe, să se apere.

— Taci ! îi zise doña Maria. Cu mine nu ai de ce să te temi de don Pedro, cu tine nu am de ce să mă tem de Mothril. Taci !

Cei patru călăreţi, ca şi cînd ar fi mînat o turmă spre staul, îşi îndreptară prada spre castel.

— Se pare că ne aşteptau, gîndi doña Maria. Porţile sînt deschise fără să fi sunat trîmbiţele.

Într-adevăr, cei patru şi cele trei catîrci intrară cu mare tărăboi în curtea palatului.

O fereastră era luminată şi un bărbat stătea şi privea. Cînd văzu sosind catîrcile scoase un strigăt de bucurie.

— Este don Pedro şi aştepta ! murmură doña Maria care recunoscu vocea regelui. Ce înseamnă toate astea ?

Călăreţii porunciră femeilor să descalece şi le conduseră în sala castelului.

Doña Maria o sprijinea pe Aissa care tremura.

Don Pedro intră în sală, ţinîndu-l de braţ pe Mothril care strălucea de bucurie.

— Scumpă Aissa ! zise el repezindu-se spre fata care tremura de indignare şi care, cu priviri învăpăiate, cu buzele strînse, părea să ceară socoteală însoţitoarei sale crezînd că era vorba de o trădare.

— Scumpă Aissa ! repetă regele, iartă-mă dacă te-am speriat astfel pe dumneata şi pe această bună femeie. Dă-mi voie să-ţi urez bun sosit.

— Dar pe mine, spuse doña Maria ridicînd gluga mantiei, pe mine nu mă salutaţi, seniore ?...

Don Pedro scoase un ţipăt şi se dădu înapoi înspăimîntat.

Mothril, palid şi tremurînd, simţi că-i vine rău sub privirea zdrobitoare a duşmancei sale.

— Porunciţi să ni se dea un apartament, buna noastră gazdă, continuă doña Maria, căci sînteţi gazda noastră, don Pedro.

Don Pedro clătinîndu-se, încremenit, lăsă capul în jos şi ieşi.

Mothril se făcu nevăzut... Însă la el furia înlocuise teama.

Cele două femei se strînseră una în alta şi aşteptară în tăcere. O clipă mai tîrziu auziră uşile închizîndu-se.

Majordomul salutînd pînă la pămînt veni să o roage pe doña Maria să binevoiască să urce în apartamentul ei.

— Nu mă părăsiţi ! strigă Aissa.

— Nu te teme de nimic, ți-o spun eu, copila mea. Ai văzut că abia m-am arătat și privirea mea a fost de ajuns să îmblînzească acele fiare sălbatice... Haide, urmează-mă... veghez eu asupra ta, n-avea nici o grijă.

— Și dumneavoastră nu aveți să vă temeți de nimic ?

— Eu ! făcu Maria Padilla zîmbind cu semeție, cine oare ar îndrăzni ? Nu mie trebuie să-mi fie frică în castelul acesta.

LVI

GRĂDINA DE PORTOCALI DIN PALATUL DE VARĂ

Apartamentul în care fu condusă Maria îi era bine cunoscut. Locuise acolo pe vremea cînd era în culmea gloriei. Atunci întreaga curte cunoștea drumul acelor galerii cu stîlpi din lemn sculptat și aurit, drum al cărui centru îl forma un *patio* sau o grădină de portocali cu un bazin de marmură. Pe atunci se vedeau numai paji și valeți trebăluind pe sub galeriile somptuos luminate. Jos în grădină, pe sub ramurile dese ale pomilor înfloriți, se auzeau simfoniile maure atît de plăcute, de o tristețe atît de delicată, încît păreau niște parfumuri suave ce se înălțau spre cer, atunci cînd ieșeau de pe buzele cîntărețului sau din degetele muzicantului.

Acum peste tot era numai tăcere. Despărțită de restul palatului, galeria părea posomorîtă și goală. Copacii își mai păstrau încă frunzișul, care însă părea înfiorător ; marmura bazinelor revărsa în valuri unda albicioasă, însă cu un zgomot asemănător cu vuietul mării agitate.

La capătul uneia din cele mai lungi laturi ale acelui paralelogram, o ușiță în formă de ogivă făcea trecerea de la galeria Mariei la galeria ocupată de rege.

Această trecere era lungă și strîmtă ca un canal de piatră. Altădată don Pedro voise să fie tot timpul tapițată cu stofe din cele mai scumpe, iar lespedea să fie presărată cu flori. Dar în intervalul atît de lung dintre cele două vizite, tapiseriile se învechiseră și se rupseseră, florile uscate trosneau sub picioare.

Tot ce vine în ajutorul iubirii se vestejește atunci cînd iubirea a murit. La fel se întîmplă și cu lianele pătimașe care înfloresc și se răsucesc în toată lungimea lor în jurul copacului pe care-l îndrăgesc, însă care se usucă și cad fără viață cînd nu mai au de unde să soarbă seva și viața aliatului lor.

Doña Maria abia se instalase în apartament că ceru să fie servită.

— Señora, răspunse majordomul, regele n-a venit să locuiască aici mai mult timp, ci numai să ia parte la o partidă de vînătoare. Nu a adus și personalul de serviciu.

— Ospitalitatea regelui nu îngăduie totuși ca oaspeții săi să fie lipsiți de cele trebuincioase.

— Señora, sînt la ordinele voastre, și tot ce va cere Șenioria Voastră...

— Dă-ne atunci niște răcoritoare și un pergament pentru scris.

Majordomul făcu o plecăciune și ieși.

Venise noaptea ; stelele străluceau pe cer. În colțul cel mai îndepărtat al grădinii, o cucuvea scoase un țipăt plîngăreț care făcu să tacă privighetoarea de sub ferestrele doñei Maria.

Aissa, în acest întuneric, sub înrîurirea unor întîmplări atît de ciudate, Aissa înspăimîntată de furia tăcută a tovarășei sale stătea tremurînd în capătul cel mai îndepărtat al apartamentului.

O vedea trecînd încoace și-ncolo ca o umbră palidă pe doña Maria, cu mîna la bărbie, cu privirea pierdută în gol, însă cu mintea scăpărînd de planuri.

Nu îndrăznea să vorbească de teamă să nu-i tulbure mînia și să nu facă să i se abată durerea.

Peste puțin timp majordomul apăru din nou, aducînd cîteva făclii de ceară pe care le puse pe o masă.

Era urmat de un sclav care ducea o tavă de argint aurit, pe care două cupe din argint cizelat se aflau alături de fructe însiropate și o sticlă de vin de Xeres.

— Señora, zise majordomul, Senioria Voastră e servită.

— Nu văd cerneala și pergamentul pe care le-am cerut.

— Señora, am căutat peste tot, spuse majordomul stingherit, însă cancelarul regelui nu este aici, iar pergamentele se află în cufărul regal.

Doña Maria încruntă din sprîncene.

— Înțeleg, zise ea. Bine, mulțumesc, acum lasă-ne.

Majordomul ieși.

— Mă chinuie setea, zise apoi doña Maria. Scumpă copilă, vrei să-mi torni de băut ?

Aissa se grăbi să toarne vin într-una din cupe şi o oferi însoţitoarei sale care bău cu lăcomie.

— N-a adus cumva şi nişte apă ? adăugă ea. Vinul ăsta îmi măreşte setea în loc să mi-o potolească.

Aissa căută în juru-i şi zări un urcior de pămînt pictat cu flori, cum se obişnuieşte în Orient pentru a păstra apa proaspătă, chiar şi la soare.

Umplu o cupă cu apă curată, în care doña Maria turnă restul de vin din cealaltă cupă.

Însă mintea ei nu se mai ocupa de nevoile trupeşti ; gîndurile, absorbite cu totul în altă parte, porniseră spre spaţiile întunecate.

„Ce fac eu aici ? îşi zicea ea. De ce să pierd vremea degeaba... Sau trebuie să-l conving pe trădător de trădarea lui, sau trebuie să mai încerc să-l readuc la mine."

Deodată se întoarse spre Aissa, care urmărea cu nelinişte fiecare din mişcările sale.

— Ascultă copilă, tu care ai privirea atît de limpede încît s-ar putea crede că ţi se vede sufletul prin lumina ochilor, răspunde unei femei, cea mai nefericită dintre femei. Eşti orgolioasă ?... Ai jindui vreodată după strălucirea situaţiei mele ? Ai cumva drept sfătuitor, în întunecatele ceasuri ale nopţii, un înger rău care să te îndepărteze de iubire pentru a te împinge spre ambiţie ? O ! răspunde-mi ! O ! ţine minte că întreaga mea soartă atîrnă de cuvîntul pe care-l vei rosti. Răspunde-mi cum i-ai răspunde lui Dumnezeu ! Ştiai ceva despre acest plan de răpire ? Îl bănuiai ? Îl sperai ?

— Doamnă, răspunse Aissa cu un aer trist şi blînd totodată, dumneavoastră, ocrotitoarea mea, dumneavoastră care m-aţi văzut zburînd în întîmpinarea iubitului meu cu o bucurie atît de nepotolită, dumneavoastră mă întrebaţi dacă speram să mă duc la altul ?

— Ai dreptate, zise doña Maria cu nerăbdare. Dar răspunsul acesta, care poate că închide în el întreaga nevinovăţie a sufletului tău, mi se pare totuşi un şiretlic. Vezi tu, sufletul meu nu e curat ca al tău, şi toate patimile pămîntului îl orbesc şi îl răvăşesc. Repet deci întrebarea : Eşti ambiţioasă ? Te-ai mîngîia vreodată de pierderea iubirii în speranţa unei mari averi... a unui tron ?

— Doamnă, răspunse Aissa tremurînd, nu am darul vorbirii şi nu ştiu dacă voi reuşi să conving durerea voas-

tră. Dar, pe Dumnezeu ! fie al meu, fie al vostru, vă jur că voi avea totdeauna pumnalul asupra mea pentru a-mi străpunge inima, sau un inel ca al vostru pentru a sorbi otrava dătătoare de moarte.

— Un inel ca al meu, strigă doña Maria dîndu-se repede înapoi și ascunzîndu-și mîna sub mantie. De unde știi ?

— Știu pentru că toată lumea din palat șoptește că, fiind devotată regelui don Pedro și temîndu-vă să nu căderi, după pierderea vreunei bătălii, în mîinile dușmanilor săi, aveți obiceiul să purtați în acest inel o otravă cu efect imediat spre a vă elibera la nevoie... Dealtfel, acesta este și obiceiul oamenilor din țara mea. Pentru Agénor n-am să fiu nici mai puțin curajoasă, nici mai puțin credincioasă decît sînteți dumneavoastră pentru don Pedro. Voi muri atunci cînd voi vedea că e pe cale să piardă ceea ce-i aparține.

Doña Maria îi strînse mîinile Aissei și chiar o sărută pe frunte cu o tandrețe sălbatică.

— Ești o copilă mărinimoasă, zise ea, și vorbele tale mi-ar arăta care îmi este datoria, dacă n-aș avea altceva mai sfînt de apărat pe lumea asta decît iubirea mea... Da, ar trebui să mor, de vreme ce mi-am pierdut orice speranță și faima, dar cine va veghea asupra nerecunoscătorului și lașului pe care tot îl mai iubesc ? Cine îl va scăpa de o moarte rușinoasă, de o prăbușire și mai rușinoasă încă ? Nu are nici un prieten, în schimb are mii de dușmani înverșunați. Tu nu-l iubești și nu vei ceda nici unui îndemn ; este tot ceea ce doresc, pentru că acesta era singurul lucru de care mă temeam. Acum știu ce drum am de urmat. Înainte de ivirea zorilor, va avea loc în Spania o schimbare de care va vorbi întreaga lume.

— Doamnă, zise Aissa, înfrînați-vă pornirile sufletului vostru atît de curajos... Gîndiți-vă că eu sînt singură pe lume, că speranța și fericirea mea nu le am decît în dumneavoastră și prin dumneavoastră.

— Mă gîndesc la toate astea ; nenorocirea îmi purifică sufletul ; nu mai sînt stăpînită de egoism, nemaiavînd o dragoste obișnuită. Ascultă, Aissa, hotărîrea mea e luată: mă duc să-l întîlnesc pe don Pedro. Caută bine în sipetul încrustat cu aur care trebuie să se afle în camera vecină, ai să găsești o cheie. Este cheia unei uși secrete care duce la apartamentele lui don Pedro.

Aissa alergă și aduse într-adevăr cheia pe care Maria o luă.

— Voi rămîne singură în această tristă locuință, doamnă ? întrebă fata.

— Cunosc pentru tine o ascunzătoare de negăsit. Aici poate că ar pătrunde cineva pînă la tine, însă vino cu mine, la capătul camerei de unde ai luat cheia se mai află o ultimă cameră, numai ziduri și fără nici o altă ieșire. Te voi închide acolo și nu vei avea ce te teme de nimic...

— Singură ! o, nu ! Singură mi-ar fi frică.

— Copilă ! nu poți totuși să mă însoțești. Tu de rege te temi, iar eu tocmai la el mă duc.

— Așa e, zise Aissa, da, doamnă ; mă resemnez, am să aștept... nu în camera aceea întunecată și tainică, o, nu, ci chiar aici, pe pernele pe care v-ați odihnit, aici unde totul îmi va reaminti de prezența și de ocrotirea voastră.

— Cu toate astea trebuie să te odihnești.

— Nu simt nevoia, doamnă.

— Cum vrei, Aissa. Petrece-ți timpul în lipsa mea rugîndu-l pe Dumnezeu să mă facă să izbîndesc, căci atunci, mîine, în plină zi și fără nici o teamă, vei porni pe drumul care duce la Rianzares, mîine părăsindu-mă, vei putea să-ți spui : „Mă duc la soțul meu și nici o putere de pe pămînt nu va fi în stare să mă despartă de el."

— Mulțumesc, doamnă, mulțumesc ! exclamă fata acoperind cu sărutări mîinile mărinimoasei sale prietene... O ! da, mă voi ruga, o ! da, Dumnezeu mă va auzi.

În clipa în care cele două femei schimbau acest duios rămas bun, s-ar fi putut vedea dinspre fundul grădinii ivindu-se încet-încet pe sub ramurile de portocali capul unui curios, care veni să se așeze în dreptul galeriei unde umbra era mai adîncă.

Capul, care nu se deosebea de frunzișul întunecat al pomilor înconjurători, rămase nemișcat.

Doña Maria o părăsi pe fată și se îndreptă sprintenă spre drumul ce ducea la ușa secretă.

Fără să facă vreo mișcare, capul întoarse niște ochi mari și albi spre doña Maria, o văzu pătrunzînd în coridorul misterios, și trase cu urechea.

Într-adevăr, zgomotul unei uși care scîrțîie în țîțînile ruginite se auzi la celălalt capăt al culoarului și îndată

capul dispăru, întocmai ca acela al şarpelui care coboară în mare grabă.

Era sarazinul Hafiz care aluneca astfel de-a lungul trunchiului lustruit al unui lămîi.

Jos găsi o altă mutră întunecată care îl aştepta.

— Ce-i cu tine, Hafiz, te-ai şi coborît ? îl întrebă persoana.

— Da, stăpîne, căci nu mai am nimic de văzut în apartament : doña Maria a ieşit adineaori.

— Unde s-a dus ?

— La capătul coridorului a luat-o la dreapta şi a dispărut.

— Dispărut !... O ! pe sfîntul nume al Profetului ! a ieşit pe uşa secretă şi se duce să-i vorbească regelui. Sîntem pierduţi.

— Ştiţi că sînt la ordinele voastre, senior Mothril. spuse Hafiz îngălbenindu-se.

— Bine. Urmează-mă spre apartamentele regale ; toată lumea doarme la ora asta. Nu sînt nici gărzi, nici curteni. Vei urca prin grădina regelui pînă la fereastra sa, aşa cum ai făcut adineaori, şi acolo vei asculta aşa cum ai ascultat aici.

— Cunosc un mijloc mai simplu, senior Mothril... veţi putea asculta singur.

— Care ?... spuse repede, pentru Dumnezeu !

— Luaţi-vă după mine... Voi urca de-a lungul unei coloane din grădină, voi ajunge la o fereastră ; mă voi strecura pe acolo şi voi încerca să ajung pînă la o uşă lăturalnică pe care o voi deschide. În felul acesta veţi putea asculta nestingherit tot ce îşi vor spune sau îşi spun în momentul de faţă don Pedro şi Maria Padilla.

— Ai dreptate, Hafiz, Profetul ţi-a dat gîndul ăsta. Am să fac ce-mi spui. Arată-mi drumul.

LVII

EXPLICAŢIE

Doña Maria nu-şi făcea iluzii : primejdia pe care o înfrunta era dintre cele mai mari.

Plictisit de o convieţuire de mai mulţi ani, dezgustat de succese şi viciat de nenorocirile care de obicei purifică

firile rătăcite, don Pedro avea nevoie de îndemnuri spre rău, iar nicidecum de sfaturi de bine.

Trebuia deci să caute să schimbe înclinările acelui suflet, şi nimic n-ar fi fost cu neputinţă dacă i-ar fi venit în ajutor iubirea ; însă, după toate aparenţele, don Pedro nu o mai iubea pe doña Maria.

Ea mergea aşadar orbeşte pe un drum care pentru Mothril, duşmanul ei, era destul de luminos.

Fără nici o îndoială că dacă l-ar fi întîlnit pe maur în drum şi dacă ar fi avut la îndemînă un pumnal, l-ar fi lovit fără milă, căci îşi dădea seama că această influenţă blestemată apăsa asupra vieţii ei de aproape un an şi începea să pună stăpînire pe ea.

Maria se gîndea la toate astea cînd deschise uşa secretă şi se află în apartamentul regelui.

Don Pedro înspăimîntat, plin de nesiguranţă, rătăcea ca o umbră de colo colo.

Tăcerea doñei Maria, mînia ei liniştită îi prilejuiau cele mai vii îngrijorări şi cea mai primejdioasă mînie.

„Sînt înfruntat chiar şi la curtea mea, zicea el cu voce tare, ca să mi se arate că nu eu sînt stăpînul. Şi într-adevăr nu sînt, de vreme ce sosirea unei femei îmi răstoarnă toate planurile şi îmi distruge speranţa tuturor plăcerilor. E un jug pe care trebuie să-l sfărîm... iar dacă nu voi fi destul de tare ca să acţionez singur, voi găsi cine să mă ajute."

Tocmai rostea aceste cuvinte cînd doña Maria, care alunecase ca o zînă pe lespedea de faianţă lustruită, îl apucă de braţ şi îi spuse :

— Cine vă va ajuta, seniore ?

— Doña Maria ! strigă regele ca şi cînd ar fi văzut o stafie.

— Da, doña Maria care vine să vă întrebe, pe voi regele, pentru ce sfatul, jugul, dacă vreţi, al unei nobile spaniole, al unei femei care vă iubeşte, este mai ruşinos şi mai greu decît jugul impus lui don Pedro de Mothril, jugul pus unui rege creştin de către un maur ?

Don Pedro strînse pumnii înfuriat.

— Fără semne de nerăbdare, zise doña Maria, fără mînie, nu este nici momentul, nici locul. Vă aflaţi aici în castelul vostru, iar eu, supusa voastră, nu am venit, cred că înţelegeţi, să vă impun voinţa mea. De aceea, seniore fiind singurul stăpîn aici, nu vă daţi osteneala să vă înfuriaţi. Leul nu dojeneşte furnica.

Don Pedro nu era obișnuit cu asemenea proteste smerite din partea iubitei lui. Se opri înmărmurit.

— De fapt, ce vrei doamnă ? întrebă el.

— Nimica toată, seniore. După cît se pare, iubiți o altă femeie, e dreptul vostru ; nu voi cerceta dacă faceți bine sau rău, e dreptul vostru ; nu sînt soția voastră, și chiar de-aș fi, mi-aș aminti cîte necazuri și chinuri le-ați pricinuit pentru mine, celor ce v-au fost soții.

— Mă învinuiești pentru asta ? zise cu trufie don Pedro, care căuta prilejul să se înfurie.

Doña Maria îi susținu privirea cu hotărîre.

— Nu sînt Dumnezeu, zise ea, ca să judec crimele regilor ! Sînt o femeie, vie astăzi, moartă mîine, un atom, un suflu, nimicnicia. Însă am un glas și mă folosesc de el ca să vă spun ceea ce nu veți auzi decît de la mine. Iubiți, rege don Pedro, și de fiecare dată cînd vi s-a întîmplat așa ceva, un nor v-a trecut prin fața ochilor și v-a ascuns întregul univers... însă... văd că întoarceți capul... Ce ascultați ? Ce vă preocupă ?...

— Am crezut, zise don Pedro, că aud pe cineva mergînd prin camera de-alături... dar nu, e cu neputință...

— De ce cu neputință... totul e cu putință aici... Uitați-vă, sire... vă rog... Nu cumva ne ascultă cineva ?...

— Nu, nu există nici o ușă la camera aceea, și n-am nici un servitor cu mine. Poate că adierea serii să fi clătinat vreo ușă sau s-a mișcat cerceveaua de la fereastră.

— Spuneam, reluă doña Maria, că, întrucît nu mai mă iubiți, am luat hotărîrea să mă retrag.

Don Pedro făcu o mișcare.

— Vă bucurați, îmi pare bine, spuse cu răceală doña Maria, tocmai pentru asta o și fac. Mă voi retrage deci și nu veți mai auzi niciodată vorbindu-se de mine. Din clipa de față, seniore nu o veți mai avea ca iubită pe doña Maria Padilla ; cea care vă va face să aflați adevărul asupra situației voastre nu este decît o umilă slujitoare. Ați cîștigat o bătălie, însă vi se va spune că alții au cîștigat-o pentru voi. Aliatul vostru, într-un asemenea caz, este stăpînul vostru și v-o va dovedi mai devreme sau mai tîrziu. Prințul de Wales a și început să ceară sumele uriașe ce i se datorează... Banii aceia nu-i aveți, cei douăsprezece mii de lăncieri care au luptat pentru voi se vor întoarce împotriva voastră. Între timp fratele vostru a găsit ajutoare în Franța ; iar conetabilul, îndrăgit de toți cei ce poartă un nume francez, se va întoarce însetat de răzbu-

nare. Veți avea de luptat împotriva a două armate. Ce le veți opune în schimb ? O armată de sarazini. O, rege creștin ! Aveți un singur mijloc să intrați din nou în tagma prinților bisericii și dați cu piciorul acestui mijloc. Vreți să atrageți asupra voastră, în afară de armele pămîntești, mînia papei și excomunicarea ! Țineți seama că spaniolii sînt cucernici, vă vor părăsi. Vecinătatea maurilor a și început să-i înspăimînte și să-i dezguste. Și asta încă nu e totul... omul care vă împinge spre prăbușire n-o socotește deplină în tovărășia mizeriei și a degradării, adică în surghiun și în decădere, el vrea să vă impună o căsătorie infamă, vrea să facă din voi un renegat. Dumnezeu mă aude, nu o urăsc, dimpotrivă o iubesc pe Aissa, o ocrotesc, o apăr ca pe o soră, căci îi cunosc inima și îi cunosc viața. Chiar de-ar fi Aissa fiica unui rege sarazin, dar nu este, seniore, și o voi dovedi, Aissa nu valorează mai mult spre a fi soția voastră decît valorez eu, fiica unor vechi cavaleri ai Castiliei, eu, nobila moștenitoare a douăzeci de strămoși care îi egalează pe regii creștini. Cu toate astea, v-am cerut eu vreodată să consfințiți dragostea noastră printr-o căsătorie ? Sînt sigură că puteam s-o fac. Sînt sigură, rege don Pedro, pentru că m-ați iubit !

Don Pedro suspină.

— Și încă nu e totul. Mothril vă vorbește de dragostea Aissei, dar ce zic, poate v-o și făgăduiește.

Don Pedro privea îngrijorat și cu viu interes, ca pentru a prinde vorbele Mariei înainte de a fi rostite.

— Vă făgăduiește că ea vă va iubi, nu-i așa ?

— Și dacă ar fi așa, doamnă !

— S-ar putea să fie așa, sire, și meritați mai mult decît iubire. Există unele persoane în regatul vostru, și aceste persoane sînt egalele Aissei, după cîte cred, care au pentru voi mai mult decît adorație.

Fruntea lui don Pedro se lumină ; doña Maria făcea cu dibăcie să vibreze fiecare coardă simțitoare a sufletului său.

— Dar aflați, urmă doña Maria, că doña Aissa nu vă va iubi, pentru că iubește pe altul.

— E adevărat ? strigă don Pedro furios. Nu e cumva o calomnie ?

— E atît de puțin calomnie, seniore, încît dacă ați întreba-o chiar acum pe Aissa, dacă ați întreba-o mai înainte de a fi putut lua legătura cu mine, v-ar spune cuvînt cu cuvînt cele ce v-am spus eu.

— Spune, doamnă, spune. Făcînd acest lucru îmi aduci un adevărat serviciu. Aissa iubește pe cineva... Pe cine iubește ?

— Pe un cavaler din Franța care se numește Agénor de Mauléon.

— Solul care mi-a fost trimis la Soría. Și Mothril știe ?

— Știe...

— Garantezi ?

— O jur.

— Și inima îi este prinsă în așa fel încît făgăduindu-mi dragostea ei a fost din partea lui Mothril o minciună sfruntată, o trădare mîrșavă ?

— O minciună sfruntată, o trădare mîrșavă.

— Poți s-o dovedești, señora ?

— De îndată ce îmi veți porunci, seniore.

— Mai spune-mi o dată, ca să mă conving.

Doña Maria îl domina pe rege cu întreaga-i trufie. Îl ținea în frîu prin orgoliu și prin gelozie.

— „Pe Dumnezeu !" mi-a spus adineaori Aissa, iar vorbele ei îmi răsună încă în urechi „vă jur că, în cazul în care don Pedro m-ar ține în puterea lui și mi-ar impune dragostea sa, vă jur că voi avea totdeauna un pumnal ca să-mi străpung inima sau un inel ca al vostru din care să sorb otrava dătătoare de moarte". Și îmi arăta inelul acesta pe care îl port în deget, seniore.

— Inelul acesta... zise don Pedro cu groază... Ce conține oare acest inel, señora ?

— Conține o otravă cu efect imediat, seniore. Îl port de aproape doi ani, pentru a-mi asigura eliberarea trupului și a sufletului, în cazul în care, într-o zi, cînd voia neștiută a destinului pe care vi l-am urmat cu atîta credință, mă va da pe mîna dușmanilor voștri.

Don Pedro simți un fel de remușcare văzînd acest eroism atît de simplu și atît de mișcător.

— Ai o inimă nobilă, Maria, zise el, și n-am iubit niciodată o femeie așa cum te-am iubit pe dumneata... însă soarta amară e încă departe... poți trăi !

„M-a iubit ! gîndi Maria îngălbenind, însă fără să se trădeze. N-a mai spus *mă iubește !"*

— Acestea sînt gîndurile Aissei ? reluă don Pedro după o clipă de tăcere.

— În întregime, seniore.

— Asta este idolatrie față de cavalerul francez.

— Este o iubire asemănătoare cu aceea pe care am avut-o şi cu pentru voi, răspunse doña Maria.

— Pe care ai avut-o ? zise don Pedro care se dovedi a fi mai slab de înger decît metresa lui, dezvăluindu-şi rana la prima durere.

— Da, seniore.

Don Pedro încruntă din sprîncene.

— Voi putea s-o întreb pe Aissa ?...

— Cînd veţi dori.

— Are să vorbească în faţa lui Mothril ?

— Da, seniore, în faţa lui Mothril.

— Va spune toate amănuntele iubirii ei ?

— Va mărturisi chiar ceea ce face ruşinea unei femei.

— Maria ! strigă don Pedro cu o izbucnire grozavă. Maria, ce-ai spus !

— Adevărul. Eu spun totdeauna adevărul, răspunse ea fără ocolişuri.

— Aissa dezonorată...

— Aissa, pe care unii vor s-o aşeze alături de voi pe tron şi să o vîre în patul vostru, este logodnica seniorului de Mauléon prin legături pe care numai Dumnezeu le poate rupe, căci sînt legăturile unei căsătorii desăvîrşite...

— Maria ! Maria ! spuse regele ameţit de furie.

— Vă datoram această ultimă mărturisire... Eu sînt aceea care, la rugămintea ei, l-am introdus pe francez în camera unde Mothril o ţinea închisă, şi tot eu, ocrotindu-le iubirea, trebuia să-i unesc pe pămîntul Franţei.

— Mothril ! Mothril ! toate pedepsele vor fi prea uşoare, toate caznele prea blînde pentru a te face să ispăşeşti acest mîrşav atentat ! Cheam-o la mine pe Aissa, doamnă, te rog.

— Seniore, mă duc... Însă mai gîndiţi-vă, vă rog. Am trădat taina acelei fete ca să slujesc interesele şi onoarea regelui meu... Nu ar fi mai bine să vă mulţumiţi cu spusele mele ? Nu puteţi să mă credeţi fără această dovadă care ar face-o să roşească pe biata copilă ?

— Ah ! Şovăi, înseamnă că mă înşeli !

— Seniore, nu şovăi, încerc să redau puţină încredere Maiestăţii Voastre. Această dovadă o vom avea destul de bine peste cîteva zile fără tărăboi, fără un scandal care ar pierde-o pe fată.

— Dovada aceasta o vreau imediat, te somez să mi-o procuri numaidecît sub pedeapsa de a nu fi crezute învinuirile ce le aduci.

— Seniore, mă supun, zise Maria cu multă mîhnire.

— Te aştept cu nerăbdare, doamnă.

— Seniore, veţi fi ascultat.

— Dacă ai spus adevărul, doña Maria, mîine nu va mai exista în Spania nici un maur care să nu fie proscris sau alungat.

— În cazul acesta mîine, seniore, veţi fi un mare rege, iar eu, o biată fugară, o biată părăsită, voi aduce mulţumiri cerului pentru marea fericire ce mi-ar dărui-o pe lumea asta, anume siguranţa propăşirii voastre.

— Señora, văd că ai îngălbenit, te clatini, vrei să chem pe cineva ?

— Nu chemaţi, sire... Nu... Mă voi înapoia în camera mea... Am cerut să-mi aducă vin şi mi-am pregătit o băutură răcoritoare care mă aşteaptă pe masa mea. Sînt înfierbîntată şi de îndată ce-mi voi potoli setea, mă voi simţi destul de bine ; nu vă mai gîndiţi deci la mine, vă rog. Însă vă jur, zise deodată Maria repezindu-se spre camera de alături, vă jur că a fost cineva aici ; de astă dată nu mă înşel, am auzit mersul unui om...

Don Pedro luă o făclie, Maria o alta şi amîndoi năvălirâ în camera aceea ; era pustie şi nimic nu trăda că ar fi trecut cineva pe acolo.

Doar o portieră se mai mişca încă în partea uşii din afară, despre care vorbise Hafiz.

— Nimeni ! zise Maria surprinsă, totuşi am auzit destul de bine.

— Ţi-am spus eu, era cu neputinţă... O ! Mothril ! Mothril ! Ai să vezi ce răzbunare te aşteaptă în urma trădării tale. Zici că te înapoiezi, doamnă ?

— Nu-mi trebuie decît timpul s-o înştiinţez pe Aissa şi pornesc înapoi pe drumul secret.

Vorbind astfel, doña Maria se despărţi de rege care, în febra lui nepotolită, aproape confundă recunoştinţa serviciului adus cu amintirea iubirii trecute.

Aceasta pentru că doña Maria era într-adevăr o femeie frumoasă şi pătimaşă, o femeie pe care n-o puteai uita cînd ai văzut-o o dată.

Trufaşă şi îndrăzneaţă, impunea respectul, smulgea iubirea. Nu o dată acest rege despotic tremurase văzînd-o

că se supără, şi încă şi mai des inima-i plictisită bătuse în aşteptarea venirii ei.

Astfel că atunci cînd plecă după ce dăduse explicaţiile cuvenite, don Pedro voi să alerge după ea spre a-i spune : „Ce importanţă are Aissa, ce importanţă au micile laşităţi ce se urzesc în umbră, tu eşti cea pe care o iubesc, tu eşti fructul pe care îl doreşte cu atîta înfocare setea mea."

Însă doña Maria tocmai închisese uşa de fier, şi regele nu mai auzi nimic decît fîşîitul rochiei sale atingîndu-se de pereţi şi trosnetul crengilor uscate ce se zdrobeau sub paşii ei.

LVIII

INELUL MARIEI ŞI PUMNALUL AISSEI

Piciorul lui Mothril atinsese foarte uşor podeaua atunci cînd doña Maria crezuse că aude pe cineva umblînd prin cameră. Mothril îşi scosese sandalele ca să poată veni pînă la draperie şi să asculte ce se urzea împotriva lui.

Destăinuirea secretului Aissei îl umpluse de groază. Că doña Maria nutrea o ură neîmpăcată împotriva lui, nu mai încăpea nici o îndoială ; maurul era sigur că ea căuta să-l piardă ponegrnidu-i politica, dîndu-i la iveală ambiţia ; însă ceea ce nu putea îndura era ideea că don Pedro avea să devină nepăsător faţă de Aissa.

Aissa, logodită cu Mauléon, Aissa lipsită de preţuirea ce i-o dădea castitatea, devenea pentru don Pedro un obiect fără farmec şi fără valoare ; şi a nu-l mai atrage pe don Pedro prin iubirea Aissei era ca şi cînd i-ar fi scăpat din mînă frîul care struneşte un bidiviu sălbatic.

Peste cîteva clipe întreaga schelărie înălţată cu atîta trudă avea să se prăbuşească. Aissa, sigură de a fi ocrotită, avea să vină împreună cu tovarăşa ei să-i dezvăluie lui don Pedro întreaga taină... Atunci doña Maria îşi recăpăta toate drepturile, atunci Aissa le pierdea pe ale ei, atunci Mothril, ruşinat, huiduit, alungat, batjocorit ca un şarlatan ticălos, lua, împreună cu compatrioţii lui,

drumul jalnic al pribegiei ; și aceasta numai în cazul cînd n-ar fi fost azvîrlit chiar de la început în mormînt de către uraganul mîniei regale. Iată așadar ce se perinda prin fața ochilor maurului în vreme ce Maria îi vorbea lui don Pedro, iar vorbele ei cădeau una cîte una ca niște picături de plumb topit pe rana vie a acestui ambițios.

Gîfiind, buimăcit, cînd rece ca marmura, cînd fierbinte ca pucioasa în fierbere, Mothril se întreba pentru ce, apucînd pumnalul care nu dăduse greș niciodată, nu-l ucidea dintr-o singură lovitură pe stăpînul care asculta și pe clevetitoarea care vorbea ; adică pentru ce nu-și salva viața și cauza.

Dacă don Pedro ar fi avut lîngă el un alt înger păzitor decît Maria, acel înger n-ar fi întîrziat să-l înștiințeze ce primejdie groaznică îl păștea în momentul acela.

Deodată mintea lui Mothril se lumină, sudoarea ce i se scurgea de pe frunte se împuținâ și nu mai era atît de rece. Două cuvinte rostite de Maria îi deschiseseră calea spre scăpare și îi dădură totodată ideea crimei.

O lăsă deci să termine în liniște și ea putu astfel să-i spună lui don Pedro tot ce gîndea, și abia după ultimele cuvinte ale convorbirii, atunci cînd nu mai avea nimic de aflat, Mothril ieși din ascunzătoare, iar draperia se mișcă în urma lui, așa după cum băgaseră de seamă don Pedro și doña Maria.

O dată ajuns afară, Mothril se opri cîteva clipe, făcîndu-și următoarea socoteală :

— Prin coridorul secret ei îi va trebui de trei ori mai mult timp decît voi face eu ca să intru în cameră prin grădină.

— Hafiz, spuse el bătîndu-l pe umăr pe tînărul tigru care pîndea fiecare din poruncile sale, aleargă pînă la intrarea în coridor, oprește-o pe doña Maria cînd se va înfățișa, cere-i iertare ca și cînd ai fi cuprins de remușcări, învinuiește-mă dacă vrei, mărturisește, destăinuie... fă tot ce crezi de cuviință, dar oprește-o cinci minute înainte de a intra în coridor.

— Bine, stăpîne, zise Hafiz.

Cățărîndu-se ca o șopîrlă pe coloana de lemn din grădină, intră în gangul unde se și auzeau apropiindu-se pașii doñei Maria.

Între timp Mothril făcu înconjurul grădinii, urcă scara spre coridor și pătrunse la doña Maria.

Într-o mînă ţinea pumnalul, în cealaltă un mic flacon de aur pe care-l scosese dintr-un buzunăraş ce-l avea la cingătoare.

Cînd intră, ceara pe jumătate consumată se scurgea peste marginea lumînării, iar Aissa, cu ochii închişi, dormea liniştită pe perne. De pe buzele-i întredeschise, o dată cu parfumul respiraţiei se răspîndea un nume scump.

„Mai întîi ea, zise maurul cu o privire fioroasă... moartă, nu va mărturisi ce vrea doña Maria s-o facă să spună... O !... Să-mi lovesc copila, murmură el... copila mea care doarme... căreia poate, dacă îmi alung teama, Cel prea Înalt îi rezervă o coroană, să mai aşteptăm !... să moară cel puţin ultima, să-mi mai păstrez încă un moment de speranţă."

Se îndreptă în grabă spre masă, luă cupa de argint încă pe jumătate plină cu băutura pregătită chiar de Maria şi turnă în ea întreg conţinutul flaconului de aur.

„Maria, zise el în şoaptă, cu un zîmbet înfiorător, otrava pe care ţi-o torn nu valorează poate cît aceea pe care o ascunzi în inelul tău, însă noi sărmanii mauri sîntem nişte barbari, aşa că îmi cer scuze ; dacă băutura mea nu-ţi va plăcea, am să-ţi ofer pumnalul.

Abia termină cînd glasul rugător al lui Hafiz ajunse pînă la urechea lui o dată cu glasul mai înşufleţit al doñei Maria care fusese oprită în gangul secret...

— Fie-vă milă ! zicea monstruosul copil, iertaţi-i tinereţei mele, nu ştiam ce mă îndemna să fac stăpînul meu.

— Am să văd mai tîrziu. răspunse Maria, lasă-mă ! Voi şti cum să mă informez şi să desprind din mărturiile ce se vor aduce despre tine adevărul pe care mi-l ascunzi.

Mothril se duse să se ascundă înapoia draperiei care masca fereastra. Aşezat acolo, putea să vadă şi să audă totul, putea să se repeadă asupra Mariei cînd aceasta ar fi voit să iasă.

Hafiz, alungat de ea, dispăru agale prin coridorul întunecos.

Dacă ar fi privit cineva pe fereastră ar fi putut-o vedea pe Maria intrînd în apartamentul ei şi contemplînd-o cu o nespusă emoţie pe Aissa cufundată în somn.

„Am dezvăluit unui bărbat, zise ea, duioasa taină a dragostei tale, am ponegrit frumuseţea ta de porumbiţă, însă supărarea ce ţi-am pricinuit-o va fi în curînd repa-

rată, sărmană copilă ! Dormi sub ocrotirea mea... dormi ! Te mai las încă un minut cu visele tale plăcute !

Făcu un pas spre Aissa. Mothril strînse pumnalul între degete.

Însă mișcarea pe care o făcuse doña Maria o apropiase de masă, pe care văzu cupa de argint și licoarea roșiatică ce-i îmbia buzele uscate.

Luă cupa și bău pe nerăsuflate.

Ultima înghițitură nu îi atingea încă cerul gurii cînd frigul mistuitor al morții îi și cuprindea inima.

Se clătină, privirea îi deveni fixă, își apăsă mîinile pe piept, și ghicind în această neînțeleasă durere o nouă năpastă, o nouă trădare poate, privi în juru-i cu neliniște, cu groază, ca pentru a întreba singurătatea și somnul, cei doi martori muți ai suferinței sale.

Durerea izbucni în pieptu-i ca un incendiu, Maria se roși, mîinile i se încleștară, i se părea că inima i se urca în gît și deschise gura să scoată un țipăt.

Iute ca fulgerul, Mothril preîntîmpină acest țipăt printr-o strînsoare de moarte.

Maria se zbătu zadarnic în brațele lui, zadarnic mușcă degetele sarazinului care îi închidea gura.

În vreme ce împiedica astfel brațele și glasul nenorocitei, stinse lumînarea și Maria căzu în același timp în întuneric și în moarte.

Picioarele ei izbiră cîteva clipe podeaua, cu un zgomot care o trezi pe tînăra maură, tovarășa ei.

Aissa se ridică și, voind să meargă prin întuneric se poticni de cadavru.

Apoi căzu în brațele lui Mothril, care îi apucă mîinile și o răsturnă lîngă Maria sfîșiindu-i umărul cu o lovitură de pumnal.

Scăldată în sînge, Aissa leșină. Atunci, Mothril smulse din degetul Mariei inelul în care era ascunsă otrava.

Goli conținutul în cupa de argint și îl puse la loc în degetul victimei.

Apoi, mînjind cu sînge pumnalul pe care tînăra maură îl purta la brîu, îl așeză lîngă Maria, în așa fel încît degetele ei să-l atingă.

Această dramă înfiorătoare fu adusă la îndeplinire în mai puțin timp decît îi trebuie șarpelui din Indii pentru a sugruma două gazele ce se joacă la soare prin ierburile unei savane. Pentru ca sarcina să fie îndeplinită în în-

tregime, Mothril nu mai avea decît să se pună la adăpost de orice bănuială.

Nimic nu era mai uşor. Intră prin grădina de-alături ca şi cînd s-ar fi înapoiat dintr-o inspecţie prin jurul castelului.

Îi întrebă pe slujitorii regelui dacă acesta se culcase. I se răspunse că-l văzuseră pe rege plimbîndu-se cu un fel de nerăbdare prin apartamentul său.

Mothril ceru să i se aducă perne, porunci unui slujitor să-i citească vreo cîteva versete din Coran şi păru că se lasă pradă unui somn adînc.

Hafiz, fără să-şi mai întrebe stăpînul, îl înţelesese, datorită instinctului. Se amestecă printre gărzile lui don Pedro cu seriozitatea lui obişnuită. Trecu astfel o jumătate de oră. În palat domnea cea mai mare tăcere.

Deodată un ţipăt sfîşietor răsună din capătul cel mai îndepărtat al coridorului regal, şi glasul regelui făcu să se audă aceste cuvinte înspăimîntătoare :

— Ajutor ! ajutor !

Toţi se repeziră spre coridor, gărzile cu săbiile scoase, servitorii cu prima armă ce le căzu la îndemînă.

Mothril, frecîndu-se la ochi şi ridicîndu-se ca şi cînd ar fi fost încă moleşit de somn, întrebă :

— Ce s-a întîmplat ?

— Regele ! regele ! răspunse mulţimea grăbită.

Mothril se ridică şi porni după ceilalţi. Îl văzu înaintînd în aceeaşi direcţie pe Hafiz care şi el se freca la ochi şi părea buimăcit de uimire.

Îl văzură atunci pe don Pedro, cu o făclie în mînă, pe pragul apartamentului doñei Maria. Ţipa cît îl ţinea gura, era palid şi din cînd în cînd întorcea faţa spre cameră, înteţindu-şi gemetele şi blestemele.

Mothril îşi făcu loc prin mulţimea care, tăcută şi tremurînd, îl înconjura pe prinţul care aproape înnebunise.

Zece făclii aruncau asupra coridorului lumina lor sîngerie.

— Priviţi ! priviţi ! strigă don Pedro... Moarte ! moarte amîndouă !

— Moarte ! repetă mulţimea în şoaptă.

— Moarte ! zise şi Mothril. Cine sînt moarte, seniore?...

— Priveşte, sarazin neruşinat ! zise regele al cărui păr i se zbîrlea pe cap.

Maurul luă o torţă din mîinile unui soldat, intră încet în cameră şi se dădu înapoi sau se prefăcu că se dă îna-

poi la vederea celor două cadavre și a sîngelui care mînjea lespezile.

— Doña Maria ! zise el... doña Aissa ! strigă el... Allah !

Mulțimea repetă înfiorată : „Doña Maria ! doña Aissa! moarte !"

Mothril îngenunche și se uită la cele două victime cu o atenție dureroasă.

— Seniore, îi spuse el lui don Pedro care se clătina și-și sprijinea capul pe amîndouă mîinile scăldate de sudoare... aici s-a făptuit o crimă, vă rog să porunciți să se retragă toată lumea.

Regele nu răspunse... Mothril făcu un semn, și toți cei de față ieșiră din cameră.

— Seniore, repetă maurul pe același ton de stăruință prietenoasă, aici s-a făptuit o crimă.

— Ticălosule ! strigă don Pedro revenindu-și în fire, iar te văd aici, pe tine care m-ai trădat !...

— Seniorul meu suferă foarte mult de vreme ce îi maltratează astfel pe cei mai buni prieteni ai săi, zise Mothril cu o nespusă blîndețe.

— Maria !... Aissa !... repetă don Pedro aiurînd... moarte !

— Seniore, vedeți că eu nu mă plîng, zise Mothril.

— Tu ! să te plîngi tu ! Nemernicule ! Și de ce ai putea să te plîngi ?...

— De faptul că văd în mîna doñei Maria arma care a vărsat sîngele ilustru al regilor mei, a ucis pe fiica stăpînului meu, marele calif.

— E adevărat, murmură don Pedro... pumnalul se află în mîna doñei Maria... dar ea însăși... ea ale cărei trăsături oferă o înfățișare atît de îngrozitoare, a cărei privire amenință, ale cărei buze spumegă, ea, doña Maria, pe ea cine a ucis-o ?...

— De unde vreți să știu, seniore, eu care dormeam și care am intrat aici în urma voastră.

Și sarazinul, după ce privi cu atenție fața învinețită a Mariei, clătină din cap fără să spună nimic, doar se uită curios la cupa încă plină pe jumătate.

— Otravă ! murmură el.

Regele se aplecă deasupra cadavrului a cărui mînă înțepenită o cuprinse cu groază.

— Ah ! strigă don Pedro, inelul e gol !

— Inelul ? repetă Mothril prefăcîndu-se surprins. Care inel ?

— Da, urmă regele, inelul cu otrava ucigătoare... Ah ! privește ! Maria s-a sinucis ! făcu regele... Maria pe care o așteptam, Maria care putea să mai spere încă în dragostea mea...

— Nu, seniore, cred că vă înșelați, doña Maria era geloasă și știa de multă vreme că inima voastră tînjește după o altă femeie. Doña Maria, gîndiți-vă bine, seniore, trebuie să fi fost cuprinsă de spaimă și rănită de moarte în mîndria ei văzînd că Aissa, pe care o chemaseți vine la voi. După ce i s-a potolit mînia, va fi preferat moartea în locul părăsirii... dealtfel nu murea nerăzbunată, iar pentru o spaniolă, a se răzbuna este o plăcere cu mult mai de preferat vieții.

Cuvîntarea aceasta era de o fățărnicie foarte iscusită ; tonul de nevinovată încredere cu care fu rostită, îl impresionă o clipă pe don Pedro. Dar deodată fu cuprins de durere, de ură, și strigă apucîndu-l pe Mothril de gît :

— Mothril, tu minți ! Mothril, îți bați joc de mine. Pui moartea doñei Maria pe seama regretului că am părăsit-o, dar tu știi destul de bine, deși te prefaci că nu știi că o preferam tuturor pe doña Maria, nobila mea prietenă.

— Seniore, nu spuneați așa ceva zilele trecute, cînd o învinuiați pe doña Maria că vă plictisește.

— Nu rosti asemenea cuvinte, blestematule, în prezența acestui cadavru !

— Seniore, îmi voi înlănțui limba, îmi voi ridica viața înainte de a-i produce vreo neplăcere regelui meu, însă aș dori să-i alin durerea și mă silesc s-o fac ca un prieten credincios.

— Maria ! Aissa ! zise don Pedro aproape înnebunit... Dau regatul meu pentru a răscumpăra o singură oră din viața voastră !

— Dumnezeu face bine ce face, murmură tînguitor maurul. Mi-a răpit bucuria bătrînelor mele zile, floarea vieții mele, perla de nevinovăție care îmi îmbogățea casa.

— Păgînule, strigă don Pedro căruia aceste vorbe, aruncate într-adins, îi trezeau egoismul și prin urmare furia, mai vorbești de nevinovăția și de neprihănirea Aissei, tu care cunoșteai dragostea ei pentru cavalerul francez ; tu care-i cunoșteai dezonoarea.

— Eu, răspunse maurul cu glas sugrumat... eu cunoșteam dezonoarea doñei Aissa, Aissa era dezonorată ?... Ah ! făcu el cu un urlet de mînie, care deși era prefăcut nu era mai puțin înfiorător, cine a spus asta ?

— Aceea pe care ura ta nu o va mai păgubi cu nimic, aceea care nu mințea, aceea pe care moartea mi-a răpit-o.

— Doña Maria ! făcu sarazinul cu dispreț. Avea tot interesul s-o spună... putea foarte bine s-o spună ca să-și apere dragostea, putea foarte bine să calomnieze din răzbunare pentru că a ucis din răzbunare.

Don Pedro rămase tăcut și gînditor în fața unei atît de logice și îndrăznețe învinuiri.

— Dacă doña Aissa nu era străpunsă de o lovitură de pumnal, adăugă Mothril, poate că ar fi venit cineva să ne spună că a voit s-o asasineze pe doña Maria.

Acest din urmă argument depășea toate limitele îndrăznelii. Don Pedro nu scăpă prilejul să se folosească de el.

— Și de ce nu, zise el... Doña Maria îmi destăinuise taina maurei tale, aceasta nu putea oare să se fi răzbunat pe aceea care a bîrfit-o ?

— Țineți seama, răspunse Mothril, că inelul doñei Maria e gol... Or, cine l-a golit dacă nu ea însăși... Sire, sînteți destul de orb deoarece nu vedeți că prin moartea acestor două femei Maria v-a înșelat.

— Cum așa ? Trebuia să-mi aducă dovada, să mi-o aducă pe Aissa pentru a-mi repeta cuvintele Mariei.

— A venit ?

— A murit.

— Pentru că de venea trebuia să dovedească, și nu avea cum să dovedească.

Și de astă dată don Pedro lăsă capul în jos, rătăcit prin acest întuneric îngrozitor.

— Adevărul ! murmură el. Cine-mi va spune adevărul ?

— Vi-l spun eu.

— Tu, strigă regele cu o întețire de ură. Tu ești un monstru care ai prigonit-o pe doña Maria, care ai voit să mă faci s-o părăsesc, tu i-ai pricinuit moartea... Ei bine ! Ai să dispari din statele mele, ai să apuci drumul pribegiei, iată singurul hatîr pe care ți-l pot face.

— Tăcere, seniore ! O minune, zise Mothril, fără a răspunde la această izbucnire violentă a lui don Pedro, inima doñei Aissa bate sub mîna mea, trăiește, trăiește !

— Trăiește, strîgă don Pedro, ești sigur ?

— Îi simt bătăile inimii.

— Poate că rana nu e mortală... un medic !...

— Nici unul dintre creștini, spuse Mothril cu o autoritate sumbră, nu va atinge cu mîna lui o nobilă fiică a neamului meu. Aissa s-ar putea să fie salvată, dar dacă va fi, nu va fi decît de mine.

— Salveaz-o, Mothril, salveaz-o !... ca să vorbească...

Mothril aținti asupra regelui o privire pătrunzătoare.

— N-aveți nici o grijă, monseniore, va vorbi.

— Ei bine ! Mothril, atunci vom vedea.

— Da, seniore, vom vedea dacă eu sînt un calomniator și dacă Aissa e dezonorată.

Don Pedro, care se afla în genunchi în fața celor două cadavre, privi fața înfiorătoare a Mariei, contractată de o moarte hidoasă, apoi fața liniștită și blîndă a Aissei, adormită în leșinul ei.

„De fapt, își zise el, doña Maria era destul de geloasă și îmi aduc aminte că odinioară nu i-a luat apărarea Blanchei de Bourbon, pe care am pus s-o ucidă din pricina ei".

Se ridică, nemaivoind să o privească decît pe tînăra fată.

— Salveaz-o, Mothril, îi spuse el sarazinului.

— Nu vă temeți, seniore, dacă vreau eu să trăiască, va trăi.

Don Pedro se retrase cuprins de un fel de groază superstițioasă și i se păru că spectrul doñei Maria se ridica de jos și îl urmărea pe coridor.

— Dacă fata va fi în stare să vorbească, zise el, adu-o la mine, sau trimite să mă înștiințeze, vreau să-i pun cîteva întrebări.

Fu ultimul lui cuvînt. Se înapoie în camera lui fără regrete, fără dragoste, fără speranță.

Mothril porunci să se închidă ușile, trimise pe Hafiz să culeagă cîteva plante de leac a căror zeamă o stoarse peste rana Aissei, rană pe care pumnalul lui atît de dibaci o făcuse cu îndemînarea cuțitului unui chirurg.

Aissa își veni în fire de îndată ce Mothril îi dădu să respire cîteva esențe aromate puternice. Era slăbită, dar memoria-i reveni o dată cu forțele, și primul lucru pe care-l făcu trezindu-se la viață fu să scoată un țipăt de groază.

Zărise corpul neînsufleţit al Mariei Padilla, zăcînd la picioarele ei, cu privirea încă plină de ameninţare şi de deznădejde.

LIX

INCHISOAREA CONETABILULUI

În timpul acesta Dugueselin fusese condus la Bordeaux, reşedinţa prinţului de Wales, unde era tratat cu cele mai mari atenţii, însă ca un prizonier care este supravegheat îndeaproape.

Castelul în care îl închiseseră avea un guvernator şi un temnicer. O sută de soldaţi bine înarmaţi făceau de pază şi nu lăsau pe nimeni să pătrundă la conetabil.

Cu toate astea, ofiţerii cei mai de vază ai armatei engleze considerau drept o cinste să-i facă vizite prizonierului. Jean Chandos, seniorul de Albert şi principalii seniori din Guienna obţinuseră învoiala să prînzească şi să cineze adesea cu Dugueselin, care, bun comesean şi tovarăş vesel, îi primea cum nu se poate mai bine şi, ca să-i trateze cum se cuvine, împrumuta bani de la lombarzii din Bordeaux în contul proprietăţilor sale din Bretania.

Puţin cîte puţin conetabilul potoli bănuielile garnizoanei. Părea să se simtă bine în închisoarea lui şi nu-şi manifesta cu nimic dorinţa de a fi liber.

Cînd prinţul de Wales venea pe la el şi-l întreba rîzînd ce se mai aude cu răscumpărarea.

— E pe calea cea bună, monseniore, răbdare, zicea el.

Prinţul îşi destăinui atunci necazurile sale. Dugueselin, cu francheţea lui obişnuită, îl învinuia de a-şi fi pus geniul şi puterea în slujba unei cauze atît de nedrepte ca aceea a lui don Pedro.

— Cum se poate, zicea el, ca un cavaler de rangul şi cu meritele voastre să se coboare pînă acolo încît să apere un jefuitor, un ucigaş, un renegat încoronat ?

— Raţiune de stat, răspundea prinţul.

— Şi dorinţa de a nelinişti Franţa, nu-i aşa ? i-o întorcea conetabilul.

, — Vai ! seniore Bertrand, nu mă face să vorbesc despre politică, zicea prinţul.

Şi rideau amîndoi.

Uneori ducesa, soţia prinţului, îi trimitea lui Bertrand răcoritoare, daruri lucrate de mîna ei, şi aceste plăcute atenţii îi făcea mai uşoară prizonierului şederea în fortăreaţă.

Însă nu avea pe lîngă el pe nimeni căruia să-i destăinuiască necazurile lui şi aceste necazuri erau destul de mari. Vedea cum se scurgea timpul, îşi dădea seama că armata aceea, adunată cu atîtea greutăţi, se împrăştia zi cu zi, fiind mult mai greu să o strîngă din nou atunci cînd ar fi nevoie.

Avea aproape sub ochii lui spectacolul captivităţii a o mie două sute de ofiţeri şi ostaşi, tovarăşii săi, prinşi la Navarette, sîmburele unei trupe de neînvins care, de-ar fi fost liberi, ar fi adunat cu mult zel rămăşiţele acelei mari puteri zdrobite într-o zi de o înfrîngere neprevăzută.

Se gîndea adesea la regele Franţei, destul de stingherit desigur în momentul acela.

Din fundul temniţei sale întunecoase, îl vedea pe bunul şi venerabilul rege plimbîndu-se cu capul plecat pe sub bolţile din grădina Saint-Pol, cînd tînguindu-se, cînd nădăjduind, şi murmurînd ca şi împăratul August: „Bertrand! înapoiază-mi legiunile!"

„Şi în vremea asta, adăuga Duguesclin vorbindu-şi singur, Franţa e sfîşiată de întoarcerea companiilor: Caverley, Cavalerii Verzi, asemenea unor lăcuste, rod rămăşiţele bietei recolte."

Apoi Duguesclin se gîndea la Spania, la grosolanele abuzuri ale lui don Pedro, la situaţia nelămurită a lui Henric, răsturnat pentru totdeauna de pe tronul pe care abia pusese mîna.

Atunci conetabilul nu se putea opri să nu învinuiască nepăsarea lipsită de vlagă a prinţului, care, în loc să-şi continuie cu înverşunare lucrarea începută, să-i închine viaţa şi averea, să ridice jumătate din lumea creştină împotriva necredincioşilor spanioli ce roiau în jurul lui don Pedro, îşi cerşea fără îndoială traiul pe lîngă vreun castelan necunoscut.

Cînd acest val de gînduri năpădea sufletul bunului conetabil, închisoarea i se părea nesuferită; privea zăbrelele de fier, cum privea Samson ţîţînile porţilor din Gaza, şi se simţea în putere să smulgă peretele şi să-l ia pe umeri.

Însă prevederea îl sfătuia imediat să se arate prietenos, și cum la lealitatea lui bretonă Bertrand adăuga șiretenia normandului, cum era în același timp și viclean și puternic, conetabilul nu scosese niciodată atîtea strigăte de bucurie, nu băuse niciodată cu atîta sete ca în ceasurile acelea de descurajare și de plictiseală.

În felul acesta putu să-i înșele și pe cei mai vigilenți englezi.

O autoritate superioară menținea totuși în jurul prizonierului cea mai strașnică supraveghere. Prea mîndru ca să se plîngă, conetabilul nu știa nici cui, nici cărei împrejurări să-i atribuie această desfășurare de severități care mergeau pînă la a-i opri scrisorile ce i se trimiteau din Franța.

Curtea Angliei socotise prinderea lui Duguesclin ca unul din cele mai fericite rezultate ale izbînzii de la Navarette.

Într-adevăr, conetabilul era singura piedică serioasă pe care englezii, comandați de un erou cum era prințul de Wales, puteau s-o întîlnească în Spania.

Regele Eduard, bine sfătuit, voia să-și întindă încetul cu încetul puterea în această țară frămîntată de războiul civil. Își dădea bine seama că don Pedro, aliat cu maurii, avea să fie detronat mai devreme sau mai tîrziu, că don Henric avea să fie învins și ucis, în felul acesta nemairămînînd nici un pretendent la tronul Castiliei ; acesta devenea de-aici înainte o pradă ușoară pentru armata victorioasă a prințului de Wales.

Dar dacă Bertrand ar fi fost liber, lucrurile ar fi căpătat o altă înfățișare : putea să intre din nou în Spania, să recucerească avantajul pierdut la Navarette, să-i izgonească pe englezi și pe don Pedro, să-l instaleze pentru totdeauna pe Henric de Transtamare și atunci ar fi căzut baltă planul de stăpînire care preocupa de cinci ani consiliul regelui Angliei.

Eduard îi judeca pe oameni mai puțin cavalerește decît fiul său. Presupunea că Duguesclin putea să evadeze, că dacă nu evada, putea să fie răpit ; că fiind chiar prizonier, înlănțuit, neputincios între patru pereți, putea să dea un sfat bun, un plan bun de invazie, o speranță partidului învins.

Ținînd seama de toate astea, Eduard dăduse pentru paza lui Duguesclin doi gardieni de o cinste încercată,

guvernatorul şi temnicerul, care nu depindeau amîndoi decît de autoritatea directă a marelui consiliu al Angliei.

Eduard nu-i comunica prinţului de Wales, atît de nobil şi cinstit, gîndurile ascunse ale sfetnicilor săi. Se temea ca nu cumva prinţul să opună vreo piedică printr-o rezistenţă mărinimoasă.

Adevărul este că monarhul englez nu voia cu nici un preţ să-l elibereze pe prizonier prin răscumpărare, şi nădăjduia, cîştigînd timp, să-l scoată din mîinile prinţului de Wales, să-l aducă la Londra, unde Turnul părea, pentru o asemenea comoară, mult mai sigur decît castelul din Bordeaux.

Cu siguranţă că dacă prinţul de Wales ar fi avut vreo ştire despre această hotărîre, l-ar fi pus pe Duguesclin în libertate mai înainte de a fi primit ordinul oficial. Astfel că la Londra se aştepta ca treburile Spaniei să se lămurească, don Pedro să pară bine înscăunat pe tron, Franţa să fie ţinută cu străşnicie în frîu, spre a putea printr-o lovitură de stat dată pe neaşteptate, printr-un ordin al marelui consiliu, să-l recheme pe prinţ la Londra împreună cu prizonierul său.

Or, monarhul englez aştepta momentul prielnic.

Cît despre Duguesclin, el nu simţea furtuna. Trăia cu încredere sub ocrotirea pe care o socotea atotputernică a învingătorului de la Navarette.

Ziua atît de dorită de ilustrul prizonier lumină în sfîrşit zăbrelele camerei sale.

Seniorul de Laval sosise la Bordeaux cu răscumpărarea.

Nobilul breton aduse la cunoştinţă prinţului de Wales intenţiile şi misiunea sa.

Era ora prînzului. Soarele îşi trimitea razele pieziş în apartamentul conetabilului care, fiind singur în clipa aceea, privea cu tristeţe cum descresc razele pe peretele gol.

Se auzi sunetul trîmbiţelor şi bătaia tobelor ; Bertrand înţelese că avea să primească o vizită importantă.

Prinţul de Wales intră la el, cu capul descoperit, cu faţa zîmbitoare.

— Ei bine ! senior conetabil, zise el, în vreme ce Duguesclin îl saluta punînd un genunchi în pămînt, nu doreai dumneata soarele ? E frumos în dimineaţa asta.

— Ca să spun drept, monseniore, răspunse Duguesclin, mi-ar plăcea mai mult cîntecul privighetorilor din ţara mea decît chiţăitul şoarecilor din Bordeaux ; dar

față de cele făcute de Dumnezeu, omul nu are nici o putere.

— Ba dimpotrivă, senior conetabil, uneori Dumnezeu propune și omul dispune. Ai aflat vești din țara dumitale ?

— Nu, monseniore, făcu Bertrand cu glas emoționat, într-atît de mult acest dulce nume răscolea deopotrivă îngrijorare și plăcere în inima lui.

— Ei bine ! seniore conetabil, în curînd vei fi liber : au sosit banii.

Vorbind astfel, prințul îi întinse mîna lui Bertrand care rămase înmărmurit, și îl părăsi zîmbind.

— Domnule guvernator, spuse el ofițerului însărcinat cu paza prizonierului, te rog să lași să intre la conetabil prietenul și banii ce-i sosesc din Franța.

Zicînd aceste cuvinte, prințul ieși din castel.

Guvernatorul, posomorît și îngrijat, rămase singur cu conetabilul.

Sosirea neașteptată a lui Laval dăduse peste cap toate planurile consiliului Angliei, iar Dugueselin avea să fie liber în ciuda a tot ce se pusese la cale.

Fără un ordin special al regelui Eduard, guvernatorul nu putea să se opună voinței prințului de Wales, și acest ordin nu sosise.

Cu toate astea, guvernatorul cunoștea gîndurile ascunse ale consiliului Angliei ; știa că eliberarea conetabilului ar fi un izvor de nenorociri pentru patria sa și un mare necaz pentru regele Eduard. Hotărî deci să încerce să facă singur ceea ce guvernul nu putuse face încă, deoarece atît de repede se terminase expediția lui Mauléon, atît de înflăcărat fusese zelul bretonilor în a-l elibera pe eroul lor.

Așadar guvernatorul, în loc să dea ordine temnicerului, așa cum îi spusese prințul de Wales, veni să-i țină tovărășie prizonierului.

— Iată-vă deci liber, senior conetabil, zise el, va fi o adevărată nenorocire pentru noi să vă pierdem.

Dugueselin zîmbi.

— În ce privință ? întrebă el cu un aer zeflemist.

— E o cinste atît de mare, senior Bertrand, pentru un simplu cavaler ca mine, să păzesc un războinic atît de vestit ca dumneavoastră.

— Bine, bine ! zise conetabilul cu hazul lui obișnuit, eu sînt dintre cei ce se lasă totdeauna prinși în bătălie.

Prințul are să mă facă din nou prizonier; asta fără doar și poate, și atunci mă vei păzi din nou ; căci, ți-o spun sincer, ești un bun paznic.

Guvernatorul oftă.

— Îmi mai rămîne o mîngîiere, zise el.

— Care ?

— Îi am în pază pe toți tovarășii voștri : o mie două sute de bretoni, prizonieri ca și dumneavoastră... Stînd de vorbă cu ei, am să vă pomenesc mereu numele.

Duguesclin simți cum îl părăsește veselia la gîndul că prietenii săi aveau să rămînă prizonieri, în vreme ce el, ieșind din sclavie, avea să vadă din nou soarele țării.

— Acei vrednici tovarăși, adăugă guvernatorul, vor fi mîhniți văzîndu-vă că plecați ; însă, prin grija ce le-o voi arăta, voi micșora plictiseala captivității lor.

Urmă un nou oftat al lui Bertrand care, de astă dată, începu să cutreiere în tăcere lespezile camerei.

— Vai ! urmă guvernatorul, ce frumos privilegiu au geniul și curajul ! Un om valorează prin meritul său cît o mie două sute de oameni la un loc.

— Cum așa ? întrebă Bertrand.

— Vreau să spun, seniore, că suma adusă de seniorul de Laval ca să vă elibereze ar fi de ajuns să plătească despăgubirea celor o mie două sute de tovarăși ai voștri.

— Asta așa e ! murmură conetabilul, mai visător și mai posomorît ca oricînd.

— E pentru prima oară, urmă englezul, cînd văd cu ochii mei cum un om poate valora cît o armată. Într-adevăr, cei o mie două sute de bretoni ai voștri, seniore conetabil, sînt o adevărată armată. Pe sfîntul Gheorghe, seniore, dacă aș fi în locul vostru și așa bogat cum sînteți, n-aș ieși de aici decît ca un căpitan vestit, împreună cu cei o mie două sute de soldați ai mei !

„Iată un om de treabă, își zise Duguesclin gînditor ; îmi arată care mi-e datoria... Într-adevăr, nu se cade ca un om, făcut din carne și oase ca și ceilalți, să pună la o atît de mare cheltuială țara lui cît pentru o mie două sute de creștini viteji și cinstiți."

Guvernatorul urmărea cu o privire atentă progresul insinuării sale.

— Ascultă ! zise deodată Bertrand, crezi că bretonii ar putea fi răscumpărați cu șaptezeci de mii de florini ?

— Sînt sigur, senior conetabil.

— Și că, primind această sumă, prințul i-ar elibera ?

— Fără să se tîrguiască...

— Garantezi dumneata ?

— Pe cinstea şi pe viaţa mea ! zise guvernatorul tresărind de bucurie.

— Bine. Atunci poruncește, te rog să intre seniorul de Laval, compatriotul şi prietenul meu. Să vină şi scribul meu, cu tot ce-i trebuie ca să redacteze un înscris în bună regulă.

Guvernatorul nu pierdu vremea ; era atît de fericit încît uită că avea consemn să nu lase să intre la prizonier decît englezi sau navarezi, duşmanii săi fireşti.

Îi transmise temnicerului uimit porunca lui Bertrand şi alergă el însuşi să-l înştiinţeze pe prinţul de Wales.

LX

RĂSCUMPĂRAREA

Oraşul Bordeaux era plin de larmă şi forfotă prici-nuite de sosirea seniorului de Laval cu cei patru catîri ai săi încărcaţi cu aur şi cu cincizeci de soldaţi înarmaţi purtînd stindardele Franţei şi ale Bretaniei.

O mare mulţime se ţinea după cortegiul impunător şi pe toate feţele se citea fie îngrijorarea şi ciuda, dacă era vorba de vreun englez, fie bucuria şi triumful dacă faţa era a unui gascon sau a unui francez.

Seniorul de Laval culegea în treacăt felicitările unora, ocările grosolane ale celorlalţi. Dar atitudinea lui era calmă şi nepăsătoare ; precedat de trîmbiţaşi, el mergea în fruntea cortegiului, cu o mînă pe pumnal, cu alta pe frîul vînjosului său cal negru şi, cu viziera ridicată, despica valurile mulţimii curioase, fără a grăbi sau a încetini pasul calului în faţa vreunei piedici.

Ajuns dinaintea castelului unde se afla prizonier Duguesclin, descălecă, dădu calul scutierilor şi le porunci celor patru conductori de catîri să dea jos lăzile pline cu bani.

Oamenii se supuseră.

În vreme ce aceştia ridicau una după alta cele patru poveri atît de grele, iar curioşii dădeau buzna în jurul escortei, un cavaler, cu viziera lăsată, fără să poarte vreo

culoare sau blazon, se apropie de seniorul Laval şi îi spuse într-o franţuzească foarte corectă :

— Domnule, veţi avea fericirea să-l vedeţi pe ilustrul prizonier, şi fericirea şi mai mare, de a-l pune în libertate, apoi îl veţi aduce în mijlocul vitejilor cavaleri ce vă urmează ; eu, care sînt unul din prietenii buni ai conetabilului, poate n-am să am prilejul să stau de vorbă cu el. Aţi fi atît de bun să mă luaţi cu dumneavoastră în donjon ?

— Seniore cavaler, spuse contele de Laval, glasul vostru îmi mîngîie plăcut urechile căci vorbiţi limba ţării mele, însă nu vă cunosc şi dacă aş fi întrebat de numele vostru, ar trebui să mint...

— Aţi putea răspunde, zise necunoscutul, că sînt cavalerul de Mauléon.

— Însă nu sînteţi, spuse îndată Laval, pentru că seniorul de Mauléon ne-a părăsit ca să treacă mai repede în Spania.

— Vin din partea sa, domnule, nu mă refuzaţi, vreau să-i spun numai un singur cuvînt conetabilului, unul singur...

— Atunci spuneţi-mi cuvîntul acela, i-l voi transmite.

— Nu pot să i-l spun decît lui, şi chiar şi aşa nici el nu mă poate înţelege decît dacă îi arăt faţa. Vă rog stăruitor, seniore de Laval, nu mă refuzaţi, în numele onoarei armatelor franceze fiind unul din cei mai zeloşi apărători ai ei, vă jur pe Dumnezeu.

— Vă cred, domnule, zise contele, însă îmi arătaţi prea puţină încredere... ştiind cine sînt, adăugă el cu un sentiment de mîndrie rănită.

— Cînd veţi afla cine sînt, domnule conte, nu-mi veţi mai vorbi astfel... De trei zile mă aflu la Bordeaux, încercînd în zadar să pătrund pînă la conetabil ; nici aurul, nici şiretlicul nu au dat vreun rezultat.

— Îmi sînteţi foarte suspect, răspunse contele de Laval, şi nu-mi voi încărca pentru dumneavoastră conştiinţa cu o minciună. Dealtfel, ce interes aveţi să urcaţi pînă la conetabil, care va ieşi peste zece minute ? Cînd peste zece minute va fi aici, unde vă aflaţi dumneavoastră, îi veţi putea spune acel cuvînt atît de important...

Străinul dădu semne de nerăbdare.

— Mai întîi, zise el, nu sînt de părerea voastră, şi nu-l văd liber pe conetabil. Ceva îmi spune că ieşirea lui din închisoare va întîmpina mai multe greutăţi decît

credeți. Dealtfel chiar admițînd că va ieși peste zece minute, conte, aș cîștiga acest timp pe drumul pe care vreau să pornesc : aș fi scutit de toate întîrzierile ceremoniei de punere în libertate : vizita la prinț, mulțumirile aduse guvernatorului, ospățul de rămas bun. Vă rog, luați-mă și pe mine... pot să vă fiu de folos.

Străinul fu întrerupt în momentul acela de către temnicer, care ieși în prag să-l poftească pe seniorul de Laval să intre în donjon.

Contele se despărți de solicitatorul său cu oarecare asprime.

Cavalerul necunoscut, pe care i se părea că-l vede tremurînd sub armură, se retrase lîngă un stîlp, înapoia ostașilor din escortă și așteptă, ca și cînd nădăjduia mereu, pînă ce ultima ladă dispăru pe drumul donjonului.

În vreme ce seniorul de Laval urca scara, prințul de Wales era văzut trecînd printr-un coridor deschis, care unea cele două aripi ale castelului, precedat de guvernator și urmat de Chandos și de cîțiva ofițeri.

Învingătorul de la Navarette se ducea să-i facă o ultimă vizită lui Duguesclin.

La apariția prințului de Wales, întreg norodul strigă : „Ura !" și „Trăiască sfîntul Gheorghe !"

Trîmbițele franceze sunară și ele în cinstea eroului, care salută curtenitor.

După care porțile se închiseră și întreaga mulțime apropiindu-se de trepte, așteptă vorbind cu glas tare, ieșirea conetabilului.

Inima bătea cu putere în pieptul ostașilor bretoni, care aveau să-l vadă din nou pe marele lor căpitan și care și-ar fi dat cu toții viața spre a-i cîștiga libertatea.

Se scurse o jumătate de oră ; nerăbdarea celor de față începea să devină îngrijorare pentru bretoni.

Cavalerul își freca mănușa dreaptă de cea stîngă.

Prin coridorul deschis se văzu apărînd Chandos care vorbea cu aprindere cu niște ofițeri ce păreau uluiți și zăpăciți de uimire.

Apoi, cînd poarta castelului se deschise din nou, în loc să apară eroul care acum era liber, se ivi seniorul de Laval, palid, abătut, tremurînd de emoție și căutînd cu privirile prin mulțime.

Mai mulți ofițeri bretoni se repeziră în întîmpinarea lui.

— Ce s-a întîmplat oare ? întrebară ei cu neliniște.

— Vai ! Un mare dezastru ! O întîmplare nemaipomenită ! răspunse contele... Dar unde o fi necunoscutul acela, cobea aceea ?

— Iată-mă, zise cavalerul misterios, iată-mă... vă aşteptam.

— Mai doriţi să-l vedeţi pe conetabil ?

— Mai mult ca oricînd !

— Atunci grăbiţi-vă, căci peste zece minute va fi prea tîrziu. Veniţi ! veniţi ! Căci acum e mai prizonier ca înainte.

— O să vedem, răspunse necunoscutul urcînd cu uşurinţă treptele înapoia contelui care îl trăgea după el.

Temnicerul le deschise poarta zîmbind, şi întreaga mulţime adunată începu pe diferite tonuri să comenteze întîmplarea care întîrzia ieşirea conetabilului.

— Ascultaţi, zise în şoaptă şeful bretonilor către ostaşii săi, ţineţi pumnul pe spadă şi fiţi cu ochii-n patru !

LXI

CUM ÎN LOC SĂ ÎNAPOIEZE UN PRIZONIER, GUVERNATORUL A ELIBERAT O ÎNTREAGĂ ARMATĂ

Englezul nu se înşelase : îşi cunoştea prizonierul.

Seniorul de Laval abia primise încuviinţarea să pătrundă în castel, abia se aruncase în braţele conetabilului, în sfîrşit trecuse clipa de bucurie a revederii, că Duguesclin, privind lăzile urcate pînă în pragul camerei, exclamă :

— Ce de bănet ! dragul meu prieten.

— Niciciînd nu s-a putut strînge mai uşor o dare, răspunse seniorul de Laval care, mîndru de compatriotul său, nu ştia cum să-i mai mărturisească respectul şi prietenia.

— Vitejii mei bretoni şi dumneata cel dintîi, v-aţi sărăcit pentru mine.

— Trebuia să fi văzut cum plouau monezile în punga colectorilor, adăugă seniorul de Laval, fericit să-i facă în necaz prin acest entuziasm guvernatorului englez care

se înapoiase de la vizita făcută prințului și asculta nepăsător.

— Șaptezeci de mii florini de aur, ce sumă ! repetă conetabilul.

— Ce sumă mare cînd este vorba s-o strîngi, dar cît de mică este atunci cînd după ce ai strîns-o trebuie s-o dai !

— Prietene, întrerupse Duguesclin, ia loc, te rog. Știi că aici se află o mie două sute de compatrioți prizonieri ca și mine ?

— Vai ! da, știu.

— Ei bine ! am găsit mijlocul de a le reda libertatea. Din vina mea au fost prinși, astăzi îmi voi ispăși vina.

— Cum așa ? întrebă cu uimire seniorul de Laval.

— Ai avut bunăvoința, domnule guvernator, să-i spui scribului să urce ?

— E la ușă, seniore conetabil, zise englezul, așteaptă porunca voastră.

— Să intre.

Guvernatorul bătu de trei ori din picior ; temnicerul îl introduse pe scrib care, înștiințat fără îndoială, pregăti pergament, pană, cerneală și cinci degete lungi și uscățive.

— Scrie ce am să-ți dictez, prietene, zise conetabilul.

— Aștept, monseniore.

— Dictez :

„Noi, Bertrand Duguesclin, conetabil al Franței și al Castiliei, conte de Soria, facem cunoscut prin prezentul înscris că simțim o mare remușcare de a fi socotit, într-o zi de trufie nesăbuită, valoarea noastră personală la prețul a o mie două sute de buni creștini și viteji cavaleri care, cu siguranță, valorează mai mult decît noi".

Aici bunul conetabil se opri fără să ia seama la efectul pe care această introducere îl făcuse asupra fizionomiilor celor de față.

Scribul scrise tot ce i se dicta.

„Cerem cu umilință iertare lui Dumnezeu și fraților noștri, urmă Duguesclin, și pentru a ispăși nebunia noastră, destinăm suma de șaptezeci de mii de florini răscumpărării celor o mie două sute de prizonieri făcuți de Alteța Sa prințul de Wales la Navarette, acel loc de tristă amintire".

— Vă angajați averea! exclamă seniorul de Laval. Este o mărinimie exagerată, seniore conetabil.

— Nu, prietene, averea mea e de-acum risipită, și nu pot s-o las săracă de tot pe doamna Tiphaine; și așa a suferit prea mult pentru mine.

— Atunci cum faceți?

— Banii ce mi-i aduci sînt ai mei?

— Desigur; însă...

— E de ajuns. Dacă sînt ai mei, pot face cu ei ce vreau. Scrie, domnule scrib:

„Destinez acestei răscumpărări cei șaptezeci de mii de florini pe care mi-i aduce seniorul de Laval".

— Dar, senior conetabil, strigă Laval înspăimîntat, rămîneți prizonier.

— Și acoperit de o glorie nepieritoare, întrerupse guvernatorul.

— Asta e cu neputință, urmă Laval, mai gîndiți-vă.

— Ai scris? îl întrebă conetabilul pe scrib.

— Da, monseniore.

— Atunci dă-mi să semnez.

Conetabilul luă pana și semnă grăbit.

În clipa aceea, trîmbițele, anunțară sosirea prințului de Wales.

Guvernatorul puse grabnic mîna pe pergament.

Cînd seniorul de Laval îl zări pe prințul englez, alergă la el și, îndoind genunchiul zise:

— Seniore, am adus banii ceruți pentru răscumpărarea domnului conetabil, îi primiți?

— Așa cum mi-am dat cuvîntul, și cu dragă inimă, zise prințul.

— Banii aceștia, monseniore, sînt ai voștri, luați-i, urmă contele.

— Un moment, spuse guvernatorul. Alteța Voastră nu cunoaște incidentul care s-a petrecut. Să binevoiască a citi acest pergament.

— Pentru a-l anula, interveni Laval.

— Pentru a face să fie adus la îndeplinire, zise conetabilul.

Prințul își aruncă privirile asupra documentului și, cuprins de admirație, zise:

— Iată o faptă frumoasă, pe care aș fi voit s-o fac eu.

— N-ar fi avut rost, monseniore, reluă Duguesclin, căci erați învingător.

— Alteța Voastră nu-l va reține pe conetabil! zise Laval.

— Nu, desigur, dacă vrea să plece, zise prințul.

— Dar eu vreau să rămîn, Laval, e de datoria mea, întreabă-i pe seniorii aceștia ce părere au.

Chandos, Albert și ceilalți își mărturisiră cu glas tare admirația.

— Atunci să se numere banii, spuse prințul, iar dumneavoastră, domnilor, aveți grijă să fie puși în libertate prizonierii bretoni.

Acesta fu momentul în care ieșiră căpitanii englezi; tot atunci Laval, pe jumătate nebun de durere, își aminti de prevestirea nefastă a cavalerului necunoscut și alergă afară din castel spre a-l chema în ajutor.

În castel, un ofițer și începuse să facă apelul prizonierilor; lăzile fuseseră golite, aurul stivuit în grămezi, cînd Laval se înapoie cu necunoscutul.

— Spuneți-i acum conetabilului ce aveți de spus, șopti Laval la urechea cavalerului, în vreme ce prințul vorbea prietenește cu Duguesclin, și pentru că aveți atîta putere, magică sau naturală, convingeți-l să oprească pentru el banii răscumpărării în loc să-i dea altora.

Necunoscutul tresări. Făcu doi pași înainte și pintenii lui de aur răsunară pe lespezi.

La auzul zgomotului, prințul se întoarse.

— Cine este cavalerul acesta? întrebă guvernatorul.

— Un prieten al meu, răspunse Laval.

— Atunci să-și ridice viziera și să fie binevenit, întrerupse prințul.

— Seniore, zise necunoscutul cu un glas care la rîndu-i îl făcu pe Duguesclin să tresară; am făcut un jurămînt să-mi țin fața acoperită, îngăduiți-mi să-l îndeplinesc.

— Să fie precum spui, senior cavaler, însă nu ai de gînd să rămîi necunoscut și pentru conetabil.

— Pentru el ca pentru toți, seniore.

— În cazul acesta, interveni guvernatorul, va trebui să părăsiți castelul, unde am ordin să nu las să intre decît persoane care îmi sînt cunoscute.

Cavalerul se înclină ca pentru a arăta că era dispus să se supună.

— Prizonierii sînt liberi, zise Chandos intrînd în sală.

— Adio, Laval, adio, spuse conetabilul cu o strîngere de inimă care nu-i scăpă din vedere acestuia, căci îi apucă mîinile lui Bertrand zicînd :

— Pentru Dumnezeu ! mai e încă timp, retrageți-vă cuvîntul.

— Nu, pe viața mea, nu, răspunse conetabilul.

— Atît de puțin țineți la onoarea sa ? întrerupse guvernatorul. Dacă nu este liber astăzi, peste o lună poate să fie. Bani se mai găsesc, dar prilejuri de glorie ca acesta nu se întîlnesc de două ori.

Prințul părea să aplaude, căpitanii îl imitau.

Cavalerul necunoscut înaintă numaidecît cu multă seriozitate spre guvernator și îi spuse cu un glas plin de măreție :

— Dumneata însuți, domnule guvernator, discreditezi gloria stăpînului dumitale, lăsîndu-l să facă ceea ce face.

— Ce spuneți, domnule, strigă guvernatorul îngălbenind, mă insultați ! Eu să discreditez onoarea monseniorului ! Vă declar că ați mințit !

— Nu arunca mănușa înainte de a ști dacă e vrednică de mine s-o ridic. Domnule, afirm sus și tare : Alteța Sa prințul de Wales se comportă împotriva gloriei sale reținîndu-l pe Duguesclin în acest castel.

— Minți ! minți ! strigară glasurile furioase ale celorlalți, în vreme ce spadele se mișcau în teacă.

Prințul îngălbenise și el, atît de aspru și nedrept părea atacul.

— Cine îndrăznește oare să-mi impună voința ? întrebă el. Nu cumva din întîmplare e un rege, ca să-i vorbească astfel unui fiu de rege ? Conetabilul poate să-și plătească răscumpărarea și să plece. Dacă n-o plătește, rămîne. Mai simplu decît așa nici că se poate... ce rost au tînguielile astea dușmănoase ?

Cavalerul necunoscut nu se tulbură.

— Monseniore, adăugă el, iată ce am auzit spunîndu-se pe unde am trecut : răscumpărarea conetabilului se va da ; însă englezii se tem prea mult de el pentru a-l lăsa să plece.

— Dumnezeule ! Se spune asta ? murmură prințul.

— Peste tot, monseniore.

— Vedeți că lumea se înșeală, deoarece conetabilul este liber să plece... Nu-i așa, conetabile ?

— Așa e, monseniore, răspunse Bertrand, pe care îl frămînta o neliniște ciudată și nelămurită din clipa în care auzise glasul cavalerului necunoscut.

— Însă, zise guvernatorul, întrucît seniorul conetabil a dispus de suma destinată răscumpărării sale, ar trebui așteptat pînă cînd va sosi o sumă asemănătoare...

Prințul rămase o clipă visător.

— Nu, zise el în cele din urmă, conetabilul nu va aștepta. Îi fixez răscumpărarea la o sută de livre.

Un murmur de admirație străbătu asistența.

Bertrand voi să intervină ; însă cavalerul necunoscut trecu între el și prinț.

— Mulțumesc lui Dumnezeu ! făcu el oprindu-l cu mîna. Franța va plăti de două ori pentru conetabilul ei ; Duguesclin nu trebuie să rămînă obligat față de nimeni. În sulul acesta se află cîteva polițe asupra casei lombardului Agosti din Bordeaux, care se ridică la suma de optzeci de mii de florini, plătibili la vedere. Mă duc chiar eu să ridic această sumă care va fi aici în mai puțin de două ore.

— Iar eu, întrerupse prințul cu mînie, vă spun că seniorul conetabil va ieși din acest castel plătind o sută de livre, sau nu va ieși deloc ! Dacă seniorul Bertrand se simte jignit de a-mi fi prieten, s-o spună ! Îmi amintesc totuși că într-o zi m-a declarat tot atît de bun cavaler ca și el.

— Vai ! monseniore, exclamă conetabilul îngenunchind în fața prințului de Wales. Primesc cu atîta recunoștință încît, pentru a plăti cele o sută de livre, am să mă împrumut la căpitanii voștri.

Chandos și ceilalți ofițeri se grăbiră să-i întindă pungile, din care luă cît îi trebuia, apoi aduse cele o sută de livre prințului, care îl îmbrățișă spunîndu-i :

— Sînteți liber, senior Bertrand. Să se deschidă porțile și să nu mai zică vreunul că prințul de Wales se teme de cineva pe lumea asta.

Guvernatorul, uluit, ceru să i se repete ordinul ; nenorocitul jucase atît de prost, încît în loc de un singur prizonier, pierdea o întreagă armată împreună cu căpitanul ei.

În vreme ce prințul își întreba ofițerii și chiar pe Laval în privința misteriosului autor al acelei lovituri de stat, necunoscutul se apropie de Duguesclin și îi șopti :

— O falsă mărinimie te ținea în închisoare, o falsă

mărinimie te scoate din ea. Iată-te liber, ne revedem peste cincisprezece zile lîngă Toledo.

Şi făcînd o adîncă plecăciune în faţa prinţului de Wales, lăsîndu-l pe Bertrand buimăcit, dispăru.

O oră mai tîrziu, cele mai amănunţite cercetări nu l-ar fi descoperit în oraşul pe care conetabilul, liber şi voios, îl străbătea triumfător împreună cu bretonii săi, ale căror urale se înălţau pînă la cer.

Poate că o singură persoană nu se alătură cortegiului, ce îl urma pe Duguesclin aclamîndu-l.

Era unul din ofiţerii prinţului de Wales, unul din şefii Marilor companii cărora li se zicea căpitani, şi care aveau dreptul să ia cuvîntul în consiliu, cu toate că părerea lor nu era luată în seamă.

Într-un cuvînt era un personaj dintre cunoştinţele noastre, cu viziera mereu lăsată, care, intrînd în camera lui Bertrand împreună cu Chandos, i se păruse că recunoaşte glasul cavalerului necunoscut şi nu-l pierduse o clipă din vedere.

Astfel că abia dispăruse cavalerul, că numitul căpitan adună cîţiva dintre oamenii săi, le porunci să încalece pentru a descoperi urma fugarului, şi el însuşi, după ce luase unele informaţii, se avîntă pe drumul spre Spania.

LXII

POLITICA LUI MUSARON

În timpul acesta Agénor, împins de neostenita îngrijorare a îndrăgostitului lipsit de veşti de la iubită, Agénor înainta grăbit spre statele lui don Pedro.

Pe drum, datorită unui oarecare renume pe care-l adusese călătoria în Franţa, i se alăturaseră bretonii care, după plata răscumpărării, veneau să-l caute pe Duguesclin şi să lupte împreună cu el.

Mai întîlni de asemenea şi un mare număr de cavaleri spanioli ce se duceau la întîlnirea fixată de Henric de Transtamare, care, după cum se spunea, trebuia să intre din nou în Spania şi căuta să intre în legătură cu prinţul de Wales care era nemulţumit de don Pedro.

De fiecare dată cînd poposea într-un oraș sau într-un tîrg mai răsărit, Agénor se informa de Hafiz, de Gildaz și de Maria Padilla, întrebînd dacă nu văzuse cineva trecînd un curier ce îl căuta pe un francez, sau o maură tînără și frumoasă urmată de doi slujitori și îndreptîndu-se înspre granița Franței.

De fiecare dată cînd un răspuns negativ îi ajungea la ureche, tînărul înfigea cu mai multă putere pintenii în burta calului.

Atunci, Musaron spunea pe tonul lui de filozof încrezut:

— Domnule, iată o tînără pe care trebuie s-o iubiți mult, căci ne pricinuiește destule greutăți.

Tot mergînd mereu, Agénor cîștiga teren ; tot informîndu-se mereu, ajunse să se lămurească.

Îl mai despărțeau doar douăzeci de leghe de curtea de la Burgos.

Știa că o armată foarte devotată, foarte oțelită, destul de odihnită și, prin urmare, primejdioasă pentru don Pedro, nu aștepta decît un semnal pentru a se aduna și a opune învingătorului de la Navarette un nou cap de hidră mai mușcător și mai veninos ca oricînd.

Agénor se întreba și îl întreba și pe Musaron dacă nu ar fi mai potrivit ca înainte de a continua orice tratative politice, să înceapă tratativele amoroase cu Maria Padilla.

Musaron mărturisea că diplomația e bună, însă, pretîndea că punînd mîna pe don Pedro, pe Maria, pe Mothril și pe Spania, însemna să fie cucerit Burgosul, în care Burgos nu se putea să nu pună mîna pe Aissa, dacă s-ar mai fi aflat acolo.

Aceasta îl liniștea îndeajuns pe Agénor și mai făcea cîteva leghe în plus.

Iată cum se strînse puțin cîte puțin cercul sortit să-l înăbușe pe don Pedro pe care starea înfloritoare îl orbea, iar intrigile favoriților îl făceau să se ocupe de nimicuri, atunci cînd era în joc o coroană.

Musaron, cel mai încăpățînat dintre oameni, mai cu seamă de cînd se simțea bogat, nu îngăduia ca stăpînul lui să încerce măcar o dată să se apropie de Burgos, să se închidă acolo și să stea de vorbă cu doña Maria.

Dimpotrivă, se folosi de descurajarea și de nepăsarea lui amoroasă ca să-l țină cît mai mult în mijlocul bretonilor și al partizanilor lui Transtamare, astfel încît tînărul cavaler ajunse în curînd șeful unui partid însemnat,

atît prin importanţa misiunii sale în Franţa, cît şi prin rîvna cu care întreţinea spiritul războinic.

Îi primea pe noii sosiţi, ţinea mereu masa întinsă, coresponda cu conetabilul şi cu fratele acestuia, Olivier, care se pregătea să treacă peste graniţă cinci mii de bretoni pentru a-i veni în sprijin fratelui său şi a-l ajuta să cîştige prima bătălie.

Musaron ajunsese tactician ; petrecea zile întregi făcînd planuri de bătălie şi socotind numărului de scuzi pe care ar fi putut să-i strîngă Caverley de la ultima lor întîlnire, spre a avea mulţumirea că nu se înşeală la primul prilej cînd l-ar mai prinde.

Tocmai în mijlocul acestor dispoziţii războinice se întîmplă ca Agénor să primească o ştire importantă : cu toată vigilenţa lui Musaron, un emisar dibaci venise să-l anunţe pe Agénor despre plecarea lui don Pedro la castelul de petreceri şi despre dispariţia Aissei şi doñei Maria care coincidea cu plecarea regelui.

Acelaşi curier ştia că Gildaz murise pe drum şi că numai Hafiz ajunsese la doña Maria.

Pentru a afla atîtea lucruri şi încă atît de lămurit, Agénor nu avusese nevoie decît să dea treizeci de scuzi unui om din împrejurimi, care luase legătura cu doica Mariei, mama sărmanului Gildaz.

Astfel că atunci cînd Agénor află tot ce-l interesa, în ciuda lui Musaron, în ciuda tovarăşilor săi de arme, în ciuda tuturor, se aruncă pe unul din cei mai buni cai ai săi, pe care îl făcu să o ia spre acel castel pe care don Pedro îl alesese drept reşedinţă.

Musaron ocărî şi bombăni ; însă plecă şi el spre castelul acela.

LXIII

DESPRE REUŞITA CRIMEI LUI MOTHRIL

În castelul lui don Pedro, doliul se răspîndi mai înfiorător şi mai zgomotos după ce ziua lumină apartamentul doñei Aissa.

Don Pedro nu se putu odihni, iar slujitorii săi pretindeau că l-ar fi auzit plîngînd.

Mothril folosi noaptea într-un fel mai prielnic intereselor sale. Făcuse în așa fel încît să distrugă pînă și cea mai mică urmă a crimei lui.

Rămas singur cu Aissa, dîndu-i cele mai duioase îngrijiri cu dibăcia celui mai priceput medic, încă de la începutul convorbirii cu ea modelase întocmai ca o ceară moale mintea încă șovăielnică a tinerei fete.

Astfel că atunci cînd Aissa scosese un țipăt văzînd corpul doñei Maria, Mothril se prefăcu cuprins fără să vrea de groază și aruncă o pelerină peste resturile neînsuflețite ale iubitei regelui.

Apoi, văzînd cum Aissa îl privea înspăimîntată, murmură :

— Biată copilă ! mulțumește lui Dumnezeu care te-a salvat.

— M-a salvat, pe mine ? întrebă fata.

— De la o moarte îngrozitoare, da, copilă scumpă.

— Dar cine m-a lovit ?...

— Aceea a cărei mînă mai ține încă pumnalul tău.

— Doña Maria ! Ea, atît de bună, atît de mărinimoasă ! Cu neputință.

Mothril zîmbi cu acea compătimire disprețuitoare care impune totdeauna minților frămîntate de vreun mare interes.

— Iubita regelui, mărinimoasă și bună față de Aissa pe care regele o adoră !... Să nu crezi una ca asta, fiica mea.

— Însă, zise Aissa, ea voia să mă îndepărteze de rege.

— Pentru a te uni, spunea ea, cu cavalerul acela francez, nu-i așa ? întrebă maurul cu tonul lui liniștit și mereu binevoitor.

Aissa se ridică palidă văzînd astfel că taina iubirii ei se afla în mîinile omului cel mai interesat s-o împiedice.

— N-avea nici o teamă, urmă maurul. Ceea ce n-a putut face Maria din pricina geloziei și a iubirii regelui, o voi face eu Aissa, zici că iubești, ei bine ! Îți îngădui și chiar am să te ajut ; nu-mi doresc nimic mai mult pe acest pămînt decît ca fiica regilor mei să trăiască și să fie fericită.

Aissa, înmărmurită de a-l auzi vorbind astfel pe Mothril, nu se putea opri să-l privească cu niște ochi încă obosiți de somnul morții.

„Mă înșeală, își zise ea". Apoi, gîndindu-se la corpul doñei Maria spuse :

— Doña Maria a murit.

— Să-ți spun din ce cauză : regele te iubește cu patimă și i-a comunicat acest lucru ieri doñei Maria... ea s-a înapoiat în cameră cuprinsă de mînie și de gelozie. Don Pedro propunea să se unească cu dumneata prin legături de căsătorie, ceea ce a fost totdeauna ambiția doñei Maria... Atunci a renunțat la viață, a golit inelul în cupa de argint, și pentru a nu te lăsa după ea triumfătoare și regină, pentru a se răzbuna în același timp pe don Pedro și pe mine care te iubim atît de mult fiecare în felul lui ți-a luat pumnalul și te-a lovit.

— Poate pe cînd dormeam, căci nu mi-aduc aminte de nimic, zise Aissa. Un nor îmi acoperea vederea, auzeam un fel de tropăituri nelămurite și niște horcăituri înăbușite... Mi se pare că m-am ridicat, cînd am simțit că m-a apucat cineva de mîini și numaidecît răceala neîndurătoare a oțelului...

— A fost ultima sforțare a dușmancei dumitale, a căzut lîngă dumneata, numai că otrava fusese mai puternică pentru ea decît pumnalul pentru dumneata... Am mai găsit în dumneata o scînteie de viață, am reînsuflețit-o și am avut astfel fericirea să te salvez.

— O ! Maria, Maria ! murmură tînăra... erai bună totuși...

— Zici așa pentru că ți-a înlesnit dragostea cu Agénor de Mauléon, fiica mea, îi spuse Mothril cu glas scăzut și cu o bunăvoință prea prefăcută pentru a nu ascunde o furie înăbușită, pentru că l-a lăsat să pătrundă în apartamentul dumitale de la Soría.

— Știi asta ?...

— Știu tot... regele știe și el.. Maria te bîrfise față de don Pedro înainte de a te asasina. Dar s-a temut ca nu cumva calomnia să fie trecută cu vederea de rege și să te ierte că ai aparținut altuia ; ești atît de îngăduitor cînd iubești... astfel că ea a folosit fierul pentru a te suprima din lumea celor vii.

— Regele știe că Agénor ?...

— Regele e nebun de mînie și de dragoste... regele, care l-a îndemnat pe Hafiz să te atragă la castel fără ca eu să știu ceva, regele, zic, va aștepta să te faci mai bine ca să te atragă din nou la el... Trebuie să-i trecem cu vederea, fiica mea, te iubește.

— De astă dată voi muri, zise Aissa, căci mie n-o să-mi tremure mîna, pumnalul n-o să-mi alunece pe alături așa cum a făcut mîna Mariei Padilla.

— Tu, să mori ! tu, idolul meu ! tu, copila mea adorată ! strigă maurul îngenunchind... Nu, vei trăi, ți-am mai spus-o, vei trăi fericită binecuvîntînd pentru totdeauna numele meu.

— Fără Agénor nu voi trăi.

— Este de o altă religie decît a dumitale, fiica mea.

— Voi îmbrățișa religia lui.

— Mă urăște.

— Te va ierta cînd nu te va mai vedea între mine și el. Dealtfel ce-mi pasă mie... iubesc și nu cunosc pe lume decît pe cel ce-l iubesc.

— Nici chiar pe cel care te-a salvat pentru iubitul dumitale ? zise cu smerenie Mothril și cu o durere prefăcută care mișcă adînc inima fetei... Mă sacrifici, chiar cînd sînt în primejdie să mor pentru dumneata !

— Cum așa ?

— Negreșit. Aissa... vrei să trăiești împreună cu don Agénor... te voi ajuta.

— Dumneata !

— Eu, Mothril, da, Aissa.

— Mă amăgești...

— Pentru ce ?

— Dovedește-mi că ești sincer.

— Foarte ușor... Te temi de rege, ei bine ! Te voi împiedica să-l vezi pe rege. Asta te mulțumește ?

— Nu îndeajuns.

— Înțeleg... dorești să-l revezi pe francez.

— Înainte de orice.

— Să așteptăm pînă vei fi în stare să suporți călătoria și te voi conduce la el, îi voi încredința viața mea.

— Dar și Maria mă conducea la el...

— Desigur, ea avea tot interesul să scape de dumneata și ar fi preferat să nu recurgă la un asasinat... În fața lui Dumnezeu, în ziua cînd te înfățișezi la judecata lui, asasinatul este o povară apăsătoare.

Rostind aceste cuvinte cumplite, Mothril lăsă o clipă să se vadă pe fața lui palidă suferința osîndiților care nu mai găsesc în chinuri nici alinare, nici speranță.

— Ei bine ! Atunci ce vei face ? urmă Aissa.

— Te voi ascunde pînă cînd te vei însănătoși... apoi, după cum ți-am spus adineaori, te voi uni cu seniorul de Mauléon.

— Este tot ceea ce cer. Făcînd acest lucru vei fi pentru mine o ființă divină... dar regele...

— O ! S-ar opune din toate puterile dacă ar pătrunde planul nostru... Moartea mea ar fi cel mai bun mijloc... dacă mor eu, vei fi a lui, Aissa.

— Sau voi fi silită să mor.

— Ai dori mai mult să mori decît să trăiești pentru francez ?

— Nu... vai ! nu... vorbește, vorbește !

— Trebuie, scumpă copilă, dacă din întîmplare don Pedro ar veni să te vadă, să-ți vorbească, să-ți pună întrebări în legătură cu Agénor de Mauléon, trebuie, zic, să susții cu tărie că doña Maria a mințit afirmînd că îl iubești pe francezul acela, și mai cu seamă că i-ai dăruit întreaga dumitale dragoste... În felul acesta regele nu-l va mai bănui pe francez, nu va mai supraveghea purtarea noastră, iar noi vom fi liberi și fericiți... Mai trebuie de asemenea, — și asta, copila mea, e mai important ca orice — trebuie să-ți aduni amintirile și să spui următoarele : Doña Maria ți-a vorbit înainte de a te lovi... te-a îndemnat, fără îndoială, să-i mărturisești regelui dezonoarea dumitale... dumneata atunci ai refuzat... și ea te-a lovit...

— Nu-mi amintesc nimic, strigă Aissa, cuprinsă de teamă, cum ar fi fost orice suflet drept și simplu la auzul acestei teorii drăcești a maurului, nu vreau să-mi amintesc nimic. Nu vreau nici să neg dragostea mea pentru Mauléon, dragostea asta este lumina și religia mea ! Numele lui este steaua care mă călăuzește în viață ! Mîndră că îi aparțin, sînt atît de departe de a ascunde acest lucru încît aș vrea să-l strig în gura mare în fața tuturor regilor de pe pămînt. Nu te bizui pe mine pentru aceste minciuni. Dacă don Pedro mă va întreba, îi voi răspunde.

Mothril învineți. Această ultimă, această slabă piedică făcea de prisos omorul. Simpla încăpățînare a unei copile îi lega mîinile și picioarele omului viguros care, în mersul lui, ar fi tîrît după el o lume întreagă.

Înțelese că nu trebuia să mai stăruie. Făcuse o muncă de Sisif. Se chinuise să urce stînca pînă în vîrful muntelui, dar stînca venea cu repeziciune înapoi.

Mothril nu mai avea nici timp, nici mijloace ca s-o ia de la început.

— Fiica mea, zise el, vei face cum vei crede de cuviință. Interesul dumitale, tălmăcit de dumneata, după inima dumitale, după capriciul dumitale, este singura lege pentru mine. Dacă vrei dumneata așa... vreau și eu... să nu răspunzi deci regelui decît ce vei vrea... știu bine că mărturia dumitale va face să-mi cadă capul, căci eu am susținut mereu nevinovăția și neprihănirea dumitale, nu am îngăduit niciodată să las să planeze vreo bănuială asupră-ți ; capul meu să-ți plătească greșeala, adică fericirea dumitale... Alah vrea așa... facă-se voia lui !

— Totuși nu pot să mint, zise Aissa... Dealtfel de ce ai îngădui ca regele să vină să-mi vorbească ? Îndepărteaz-l, e mai ușor. Nu mă poți duce într-un loc mai singuratic, adică să mă ascunzi undeva ?... Sănătatea și rana mea nu sînt motive îndestulătoare ?... Cu asta te ajut destul chiar prin situația mea... Să mint, o ! niciodată ! Să-l reneg pe Agénor, niciodată !

Mothril încercă în zadar să-și ascundă bucuria pe care vorbele Aissei o strecurasera în sufletul lui... Să plece cu Aissa, să o îndepărteze pentru cîtva timp de întrebările lui don Pedro, să lase în felul acesta să se mai potolească ura, mînia, regretele... amintirea Mariei... să cîștige o lună, însemna să cîștige totul... Or, însăși Maria îi oferea acest prilej de scăpare. Mothril îl prinse din zbor.

— Pentru că așa ți-e voia, fiica mea, zise el, vom pleca. Nu-ți este cumva pe plac castelul Montiel al cărui guvernator am fost numit de rege ?

— Nu mi-e silă decît de prezența lui don Pedro. Voi merge unde vrei !

Mothril sărută mîna și rochia Aissei și o duse ușurel în brațe pînă în camera alăturată... Porunci să fie ridicat corpul Mariei și, chemînd două femei din neamul lui, a căror credință era dovedită, le instală lîngă tînăra rănită, punîndu-le în vedere să nu vorbească cu Aissa și să nu îngăduie nimănui să-i adreseze vreo vorbă, căci altfel își primejduiesc viața.

Punînd la punct toate aceste amănunte, se duse să-l întîlnească pe rege după ce își pregăti o înfățișare cît mai potrivită cu împrejurările.

Don Pedro tocmai primise diferite scrisori din oraș. I se anunța că trimiși din Bretania și din Anglia apăruseră prin împrejurimi... că circulau zvonuri de război, că prințul de Wales strîngea în jurul noii capitale cordonul său de oțel pentru a-l sili, prin presiunea unei armate de neînvins, pe protejatul lui de la Navarette, să plătească cheltuielile de război și să-și dovedească în bani recunoștința.

Aceste vești îl întristară pe don Pedro, dar nu-l descurajară. Trimise să-l caute pe Mothril, care intră în camera regală chiar în clipa în care regele își manifestase această dorință.

— Aissa ? întrebă don Pedro cu îngrijorare.

— Seniore, rana e primejdioasă, adîncă... nu vom salva biata victimă.

— Încă o nenorocire ! exclamă don Pedro. Vai ! Ar fi prea multe deodată... Să o pierd pe doña Maria care mă iubea atît, pe Aissa pe care o iubesc la nebunie, să încep din nou un război înverșunat, neîndurător, e prea mult, Mothril, prea mult pentru inima unui singur om.

Și don Pedro îi arătă ministrului înștiințările trimise de guvernatorul Burgosului și ale celor din orașele vecine.

— Sire, trebuie deocamdată să uităm dragostea, zise Mothril, și să ne pregătim de război.

— Vistieria e goală.

— Un impozit o va umple... Semnați impozitul pe care vi l-am cerut.

— Îl voi semna... Pot s-o văd pe Aissa ?

— Aissa atîrnă ca o floare deasupra prăpastiei. O adiere o poate prăvăli în moarte.

— A vorbit ?

— Da, seniore.

— Ce a spus ?

— Cîteva cuvinte care lămuresc totul. Se pare că doña Maria a voit s-o silească să se dezonoreze printr-o mărturisire, pierzînd astfel stima voastră. Copila, curajoasă, a refuzat, geloasa doña Maria a lovit-o.

— Aissa a spus toate astea ?

— Și le va repeta de îndată ce-i vor reveni puterile. Dar tremur la gîndul că niciodată pe lumea aceasta nu i se va mai auzi glasul.

— Dumnezeule ! exclamă regele.

— Un singur leac o mai poate scăpa... O datină din țara mea făgăduiește viața rănitului care, noaptea, prin ceața care acoperă luna nouă, atinge cu rana lui o anumită buruiană fermecată.

— Trebuie făcut rost de această iarbă, zise regele cu patima superstiției și a dragostei.

— Nu se găsește prin părțile astea, seniore... n-am văzut-o decît la Montiel...

— La Montiel... Trimite la Montiel, Mothril.

— Seniore, am spus că trebuia ca rana să atingă această buruiană cînd încă se află pe tulpina ei... O ! e un leac care nu dă greș ! O voi duce neapărat pe Aissa pînă la Montiel. Însă va putea oare suporta călătoria ?

Don Pedro răspunse :

— Va fi purtată atît de ușor cum înaintează pasărea care alunecă în aer după ce și-a luat avînt cu ambele aripi... Să plece, Mothril, să plece ! Dar tu rămîi cu mine.

— Numai eu singur, seniore, pot rosti descîntecul acela.

— Așadar am să rămîn singur.

— Nu, seniore, căci odată Aissa vindecată, veți veni la Montiel și n-o veți mai părăsi.

— Da, Mothril, da, ai dreptate... n-o voi mai părăsi... Atunci voi fi și cu fericit... Și corpul doñei Maria, ce facem cu el ? Nădăjduiesc că îi vor fi aduse cele mai mari onoruri.

— Am auzit spunîndu-se, seniore că în religia voastră corpul sinucigașului este lipsit de înmormîntare. Trebuie deci ca Biserica să nu afle despre sinuciderea doñei Maria.

— Nu trebuie să afle nimeni, Mothril.

— Dar servitorii voștri...

— Voi spune în plină adunare că doña Maria a murit de friguri, și cînd voi fi vorbit cu astfel, nimeni nu va ridica glasul...

„Orb, orb ! nebun !" gîndi Mothril.

— Așadar, Mothril, zise don Pedro, vei pleca cu Aissa.

— Chiar în cursul zilei de azi, seniore.

— Eu mă voi îngriji de funeraliile doñei Maria, voi semna edictul, voi face un apel la armata mea, la nobilii mei... voi îndepărta furtuna.

„Iar eu, gîndi Mothril, mă voi pune la adăpost !".

LXIV

CUM A AFLAT AGÉNOR CĂ SOSISE PREA TÎRZIU

Lăsîndu-i pe soldaţi, pe ofiţeri, pe iubitorii de războaie să se piardă în proiecte, în planuri, în strategii, Agénor îşi urmărea doar ţinta lui : s-o regăsească pe Aissa, bunul lui cel mai de preţ.

La el dragostea începea să fie mai tare decît ambiţia, chiar decît datoria căci, nerăbdător să intre în Spania pentru a afla veşti despre Aissa, tînărul îngăduise, după cum am văzut, ca trimişii regelui Franţei şi cei ai contelui de Laval să meargă la Bordeaux spre a plăti răscumpărarea pe care conetabilul şi-o fixase singur într-un moment de eroică trufie.

Această pagină ar lipsi din povestirea noastră pentru că lipseşte din aceea a lui Agénor, dacă n-am fi înlocuit-o cu însăşi istoria ; ne vedem deci siliţi să spunem în două cuvinte că Guyenna se cutremură de durere în ziua cînd prinţul de Wales, mărinimos ca totdeauna, îi dădu drumul să plece din Bordeaux prizonierului său răscumpărat cu aurul Franţei întregi.

Vom mai adăuga că prima grijă a lui Bertrand a fost să alerge la Paris să-i mulţumească regelui. Restul se va vedea dacă nu cumva se şi cunoaşte. De aici înainte, în ceea ce-l priveşte pe conetabil, vom fi nişte istorici sinceri şi nepărtinitori.

Aşadar Agénor şi credinciosul său Musaron se îndreptară în etape lungi spre castelul în care don Pedro nădăjduise să facă din Aissa iubita lui.

Agénor îşi dădea seama că nu era vreme de pierdut. Îi cunoştea prea bine pe don Pedro şi pe Mothril ca să mai nutrească vreo speranţă.

„Cine ştie, îşi zicea el, dacă însăşi Maria Padilla, din slăbiciune, din teamă, nu şi-a călcat demnitatea, dacă o alianţă cu maurul Mothril nu-i păruse preferabilă unei eventuale rupturi cu don Pedro şi dacă, jucînd rolul unei

soții îngăduitoare, favorita nu va închide ochii în fața unui capriciu al regalului ei amant."

Aceste idei făceau să clocotească sîngele năvalnic al lui Agénor. Căci nu mai judeca decît ca un îndrăgostit, adică bătea cîmpii după toate aparențele bunului simț.

Pe drum, mai lovea din cînd în cînd cu lancea, fie cătîrca lui Musaron, fie spinarea bunului scutier ; însă rezultatul era același : îmboldit de lovitură, Musaron își îmboldea animalul. Făcură astfel drumul schimbînd între ei diferite păreri din care vom extrage esențialul ca să-l distrăm și să-l ținem la curent pe cititor.

— Vezi tu, Musaron, zicea Agénor, după ce voi fi stat de vorbă măcar o oră cu doña Maria, voi cunoaște tot adevărul și voi ști ce îmi va rămîne de făcut pentru viitor.

— Dar, domnule, nu veți afla absolut nimic și veți sfîrși prin a cădea în mîinile acelui ticălos de maur, care vă pîndește cum își pîndește păianjenul musca.

— Sporovăiești mereu același lucru, Musaron ; oare un sarazin face cît un creștin ?

— Un sarazin, cînd și-a vîrît ceva în cap, face cît trei creștini. Este ca și cînd ați fi spus : o femeie face cît un bărbat ? Cu toate astea, zilnic se văd bărbați subjugați și bătuți de femei. Or, știți pentru ce, domnule ? pentru că femeile gîndesc totdeauna la ceea ce vor să facă, în vreme ce bărbații nu fac aproape niciodată ceea ce trebuiau să gîndească.

— Atunci ce concluzie tragi ?...

— Că doña Maria a fost împiedicată, prin vreo uneltire de-a sarazinului, să v-o trimită pe doña Aissa.

— Apoi ?

— Apoi... Mothril care a știut s-o împiedice pe doña Maria de a vă trimite iubita, vă așteaptă, înarmat trup și suflet, pentru a vă prinde în capcană cum se prind ciocîrliile în grîul verde, vă va ucide și nu o veți mai avea pe Aissa.

Agénor răspundea printr-un strigăt de furie și dădea pinteni calului.

Ajunse astfel la castel, a cărui înfățișare îl izbi în chip dureros. Locurile au glasul lor și vorbesc un limbaj care poate fi înțeles de sufletele alese.

Agénor privi cu atenție, la primele raze ale lunii, clădirea care închidea înăuntrul ei întreaga lui dragoste, întreaga lui viață. În vreme ce privea, se îndeplinea, în încăperile tainice și de nepătruns ale castelului, fiorosul asasinat, triumful lui Mothril.

Zdrobit de atîta alergătură, necăjit de a fi aflat atît de puțin, sigur de a se găsi de-acum înainte față în față cu ceea ce căuta, Agénor, după ore îndelungate petrecute privind zidurile, poposi, urmat de Musaron, într-un sătuleț aflat de partea cealaltă a muntelui.

După cîte știm, acolo locuiau cîțiva păstori de capre ; Agénor le ceru găzduire pe care o plăti cu multă dărnicie. Izbuti să facă rost de pergament și cerneală ; îl puse pe Musaron să scrie o scrisoare doñei Maria, scrisoare plină de regrete duioase, de mărturii de recunoștință, dar plină de asemenea și de îngrijorări și bănuieli, exprimate cu întreaga delicatețe a unui spirit francez.

Agénor, pentru a fi mai sigur că răvașul său va ajunge unde trebuie, ar fi voit să-l trimită pe Musaron ; însă acesta ținu să-i atragă atenția că, fiind cunoscut de Mothril, îl pîndeau mult mai multe primejdii decît pe un simplu păstor din munți care s-ar fi dus în locul lui.

Agénor socoti că are dreptate și trimise un păstor să ducă scrisoarea, iar el se culcă pe cîteva piei de oaie alături de Musaron, și așteptă.

Dar somnul îndrăgostiților este întocmai ca cel al nebunilor, al ambițioșilor și al hoților, se întrerupe ușor.

La vreo două ore după ce se culcase, Agénor era în picioare și, de pe povîrnișul colnicului de unde se vedea destul de lămurit poarta castelului, cu toate că se afla la mare distanță, pîndea înapoierea trimisului.

Iată ce cuprindea scrisoarea :

„Nobilă doamnă, atît de mărinimoasă, atît de devotată intereselor a doi sărmani îndrăgostiți, m-am înapoiat în Spania așa cum face ciinele cînd își tîrăște lanțul. Despre dumneavoastră, despre Aissa, nici o veste ; vă implor, spuneți-mi și mie care este situația. Mă aflu în satul Quebra, unde răspunsul vostru va veni să-mi aducă

moartea sau viaţa. Ce s-a întîmplat ? Ce mai pot spera sau de ce mă pot teme ?"

Păstorul nu se înapoia. Deodată porţile castelului se deschiseră şi Agénor simţi cum îi bate inima ; dar nu ieşi păstorul.

Un şir lung de soldaţi, de femei şi de curteni, care nu se ştie de unde apăruseră, căci regele nu venise însoţit de prea multă lume la această reşedinţă ; într-un cuvînt, un lung alai urma o litieră care purta un mort.

Aceasta se recunoştea după draperiile de doliu care acopereau litiera.

Agénor îşi zise că acesta era un semn prevestitor de rele.

Abia terminase de formulat acest gînd cînd porţile se închiseră.

— Iată nişte întîrzieri ciudate, îi zise el lui Musaron, care clătină din cap în semn de nemulţumire.

— Du-te şi vezi despre ce este vorba, adăugă Maulćon.

Se aşeză înapoia colinei, în bălăriile pline de praf.

Nu trecuse nici un sfert de oră, cînd Musaron se înapoie, aducînd cu el un soldat care părea să se lase rugat mult ca să vină.

— Ţi-o spun, striga Musaron, că stăpînul meu va plăti şi va plăti cu dărnicie.

— Ce va plăti ? întrebă Agénor.

— Ştirea, seniore...

— Care ştire ?

— Seniore, soldatul acesta face parte din escorta care conduce corpul la Burgos.

— Dar, pentru Dumnezeu ! Care corp ?

— Vai ! seniore, vai ! scumpul meu stăpîn, pe altul ca şi pe mine nu l-aţi fi crezut, însă pe el îl veţi crede, poate ; corpul condus la Burgos este al Mariei Padilla !

Agénor scoase un ţipăt de deznădejde şi de îndoială.

— E adevărat, zise soldatul, iar eu mă grăbesc să plec spre a-mi relua locul în escortă.

— Ce nenorocire ! ce nenorocire ! strigă Maulćon ; dar Mothril se află la castel ?

— Ah ! seniore, spuse soldatul, Mothril a plecat puţin mai înainte la Montiel.

— A plecat ! El ! Împreună cu o litieră ?

— În care se află tînăra fată muribundă, da, seniore.

— Tînăra fată, Aissa ! muribundă ! Musaron, simt că mor, suspină nefericitul cavaler, lăsîndu-se să cadă la pămînt, ca și cînd ar fi fost cu adevărat mort, ceea ce îl înspăimîntă pe bunul scutier, puțin obișnuit cu astfel de leșinuri din partea stăpînului.

— Seniore cavaler, asta e tot ce știu, zise soldatul, și încă n-o știu decît din întîmplare. Astă-noapte, chiar eu am ridicat-o pe fata rănită de o lovitură de pumnal și pe doña Maria otrăvită.

— Oh ! noapte blestemată, oh ! nenorocire, nenorocire ! repeta tînărul pe jumătate nebun. Ține, prietene, ia acești zece florini, ca și cînd nu mi-ai fi anunțat nenorocirea vieții mele.

— Mulțumesc, senior cavaler, și adio, făcu soldatul depărtîndu-se cu un pas sprinten, printre bălării.

Musaron, cu mîna streașină la ochi, cercetă zarea.

— Ia priviți, colo, departe, strigă el, scumpul meu senior, vedeți niște oameni și o litieră, care după ce au trecut de munte străbat acum cîmpia ? Îl vedeți călare, cu mantaua lui albă, pe sarazin, dușmanul nostru ?

— Musaron, Musaron, zise cavalerul reînsuflețit de furia durerii, să încălecăm, să-l zdrobim pe ticălosul acela, și dacă Aissa va trebui să moară, cel puțin să-i sorb ultimul suspin.

Musaron își îngădui să pună mîna pe umărul stăpînului.

— Seniore, zise el, nu poți judeca niciodată cu sînge rece o întîmplare prea proaspătă. Noi sîntem doi și ei sînt doisprezece. Noi sîntem obosiți și ei sînt odihniți. Dealtfel, se duc la Montiel, știu acest lucru ; îi vom ajunge la Montiel ; vedeți, scumpul meu senior, înainte de toate trebuie să cunoaștem în amănunt tărășenia pe care soldatul nu v-a putut-o povesti ; trebuie să aflăm pentru ce doña Maria a murit otrăvită și pentru ce doña Aissa a fost rănită de o lovitură de pumnal.

— Ai dreptate, credincios mеu prieten, zise Agénor. Fă din mine ce vrei.

— Voi face un om triumfător și fericit, stăpîne.

Agénor clătină din cap cu deznădejde. Musaron știa că nu se afla leac la această boală decît într-un mare zbucium al trupului și al minții.

Își conduse din nou stăpînul în tabără, unde bretonii și spaniolii credincioși lui Transtamare se ascundeau mai puțin și își mărturiseau cu glas mai tare planurile, de cînd ajunsese pînă la ei zvonul eliberării lui Duguesclin, și, mai cu seamă, de cînd vedeau sporindu-le forțele din zi în zi.

LXV

PELERINII

La cîteva leghe de Toledo, pe un drum nisipos și mărginit de o pădurice de pini pitici, Agénor și credinciosul său Musaron mărșăluiau plini de tristețe spre căderea serii, căutînd un han în care să-și poată odihni cîteva clipe mădularele obosite, și să pună la fript un iepure pe care săgeata lui Musaron îl doborîse în vizuina lui.

Deodată auziră înapoia lor, pe nisip, o mișcare grăbită ; era galopul unei catîrce iuți care purta pe spinarea-i vînjoasă un pelerin care avea pe cap o pălărie cu boruri mari, peste care fusese prins un fel de văl, acoperindu-i astfel și mai bine fața.

Pelerinul dădea pinteni catîrcii și o conducea ca un om priceput în orice exercițiu pe care trebuie să-l cunoască un călăreț desăvîrșit.

Animalul, de o rasă din cele mai bune, mai mult zbura decît alerga pe nisip, și pieri atît de repede din văzul călătorilor noștri încît nu putură deosebi sunetul glasului celui care le zise trecînd pe lîngă ei : *Vaya ustedes con Dios !* Mergeți cu Dumnezeu.

Nu se scurseseră nici zece minute cînd Musaron auzi un alt zgomot asemănător cu primul. Se întoarse și nu avu vreme decît să tragă în lături calul stăpînului și pe al său ; patru călăreți soseau ca niște fulgere.

Unul din ei, cel ce mergea în frunte, șeful, era îmbrăcat cu un veșmînt de pelerin asemănător cu al celui pe care călătorii îl văzuseră trecînd cu puțin mai înainte.

Numai că, sub acest veşmînt, prevăzătorul pelerin ascundea o armură, viziera îi era coborîtă pe faţă şi, cu tot întunericul nopţii, figura aceea de cavaler sub o pălărie cu boruri mari, oferea un spectacol curios.

Necunoscutul veni, dacă putem spune astfel, să-i adulmece pe călătorii noştri cum ar fi făcut un copoi ; însă Agénor îşi coborîse prevăzător viziera căştii şi dusese mîna la spadă.

Musaron stătea în defensivă.

— Seniore, spuse într-o spaniolă stricată un glas dogit de parcă ar fi ieşit din fundul unei prăpastii, n-aţi văzut cumva trecînd un tovarăş de-al meu, pelerin ca şi mine, călărind o catîrcă neagră iute ca vîntul ?

Sunetul acestui glas îl izbi în mod neplăcut pe Agénor, ca o amintire nelămurită. Însă datoria lui era să răspundă ; o făcu cu multă bunăvoinţă.

— Seniore pelerin, sau seniore cavaler, reluă el tot în spaniolă, persoana despre care vorbiţi a trecut cam de vreo zece minute ; călăreşte într-adevăr o catîrcă atît de iute de picior încît puţini cai pe lume ar putea s-o urmărească.

Musaron băgă de seamă că glasul lui Agénor îi producea o oarecare surpriză. Acesta înaintă şi spuse cu un fel de obrăznicie :

— Lămurirea aceasta îmi e mai de preţ decît credeţi, cavalere, şi mi-a fost dată dealtfel cu atîta amabilitate încît aş fi încîntat să fac cunoştinţă cu cel care mi-o dă... Văd după accentul nostru străin că venim amîndoi dinspre nord, un motiv în plus ca să devenim prieteni. Vă rog să vă ridicaţi viziera, pentru a avea cinstea să vă mulţumesc cu faţa descoperită.

— Descoperiţi-vă dumneavoastră, senior cavaler, răspunse Mauléon căruia glasul şi întrebarea îi produceau o neplăcere din ce în ce mai mare.

Pelerinul şovăi. Sfîrşi chiar prin a refuza într-un fel care dovedi cît de vicleană şi interesată era cererea lui.

Şi, fără a mai adăuga un cuvînt, le făcu semn însoţitorilor săi şi porni în galop pe drumul pe care apucase primul pelerin.

— Cam obraznic cavalerul ! zise Musaron după ce îl pierdu din vedere.

— Şi mai avea şi un glas foarte neplăcut, Musaron. Mi se pare că l-am mai auzit în clipe de restriştе.

— Eu gîndesc la fel, seniore, şi dacă nu ne-ar fi caii atît de obosiţi, am fi făcut bine să alergăm după caraghioşii ăştia. Au să se petreacă lucruri foarte curioase.

— Ce ne priveşte pe noi, Musaron, răspunse Mauléon ca un om pe care nu-l mai interesează nimic. Mergem la Toledo unde trebuie să se adune prietenii noştri. Toledo se află lîngă Montiel ; iată tot ce ştiu, tot ceea ce vreau să ştiu.

— La Toledo vom avea veşti despre domnul conetabil, spuse Musaron.

— Probabil şi despre don Henric de Transtamare, urmă Agénor. Vom primi ordine, vom ajunge nişte maşini, nişte automaţi, singurul mijloc, singura mîngîiere posibilă pentru nişte oameni care, pierzîndu-şi sufletul, nu mai ştiu nici ce trebuie să spună, nici ce trebuie să facă în viaţă.

— Hei ! hei ! făcu Musaron, vom avea destulă vreme să ne tînguim... Victoria vine în ultima zi, cum spune un proverb de prin părţile noastre.

— Sau moartea... nu-i aşa ? Văd că asta te temi să adaugi.

— Ei bine ! seniore, nu mori decît o dată.

— Crezi că mi-e frică ?

— O ! monseniore, nu vă e destulă frică. Asta mă supără pe mine.

Tot tăifăsuind astfel ajunseră la hanul dorit.

Era o casă izolată, cum sînt în Spania aceste adăposturi, refugii întîmplătoare pe care le găsesc călătorii împotriva soarelui zilei, împotriva frigului nopţii, popasuri dorite cu atîta ardoare şi adesea cu neputinţă de ajuns pînă la ele, ca şi oazele din deşert, pentru că trebuie să mori de foame, de sete şi de oboseală înainte de a mai întîlni altul.

Cînd Agénor şi Musaron îşi duseră caii la grajd, sau mai degrabă cînd vrednicul scutier se îngriji singur de acest lucru, Agénor zări, în sala de jos a hanului, în faţa unui foc straşnic şi în mijlocul unor catîrgii cufundaţi într-un somn adînc, pe cei doi pelerini care, în loc să-şi vorbească, stăteau cu spatele unul la altul.

„Ah ! credeam că erau prieteni", îşi zise Agénor surprins.

Pelerinul cu văl se retrase şi mai mult în umbră cînd intrară cei doi călători nou sosiţi.

Cît despre pelerinul cu vizieră, acesta părea să pîndească, cu nespusă curiozitate, clipa în care s-ar da la o parte un colţ din vălul pretinsului său tovarăş.

Clipa aceea nu sosi. Fără să scoată o vorbă, nemişcat şi vădit, supărat, misteriosul personaj, pentru a nu răspunde nepoftitului comesean, sfîrşi prin a se preface cufundat într-un somn adînc.

Unul cîte unul catîrgiii ieşiră în curte pentru a se culca lîngă animale, înveliţi în pelerine ; nu mai rămase pe lîngă foc decît Mauléon, care tocmai îmbucase ceva împreună cu scutierul său, şi cei doi pelerini, ocupaţi în continuare, unul să pîndească, celălalt să doarmă.

Omul cu vizieră intră în vorbă cu Agénor prin cîteva scuze banale în legătură cu felul în care îl părăsise pe drum.

Apoi îl întrebă dacă nu avea de gînd să se retragă în camera lui, unde fără îndoială că ar dormi mai bine decît pe un scaun tare de lemn.

Agénor, cu viziera lăsată în continuare, era să stăruie în a mai rămîne, chiar dacă ar fi făcut-o numai ca să-l necăjească pe necunoscut, cînd îi veni ideea că, rămînînd, nu afla nimic. Era limpede pentru el că celălalt pelerin nu dormea. Avea deci să se petreacă ceva între aceşti doi oameni care doreau amîndoi să rămînă singuri.

Agénor trăia într-o vreme şi într-o ţară unde curiozitatea salvează adesea viaţa curioşilor.

Se prefăcu la rîndu-i că se retrage într-o cameră pe care i-o arătase hangiul, dar se opri îndărătul uşii care deşi solidă şi masivă, era totuşi destul de slab prinsă în ţiţîni pentru a lăsa să pătrundă privirile pînă la soba unde ardea focul.

Ideea se dovedi nimerită, căci avea să vadă un spectacol vrednic de toată atenţia.

Cînd pelerinul cu vizieră se văzu singur cu celălalt, pe care-l credea adormit, se ridică şi făcu cîţiva paşi prin sală pentru a-şi da seama de adîncimea somnului.

Pelerinul adormit nu făcu nici o mişcare.

Omul cu vizieră se apropie atunci în vîrful picioarelor şi întinse mîna spre a ridica vălul ce ascundea trăsăturile pelerinului.

Dar înainte de a-i fi atins vălul, pelerinul se ridicase în picioare, spunînd cu un glas mînios :

— Ce vrei de la mine şi pentru ce îmi tulburi somnul ?

— Care nu e prea adînc, seniore pelerin voalat, zise celălalt cu un glas batjocoritor.

— Dar care trebuie respectat, domnule curios cu faţa de fier.

— Aveţi motive temeinice, fără îndoială, ca să nu se ştie dacă faţa voastră este de fier sau de carne, seniore pelerin.

— Motivele mele nu privesc pe nimeni, şi dacă mă acopăr cu un văl înseamnă că nu vreau să fiu văzut. Cred că e lămurit.

— Seniore, eu sînt foarte curios şi vă voi vedea, spuse în zeflemea omul cu vizieră.

Pelerinul îşi ridică numaidecît sutana, şi scoţînd un pumnal lung răspunse :

— Mai întîi ai să-l vezi pe acesta !

Atunci omul cu vizieră cugetă o clipă, apoi se duse să tragă zăvoarele la uşa de după care asculta şi privea Agénor.

În acelaşi timp deschidea o fereastră ce da spre drum şi îi vîra pe acolo pe cei patru oameni ai săi bine înarmaţi şi îmbrăcaţi în zale.

— După cum vedeţi, îi zise el atunci pelerinului, apărarea ar fi zadarnică şi chiar cu neputinţă, seniore. Binevoiţi aşadar, pentru a cruţa o viaţă pe care o cred foarte preţioasă, să-mi răspundeţi pur şi simplu la o întrebare.

Pelerinul, cu pumnalul în mînă, tremura de mînie şi de îngrijorare.

— Sînteţi sau nu sînteţi don Henric de Transtamare ?

Pelerinul tresări.

— La o asemenea întrebare, făcută în această formă şi cu atîtea discuţii, răspunse el, nu trebuie să răspunzi, dacă eşti cel care zici, fără a te aştepta la moarte. Am să-mi apăr deci viaţa, căci sînt într-adevăr prinţul al cărui nume l-ai rostit.

Şi printr-o mişcare plină de măreţie îşi descoperi nobila faţă.

— Prinţul ! strigă Mauléon dindărătul uşii pe care voia s-o zdrobească.

— El e ! strigă omul cu vizieră cu o bucurie sălbatică, eram sigur. Camarazi, l-am urmărit destul de multă vreme. De la Bordeaux. Prea de departe ! O ! vîrîţi-vă pumnalul în teacă, prinţul meu, nu-i vorba să vă ucidem,

ci să vă cerem o răscumpărare. Pe toți sfinții ! O să fim înțelegători. Vîriți pumnalul în teacă !

Agénor izbi cu puteri sporite în ușă pentru a o face să sară în țăndări ; dar stejarul rezista.

— Duceți-vă la ușă să-l potoliți pe cel care bate, le spuse complicilor săi omul cu vizieră, și lăsați-mă să-l conving pe prinț.

— Tîlharule ! făcu Henric cu dispreț, vrei să mă predai fratelui meu !

— Dacă va plăti mai mult decît dumneavoastră, da.

— Spuneam eu că e mai bine să mor aici, strigă prințul. Ajutor ! ajutor !

— Vai ! seniore, răspunse banditul, vom fi siliți să vă ucidem, capul vostru se va plăti poate cu un preț mai mic decît persoana voastră vie și întreagă, dar în sfîrșit, va trebui să ne mulțumim cu atît. Vom duce capul vostru lui don Pedro.

— Rămîne de văzut, strigă Agénor care printr-o sforțare supraomenească spărsese ușa și se repezea cu violență asupra celor patru oameni ai banditului.

— Asta înseamnă că avem să-l ucidem, zise acesta din urmă trăgîndu-și spada pentru a-l ataca pe Henric. Aveți un prieten foarte neîndemînatic, seniore. Porunciți-i deci să stea liniștit.

Însă banditul nici nu terminase bine vorba, că de afară intră un al treilea pelerin care, cu siguranță, că nu era așteptat.

Noul sosit nu purta nici mască, nici văl. Se credea destul de înveșmîntat, destul de acoperit de haina de pelerin. Umerii săi lați, brațele uriașe, capul pătrat și inteligent anunțau un puternic și neînfricat luptător.

Apăru în pragul ușii, privi cu uimire, fără mînie nici teamă, harababura din sala hanului.

— Se bate cineva aici ! zise el. Hei ! creștini, care din voi are dreptate și care nu ?

Și glasul lui bărbătesc și poruncitor domină tărăboiul așa cum domină glasul leului furtuna prin trecătorile munților Atlas.

La simplul auz al acelui glas, luptătorii luară o atitudine ciudată.

Prințul scoase un strigăt de bucurie și de surpriză, omul cu vizieră se trase înapoi cu spaimă. Musaron strigă;

— Pe viața mea ! E domnul conetabil.

— Conetabile, conetabile, zise prințul, ajutor ! Vor să mă omoare.

— Pe dumneavoastră, prințul meu, răcni Dugueselin sfîșiindu-și sutana spre a avea mișcările mai libere, și cine îndrăznește, vă rog !

— Prieteni, le spuse banditul complicilor lui, trebuie să-i ucidem pe acești oameni sau să murim aici. Sîntem înarmați, iar ei nu sînt, diavolul îi dă pe mîna noastră ; în loc de o sută de mii de florini, două sute de mii vă așteaptă ! Înainte !

Conetabilul, cu un sînge rece neasemuit, întinse brațul mai înainte ca tîlharul să-și fi terminat fraza, îl apucă de gît cu atîta ușurință ca și cînd ar fi apucat o oaie și, răsturnîndu-l sub picioare, îl strivi de lespezi. Apoi, smulgîndu-i spada zise :

— Iată-mă înarmat, trei contra trei, haideți, apropiați-vă, tîlhari de noapte.

— Sîntem pierduți, șoptiră complicii banditului zbughind-o pe fereastra încă deschisă.

Între timp, Agénor se repezi, desfăcu viziera banditului căzut la pămînt și exclamă :

— Caverley ! Ghicisem eu.

— Este o fiară veninoasă care trebuie zdrobită aici, zise conetabilul.

— Lăsați-l în grija mea, spuse Musaron, gata să-i taie beregata cu cuțitul de la brîu.

— Fie-vă milă ! murmură tîlharul, fie-vă milă ! Nu abuzați de izbîndă.

— Da, zise prințul îmbrățișîndu-l pe Dugueselin cu o bucurie nespusă. Da, milă. Avem de adus prea multe mulțumiri lui Dumnezeu care ne unește din nou, pentru a ne mai ocupa de acest ticălos ; să trăiască și naiba să-l ia.

Caverley, într-o revărsare de recunoștință, sărută picioarele mărinimosului prinț.

— Să fugă deci, zise Dugueselin.

— Pleacă, banditule, bombăni Musaron deschizîndu-i ușa.

Caverley nu aștepta să i se spună de două ori ; o luă la fugă atît de repede încît nici caii nu l-ar mai fi putut ajunge, în cazul cînd prințul și-ar fi schimbat părerea.

După ce se felicitaseră reciproc, prințul, conetabilul și Agénor începură să discute despre evenimentele războiului apropiat.

— Vedeţi că sînt punctual la întîlnire, zise conetabilul, mă duceam la Toledo, aşa cum ne-am înţeles la Bordeaux. Vă bizuiţi oare pe Toledo ?

— Am multă nădejde, zise prinţul, că Toledo îmi va deschide porţile.

— Lucru care nu e sigur, răspunse conetabilul. De cînd călătoresc sub acest veşmînt, ştiu mai mult decît aflasem de doi ani încoace. Toledanii sînt de partea lui don Pedro. Vom avea de făcut un asediu.

— Scumpul meu conetabil, prea te expui la multe primejdii pentru mine.

— Sire, nu am decît un cuvînt. Am făgăduit că veţi domni la Castilia, şi aşa va fi sau eu voi muri ; şi apoi am şi eu ceva de răzbunat. Astfel că, abia m-am văzut liber la Bordeaux prin prezenţa voastră de spirit, şi în zece zile l-am văzut pe regele Carol şi m-am întors la graniţă. De opt zile alerg prin Spania pe urmele voastre ; căci fratele meu Olivier şi Le Bègue de Vilaine, fuseseră înştiinţaţi că tocmai aţi trecut prin Burgos îndreptîndu-vă spre Toledo.

— Aşa e, am trecut pe acolo ; îi aştept lîngă Toledo pe ofiţerii superiori ai armatei mele şi nu m-am deghizat decît la Burgos.

— Şi ei la fel, monseniore, şi mi-au dat şi mie ideea. În felul acesta şefii trec neobservaţi pentru a pregăti cantonamentele soldaţilor. Veşmîntul de pelerin este la modă, fiecare vrea să facă azi un pelerinaj în Spania. Asta l-a făcut şi pe ticălosul de Caverley să îmbrace sutana, ca şi noi. Dar în sfîrşit, iată-ne din nou împreună. Vă veţi alege o reşedinţă şi veţi chema toţi spaniolii din partidul vostru ; iar eu, pe toţi cavalerii şi soldaţii din toate ţinuturile ; să nu ne pierdem vremea. Don Pedro şovăie încă. Şi-a pierdut de curînd pe cel mai bun sfetnic, doña Maria, singura fiinţă care îl iubea pe lumea asta. Să ne folosim de buimăceala lui şi să angajăm lupta cu el înainte de a avea vreme să se dezmeticească.

— Doña Maria a murit ! zise Henric. Eşti sigur ?

— Eu sînt sigur, răspunse cu tristeţe Agénor. Am văzut cum îi era transportat corpul.

— Şi don Pedro ce face ?

— Nu se ştie. A poruncit s-o îngroape la Burgos pe biata femeie, victima sa, apoi a dispărut.

— A dispărut ! E cu putință ? Dar zici că doña Maria e victima lui, povestește-mi și mie, conetabile, n-am mai vorbit cu nici o ființă omenească de opt zile încoace.

— Iată ce s-a întîmplat, spuse conetabilul. Mi-au adus-o la cunoștință spionii mei : Don Pedro iubea o maură, fiica acelui blestemat de Mothril... Doña Maria a bănuit ceva, a descoperit chiar o înțelegere tainică între rege și maură. Întărîtată de furie, s-a otrăvit după ce i-a străpuns inima rivalei.

— O ! izbucni Agénor ! Nu e cu putință, seniori... Ar fi fost o crimă atît de mîrșavă, o trădare atît de ticăloasă, încît soarele ar fi dat înapoi de groază.

Regele și conetabilul îl priviră cu uimire pe tînărul ce se exprima astfel... Dar nu putură scoate de la el nici o lămurire.

— Iertați-mă, monseniori, zise respectuos Agénor, am și eu o taină de flăcău, o plăcută și amară taină din care jumătate o duce doña Maria cu ea în mormînt, iar cealaltă jumătate vreau să o păstrez cu sfințenie.

— Îndrăgostit ! Bietul copil ! zise conetabilul.

Agénor nu răspunse decît atît :

— Sînt la ordinele Senioriilor Voastre, și gata să mor în slujba voastră.

— Știu, zise Henric, că ești un om devotat, un slujitor cinstit, iscusit și neobosit. Bizuie-te deci pe recunoștința mea. Dar ia spune-ne, știi ceva în legătură cu iubirile lui don Pedro ?

— Știu totul, seniore, și dacă îmi veți porunci să vorbesc...

— Unde poate fi don Pedro în momentul de față, iată tot ce am vrea să știm.

— Monseniore, zise Agénor, vă rog să-mi dați un răgaz de opt zile și vă voi răspunde cu toată siguranța.

— Opt zile ? zise regele. Ce părere ai, conetabile ?

— Zic, sire, răspunse Bertrand, că cele opt zile le vom folosi cu organizarea armatei și cu așteptarea întăririlor și banilor din Franța. Nu riscăm absolut nimic...

— Cu atît mai mult, seniore, adăugă Mauléon, cu cît dacă îmi va reuși planul, veți avea în puterea voastră adevărata pricină, adevăratul atîțător la război, pe don Pedro, pe care vi-l voi preda cu cea mai mare bucurie.

— Are dreptate, zise regele, o dată cu prinderea unuia din noi încetează războiul din Spania.

— O ! Să nu credeţi aşa ceva, sire, izbucni conetabilul. Vă jur că dacă aţi fi făcut prizonier, ceea ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu se va întîmpla, aş urmări, chiar dacă ar trebui să mă sfîşie în bucăţi, pedepsirea păgînului don Pedro care vrea să-şi ucidă prizonierii cu sînge rece şi care se aliază cu necredincioşii.

— Asta e şi părerea mea, Bertrand, urmă prinţul. Nu te mai ocupă de mine ; dacă aş fi prins şi ucis, acoperă-mi corpul cu o izbîndă şi aşază-mi-l aşa neînsufleţit pe tronul Castiliei. Dacă bastardul, trădătorul, ucigaşul va zăcea la picioarele acestui tron, mă declar fericit şi triumfător.

— Sire, ne-am înţeles, adăugă conetabilul. Acum să-i dăm libertate acestui tînăr.

— Şi o întîlnire, zise Mauléon, în faţa oraşului Toledo, pe care îl vom împresura ?

— Peste opt zile.

— Peste opt zile.

Henric îl îmbrăţişă cu dragoste pe tînăr care rămase uluit de o asemenea cinste.

— Fă tot ce vei crede de cuviinţă, zise regele, vreau să-ţi arăt că împărtăşindu-mi nenorocirea, vei fi îndreptăţit să-mi împărtăşeşti şi norocul.

— Iar eu, adăugă conetabilul, eu care îi datorez o parte din libertatea de care mă bucur, îi făgăduiesc să-l ajut cu toate puterile mele în ziua în care îmi va cere sprijin — pentru orice ar fi, în orice loc ar fi, împotriva oricui ar fi.

— O ! seniori, seniori, exclamă Mauléon, mă copleşiţi de bucurie şi de mîndrie. Doi prinţi puternici să se poarte astfel cu mine... dar pentru mine sînteţi însuşi Dumnezeu pe acest pămînt, îmi deschideţi cerul.

— Eşti vrednic de toate astea, Mauléon, zise conetabilul. Ai nevoie de bani ?

— Nu, seniore, nu.

— Planul la care te gîndeşti te va costa totuşi anumite demersuri. Poate va trebui să faci anumite daruri...

— Seniori, răspunse Mauléon, amintiţi-vă că într-o zi am pus mîna pe caseta tîlharului de Caverley, conţinea

averea unui rege, era prea mult, am pierdut-o fără să-mi pară rău. Mai apoi, în Franța, am primit de la rege o sută de livre care fac o comoară tot atît de mare pentru că îmi ajung...

— Cît de bine vorbește ! murmură Musaron, cu lacrimi în ochi, din colțul unde se afla.

Regele îl auzi.

— E scutierul tău ? întrebă el.

— Un slujitor credincios și viteaz, răspunse Maulćon, care îmi face viața suportabilă după ce mi-a salvat-o de cîteva ori.

— Va fi și el răsplătit. Ține, scutierule, zise regele desprinzînd de pe haină una din scoicile brodate pe stofă, ia asta, și în ziua în care vei avea nevoie de ceva, tu sau ai tăi, din a cîta generație ar fi, scoica asta predată în mîinile mele sau ale oricăruia din urmașii mei, va face o întreagă avere. Du-te, bunule scutier, du-te.

Musaron îngenunche, iar inima îi bătea atît de tare de parcă ar fi vrut să-i sară din piept.

— Acum, sire, zise conetabilul, să profităm de întunericul nopții spre a ajunge la locul unde vă așteaptă ofițerii voștri. Am făcut o greșeală că l-am lăsat să plece pe Caverley ; e în stare să se repeadă asupra noastră cu forțe întreite și să ne prindă de-a binelea, chiar dacă n-ar face-o decît spre a ne dovedi iscusința minții.

— Atunci, încălecarea, spuse regele.

Se înarmară și, bizuindu-se pe curajul și pe puterile lor, ajunseră într-o pădurice unde era greu să fie atacați și cu neputință să fie urmăriți.

Acolo Agénor descălecă și își luă rămas bun de la cei doi puternici ocrotitori, care îi urară mult noroc și călătorie bună.

Musaron aștepta o poruncă pentru a îndrepta caii spre unul din cele patru puncte cardinale.

— Încotro mergem ? întrebă el.

— La Montiel... Ura mea îmi spune că mai devreme sau mai tîrziu acolo îl vom găsi pe don Pedro.

— La urma urmelor, zise Musaron, gelozia e și ea bună la ceva, te face să vezi mai multe lucruri decît sînt. Să mergem la Montiel.

LXVI

PEȘTERA DE LA MONTIEL

Plecară în mare grabă. Agenor atinse în două zile ținta misiunii și dragostei sale.

Ajunse în fața Montiel-ului întovărășit de Musaron, cu atîta băgare de seamă încît nimeni nu s-ar fi putut lăuda că i-ar fi văzut prin împrejurimi.

Numai că, tot luînd atîtea măsuri de prevedere, nu mai aveau putința să culeagă informații. Cine nu vorbește nu poate să afle.

Cînd Musaron văzu Montiel-ul cățărat ca un uriaș de granit pe o temelie de stînci și înălțîndu-și capul pînă către cer, în vreme ce picioarele păreau să i se scalde în fluviul Tajo, cînd zări la lumina lunii șerpuiturile unui drum acoperit de mărăcini, brînele tăiate în unghiuri ascuțite, în așa fel încît la urcare nimeni nu putea să vadă la mai mult de douăzeci de pași, în vreme ce de sus cea mai scundă santinelă putea să vadă pe oricine urcînd, Musaron îi spuse stăpînului :

— E un adevărat cuib de vultur, scumpul meu stăpîn, și dacă porumbița o fi închisă acolo, n-o vom putea scoate niciodată.

Într-adevăr, Montiel nu se putea cuceri altfel decît prin înfometare, iar doi oameni nu sînt în stare să împresoare un castel întărit.

Important e să aflăm dacă Mothril locuiește în vizuina asta împreună cu Aissa, care e situația Aissei în mijlocul dușmanilor noștri, într-un cuvînt purtarea lui don Pedro în împrejurarea de față.

— Cu răbdare vom afla totul, răspunse Musaron. Numai că nu avem decît patru zile pentru a avea răbdare, gîndiți-vă la asta, seniore.

— Voi aștepta pînă ce o voi fi văzut pe Aissa sau pe cineva care să-mi vorbească despre ea.

— Asta seamănă cu o adevărată vînătoare. Dar țineți seama, stăpîne, că, în vreme ce noi vom vîna în acest castel, un Mothril, un Hafiz oarecare ne va azvîrli de sus

o săgeată care ne va ţintui ca nişte broaşte pe piatră. Poziţia e bine aleasă, n-am ce zice...

— Ai dreptate.

— Trebuie deci să folosim mijloace mai iscusite decît cele obişnuite. Şi eu cred că doña Aissa se află în vizuină. Chiar dacă aş avea vreo îndoială, cunoscîndu-l pe Mothril, nu se poate ca el să n-o fi închis aici. Iar cît despre a şti dacă don Pedro este şi el aici, socotesc că dacă mai aşteptăm două zile vom afla.

— Cum aşa ?

— Întrucît castelul este mic, are puţine alimente ca să hrănească o garnizoană, iar pentru a reînnoi proviziile trebuincioase unui rege atît de mare, trebuie ca slujitorii să iasă foarte des din castel după aprovizionări.

— Dar unde să ne adăpostim ?

— Nu vom merge prea departe. Văd de aici ce ne trebuie...

— Peştera aceea ?

— Este o crăpătură în stîncă ; un izvor ţîşneşte din ea ; e cam umezeală, dar e un loc retras. Nimeni nu vine pe-aici, doar ca să bea sau să caute apă. Vom sta ascunşi acolo şi-l vom înhăţa pe primul venit, ca să-l facem să vorbească prin făgăduieli sau ameninţări. Deocamdată, o să ne fie cam răcoare.

— Eşti un tovarăş viteaz şi plin de înţelepciune, Musaron.

— O ! vă rog să mă credeţi, regele don Pedro nu are mulţi sfetnici de talia mea. Vă învoiţi cu peştera ?

— Uiţi două lucruri : hrana noastră pe care nu o vom găsi în această crăpătură şi caii care nu vor încăpea acolo.

— E adevărat... nu te poţi gîndi la toate. Eu am găsit începutul, găsiţi dumneavoastră sfîrşitul.

— Vom ucide caii şi îi vom azvîrli în Tajo care curge colo jos.

— Da, însă ce vom mînca ?

— Îl vom lăsa să iasă pe cel ce se va duce după provizii, îl vom ataca şi vom avea ce mînca.

— Minunat, făcu Musaron. Numai că, cei din castel nevăzîndu-l pe trimisul lor că se înapoiază, vor intra la bănuieli.

— Ce ne pasă, dacă vom obține informațiile de care avem nevoie.

Hotărîră să urmeze amîndouă planurile. Cu toate astea, cînd se pregătea să-și ucidă calul cu ghioaga, Agénor simți că i se înmoaie inima.

— Bietul animal, zise el, ce bine m-a slujit!

— Și care, adăugă Musaron, ar putea să ne slujească și mai bine în cazul că vom răpi-o de-aici pe doña Aissa.

— Parcă ești glasul destinului. N-am să-l ucid pe sărmanul meu cal; haide, Musaron, scoate-i frîul și ascunde echipamentul în peșteră. Animalul va putea să rătăcească fără a fi cunoscut și se va hrăni el și singur căci e mai priceput în treburi de-astea decît un om. Dacă va fi văzut, cel mai rău lucru ce-ar putea să i se întîmple, dealtfel ca și nouă, va fi să fie luat la castel. Or, vom fi noi în stare să-l apărăm, nu-i așa?

— Da, domnule.

Musaron dezlegă calul, îi scoase harnașamentul și îl ascunse în fundul peșterii, cu podeaua de lut tare, pe care, pentru mai mult confort, inimosul scutier presără nisip pe care îl aduse în manta de pe țărmul Tajo-ului mai adăugînd și niște buruieni culese din apropiere.

Sfîrșitul nopții îl petrecură cu aceste treburi. Ziua îi surprinse pe cei doi aventurieri ai noștri în fundul singuraticului lor adăpost.

Un fenomen ciudat le izbi auzul.

Prin acel soi de scară în spirală care de la poalele colinei urca pînă în vîrful castelului, se auzeau glasurile unor oameni ce se plimbau pe platformă.

Glasul, în loc să urce de-a dreptul așa cum sosește, se răsfrîngea ocolind de-a lungul pereților acelei pîlnii, apoi țîșnea din nou întocmai ca un toiag din mijlocul unui vîrtej de apă.

Reieșea de aci că, din fundul peșterii, Agénor auzea vorbindu-se la mai mult de trei sute de pași deasupra capului său.

Prima fortificație se afla așezată deasupra pîlniei văii; pînă acolo fiecare venea nestingherit, însă ținutul era atît de pustiu și de părăginit încît, în afară de oamenii castelului, nimeni nu se încumeta în acel labirint

Agénor și Musaron petrecură foarte amărîți prima jumătate de zi. Băură apă, căci erau foarte însetați, însă nu puteau mînca nimic, deși nu mai puteau de foame.

Către sfîrșitul zilei, doi mauri coborîră din castel. Duceau cu ei un măgar pentru a purta proviziile de care socoteau să facă rost în tîrgușorul vecin aflat la o depărtare de o leghe.

În același timp, patru sclavi veniră din tîrgușor, cu cîteva urcioare pe care voiau să le umple la fîntînă.

Maurii de la castel intrară în vorbă cu sclavii. Dar vorbeau o limbă atît de neînțeleasă încît cei doi aventurieri ai noștri nu pricepură nici un cuvînt.

Maurii plecară spre tîrg împreună cu sclavii și se înapoiară peste două ore.

Foamea este un rău sfetnic. Musaron voia să-i ucidă fără milă pe nenorociții aceia și să-i arunce în fluviu, apoi să le ia merindele.

— Ar fi un omor josnic care ne-ar dăuna în fața lui Dumnezeu care nu ne va mai ajuta să ne reușească planul, zise Agénor. Să folosim un alt vicleșug, Musaron. Vezi cît de strîmt e drumul și cît de întunecoasă e noaptea. Măgarul cu coșurile lui se va mișca cu greu pe potecă de-a lungul stîncii. N-avem decît să-i dăm brînci cînd va trece și are să se rostogolească la poalele colinei. Atunci, în timpul nopții, vom strînge de jos ce va mai rămîne din provizii.

— Aveți dreptate și ați spus o vorbă de creștin milostiv, domnule, răspunse Musaron. Dar eram atît de înfometat încît uitasem de orice milă.

Zis și făcut. Cele patru mîini ale aventurierilor dădură un brînci atît de puternic măgărușului cînd trecu pe lîngă stîncă, încît îi alunecă piciorul și căzu pe panta abruptă.

Maurii scoaseră strigăte de mînie și bătură bietul animal, însă chiar dacă ar fi dres stricăciunea, tot n-ar fi putut umple coșurile golite. Se înapoiară deci plini de mîhnire, unul în tîrg cu măgarul stîlcit în bătăi, celălalt la castel cu tînguielile lui.

Între timp cei doi flămînzi ai noștri se repeziră vitejește printre mărăcini și stînci, adunînd pîinea, strugurii uscați și burdufurile.

Se văzură dintr-odată aprovizionați pentru opt zile. Cu o masă atît de îmbelșugată, își recăpătară speranța și curajul.

Și pe bună dreptate, căci aveau mare nevoie.

Într-adevăr, vreme de două zile în care se plictisiră de moarte, vigilentele noastre santinele nu zăriră nimic, nu auziră nimic decît glasul lui Hafiz care se plimba de colo-colo pe platformă deplîngîndu-şi robia, glasul lui Mothril care dădea ordine, precum şi exerciţiile soldaţilor. Nimic nu anunţa că regele s-ar afla la Montiel.

Musaron avu curajul să iasă noaptea spre a merge să se informeze în tîrgușorul vecin, dar nimeni nu putu să-i răspundă.

Agénor întrebă şi el la rîndu-i, dar nu obţinu nici o lămurire.

Cînd începi să deznădăjduieşti, timpul îţi pare că trece de două ori mai repede.

Situaţia celor doi spioni ai noştri era critică : ziua nu îndrăzneau să se arate, iar noaptea se temeau să iasă, pentru că, în lipsa lor, putea să intre cineva în castel şi acel cineva putea să fie regele.

Dar după ce se scurseră două zile şi jumătate, Agénor îşi pierdu curajul cel dintîi.

În noaptea celei de-a doua zile, Mauléon se înapoia din tîrgușor unde îşi golise punga fără să afle nimic.

Îl găsi pe Musaron disperat în peşteră, smulgîndu-şi părul care şi aşa era destul de rar.

Întrebîndu-l pe inimosul slujitor, află de la el că plictisindu-se de atîta stat singur în peşteră, adormise ; că în timp ce dormea cineva, un fel de cavaler, urcase la castel fără ca Musaron să-l poată vedea. Nu auzise decît potcoavele calului sau ale catîrului.

— Mai trebuia să mai dăm şi peste nenorocirea asta ! se tîngui scutierul.

— Nu mai fi necăjit, nu poate să fie regele. Oamenii din tîrg îl ştiu la Toledo şi dealtfel nu ar fi venit singur, iar zgomotul făcut de suita lui te-ar fi trezit. Nu, nu este regele, şi nici nu va veni la Montiel. În loc să ne pierdem vremea aici, să mergem de-a dreptul la Toledo.

— Aveţi dreptate, stăpîne, aici nu putem spera altceva decît să auzim glasul doñei Aissa. E foarte atrăgător, însă cîntecul păsării nu e chiar pasărea, cum se zice la noi în Béarn.

— Să terminăm repede, Musaron. Strînge harnaşamentul cailor, să ieşim de aici, şi la drum.

— Într-o clipită voi fi gata, seniore cavaler. Nici nu puteţi crede cît mă plictiseam în peştera asta.

— Vino, zise Agénor.

— Sst ! făcu Musaron.

— Ce s-a întîmplat ?

— Tăceţi, vă spun, aud pe cineva mergînd.

Agénor intră din nou în grotă, iar Musaron era atît de îngrijorat încît îndrăzni să-l tragă pe stăpînu-său de mînă.

Se auzeau într-adevăr nişte paşi grăbiţi pe drumul ce ducea la castel.

Noaptea era întunecoasă, cei doi francezi se ascunseră în fundul peşterii.

În curînd trei oameni le apărură în faţa ochilor ; mergeau cu băgare de seamă şi se aplecau din cînd în cînd spre a nu fi văzuţi din cetăţuie.

Ajungînd la trei paşi de izvor se opriră.

Purtau veşminte ţărăneşti, însă tustrei aveau securi şi cuţite.

— Cu siguranţă, zise unul din ei, a luat-o pe drumul ăsta, iată potcoavele calului pe nisip.

— Aşadar l-am scăpat, urmă un altul cu un oftat. Pe toţi dracii ! Ne cam paşte ghinionul de cîtva timp.

— Alergaţi după un vînat prea mare, adăugă primul.

— Lesby, judeci ca un nătărău. Asta are să ţi-o spună şi căpitanul.

— Dar...

— Tacă-ţi gura... un vînat mare ucis îl hrăneşte pe vînător două săptămîni. Zece ciocîrlii şi un iepure abia i-ajung pe o măsea.

— Da, însă iepurele şi ciocîrlia îi prinzi mai uşor, pe cînd cerbul sau mistreţul mai rar.

— Adevărul e că l-am scăpat printre degete mai deunăzi, nu-i aşa, căpitane ?

Cel care era strigat astfel scoase un oftat adînc. Fu singurul lui răspuns.

— Şi apoi, urmă încăpăţînatul Lesby, de ce să tot schimbăm şi urma şi prada — te iei după una şi o prinzi.

— L-ai prins la han, alaltăieri noapte, pe cel pe care îl urmăream de la Bordeaux ?

— Ce zice ? întrebă Musaron la urechea stăpînului.

— Taci ! răspunse Mauléon cu urechea la pămînt.

Omul căruia tovarăşii lui îi ziseseră căpitan se ridică atunci şi cu un glas poruncitor :

— Tăceţi amîndoi, zise el. Nu-mi răstălmăciţi poruncile. Ce v-am făgăduit ? Zece mii de florini de fiecare. Dacă puneţi mîna pe ei, mai vreţi altceva ?

— Nimic, căpitane, nimic.

— Henric de Transtamare valorează o sută de mii de florini pentru don Pedro ; dar don Pedro valorează tot atît pentru Henric de Transtamare. Am crezut că-l pot prinde pe unul, dar m-am înşelat ; era cît pe-aci să-mi las pielea în vizuina leului, ştiţi asta căci eraţi de faţă. Ei bine ! deoarece leul mi-a salvat viaţa, îi datorez drept recunoştinţă să-l prind pe duşmanul lui. Îl voi prinde. E adevărat că n-o să-l dau pe degeaba lui Henric de Transtamare, însă am să-l vînd. Pentru el e acelaşi lucru, numai să-l aibă. În felul acesta toţi vom fi mulţumiţi.

Un mormăit de încuviinţare fu răspunsul celor doi complici ai individului.

— Dar, Dumnezeu să mă ierte ! Ăsta e Caverley care-mi cade pe negîndite în mînă, spuse Musaron la urechea stăpînului.

— Tăcere, repetă Mauléon.

Caverley, căci el era, îşi termină astfel profesiunea de credinţă :

— Don Pedro a părăsit Toledo şi se află în acest castel. E foarte curajos şi, ca măsură de prevedere, a făcut drumul de unul singur. Într-adevăr, un om singur nu bate la ochi.

— Nu, zise Lesby, însă este prins.

— Ei, drăcie ! Nu poţi prevedea totul, răspunse Caverley. Acum, să ne terminăm planul. Tu, Lesby, te vei duce lîngă Philips care ţine caii ; tu, Becker, ai să rămîi aici cu mine. Regele trebuie să iasă din castel cel tîrziu mîine, pentru că este aşteptat la Toledo, ştim asta.

— Apoi ? zise Becker.

— Cînd va trece îl vom prinde. Mi-e teamă numai de un lucru.

— Care ?

— Să nu fi dat ordin cavalerilor lui toledani să-i iasă în întîmpinare ; aşa că aici trebuie să ne terminăm treburile. Ascultă, Lesby, tu care eşti un iscusit vînător de vulpi, găseşte-ne o vizuină printre stîncile astea, o să ne ascundem acolo.

— Căpitane, aud apă susurînd pe aici, trebuie să fie vreun izvor ; de obicei izvoarele îşi sapă o albie prin stîncă, trebuie să se găsească o peşteră prin partea locului.

— Ei, dar sîntem pierduţi ! Vor intra aici, zise Musaron căruia Agénor îi astupă gura cu mîna de parcă ar fi fost un căluş.

— La uitați-vă, strigă Lesby, peștera e colo.

— Foarte bine, zise Caverley. Poți să pleci, Lesby ; du-te și-l întîlnește pe Philips, iar caii să fie gata pregătiți în zorii zilei.

Lesby se îndepărtă. Caverley și Becker rămaseră singuri.

— Iată ce-nseamnă să fii cu scaun la cap, zise banditul către tovarășul său. Am mutra unui pirat de uscat și sînt singurul om politic care înțelege situația. Doi oameni se ceartă pentru un tron ; înlătură pe unul din ei și războiul e terminat ; deci, făcînd ceea ce fac, mă comport ca un creștin, ca un filozof ; cruț sîngele oamenilor. Sînt virtuos, Becker, sînt virtuos !

Și banditul se porni pe rîs, încercînd să-și înăbușe glasul.

— Haide, zise el în cele din urmă, să intrăm în gaura asta. La pîndă, Becker, la pîndă !

LXVII

CUM ȘI-A PIERDUT CAVERLEY PUNGA ȘI AGÉNOR SPADA

Peștera arăta cam așa : Mai întîi izvorul, cristal lichid ce cădea dintr-o boltă de piatră pe niște pietricele, în mijlocul cărora își săpase o albie.

Apoi, o grotă întortocheată, la care se ajungea pe două trepte naturale.

Peștera era întunecoasă în timpul zilei, iar noaptea ar fi trebuit să ai ochi de vulpe ca să o ghicești.

Caverley se feri de căderea perpendiculară a izvorului și urcă pipăind treptele naturale.

Becker, mai isteț sau poate mai dornic de un loc mai bun, înaintă spre fundul peșterii spre a găsi mai mult adăpost și mai multă căldură.

Agénor și Musaron îi auzeau, îi simțeau și aproape că îi și vedeau.

Becker sfîrși prin a se așeza și îl îndemnă pe Caverley să facă la fel, spunîndu-i :

— Vino, căpitane, e loc pentru doi.

Caverley se lăsă convins și intră.

Dar cum mergea cu destulă greutate, repetă pe un ton de proastă dispoziție :

— Loc pentru doi, ușor de zis !

Și întinse mîinile ca să nu se lovească de bolta de piatră sau de pereții stîncii.

Dar din păcate se poticni de piciorul lui Musaron, îl apucă și începu să strige către Becker :

— Becker, un cadavru !

— Nu, la naiba ! strigă viteazul Musaron, strîngîndu-l de gît, e un om foarte viu care o să te sugrume, istețule !

Caverley răsturnat, trîntit la pămînt, nu mai putu scoate un cuvînt ; Musaron îi apucase încheieturile mîinilor pe care le lega cu chinga unuia din cai.

La rîndul lui, Agénor nu avu decît să întindă mîna pentru a-i face același lucru lui Becker, pe jumătate mort de o groază superstițioasă.

— Acum, scumpul meu căpitan, să vorbim despre răscumpărare, zise Musaron. Bagă de seamă că sîntem numeroși, încît cel mai mic gest sau cel mai slab țipăt ți-ar atrage în coaste un nesfîrșit număr de lovituri de pumnal.

— N-am să mă mișc, n-am să spun nimic, murmură Caverley, însă cruțați-mă !

— Mai întîi se cuvine să ne luăm măsuri de prevedere, zise Musaron ușurîndu-l pe Caverley, bucată cu bucată, de armură și de armele-i ofensive și defensive, cu îndemînarea unei maimuțe care curăță o nucă de coajă.

După ce termină această treabă, făcu la fel și cu Becker.

Luîndu-le armele, Musaron trecu la pungă. Degetele-i vădiră oarecare delicatețe în această operație, conștiința nu-i fu cuprinsă de nici un scrupul. Chimire bine garnisite, pungi destul de dolofane trecură în stăpînirea lui Musaron.

— Te-ai apucat și tu să jefuiești ? îi zise Agénor.

— Seniore, le ridic mijloacele de a mai dăuna.

După primul moment de spaimă, Caverley ceru învoirea să pună cîteva întrebări.

— Poți s-o faci, însă cu glas scăzut.

— Cine sînteți ? întrebă Caverley.

— Ah ! făcu Musaron, asta e o întrebare, dragul meu, la care nu vom răspunde.

— Ați ascultat întreaga convorbire pe care am avut-o cu oamenii mei ?

— Fără a pierde un singur cuvînt.

— Drace ! Atunci îmi cunoașteți planul ?

— Ca dumneata !

— Ei bine ! Ce vreți să faceți cu mine și cu tovarășul meu Becker ?

— Foarte simplu : noi sîntem în slujba lui don Pedro. Vă vom preda lui don Pedro, povestindu-i ce gînduri aveți în privința lui.

— Nu e o faptă de oameni miloși, răspunse Caverley care trebuie să fi îngălbenit prin întuneric. Don Pedro e crud. Mă va face să sufăr mii de chinuri. Ucideți-mă numaidecît cu o lovitură dată drept în inimă.

— Noi nu asasinăm, răspunse Mauléon.

— Da, însă don Pedro mă va asasina.

Și o lungă tăcere a învingătorilor lui îl făcu pe Caverley să-și dea seama că îi convinsese, pentru că nu găseau de dat nici un răspuns.

Agénor chibzuia.

Prezența neașteptată a lui Caverley îi dezvăluise că don Pedro se afla la Montiel. Omul acesta era cîine de vînătoare, cu mirosul ager, care dă de urmă prăzii stăpînului său. Serviciul adus lui Mauléon îi păru destul de mare pentru a-l face să fie îndurător. Dealtfel, dușmanul lui era dezarmat, dezbrăcat, nemaifiind în stare să-i facă rău.

Toate aceste gînduri îl frămîntau și pe Musaron. Se obișnuise atît de mult cu gîndurile stăpînului încît în cele două minți ale lor lua naștere în același timp aceeași inspirație.

Caverley întrebuință această tăcere ca un viclean și dibaci ce era.

Cugetă că de la începutul neplăcutei convorbiri pe care o avusese cu necunoscuții, numai două voci vorbiseră ; pipăind, răsucindu-se, se convinsese că peștera era strîmtă și puțin încăpătoare ca să poată adăposti mai mult de patru oameni.

În afară de arme, partida era deci egală.

Dar ca să-și recapete armele ar fi trebuit să se folosească de mîini, iar mîinile îi erau legate.

Acea providență întunecoasă care îi ocrotește pe ticăloși și care nu este altceva decît slăbiciunea oamenilor cinstiți, providența aceea, după cum spuneam, veni în ajutorul lui Caverley.

„Acest Caverley, își spusese Agénor, are să mă stinghereasca mult. În locul meu, ar ieși din încurcătură cu o lovitură de pumnal și mi-ar arunca corpul în Tajo ; astea sînt procedee pe care eu nu vreau să le întrebuințez. Mă va stingheri, zic, atunci cînd voi dori să ies de aici, și voi dori să ies de îndată ce voi avea vești sigure despre Aissa și despre don Pedro."

După ce își făcu toate aceste socoteli, Mauléon, care era expeditiv, îl apucă pe Caverley de braț și începu să-l dezlege spunîndu-i :

— Meștere Caverley, fără să știi, mi-ai făcut un serviciu. Da, don Pedro te-ar ucide și nu vreau să mori astfel cînd există atîtea spînzurători bune în Anglia și în Franța...

La fiecare cuvînt, imprudentul desfăcea cîte un nod.

— Așadar, urmă Mauléon, îți redau libertatea, folosește-te de ea ca să fugi și încearcă să te îndrepți.

Zicînd acestea termină de deznodat cureaua.

Dar Caverley abia își văzu brațele libere că, repezindu-se asupra lui Agénor, încercă să-i smulgă spada spunînd :

— Odată cu libertatea, înapoiază-mi punga !

Apucase fierul și întorcea mîna ca să lovească, însă în același timp Mauléon îi dădu o lovitură de pumn care îl făcu să se rostogolească drept în mijlocul băltoacei de apă, dincolo de treptele peșterii.

Caverley, asemenea peștelui care, scăpat din coșul pescarului, simte din nou elementul înconjurător care-l face să trăiască, trase aerul în piept cu desfătare, țîșni afară din peșteră și alergă cît îl țineau picioarele pe drumul ce ducea spre tîrg.

— Pe sfîntul Iacob ! stăpîne, zise Musaron cu o furie abia stăpînită, frumoasă lovitură ați dat ! Lăsați-mă să fug după el să-l prind.

— Ce rost are ? întrebă Agénor... eu am vrut să-l las să fugă.

— Nebunie ! Curată nebunie ! Ticălosul are să ne joace vreo festă ; se va întoarce, va vorbi...

— Taci nătîngule, zise Agénor împingîndu-l cu cotul pe Musaron, pentru ca acesta, în pornirea lui, să nu-l compromită în fața lui Becker. Dacă se va întoarce, îl vom da pe mîna lui don Pedro pe care-l vom înștiința chiar astă-seară..

— Asta e altceva, mormăi Musaron, care înțelese șiretlicul.

— Haide, prietene, desfă-i și brațele acestui cinstit domn Becker, și spune-i că în cazul în care Caverley, Philips, Lesby și Becker, cei patru cavaleri vestiți, se vor mai afla prin împrejurimi mîine, vor fi cu toții spînzurați de crenelurile Montiel-ului, căci prin partea locului poliția e mai bine organizată decît în Franța.

— O ! n-am să uit asta, seniore, spuse Becker beat de bucurie și de recunoștință.

El însă nu se gîndi să se înarmeze împotriva binefăcătorilor săi. Le sărută mîna și dispăru ușor ca o pasăre.

— Vai ! stăpîne, oftă Musaron, cîte întîmplări !

— Vai ! domnule scutier, zise Agénor, cîte lecții mai ai de învățat pînă să ajungi desăvîrșit ! Cum, nu vezi că acest Caverley ne-a pus pe urma lui don Pedro ; că neștiind cine sîntem, crede că sîntem păzitorii lui don Pedro ; că prin urmare va părăsi ținutul cu atît mai repede. În sfîrșit, ce-ți trebuie mai mult ? Ai banii și armele !

— Seniore, văd că am greșit.

— Bine că recunoști.

— Dar să veghem, stăpîne, să veghem ! Diavolul și Caverley sînt foarte iscusiți !

— O sută de oameni nu ne pot veni de hac în această peșteră ! Putem să dormim pe rînd, răspunse Mauléon, și să așteptăm astfel vești de la iubita mea, pentru că cerul ne-a și dat vești despre don Pedro.

— Stăpîne, nimic nu mă mai poate uimi, și dacă cineva mi-ar spune : „Señora Aissa are să coboare în acest cuib de năpîrci", l-aș crede și i-aș spune : „Mulțumesc pentru vestea ce mi-o aduci, omule."

În clipa aceea un zgomot nedeslușit și depărtat, însă măsurat, cadențat, izbi urechea exersată a lui Musaron.

— Pe legea mea ! zise el. Aveați dreptate, trebuie să fie Caverley care a luat-o la sănătoasa... Aud patru cai, pot să jur... A ajuns la englezii lui și acum fug cu toții de spînzurătoarea pe care le-ați lăudat-o atît... numai dacă nu vor veni aici, totuși... Nu, zgomotul se depărtează, nu se mai aude... Călătorie sprîncenată ! adio pînă la revedere... căpitan îndrăcit !

— Hei ! Musaron, strigă deodată Mauléon, nu mai am spada...

— V-a furat-o caraghiosul, zise Musaron. Păcat : o lamă atît de bună !...

— Cu numele meu gravat pe mîner. Vai ! Musaron, tîlharul are să mă recunoască !

— Nu înainte de venirea serii, senior cavaler... iar seara vor fi departe, credeţi-mă ! Afurisit mai e şi Caverley ăsta ! mereu trebuie să fure cîte ceva !

A doua zi, în zori, auziră coborînd din castel doi oameni care vorbeau cu aprindere. Era însuşi Mothril şi cu regele don Pedro. Acesta din urmă îşi ducea calul de căpăstru.

La vederea lor sîngele lui Agénor începu să fiarbă. Era să se repeadă asupra duşmanilor săi, pentru a-i înjunghia şi a termina această luptă, dar Musaron îl opri.

— Sînteţi nebun, seniore ? Cum ? L-aţi ucide pe Mothril, dar n-aţi dobîndi-o pe Aissa !... Şi cine vă spune că, întocmai ca la Navarette, cei ce o păzesc pe Aissa nu au porunca s-o ucidă, dacă Mothril ar muri sau dacă l-aţi face prizonier ?

Agénor se înfioră.

— O ! tu mă iubeşti cu adevărat, zise el. Da, mă iubeşti.

— Cred şi eu... ce naiba ! vă închipuiţi oare că mie nu mi-ar plăcea să-l ucid pe acest ticălos de maur care a făcut atîta rău ?... Da, îl voi ucide, însă cînd se va ivi un prilej mai bun !

Îi văzură trecînd la cîţiva paşi de ei pe cei doi care constituiau ţinta urii lor îndreptăţite, şi aproape că-i atinseră în treacăt, fără ca ei să îndrăznească să facă vreo mişcare.

— Soarta îşi bate joc de noi, murmură Agénor.

— Tot vă mai plîngeţi, seniore, zise Musaron, dumneavoastră care, dacă n-ar fi apărut Caverley, aţi fi plecat de ieri, fără a şti unde se află don Pedro, fără a avea veşti despre doña Aissa. Dar, tăcere, să-i ascultăm.

— Îţi mulţumesc, îi zicea don Pedro ministrului său, cred că se va vindeca şi mă va iubi.

— Să nu mai aveţi nici o îndoială, seniore. Se va vindeca pentru că Hafiz şi cu mine ne vom duce să culegem, aşa cum cere rînduiala, ierburile pe care le ştiţi. Apoi vă va iubi, pentru că nimic nu-i mai displace la curtea voastră... Dar să vorbim de lucruri serioase. Verificaţi dacă ştirea e sigură. Zece mii de compatrioţi de-ai mei trebuie să fie debarcaţi la Lisabona şi să urce pe Tajo pînă la Toledo. Duceţi-vă la Toledo unde lumea vă iubeşte. Încurajaţi-i pe apărătorii aceia credincioşi. În ziua

în care Henric va călca în Spania, îl veți prinde dintr-o singură lovitură, pe el și întreaga lui armată, între orașul pe care-l va asedia și armata de sarazini, aliații voștri, în fruntea cărora voi trece eu însumi cînd se vor apropia de Toledo. În toată această manevră stă adevăratul succes care nu dă greș.

— Mothril, ești un ministru iscusit. Orice s-ar fi întîmplat, știu că mi-ai fost devotat.

— Ce mutră urîtă trebuie să facă maurul ca să pară grațios, zise Musaron la urechea stăpînului.

— Înainte de a vă părăsi spre a mă înapoia la castel, zise Mothril, un ultim sfat. Refuzați-i prințului de Wales orice pretenție bănească, pînă cînd se va declara de partea voastră. Englezii ăștia sînt foarte vicleni.

— Da, și apoi banii lipsesc.

— Un motiv mai mult. Adio, seniore, sînteți de azi înainte victorios și fericit.

— Adio, Mothril.

— Adio, seniore.

Cei doi aventurieri trebuie să fi îndurat cele mai mari chinuri văzîndu-l pe Mothril urcînd alene, cu un zîmbet infernal pe buze, în vreme ce se înapoia în castelul atît de mult rîvnit de Agénor.

— Să punem mîna pe el, zise tînărul, și să urcăm cu el viu ; să-i spunem că dacă nu ne-o va preda pe Aissa, îl vom ucide ; ne-o va preda.

— Da, și pe drum, cînd vom coborî, ne va strivi cu bucăți de stîncă. Bună treabă am mai face ! Răbdare, ascultați-mă pe mine, are Dumnezeu grijă și de noi !

— Ei bine ! pentru că te împotrivești la orice cînd e vorba de Mothril, nu te împotrivi cel puțin la prilejul ce se ivește pentru don Pedro. Pleacă singur, iar noi sîntem doi ; să-l prindem și să-l ucidem dacă opune rezistență sau, dacă nu opune, să-l ducem la don Henric de Transtamare, pentru a-i dovedi că l-am găsit.

— Minunată idee ! mi-o însușesc, spuse Musaron. Vă urmez.

Așteptară ca Mothril să ajungă pe platforma castelului ; abia atunci se încumetară să iasă din vizuină.

Dar cînd își aruncară privirile spre cîmpie, îl văzură pe don Pedro în fruntea unei trupe de cel puțin patruzeci de oameni înarmați. Își continua liniștit drumul spre Toledo.

— Ei, drăcie ! Dar neghiobi mai eram... iertați-mă, seniore, prea încrezători, zise Musaron. Mothril nu l-ar fi lăsat pe rege să plece așa, singur ; gărzile au venit din tîrgușor în întîmpinarea lui.

— Cine l-a înștiințat ?

— Ei, cine ! Maurii de ieri seară, sau chiar vreun semnal pornit din castel.

— E drept ; să nu ne mai gîndim decît să o vedem pe Aissa, dacă va fi cu putință, sau să ne înapoiem la don Henric !

LXVIII

HAFIZ

Prilejul așteptat nu se ivi în tot timpul zilei.

Nimeni nu ieși din castel afară de cei plecați după aprovizionări.

Mai veni și un mesager, însă cornul castelanului îi anunțase sosirea. Aventurierii noștri nu găsiră de cuviință să-l oprească.

Către seară, cînd totul se învălui în tăcere, cînd zgomotele ce urcă din fluviu spre munte sînt atît de molcome încît par că-ți mîngîie auzul, cînd cerul pălește la orizont și cînd stînca pare mai puțin rece, cei doi prieteni ai noștri auziră o convorbire însuflețită între două glasuri cunoscute.

Mothril și Hafiz se certau în vreme ce coborau de pe platforma castelului spre poteca ce ducea la porți.

— Stăpîne, zicea Hafiz, ai pus să mă închidă cînd regele se afla aici ; îmi făgăduiseși să mă prezinți lui. Mi-ai făgăduit de asemenea și mulți bani. Mă plictisesc pe lîngă tînăra pe care mă silești s-o păzesc. Vreau să mă războiesc și eu împreună cu compatrioții mei care vin din țara noastră și urcă fluviul Tajo pe niște corăbii cu pînze albe. Așa că plătește-mi repede, stăpîne, și să mă duc pe lîngă rege.

— Vrei să mă părăsești, fiule ? zise Mothril. Sînt oare un stăpîn atît de rău pentru tine ?

— Nu, însă nu mai vreau să am nici un stăpîn.

— Pot să te opresc, zise Mothril, căci te iubesc.

— Dar eu nu te iubesc. M-ai îndemnat să fac fapte îngrozitoare care îmi tulbură somnul cu vise fioroase ; sînt prea tînăr pentru a mă hotărî să trăiesc în felul ăsta. Plăteşte-mă şi redă-mi libertatea, sau mă voi duce să găsesc pe cineva căruia îi voi spune totul.

— Dacă-i vorba pe-aşa, ai dreptate, răspunse Mothril, urcă la castel şi am să te plătesc imediat.

Pe cînd coborau, Hafiz se afla înapoi şi Mothril înainte. Drumul era atît de îngust încît pentru a urca, Hafiz trebuia să meargă înainte şi Mothril înapoi.

Cucuveaua începu să cînte prin scobiturile pietrelor ; pe pereţii stîncii culoarea vînătă luă locul nuanţei roşiatice.

Deodată, un ţipăt înspăimîntător, un blestem cumplit străbătu aerul şi ceva greoi, moale, sîngerînd veni să se turtească în faţa peşterii unde ascultau cu atenţie cei doi prieteni ai noştri.

Ţipătului vestitor de moarte ei îi răspunseră printr-un ţipăt de groază.

Păsările de noapte îşi luară zborul înspăimîntate din mijlocul crăpăturilor şi chiar insectele se îndepărtară în grabă speriate din muşuroaicle lor.

În curînd o băltoacă de sînge veni să înroşească apa din izvor.

Agénor, palid şi tremurînd, scoase capul din ascunzătoare, iar faţa lividă a lui Musaron i se alătură.

— Hafiz ! strigară amîndoi văzînd la trei paşi de ei cadavrul nemişcat, zdrobit, al tovarăşului lui Gildaz.

— Bietul copil ! murmură Musaron, care ieşi din văgăună pentru a-i da ajutor dacă mai era încă timp.

Dar umbrele morţii se şi aşterneau pe faţa-i măslinie; ochii, aproape ieşiţi din orbite, se înceţoşau, un gîfîit greoi amestecat cu sînge ieşea cu nespusă greutate din pieptul zdrobit al maurului.

Îl recunoscu pe Musaron ; îl recunoscu pe Agénor şi trăsăturile lui exprimară o teamă superstiţioasă.

Într-adevăr, nenorocitul credea că vede nişte umbre răzbunătoare.

Musaron îi ridică puţin capul, Agénor îi aduse apă rece pentru a-i spăla fruntea şi rănile.

— Francezul ! francezul ! zise Hafiz bînd cu lăcomie. Allah ! iartă-mă.

— Vino cu noi, sărmane copil, te vom vindeca, zise Agénor.

— Nu, sînt un om mort, mort ca Gildaz, şopti sarazinul... mort după cum am meritat, mort asasinat. Mothril m-a azvîrlit de sus de pe terasa castelului.

O mişcare de groază pe care Mauléon nu şi-o putu înfrîna fu observată de muribund.

— Francezule, zise el, te-am urît, dar astăzi încetez de a te mai urî, căci poţi să mă răzbuni... Doña Aissa tot te iubeşte... Doña Maria te ocrotea şi ea. Mothril este cel care a otrăvit-o pe Maria, tot el a profitat de leşinul Aissei pentru a-i sfîşia umărul cu o lovitură de pumnal. Spune-i asta regelui don Pedro, spune-i-o cît mai repede... dar salveaz-o pe Aissa dacă o iubeşti ; căci peste cincisprezece zile, cînd don Pedro se va înapoia la castel, Mothril are s-o i-o predea pe Aissa adormită cu o băutură vrăjită... Ţi-am făcut rău, dar acum îţi fac un bine, iartă-mă şi răzbună-mă. Allah !...

Căzu din nou istovit, întoarse ochii cu o sforţare dureroasă spre castel pentru a-l blestema, şi îşi dădu sufletul.

Vreme de un sfert de ceas cei doi prieteni nu reuşiră să-şi adune gîndurile, să-şi recapete sîngele rece.

Această moarte hidoasă, această destăinuire, acele ameninţări pentru viitor le vîrîse în suflet o teamă nespusă.

Agénor se ridică cel dintîi.

— Vreme de cincisprezece zile de-aici încolo sîntem liniştiţi ; în cincisprezece zile, don Pedro, Mothril sau eu vom fi morţi. Vino, Musaron, să mergem în tabăra lui Henric să-i dau socoteala de misiunea ce mi-a încredinţat-o. Dar să ne grăbim ; caută caii în cîmpie.

Musaron, împleticindu-se întruna, reuşi să dea de urma cailor, care dealtfel veniră îndată la chemarea lui.

Îi echipă, încărcă pe ei bagajele şi, sărind cu uşurinţă în şa, luă drumul spre Toledo, pe care stăpînul lui i-o şi luase înainte.

Cînd ajunseră în cîmpie şi cînd castelul ameninţător se contură pe fondul albastru-cenuşiu al cerului, Agénor strigă cu un glas tunător, arătîndu-şi pumnul spre ferestrele castelului :

— Mothril, la revedere ! Aissa, dragostea mea, pe curînd !

LXIX
PREGĂTIRI

Pulberea nu ia foc cu mai multă repeziciune decît se aprinse revolta în statele lui don Pedro.

De teama de a nu fi cotropiţi de regatele vecine, locuitorii celor două Castilii s-ar fi pronunţat, în cea mai mare parte, în favoarea lui Henric de îndată ce un manifest venit din partea lui ar fi făcut cunoscut Spaniei că se înapoiase cu o armată şi că această armată era comandată de conetabilul Bertrand Duguesclin.

În cîteva zile, drumurile se umplură de soldaţi improvizaţi, de cetăţeni devotaţi, de călugări făcînd parte din diferite cinuri şi de bretoni, care se îndreptau spre Toledo.

Însă Toledo, credincios lui don Pedro, aşa cum prevăzuse Bertrand, îşi închise porţile, îşi înarmă zidurile şi aşteptă evenimentul.

Henric nu-şi pierdu vremea. Împresură oraşul şi începu un asediu în regulă. Această stare de ostilitate îl slujea de minune, căci le dădea timp aliaţilor să se adune sub steagurile sale.

De cealaltă parte, don Pedro nu-şi mai găsea răgaz. Trimitea curieri după curieri la regele Granadei, la regele Portugaliei, la regele Aragonului şi al Navarrei, vechii lui prieteni.

Ducea tratative cu prinţul de Wales care, bolnav la Bordeaux, părea să fi pierdut ceva din energia lui războinică şi se pregătea, prin odihnă, pentru acea moarte crudă care l-a răpit de tînăr lipsindu-l de un viitor glorios.

Sarazinii anunţaţi de Mothril debarcaseră la Lisabona. Se odihniseră cîteva zile după care, cu corăbiile puse la dispoziţie de regele Portugaliei, urcau pe cursul fluviului Tajo, precedaţi de trei mii de călăreţi trimişi lui don Pedro din partea aliatului său din Portugalia.

Henric avea de partea lui orașele din Galicia și din Leon ; o armată omogenă al cărei puternic nucleu îl formau cinci mii de bretoni, comandați de Olivier Duguesclin.

Nu mai aștepta decît veşti sigure din partea lui Mauléon, cînd acesta se și înapoie în tabără împreună cu scutierul său și povesti tot ce făcuse și ce văzuse.

Regele și Bertrand ascultară într-o adîncă tăcere.

— Cum ! zise conetabilul, Mothril n-a plecat împreună cu don Pedro ?

— Așteaptă sosirea sarazinilor ca să pornească în fruntea lor.

— Putem trimite o sută de oameni să-l prindă mai întîi pe acesta la Montiel, zise Bertrand. Agénor va comanda expediția și, cum presupun că nu are motive puternice să-l iubească pe Mothril, va pune să se ridice o spînzurătoare înaltă pe țărmul rîului Tajo și îl va agăța de spînzurătoare pe sarazin, pe asasin, pe trădător...

— Seniore, seniore, spuse Agénor, ați fost destul de bun făgăduindu-mi prietenia voastră, făgăduindu-mi sprijinul vostru. Nu mă refuzați astăzi ; faceți în așa fel, vă rog, ca sarazinul Mothril să trăiască liniștit și fără nici o bănuială în castelul lui de la Montiel.

— Pentru ce ? E un cuib care trebuie distrus.

— Senior conetabil, este un bîrlog pe care îl cunosc și al cărui folos vi-l va dovedi viitorul. Știți că atunci cînd vrei să încolțești vulpea, te prefaci că nu-i cunoști ascunzătoarea și treci prin fața ei fără s-o privești ; altminteri, o părăsește și nu se mai întoarce.

— Ce vrei să spui cu asta, cavalere ?

— Seniore, lăsați-i pe Mothril și pe don Pedro să creadă că sînt în deplină siguranță, neștiuți de nimeni în castelul de la Montiel. Cine știe dacă, mai tîrziu, nu-i vom prinde acolo dintr-o singură aruncătură de plasă.

— Agénor, zise regele, acesta e singurul tău motiv ?

— Nu, sire, eu n-am mințit niciodată. Nu, nu e singurul meu motiv. Motivul adevărat e că în acest castel se află un prieten al meu, un prieten pe care Mothril va pune să-l ucidă dacă se va vedea strîns în chingi.

— Spune așa, zise Bertrand, și să nu crezi vreodată că ți se va refuza ceea ce dorești.

După această convorbire, care îl liniști pe Mauléon în privința sorții Aissei, șefii armatei forțară și mai mult asediul orașului Toledo. Locuitorii se apărară atît de bine

încît aici se vădiră numeroase fapte de vitejie, iar mulți asediatori vestiți, dintre cei mai iscusiți, au fost uciși sau răniți în încăierări sau în incursiuni.

Însă aceste lupte fără urmări hotărîtoare nu erau decît preludiul unei acțiuni generale, după cum fulgerele și ciocnirea norilor sînt preludiul furtunii.

LXX

TOLEDO ÎNFOMETAT

Don Pedro, venind la Toledo, oraș ce oferea o apărare sigură și dispunînd și de numeroase resurse, își aranjase toate socotelile atît cu supușii cît și cu aliații.

Toledanii alergaseră de la un partid la altul în acel șir nesfîrșit de războaie civile ; trebuia deci să-i impresioneze cu o lovitură morală care să-i lege pe vecie de cauza învingătorului de la Navarette.

Acesta era cel mai frumos titlu al lui don Pedro. Într-adevăr, dacă toledanii nu-și susțineau prințul de astă dată, iar la prima bătălie el ar fi ieșit învingător ca la cea dinainte, s-ar fi terminat cu Toledo pentru totdeauna : don Pedro nu i-ar fi iertat.

Acest om viclean știa bine că populația unui mare oraș nu are drept adevărate imbolduri decît foamea și lăcomia.

Mothril îi repeta acest lucru în fiecare zi. Trebuia așadar să-i hrănească pe toledani și să-i facă să spere în prăzi bogate.

Don Pedro nu reuși să atingă amîndouă rezultatele.

Făgădui mult pentru viitor, dar nu dădu nimic pentru prezent.

Cînd toledanii băgară de seamă că alimentele lipseau pe piață, că hambarele erau goale, începură să murmure.

O coaliție formată din douăzeci de cetățeni înstăriți, ce erau devotați contelui de Transtamare sau doar însuflețiți de un spirit de opoziție, ațițau murmurele și spiritul de vrajbă al orășenilor.

Don Pedro se sfătui cu Mothril.

— Oamenii aceștia, răspunse maurul, au să vă joace festa de a deschide porțile în fața adversarului vostru, în

vreme ce veți dormi. Zece mii de oameni vor intra, vă vor prinde și războiul va lua sfîrșit.

— Ce e de făcut atunci ?

— Un lucru destul de simplu. În Spania vi se zice Pedro cel Crud.

— Știu... și nu merit această poreclă decît pentru acte de dreptate puțin cam energice.

— Nu despre asta vreau să vorbesc... însă dacă ați meritat acest nume, nu trebuie să vă temeți de a-l mai merita din nou ; dacă nu l-ați meritat, grăbiți-vă să-l îndreptățiți printr-o execuție exemplară care să-i facă pe toledani să vă afle forța brațului.

— Fie, răspunse regele. Am s-o fac chiar la noapte.

Într-adevăr, Pedro ceru numele nemulțumiților despre care am vorbit ; se interesă de locuințele și de obiceiurile lor. Apoi, chiar în aceeași noapte, împreună cu o sută de soldați pe care îi comanda personal, pătrunse în casa fiecăruia din acești răzvrătiți și puse să-i ucidă.

Corpurile lor au fost aruncate în Tajo. Puțin tărăboi nocturn, mult sînge spălat cu grijă, iată tot ce îi făcu pe toledani să afle cum înțelegea regele să facă dreptate și să administreze orașul.

Drept urmare nu mai murmurară și se apucară să mănînce cu mult entuziasm mai întîi caii.

Regele îi felicită.

— N-aveți nevoie de cai în oraș, le spuse el. Nu sînt de făcut drumuri prea lungi ; cît despre incursiunile asupra asediatorilor, ei bine, le vom face pe jos.

După cai, toledanii fură siliți să-și mănînce catîrii. Spaniolul face asta doar la mare nevoie. Catîrul este un animal național, este privit aproape ca un compatriot. Caii sînt sacrificați la cursele de tauri, dar catîrii sînt cei care adună din arenă caii și taurii uciși unii de alții.

Așadar, toledanii își mîncară catîrii suspinînd.

Don Pedro îi lăsă s-o facă.

Această execuție a catîrilor trezi energia asediaților ; ieșiră să caute merinde, însă Le Bègue de Vilaine și Olivier de Mauny, care nu-și mîncaseră caii bretoni, îi bătură atît de straşnic încît fură siliți să rămînă după metereze.

Don Pedro le dădu o nouă idee.

Le spuse să mănînce nutrețul cailor și al catîrilor care nu-l mai mîncau, deoarece fuseseră sacrificați.

Aceasta ţinu opt zile, după care trebuiră să caute altceva.

Tocmai atunci împrejurările nu erau deloc favorabile. Prinţul de Wales, supărat că nu primise sumele de bani ce i le datora don Pedro, trimisese la Toledo trei soli pentru a prezenta nota cheltuielilor de război.

Don Pedro se sfătui cu Mothril asupra acestei noi încurcături.

— Creştinilor le place mult fastul ceremoniilor şi serbările publice, răspunse Mothril. Pe vremea cînd aveam tauri, v-aş fi sfătuit să le prezentaţi o cursă de tauri cît mai pompoasă, însă cum nu mai avem, trebuie să ne gîndim la altceva asemănător.

— Spune, spune.

— Trimişii aceştia vin să vă ceară bani. Întreg oraşul aşteaptă răspunsul vostru : dacă refuzaţi, înseamnă că lăzile sînt goale, şi atunci nu vă mai puteţi bizui pe toledani.

— Însă nu pot plăti, nu mai avem aproape nimic.

— Ştiu bine, seniore, căci eu aveam în grijă finanţele; totuşi, cînd n-ai bani, trebuie să ai minte ascuţită.

Îi veţi pofti pe soli să se ducă cu mare pompă la catedrală. Acolo, în prezenţa întregului popor, care va fi foarte încîntat să vadă veşmintele voastre regale, aurul şi pietrele scumpe ale podoabelor preoţeşti, bogăţia armurilor, şi cei o sută cincizeci de cai ce mai rămîn în oraş ca mostre ale unor curioase animale a căror rasă e pierdută, le veţi spune : „Seniori soli, aveţi depline puteri pentru a trata cu mine ?“ „Da“, vor spune ei „reprezentăm pe Alteţa Sa prinţul de Wales, graţiosul nostru senior.“ „Ei bine !“ le veţi spune „Senioria Sa cere suma de bani pe care ne-am înţeles să i-o plătesc ?“ „Da“, vor răspunde ei. „Nu neg datoria“, le veţi spune. „Numai că ne-am înţeles, Alteţa Sa şi cu mine ca, în schimbul sumei datorate, să mă bucur de ocrotirea, alianţa şi ajutorul englezilor“.

— Dar le-am avut, răspunse don Pedro.

— Da, însă nu le mai aveţi şi riscaţi să aveţi contrariul... Iată deci ce trebuie să obţineţi de la ei, înainte de toate : neutralitatea. Căci, dacă o dată cu armata, cu Henric de Transtamare şi cu bretonii comandaţi de conetabil, veţi avea de luptat şi cu vărul vostru prinţul de Wales şi cei douăzeci de mii de englezi ai săi, sînteţi pier-

dut, sire, iar englezii îşi vor lua plata cu mîinile lor din rămăşiţele voastre.

— Mă vor refuza, Mothril, pentru că nu voi plăti.

— Dacă ar fi fost să vă refuze, ar fi făcut-o pînă acum. Dar creştinii au prea mult amor-propriu spre a-şi mărturisi unii altora că au fost înşelaţi. Prinţul de Wales preferă să piardă tot ce-i datoraţi şi să treacă drept plătit, decît să fie plătit fără să se cunoască acest lucru... Lăsaţi-mă să termin... deputaţii cu pricina vă vor soma să-i plătiţi... le veţi răspunde : „Din toate părţile sînt ameninţat cu ostilităţile prinţului de Wales... Dacă ar fi adevărat, aş prefera să-mi pierd întreg regatul decît să las să mai dăinuiască vreo urmă de alianţă cu un prinţ atît de nesincer. Juraţi-mi aşadar că de-acum în două luni Alteţa Sa prinţul de Wales îşi va ţine, nu făgăduiala ce mi-a făcut-o de a mă ajuta, ci pe aceea pe care a făcut-o înainte, şi anume de a fi neutru şi, peste două luni, jur pe sfînta Evanghelie aici de faţă, veţi fi plătiţi : am banii gata pregătiţi". Deputaţii vor jura pentru a avea dreptul de a se înapoia repede în ţinutul lor ; atunci poporul vostru se va veseli şi se va simţi uşurat, sigur de a nu mai avea noi duşmani, şi, după ce şi-a mîncat caii şi catîrii, va mînca toţi şobolanii şi şopîrlele din Toledo, care sînt în număr destul de mare, din cauza vecinătăţii stîncilor fluviului.

— Însă peste două luni, Mothril ?...

— Nu veţi plăti, e adevărat, dar veţi fi cîştigat sau pierdut bătălia pe care voim s-o dăm. Peste două luni nu veţi mai avea nevoie, învingător sau învins, să vă plătiţi datoriile, învingător, pentru că veţi avea credit mai mult decît vă trebuie, învins, pentru că veţi fi mai mult decît insolvabil.

— Dar jurămîntul meu pe Evanghelie ?

— Aţi spus adeseori că vă faceţi mahomedan, acum ar fi prilejul nimerit, prinţul meu. Devotat lui Mahomed, nu veţi mai avea nimic de-a face cu Isus Cristos, celălalt profet.

— Păgîn dezgustător ! murmură don Pedro. Ce sfaturi îmi dă !

— Nu zic ba, răspunse Mothril. Însă credincioşii voştri creştini nu vă dau nici unul — ale mele preţuiesc deci mai mult.

Don Pedro, după o îndelungă chibzuinţă, îndeplini punct cu punct planul lui Mothril.

Ceremonia fu impunătoare, toledanii își uitară foamea la vederea măreților curții și la spectacolul unei pompe războinice.

Don Pedro dădu dovadă de atîta mărinimie, rosti discursuri atît de frumoase și jură într-un mod atît de solemn, încît trimișii, după ce jurară neutralitatea, părură mai fericiți decît dacă ar fi fost plătiți cu bani peșin.

„La urma urmelor ce-mi pasă, zicea don Pedro, asta are să dureze cît voi dura eu."

Se întîmplă să aibă mai mult noroc decît spera, căci, după prevederile lui Mothril, mari întăriri de forțe africane sosiră pe Tajo și forțară liniile dușmane pentru a aproviziona Toledo, astfel încît don Pedro numărîndu-și forțele, se văzu comandantul unei armate de optzeci de mii de oameni, compusă atît din evrei și sarazini cît și din portughezi și castiliani.

El se ținuse deoparte pe toată durata acestor pregătiri, cruțîndu-și ființa cu o grijă deosebită și nelăsînd nimic pe seama întîmplării care putea, printr-un accident răzleț, să-l facă să piardă rezultatul unei mari lovituri pe care o plănuia.

Don Henric, dimpotrivă, își și organizase o guvernare ca un rege ales, sigur pe tronul lui. Voia ca încă de a doua zi după acțiunea ce i-ar fi dat în stăpînire coroana, această regalitate să fie solidă și sănătoasă întocmai ca aceea pe care ar fi consfințit-o o pace îndelungată.

Agénor, în vremea acestor dispute, avea privirile ațintite asupra Montiel-ului și știa, folosindu-se de niște spioni bine plătiți, că Mothril, instalîndu-și un cordon de trupe între castel și Toledo, se ducea aproape în fiecare zi, călare pe un cal arab, ușor ca vîntul, să o viziteze pe Aissa, restabilită în întregime de pe urma rănii.

Încercase toate mijloacele pentru a pătrunde în castel, sau pentru a o înștiința pe Aissa, dar nu-i reușise.

Pe Musaron îl apucaseră frigurile tot visînd ce tertipuri să mai folosească.

În sfîrșit, Agénor nu vedea scăparea decît într-o luptă generală dată cît mai curînd care i-ar îngădui să-l ucidă cu mîna lui pe don Pedro și să-l prindă pe Mothril viu, astfel încît să poată, cu prețul răscumpărării acestei vieți ticăloase, să o dobîndească pe Aissa liberă și nevătămată.

Acest gînd plăcut, vis ce nu mai contenea, îi obosea creierul tînărului cu înflăcărata lui stăruință.

Fusese cuprins de un dezgust adînc față de tot ceea ce nu era război activ și hotărîtor ; și întrucît făcea parte din consiliul șefilor, părerea lui era mereu să lase asediul și să-l silească pe don Pedro la o bătălie în cîmp deschis. Întîlnea adversari serioși în consiliu, căci armata lui Henric nu se ridica la mai mult de douăzeci de mii de oameni, și mulți ofițeri gîndeau că ar fi fost o nebunie să se aventureze într-o partidă atît de frumoasă cu șanse atît de puține.

Dar Agénor răspundea că dacă don Henric nu avea la dispoziție decît douăzeci de mii de oameni de cînd dăduse manifestul, dacă nu s-ar face cunoscut printr-o lovitură de răsunet, forțele sale aveau să scadă în loc să crească, în vreme ce zilnic fluviul Tajo îi aducea lui don Pedro întăriri de sarazini și portughezi.

— Orașele se neliniștesc și oscilează între cele două stindarde, spunea el ; iată dibăcia cu care don Pedro vă silește să nu treceți la acțiune și acest lucru este pentru toți o dovadă a neputinței noastre. Părăsiți Toledo pe care nu-l veți cuceri. Țineți seama că dacă veți fi învingători, orașul va fi silit să se predea, în vreme ce acum nimic nu-l silește ; dimpotrivă, planul lui Mothril este adus la îndeplinire. Veți fi închiși între zidurile de piatră și cele de oțel. În spatele vostru aveți fluviul Tajo pe care se află optzeci de mii de luptători. Va trebui să nu mai luptați decît spre a muri cît mai frumos. Astăzi puteți ataca spre a învinge.

Fondul acestei cuvîntări era interesat ; dar ce sfat bun nu are la bază un interes cît de mic !

Conetabilul avea mintea prea ageră și destulă experiență a războiului pentru a nu-l sprijini pe Mauléon. Mai rămînea șovăiala regelui, care risca mult dînd o lovitură la întîmplare fără a-și fi luat toate măsurile de prevedere.

LXXI

BĂTĂLIA DE LA MONTIEL

Don Pedro era tot atît de grăbit ca și Agénor să intre în stăpînirea bunului pe care, după coroană, îl dorea cel mai mult pe lume.

De fiecare dată cînd noaptea, după ce își termina treburile, putea, ocrotit de un gard viu format din soldați

devotaţi lui Mothril, să alerge la Montiel şi să o privească un sfert de oră pe frumoasa Aissa, atît de palidă şi atît de tristă, regele se simţea fericit.

Mothril nu-i acorda această fericire decît rareori. Planul sarazinului era bine ticluit, laţul lui bine întins prinsese prada ; nu mai era vorba acum decît să-l păzească, deoarece un rege prins în cursă este ca un leu prins în capcană : niciodată nu eşti mai puţin sigur că îl stăpîneşti decît atunci cînd l-ai prins.

Don Pedro îi cerea lui Mothril să i-o dea pe Aissa ; făgăduise să o ia în căsătorie, să o urce pe tron.

„Nu", răspundea Mothril, „un rege nu-şi sărbătoreşte nunta în ajunul unei bătălii, nu se cade ca atunci cînd atîţia bărbaţi viteji mor pentru el, regele să se ocupe de dragoste. Aşteptaţi victoria, atunci totul vă va fi îngăduit".

Astfel îl ţinea în frîu pe regele ce tremura de nerăbdare. Totuşi ideea lui era destul de străvezie, şi don Pedro ar fi recunoscut-o uşor dacă n-ar fi fost cu ochii legaţi.

Mothril voia să facă din Aissa regina Castiliei, dar ştia că această unire a creştinului cu o mahomedană avea să răscoale creştinătatea, că atunci toată lumea avea să-l părăsească pe don Pedro, că sarazinii, de atîtea ori înfrînţi, vor fi gata să recucerească Spania şi să se instaleze acolo pentru totdeauna.

Mothril ar fi ajuns atunci regele Spaniei, Mothril atît de mult preţuit de compatrioţii săi, el care de zece ani îi călăuzea pas cu pas pe acest pămînt al făgăduinţei, cu progrese simţitoare pentru toţi, în afară de regele ameţit sau nebun.

Însă dînd-o pe Aissa şi înlăturînd astfel o revenire a furiei lui don Pedro, trebuia totuşi să nu acţioneze decît încet şi sigur ; de aceea Mothril aştepta o izbîndă hotărîtoare care să-i nimicească pe cei mai înverşunaţi duşmani pe care maurii puteau să-i întîlnească în Spania. Trebuia ca, în numele lui don Pedro, maurii să cîştige o mare bătălie, pentru a-i ucide pe Henric de Transtamare, pe Bertrand Duguesclin şi pe toţi bretonii, arătînd în sfîrşit creştinătăţii că Spania era un pămînt ce se deschidea uşor, cînd era vorba să se sape în el morminte pentru năvălitori.

Trebuia de asemenea ca cea mai mare piedică a planurilor lui Mothril, Agénor de Mauléon să fie ucis pentru ca fata, îmblînzită mai întîi prin făgăduieli şi prin siguranţa unei apropiate reîntîlniri, apoi descurajată de moar-

tea sigură pe cîmpul de luptă, să se lase tîrîtă de deznădejde ca să-l slujească pe Mothril pe care n-avea să-l mai bănuie de trădare.

Maurul își înmulți gingășiile și îngrijirile, merse pînă acolo încît îl învinui pe Hafiz de a fi fost înțeles cu doña Maria pentru a-l înșela pe Agénor sau a-l pierde. Hafiz murise așa că nu mai putea să se dezvinovățească.

Îi aducea Aissei vești adevărate sau născocite despre Agénor.

— Se gîndește la dumneata, spunea el, te iubește, se află în preajma seniorului său, conetabilul, și nu scapă nici un prilej de a intra în legătură cu emisarii ce-i trimit pentru a afla vești.

Aissa, liniștită de aceste cuvinte, aștepta cu nerăbdare. Găsea chiar un oarecare farmec în această despărțire, care îi garanta că Mauléon se gîndea să se apropie de ea.

Își petrecea zilele în apartamentul cel mai retras al castelului. Acolo, singură cu femeile ei, trîndăvind și visînd, privea îndelung cîmpia de la înălțimea unei ferestre așezate deasupra prăpastiei, pe stîncile de la Montiel.

Atunci cînd don Pedro venea s-o viziteze, avea pentru el o bunăvoință rece și măsurată care, la femeile ce nu sînt în stare să se prefacă, este supremul efort de fățărnicie. O răceală atît de neînțeleasă încît înfumuraţii o iau uneori drept sfiala unui început de iubire.

Regele nu întîmpinase niciodată vreo rezistență. Cea mai mîndră dintre femei, Maria Padilla, îl iubise, îl preferase înaintea oricui. Cum n-ar fi crezut în iubirea Aissei, mai cu seamă de cînd moartea Mariei și calomniile lui Mothril îl convinseseră că inima fetei era neatinsă de vreun gînd de dragoste.

Mothril îl supraveghea cu multă atenție pe rege la fiecare din vizitele sale. Fiecare cuvînt al prințului avea valoare pentru el, și nu îngăduia ca Aissa să-i răspundă vreun cuvînt. Starea ei de boală avea nevoie neapărat de liniște, spunea el. Și apoi se temea mereu de vreo înțelegere între don Pedro și oamenii castelului, înțelegere prin care ar fi predat-o pe Aissa regelui, așa cum se întîmplase cu atîtea alte femei.

Mothril, stăpîn absolut la Montiel, își luase deci toate măsurile. Cea mai bună din toate era s-o convingă pe Aissa că se învoia la dragostea ei pentru Agénor. Or, tînăra era convinsă.

Astfel că în ziua în care Mothril trebui să părăsească Montiel-ul spre a merge să ia comanda trupelor africane sosite pentru bătălie, nu avu de făcut decît două recomandări, una locotenentului său, alta Aissei.

Locotenentul era același care, înainte de lupta de la Navarette, apărase atît de stîngaci litiera Aissei, însă ardea de dorința de a-și face iertată greșeala.

Era mai mult soldat decît un servitor. Nefiind în stare să se coboare pînă la nelegiuirile lui Hafiz, nu înțelegea decît ascultarea datorată șefului și respectul datorat poruncilor religioase.

Aissa, la rîndul ei, nu înțelegea decît un singur lucru — să se unească pe veci cu Mauléon.

— Plec la luptă, îi zise Mothril. Am căzut la învoială cu seniorul de Mauléon, să ne cruțăm unul pe altul în bătălie. De va fi învingător, trebuie să vină să te ia din acest castel, ale cărui porți i le deschid, și vei fugi împreună cu el și cu mine, dacă mă iubești ca pe un tată. De va fi învins, vine la mine, îl aduc la dumneata și îmi va datora odată cu viața și unirea cu dumneata... Ai să mă iubești, Aissa, pentru atîta devotament ? Înțelegi că dacă regele don Pedro ar afla un singur cuvînt, ar bănui o singură idee din acest plan, capul meu s-ar rostogoli la picioarele lui în mai puțin de o oră, și ai rămîne pentru totdeauna pierdută pentru bărbatul pe care-l iubești ?

Aissa nu știa cum să-și mai arate recunoștința și salută ziua aceea de doliu și de sînge ca pe zorile eliberării și fericirii ei.

După ce o pregăti astfel pe fată, dădu instrucțiuni locotenentului.

— Hassan, îi spuse el, Profetul va hotărî viața și soarta lui don Pedro. Vom da bătălia. Dacă vom fi învinși, sau chiar dacă vom fi învingători, dar în seara bătăliei eu nu mă voi fi înapoiat la castel, înseamnă că sînt rănit, mort sau prizonier ; atunci vei deschide ușa doñei Aissa, iată cheia, o vei ucide împreună cu cele două femei ale sale și le vei arunca din vîrful stîncii în rîpă, pentru că nu se cuvine ca niște bune musulmane să fie expuse batjocurilor unui creștin, chiar de s-ar numi el don Pedro sau Transtamare ! Veghează mai bine decît la Navarette. Acolo iscusința ta a dat greș. Te-am iertat, te-am lăsat să trăiești ; de data asta Profetul te-ar pedepsi. Jură-mi așadar să-mi îndeplinești poruncile.

— Jur ! spuse cu răceală Hassan. Şi, după ce vor fi moarte cele trei femei, mă voi înjunghia şi eu, pentru ca duhul meu să vegheze asupra lor.

— Mulţumesc, răspunse Mothril trecîndu-i pe după gît colanul său de aur. Eşti un bun slujitor şi dacă vom fi biruitori, vei avea comanda acestui castel. Doña Aissa să nu cunoască pînă în ultima clipă soarta ce-i e hărăzită, e femeie, e slabă, nu trebuie să sufere moartea decît o singură dată ! Dar izbînda, se grăbi el să spună, nu cred să ne poată scăpa. Astfel că porunca mea este o măsură de prevedere la care nu vom avea nevoie să recurgem.

Vorbind astfel, Mothril îşi luă armele, cel mai bun cal, porunci să fie urmat de zece oameni devotaţi şi, lăsînd lui Hassan comanda cetăţii, plecă în toiul nopţii să-l întîlnească pe don Pedro, care îl aştepta cu nerăbdare.

Mothril se bizuia pe această biruinţă şi nu se înşela. Iată care erau şansele : Patru contra unu. Ajutoare proaspete ce soseau în fiecare clipă, tot aurul din Africa, împins în Spania printr-o voinţă tăcută şi de neclintit, aceea a unei cuceriri, plan niciodată părăsit, însă adesea zădărnicit. În vreme ce unii cavaleri din Europa nu luptau acolo decît din lăcomie, alţii dintr-o îndatorire religioasă, toţi însă cu destulă reţinere şi gata să se lase păgubaşi în caz de înfrîngere.

Dacă nişte planuri atît de bine puse la cale au fost zădărnicite vreodată, în chip ciudat, acest lucru s-a întîmplat cu prilejul bătăliei pe care istoria a numit-o bătălia de la Montiel.

Don Pedro, nerăbdător, îşi îngrămădi toate trupele între Montiel şi Toledo.

Ele acopereau două leghe de teren şi se eşalonau pînă în munţi, atît cavalerie cît şi infanterie, într-o ordine desăvîrşită.

Don Henric nu mai putea şovăi. Să evite înfruntarea era ruşinos pentru un pretendent care, la rîndul său, în Castilia, arborase această deviză :

„Voi rămîne aici, rege sau mort !"

Se duse deci să-l întîlnească pe conetabil şi îi spuse :

— De data asta, seniore Bertrand, pun în mîna dumitale grija regatului meu. Dumneata vei comanda. S-ar putea să fii mai norocos ca la Navarette, însă nu vei fi nici mai viteaz, nici mai iscusit. Fiind creştin, desigur că ştii că ceea ce Dumnezeu nu îngăduie prima dată, poate îngădui altă dată.

— Aşadar, comand, sire ! exclamă conetabilul cu vioiciune.

— Ca un rege. Eu sînt primul sau ultimul dumitale locotenent, răspunse regele.

— Îmi spuneţi ceea ce regele Carol al V-lea, înţeleptul şi gloriosul meu stăpîn, mi-a spus la Paris cînd mi-a înmînat spada de conetabil !

— Şi ce ţi-a spus, viteazule Bertrand ?

— Mi-a spus următoarele, sire : „Disciplina nu prea e respectată în armatele mele, care se pierd din lipsă de supunere şi de dreptate. Sînt unii prinţi care roşesc dacă ascultă de un simplu cavaler ; dar niciodată o bătălie n-a fost cîştigată fără buna înţelegere a tuturor şi voinţa unuia singur. Astfel că vei comanda, Bertrand, şi orice cap neascultător, de-ar fi chiar al propriului meu frate, se va pleca sau va cădea dacă nu vrea să se supună".

Aceste cuvinte, rostite în faţa întregului consiliu, aminteau pe departe nenorocirea de la Navarette, cînd imprudenţa lui don Tellez şi a lui don Sancho, fraţii regelui, pricinuiseră distrugerea unei mari părţi a armatei.

Prinţii prezenţi auziră cuvintele lui Duguesclin şi roşiră.

— Seniore conetabil, zise regele, am spus că dumneata vei comanda, deci eşti stăpîn. Pe oricine de-aici care nu va face după dorinţa sau porunca dumitale, îl voi lovi eu însumi cu securea asta, fie el aliat, rudă sau fratele meu. Căci cine mă iubeşte trebuie să-mi dorească izbînda, iar eu nu voi învinge decît prin supunerea tuturor faţă de cel mai înţelept căpitan al creştinătăţii.

— Aşa să fie, răspunse Duguesclin, primesc comanda. Mîine vom da bătălia.

Conetabilul îşi petrecu toată noaptea ascultînd rapoartele spionilor şi curierilor săi.

Unii anunţau că noi bande de sarazini debarcau la Cadix.

Alţii informau despre distrugerile aduse ogoarelor, pe care cei optzeci de mii de oameni le pustiau de o lună întreagă de parcă ar fi fost un stol de lăcuste.

— E timpul să se termine cu toate astea, îi spuse conetabilul regelui, căci oamenii aceia vă vor mistui regatul în aşa hal încît după biruinţă nu are să vă mai rămînă nici o fărîmă.

Agénor, şi voios, dar şi cu inima strînsă totodată, aşa cum se întîmplă în ajunul unui eveniment pe care îl do-

reşti, dar care trebuie să hotărască o chestiune importantă, Agénor îşi înşela durerile şi îngrijorarea prin desfăşurarea unei activităţi uimitoare.

Mereu călare, ducea ordine, aduna şi grupa companii, recunoştea terenul şi stabilea fiecărei trupe locul pentru a doua zi.

Duguesclin îşi împărţi armata în cinci corpuri.

Patru mii cinci sute de călăreţi, comandaţi de Olivier Duguesclin şi Le Bègue de Vilaine, formau avangarda.

Francezii şi spaniolii de elită, în număr de şase mii, formau corpul de armată comandat de don Henric de Transtamare.

Aragonezii şi ceilalţi aliaţi rămaseră în ariergardă.

O rezervă de patru sute de călăreţi, comandată de Olivier de Mauny, avea să asigure retragerea.

Conetabilul şi-i păstrase pe cei trei mii de bretoni comandaţi de mezinul de Mauny, de Carlonnet, de La Houssaie şi de Agénor.

Această trupă, călărind nişte cai vînjoşi şi compusă din oameni de neînvins, trebuia, întocmai ca un braţ puternic, să se năpustească pretutindeni unde ochiul şefului ar fi socotit necesar să se intervină pentru obţinerea izbînzii.

Bertrand îşi trezi soldaţii înainte de ivirea zorilor şi fiecare merse liniştit la postul său, astfel încît la răsăritul soarelui armata se găsea în ordine de bătaie fără oboseală şi fără tărăboi.

Nu le ţinu cuvîntări lungi.

— Gîndiţi-vă numai, le spuse el, că aveţi fiecare patru duşmani de ucis, dar că voi faceţi cît zece. Această adunătură de mauri, de evrei, de portughezi, nu poate ţine piept ostaşilor încercaţi ai Franţei şi Spaniei. Loviţi fără milă, ucideţi tot ce nu este creştin. Niciodată n-am făcut să se verse sînge de dragul sîngelui ; astăzi nevoia face din această vărsare de sînge o lege pentru noi. Nu există nici o legătură între mauri şi spanioli. Se urăsc unii pe alţii. Numai interesul îi uneşte ; dar de îndată ce maurii se vor vedea sacrificaţi şi spaniolii cruţaţi, de îndată ce vor vedea că în învălmăşeală creştinii sînt cruţaţi, iar păgînii ucişi, neîncrederea se va strecura în rîndurile maurilor, şi după ce prima deznădejde va trece, se vor întoarce repede spre salvare. Ucideţi deci şi fără nici o milă !

Această cuvîntare produse efectul dorit. Un entuziasm de nedescris cuprinse întreaga armată.

În vremea aceasta don Pedro se afla la treabă, era văzut cum manevrează cu greutate batalioanele africane, nedisciplinate, dar în număr destul de mare, ale căror arme și veșminte măreţe străluceau în bătaia soarelui ce răsărea.

Cînd Duguesclin văzu această mulţime nenumărată din vîrful unei coline, pe care o alesese drept observator, se temu ca nu cumva numărul mic al soldaţilor lui să dea prea multă încredere adversarilor. Împărţi deci în două rîndurile din spate pentru a le lărgi pe cele din faţă, în aşa fel încît să se creadă că sînt la fel.

Afară de aceasta, puse să se înfigă îndărătul colinelor mănunchiuri de steaguri, pentru ca sarazinii să creadă că sub acele steaguri se aflau soldaţi.

Don Pedro văzu toate astea, geniul său creştea odată cu primejdia. Adresă o cuvîntare convingătoare spaniolilor săi credincioşi şi făgăduieli strălucite sarazinilor. Dar oricît de strălucite ar fi fost, ele nu puteau valora cît speranţele pe care aliaţii săi le puneau în prada ce le-ar fi rămas de la el.

Trîmbiţele din tabăra lui don Pedro sunară, cele ale lui Duguesclin răspunseră numaidecît, şi un mare cutremur, asemănător cu cel făcut de două lumi care s-ar repezi una spre alta, zgudui pămîntul şi chiar copacii de pe coline.

De la primele lovituri se văzu efectul recomandării lui Duguesclin. Bretonii, nevoind să facă prizonieri mahomedani şi ucigînd totul, în vreme ce-i cruţau pe creştini, strecurară o adîncă neîncredere în mintea păgînilor, şi această neîncredere se răspîndi ca un fior în rîndurile sarazinilor făcînd să le scadă avîntul.

Îşi închipuiră că exista o înţelegere între creştinii celor două părţi şi că sarazinii ar fi singurele victime indiferent dacă Henric ar fi învins sau învingător.

Linia lor de bătaie fusese atacată chiar de fratele lui Duguesclin şi Le Bègue de Vilaine ; aceşti neînfricaţi bretoni făcură un astfel de măcel în jurul lor încît şefii fură ucişi, şi însuşi prinţul Bennémarine, iar maurii fură cuprinşi de frică, după ce primul lor corp de trupe fusese hăcuit.

Al doilea eşalon şovăia însă înainta destul de cutezător. Duguesclin ordonă asaltul celor trei mii de bretoni ai săi şi îi izbi cu atîta putere încît jumătate din ei făcură calea-ntoarsă.

Acesta fu al doilea măcel : generali, nobilime, soldaţi, totul fu ucis. Nu reuşi să scape nici unul.

Duguesclin se înapoie la postul său şi, plin de năduşeală, ştergîndu-şi faţa, îl văzu pe regele Henric care se înapoia şi el din urmărire ; şi, după cum era ordinul, îşi reluă locul împreună cu ai săi.

— Să fie într-un ceas bun, seniorii mei, zise Bertrand, iată că totul merge bine şi aproape de la sine. Noi n-am pierdut decît aproape o mie de oameni, pe cînd douăzeci şi cinci de mii de sarazini se află la pămînt, priviţi ce morman ! Totul merge bine.

— Numai să ţină aşa ! murmură Henric.

— Cel puţin ne dăm toată osteneala, răspunse conetabilul. Ia uitaţi-vă la Mauléon cum aleargă după al treilea eşalon de sarazini comandat de Mothril. Maurul l-a văzut şi porunceşte să-l încercuiască, iată că au şi pornit călăreţii. Are să fie ucis. Sunaţi retragerea, trîmbiţaşi.

Zece trompete sunară, Agénor trase cu urechea şi, supus ca şi cînd ar fi îndeplinit un exerciţiu de manej, se înapoie la post sub o grîndină de săgeţi care îi ciocăniră buna lui armură.

— Acum, zise conetabilul, avangarda mea îi va ataca pe spanioli ; sînt trupe bune, seniorii mei, şi nu vom scăpa chiar aşa ieftin. Aici trebuie să ne împărţim în trei grupuri şi să atacăm din trei părţi. Regele, urmă el, o va lua la stînga, Olivier la dreapta. Eu aştept.

După cum se vede, el nu se atingea nici de rezervă, nici de cavaleria uşoară.

Spaniolii primiră izbitura ca nişte oameni care voiau să moară sau să învingă.

Henric, atacînd grupul lui don Pedro, întîlni rezistenţa urii şi a curajului inteligent.

Cei doi regi se zăreau de departe şi se ameninţau fără a putea să se ajungă. În jurul lor se ridicau munţi de oameni şi de arme ce se izbeau una de alta, apoi acei munţi se prăbuşeau de parcă ar fi fost înghiţiţi, şi pămîntul bea în valuri sîngele.

Trupa lui Henric slăbi deodată ; don Pedro se afla în avantaj, el lupta nu ca un soldat, ci ca un leu. Unul din scutierii săi fusese ucis, el schimbă pentru a doua oară calul, însă nu avea nici o rană, iar braţul său mînuia cu atîta dibăcie şi măsură securea încît fiecare lovitură dobora un om.

Henric se văzu înconjurat de maurii lui Mothril şi de Mothril însuşi care era tigru dacă don Pedro era leu. Seniorii francezi fură seceraţi din plin de iataganele maurilor ; rîndurile lor începeau să se subţieze, iar săgeţile ajungeau pînă la pieptul regelui ; unul mai cutezător reuşise să-l atingă cu lancea.

— E timpul, strigă conetabilul. Înainte, prieteni, Notre-Dame Duguesclin să ne ducă la izbîndă.

Cei trei mii de bretoni se urniră cu un zgomot îngrozitor, şi aşezaţi în unghi, pătrunseră ca un cui în corpul de armată al lui don Pedro care era de douăzeci de mii de oameni.

Agénor avea în sfîrşit îngăduinţa, atît de arzător dorită, să lupte şi să-l prindă pe Mothril.

Într-un sfert de oră rîndurile spaniolilor fură destrămate, zdrobite. Cavaleria maură nu putu ţine piept presiunii cavalerilor în armură şi loviturilor cumplite de lăncii.

Mothril voi să fugă, însă îi întîlni pe aragonezi şi pe oamenii lui Bègue de Vilaine, comandaţi de Mauléon.

Trebuia să treacă cu orice preţ, căci altfel s-ar fi trezit închis de zidul acela îngrozitor ; Agénor se şi credea stăpîn pe viaţa şi libertatea lui Mothril ; însă acesta, cu trei sute de oameni cel mult, străpunse rîndurile bretonilor, pierdu două sute cincizeci de călăreţi, şi trecu ; în trecere reteză cu o lovitură de iatagan capul calului lui Agénor care îl urmărea la doi paşi.

Agénor se rostogoli în ţărînă, Musaron azvîrli după maur o săgeată care se pierdu şi Mothril, asemenea lupului care fuge, dispăru îndărătul grămezilor de cadavre, în direcţia Montiel.

În clipa aceea, don Pedro îi vedea pe ai săi prăbuşindu-se. Simţea, ca să zicem aşa, pe faţa lui răsuflarea celor mai înverşunaţi duşmani ai săi. Unul din ei îi zdrobi creasta coifului de aur şi îi ucise port-drapelul ; ceea ce făcea ruşinea prinţului salvă omul.

În felul acesta don Pedro nu mai era de recunoscut. În jurul lui măcelul continua fără întrerupere. Tocmai atunci un cavaler englez cu armura neagră, cu viziera lăsată cu grijă pe faţă, îşi luă calul de căpăstru şi îl trase dincolo de cîmpul de luptă.

Patru sute de călăreţi ascunşi înapoia unei măguri de către prevăzătorul prieten îl escortară singuri pe regele fugar. Era tot ce-i mai rămăsese lui don Pedro din cei

optzeci de mii de oameni care luptaseră pentru el la începutul zilei.

Întrucît cîmpia se acoperea de fugari în toate direcţiile, Bertrand nu putu deosebi trupa regelui de celelalte bande împrăştiate ; nu se ştia nici măcar dacă don Pedro era viu sau mort. Conetabilul îşi aruncă deci la întîmplare rezerva şi pe cei o mie cinci sute de călăreţi ai lui Olivier de Mauny asupra tuturor fugarilor ; însă don Pedro reuşi să se depărteze, datorită iuţelii cailor săi.

Nu se mai gîndi nimeni să-l urmărească, dealtfel nici nu l-ar fi recunoscut. Pentru toţi, el nu mai era decît un fugar obişnuit.

Dar Agénor, care cunoştea drumul spre Montiel, şi interesul ce-l mîna pe don Pedro într-acolo, Agénor pîndea înspre partea aceea.

Îl văzuse pe Mothril alergînd în direcţia castelului. Îşi dădu seama cine era englezul atît de binevoitor faţă de don Pedro.

Văzu trupa celor patru sute de călăreţi ce escortau un om care se afla cu mult înaintea lor, datorită iuţelii splendidului său cal.

Îl recunoscu pe rege după casca zdrobită, după pintenii de aur mînjiţi de sînge, îl recunoscu după înflăcărarea cu care privea de departe turnurile Montiel-ului. Agénor îşi aruncă privirile împrejur spre a vedea dacă vreo trupă putea să-l ajute să-l urmărească pe preţiosul fugar şi să taie retragerea celor patru sute de călăreţi.

Nu-l văzu decît pe Le Bègue de Vilaine cu o mie o sută de călăreţi care, gîfîind, se odihneau puţin înainte de a porni ca şi ceilalţi în urmărirea generală.

Bertrand era destul de departe, căutînd să-i împrăştie pe fugari şi să desăvîrşească izbînda în toate punctele.

— Domnule, îi spuse Agénor lui Bègue, vino repede în ajutorul meu, dacă vrei să-l prinzi pe regele don Pedro, căci el este cel care fuge colo spre castel.

— Eşti sigur ? întrebă Le Bègue.

— Ca de viaţa mea, domnule ! răspunse Mauléon. L-am recunoscut pe omul care comandă călăreţii, este Caverley. Fără îndoială că nu face o atît de bună escortă regelui decît pentru a-l prinde în tihnă şi a-l vinde, e meseria lui...

— Da, zise Le Bègue, însă nu trebuie ca un englez să dea această frumoasă lovitură cînd sînt aici atîtea viteze lăncii franceze.

Şi, întorcîndu-se către călăreţii săi spuse :

— Încălecarea, toţi ! şi zece oameni să meargă să-l înştiinţeze pe domnul conetabil că ne ducem spre Montiel să-l prindem pe regele învins.

Bretonii porniră în urmărire cu atîta furie încît îi ajunseră pe călăreţii din escortă.

Numaidecît, şeful englez îşi împărţi trupa în două coloane : una îl urma pe cel ce se presupunea a fi regele, cealaltă se pregăti să ţină piept bretonilor.

— Atacaţi ! atacaţi ! striga Mauléon. Nu vor decît să cîştige timp pentru ca regele să intre în Montiel.

Din nefericire pentru bretoni, în faţa lor se deschidea un defileu ; nu se putură strecura decît cîte şase pentru a-i ajunge pe englezii fugari.

— Avem să-i pierdem ! Ne scapă ! striga Mauléon. Curaj, bretoni, curaj !

— Da, vom scăpa, bearnez afurisit ! urlă cavalerul englez, şeful acelei escorte. Dealtfel, dacă vrei să ne prinzi, vino !

Vorbea cu atîta încredere, deoarece Agénor, tîrît de entuziasmul şi ura lui, le-o luase înainte tuturor însoţitorilor şi se trezi aproape singur în faţa celor două sute de lăncii engleze.

Cutezătorul tînăr nu se opri în faţa acestei primejdii groaznice. Îşi înfipse pintenii şi mai mult în coapsele calului alb de spumă.

Caverley era îndrăzneţ şi cruzimea lui firească se potrivea dealtfel cu o izbîndă care părea sigură.

Aflat în mijlocul oamenilor săi, îl aştepta pe Mauléon proptindu-se cît mai bine în scări.

Se văzu atunci un spectacol curios, acela al unui cavaler repezindu-se orbeşte spre cele două sute de lăncii îndreptate asupra lui.

— O ! ce englez laş, strigă de departe Le Bègue... o ! laşule, laşule... Opreşte, Mauléon, prea mult curaj cavaleresc.

Caverley fu cuprins de ruşine ; la urma urmelor, era şi el cavaler, şi datora o lovitură de lance în cinstea pintenilor săi de aur şi a naţiunii sale.

Ieşi din rînduri şi se pregăti de luptă.

— Am de dinainte spada ta, îi strigă el lui Maulé on, care înainta ca fulgerul. Aici nu mai e ca în peştera de la Montiel şi, peste puţin, voi avea întreaga armură.

— Atunci ia mai întîi lancea, răspunse tînărul dînd o lovitură atît de furioasă cu lancea încît englezul fu azvîrlit din şa, zdrobit, culcat la pămînt împreună cu calul său.

— Ura ! strigară bretonii beţi de bucurie şi înaintînd mereu.

Văzînd acestea, englezii o luară la fugă înapoi şi căutară să-i ajungă pe tovarăşii lor care goneau la larg, părăsindu-l pe rege pe care calul îl ducea în galop spre Montiel.

Caverley voi să se ridice, însă avea şalele zdrobite ; calul, vrînd să se degajeze, îi dădu o lovitură de copită în piept şi îl ţinţui din nou pe pămîntul scăldat de un val de sînge negru.

— La naiba ! murmură el, s-a sfîrşit, nu voi mai aresta pe nimeni... iată-mă mort.

Şi căzu din nou.

În aceeaşi clipă întreaga cavalerie bretonă sosi şi cei o mie o sută de cai acoperiţi în fier trecură ca un uragan peste cadavrul zdrobit al vestitului prinzător de regi.

Însă această întîrziere îl salvă pe don Pedro. În zadar, prin sforţări eroice, Le Bègue îndemna oamenii şi animalele să-şi întreiască puterile.

Bretonii goneau ca nişte turbaţi, cu riscul să-şi omoare caii, dar nu ajunseră pe urmele lui don Pedro decît în momentul cînd prinţul trecea de prima barieră a castelului, aflîndu-se acum în siguranţă, căci poarta se închisese. Aduse laude lui Dumnezeu de a-l fi scăpat şi de astă dată. Cît despre Mothril, acesta intrase cu un sfert de oră mai înainte.

Le Bègue, dăznădăjduit, îşi smulgea părul din cap.

— Aveţi răbdare, domnule, zise Agénor, să nu pierdem vremea şi să împresurăm locul ; ceea ce n-am făcut astăzi, vom face mîine.

Le Bègue îi urmă sfatul ; îşi împrăştie toţi călăreţii în jurul castelului, şi la căderea nopţii ultima portiţă de scăpare fusese închisă pentru oricine ar fi încercat să iasă din Montiel.

Tocmai atunci sosi şi Dugueselin cu trei mii de oameni şi află de la Agénor importanta veste.

— Păcat că nu putem face nimic, căci cetăţuia e cu neputinţă de cucerit.

— Seniore, vom vedea, răspunse Mauléon ; dacă nu se poate intra, trebuie să recunoaştem că nici nu se poate ieşi.

LXXII

AISSA

Conetabilul nu era un om prea încrezător. Despre talentele lui don Pedro avea o părere bună, după cum avea o părere proastă despre caracterul lui.

După ce dădu ocol Montiel-ului şi recunoscu locul, după ce se convinse că o pază bună şi sigură putea împiedica şi un şoarece să iasă din castel, zise :

— Nu, prietene Mauléon, n-avem norocul pe care ne faci să-l sperăm. Nu, regele don Pedro nu s-a închis în Montiel pentru că ştie prea bine că ar fi blocat aici şi ar fi capturat prin foamete.

— Vă încredinţez, monseniore, răspunse Mauléon, că Mothril se află la Montiel şi regele don Pedro împreună cu el.

— Voi crede cînd voi vedea, zise conetabilul.

— Cîtă garnizoană are castelul ? întrebă Bertrand.

— Cam trei sute de oameni, seniore.

— Aceşti trei sute de oameni, dacă vor vrea doar să ne azvîrle pietre în cap, ne vor omorî cinci mii de oameni fără să le fi putut trimite măcar o săgeată. Mîine don Henric va veni aici ; acum e ocupat să someze Toledo să se predea ; îndată după sosirea sa, vom chibzui dacă nu va fi mai bine să plecăm decît să pierdem aci o lună de zile pentru un fleac.

Agénor voi să răspundă. Conetabilul era încăpăţînat ca un breton, astfel că nu îngădui nici un răspuns, sau mai degrabă nu se lăsă convins.

A doua zi, într-adevăr, sosi don Henric radiind de bucuria victoriei.

Aducea cu el armata în culmea voioșiei și, atunci cînd consiliul avu de chibzuit asupra chestiunii de a ști dacă don Pedro se afla sau nu la Montiel, regele spuse :

— Eu gîndesc ca și conetabilul : don Pedro e prea viclean spre a fi alergat de bună voie să se închidă într-o cetățuie fără ieșire. Trebuie deci să lăsăm aici o garnizoană slabă să supravegheze Montiel-ul, să forțăm castelul să capituleze pentru a nu lăsa în urma noastră o cetate care să se laude că n-a fost cucerită ; iar noi vom trece mai departe, căci, slavă Domnului, mai avem multe de făcut, iar don Pedro nu e aici.

Agénor se afla de față la discuție.

— Seniore, zise el, sînt prea tînăr și prea lipsit de experiență pentru a ridica glasul în mijlocul unor atît de viteji căpitani, însă convingerea mea este atît de puternică încît nimic nu ar putea-o zdruncina. L-am recunoscut pe Caverley urmărindu-l pe rege, însă Caverley a fost ucis ! L-am văzut pe don Pedro intrînd în Montiel, l-am recunoscut după coiful zdrobit, după scutul sfărîmat, după pintenii de aur mînjiți de sînge.

— Și pentru ce nu s-ar putea ca însuși Caverley să se fi înșelat ? Și eu am schimbat la Navarette armura cu un cavaler credincios, răspunse don Henric. Oare don Pedro nu putea să facă și el la fel ?

Acest ultim răspuns obținu încuviințarea tuturor. Agénor se văzu încă o dată bătut.

— Sper că ești convins, îi zise regele.

— Nu, sire, răpsunse el cu umilință, însă nu pot să fac nimic în fața ideilor înțelepte ale Maiestății Voastre.

— Trebuie să te convingi, domnule de Mauléon, trebuie să te convingi.

— Am să încerc, zise tînărul, cu o durere pe care cu greu și-o putea ascunde.

Într-adevăr, ce crudă situație pentru un îndrăgostit atît de înfocat. Don Pedro era închis lîngă Aissa, don Pedro scos din minți de înfrîngerea lui și nemaiavînd nimic de cruțat. Avînd în față imaginea unei morți apropiate, de ce n-ar fi încercat acest prinț lipsit de scrupule ca, înaintea agoniei, să mai guste o ultimă voluptate, de ce să fi lăsat-o neatinsă și în puterea altuia pe fata pe care o iubea și pe care violența putea să i-o aducă în brațe?

Dealtfel, Mothril nu era și el acolo, acel făuritor de viclenii dezgustătoare, în stare de orice pentru ca politica lui sîngeroasă și lacomă să mai facă încă un pas înainte ?

Iată ce-l făcea pe Agénor să-şi piardă minţile de minie şi de mîhnire. Înţelese că, păstrîndu-şi prea multă vreme taina, risca să-l piardă pe don Henric care ar fi plecat împreună cu armata şi conetabilul, iar atunci don Pedro, superior prin pricepere şi viclenie în comparaţie cu locotenenţii inamici, dezgustaţi dealtfel de a fi fost lăsaţi în faţa Montiel-ului, ar reuşi să evadeze după ce va fi sacrificat-o pe Aissa capriciului unui moment de plictiseală.

Îşi luă deodată inima-n dinţi şi ceru regelui o întrevedere secretă.

— Seniore, îi spuse el, iată pentru ce s-a refugiat don Pedro la Montiel, împotriva tuturor aparenţelor. Este o taină pe care o păstram, căci este a mea ; însă trebuie s-o dau la iveală pentru interesul gloriei voastre. Don Pedro o iubeşte cu pasiune pe Aissa, fiica lui Mothril. Vrea să se căsătorească cu ea. Pentru aceasta a îngăduit el ca Mothril s-o asasineze pe doña Maria de Padilla, după cum pentru Maria a pus s-o ucidă pe doamna Blanche de Bourbon.

— Ce spui ! zise regele, Aissa se află oare la Montiel ?

— Acolo se află, răspunse Agénor.

— Încă un lucru de care nu eşti mai sigur ca de celălalt, prietene.

— Sînt sigur, seniore, pentru că un îndrăgostit ştie totdeauna unde se află scumpa lui iubită.

— O iubeşti pe Aissa, o maură ?

— O iubesc cu patimă, monseniore, ca şi don Pedro, cu singura deosebire că pentru mine Aissa se va face creştină, în vreme ce se va ucide dacă don Pedro va încerca s-o batjocorească.

Agénor îngălbenise rostind aceste cuvinte, căci nu aveau crezare, sărmanul cavaler, şi ideea aceasta îl scotea din fire. Dealtfel, chiar dacă Aissa s-ar fi omorît spre a nu fi necinstită, tot era pierdută pentru el.

Această mărturisire îl făcu pe don Henric să fie cuprins de o nedumerire adîncă.

— Ar fi în adevăr un motiv, murmură el. Dar ia spune-mi de unde ştii că Aissa se află la Montiel.

Agénor povesti în amănunt moartea lui Hafiz şi împrejurările în care fusese rănită Aissa.

— Ai cumva vreun plan ? întrebă regele.

— Am unul, seniore, şi dacă Maiestatea Voastră binevoieşte să-mi dea o mînă de ajutor, i-l voi preda pe don

Pedro în mai puțin de opt zile, așa după cum ultima dată i-am adus veşti sigure.

Regele trimise să-l cheme pe conetabil, căruia Agénor îi povesti din nou tot ce spusese mai înainte.

— Nu cred nici acum că un prinț atît de viclean, atît de hîrșit în luptă să se lase prins de dragostea unei femei, răspunse conetabilul, însă cavalerul de Mauléon are cuvîntul meu să-l ajut în tot ceea ce i-ar face plăcere, și îl voi ajuta.

— Lăsați deci cetatea împresurată, zise Agénor, puneți să se sape un șanț de jur împrejur, și cu pămîntul din acest șanț ridicați un meterez îndărătul căruia vor fi ascunși, nu soldați, ci cîțiva ofițeri vigilenți și iscusiți.

Eu și scutierul meu, ne vom instala într-un loc pe care îl cunoaștem, și de unde se aud toate zgomotele cetății. Don Pedro, dacă va vedea o armată puternică de asediu, va crede că se știe de refugiul lui de la Montiel, și va intra la bănuială ; or, bănuiala este salvarea unui om atît de dibaci și atît de primejdios. Porunciți să plece spre Toledo toate trupele voastre, nelăsînd la meterezul de pămînt decît două mii de oameni, care sînt de ajuns pentru a împresura castelul și a respinge o încercare de ieșire. Cînd don Pedro va crede că paza se face de mîntuială, va încerca să iasă, iar eu vă voi anunța.

Dar abia își dezvoltase Agénor planul și reușise să cucerească atenția regelui, că se anunță, din partea guvernatorului de la Montiel, un parlamentar la conetabil.

— Să fie introdus numaidecît aici, zise Bertrand, și să spună ce dorește.

Era un ofițer spaniol, numit Rodrigo de Sanatrias. Îl anunța pe conetabil că garnizoana de la Montiel vedea cu îngrijorare o desfășurare de forțe atît de numeroase. Că cei trei sute de oameni închiși în castel cu un singur ofițer nu voiau să mai lupte mult, pentru că nu mai aveau nici o speranță de cînd cu înfrîngerea lui don Pedro...

La aceste cuvinte regele și conetabilul îl priviră pe Agénor ca pentru a-i spune : „Vezi că nu e acolo ?"

— Ați vrea să vă predați deci ? întrebă conetabilul.

— Ca niște oameni viteji, da seniore, după un anumit timp, căci nu trebuie ca regele don Pedro să ne învinuiască la înapoierea sa că i-am trădat cauza fără rezistență.

— Se spune că regele e la dumneavoastră, spuse don Henric.

Spaniolul începu să rîdă.

— Regele e destul de departe, zise el, şi ce-ar fi venit să facă aici, unde unor oameni împresuraţi aşa cum ne împresuraţi dumneavoastră nu le rămîne decît să moară de foame sau să se predea ?

O nouă privire a conetabilului şi a regelui asupra lui Agénor.

— Atunci ce cereţi de fapt ? întrebă Duguesclin. Formulaţi-vă condiţiile.

— Un armistiţiu de zece zile, spuse ofiţerul, pentru ca don Pedro să aibă timpul să vină în ajutorul nostru. După care ne vom preda.

— Ascultaţi, zise regele. Ne încredinţaţi că don Pedro nu se află în cetate ?

— În mod sigur, monseniore, căci altfel nu am cere să ieşim, deoarece la ieşire ne veţi vedea pe toţi şi prin urmare îl veţi recunoaşte pe rege. Or, dacă am fi mînţit ne-aţi pedepsi. Şi dacă l-aţi prinde pe rege, aşa e că nu l-aţi cruţa ?

Această ultimă frază era o întrebare, conetabilul nu răspunse. Henric de Transtamare avu destulă putere pentru a stinge scînteia sîngerie pe care această presupunere a prinderii lui don Pedro o făcuse să-i strălucească în ochi.

— Vă acordăm armistiţiul, zise conetabilul, însă nimeni nu va ieşi din castel.

— Dar alimentele noastre, seniore ? întrebă ofiţerul.

— Vi se vor procura. Vom veni noi acolo, însă dintr-ai voştri nu va ieşi nimeni.

— Atunci nu e un armistiţiu obişnuit, bombăni ofiţerul.

— Pentru ce aţi vrea să ieşiţi ? Pentru a vă salva ? Dar v-am spus că peste zece zile vi se garantează viaţa.

— Nu mai am nimic de zis, răspunse ofiţerul, primesc. Am cuvîntul vostru, seniore ?

— Pot să-l dau, sire ? îl întrebă Bertrand pe regele Henric.

— Dă-l, conetabile.

— Îl dau, răspunse Duguesclin. Zece zile de armistiţiu şi viaţa garantată pentru toată garnizoana.

— Toată ?...

— Se-nţelege de la sine, izbucni Mauléon, că nu există oprelişti, deoarece ai anunţat chiar dumneata că don Pedro nu se află în castel.

Aceste cuvinte îi scăpară tînărului cu tot respectul ce-l datora celor doi şefi ai săi, şi îi păru bine că le-a

rostit, căci o paloare destul de pronunțată trecu întocmai ca un nor pe fața lui don Rodrigo de Sanatrias.

Acesta salută și se retrase.

După ce plecă regele întrebă :

— Te-ai convins acum tinere încăpățînat, sărman îndrăgostit... ?

— M-am convins că don Pedro se află la Montiel, da sire, și că-l veți avea în mîinile voastre peste opt zile.

— Ah ! exclamă regele, iată ce înseamnă încăpățînare.

— Și totuși nu e breton, zise Bertrand rîzînd.

— Monseniori, don Pedro joacă același joc pe care voiam să-l jucăm noi. Fiind sigur că nu poate scăpa prin forță, încearcă viclenia. După părerea lui, vă veți lăsa convinși că se află afară, veți acorda un armistițiu, faceți de pază numai ca să vă aflați în treabă. Ei bine ! are să încerce să se strecoare, v-o spun, are să se strecoare și să fugă. Dar nădăjduiesc că noi vom fi acolo. Ceea ce domniilor voastre vă dovedește că el nu se află în Montiel, mie îmi dovedește că se află înăuntru.

Agénor părăsi cortul regelui și al conetabilului cu o înfrigurare ușor de înțeles.

— Musaron, zise el, caută cortul cel mai înalt din toată tabăra și agață-i în vîrf flamura mea de război așa încît să se poată vedea bine din castel. Aissa o cunoaște, o va vedea, va ști că sînt în apropierea ei și își va păstra întregul curaj. Cît despre dușmanii noștri, văzîndu-mi flamura lăncii pe meterez, mă vor crede acolo și nu vor bănui că ne vom strecura din nou în peștera de la izvor. Haide, inimosul meu Musaron, să mergem ! Asta e ultima sforțare, căci ne apropiem de țintă.

Musaron se supuse și flamura lui Mauléon flutură trufașă deasupra celorlalte.

LXXIII

ȘIRETLICUL ÎNVINSULUI

Regele Henric plecă din fața Montiel-ului împreună cu conetabilul și cu armata.

Nu mai rămaseră decît două mii de bretoni și Le Bègue de Vilaine în jurul meterezelor de pămînt.

Dragostea îl inspirase pe Mauléon. Fiecare din cugetările lui era plină de adevăr.

Vorbea ca și cînd ar fi auzit tot ce se petrecea în castel.

Abia înapoiat după bătălie, don Pedro, cu răsuflarea tăiată, sufocîndu-se, spumegînd de furie, se aruncă pe un covor în camera lui Mothril și rămase nemișcat, mut, morocănos, făcînd sforțări supraomenești pentru a-și stăpîni în fundul inimii furia și deznădejdea ce fierbeau în el.

Toți prietenii morți ! frumoasa lui armată distrusă ! atîtea speranțe de răzbunare și de glorie spulberate numai în timpul cît îi trebuia soarelui să facă înconjurul orizontului !

De azi înainte nimic ! Fuga, surghiunul, mizeria ! Cîteva lupte de hărțuială, rușinoase și fără roade. O moarte nevrednică pe un nevrednic cîmp de luptă.

Nu mai avea prieteni ! Acest prinț, care nu iubise niciodată, simțea cea mai crudă durere îndoindu-se de iubirea celorlalți.

Aceasta pentru că regii, în cea mai mare parte, confundă respectul ce li se datorează cu iubirea pe care ar trebui s-o insufle. Avîndu-l pe unul, se lipsesc de cealaltă.

Don Pedro îl văzu pe Mothril intrînd în camera sa tărcat de pete roșiatice. Armura lui era ciuruită de găuri, prin unele din ele se prelingea o șuviță de sînge care nu era a dușmanilor săi.

Maurul era vînăt. În ochi îi mocnea o hotărîre sălbatică. Nu mai era sarazinul supus și slugarnic ; era un om mîndru și încăpățînat, care avea să se adreseze egalului său.

— Rege don Pedro, zise el, așadar ești învins ?

Don Pedro înălță capul și citi în privirile reci ale maurului întreaga schimbare a caracterului său.

— Da, răspunse don Pedro, și n-am să pot să mă mai ridic vreodată.

— Deznădăjduiești, făcu Mothril. Dumnezeul tău nu valorează cît al nostru. Eu, care sînt de asemenea învins, nu deznădăjduiesc, m-am rugat și acum mă simt tare.

Don Pedro lăsă capul în jos cu resemnare.

— E adevărat, zise el, îl uitasem pe Dumnezeu.

— Rege nefericit ! Nu cunoști totuși cea mai mare dintre nenorocirile tale. O dată cu coroana îți vei pierde și viața.

Don Pedro tresări și aruncă o privire înfiorătoare spre Mothril.

— Ai să mă asasinezi ? întrebă el.

— Eu ! Prietenul tău ! Ți-ai pierdut mințile, rege don Pedro. Ai și așa destui dușmani și fără mine, și n-aș avea nevoie, dacă ți-aș dori moartea, să-mi moi mîinile în sîngele tău. Ridică-te și vino să privim amîndoi cîmpia.

Într-adevăr, cîmpia era înțesată de lăncii și de platoșe care, scînteind în razele soarelui ce apunea, formau încetul cu încetul în jurul Montiel-ului un cerc de foc din ce în ce mai strîns.

— Încercuiți ! sîntem pierduți ! vezi bine, don Pedro, zise Mothril. Căci acest castel, de necucerit dacă am avea alimente, nu poate hrăni garnizoana, ba nici chiar pe tine. Or, te împresoară, te-au văzut... ești pierdut.

Don Pedro nu răspunse numaidecît.

— M-au văzut... Cine m-a văzut ?

— Crezi tu că pentru a cuceri Montiel-ul, cocioaba asta nefolositoare, s-a oprit aici trupa lui Bègue de Vilaine... și ia te uită colo flamurile lăncilor conetabilului care sosește. Oare conetabilul are nevoie de Montiel ? Nu, pe tine te caută ; da, pe tine te vor.

— Nu mă vor avea viu, zise don Pedro.

La rîndul lui nici Mothril nu răspunse.

Don Pedro urmă cu ironie :

— Prietenul credincios, omul plin de speranță nu mai are nici atîta stimă încît să-i spună regelui : trăiește și speră.

— Caut un mijloc, zise Mothril, de a te face să ieși de aici.

— Mă surghiunești ?

— Vreau să-mi scap pielea ; vreau să nu fiu silit s-o ucid pe doña Aissa, de teamă să nu cadă în puterea creștinilor.

Numele Aissei făcu să urce roșeața pe fruntea lui don Pedro.

— Pentru ea m-am lăsat prins în capcană, murmură el. Fără dorința de a o revedea, alergam la Toledo. Toledo se poate apăra... acolo nu se moare de foame. Toledanii mă iubesc și se lasă uciși pentru mine. Puteam să dau lîngă Toledo o ultimă bătălie și să-mi aflu o moarte glorioasă, sau cine știe, poate chiar pe-a dușmanului meu, bastardul lui Alfons, Henric de Transtamare. O femeie m-a dus la pieire.

— Aş fi preferat să te văd la Toledo, zise cu răceală maurul, căci ţi-aş fi aranjat treburile în lipsa ta... şi pe ale mele.

— În schimb aici nu poţi face nimic pentru mine, strigă don Pedro a cărui furie începea să-şi dea frîu liber. Ei bine ! ticălosule, fie, am să-mi sfîrşesc zilele aici, dar am să te pedepsesc pentru crimele şi necinstea ta, am să gust o ultimă fericire. Aissa, pe care mi-ai oferit-o ca o momeală, îmi va aparţine chiar în noaptea asta.

— Te înşeli, zise maurul liniştit, Aissa nu-ţi va aparţine...

— Uiţi că eu comand aici trei sute de războinici ?

— Uiţi că nu poţi ieşi din camera asta fără voia mea, că te voi întinde mort la picioarele mele dacă vei face vreo mişcare şi îţi voi arunca leşul soldaţilor conetabilului, care îmi vor primi darul cu chiote de bucurie ?

— Trădătorule ! murmură don Pedro.

— Nebun ! orb ! nerecunoscător ! strigă Mothril. Spune mai bine salvatorul tău. Poţi să fugi, poţi să-ţi recapeţi o dată cu libertatea averea, coroana, renumele. Fugi deci, şi fără a mai pierde timp, şi nu-l mai supăra pe Dumnezeu cu destrăbălările tale, cu hoţiile tale, şi nu-l mai ocărî pe singurul prieten ce-ţi mai rămîne.

— Un prieten ! Care îmi vorbeşte astfel !

— Ai prefera să te linguşească pentru a te preda ?...

— Mă resemnez... Ce vrei să faci ?

— Voi trimite un sol la bretonii aceia care te pîndesc... Ei te cred aici. Să le arătăm că se înşeală. Dacă îi vedem că-şi pierd speranţele unei capturi atît de preţioase, să profităm de momentele acelea şi să evadezi la primul prilej ce ţi-l oferă neatenţia lor. Ascultă, ai pe aici un om devotat, deştept, pe care să-l poţi trimite la ei ?

— Îl am pe Rodrigo Sanatrias, un căpitan care îmi datorează totul.

— Nu e un motiv. Mai speră ceva de la tine ?

Don Pedro zîmbi cu amărăciune.

— Ai dreptate, zise el, nu-ţi sînt prieteni decît cei care speră. Ei bine ! Îl voi face să spere.

— Foarte bine, să vină !

În vreme ce regele îl chema pe Sanatrias, Mothril porunci să urce la el cîţiva mauri pe care îi puse de pază în jurul camerei Aissei.

Don Pedro petrecu o parte din noapte discutînd cu spaniolul despre mijloacele de a duce tratative cu inami-

cul. Rodrigo era tot atît de isteț pe cît era de credincios ; dealtfel înțelegea că salvarea lui don Pedro însemna salvarea tuturor și că, pentru a-l avea pe regele învins, învingătorii ar sacrifica zece mii de oameni, ar dărîma stînca, ar face să piară totul prin înfometare și sabie, dar și-ar atinge ținta.

La ivirea zorilor, don Pedro văzu cu deznădejde drapelele lui don Henric de Transtamare.

Don Pedro îl trimise deîndată pe Rodrigo Sanatrias, care își îndeplini însărcinarea cu dibăcia și succesul pe care le-am văzut.

Știrile pe care le aduse la castel copleșiră de bucurie pe toți prizonierii.

Don Pedro nu înceta să-i ceară amănunte, și din fiecare trăgea concluzii liniștitoare ; plecarea trupelor regelui și ale conetabilului sfîrșiră prin a-i dovedi cît de prevăzător și de eficace fusese sfatul lui Mothril.

— Acum, zise Mothril, nu mai avem să ne temem decît de un dușman obișnuit. Să vină o noapte întunecoasă și sîntem salvați.

Don Pedro nu mai avea astîmpăr de bucurie ; deveni prietenos și comunicativ cu Mothril.

— Ascultă, îi spunea el, văd că m-am purtat rău cu tine, meriți mai mult decît să fii un ministru al regelui detronat. Mă voi căsători cu Aissa, mă voi uni cu tine prin legăturile cele mai trainice. Dumnezeu m-a părăsit, îl voi părăsi și eu. Voi deveni adoratorul lui Mahomed, pentru că el mă salvează prin glasul tău. Sarazinii m-au văzut la lucru, ei știu că sînt un conducător bun și un soldat viteaz ; îi voi ajuta să recucerească Spania și, dacă ei mă vor socoti vrednic să-i comand, voi reașeza pe tronul Castiliilor un rege mahomedan, spre rușinea creștinătății, care se ocupă de certuri lăuntrice în loc să ia în serios interesul religiei.

Mothril asculta cu o neîncredere posomorîtă făgăduielile dictate de teamă sau de entuziasm.

— Mai întîi salvează-te, spunea el, apoi vom vedea.

— Vreau, răspunse don Pedro, să ai despre făgăduielile mele un zălog mai sigur decît o simplă vorbă. Trimite s-o cheme pe Aissa în fața ta, îi voi da cuvîntul meu, tu vei scrie făgăduielile mele iar eu le voi semna, și în felul acesta vom face o alianță în loc de o înțelegere.

Angajîndu-se astfel, don Pedro își regăsise întreaga viclenie, întreaga forță de altădată. Își dădea bine seama că redîndu-i lui Mothril speranța unui viitor, îl împiedica să-i părăsească în întregime cauza, și că, fără această speranță, Mothril ar fi fost în stare să-l predea dușmanilor săi.

De partea lui, Mothril avusese același gînd ; dar socotea că e mai bine să-l salveze pe don Pedro, adică să aprindă din nou scînteia unui război ale cărui roade i-ar sluji cauza ; în vreme ce, dacă don Pedro era prins sau mort, sarazinii nu mai aveau nici un motiv să întrețină un război distrugător împotriva unor dușmani de aici înainte de neînvins.

Don Pedro era un căpitan iscusit, Mothril o știa bine. Don Pedro cunoștea posibilitățile maurilor și putea, împăcîndu-se din nou cu creștinii, să le facă un rău nespus de mare.

Dealtfel, Mothril avea cu el solidaritatea crimei și ambiției, legături tainice, puternice, a căror întindere și forță nu se pot cerceta.

Îl ascultă deci binevoitor pe don Pedro și îi zise :

— Primesc cu recunoștință ofertele voastre, sire, și vă voi da prilejul să le înfăptuiți. Voiți s-o vedeți pe Aissa, vă voi arăta-o ; numai că nu-i speriați sfiala prin cuvîntări prea pătimașe, gîndiți-vă că abia s-a vindecat după o boală crudă...

— Mă voi gîndi la toate, răspunse don Pedro.

Mothril se duse s-o caute pe Aissa care era îngrijorată că nu primește vești despre Mauléon. Zăngănitul armelor, pașii servitorilor și ai soldaților îi anunțau apropierea primejdiei, dar de ceea ce se temea înainte de toate era sosirea lui don Pedro ; și ea nu știa că acesta sosise.

Mothril, care îi făcuse atîtea făgăduieli, trebui s-o mintă din nou. Se temea ca ea să nu trădeze în fața regelui scena morții Mariei Padilla. Această întîlnire era primejdioasă, însă nu putea s-o refuze regelui.

Pînă aici ocolise orice explicație, însă de astă dată don Pedro avea să întrebe, Aissa avea să răspundă...

— Aissa, îi spuse el, vin să te anunț că don Pedro e învins și s-a ascuns în acest castel.

Aissa îngălbeni.

— Vrea să te vadă și să-ți vorbească, nu-l refuza, căci el comandă aici... dealtfel, are să plece astă-seară... e mai bine să rămînem prieteni cu el.

Aissa păru să se încreadă în vorbele maurului. Totuși o neliniște dureroasă îi dădea de înțeles că o aștepta o nouă încercare.

— Nu vreau să vorbesc cu regele, zise ea, și nici să-l văd mai înainte de a-l revedea pe seniorul de Mauléon pe care mi-ai făgăduit că îl vei aduce aici învingător sau învins.

— Dar don Pedro așteaptă.

— Ce-mi pasă !

— Ți-o spun că el comandă.

— Am un mijloc de a mă sustrage autorității lui. Îl cunoști bine... Ce mi-ai făgăduit ?

— Îmi voi ține făgăduiala, Aissa, dar ajută-mă.

— Nu voi ajuta pe nimeni să înșele.

— Bine ; atunci predă-mi capul... sînt gata de moarte.

Această amenințare avea totdeauna efect asupra Aissei. Obișnuită cu felul expeditiv al justiției arabe, știa că un gest al stăpînului făcea să cadă un cap ; credea capul lui Mothril în mare primejdie.

— Ce-mi va spune regele ? întrebă ea. Și cum îmi va vorbi ?

— De față cu mine...

— Nu e de ajuns ; trebuie să fie de față mai multă lume la convorbire.

— Ți-o făgăduiesc.

— Vreau să fiu sigură.

— Cum ?

— Camera aceasta unde ne aflăm dă pe platforma castelului. Cheamă cît mai mulți oameni pe platformă, iar femeile mele să mă însoțească. Litiera mea să fie adusă acolo, iar eu voi asculta ce-mi va spune regele.

— Se va face după cum dorești, doña Aissa.

— Acum, ce-mi va spune don Pedro ?

— Îți va propune să te ia în căsătorie.

Aissa făcu un gest violent de împotrivire.

— Știu bine, întrerupse Mothril. Însă lasă-l să-ți spună... Gîndește-te că astă-seară pleacă.

— Dar nu voi răspunde.

— Ba dimpotrivă, vei răspunde curtenilor, Aissa... Uită-te la ostașii spanioli și bretoni ce ne împresoară castelul. Oamenii aceștia vor să ne prindă și să ne omoare

dacă-l vor găsi pe rege cu noi. Pentru a scăpa, să-l lăsăm pe don Pedro să plece.

— Dar seniorul de Mauléon ?

— Nu ar putea să ne salveze dacă don Pedro s-ar afla aici.

Aissa îl întrerupse pe Mothril.

— Minţi, zise ea, nu poţi nici măcar să mă mîngîi că mă vei reuni cu el. Unde se află ? Ce face ? Trăieşte ?

În clipa aceea Musaron, la porunca stăpînului său, ridica în aer flamura bine cunoscută de Aissa.

Tînăra zări semnalul îndrăgit. Îşi împreună mîinile cu evlavie şi exclamă :

— Mă vede ! mă aude... Iartă-mă, Mothril, te bănuiam degeaba... Spune-i deci regelui că te urmez.

Mothril îşi întoarse privirile spre cîmpie, văzu flamura, o recunoscu, îngălbeni şi bolborosi :

— Mă duc.

Apoi furios el strigă :

— Creştin blestemat ! Ai să mă urmăreşti oare mereu? O ! Am să scap eu de tine !

LXXIV

EVADAREA

Don Pedro o primi pe Aissa pe platformă în mijlocul martorilor pe care-i dorise ea.

Dragostea lui se exprimă fără exagerare, dorinţele îi erau mult domolite de preocuparea evadării apropiate.

Aissa nu avu deci să-i reproşeze nimic lui Mothril în această împrejurare ; dealtfel, fata nu încetă să privească în timpul întregii convorbiri acea îndrăgită flamură a lui Mauléon, care flutura strălucind în soare la marginea meterezelor.

Aissa vedea sub acel drapel un bărbat în armură pe care de departe putea să-l ia drept Agénor, aşa cum gîndise cavalerul nostru.

Găsise astfel mijlocul de a o linişti pe Aissa dezvăluindu-i prezenţa lui, iar Mothril îndepărtă fetei bănuielile oricărei acţiuni ascunse. Don Pedro hotărîse ca trei dintre prietenii săi cei mai devotaţi să fie gata să se ducă

în recunoaștere în timpul nopții în zona meterezelor de pământ.

Exista un punct al meterezului mai slab păzit decît celelalte, anume în dreptul stîncii care cobora vertical într-o viroagă. Unii îl sfătuiau pe rege să fugă pe acolo dîndu-și drumul pe un odgon pe care l-ar lega de ferestrele Aissei, dar o dată ajuns jos, regele n-ar fi avut cal cu care să se îndepărteze destul de repede.

Hotărîră deci să cerceteze meterezele în locul cel mai slab și să-și croiască un drum pe unde, după îndepărtarea sau uciderea santinelelor, regele putea fugi pe un cal bun.

Dar soarele din timpul zilei făgăduia o noapte luminoasă, ceea ce dăuna îndeplinirii planului.

Deodată, ca și cînd norocul s-ar fi hotărît să înlesnească fiecare dorință a lui don Pedro, un vînt dinspre apus ridică vîrtejuri fierbinți de nisip în cîmpie și nori arămii, zdrențuiți de rafale, apărură din îndepărtarea orizontului întocmai ca avangarda unei armate fioroase.

Pe măsură ce soarele se stingea înapoia turnurilor din Toledo, norii aceia îngroșați înnegreau și învăluiau cerul într-o manta întunecată.

O ploaie torențială începu să cadă către orele nouă seara.

Îndată după apusul soarelui, Agénor și Musaron veniseră să pîndească amîndoi în ascunzătoarea lor de la izvor.

Oamenii aleși de Bègue de Vilaine își săpaseră sub peretele din afară al meterezului un adăpost în pămîntul uscat de soarele zilei, astfel că în jurul Montiel-ului se afla un cordon neîntrerupt de oameni ascunși.

În aparență — și aceasta din ordinul lui Agénor care luase inițiativa în totul de cînd cu plecarea conetabilului — cîteva santinele în picioare, postate din loc în loc, păzeau sau se făceau că păzesc linia de tranșee.

Ploaia silise santinelele să se înfășoare în mantale ; unii chiar se culcaseră în aceste mantale.

La ora zece, Agénor și Musaron auziră stînca răsunînd la zgomotul făcut de tropăitul unor oameni.

Ascultînd mai cu atenție, sfîrșiră prin a vedea trecînd trei ofițeri de-ai lui don Pedro care, cu multă băgare de seamă, și mai mult tîrîndu-se decît mergînd, cercetau fortificația într-un loc hotărît mai dinainte.

Ofițerii văzură că în partea aceea locul nu era păzit. Își comunicară cu bucurie această descoperire, și îi auziră felicitîndu-se în vreme ce urcau din nou panta abruptă.

Unul din ei zise cu jumătate de glas :

— E cam alunecuș, iar cailor le va fi greu să-și miște picioarele la coborîre.

— Da, însă vor alerga mai bine pe cîmpie, răspunse un altul.

Aceste cuvinte umplură de bucurie inima lui Agénor.

Îl trimise pe Musaron în tranșee să-l anunțe pe cel mai apropiat ofițer breton că avea să se petreacă un eveniment.

Ofițerul care stătea culcat comunică știrea vecinului său, care făcu la fel, și informația dată de Mauléon dădu ocol întregului Montiel.

Nu se scursese nici o jumătate de oră cînd Agénor auzi în vîrful platformei potcoavele unui cal izbind stînca.

I se păru că zgomotul îi zgîria inima, atît de vie și dureroasă era impresia.

Zgomotul se apropia ; se mai auzeau și alți pași de cai, însă numai Agénor și Musaron îi distingeau.

Aceasta pentru că regele poruncise să fie înfășurate în cîlți copitele cailor, ca să nu tropăie prea tare.

Regele venea ultimul ; o tuse seacă, pe care nu și-o putu stăpîni, îi trădă prezența.

Mergea cu mare greutate, ținînd strîns de frîu calul care aluneca pe panta prea abruptă.

Pe măsură ce fugarii treceau prin fața peșterii, Musaron și Agénor îi recunoșteau. Cînd veni rîndul lui don Pedro, îi văzură destul de bine fața palidă, dar îndrăzneață.

Ajunși la tranșee, primii doi fugari încălecară și trecură peste parapet, dar nu făcuseră nici zece pași că se prăbușiră într-o groapă pregătită dinainte, unde douăzeci de ostași, punîndu-le căluș în gură, îi ridicară fără zgomot.

Don Pedro, care nu bănuia nimic, sări la rîndul lui în șa ; deodată fu apucat de Agénor care îl strînse în brațele-i vînjoase, în vreme ce Musaron îi pecetluia gura.

După aceasta, Musaron înțepă cu vîrful pumnalului calul care sări pe deasupra parapetului și o luă la fugă, făcînd să i se audă galopul pe terenul stîncos.

Don Pedro se zbătea cu vigoarea deznădejdii.

— Băgați de seamă, îi spuse Agénor la ureche, voi fi silit să vă ucid dacă faceți zgomot.

Don Pedro reuși să i se facă auzite aceste cuvinte sugrumate :

— Sînt regele ! Tratează-mă ca pe un cavaler !

— Știu bine că sînteți regele, zise Agénor, și vă așteptam aici. Pe cinstea mea de cavaler ! Nu vi se va face nici un rău.

Îl luă pe prinț pe umerii săi zdraveni și străbătu astfel linia tranșeelor, prin mijlocul ofițerilor care săltau de bucurie.

— Tăcere ! tăcere ! zise Agénor, fără gălăgie, domnilor, fără strigăte ! Eu am făcut treburile conetabilului, nu faceți să dea greș ale mele.

Își duse prizonierul în cortul lui Bègue de Vilaine, care îi sări de gît și îl îmbrățișă cu dragoste.

— Repede ! repede ! strigă căpitanul, niște curieri la rege care se află în fața orașului Toledo, alți curieri la conetabil, care ocupă cîmpia, pentru a-l anunța că războiul s-a sfîrșit.

LXXV

PIEDICI

În vreme ce întreaga tabără a bretonilor petrecea noaptea în beția triumfului, iar don Pedro în fiorii groazei, cîțiva cavaleri, călărind cei mai buni cai ai armatei, se duceau să-i înștiințeze pe don Henric și pe conetabil.

Agénor petrecuse noaptea lîngă prizonierul care, închizîndu-se într-un mutism încăpățînat, refuza orice consolare și orice ușurare.

Nu puteau lăsa legat un rege. Îl dezlegară deci pe prizonier, după ce îl puseseră să jure pe cuvîntul lui de gentilom că nu va face nici o încercare de a fugi.

— Dar, le spuse Le Bègue ofițerilor săi, cunoaștem noi cîte parale face cuvîntul lui don Pedro. Dublați postul, iar cortul să fie înconjurat în așa fel încît nici să nu-i treacă măcar prin gînd să fugă.

Îl găsiră pe conetabil la trei leghe de Montiel, gonind din fața lui, ca pe niște turme, resturile armatei învinse cu două zile mai înainte și completînd, printr-o captură de prizonieri de la care se putea obține o răscumpărare bogată, cîștigul acelei zile însemnate.

Căci toledanii refuzaseră să-și deschidă porțile chiar și aliaților lor ce fugeau învinși, atît de mult se temeau să

nu fie cumva un şiretlic folosit destul de des în timpurile barbare, cînd viclenia lui de atîtea ori locul forţei.

Conetabilul nici nu află bine vestea că strigă :

— Mauléon avea mai multă minte decît noi !

Îşi îndemnă calul spre Montiel cu o bucurie greu de zugrăvit.

Abia ajuns, ziua ce se ivea arginta piscurile munţilor — conetabilul îl lua în braţe pe Mauléon, modest în triumful lui.

— Îţi mulţumesc, cavalere, pentru curajoasa dumitale stăruinţă şi pentru spiritul dumitale de pătrundere, îi zise el. Unde se află prizonierul ?

— În cortul lui Le Bègue de Vilaine, răspunse Mauléon. Însă doarme sau se preface că doarme.

— Nu vreau să-l văd, zise Bertrand. Se cuvine ca prima persoană cu care să stea de vorbă don Pedro să fie Henric, învingătorul şi stăpînul său. Cel puţin e bine păzit ? O rugăciune bună către diavol mai poate scăpa unele spirite răufăcătoare.

— Sînt treizeci de cavaleri în jurul cortului, seniore, răspunse Agénor. Don Pedro nu are cum să scape, numai dacă vreun înger al Satanei nu l-o trage de păr, cum s-a întîmplat odinioară cu profetul Habacuc ; dar şi atunci l-am vedea plecînd...

— Şi i-aş trimite prin aer, zise Musaron, o săgeată care l-ar face să ajungă în iad înaintea îngerului întunecimilor.

— Să mi se aşeze un pat de campanie în faţa cortului, porunci conetabilul. Vreau, ca şi ceilalţi, să-l păzesc pe prizonier pentru a-l prezenta eu însumi lui don Henric.

Conetabilul fu ascultat şi un pat din scînduri şi din ierburi fu instalat chiar în faţa intrării cortului.

— Ia stai, zise Bertrand. E aproape un păgîn, e în stare să se omoare. I s-au luat armele ?

— N-am îndrăznit, seniore, e o persoană sacră. A fost uns rege în faţa altarului lui Dumnezeu.

— E drept ; dealtfel i se datorează, pînă la primele ordine ale lui don Henric, tot respectul.

— Vedeţi, seniore, zise Agénor, cît de mult mintea spaniolul acela atunci cînd vă asigura că don Pedro nu era la Montiel.

— De aceea vom pune să-l spînzure pe spaniol şi întreaga garnizoană, spuse liniştit Le Bègue de Vilaine. Minţind, l-a dezlegat pe conetabilul nostru de cuvîntul dat.

— Monseniore, interveni cu vioiciune Agénor, bieţii soldaţi nu sînt vinovaţi cu nimic atunci cînd un şef le porunceşte. Dealtfel dacă se predau, aţi făptui un asasinat, iar dacă nu se predau nu-i veţi putea prinde.

— Îi vom prinde prin foame, răspunse conetabilul.

Ideea de a o vedea pe Aissa pierind de foame îl făcea pe Mauléon să-şi piardă discreţia firească.

— O ! monseniore,... zise el, nu veţi făptui asemenea cruzime !

— Vom pedepsi minciuna, spuse conetabilul. Dealtfel nu trebuie să ne pară bine că minciuna asta ne oferă prilejul să-l pedepsim pe sarazinul Mothril ? Am să trimit un parlamentar la acel ticălos spre a-l anunţa că don Pedro e prins, că dacă a fost prins înseamnă că se afla la Montiel, că prin urmare am fost minţit, iar pentru a da o pildă tuturor mişeilor, garnizoana va fi decimată dacă se predă sau condamnată să piară de foame dacă nu se predă.

— Şi doña Aissa ? întrerupse Mauléon, palid de îngrijorare şi de dragoste.

— Vom cruţa femeile, bineînţeles, răspunse Duguesclin, căci blestemat să fie războiul care nu cruţă bătrînii, copiii mici şi femeile !

— Însă Mothril n-o va cruţa pe Aissa, monseniore ; ar însemna să o lase altcuiva după el. Nu-l cunoaşteţi, o va ucide... Or, mi-aţi făgăduit că-mi veţi da orice v-aş cere : vă cer viaţa Aissei.

— Şi ţi-o acord, prietene ; însă cum vei face să o salvezi ?

— O voi ruga pe senioria voastră să nu trimită lui Mothril alt parlamentar în afară de mine şi să mă lase liber să-i spun ce voi crede eu de cuviinţă... În felul acesta răspund de o grabnică supunere a maurului şi a garnizoanei... Dar fie-vă milă, seniore, de viaţa bieţilor soldaţi! ei n-au făcut nimic.

— Văd că trebuie să mă predau. M-ai slujit prea mult pentru a putea să-ţi refuz ceva. Iar regele îţi datorează tot atît ca şi mine, pentru că l-ai prins pe don Pedro, fără de care izbînda de ieri nu ar fi desăvîrşită. Pot deci, şi în numele său să-ţi dau ceea ce doreşti. Aissa îţi aparţine, soldaţii şi chiar ofiţerii vor fi cruţaţi ca şi bunurile lor, însă Mothril va fi spînzurat.

— Seniore...

— O ! în privința asta să nu-mi ceri nimic... nu vei obține. L-aș supăra pe Dumnezeu dacă l-aș cruța pe nelegiuitul ăla.

— Monseniore, primul lucru pe care mi-l va cere, va fi să i se lase viața. Ce-i voi răspunde ?

— Răspunde-i ce vrei, cavalere de Mauléon.

— Dar l-ați fi cruțat, după condițiile armistițiului făcut cu Rodrigo Sanatrias.

— Pe el ? Niciodată ! Am zis garnizoana ; Mothril este un sarazin, pe el nu-l socotesc printre apărătorii castelului. Dealtfel, după cum ți-am spus, e vorba de un legămînt între mine și Dumnezeu. De îndată ce o vei avea pe Aissa, prietene, nu te mai privește nimic. Lasă-mă să fac cum știu.

— Încă o dată, seniore, lăsați-mă să vă mai rog. Da, Mothril e un ticălos ; pedepsirea lui va fi plăcută lui Dumnezeu ; însă e dezarmat, nu mai poate dăuna...

— E ca și cînd i-ai vorbi unei statui, răspunse conetabilul. Lasă-mă să mă odihnesc, te rog. Cît despre vorbele ce le vei spune garnizoanei, îți las mînă liberă. Du-te !

Nu mai avea nimic de zis. Agénor știa bine că Duguesclin, cînd urmărea îndeplinirea unui plan, rămînea neînduplecat și nu dădea nici un pas înapoi.

Mai înțelegea de asemenea că Mothril, știindu-l pe don Pedro căzut în puterea bretonilor, nu ar mai cruța nimic, pentru că și pe el nu l-ar cruța nimeni.

Într-adevăr, Mothril era unul din acei oameni care știu să poarte greutatea urii ce o insuflă și să-i suporte urmările. Neîndurător cu alții, se resemna să nu ceară iertare.

Pe de altă parte, Mothril nu s-ar fi învoit niciodată să o predea pe Aissa. Situația lui Agénor era dintre cele mai grele.

„Dacă mint, zise el, îmi pierd onoarea. Dacă îi făgăduiesc lui Mothril viața fără să mă țin de cuvînt, voi ajunge nevrednic de dragostea unei femei și de stima oamenilor".

Era cufundat în aceste crude nedumeriri cînd trîmbițele anunțară sosirea regelui Henric în fața cortului.

Soarele se înălțase destul de sus și din tabără se vedea platforma pe care Mothril și don Rodrigo se plimbau vorbind cu aprindere.

— Ceea ce nu v-a acordat conetabilul, îi zise Musaron stăpînului pe care-l vedea atît de trist, regele Henric vă

va acorda. Cereți, veți obține. Ce importanță are gura care spune da, numai să spună un *da* pe care să-l puteți transmite lui Mothril fără să mințiți.

— Să încercăm, zise Agénor.

Și se duse să îngenuncheze lîngă scara lui Henric pe care un scutier îl ajuta să descalece.

— Veşti bune, după cît se pare, zise regele.

— Da, monseniore.

— Vreau să te răsplătesc, Mauléon. Cere-mi un comitat dacă vrei.

— Vă cer viața lui Mothril.

— E mai mult decît un comitat, răspunse Henric, dar ți-o acord.

— Plecați repede, domnule, spuse Musaron la urechea stăpînului, căci vine conetabilul, și ar fi prea tîrziu dacă ar auzi.

Agénor sărută mîna regelui, care, punînd piciorul pe pămînt, strigă :

— Bună ziua, scumpe conetabil, se pare că trădătorul e al nostru.

— Da, monseniore, zise Bertrand, care se făcu că nu l-ar fi zărit pe Agénor vorbind cu Henric.

Tînărul începu să alerge ca și cînd ar fi dus cu el o comoară. Avea dreptul, ca parlamentar ales, să ia cu el doi trompeți ; și-i alese și porni după ei. Urmat de nedespărțitul Musaron, urcă poteca pînă la prima poartă a castelului.

LXXVI

DIPLOMAȚIA IUBIRII

Nu întîrziară să-i deschidă și, înaintînd pe drum, putu să-și dea seama de greutățile terenului.

Uneori poteca nu avea mai mult de un picior lățime, iar stînca peste tot cădea perpendicular pe măsură ce pîlnia se lărgea ; bretonii, puțin obișnuiți cu munții, simțeau că-i apucă amețeala.

— Iubirea ne face foarte neprevăzători, domnule, îi spuse Musaron stăpînului. În sfîrșit !... Ce-o da Dumnezeu !

— Uiți că persoanele noastre sînt inviolabile ?

— Ei ! domnule, ce are de cruţat blestematul de Mothril, şi ce vedeţi inviolabil pentru el pe pămînt ?

Agénor îi impuse tăcere scutierului, continuă să urce coasta şi ajunse la platforma unde îl aşteptă Mothril, care îl recunoscuse pe cînd urca.

„Francezul ! bombăni el. Ce înseamnă prezenţa lui la castel ?“

Trîmbiţele sunară ; Mothril făcu semn că ascultă.

— Vin din partea conetabilului, spuse Agénor, pentru a-ţi spune următoarele : „Am încheiat un armistiţiu cu duşmanii mei, cu condiţia ca nimeni să nu iasă din castel... Le făgăduisem viaţa tuturor, în schimbul acestei condiţii ; astăzi trebuie să-mi schimb părerea, pentru că v-aţi călcat cuvîntul.“

Mothril se îngălbeni şi răspunse :

— În ce privinţă ?

— Astă-noapte, urmă Agénor, trei cavaleri au trecut tranşeele, cu toate că aveam santinele.

— Ei bine ! zise Mothril, făcînd o sforţare puternică asupra lui însuşi, trebuie pedepsiţi cu moartea... căci şi-au călcat jurămîntul.

— Ar fi fost lucru uşor, spuse Agénor, dacă am fi pus mîna pe ei, dar au fugit...

— Cum, nu i-aţi putut opri ? întrebă Mothril, nefiind în stare să-şi înfrîneze cu totul bucuria, după ce simţise mai întîi o vie îngrijorare.

— Pentru că gărzile noastre se încredeau în cuvîntul vostru, veghind cu mai puţină atenţie ca de obicei, cu atît mai mult cu cît, după spusele seniorului Rodrigo aici de faţă, nimeni nu avea interes să fugă, avînd toţi viaţa garantată...

— Şi în cazul acesta ? întrebă maurul.

— Vom schimba unele din condiţiile armistiţiului.

— Ah ! bănuiam eu, răspunse Mothril cu amărăciune. Îndurarea creştinilor e şubredă ca un pahar ; trebuie să bagi de seamă să nu-l spargi cînd bei din el. Ai venit să ne spui că mai mulţi soldaţi... dacă de soldaţi e vorba, au fugit din Montiel, şi vei fi silit să ne omori pe toţi.

— Mai întîi, sarazinule... zise Agénor jignit de această învinuire şi de această presupunere, mai întîi tu trebuie să ştii cine sînt fugarii.

— De unde să ştiu ?

— Numără-ţi oamenii.

— Nu comand eu aici.

— Atunci nu faci parte din garnizoană, spuse îndată Agénor, deci nu eşti cuprins în armistiţiu.

— Eşti destul de viclean pentru vîrsta ta.

— Am ajuns aşa, învăţînd să fiu bănuitor, tot avînd de-a face cu sarazini. Dar răspunde-mi.

— Într-adevăr eu sînt şeful, zise Mothril care se temea să nu piardă avantajele unei capitulări, dacă ar fi fost vorba de asta.

— Vezi bine că aveam dreptate să umblu cu şiretlicuri, pentru că minţeai... Dar nu despre asta e vorba. Mărturiseşti că s-au încălcat condiţiile.

— Tu spui asta, creştine.

— Şi trebuie să mă crezi, adăugă Mauléon cu trufie. Aşadar iată ordinul conetabilului, şeful nostru. Cetatea se va preda chiar azi, sau va începe o blocadă riguroasă.

— Asta-i tot ? întrebă Mothril.

— Asta-i tot.

— Vom fi înfometaţi ?

— Da.

— Şi dacă vrem să murim ?

— Sînteţi liberi.

Mothril îl privea pe Agénor cu o expresie aparte, pe care acesta o înţelese destul de bine.

— Toţi ! zise el, apăsînd pe acest cuvînt.

— Toţi, răspunse Mauléon... însă dacă veţi muri, înseamnă că aşa aţi vrut voi... don Pedro nu vă va ajuta, te asigur.

— Crezi ?

— Sînt sigur...

— Pentru ce ?

— Pentru că noi avem o armată cu care să-i ţinem piept, pe cînd el nu mai are. Şi înainte de a veni ziua cînd îşi va fi găsit una, veţi fi cu toţii morţi de foame.

— Judeci drept, creştine.

— Salvaţi-vă deci viaţa, pentru că acest lucru stă în puterea voastră.

— Aşa ! Ne oferi viaţa.

— V-o ofer.

— Pe cuvîntul cui ? Al conetabilului ?

— Pe cuvîntul regelui care a sosit adineaori.

— Într-adevăr, a sosit, zise Mothril cu îngrijorare, însă nu-l vedeam.

— Priveşte-i cortul... sau mai degrabă pe cel al lui Bègue de Vilaine.

— Da... da... și ești sigur că ne va lăsa viața ?
— Ți-o garantez.
— Și mie ?
— Și ție... Mothril, am cuvîntul regelui.
— Vom putea să ne retragem unde vom dori ?
— Unde veți dori.
— Cu slujitori, bagaje, tezaure ?
— Da, sarazinule.
— E destul de frumos...
— Văd că nu crezi... dar ești nebun căci pentru ce te-am ruga să vii la noi azi, cînd, mort sau viu, tot al nostru ești, rămînînd aici o lună.
— O ! Vă puteți teme de don Pedro.
— Te asigur că nu ne temem de el.
— Creștine, am să mai chibzuiesc.
— Dacă peste două ore nu te-ai predat, spuse nerăbdătorul tînăr, consideră-te ca și mort. Centura de fier nu se va mai deschide...
— Bine ! bine ! Două ore ! Nu e prea multă mărinimie, zise Mothril întrebînd orizontul cu îngrijorare, ca și cînd din adîncul cîmpiei avea să se ivească un salvator.
— Asta-i tot ce-mi răspunzi ? zise Agénor.
— Peste două ore, bolborosi Mothril distrat.
— O ! domnule, se vor preda, l-ați convins, îi strecură Musaron la urechea stăpînului.
Deodată Mothril începu să privească înspre tabăra bretonilor cu o atenție pe care nu și-o ascundea.
— Oh ! oh ! bombăni el arătîndu-i cortul lui Bègue de Vilaine.
Spaniolul se rezemă cu coatele de parapet spre a vedea mai bine.
— Creștinii tăi se sfîșie între ei, după cît se pare, iată cum aleargă toți spre cortul acela.
Într-adevăr, o mulțime de soldați și de ofițeri alergau spre cort dînd semne de cea mai vie îngrijorare.
Cortul se mișca de parcă ar fi fost zgîlțîit înăuntru de niște luptători.
Agénor îl văzu pe conetabil repezindu-se într-acolo cu un gest de mînie.
— Se petrece ceva ciudat și îngrozitor în cortul unde se află don Pedro, zise el, să plecăm, Musaron.
Atenția lui Mothril era atrasă de această mișcare de neînțeles. A lui don Rodrigo era încă și mai mult. Agénor profită de zăpăceala lor pentru a coborî împreună cu bre-

tonii săi panta dificilă. La mijlocul drumului auzi un țipăt groaznic urcînd din cîmpie spre cer.

Era și timpul să ajungă la bariere ; abia se închisese ultima poartă în urma lui, că glasul tunător al lui Mothril striga :

— Allah ! Allah ! Trădătorul mă înșela. Regele don Pedro a fost prins. Allah ! să fie arestat francezul și să ne slujească drept ostatic. La porți ! închideți ! închideți !

Dar Agénor tocmai trecuse meterezul și se afla în siguranță, putînd chiar să vadă în întregime îngrozitorul spectacol la care asistase maurul, din înaltul platformei.

— Doamne sfinte ! zise Agénor tremurînd și ridicînd brațele spre cer, un minut mai mult și am fi fost prinși și pierduți.

LXXVII

CE SE VEDEA ÎN CORTUL LUI BÈGUE DE VILAINE

Regele don Henric, după ce îl părăsise pe Agénor și încuviințase grațierea lui Mothril, își șterse fața și-i spuse conetabilului :

— Prietene, inima îmi bate foarte tare. Îl voi vedea în umilință pe cel care mă urăște de moarte ; este o bucurie amestecată cu amărăciune și nu-mi explic această stare în momentul de față.

— Asta dovedește, sire, zise conetabilul, că inima Maiestății Voastre e nobilă și mărinimoasă. Dacă n-ar fi așa, n-ar simți decît bucuria triumfului.

— E ciudat, adăugă regele, că nu intru în acest cort decît cu neîncredere și, o repet, cu inima strînsă... Ce face el ?

— Sire, stă pe un scăunel, cu capul sprijinit în mîini. Pare abătut.

Henric de Transtamare făcu un semn cu mîna și toți se depărtară.

— Conetabile, spuse el aproape în șoaptă, un ultim sfat, te rog. Vreau să-i cruț viața, însă, ce zici, să-l exilez sau să-l închid într-o fortăreață ?

— Nu-mi cereți sfatul, sire, răspunse conetabilul, căci n-aș putea să vă dau vreunul. Sînteți mai înțelept decît mine și vă aflați în fața unui frate. Dumnezeu să vă călăuzească.

— Vorbele dumitale m-au lămurit pe deplin, conetabile, îți mulțumesc.

Regele ridică pulpana de pînză care închidea cortul și intră.

Don Pedro nu-și părăsise poziția despre care Duguesclin îi vorbise regelui. Deznădejdea lui nu era tăcută : ci se manifesta prin exclamații, cînd înăbușite, cînd zgomotoase. S-ar fi zis un început de nebunie.

Pașii lui Henric îl făcură pe don Pedro să ridice capul.

De îndată ce-și recunoscu învingătorul după înfățișarea-i măreață și după creasta coifului ce reprezenta un leu de aur, furia puse stăpînire pe el.

— Ai venit, zise el, ai îndrăznit să vii !

Henric nu răspunse și păstră o atitudine rezervată și tăcere.

— Te-am chemat în zadar în timpul învălmășelii, urmă don Pedro însuflețindu-se treptat ; dar tu n-ai curaj decît să batjocorești un dușman învins, și chiar în momentul de față îți ascunzi figura ca să nu-ți văd paloarea.

Henric își desfăcu încet cataramele de la cască și o puse pe o masă. Avea fața palidă într-adevăr, însă privirile lui păstrau o seninătate blîndă și omenească.

Acest calm îl scoase din fire pe don Pedro. Se ridică :

— Da, zise el, îl recunosc pe bastardul tatălui meu, cel ce-și zice regele Castiliei, uitînd că nu va exista alt rege în Castilia atîta timp cît voi trăi eu.

Năprasnicelor insulte ale dușmanului său, Henric încercă să-i opună răbdarea, însă mînia îi urca treptat pe frunte, și picături de sudoare rece începeau să-i curgă pe față.

— Bagă de seamă, zise el cu un glas tremurînd ; te afli aici în mîna mea, nu uita acest lucru. Eu nu te insult și nu trebuie să-ți necinstești originea prin cuvinte nevrednice de noi amîndoi.

— Bastard ! strigă don Pedro, bastard... bastard !

— Ticălosule ! Vrei oare să-mi dezlănțui mînia ?

— O ! în privința asta sînt liniștit, făcu don Pedro cu priviri aprinse, cu buzele învineţite. Nu-ţi vei lăsa mînia să meargă mai departe decît o cere spiritul tău de conservare. Ţi-e frică...

— Minţi ! strigă don Henric scos din răbdări.

Drept răspuns, don Pedro îl apucă pe Henric de gît, iar don Henric îl cuprinse pe don Pedro cu amîndouă braţele.

— Ah ! zicea învinsul, lupta asta ne mai lipsea ; ai să vezi că va fi hotărîtoare.

Luptară cu atîta înverşunare încît cortul fu zdruncinat, pînzele se clătinară, iar la zarva ce se iscă alergară conetabilul, Le Bègue şi mai mulţi ofiţeri.

Ca să poată intra, fură siliţi să despice cu spadele pînzele cortului. Cei doi duşmani se zvîrcoleau înlănţuiţi ca doi şerpi, se agăţaseră de pînzele cortului cu pinteniі de la picioare.

Atunci ieşi la iveală interiorul cortului şi lupta crîncenă dintre ei.

Conetabilul scoase un strigăt puternic.

Mii de soldaţi zburară numaidecît în direcţia cortului.

De la înălţimea platformei, Mothril putu vedea cele ce se petreceau în cort ; tot atunci Mauléon, aflat la capătul meterezului, vedea aceeaşi scenă.

Cei doi adversari se rostogoleau şi se răsuceau căutînd, de fiecare dată cînd aveau un braţ liber, să apuce o armă.

Don Pedro fu mai norocos, reuşi să-l vîre sub el pe Henric de Transtamare şi, ţinîndu-l cu genunchiul, scoase de la brîu un mic pumnal pentru a-l lovi.

Însă primejdia îi dădu noi forţe lui Henric ; îl răsturnă încă o dată pe fratele său şi îl ţinu pe-o coastă. Lipiţi unul de altul, îşi suflau în faţă focul mistuitor al urii lor neputincioase.

— Trebuie să terminăm, strigă don Pedro, văzînd că nimeni nu îndrăznea să-i atingă, atît de mult îi stăpînea pe cei de faţă respectul faţă de maiestatea regală şi grozăvia situaţiei. Începînd de astăzi, nu va mai fi rege în Castilia, dar nici uzurpator. Încetez de a mai domni, dar sînt răzbunat. Mă vor ucide, dar voi fi băut sîngele tău.

Şi cu o putere de necrezut, îl strînse de gît şi ridică mîna pentru a-i împlînta pumnalul.

Atunci văzîndu-l cum caută cu pumnalul un loc prin cămaşa de zale şi platoşă, Dugueselin apucă cu mîna lui vînjoasă piciorul lui don Pedro şi-l făcu să-şi piardă echilibrul. Nenorocitul căzu la rîndu-i sub Henric.

— Eu nici nu fac nici nu desfac regi, zise conetabilul cu glas înăbuşit şi tremurător, îmi ajut seniorul.

Henric, putînd să răsufle, îşi recăpătă puterile şi trase spada.

Urmă o scînteiere de fulger. Oţelul pătrunse în întregime în gîtul lui don Pedro şi un val de sînge ţîşni în ochii învingătorului, înăbuşind ţipătul cumplit ce izbucni de pe buzele lui don Pedro.

Mîna rănitului slăbi strînsoarea, privirile i se stinseră şi fruntea schimonosită se lăsă pe spate. Se auzi cum i se izbeşte capul cu greutate de pămînt.

— Vai ! ce-aţi făcut, spuse Agénor care se repezise în cort şi privea cadavrul înotînd în sînge şi pe învingător îngenuncheat, cu arma în mîna dreaptă, în vreme ce cu stînga încerca să se susţină.

O linişte înspăimîntătoare domnea pe deasupra întregii adunări.

Regele ucigaş lăsă să-i cadă spada înroşită.

Atunci se văzu un pîrîu de sînge ieşind de sub cadavru şi pornind agale pe panta de teren stîncos.

Fiecare se dădu înapoi din faţa acestui sînge care încă mai fumega, ca şi cînd ar fi păstrat focul mîniei şi al urii.

Don Henric, după ce se ridică, se aşeză într-un colţ al cortului şi îşi ascunse faţa posomorîtă în mîini. Nu putea suferi lumina zilei şi privirile celor de faţă.

Conetabilul, la fel de posomorît, însă mai energic, îl ridică încetişor şi le făcu semn să plece tuturor celor ce fuseseră de faţă la această îngrozitoare scenă.

— Desigur, spuse el, ar fi fost mai bine ca acest sînge să-l fi vărsat în toiul luptei cu spada sau cu securea de război. Însă Dumnezeu face bine ce face, şi ce a vrut el s-a împlinit. Veniţi, sire, şi recăpătaţi-vă curajul.

— El a vrut să moară, murmură regele... Eu aveam să-l iert... Ai grijă ca rămăşiţele lui să nu rămînă expuse prea mult privirilor... să fie înmormîntat cum se cuvine...

— Sire, nu vă mai gîndiţi la nimic... uitaţi totul, lăsaţi-ne pe noi să ne vedem de treabă.

Dugueselin trimise să-l cheme pe starostele bretonilor.

— Vei tăia capul acesta, spuse el arătînd corpul lui don Pedro, iar dumneata Bègue de Vilaine, îl vei trimite la Toledo. Așa e obiceiul în această țară, unde cel puțin uzurpatorii cu numele morților nu mai au dreptul să vină să tulbure domnia și odihna celor vii.

Abia terminase cînd un spaniol din fortăreață veni să spună, din partea guvernatorului, că garnizoana avea să depună armele la orele opt seara, după condițiile puse de solul conetabilului.

LXXVIII

HOTĂRÎREA MAURULUI

Toată această scenă cumplită, ce se desfășurase cu atîta repeziciune, fusese văzută din castelul de la Montiel, datorită îndepărtării perdelelor cortului și zbuciumului principalilor săi actori.

Am văzut că la întrevederea dintre Agénor și Mothril, acesta din urmă, în vreme ce asculta propunerile solului, privea mereu spre cîmpie, unde ceva părea să-i atragă atenția.

Agénor încerca să-l facă să creadă că bretonii nu cunoșteau numele fugarilor din timpul nopții, îl mai făcea să creadă de asemenea că fugarii nu putuseră fi prinși. Această veste îl liniștise pe Mothril asupra sorții lui don Pedro, căci întunericul nopții trebuie să-i fi împiedicat pe cei din castel să vadă rezultatele evadării, iar bretonii avuseseră grijă să păstreze cea mai adîncă liniște în timp ce făceau captura.

Mothril trebuia deci să-l creadă pe don Pedro în siguranță.

Astfel că începu prin a nu lua în seamă propunerile lui Mauléon. Însă privind spre cîmpie văzu trei cai rătăcind prin ierburi și recunoscu fără pic de îndoială printre ei, el care avea privirea atît de sigură, calul alb cu pete roșiatice al lui don Pedro ; era un animal de rasă care îl adusese pe stăpînul lui de pe cîmpul de luptă la Montiel și trebuise să-l ducă cu iuțeala fulgerului spre a nu fi ajuns de dușmanii săi.

Bretonii, în bucuria lor, prinseseră călăreții dar uitaseră caii care, văzîndu-se liberi și dealtfel înspăimîntați de pripeala agresorilor, fugiseră dincolo de tranșee, ajungînd în cîmpie.

Tot restul nopții rătăciseră, păscînd și zburdînd ; dar la sosirea zilei, instinctul, devotamentul poate, îi adusese din nou în apropierea castelului și acolo îi zărise Mothril.

Animalele nu o mai luaseră pe drumul ocolit pe care plecaseră ; în felul acesta rîpa se afla între castel și ei, rîpă adîncă, povîrnită, care-i oprea.

Ascunși de ieșiturile stîncilor, priveau din cînd în cînd spre Montiel, apoi se apucau din nou să pască prin scobituri, mușchi și arbuști rășinoși al căror fruct seamănă cu fraga prin culoare și parfum.

Cînd Mothril zări animalele, îngălbeni și începu să se îndoiască de adevărul spuselor lui Mauléon. Era momentul în care începu să discute condițiile, cerînd să i se făgăduiască viața.

Apoi deodată scena din cort i se dezvălui în toată grozăvia ei. Recunoscu leul de aur al lui Henric de Transtamare, părul roșietic al lui don Pedro, gestul energic și vigoarea sa ; îi recunoscu vocea cînd ultimul țipăt, țipătul de moarte, scăpă șuierător și deznădăjduit din gîtleju-i tăiat.

Atunci ar fi voit să pună mîna pe Agénor pentru a face din el un ostatic sau pentru a-l sfîșia bucată cu bucată ; dar își pierdu orice nădejde. Văzînd cum era măcelărit don Pedro și necunoscînd nici pricina și nici urmarea discuției, își zise că el, aținătorul regelui asasinat era pierdut de-a binelea.

Din clipa aceea înțelese toată tactica lui Agénor.

Acesta îi făgăduia viața pentru a-l lăsa să fie măcelărit la ieșirea din Montiel și pentru a o avea în libertate și pentru totdeauna pe Aissa.

„Se prea poate să mor, își zise maurul ; totuși, voi încerca să trăiesc — însă în ce o privește pe fată, creștin blestemat, nu o vei avea, sau o vei avea moartă o dată cu mine.

Se înțelese cu Rodrigo să nu pomenească nimic despre moartea lui don Pedro, pe care numai ei singuri o văzuseră și chemă ofițerii din Montiel.

Toți fură de părere că trebuiau să se predea.

În zadar încercă Mothril să-şi convingă oamenii că moartea era mai de preţ decît bunul plac al învingătorilor.

Însuşi Rodrigo se împotrivi planului său.

— Ura lor se îndrepta împotriva lui don Pedro, zise el, şi poate şi asupra altor mărimi ; însă noi, care am fost cruţaţi în timpul luptei, noi care sîntem spanioli ca şi don Henric, pentru ce ne-ar ucide, cînd cuvîntul conetabilului ne garantează viaţa ? Noi nu sîntem nici sarazini, nici mauri şi ne rugăm la acelaşi Dumnezeu ca şi învingătorii noştri.

Mothril văzu că totul se sfîrşise o dată cu resemnarea compatrioţilor săi ; lăsă capul în jos şi se închise singur în cercul unei neclintite, unei îngrozitoare hotărîri.

Rodrigo fu de părere ca garnizoana să se predea numaidecît. Mothril obţinu să se amîne capitularea pînă către seară.

Ascultară pentru ultima oară de dorinţa lui.

Acesta era momentul în care solul veni să-i propună lui Duguesclin orele opt seara pentru predarea cetăţii.

Mothril se închise în apartamentele guvernatorului pentru a-şi face rugăciunile, după cum îi spusese lui Rodrigo.

— Vei face în aşa fel, îi spuse el, ca garnizoana să iasă la ora stabilită, adică noaptea, mai întîi soldaţii, apoi ofiţerii inferiori, după care vor urma ceilalţi ofiţeri şi dumneata. Eu voi pleca ultimul cu doña Aissa.

Rămas singur, Mothril se duse să deschidă uşa de la camera Aissei.

— Vezi, copila mea, îi zise el, că totul se petrece după dorinţa noastră. Don Pedro nu numai că a plecat, dar a şi murit.

— A murit ! strigă fata cu o expresie de groază care cuprindea totuşi o urmă de îndoială.

— Cînd ţi-o spun eu, zise cu nepăsare Mothril, vino să vezi.

— O ! murmură Aissa, şovăind între spaimă şi dorinţa de a afla adevărul.

— Nu şovăi, nu te lăsa tîrîtă astfel, Aissa. Vreau să vezi cum îi tratează creştinii pe duşmanii lor învinşi şi prizonieri, creştinii pe care dumneata îi iubeşti atît !

O trase pe fată afară din cameră pe platformă şi îi arătă cortul lui Bègue de Vilaine cu cadavrul încă întins.

În momentul în care Aissa, mută și palidă, privea acel spectacol îngrozitor, un om îngenunche lîngă trupul căzut, și cu o lovitură de satîr breton, îi tăie capul.

Aissa scoase un țipăt sfîșietor și căzu aproape leșinată în brațele lui Mothril.

Acesta o transportă în camera ei și, îngenunchind la picioarele patului pe care se odihnea Aissa zise :

— Copila mea, după ce ai văzut, știi acum că soarta care l-a lovit pe don Pedro mă așteaptă și pe mine. Creștinii mi-au oferit o capitulare și cruțarea vieții. Dar îi făgăduiseră viața și lui don Pedro. Iată cum și-au ținut cuvîntul ! Tu ești tînără și fără experiență. Însă inima ți-e curată și judecata dreaptă, sfătuiește-mă, te rog.

— Eu, să te sfătuiesc...

— Tu cunoști un creștin...

— Și încă unul care-și va ține cuvîntul și care te va salva, pentru că mă iubește.

— Crezi ? făcu Mothril clătinînd amenințător din cap.

— Sînt sigură, adăugă fata cu entuziasmul iubirii.

— Copilă, zise Mothril, ce autoritate are el printre ai săi ? E un simplu cavaler și are deasupra lui căpitani, generali, un conetabil, un rege ! Că el vrea să ierte, sînt convins. Însă ceilalți sînt neîndurători. ne vor ucide !...

— Pe mine !... strigă fata cu o mișcare de egoism pe care nu și-o putu înfrîna, și care arătă maurului străfundul sufletului Aissei. adică adîncul primejdiei și nevoia unei hotărîri grabnice.

— Nu, zise el, dumneata ești o fată tînără, frumoasă și plină de farmec. Căpitanii, generalii, conetabilul, regele, te vor ierta în speranța de a merita un zîmbet sau o răsplată și mai atrăgătoare ! O ! Francezii și spaniolii sînt curtenitori ! adăugă el cu un rîs înfiorător... Însă eu ! eu nu sînt decît un om primejdios pentru ei, mă vor sacrifica...

— Ți-o spun că Agénor se află acolo și îmi va apăra onoarea cu riscul vieții sale.

— Și dacă ar muri, ce-ai să ajungi ?

— Mă refugiez în moarte...

— O ! eu văd moartea cu mai puțină resemnare decît dumneata, Aissa, pentru că sînt mai aproape de ea.

— Îți jur că te voi salva.

— Pe ce îmi juri ?

— Pe viața mea... Dealtfel, ți-o repet, Mothril, te înșeli asupra înrîuririi pe care o poate avea Agénor. Regele îl

iubește ; este un bun slujitor al conetabilului ; i s-a încredințat o misiune importantă, știi bine — la Soría.

— Da, și dumneata știi la fel, Aissa, după cît se pare, zise maurul cu o privire încărcată de o gelozie răutăcioasă.

Aissa roși de pudoare și de teamă, amintindu-și că Soría era pentru ea un nume de dragoste și de nespuse desfătări.

Apoi reluă :

— Cavalerul meu ne va salva deci pe amîndoi. Dacă e nevoie, îi voi pune această condiție...

— Ascultă-mă bine, copilă, izbucni maurul îngrijorat că vede această încăpățînare amoroasă încurcîndu-i fiecare pas al drumului pe care voia să se avînte, Agénor este atît de puțin în stare să ne salveze pe noi, încît a venit adineaori aici.

— A venit ! spuse Aissa.... aici ! De ce nu m-ai anunțat și pe mine ?...

— Pentru a îndrepta toate privirile asupra iubirii dumitale... Îți uiți demnitatea, fetițo ! A venit, ți-o spun, să mă roage să găsesc un mijloc de a te sustrage de la jignirile creștinilor. Cu prețul acesta îmi făgăduia să mă apere.

— Jigniri ! mie ! mie care mă voi face creștină !

Mothril scoase un țipăt de mînie repede înăbușit din nevoia momentului.

— Cum să fac ? urmă Mothril. Sfătuiește-mă ; timpul nu stă pe loc. Astă-seară, castelul va fi predat creștinilor; astă-seară voi fi mort, iar dumneata vei aparține ca o parte de pradă șefilor necredincioșilor.

— Dar la urma urmelor, ce-a zis Agénor ?

— A propus un mijloc groaznic, care îți va dovedi cît de mare e primejdia.

— Un mijloc de salvare ?

— Un mijloc de evadare.

— Spune.

— Privește pe fereastră. Vezi că în partea asta stînca Montiel-ului e tăiată vertical, impracticabilă, și coboară în fundul viroagei în așa fel încît supravegherea în acest punct n-ar avea nici un rost, căci numai păsările zburînd sau șopîrlele tîrîndu-se pot să coboare sau să urce de-a lungul stîncilor. Dealtfel, de cînd nu-l mai pîndesc pe don Pedro, francezii au părăsit cu totul acest punct.

Aissa își afundă privirile cu groază în prăpastia care și începuse să se înnegrească la apropierea nopții.

— Ei bine ? întrebă ea.

— Ei bine ! francezul m-a sfătuit să leg o frînghie de barele acestor zăbrele şi să-i dăm drumul să atîrne pînă în viroagă... aşa cum voiam să facem pentru don Pedro, şi cum ar fi făcut-o şi el dacă n-ar fi fost nevoit să găsească la coborîre un cal ; m-a sfătuit să mă prind, cu dumneata în braţe, de nodurile acelei frînghii şi să ajungem în viroagă, în vreme ce armata creştinilor ar fi ocupată la porţile castelului cu înlocuirea garnizoanei, care va defila fără arme către orele opt seara.

Aissa, cu privirea înflăcărată, cu buzele tremurînde, îl ascultă pe maur, şi se duse pentru a doua oară să privească prăpastia căscată.

— Chiar el ţi-a dat acest sfat ? întrebă ea.

— După ce veţi fi coborît, a adăugat el, mă veţi găsi aşteptîndu-vă. Vă voi înlesni posibilitatea să fugiţi...

— Cum ! Ne va părăsi ! Mă va lăsa singură cu dumneata !...

Mothril îngălbeni.

— Nicidecum, zise el. Vezi cei trei cai ce pasc prin buruieni pe celălalt povîrniş al rîpei ?

— Da, da, îi văd.

— Francezul şi-a şi ţinut jumătate din făgăduială. Şi-a trimis caii să ne aştepte... Numără-i, Aissa.

— Sînt trei.

— Atunci cîţi vom fugi ?

— O ! da, da, strigă ea, dumneata, eu, el !... O ! Mothril ! o ! ca să fug cu el aş trece printr-o rîpă de flăcări... Vom pleca.

— Nu o să-ţi fie teamă ?

— De vreme ce el mă aşteaptă...

— Atunci să fii gata de îndată ce tobele şi trîmbiţele vor anunţa mişcarea garnizoanei...

— Frînghia ?...

— Iat-o... Ar suporta o greutate de trei ori mai mare decît a noastră ; iar cît despre lungime, am măsurat-o lăsînd să cadă în rîpă o bilă de plumb legată de capătul unui fir. Ai să fii curajoasă şi tare, Aissa ?

— Ca şi cînd aş merge la serbarea nunţii cu cavalerul meu, răspunse în culmea bucuriei.

LXXIX

CAPUL ŞI PUMNUL

Noaptea se lăsă asupra Montiel-ului ; noapte posomorîtă şi rece care învăluia într-un linţoliu umed formele şi culorile.

La ora opt şi jumătate, trîmbiţele dădură semnalul şi o mulţime de făclii porniră în convoi pe drumul povîrnit şi pietros care ducea spre poarta principală.

Soldaţii şi ofiţerii apărură unul cîte unul, arătîndu-şi supunerea şi fiind primiţi cu bunăvoinţă de conetabil şi de căpitanii creştini care, stînd în picioare în apropierea meterezului, supravegheau ieşirea oamenilor şi a bagajelor.

Deodată lui Musaron îi veni o idee ; se apropie de stăpînu-său şi îi spuse la ureche :

— Blestematul de maur are comori ; e în stare să le arunce în vreo rîpă ca să nu cadă în mîna noastră. Mă duc să dau un ocol castelului, căci eu văd bine noaptea ca şi pisicile şi nu-mi face prea mare plăcere să-i privesc defilînd pe secăturile astea de prizonieri spanioli.

— Du-te, zise Agénor. Există o comoară pe care Mothril nu o va arunca în rîpă şi care este cea mai preţioasă comoară a mea ! Pe ea o pîndesc eu la poarta asta şi o iau de îndată ce se va înfăţişa.

— Hei ! hei ! făcu Musaron cu un aer de îndoială nefastă ; şi strecurîndu-se printre buruienile şanţului, dispăru.

Soldaţii defilau mereu ; veni după aceea cavaleria. La două sute de cai le trebuie un timp destul de lung ca să coboare unul cîte unul nişte drumuri ca acelea de la Montiel.

Inima lui Mauléon era frămîntată de nerăbdare. O presimţire fatală îl străbătea ca un fier ascuţit.

— Nebun mai sînt, îşi zicea el, Mothril are cuvîntul meu ; ştie că viaţa îi e asigurată ; ştie că dacă fetei i se va întîmpla cea mai mică nenorocire, s-ar expune la cele

mai groaznice chinuri. Apoi Aissa, care desigur că a văzut flamura mea, trebuie să-şi fi luat măsuri de prevedere... Are să apară ; am s-o văd... eram nebun.

Deodată, mîna lui Musaron se abătu pe umărul lui Agénor.

— Domnule, zise el în şoaptă, veniţi repede...

— Ce s-a întîmplat ? De ce eşti aşa tulburat ?

— Domnule, veniţi, în numele cerului. Ce prevăzusem se întîmplă. Maurul fuge pe o fereastră.

— Ei ! ce-mi pasă mie ?

— Mă tem că o să vă pese prea mult... obiectele care sînt coborîte îmi fac impresia că sînt obiecte vii.

— Trebuie să dăm alarma...

— Să nu faceţi una ca asta... Maurul, dacă va fi el, se va apăra ; are să ucidă vreunul ; soldaţii sînt brutali şi nu sînt îndrăgostiţi : nu vor cruţa nimic. Să ne facem treburile singuri.

— Eşti nebun, Musaron, pentru cîteva păcătoase de cufere, ai să mă faci să pierd cea dintîi privire a Aissei.

— Mă duc singur, zise Musaron nerăbdător ; dacă voi fi ucis, va fi din vina dumneavoastră.

Agénor nu răspunse. Se desprinse fără grabă din grupul căpitanilor şi ajunse la meterez.

— Repede, repede, îi strigă atunci scutierul, să încercăm să ajungem la timp...

Agénor iuţi pasul. Dar nimic nu era mai greu ca această alergătură prin liane, prin mărăcini şi prin tufe.

— Vedeţi ? zise Musaron arătînd stăpînului o formă albă care aluneca de-a lungul zidului negru în fundul rîpei.

Agénor scoase un ţipăt.

— Tu eşti Agénor ? răspunse o voce duioasă.

— Ei bine ! domnule, ce mai ziceţi acum ? făcu Musaron.

— O ! strigă Mauléon, să alergăm repede la marginea rîpei, să-i surprindem.

— Agénor ! repetă vocea Aissei, pe care Mothril încerca să o silească la tăcere prin imbolduri energice făcute în şoaptă.

— Domnule, să ne culcăm la pămînt, să nu vorbim şi să nu ne arătăm !

— Dar fug pe-acolo !

— O ! Vom putea noi să prindem o fată, mai cu seamă cînd fata nu cere decît să fie prinsă. Să ne culcăm la pămînt, vă spun, scumpul meu stăpîn.

Între timp Mothril asculta, aşa cum ascultă tigrul, la ieşirea din peşteră, atunci cînd îşi duce prada între dinţi.

Nu mai auzi nimic, recăpătă curaj şi urcă cu paşi sprinteni taluzul şanţului adînc.

Cu o mînă o ţinea pe Aissa şi o ridica în sus, cu alta se agăţa de copaci şi de rădăcini.

Ajunse la creastă şi se opri să mai răsufle.

Atunci Agénor se ridică şi strigă :

— Aissa ! Aissa !

— Eram sigură că e el, răspunse fata.

— Creştinul ! urlă Mothril furios.

— Dar Agénor e acolo, să mergem într-acolo, zise Aissa, încercînd să se desprindă din braţele lui Mothril spre a alerga la iubitul ei.

Drept orice răspuns o strînse şi mai tare şi o tîrî spre locul unde văzuse calul lui don Pedro.

Agénor alerga, însă se poticnea la fiecare pas, iar Mothril cîştiga teren şi se apropie de unul din cai.

— Pe-aici ! Pe-aici ! striga mereu Aissa. Vino, Mauléon, vino !

— Dacă mai scoţi o vorbă eşti moartă ! îi şopti Mothril la ureche. Vrei să atragi toată lumea în partea asta cu ţipetele tale neghioabe ? Vrei ca iubitul tău să nu mai poată veni să ne regăsească ?

Aissa tăcu. Mothril găsi calul, îl apucă de coamă, sări în şa şi aruncă fata în faţa lui, apoi porni în galop. Era calul unuia din ofiţerii prinşi odată cu don Pedro.

Mauléon auzi galopul calului şi scoase un răcnet de mînie.

— Fuge ! fuge ! Aissa ! Aissa ! răspunde.

— Iată-mă ! iată-mă ! zise tînăra ; şi glasul i se pierdu în desimea vălului pe care Mothril îl apăsă pe buzele fetei, cu riscul de a o sufoca.

Agénor porni într-o fugă deznădăjduită ; căzu în genunchi, istovit, fără răsuflare.

— Vai ! Dumnezeu e nedrept, murmură el.

— Domnule ! domnule ! Iată un cal, strigă Musaron. Curaj ! veniți, l-am prins.

Agénor sări în sus de bucurie ; își recăpătă puterile și puse piciorul în scara pe care i-o ținea Musaron.

Porni ca o săgeată pe urmele lui Mothril. Calul lui se nimerise să fie acel minunat bidiviu cu pete roșietice care nu-și avea seamăn în Andaluzia, astfel că, alergînd de mînca pămîntul, Agénor se apropie de Mothril și-i strigă Aissei :

— Curaj ! iată-mă !

Mothril răsucea un pumnal în coapsele calului, care necheza de durere.

— Dă-mi-o ! Nu-ți voi face nimic, îi spuse Agénor maurului. Pe Dumnezeu ! Te voi lăsa să fugi.

Maurul răspunse printr-un rîs disprețuitor.

— Aissa ! Aissa ! Dă-ți drumul din brațele lui, Aissa !

Fata se înăbușea și scotea urlete de deznădejde sub puternica mînă ce o apăsa.

În cele din urmă Mothril simți în spatele lui răsuflarea fierbinte a calului lui don Pedro ; Agénor putu apuca rochia iubitei lui și o trase cu putere spre el.

— Dă-mi-o, îi spuse el sarazinului, sau te ucid !

— Dă-i drumul, creștine, sau ești un om mort !

Agénor își înfășură încheietura mîinii în rochia de lînă albă și ridică spada deasupra lui Mothril ; acesta, cu o lovitură de pumnal dată pieziș, reteză mîna stîngă * a lui Agénor.

Mîna rămase agățată de stofă și Agénor scoase un țipăt atît de sfîșietor încît Musaron îl auzi de departe și urlă de mînie.

Mothril crezu că putea să fugă ; însă nu mai era Agénor cel care-l urmărea : era calul înfierbîntat de alergare.

* La începutul cărții se amintește că **Mauléon** avea mîna dreaptă retezată și nu stînga. E una din inadvertențele obișnuite la Dumas.

Dealtfel, furia sporise forţele tînărului ; spada lui se ridică încă o dată şi dacă Mothril nu şi-ar fi silit calul să facă un salt în lături, s-ar fi terminat cu el.

— Dă-mi-o, sarazinule, spuse Agénor cu glas slăbit. Vezi bine că te voi ucide. Dă-mi-o, o iubesc !

— Şi eu o iubesc ! răspunse Mothril îmboldindu-şi din nou calul.

Un glas, acela al lui Musaron, străpunse întunericul. Inimosul scutier găsise cel de-al treilea cal, o luase de-a dreptul prin mărăcini şi pietroaie şi venea în ajutorul stăpînului.

— Am sosit ; curaj, domnule, strigă el.

Mothril se întoarse şi se simţi pierdut.

— Vrei să ţi-o dau pe fata asta ? întrebă el...

— Da, vreau, şi o voi avea !

— Ei bine ! ia-o atunci.

Numele lui Agénor, urmat de un horcăit înăbuşit, ieşi de sub văl şi ceva greu veni să se rostogolească sub picioarele calului lui Agénor împreună cu eşarfa albă cu lungi cute unduitoare.

Mauléon sări de pe cal pentru a prinde ce-i aruncase Mothril... Îngenunche pentru a săruta vălul ce-o acoperea pe iubita lui.

Dar îndată ce văzu ce se află sub văl, rămase la pămînt leşinat, neînsufleţit.

Cînd zorii veniră să-şi arunce lucirea alburie asupra înfiorătoarei scene, cavalerul palid ca o stafie ar fi putut fi văzut apăsîndu-şi buzele pe buzele reci şi învineţite ale unui cap retezat pe care i-l azvîrlise maurul.

La trei paşi, Musaron plîngea. Credinciosul slujitor găsise mijlocul să aline rana stăpînului în timpul îndelungatului leşin al acestuia : îl salvase fără voia lui.

La treizeci de paşi mai departe zăcea Mothril, cu tîmplele străbătute de săgeata sigură şi ucigătoare a viteazului scutier, şi mai ţinînd încă sub braţ cadavrul ciopîrţit al Aissei.

Zîmbea şi mort de triumful lui.

Doi cai rătăceau printre ierburi.

Viteazul cavaler cu pumnul de fier se înșelase fixînd o durată de opt zile pentru povestirea isprăvilor și nenorocirilor sale. Într-adevăr, el făcea parte dintre aceia ce povestesc repede, pentru că au vorba sigură și pitorească, iar cît despre auditoriul său, niciodată nu se găsise altul mai priceput și mai simțitor în preajma unui povestitor pătimaș.

Trebuia să-l fi văzut pe fiecare din cei de față urmărind, cu o mimică elocventă povestirea cavalerului, toate emoțiile pe care le traducea în limbajul lui energic și simplu totodată.

Jehan Froissard, cu ochii scînteietori sau umezi, sorbea fiecare vorbă ; credeai că are în față priveliștile, cerul, faptele, și toate la un loc se oglindeau în privirile lui inteligente.

Cît privește pe seniorul Espaing, acesta tresărea la povestirea bătăliilor, ca și cînd ar fi auzit trîmbițele Spaniei sau ale maurilor.

În colțul cel mai întunecat al camerei, numai scutierul cavalerului povestitor stătea tăcut și nemișcat.

Cu capul plecat în piept, atunci cînd defilau atîtea amintiri prin vorba captivantă a stăpînului său, se ridica uneori dacă se povestea vreuna din isprăvile sale, sau atunci cînd cavalerul se însufleția în așa fel încît se temea de o înrăutățire a durerilor.

Unsprezece ore, lungile ore ale nopții, trecură astfel, sau mai degrabă zburară ca scînteile focului de curpen ce încălzea camera, ca fumul lămpilor și al lumînărilor de ceară ce se învolbura deasupra frunților ascultătorilor.

Spre sfîrșitul povestirii, inimile parcă erau apăsate de o greutate, ochii se umeziseră.

Glasul cavalerului de Mauléon, vădit tulburat, întretăia fiecare frază și hașura fiecare emoție întocmai ca trăsătura de penel a unui artist inspirat.

Musaron îndreptă asupra lui o privire blîndă și tristă, și cu acea familiaritate care dovedește mai degrabă un prieten decît un servitor, îi puse o mînă pe umăr.

— Haide ! Seniore, zise el, destul acum.

— Vai ! murmură cavalerul. Cenușa asta nu s-a răcit încă. Dacă o scormonești te arzi.

Două lacrimi mari se rostogoliră pe obrajii cronicarului, lacrimi de compătimire și de interes, desigur, însă pe care o minte răutăcioasă, care caută mereu să ponegrească cele mai bune intenții ale cronicarilor și romancierilor, le-a pus de-atunci încoace pe seama bucuriei de a fi ascultat o povestire atît de frumoasă și făcută chiar de eroul întîmplării.

Cînd se termină povestirea, soarele lumina acoperișul hanului și pădurile înverzite.

Jehan Froissard putu vedea atunci figura cavalerului, și această figură merita toată atenția din partea unui om care studiază oamenii.

Pe fruntea-i inteligentă și nobilă, gîndurile sau mai degrabă necazurile săpaseră o încreștitură adîncă. La colțul ochilor îi apăruseră acele rețele de riduri ce pornesc în sens opus și care par niște fire sortite să tragă de pleoapă pentru a o închide cu putere înaintea morții.

Privirea cavalerului nu ceru nici aplauze, nici mîngîieri din partea ascultătorilor.

— Mișcătoare poveste ! zise Froissard. Ce tablou frumos ! Ce virtuți prețioase !

— În mormînt, în mormînt toate astea, maestre, răspunse cavalerul, toate au murit. Doña Aissa, acel cap iubit, nu este singurul pe care trebuie să-l plîng. Iubirile mele, prieteniile mele nu au ales același cîmp pentru a se îngropa. Atunci cînd omul acesta, spuse cavalerul arătîndu-l cu o privire duioasă pe scutierul aplecat pe spatele scaunului, atunci cînd omul acesta, care este, din păcate, mai bătrîn decît mine, va fi închis ochii, nu voi mai avea pe nimeni pe lume. Și, pe Dumnezeu ! Nu voi mai iubi pe nimeni de-acum încolo ; inima mea e moartă, domnule Jehan Froissard, pentru că a trăit prea mult într-un timp atît de scurt.

— Însă, slavă Domnului ! întrerupse Musaron cu oarecare sforțare spre a face mai degajată și mai voioasă vocea care nu era decît sugrumată de emoție. Slavă Domnului ! mă simt minunat ! brațul mi-e bun, ochiul ager ; trimit o săgeată tot atît de departe ca și odinioară, iar calul nu mă obosește deloc.

— Domnule cavaler, întrerupse Froissard, îngădui așadar penei mele nevrednice să povestească frumoasele fapte și duioasele nenorociri pe care le-am auzit din gura dumitale ? Este o mare cinste pe care mi-o faci. Este o plăcută și amară bucurie.

Mauléon se înclină.

— Dar, bunule cavaler, urmă Froissard, nu trebuie să deznădăjduiești. Ești încă tînăr, ești frumos, trebuie să agonisești din bunurile acestei lumi ceea ce îi trebuie unui bărbat nobil și unei inimi nobile ; oamenii de treabă găsesc totdeauna prieteni.

Cavalerul clătină din cap cu tristețe. Musaron făcu o mișcare din umeri pe care ar fi invidiat-o stoicul Epictet și neîncrezătorul Pyrrhon.

— Cînd te-ai făcut remarcat în armată prin curajul dumitale, urmă Froissard, în consiliul prinților prin înțelepciunea dumitale, cînd ești totodată brațul care execută cu asprime și mintea care plănuiește cu deplină siguranță, ai pretutindeni căutare. Nu te apropii de curte fără să tragi foloase. Iar dumneata, senior de Mauléon, ai două curți care te ocrotesc și care își dispută plăcerea de a te face bogat și puternic... Spania i-a luat-o cumva înainte Franței ? Ai preferat comitatul de peste munți unei baronii în patrie ?

— Domnule Froissard, reluă Mauléon cu un calm și cu un suspin adînc, în a treisprezecea zi a lunii iulie 1380, un mare doliu a acoperit Franța ! În ziua aceea s-a îndreptat spre cer un suflet care era cel mai nobil și mai mărinimos din cîte au apărut pe lume... Vai ! domnule Jehan Froissard, acel suflet mi-a atins pieptul în treacăt, căci stînd în genunchi țineam între brațe capul viteazului conetabil și l-am văzut cum rămîne înțepenit la pieptul meu.

— Vai ! zise Froissard.

— Vai ! repetă Espaing închinîndu-se cu evlavie, în vreme ce Musaron încrunta din sprîncene pentru a nu se înduioșa prea mult la această amintire.

— Da, domnule, după ce conetabilul Bertrand Duguesclin a murit la Castelneuf de Randon — mort ! el care părea zeul bătăliilor... — după ce armata a rămas fără şef şi fără călăuză, am simţit cum îmi pierd puterile. O bună parte din viaţa mea am legat-o de viaţa lui, iar toate fibrele inimii mele erau prinse de inima lui.

— Îl mai aveai pe bunul rege Carol Înţeleptul, domnule cavaler.

— Mi-a fost dat să-i plîng moartea cînd încă o mai plîngeam pe cea a conetabilului. De pe urma acestor două lovituri nu mi-am mai revenit. Mi-am agăţat spada şi scutul de grinzile căsuţei pe care o moştenisem de la unchiul meu ; vreme de patru ani mi-am înmormîntat acolo durerea şi amintirile. Între timp o domnie nouă reîntinerea Franţa, vedeam adesea trecînd cavaleri voioşi şi auzeam fredonîndu-se noile cîntece ale trubadurilor... Vai ! domnule, ce lovituri mi-au dat în inimă trubadurii ce treceau Pirineii, cîntînd pe aria atît de tristă a romanţei, versurile spaniole ale baladei compuse în amintirea Blanchei de Bourbon şi a lui don Frederic, marele maestru.

— Cum ! seniore, toate astea nu te-au apropiat din nou de curtea Spaniei, de regele Henric care domnea atît de glorios şi care te iubea atît de mult ?

— Seniore cronicar, fusese o vreme cînd bietul meu cap înfierbîntat nu mai visa decît Spania. Despre toate isprăvile mele trecute păstram o amintire atît de sumbră, atît de tristă încît n-o puteam pune pe seama unui vis. Într-adevăr mi se părea că viaţa îmi fusese întretăiată de un somn lung, şi dacă n-ar fi fost Musaron care să-mi spună uneori : „Da, seniore, da, noi am văzut tot ce cîntă oamenii aceia", dacă n-ar fi fost Musaron, zic, aş fi crezut că e o vrăjitorie... În fiecare noapte visam Spania ; revedeam Toledo şi Montiel, peştera unde îl văzusem murind pe Hafiz şi unde venise să se ascundă Caverley. Vedeam Burgosul şi măreţiile curţii, Soría ! Soría ! seniore, şi farmecele iubirii... Viaţa mi se măcina în dorinţe şi în dezgusturi. Lîncezeam cuprins de fierbinţeli. Într-o zi, se auziră sunînd nişte trîmbiţe prin împrejurimi. Erau trupele monseniorului Ludovic de Bourbon care se ducea în Spania la curtea regelui Henric ce se temea să nu fie învins în războiul cu Portugalia şi ceruse ajutoare din Franţa. Ducele de Bourbon auzise vorbindu-se despre un cavaler care se războise pe meleagurile Spaniei şi care cunoştea o mulţime de lucruri tainice despre expediţia

companiilor. Văzui intrînd la mine o mulțime de paji și de cavaleri care îmi umplură curtea neîncăpătoare, ceea ce-i umplu de uimire pe slujitorii mei. Eu mă aflam la fereastră și abia am avut timp să cobor ca să-i țin scara prințului. Atunci acesta, cu multă curtenie, mă întrebă despre rana mea și despre tot ce mi se întîmplase. Voi să audă povestindu-i-se despre moartea lui don Pedro, despre lupta mea cu maurul ; am trecut însă sub tăcere tot ce o privea pe doña Aissa. Entuziasmat, ducele mă rugă, mă imploră chiar să-l însoțesc ; mă aflam într-unul din acele momente de nălucire în care viața îmi apărea ca un vis, și atunci voiam să aflu, ardeam de dorința de a revedea locurile pe unde am trecut. Dealtfel, trîmbițele mă înflăcărau, iar Musaron, pe care-l vedeți, făcea niște ochi în care se citea o poftă nemăsurată. Își și luase arbaleta din cui. „Haide, Mauléon, vino cu mine !" zise prințul. „Bine, monseniore, i-am răspuns. Cu atît mai mult cu cît regele Spaniei va fi bucuros să mă revadă." Am plecat, aș putea spune, aproape voioși ; așadar aveam să mă aplec deasupra acelui pămînt care băuse sîngele meu și pe al iubitei mele... Vai ! seniorii mei, ce frumoasă e amintirea ; o mulțime de oameni nu știu să trăiască decît o dată, cu mare greutate. După cincisprezece zile de la plecare ne aflam la Burgos, iar după alte cincisprezece zile ajungeam la Segovia, unde era curtea...

L-am revăzut pe regele Henric, destul de îmbătrînit, însă tot drept ca bradul și plin de măreție. Nu știam cum să-mi explic tainicul dezgust ce mă depărta de el, de el pe care îl iubisem atît de mult atunci cînd tinerețea plină de credințe mă făcea să-l văd nobil și nefericit, adică desăvîrșit... Regăsindu-l, am citit pe fața lui cruzimea și prefăcătoria.

„Vai ! mi-am zis, așadar coroana este aceea care schimbă fața și sufletul."

Dar nu coroana îl schimbase pe Henric, ci vederea mea era de vină, fiindcă știa să citească pe sub umbrele coroanei ! Primul lucru pe care i-l arătă regele ducelui, la Segovia, în turn, fu o cușcă de fier în care erau închiși fiii lui don Pedro și ai Mariei Padilla. Nenorociții creșteau palizi și înfometați în încăperea strîmtă închisă cu zăbrele, amenințați mereu de lancea unei santinele, jigniți mereu de zîmbetul sălbatic al unui paznic sau al unui vizitator.

Unul din copii, seniorii mei, semăna ca două picături de apă cu nenorocitul lor tată. Aţinti asupra mea nişte priviri care îmi străpungeau inima, ca şi cînd sufletul lui don Pedro ar fi sălăşluit în acel corp şi, ştiind totul, m-ar fi dojenit în tăcere de a fi fost pricina morţii şi nenorocirii urmaşilor săi.

Copilul, sau mai degrabă tînărul, nu ştia nimic totuşi şi nu mă cunoştea, mă privea fără nici o ţintă, fără nici un gînd, însă conştiinţa mea vorbi, spre deosebire de conştiinţa regelui Henric care nu mai vorbea deloc.

Într-adevăr, prinţul, ţinîndu-l de mînă pe ducele de Bourbon, îl duse lîngă cuşcă spunîndu-i :

— Iată copiii celui care a pus s-o omoare pe sora voastră. Dacă vreţi să-i faceţi să moară, vi-i pot preda.

La care ducele răspunse :

— Sire, copiii nu sînt vinovaţi de crimele tatălui lor.

L-am văzut pe rege încruntînd din sprîncene şi porunci să se închidă cuşca. Aş fi voit bucuros să-l îmbrăţişez pe viteazul senior duce. Însă, cînd după terminarea plimbării monseniorul dori să mă prezinte regelui care mă privise şi el cu atenţie...

— Nu ! nu ! i-am răspuns. Nu ştiu ce să-i vorbesc.

Însă regele mă recunoscuse. Veni la mine, în faţa întregii curţi, salutîndu-mă pe numele meu, ceea ce, într-o cu totul altă împrejurare, m-ar fi făcut să plîng de bucurie şi de mîndrie.

— Domnule cavaler, zise el, ţi-am promis ceva şi am de ţinut o făgăduială faţă de dumneata.

— Nu, sire, am bîiguit eu, nu am nimic de cerut.

— Atunci, mîine am să vorbesc eu pentru dumneata ! răspunse regele cu un zîmbet binevoitor care mă făcu să uit privirea-i crudă din faţa copiilor prizonieri.

— Dacă-i aşa, prefer să vă cer chiar acum, dacă binevoiţi, sire, i-am spus. Senioria Voastră îmi făgăduise altădată să-mi facă o favoare.

— Şi îmi voi ţine făgăduiala, domnule cavaler.

— Faceţi-mi atunci favoarea, monseniore, să-mi acordaţi libertatea acestor doi sărmani copii.

Regele Henric îmi aruncă o privire scînteind de mînie şi răspunse :

— Nu, asta nu, domnule cavaler, cere altceva.

— Nu am altă dorinţă, monsenioŕe.

— Aceasta nu se poate îndeplini, cavalere de Mauléon. Ţi-am făgăduit să-ţi fac o favoare care să te îmbogăţească, nu o favoare care să mă ruineze.

— Atunci asta e tot, monseniore, i-am răspuns eu.

— Să vedem totuşi mîine, zise regele încercînd să mă reţină.

Dar n-am mai aşteptat acel mîine. Cu învoirea ducelui, am plecat deîndată spre Franţa şi n-am mai adăstat în Spania decît un sfert de oră pentru a mă ruga pe mormîntul Aissei, lîngă castelul Montiel.

Săraci am plecat, acest inimos Musaron şi cu mine, săraci ne-am înapoiat atunci cînd alţii s-ar fi înapoiat destul de bogaţi.

Aşa se sfîrşeşte povestea, domnule cronicar. Mai poţi adăuga că aştept cu răbdare moartea, care urmează să mă unească cu prietenii mei. Tocmai mi-am făcut pelerinajul anual la mormîntul unchiului meu şi acum mă înapoiez acasă. Dacă veţi trece pe-acolo pe la mine, domnilor, veţi fi bine primiţi şi îmi veţi face cinste... Este un mic castel clădit din cărămidă cu două turnuri şi o pădure în jur. Vi-l poate arăta oricine de prin partea locului.

Zicînd acestea, Agénor de Mauléon îi salută curtenitor pe Jehan Froissard şi pe Espaing, îşi ceru calul, şi agale, liniştit, reluă drumul spre casă urmat de Musaron, care plătise cheltuiala.

— Ah ! zise Espaing uitîndu-se după el, ce prilejuri minunate au avut oamenii aceştia de altădată ! Ce vremuri frumoase ! Ce inimi nobile...

— Îmi vor trebui opt zile ca să scriu toate astea, îşi zise Froissard. Bunul cavaler avea dreptate... Dar voi reuşi să scriu oare tot ce-a povestit el ?

Cîtva timp mai tîrziu, cei doi copii ai lui don Pedro şi ai Mariei Padilla, frumoşi ca mama lor, mîndri ca tatăl lor, au murit în cuşca de la Segovia. În timpul acesta Henric de Transtamare domnea fericit şi întemeia o dinastie.

CUPRINS

Pag.

I. Cum a aflat cronicarul Jehan Froissard despre întîmplarea pe care o vom povesti . . . 5
II. Cum a întîlnit bastardul de Mauléon între Pinchel și Coïmbra un maur pe care l-a întrebat încotro duce drumul și care a trecut fără să-i răspundă 24
III. Cum fără ajutorul maurului a găsit cavalerul Agénor de Mauléon Coïmbra și palatul lui don Frederic, mare maestru al ordinului Sfîntului Iacob 35
IV. Cum a observat Musaron că maurul vorbea litierei, iar litiera îi răspundea 51
V. Trecerea rîului 71
VI. Cum a ajuns Mothril la regele don Pedro de Castilia înaintea marelui maestru 81
VII. Maurul îi povestește regelui don Pedro cele petrecute 91
VIII. Cum a intrat marele maestru în alcazarul din Sevilla, unde îl aștepta regele don Pedro . . 99
IX. Cum a găsit bastardul de Mauléon biletul pe care venise să-l caute 107
X. Cum a intrat cavalerul de Mauléon în castelul Medina-Sidonia 113
XI. Cum a primit cavalerul de Mauléon de la regină sarcina de a preda un inel reginei Franței, sora sa 121
XII. Cum a plecat cavalerul de Mauléon spre Franța și ce i s-a întîmplat pe drum 129

XIII. Cum s-a răscumpărat cavalerul aragonez în schimbul a zece mii de scuzi de aur . . . 141
XIV. Cum i-a dat cavalerul de Mauléon regelui Carol al V-lea inelul cumnatei sale regina Blanche de Castilia 149
XV. Cum s-a înapoiat cavalerul de Mauléon la căpitanul Hugues de Caverley și ce a mai urmat de aici 165
XVI. Cum i-au făgăduit șefii Marilor companii să-l urmeze pînă la capătul pămîntului pe seniorul Bertrand Dugueselin, dacă acela ar fi fost bunul lui plac 174
XVII. Cum a regăsit Agénor pe aceea pe care o căuta, iar prințul Henric pe acela pe care nu-l căuta 183
XVIII. Copoiul 190
XIX. Dragostea 197
XX. Unde se va vedea că seniorul Dugueselin era tot atît de bun matematician ca și general . . 203
XXI. Unde se va vedea un papă plătindu-și cheltuielile de excomunicare 209
XXII. Cum a venit monseniorul emisar al papei în tabăra aventurierilor și cum a fost primit . . 217
XXIII. Cum s-a hotărît în sfîrșit papa Urban al V-lea să finanțeze cruciada și să-i binecuvinteze pe cruciați 225
XXIV. Cum era să cîștige căpitanul Hugues de Caverley trei șute de mii de scuzi de aur . . 233
XXV. În care se află urmarea și explicația capitolului de mai sus 240
XXVI. Mistrețul prins în capcană 251
XXVII. Politica seniorului Bertrand Dugueselin 257
XXVIII. Solul 263
XXIX. Încoronarea 270
XXX. Cum, la înapoierea sa, don Pedro a observat litiera și tot ce a urmat de aici 283
XXXI. Cum a fost numit Mothril șef al triburilor maure și ministru al regelui don Pedro . . . 290
XXXII. Despre ce vorbeau Agénor și Musaron mergînd prin munții Sierra de Aracena . . . 296
XXXIII. Cum a găsit Musaron o peșteră și peste ce a dat în acea peșteră 302
XXXIV. Țiganii 307
XXXV. Regina țiganilor 313

XXXVI. Cum au făcut drumul împreună Agénor și călătoarea necunoscută și despre ce au vorbit în timpul călătoriei . . . 319
XXXVII. Pajul 323
XXXVIII. Ramura de portocal 328
XXXIX. Audiența 333
XL. Întîlnirea 341
XLI. Întrevederea 350
XLII. Pregătiri de luptă 355
XLIII. Bătălia 361
XLIV. După bătălie 368
XLV. Tratat de alianță 375
XLVI. Armistițiul 383
XLVII. Călătoria 388
XLVIII. Doamna Tiphaine Raguenel . . . 392
XLIX. Curierul 396
L. Cele două răvașe 400
LI. Înapoierea 404
LII. Rianzares 407
LIII. Gildaz 412
LIV. Despre însărcinarea pe care o avea Hafiz și cum a adus-o la îndeplinire 415
LV. Cum le-a rătăcit Hafiz pe tovarășele lui de călătorie 422
LVI. Grădina de portocali din palatul de vară . . 427
LVII. Explicație 432
LVIII. Inelul Mariei și pumnalul Aissei . . . 439
LIX. Închisoarea conetabilului 448
LX. Răscumpărarea 454
LXI. Cum în loc să înapoieze un prizonier, guvernatorul a eliberat o întreagă armată . . . 457
LXII. Politica lui Musaron 463
LXIII. Despre reușita crimei lui Mothril . . . 465
LXIV. Cum a aflat Agénor că sosise prea tîrziu . . 473
LXV. Pelerinii 478
LXVI. Peștera de la Montiel 489
LXVII. Cum și-a pierdut Caverley punga și Agénor spada 496
LXVIII. Hafiz 503
LXIX. Pregătiri 506
LXX. Toledo înfometat 508
LXXI. Bătălia de la Montiel 513
LXXII. Aissa 526
LXXIII. Șiretlicul învinsului 531

LXXIV. Evadarea 538
LXXV. Piedici 541
LXXVI. Diplomaţia iubirii 545
LXXVII. Ce se vedea în cortul lui Bègue de Vilaine 549
LXXVIII. Hotărîrea maurului 553
LXXIX. Capul şi pumnul 559

EPILOG 564

Lector : NEAGU ALFRED
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar 30.VIII.1979. Apărut 1979.
Comanda nr. 1265. Tiraj : 100 000 legate.
Coli de tipar : 36.

Comanda nr. 90 231
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1 — București
Republica Socialistă România

Lei 21,50